

Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”

Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējums par periodu no 2015.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 31.decembrim

Izvērtējuma ziņojums

Saturs

IEVADS	5
1. METODOLOĢIJAS IZSTRĀDE IETEKMES IZVĒRTĒJUMA VEIKŠANAI	8
1.1. Izvērtējuma priekšmeta teorētiska konceptualizācija: valsts svētku svinēšana un sabiedrības līdzdalības nozīme	8
1.1.1. Valsts svētki kā īpaša kultūras parādība	8
1.1.2. Valsts svētki un nācijvalsts	9
1.1.3. Piederības sajūta un līdzdalība	11
Secinājumi	12
1.2. Latvijas valsts simtgades svinību programmas satura un tiesību normatīvās bāzes attīstības raksturojums	12
1.2.1. Programmas izveides pamatojums	13
1.2.2. Virsmērķis un mērķi	14
1.2.3. Galvenais vēstījums	15
1.2.4. Tematiskais strukturējums	15
1.2.5. Virstēma katram gadam	15
1.2.6. Latvijas valsts simtgades svinību programma ārvalstīs	16
1.2.7. Lielnotikumi	16
1.2.8. Kritēriji	16
1.3. Latvijas valsts simtgades programmas starpposma izvērtējuma metodoloģija	17
1.4. Metodoloģijas piemērošana programmas gala novērtējuma īstenošanai un monitoringa mērījumu veikšanai	28
1.4.1. Ikgadējs plānoto darbības rezultātu sasniegšanas monitorings	28
1.4.2. Pasākuma plāna izpildes un politikas rezultātu gala izvērtējums par 2017.–2021. gadu	29
1.4.3. Vadlīniju izstrāde	29
1.4.4. Citi ieteikumi	31
2. LATVIJAS VALSTS SIMTGADES PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS SATURA UN PROCESA ATBILSTĪBA IZVIRZĪTAJIEM MĒRĶIEM UN PIEEJĀM	32
2.1. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas virsmērķa, prioritāšu, mērķu, rīcības virzienu, uzdevumu un galveno pasākumu pamatojums un savstarpējās saistes izvērtējums	32
2.1.1. Programmas pamatojums	32
Secinājumi	37
2.1.2. Programmas galveno konceptuālo elementu savstarpējā saiste	38
Secinājumi	39
2.2. Izvirzīto rezultātīvo rādītāju izpilde un atbilstība izvirzītajam virsmērķim, mērķiem un prioritātēm	39
2.2.1. Programmas ieviešanas atbilstība definētajām prioritātēm jeb Nacionālajā pasākumu plānā iekļaujamo norišu kritērijiem	39
2.2.2. Programmas ieviešanas atbilstība Programmas mērķiem un virsmērķim	45
2.3. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanu sekmējošie un kavējošie faktori	50
2.3.1. Sekmējošie faktori	51
2.3.2. Kavējošie faktori	52
3. PĀRVALDĪBA UN PĀRSTĀVĪBA. LĪDZDALĪGAS PĀRVALDĪBAS MODEĻA ATTĪSTĪBA; TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARU, VALSTS PĀRVALDES STRUKTŪRU UN PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS INICIATĪVU PĀRSTĀVĪBA. PROGRAMMAS INSTITUCIONALIZĀCIJA	54
3.1. Programmas izstrādes un ieviešanas pārvaldības raksturojums	54
3.1.1. Latvijas valsts simtgade kā liela mēroga pasākumu kopums	54
3.1.2. Pārvaldības struktūra	55
3.1.3. Līdzdalīgā pārvaldība	59
3.1.4. Mērķgrupu un nozaru iesaiste Latvijas valsts simtgades programmas veidošanā	61
Secinājumi	62
3.2. Tautsaimniecības nozaru pārstāvība un līdzdalība	62
3.2.1. Latvijas valsts simtgades svinību koncepcijas veidošana: nozaru iesaiste un lomas	63
3.2.2. Nacionālā pasākumu plāna izveides posms nozarēs	65
3.2.3. Starpinstitūciju sadarbība un Latvijas valsts simtgades biroja loma	66
3.2.4. Nozaru pasākumu ideju augšupvērsta process	67
3.2.5. Starpinstitūciju sadarbības atspoguļojums Nacionālā pasākumu plāna pasākumos	67
3.2.6. Nacionālā pasākumu plāna raksturojums un īstenošana: sadarbības un līdzdalības aspekti	68
3.2.7. Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu un projektu satura daudzveidība	69
Secinājumi	74
3.3. Pilsoniskās sabiedrības iniciatīvas: NVO un pašiniciatīvas pasākumi	74
3.3.1. Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogramma "Latvijai 100"	75
3.3.2. Citas iniciatīvas	77
Secinājumi	79
4. SABIEDRĪBAS IESAISTES UN LĪDZDALĪBAS NOVĒRTĒJUMS	80
4.1. Latvijas valsts simtgades svinību programmas mērķgrupas	80
4.2. Latvijas iedzīvotāju interese un informētība par Latvijas valsts simtgades norisēm	81
4.3. Latvijas iedzīvotāju līdzdalība Latvijas valsts simtgades norisēs	86
4.4. Kultūras patēriņš	90
4.5. Pasākumu un aktivitāšu daudzveidības pieaugums	95
4.6. Piederības sajūta valstij	98
4.7. Savstarpējā uzticēšanās un sadarbība	113
4.8. Latvijas iedzīvotājiem nozīmīgākie svētki	117
Secinājumi	119
5. FINANSĒJUMA APGUVES PLĀNOŠANAS UN ĪSTENOŠANAS NOVĒRTĒJUMS ATBILSTOŠI VALSTS SIMTGADES PROGRAMMAS VIRSMĒRĶIM UN MĒRĶIEM	121

5.1. Plānoto finanšu resursu ieguldījums (laika periodā no 01.01.2015.–31.12.2018.) un atbilstība normatīvajam regulējumam.....	121
5.1.1. Normatīvais regulējums.....	122
5.1.2. Finansējums, tā avotu daudzveidība.....	123
Secinājumi	129
5.2. Ieguldījumu atbilstība plānotajiem mērķiem un virsmērķim	130
Secinājumi	132
6. PUBLICITĀTES UN TĒLA VEIDOŠANAS STRATĒGIJU LOMA MĒRĶGRUPU SASNIEGŠANĀ UN LATVIJAS VALSTS SIMTGADES PROGRAMMAS MĒRĶU SASNIEGŠANĀ	133
6.1. Vienotais vēstījums “Es esmu Latvija”	139
6.2. Grafiskā identitāte. “Latvija 100” piederības zīme	143
6.3. “Latvija 100” piederības zīmes izmantošana uzņēmējdarbībā un tās efekti	151
Secinājumi	158
6.4. Komunikācijas kanāli un sasniegtā mērķauditorija	159
6.5. Latvijas simtgades sociālo tīklu mediju kontu analīze	162
6.5.1. Facebook @Latvija100	162
6.5.2. Instagram @Latvijaisimts	165
6.5.3. Twitter @LatvijaiSimts	166
6.5.4. Youtube @LV100.....	167
Secinājumi	168
7. KOPSAVILKUMS: SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS	170
7.1. Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai	172
7.2. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas satura un procesa atbilstība izvirzītajiem mērķiem un pieejām	174
7.3. Pārvaldība un pārstāvība. Līdzdalīgas pārvaldības modeļa attīstība; tautsaimniecības nozaru, valsts pārvaldes struktūru un pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu pārstāvība. Programmas institucionalizācija.....	178
7.4. Sabiedrības iesaistes un līdzdalības novērtējums.....	180
7.5. Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši valsts simtgades programmas virsmērķim un mērķiem	182
7.6. Publicitātes un tēla veidošanas stratēģiju loma mērķgrupu sasniegšanā un Latvijas valsts simtgades programmas mērķu sasniegšanā.....	183
PIELIKUMI.....	185
Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu atbilstība mērķiem	185
Latvijas iedzīvotāju aptaujas rezultāti grafikos.....	215
Kultūras sektora aktoru aptaujas rezultāti grafikos	233
Latvijas valsts simtgades programmas politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēma	239
Pētījuma anotācija	244

Pateicība

Pētījuma autori pateicas:

- » Visiem ekspertu, padziļināto interviju un fokusgrupu diskusiju dalībniekiem, kuri sadarbojās pētījuma veikšanā.
- » Pētījumu centram SKDS par sadarbību Latvijas iedzīvotāju aptaujas veikšanā, kā arī direktoram Arnim Kaktiņam personīgi par datu sagatavošanu un atļauju izmantot datus šī pētījuma vajadzībām.
- » Nodibinājumam „Baltic Institute of Social Sciences” un Evijai Kļavei personīgi par iespēju iepazīties un izmantot instrumentārija elementus no 2008.gada pētījuma “Mēs. Svētki. Valsts. Valsts svētku svinēšanas socioloģiska izpēte.” Baltic Institute of Social Sciences, Rīga, 172.lpp.
- » Digitālā satura mārketinga aģentūrai “New Black”, kas veica sociālo mediju kontu analīzi izvērtējuma vajadzībām.

Saīsinājumi

AiM	Aizsardzības ministrija
ĀM	Ārlietu ministrija
Birojs	Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades birojs
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
FM	Finanšu ministrija
IeM	Iekšlietu ministrija
Informatīvais ziņojums	Informatīvais ziņojums „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam”
IZM	Izglītības un Zinātnes ministrija
Jauniešu rīcības komiteja	Latvijas Republikas simtgades jauniešu rīcības komiteja
KM	Kultūras ministrija
LDDK	Latvijas Darba devēju konfederācija
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LKA	Latvijas Kultūras akadēmija
LLPA	Latvijas Lielo pilsētu asociācija
LM	Labklājības ministrija
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNKC	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
LPS	Latvijas Pašvaldību savienība
LTRK	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
LV100 piederības zīme	Latvijas valsts simtgades piederības zīme “Latvija 100”
MK	Ministru kabinets
Nacionālais pasākumu plāns	Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns 2017. – 2021.gadam
NEPLP	Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
NBS	Nacionālie bruņotie spēki
Pārskats	Pārskats par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā
PBLA	Pasaules brīvo latviešu apvienība
Programma	Latvijas valsts simtgades svinību programma
Radošā padome	Latvijas valsts simtgades svētku radošā padome
Rīcības komiteja	Latvijas Republikas simtgades rīcības komiteja
SM	Satiksmes ministrija
TM	Tieslietu ministrija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VISC	Valsts izglītības satura centrs
VM	Veselības ministrija
VKKF	Valsts Kultūrkapitāla fonds
VM	Veselības ministrija
ZM	Zemkopības ministrija
ZPC	Zinātniskās pētniecības centrs

IEVADS

Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) Zinātniskās pētniecības centrs (ZPC) sadarbībā ar SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija" laikā no 19.08.2019. līdz 01.12.2019., pamatojoties iepirkuma līgumā (iepirkuma identifikācijas nr. KM/2019/7), veica pētījumu "**Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējums par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim**".

Līgumā noteiktais darba/izvērtējuma **mērķis** ir sagatavot Latvijas valsts simtgades programmas ietekmes izvērtējumu par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim saskaņā ar iepirkuma Tehniskajā specifikācijā noteiktajiem darba uzdevumiem un balstoties Informatīvajā ziņojumā "Par Latvijas valsts simtgades pasākumu plānu 2017.–2021. gadam"¹ (Informatīvais ziņojums) izvirzīto virsmērķi, mērķi un uzdevumiem.

Saskaņā ar līgumu ietekmes izvērtējuma gaitā veikti šādi darba **uzdevumi**:

1. **Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai.** Uzdevuma ietvaros veikta valsts svinību teorētiski konceptuāla izpēte, lai noteiktu izvērtējuma priekšmeta specifiku, izstrādāta izvērtējuma priekšmeta specifikai un normatīvā regulējuma prasībām atbilstoša Latvijas valsts simtgades svinību programmas (Programma) izvērtējuma metodoloģija (precizēta piedāvājumā raksturotā ietekmes izvērtējuma metodoloģija, izstrādājot Programmas politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmu), kas piemērojama Latvijas valsts simtgades programmas starpposma un programmas noslēgumā (2022. gadā) – gala novērtējuma veikšanai. Izstrādātās metodoloģijas elementi piemērojami arī ikgadējam programmas monitoringam (2020. un 2021. gadā par iepriekšējā gada rezultātiem).
2. **Latvijas valsts simtgades programmas sagatavošanas un īstenošanas satura un procesa atbilstība izvirzītajiem mērķiem un pieejai.** Uzdevuma ietvaros tika veikts Programmas starpposma ietekmes izvērtējums, izmantojot izvērtējuma pirmajā posmā izstrādāto rezultatīvo rādītāju sistēmu un pārbaudot Programmas sasniegto politikas rezultātu atbilstību tajā izvirzītajiem mērķiem un virsmērķim.
3. **Dažādu tautsaimniecības nozaru, valsts pārvaldes struktūru un pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu pārstāvība Latvijas valsts simtgades programmas norisē.** Uzdevuma ietvaros veikts Programmas pārvaldības procesa un principu raksturojums gan tā izstrādes, gan ieviešanas fāzēs, procesā iesaistīto aktoru (jaunizveidoto Programmas pārvaldības institūciju un citu iesaistīto publisko un nevaldības organizacionālo struktūru) aktivitāti un lomas Programmas prioritāšu, virsmērķa, mērķu un uzdevumu sasniegšanā. Analizēts Programmas pārvaldības institucionalizācijas process gan dažādu tautsaimniecības nozaru, gan citu iesaistīto pušu līdzdalības un Programmas prioritāšu, virsmērķa, mērķu un uzdevumu sasniegšanas kontekstā.
4. **Iesaistīto pušu lomas novērtējums.** Uzdevuma ietvaros novērtēta viena no Programmas prioritātēm: spēja uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs. Novērtēts arī tas, vai un kādā mērā pasākumu un norišu programma sasniegusi sabiedrību kopumā un konkrētas tās mērķgrupas.
5. **Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši Latvijas valsts simtgades programmas virsmērķim.** Uzdevuma ietvaros veikta izlietotā finansējuma normatīvās bāzes un finansējuma izlietojuma atskaitīšanās sistēmas raksturojums, izlietotā finansējuma avotu un apjoma analīze iepretim izvirzītajiem mērķiem, kā arī konceptuāli raksturota saikne starp ieguldīto finansējumu, sabiedrības attieksmes maiņu un Programmas ilgspēju sekmējošajiem faktoriem. Uzdevuma izpildes gaitā veikta arī gadījumu analīzē balstīta LV100 piederības zīmes lietojuma (komercdarbībā) ekonomisko un citu efektu novērtēšana.
6. **Publicitātes un tēla veidošanas stratēģiju loma mērķgrupu sasniegšanā un Latvijas valsts simtgades programmas mērķu sasniegšanā.** Uzdevuma ietvaros analizēts komunikācijas plāns un publicitātes aktivitātes, noskaidrota svinību publicitātes un tēla veidošanas, kā arī mārketinga stratēģijas loma mērķgrupu sasniegšanā, un ieguldījums Latvijas valsts simtgades programmas ietekmes veidošanā: mērķu

¹ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

sasniegšanā un norišu ilgtermiņa ietekmes veidošanā. Uzdevuma ietvaros pētīta arī Programmas komunikācijas loma iekļaujošas un saliedētas sabiedrības sekmēšanā.

Uzdevumu izpildes un ietekmes izvērtējuma rezultāti atspoguļoti šajā Ziņojumā un prezentēti **forumā “Latvijas valsts simtgade: programmas izvērtējums un 2020. gada notikumi” 11.12. 2019.**

Pētījuma projekta “**Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējums par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim**” vadītāja ir Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra vadītāja un vadošā pētniece Anda Laķe. Pētījuma ekspertu grupu veidoja Baiba Tjarve (LKA ZPC vadošā pētniece), Gints Klāsons (SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorijas” pētnieks), Ilona Kunda (LKA ZPC vadošā pētniece), Lolita Ozoliņa (LKA doktorante), Ilona Asare (LKA doktorante), Ance Kristāla (LKA ZPC zinātniskā asistente), Rasa Feldmane (LKA maģistrante). Pētījuma īstenošanā bija iesaistīti arī: LKA 3. kursa Kultūras socioloģijas un menedžmenta apakšprogrammas studentes Aizpora Elīza, Medene Nadīna, Ketrīsa Petkeviča, Rūme Ieva Marija; Kultūras un mākslas apakšprogrammas 3. kursa studente Kļavkalne Sallija; Drāmas un teksta studiju apakšprogrammas 2. kursa studenti Laumane Rēzija Veronika, Ruicēns Didzis; Kultūras socioloģijas un menedžmenta 1. kursa studenti Kučinska Anna, Mukāne Keita, Ozola Sabīne, Rubīna Elza. Latvijas iedzīvotāju reprezentatīvās aptaujas lauka darbu un metodoloģijas aprobāciju veica Tirus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS.

Latvijas valsts simtgades svinību programmas īstenošanas ietekmes izvērtējuma norisi, metodoloģijas izstrādi, secinājumu, priekšlikumu un rekomendāciju izstrādi ietekmēja Programmas **specifika**. Latvijas valsts simtgades svinības ir viens no nozīmīgākajiem pēdējās desmitgades kultūras un sabiedriskajiem notikumiem, kas ar plašu programmas, tematisko un ģeogrāfisko tvērumu šo svinību plānošanā, sagatavošanā un īstenošanā iesaistījis un vienojis visdažādāko paaudžu Latvijas iedzīvotājus un citus sabiedrības pārstāvjus. Lai šo mērķorientēto notikumu kopu īstenotu un nodrošinātu tai finansiālu, institucionālu un komunikatīvu atbalstu, tika plānota un realizēta politiska iniciatīva “Latvijas valsts simtgades programma” ar tai pakārtotu normatīvo, institucionālo un finansiālo instrumentu bāzi. Latvijas valsts simtgades svinības tika saistītas ar iespēju aktivizēt un saliedēt sabiedrību, dodot impulsus Latvijas ilgtermiņa attīstības mērķu sasniegšanai un jaunu mērķu izvirzīšanai.² Šis uzstādījums tika mērķtiecīgi realizēts jau programmas izveides posmā. Kopumā svētku programmas sagatavošanas ietvaros ir notikušas simtiem sabiedriskās diskusijas, sasniedzot vismaz 5000 cilvēku dažādās Latvijas vietās un ārpus tās un iesaistot daudzveidīgas sabiedrības grupas. Sniegtās idejas un priekšlikumi ir ņemti vērā, veidojot svētku programmas kopējo piedāvājumu, tajā skaitā programmā paredzot plašāku iespēju radīšanu Latvijas valsts simtgadei veltīto sabiedrības iniciatīvu īstenošanai dažādās nozarēs.

Programmas īstenošanu, kā arī tās izvērtējumu būtiski ietekmē tās daudzdimensionālā daba, kvantitatīvi apjomīgās un kvalitatīvi daudzveidīgās izpausmes. Latvijas valsts simtgades svinību programmu iespējams skatīt gan kā **politisku iniciatīvu**, gan kā **Latvijas simtgadei veltītu norišu kopumu**, gan kā **īpašu kultūras parādību/fenomenu**.

Pirmkārt, Latvijas valsts simtgade kā **politiska iniciatīva** un budžeta (apakš)programma (sadalījuma plāns), kura paredz finansējumu vairākām nozaru ministrijām (Ārlietu ministrija (ĀM), Ekonomikas ministrija (EM), Iekšlietu ministrija (IeM), Izglītības un zinātnes ministrija (IZM), Labklājības ministrija (LM), Veselības ministrija (VM), Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrija (VARAM), Zemkopības ministrija (ZM)), valsts iestādēm (Valsts prezidenta kanceleja, Saeima, pašvaldībām (Cēsis, Jelgava, Liepāja, Rīga, Rēzekne, Valka, Valmiera) Latvijas simtgadei veltītu norišu īstenošanai; šī finansējuma apguve paredz sarežģītu pārvaldības struktūru, skaidru programmas mērķu un rezultātu definējumu; sarežģītu atskaitīšanās sistēmu.

Otrkārt, Latvijas valsts simtgade kā **Latvijas simtgadei veltītu norišu kopums**, kas balstīts pašiniciatīvā un īstenojas kā sabiedrības līdzdalības aktivitātes, izmantojot daudzveidīgus finanšu avotus, un ko var realizēt jebkurš Latvijas iedzīvotājs, organizācija, uzņēmums, sociāla grupa vai kopiena, izvirzot savus mērķus un uzņemoties savu atbildību par sasniegto.

² Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma (2016)

Treškārt, Latvijas valsts simtgade kā **īpaša kultūras parādība/fenomēns** jeb nacionālas valsts simtgade kā nacionālās kultūras notikums.

Izvērtējuma ietvaros Latvijas valsts simtgade dominējoši skatīta (atbilstoši līgumā paredzētajiem izvērtējuma uzdevumiem) kā politiska iniciatīva, tomēr arī citas iezīmes ņemtas vērā Programmas ietekmes izvērtējumā kā būtiski konteksta faktori, kas iespaido datu interpretāciju un novērtējuma slēdzienu.

Latvijas valsts simtgades programmu kā politikas iniciatīvu raksturo vairākas iezīmes, taču uzsversim tās, kas būtiski ietekmē tās izvērtējuma norisi:

1. Programma aptver plašu un daudzveidīgu aktivitāšu loku („Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns 2017.–2021. gadam” (Nacionālais pasākumu plāns) aptver 288 aktivitātes; pasākumu saraksts, kam, saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 18. augusta sēdes protokola Nr. 41 13. un 14. punktu tiek paredzēts finansējums budžeta apakšprogrammā "Latvijas valsts simtgades programma 2017–2021" ietver 138 aktivitātes), turklāt Programmas izveidē un pasākumu īstenošanā būtiska nozīme bija un ir sabiedrības līdzdalības aspektam, kas ietver arī tādu notikumu integrēšanu, kurus dažādi aktori pēc savas iniciatīvas var pieteikt un iekļaut simtgades kalendārā³. Programmas pārvaldībā iesaistītie norāda, ka programmas ietvaros pēc 2018. gada tika apzinātas vairāk kā 2000 norises Latvijā un 70 citās valstīs.
2. Programma ir vērsta uz ļoti plašu mērķauditoriju gan nacionālā, gan starptautiskā mērogā, kurai tiek piedāvātas dažādas līdzdalības formas. Latvijas valsts simtgades svinību galvenais vēstījums "Es esmu Latvija" akcentē to, ka Latvijas valsts galvenā vērtība ir cilvēki, kas rada izaicinājumu katram cilvēkam nodrošināt līdzdalības iespējas un aktivitāšu pieejamību.
3. Programmas pasākumus administrē vairākas ministrijas, pašvaldības, TV, Radio un daudzas citas institūcijas un organizācijas. Plašais programmā iesaistīto operatoru loks paredz daudzveidīgu finansējuma avotu izmantojumu (valsts finansējums, pašvaldību finansējums, starptautiskie finanšu instrumenti, privātais līdzfinansējums) un sarežģītu finansējuma izlietojuma un efektivitātes kontroles mehānismu. Latvijas valsts simtgades norisēm no 2017. līdz 2019. gadam piešķirti 22,3 miljoni eiro valsts budžeta līdzekļu. Tas ir 0,06% no kopējiem valsts budžeta izdevumiem trīs gados jeb ~3 eiro uz vienu iedzīvotāju gadā. Simtgadē iegulda ne vien valsts līdzekļus, daļa pasākumu veidoti esošā budžeta ietvaros, piesaistīti arī pašvaldību, starptautiskie un atbalstītāju līdzekļi.
4. Programma ir izvērsta laikā (2017.–2021., neskaitot tās sagatavošanas posmu) ar fokusu uz Latvijas valsts simtgadi 2018. gadā, kas norāda uz Programmas konceptualitāti, bet rada izaicinājumus tās pārvaldībai.

Programmas izvērtējuma ziņojuma struktūra pakārtota gan pētījuma projekta/izvērtējuma darba uzdevumiem, gan loģiski ir saistīta ar atbildēm uz "**Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējuma par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim**" novērtējuma jautājumiem (definēti 1.3. apakšnodaļā). Izvērtējuma ziņojums satur 6 nodaļas un pielikumus.

³ Skat. <https://www.lv100.lv/programma/daritajiem/piesaki-savu-notikumu/>

1. METODOLOĢIJAS IZSTRĀDE IETEKMES IZVĒRTĒJUMA VEIKŠANAI

1.1. Izvērtējuma priekšmeta teorētiska konceptualizācija: valsts svētku svinēšana un sabiedrības līdzdalības nozīme

Viens no izvērtējuma metodoloģijas izstrādes būtiskākajiem priekšnoteikumiem ir **kontekstuāli izprast izvērtējuma priekšmetu**, kas nodrošina holistisku izvērtējuma gaitu un izvērtējuma slēdzienu (secinājumu, rekomendāciju) interpretācijas telpu. Lai veiktu Latvijas valsts simtgades svinību programmas ietekmes izvērtējumu, raksturosim izvērtējuma veikšanai nozīmīgas izvērtējuma priekšmeta (Latvijas valsts simtgades svinību) teorētiski konceptuālas iezīmes. Teorētiski skaidrojumi par valsts svētkiem un dažādu līmeņu līdzdalības nozīmi svinību programmas īstenošanā ļauj labāk izprast novērtējuma priekšmeta specifiku un atbilstoši piemērot normatīvi regulētās izvērtējuma metodoloģijas pamatprincipus priekšmeta unikālajai un īpašajai dabai.

Mūsdienu nācijvalstī valsts svētku svinēšana saistīta ar valsts kā unikālas, no citām atšķirīgas, sociāli-politiskas vienības rašanos un turpināšanos. Tāpēc, analizējot valsts svētku programmā paveikto, pirmkārt, ir lietderīgi skatīt **valsts svētkus kā īpašu kultūras parādību**, un otrkārt, skatīt mūsdienu nācijvalsts konteksts un izaicinājumi, kas ietekmē valsts svētku nozīmi. Galvenie izaicinājumi saistās ar diviem savstarpēji ietekmējošiem faktoriem – **piederības izjūtu un līdzdalību**, jo tieši šie faktori ietekmē nācijas pārstāvju saikni ar valsti kā politisku institūciju. Secīgi apskatīsim šīs tēmas.

1.1.1. Valsts svētki kā īpaša kultūras parādība

Vispārējam kontekstam jānorāda, ka valsts svētki kā politiskās institūcijas (valsts) un tās kopienas (nācijas) godināšana ir raksturīga teju katrai Eiropas valstij. Atšķiras saturiskie uzsvāri uz noteiktiem politiskiem notikumiem (īpašas nāciju vienojošas atceres dienas, dziļu konfliktu pārvarēšana, jaunu vērtību uzvaras esošās valsts ietvaros, jaunas politiskas vienības izveide, panākot nošķiršanos no citas valsts). No svinamo vēstures notikumu rakstura izriet arī atšķirīgs svinēšanas raksturs – svētki kā elites vai visas tautas svinības, ar militāru vai civilu elementu dominēšanu, utt.

Tomēr visos gadījumos runa ir par institucionalizēta valstiskuma un kopienas saikni, kolektīvās identitātes un vērtību godināšanu; to demonstrē ar simbolu un ceremoniju palīdzību. Valsts svētki paspilgtina noteiktu vienojošu iezīmju apzināšanos un savieno pagātni (no kuras nāk šīs vērtības), tagadni un nākotni, uz kuru svinamās vērtības norāda kā morāls kompass⁴. Vairākums valsts svētku Eiropā radušies 19. gs. beigās un nostiprināti 20. gs. sākumā; Centrāl- un Austrumeiropas valstīs šajā tradīcijā bijis ilgstošs pārrāvums; pēc pārtraukuma šie svētki atjaunoti kā nozīmīgs nācijvalsts elements⁵.

Parasti mūsdienās sekulāru svētku analīzi saista ar rituāla jēdzienu. Valsts svētki ir īpaša tipa rituāls – politisks, visbiežāk publisks pasākums, ko valsts atbalsta.

Svētku kā rituāla pētniecība sakņojas klasiskajā socioloģijā un antropoloģijā (piemēram, ievērojamais franču sociologs Emīls Dirkems formulējis atziņas par rituāla nozīmi sabiedrības saliedēšanā, izmantojot pētnieciskos datus par Austrālijas pamatiedzīvotāju sabiedrībām⁶). Visplašākajā nozīmē, rituāli atkārtoti pauž un dramaturģiskā formā atspoguļo **sabiedrības pārstāvju savstarpējo saistību**, un, kā norādījis Dirkems, ļauj kopienas locekļiem apliecināt, ka viņi ir piederīgi vienai morālajai kopienai, t.i. kopīgām vērtībām un normām⁷. Saskaņā ar Dirkemu, svētki/rituāli ir būtiski tāpēc, ka ikdienas dzīves ierasto uzdevumu veikšana, sekošana

⁴ Elgenius, G., 2007. The Appeal of Nationhood: Celebrating and Commemorating the Nation. In Young, Zuelow and Sturm (eds.) *Nationalism in a Global Era: The Persistence of Nations*. London: Routledge.

⁵ Elgenius, G., 2007. The Appeal of Nationhood: Celebrating and Commemorating the Nation. In Young, Zuelow and Sturm (eds.) *Nationalism in a Global Era: The Persistence of Nations*. London: Routledge.

⁶ Etzioni, A., 2000. Toward a Theory of Public Ritual. *Sociological Theory* Volume 18 issue 1: 44 – 59.

⁷ Baringhorst, S., 2001. Political Rituals. In Nash K., A. Scott (eds.) *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Blackwell Publishing, 291 – 311.

individuāliem mērķiem vājina sabiedrības locekļu saiknes, savukārt svētku rituāli ļauj piedalīties kopīgās norisēs, kas veido un uztur emocionālas saiknes starp sabiedrības locekļiem⁸.

Dirkema laikā rituālu saistīja galvenokārt ar reliģisko dzīvi, taču vēlāk sociālās dzīves pētnieki guvuši pārliecību, ka rituāli ir ārkārtīgi nozīmīgi arī sekulārajā dzīvē un tiem ir kritiski nozīmīga funkcija mūsdienu liberālajās demokrātijās⁹.

Jau 20. gs. 50. gados sekulāri nācijās mēroga notikumi, kā Lielbritānijas karalienes kronēšana un tamlīdzīgi, tiek skatīti kā nāciju stiprinošs rituāls, kurā tiek apliecinātas nācijas un karalienes kā tās sociālo normu un vērtību pārstāves saiknes, visai nācijai sniedzot iespēju justies kā vienotai ģimenei¹⁰. Sociāli vienojošu funkciju var pildīt arī tāds nācijas simbols kā prezidents. Pat ASV prezidenta Kenedija noslepkavošana un tās atspoguļošana medijos tikusi analizēta kā ritualizēts, nāciju vienojošs notikums¹¹.

Sekojoš Emīla Dirkema idejām, 20. gs. sociālās dzīves pētnieki pieņēma, ka **politiskie rituāli pauž esošu vienotu izpratni par vērtībām un vienlaikus stiprina šādu vienotību**. Tādējādi tie sekmē sabiedrības vienotību, līdzsvaru sociālo sistēmu¹². Dirkema sekotāji uzskatīja, ka nācijvalsts kontekstā kolektīvie politiskie rituāli definē un leģitimē nācijas īpašo identitāti, apliecinot to gan sev, gan citiem. Lai gan mūsdienu nācijvalstis bieži ir multi-etniskas, nācijvalsts tomēr reprezentē dominējošo kultūru, tāpēc ir vietā runāt par šādu īpašu kopīgo identitāti (kas mēs esam, kāpēc mēs esam) vismaz kā politisku projektu¹³.

Taču valsts svētku kā politiska rituāla skaidrojumi nav nemainīgi. Jau 20. gs. beigās aizvien biežāk pētnieki norāda, ka politisko rituālu skaidrojumiem jāmainās līdz sociālajai realitātei, kurā nācijas vairs nav homogēnas un aizvien spilgtāk izpaužas individuālisms, globalizācija, vienlaicīga dažādu identitāšu pastāvēšana un konfliktējošas vēstures interpretācijas¹⁴. Etcioni norāda, ka mūsdienu sabiedrībā nevar automātiski pieņemt, ka svētkiem ir vienojoša loma, un ir lietderīgi analizēt, kuras sabiedrības daļas vienotību tie stiprina; svētku potenciāls stiprināt visas sabiedrības vienotību atkarīgs no attiecībām starp atšķirīgajām grupām un iespējām tuvoties vienotākai uztverei ar svētku rituālu palīdzību.

Kopumā, kā norāda pētnieki, vienota vērtību izpratne mūsdienu sabiedrībās ir daudz vājāka, nekā agrāk; pastāv dziļi politiski nošķirumi, kuri izpaužas daudzveidīgās un mainīgās politiskās identitātēs, kas tiek paustas publiski. Kopīgu centrālu simbolu ir daudz mazāk, un to spēja panākt vispārīgu atbalstu ir vājāka. Līdz ar to rituāli mūsdienu sabiedrībās jāskata arī kā simboliska izpaušme konfliktiem un vēlmei pēc kultūras vai sociālām pārmaiņām¹⁵.

1.1.2. Valsts svētki un nācijvalsts

Nācijvalsts, kuras dzimšanu svin valsts svētki, ir būtiski mainījusies pēdējā gadsimta laikā un jo īpaši – kopš Otrā Pasaules kara. Kā norāda pētnieki, arvien retāk vienas teritorijas ietvaros dzīvo un mijiedarbojas tikai vienas etniskās kultūras pārstāvji ar kopīgām vērtībām un kopīgām politiskām tiesībām un pienākumiem. Aizvien plašāk izplatās dažādas šīs situācijas variācijas, kad valstspiederīgie strādā citā teritorijā, savukārt viņu izcelsmes valsts teritorijā dzīvo citu, dažādu valstu valstspiederīgie, vai arī sākotnēji šķietami homogēnās kultūras ietvaros attīstījušās būtiskas reģionālas, etniskas un citas identitātes, kas var nonākt zināmā konfliktā ar nācijvalsts dominējošo kultūru (t.sk. vērtībām, izcelsmes stāstu, u.t.t.)¹⁶.

⁸ Etzioni, A., 2000. Toward a Theory of Public Ritual. *Sociological Theory* Volume 18 issue 1: 44 – 59.

⁹ Baringhorst, S., 2001. Political Rituals. In Nash K., A. Scott (eds.) *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Blackwell Publishing, 291 – 311.

¹⁰ Shils E., M. Young, 1953. The Meaning of the Coronation. *The Sociological Review* Volume 1, Issue 2: 63 – 82.

¹¹ Verba, S., 1965. The Kennedy Assassination and the Nature of Political Commitment. In: Greenberg B.S., E. S. Parker (eds.) *The Kennedy Assassination and the American Public*, Stanford, Calif.: Stanford University Press.

¹² Lukes, S., 1975. Political Ritual and Social Integration. *Sociology* Volume 9: 289-308.

¹³ Elgenius, G., 2007. The Appeal of Nationhood: Celebrating and Commemorating the Nation. In Young, Zuelow and Sturm (eds.) *Nationalism in a Global Era: The Persistence of Nations*. London: Routledge.

¹⁴ Etzioni, A., 2000. Toward a Theory of Public Ritual. *Sociological Theory* Volume 18 issue 1: 44 – 59.

¹⁵ Baringhorst, S., 2001. Political Rituals. In Nash K., A. Scott (eds.) *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Blackwell Publishing, 291 – 311.

¹⁶ Castles, S., A. Davidson, 2000. *Citizenship and Migration: Globalization and the Politics of Belonging*, Routledge.

Tas nozīmē, ka, lai arī rituāliem arī 21. gs. joprojām ir konkrēta jēga, tā automātiski nenozīmē viena veida kopīguma nostiprināšanos – rituālu jēga var tikt apstrīdēta vai tās vērtība noliegta un aizstāta ar citu jēgu. Šāds protests bieži tiek uztverts kā dziļi pretrunīgs un raisa konfliktus par monopolu uz notikumu nozīmes interpretēšanu; katra grupa tiecas ieņemt rituāla telpu ar saviem simboliem, ceremonijām un viedokli par kolektīvās atmiņas elementiem, kuriem jātiek kanonizētiem¹⁷.

Tādējādi vēlākā jēdziena attīstības posmā rituāls tiek skatīts vairs ne tikai kā vienojošs, bet arī kā iespējama protesta izpausme, kurā tiek demonstrēti etniski, dzimtes vai reģionāli nošķirumi. Līdz ar to rituāla izpratnei jāattīstās, lai iekļautu daudz kompleksāku sociālo realitāti un ļautu identificēt gan nošķirumus, gan iespējamā kopīguma pamatu.

Taču nemainīgas ir rituāla vispārīgās iezīmes: rituālu īsteno caur simboliem un mikro-praksēm, nošķirot tās no ikdienas ritējuma, piešķirot godināmajiem notikumiem noteiktu sekulāru svētumu¹⁸. Valsts svētku gadījumā valsts varas pārstāvji rosina noteiktu politisku rituālu veikšanu kā stratēģisku pasākumu, kuram jāstiprina nacionālā identitāte un jālegitīmē esošā politiskā kārtība¹⁹.

Būtiski norādīt, ka arī sadrumstalotā sabiedrībā politiskie rituāli joprojām spēj pildīt savu funkciju, vairāk gan nevis nostiprinot noteiktu skatījumu uz valsts dzīves norisēm (t.sk. valsts izveidi), bet sniedzot solidaritātes izjūtu caur emocionāla un estētiska pārdzīvojuma pieredzi²⁰. Tiek atzīmēts, ka zināms solidaritātes efekts var rasties arī tad, ja iesaistītajiem nav vienotas interpretācijas par to, ko svin. **Tieši emocionālā dimensija padara politiskos rituālus tik nozīmīgus modernajās liberālajās sabiedrībās: svarīga ir kopīga līdzdalība un emocionāla iesaiste**, nevis racionāli skaidrojumi par to, kāda ir rituāla nozīme²¹. Rituāla dalībnieks izdzīvo nevis domas, bet emocijas.

Emociju nozīme, jo īpaši to pārdzīvojuma tirazēšana ar masu mediju palīdzību tiek uzsvēta jau sākot ar 20. gs. otro pusi, kad Rietumu valstu māsaimniecībās ienāca televīzija un bija iespējams vērot citu nācijai piederīgo indivīdu emocijas (piemēram, nācijas svētku vai traģisku notikumu atspoguļojumos)²².

Kāpēc rituāli joprojām spēj pildīt savas funkcijas? Pētnieki uzskata, ka galvenais iemesls ir tas, ka publiskie rituāli ir strukturēti, to atkārtošana nostiprina to iedarbību, tiem ir dramaturģisks raksturs, un tie rada psiholoģisku gandarījumu, taču tas viss iespējams tāpēc, ka rituāli izmanto simbolus. **Simboli, atšķirībā no vārdiem, ir kompleksi un spēj apvienot vairākus nozīmju aspektus;** atšķirīgi indivīdi tos var saprast katrs sev nozīmīgā veidā (*multivocality*). Tādējādi ir iespējama kopīga iesaiste rituālā, kura nozīmei katram dalībniekam nav jābūt identiskai; var iegūt vienotības pieredzējumu arī bez pilnīgi vienotām vērtībām²³. Šādā nozīmē simboli ir arī visai bīstami, jo tie var sākt dzīvot savu dzīvi, vai arī tikt izmantoti varas uzurpēšanai.

No indivīda skatupunkta **politiskie rituāli palīdz rast zināmu stabilitāti kompleksajā pasaulē, kā arī savieno tagadni ar pagātni un nākotni; īpaši to sekmē emocionāli uzrunājošas un estētiski pievilcīgas rituāla formas.** Tās spēj vairot politisko iesaisti un, pat neraugoties uz vāju vienojošo pamatu, sekmēt liberālās demokrātijas stabilitāti²⁴. Ernests Gelners, nozīmīgais nacionālisma pētnieks, ir īpaši uzsvēris racionālo argumentu vājumu sabiedrības saliedētības panākšanai, norādot, ka racionālie argumenti ir pārāk abstrakti un “netverami”, tie nesniedz indivīdam atbalstu krīzē un neveido pamatu sociālajai dzīvei²⁵. Vienlaikus, emocionāli un

¹⁷ Baringhorst, S., 2001. Political Rituals. In Nash K., A. Scott (eds.) *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Blackwell Publishing, 291 – 311.

¹⁸ Elgenius, G., 2007. The Appeal of Nationhood: Celebrating and Commemorating the Nation. In Young, Zuelow and Sturm (eds.) *Nationalism in a Global Era: The Persistence of Nations*. London: Routledge.

¹⁹ Baringhorst, S., 2001. Political Rituals. In Nash K., A. Scott (eds.) *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Blackwell Publishing, 291 – 311.

²⁰ Baringhorst, S., 2001. Political Rituals. In Nash K., A. Scott (eds.) *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Blackwell Publishing, 291 – 311.

²¹ Kertzer, D. I., 1988. *Ritual, Politics, and Power*. New Haven, CT: Yale University Press.

²² Verba, S., 1965. The Kennedy Assassination and the Nature of Political Commitment. In: Greenberg B.S., E. S. Parker (eds.) *The Kennedy Assassination and the American Public*, Stanford, Calif.: Stanford University Press.

²³ Baringhorst, S., 2001. Political Rituals. In Nash K., A. Scott (eds.) *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Blackwell Publishing, 291 – 311.

²⁴ Baringhorst, S., 2001. Political Rituals. In Nash K., A. Scott (eds.) *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Blackwell Publishing, 291 – 311.

²⁵ Gellner, E., 1992. Nationalism in the Vacuum. In: Motyl A. (ed.) *Thinking Theoretically about Soviet Nationalities*. New York: Columbia University Press.

dramaturģiski pievilcīgu elementu dominēšana (ko sekmē masu mediji) var būt arī negatīva parādība, jo šādi ir mazāk iespēju izpausties “klusākām”, ar mazāku šova potenciālu iezīmīgām politiskās līdzdalības formām²⁶.

Tomēr, ja (visai sadrumstalotā sabiedrībā) efektīvai nācijveidei uzsvars liekams uz emocijām, uz personīgu gandarījumu, tad īpaša uzmanība jāpievērš ne tikai svētku kulminācijas rituālam, bet jebkāda veida personīgai līdzdalībai.

1.1.3. Piederības sajūta un līdzdalība

Pilsoniskā līdzdalība ir būtisks valsts svētku analīzes elements ne tikai tāpēc, ka rituālam nepieciešami dalībnieki, un dalībnieku iesaistes analīze ļauj saprast konkrētā rituāla nozīmi. Individīda līmenī tieši līdzdalība ir atslēga uz emocionālas piesaistes (piederības izjūtas) veidošanos, turklāt **līdzdalība un piederības izjūta ir mijiedarbīgas parādības**.

Jo vairāk indivīds iesaistās, jo piederīgāks jūtas; jo piederīgāks jūtas, jo lielāka varbūtība, ka iesaistīsies kopienai nozīmīgās rīcībās. Kā norāda pētnieki, ja indivīdiem ir motivēta un atbildīga piederības izjūta, ir lielāka varbūtība, ka viņi uzņemsies iniciatīvu mobilizēt savu sociālo kapitālu individuālai un kolektīvai rīcībai (Ostrom E. 2000)²⁷.

Līdzdalību raksturo noteiktas iezīmes. Lai gan līdzdalība var īstenoties ļoti dažādās formās, pētnieki identificējuši četras kopīgas iezīmes. Līdzdalība ir **brīvprātīga** – pat ja to mērķtiecīgi atbalsta, tā ir brīva izvēle; tā ir **saistīta ar rīcību**: iesaistes pakāpes un motivācija var būt atšķirīgas, taču notiek kaut kāda veida darbība; kolektīva un saistīta: **dalībniekiem ir izjūta par kopīgu mērķi**; **mērķtiecīga**: dalībnieki vēlas darīt kaut ko, kam viņuprāt piemīt jēga, un katras līdzdalības nolūks ir iegūt kādu rezultātu²⁸.

Ja trūkst kāds no šiem elementiem, tas var mazināt līdzdalības pozitīvo ietekmi. Piemēram, tāda “līdzdalība”, kurā nav iespējama reāla darbība vai rezultāti (ja sabiedrības iesaistes pasākumi tiek organizēti tikai izpildot formālu prasību), var panākt pilnīgi pretēju efektu un padziļināt kopienas dalībnieku atsvešinātību no lēmumu pieņemšanas un rīcības (pētnieki to apzīmē kā “pseido-līdzdalību”).

Vienlaikus, patiesa līdzdalība var sniegt daudzveidīgus pozitīvus iznākumus. Piemēram, plašs rīcībapētījums Eiropas valstīs parāda, ka arī tad, ja līdzdalībai ir “izmaksas” (laika patēriņš, nogurums, arī zināma neapmierinātība ar kādu no darbošanās aspektiem), to kompensē **daudzveidīgi pozitīvie efekti**: izjūta par labākas pasaules iespējamību; kopīguma izjūta, saikne ar citiem; lielāka sociālā iejaukšanās – virzība no perifērijas uz kopienas “centru”; pozitīva, vitāla izjūta, izteiktāka labbūtība (*wellbeing*); jaunas prasmes vai kompetences; iespējamības izjūta (lielāka ticība savai spējai sasniegt noteiktus pašdefinētus mērķus); spēja redzēt alternatīvus risinājumus sabiedrības problēmām; pozitīvas izmaiņas kopienas vidē, kopienas attīstība; ilgtspēja: iespēja rosināt pozitīvas izmaiņas ilgtermiņā.

Šie pozitīvie efekti darbojas dažādos līmeņos un ar atšķirīgu intensitāti; daži no tiem ietver emocijas, citi – intelektuālas reakcijas, un vēl citiem ir plašāka sociāla vai politiska nozīme²⁹.

Jāatzīmē, ka līdzdalība atrodas pētnieku intereses lokā jau ilgāku laiku, un tas lielā mērā saistīts ar plaisu starp politiskajām institūcijām un iedzīvotājiem Eiropā. Vienlaikus, tiek norādīts, ka līdzdalības formas mainās, un līdztekus tradicionālo formu norietam **sabiedrībās veidojas alternatīvas līdzdalības formas**. Tiek norādīts arī tas, ka tieši kultūras institūcijām un kultūras līdzdalībai ir īpaša nozīme, tiecoties pārvarēt politisko institūciju leģitimitātes krīzi, jo kultūra var sniegt **iesaistes iespējas caur emocionālu pieredzējumu** (kā jau iepriekš

²⁶ Baringhorst, S., 2001. Political Rituals. In Nash K., A. Scott (eds.) *The Blackwell Companion to Political Sociology*. Blackwell Publishing, 291 – 311.

²⁷ Ostrom E. 2000. Social capital: a fad or a fundamental concept? In Dasgupta P., I. Serageldin (eds.) *Social capital: A multifaceted perspective*. The World Bank, Washington D.C., pp. 172 – 214.

²⁸ Brodie, E. et al., 2011. *Pathways through participation: What creates and sustains active citizenship?* Final Report. <http://participationcompass.org/article/show/236>.

²⁹ Eriksson, B. et al., 2018. Forms and potential effects of citizen participation in European cultural centres. *Participations: Journal of Audience and Reception Studies*, Volume 15, Issue 2: 201-226.

pieminēts, zināmā mērā pārvarot kognitīvus nošķirumus), var radīt citādākas, agrāk (politiski) neiekļautām grupām piemērotas līdzdalības iespējas³⁰.

Augstākminētais ir nozīmīgi, jo **piederības izjūta (ko iegūst caur līdzdalību)** nav tikai emocija, jušanās "mājās", bet arī **rosinājums turpmākai rīcībai**, sadarbībai ar citiem kopienas dalībniekiem, potenciāli – veido arī solidaritātes izjūtu ("mēs visi esam vienā laivā") – kas, savukārt, ir resurss grūtību pārvarēšanai.

Vienlaikus jāatzīmē, ka nevajadzētu uztvert līdzdalību un piederības izjūtu kā viennozīmīgu pretsvaru nelabvēlīgiem ekonomiskiem un politiskiem, noteiktu identitāti vai vērtības noliedzošiem apstākļiem. Sociālā realitāte ir kompleksa, un indivīdu izvēles ietekmē daudzu faktoru kopums.

Secinājumi

Latvijas valsts simtgades programmas ietekmes izvērtējuma metodoloģijas izstrādei ir svarīgi vairāki teorētiski atzinumi par valsts svētkiem (proti, arī par Latvijas simtgades svinībām). Valsts svētki kā kultūras daļa ir nozīmīgi gan ar to spēju veidot saikni starp institucionalizētu valstiskumu un tautu/kopienu, gan ar to, ka svētkos ar īpašu simbolu un ceremoniju palīdzību tiek veidota saikne starp pagātņi, tagadni un nākotni. Tas liek analizēt svētkus kā būtisku piederības un nacionālās pašapziņas, kā arī valstsgribas veidošanas instrumentu. Valsts svētki politiski rituāli dramaturģiskā formā atspoguļo sabiedrības pārstāvju savstarpējo saistību, pauž esošo izpratni par vērtībām un vienlaikus stiprina sabiedrības, nācijas, tautas vienotību, veicina solidaritāti. Izvērtējuma kontekstā ir būtiski, ka 21. gs. valsts svētku nozīmi maina vienotas vērtību izpratnes vājināšanās mūsdienu sabiedrībās, ka pastāv dziļi politiski nošķirumi, kas apgrūtina kopīgu centrālu simbolu identificēšanu vienā valstī. Tomēr tieši svētkos izmantotie simboli, atšķirībā no vārdiem, ir kompleksi un spēj apvienot vairākus nozīmju aspektus, kas nereti ļauj atšķirīgiem indivīdiem tos saprast katram sev nozīmīgā veidā (*multivocality*). Tiek atzīts, ka arī dažādu vērtību nesējiem ir iespējama kopīga iesaiste rituālā, kura nozīmei katram dalībniekam nav jābūt identiskai, t.i. var iegūt vienotības pieredzējumu arī bez pilnīgi vienotām vērtībām. Latvijas multietniskajā sabiedrībā šādu pār-etnisku simbolu izmantošana ir īpaši nozīmīga valsts svētku programmas izveidē. Pētnieki atzīst, ka efektīvai nācijveidei uzsvars liekams uz emocijām, uz personīgu gandarījumu, emocionāli uzrunājošām un estētiski pievilcīgām rituāla formām. Izvērtējuma secinājumu veikšanai īpaši nozīmīgi ir teorētiskie atzinumi par emocionālās dimensijas lomu politiskajos rituālos (arī valsts svētku svinībās) modernajās liberālajās sabiedrībās, kas liek uzmanību pievērst tām svētku norisēm, jo īpaši unikāliem, vienreizējiem notikumiem, kas vērsti uz kopīgu emocionālu pārdzīvojumu. Tāpat, Latvijas simtgades programmas izvērtējumā jāņem vērā teorētisku atzinums par kultūras līdzdalības lomas spēju attīstīt dažādas teritoriālās piederības izjūtas un kalpot par bāzi jaunu kopienas sadarbības formu un solidaritātes izpausmju attīstībai.

1.2. Latvijas valsts simtgades svinību programmas saturs un tiesību normatīvās bāzes attīstības raksturojums

Latvijas valsts simtgades svinību programmas saturu un normatīvo bāzi nosaka vairāki dokumenti un salīdzinoši garš process ar dažādām iesaistītajām pusēm. Programmas tematisko strukturējumu noteica vairāki līmeņi: tematiskais iedalījums, virstēmas katram gadam, atšķirīgas tematiskās līnijas ārvalstīs notiekošajai programmai. Šajā apakšnodalā īsi raksturosim, kādi pamatprincipi ir noteikuši Programmas izveidi un strukturējumu. Lai raksturotu Programmas strukturējumu pamatā (ja nenorādām citādi) atsauksimies uz Informatīvo ziņojumu "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam"³¹.

³⁰ Eriksson, B. et al., 2018. Forms and potential effects of citizen participation in European cultural centres. *Participations: Journal of Audience and Reception Studies*, Volume 15, Issue 2: 201-226.

³¹ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

Tabula 1. Latvijas valsts simtgades izveides raksturojums laikā

2014. gads – 2015. gads	Diskusijas ar dažādām mērķgrupām
2014. gada beigās – 2015. gads	Formālo struktūru izveide
2017. gads – 2021./2022. gads	Latvijas valsts simtgades svinības:
2017. gads	Griba
2018. gads	Dzimšana
2019. gads	Varonība
2020. gads	Brīvība
2021./2022. gads	Augšana

1.2.1. Programmas izveides pamatojums

Programmas izveides pamats sākotnēji ir galvenais kultūrpolitikas plānošanas dokuments **“Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam “Radošā Latvija””**³², kas kā nozīmīgus notikumus plānošanas periodā iezīmēja trīs programmu īstenošanu – “Rīga – Eiropas galvaspilsēta 2014”, Latvijas prezidentūra Eiropas Savienības (ES) Padomē 2015. gadā un Latvijas valsts simtgade 2018. gadā. Kā viens no sasniedzamajiem mērķiem dokumentā “Radošā Latvija” tika izvirzīts sekojošais: “Latvijas Republikas simtgades programmas īstenošana ir bagātinājusi Latvijas kultūru ar jauniem izciliem mūzikas, mākslas, kino un literatūras darbiem, vairojot Latvijas iedzīvotāju lepnumu par savu valsti un piederību tai.”

Darbs pie Programmas sagatavošanas aizsākās 2014. gadā – pavasarī uzsākot diskusijas ar dažādām mērķgrupām, lai izzinātu viedokli un iesaistītu daudzveidīgas iedzīvotāju un pārstāvju grupas. 2014. gada 13. jūnijā Saeimā notika diskusija „Latvijai – 100”, kuras laikā trīs apakšgrupās tika izteiktas izglītības, zinātnes un kultūras, jauniešu un uzņēmēju idejas un viedokļi. Tālākajā darba gaitā 40 darba grupu un to apakšgrupu diskusijās un individuālā komunikācijā par Latvijas valsts simtgades svinību norisi iesaistījušies vairāk nekā 5000 cilvēki, izsakot vairāk kā 700 darbību idejas, kas iekļaujas kopīgā mērķa sasniegšanas procesā³³.

2014. gada beigās sekoja Kultūras ministrijas (KM) rīkojums „Par Latvijas Republikas simtgades svētku padomes izveidi”³⁴, lai izveidotu **Latvijas valsts simtgades svētku radošo padomi** (Radošā padome) ar mērķi nodrošināt svinību programmas satura izstrādi. Pēc dažiem mēnešiem sekoja **Latvijas Republikas simtgades rīcības komitejas izveide** (Rīcības komiteja)³⁵.

Latvijas valsts simtgades norises un Programmas izstrāde tika izvirzīta visās **Ministru kabineta (MK) deklarācijās** kopš 2014. gada: “Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību”³⁶; “Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību”³⁷; “Deklarācija par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību”³⁸; “Deklarācija par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību”³⁹.

2015. gadā tika izveidotas **formālās struktūras**, kas iesaistīja programmas izstrādē dažādas mērķgrupas: Latvijas Republikas simtgades jauniešu rīcības komiteja (Jauniešu rīcības komiteja)⁴⁰; Latvijas valsts simtgades vēstures darba grupa⁴¹; darba grupa Latgales kongresa simtgades pasākumu organizēšanai⁴²; valsts simtgades

³² MK rīkojums Nr. 401 “Par kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.-2020. gadam “Radošā Latvija””. 29.07.2014. *Latvijas Vēstnesis*, 150 (5210), 01.08.2014.

³³ Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma (2016). Pieejama: <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/latvijas-valsts-simgade>

³⁴ Kultūras ministrijas rīkojums Nr.5.1.-1-313 „Par Latvijas Republikas simtgades svētku padomes izveidi”. 15.12.2014.

³⁵ MK rīkojums Nr.63 „Par Latvijas Republikas simtgades rīcības komiteju”. 05.02.2015. *Latvijas Vēstnesis*, 27, 09.02.2015.

³⁶ Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (2014. gada 22. janvāris - 2014. gada 4. novembris), Rīga, 2014

³⁷ Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (2014.gada 5.novembris - 2016.gada 11.februāris), Rīga, 2014.gada novembris.

³⁸ Deklarācija par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (2016.gada 11.februāris - 2019. gada 23. janvāris), Rīga, 2016. gada februāris

³⁹ Deklarācija par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (2019. gada 23. janvāris).

⁴⁰ Kultūras ministrijas rīkojums Nr.5.1.-1-36 „Par Latvijas Republikas simtgades jauniešu rīcības komitejas sastāva apstiprināšanu”. 16.02.2015.

⁴¹ Kultūras ministrijas rīkojums Nr.5.1.-1-107 „Par Latvijas valsts simtgades vēstures darba grupas izveidi”. 06.05.2015.

⁴² Ministru prezidenta rīkojums Nr.342 „Par darba grupu Latgales kongresa simtgades pasākumu organizēšanai”. 31.08.2015. *Latvijas Vēstnesis*, 171, 02.09.2015.

pašvaldību koordinatoru tīkls⁴³. 2015. gada 1. jūnijā, pārplānojot Kultūras ministrijas iekšējos resursus, izveidots Kultūras ministrijas **Latvijas valsts simtgades birojs** (Birojs).

2016. gadā tika izstrādāti trīs būtiski dokumenti.

Ar kultūras ministres Dace Melbārdes rīkojumu tika izstrādāta "**Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma**"⁴⁴. Konspektīvajā dokumentā tika iezīmēts Latvijas valstiskuma vēsturiskais konteksts; svētku programmas mērķi, uzdevumi un galvenie vēstījumi; norišu struktūra un tematiskais strukturējums; svētku programmas komunikācijas vadlīnijas un svētku programmas nodrošināšanas pamatprincipi. Vēlāk sagatavotais Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns 2017.–2021. gadam⁴⁵ atsaucas uz šajā dokumentā izvirzīto svinību virsmērķi, mērķiem un kritērijiem.

Informatīvais ziņojums „**Par gatavošanos Latvijas valsts simtgadei 2017.–2021. gadā**”⁴⁶ sagatavots pēc Kultūras ministrijas iniciatīvas kā starpziņojums, lai informētu Ministru kabinetu par Rīcības komitejai⁴⁷ doto uzdevumu – Latvijas Republikas simtgades svētku pasākumu plāna, publicitātes pasākumu plāna un finansējuma tāmes (norādot finansējuma avotu) izpildes gaitu.

Šo ziņojumu papildina un precizē nākamais dokuments – informatīvais ziņojums „**Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam**”⁴⁸, papildus iekļaujot jaunu informāciju par paveikto un plānoto simtgades svētku sagatavošanā. Šim dokumentam ir pievienoti **trīs pielikumi**: „Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns 2017–2021” (Pielikums Nr. 1), to pasākumu saraksts, kam, saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 18. augusta sēdes (prot. Nr. 41) lēmumu tiek paredzēts finansējums budžeta apakšprogrammas „Latvijas valsts simtgades programma 2017–2021” ietvaros (Pielikums Nr. 2) un budžeta kopsavilkums Nacionālajā plānā iekļautajiem pasākumiem (Pielikums Nr. 3).

1.2.2. Virsmērķis un mērķi

Latvijas valsts simtgades svinību **virsmērķis** ir stiprināt Latvijas sabiedrības valstsgribu, piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību.

Latvijas valsts simtgades svinību **mērķi**:

1. stiprināt valstiskuma apziņu, aktualizēt Latvijas valstiskuma vēsturi, godinot valsts dibinātājus un pieminot notikumus, kas ietekmējuši Latvijas valsts izveidi, tādējādi nostiprinot izpratni par Latvijas valstiskumu kā likumsakarīgu ilgstošas attīstības rezultātu;
2. apliecināt Latvijas kā nacionālas un eiropiskas 21. gadsimta valsts vērtības;
3. cildināt Latvijas dabas skaistumu, kultūras daudzveidību un latviešu valodu;
4. daudzināt Latvijas cilvēku talantus, izcilību, uzņēmīgumu un sasniegumus;
5. modināt sabiedrībā atbildības ētiku, atbildības uzņemšanos par sevi, savu ģimeni, kopienu un valsti;
6. stiprināt jauniešu radošo iniciatīvu un piederības sajūtu Latvijai;
7. radīt paliekošas 21. gadsimta Latvijas vērtības, simbolus un jaunrades darbus;
8. vēstīt par Latviju kā aktīvu un atbildīgu starptautisko un starpkultūru attiecību veidotāju.

⁴³ Izveidots 2015. gada maijā.

⁴⁴ Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma (2016). Pieejama: <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/latvijas-valsts-simgade>

⁴⁵ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

⁴⁶ Informatīvais ziņojums "Par gatavošanos Latvijas valsts simtgadei 2017.–2021. gadā". Izskatīts MK 09.02.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40381538>

⁴⁷ Saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 5. februāra rīkojumā Nr. 63 „Par Latvijas Republikas simtgades rīcības komiteju” 2. punktā Latvijas Republikas simtgades rīcības komitejai dotā uzdevumu.

⁴⁸ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

1.2.3. Galvenais vēstījums

Latvijas valsts simtgades svinību programmas vienotais vēstījums norisēm un komunikācijai ir „**Es esmu Latvija**”, ko caurstrāvo līdzdarbības motīvs „**Es radu Latviju. Es daru Latviju**”, kas izmantojams vēstījuma personificēšanai un paver ceļu uz aktīvu rīcību vēstījuma „Es esmu Latvija” iedzīvināšanai.

1.2.4. Tematiskais strukturējums

Svinību **tematiskajam strukturējumam** izmantota līdzība ar dzimšanas dienas svinību rituālu, nosakot piecas savstarpēji saistītas un papildinošas **svinību tēmas**:

1) Latvijas ciltstēvi un ciltsmātes: aicinājums izzināt Latvijas vēsturi, savas dzimtas saknes un vienlaikus celt godā spilgtas personības, kas dažādās nozarēs un laikos ir devušas nozīmīgu ieguldījumu Latvijas valsts veidošanā un izaugsmē.

2) Latvijas valstiskuma veidošanās ceļi: Latvijas izzināšana trīs laika dimensijās – pagātnē, tagadnē un nākotnē, aicinot atskatīties uz Latvijas valsts tapšanas procesu tuvākā un tālākā pagātnē, izvērtēt tagadnes ieguvumus un resursus un kopīgi plānot nākotnes Latviju.

3) Latvijas draugi un kaimiņi: veltījums un pateicība Latvijas draugiem, kaimiņiem – sabiedrotajiem un valstīm, kas iestājušās par Latvijas valsts izveidi un suverēnu pastāvēšanu, ar kuriem veidojam atvērtas, lietišķas un uz nākotni vērstas attiecības un kuri ar savu atbalstu, padomu un palīdzīgu roku vienmēr ir blakus.

4) Latvijas rotāšana un dāvanu gatavošana: aicinājums iesaistīties dzimšanas dienas gaviļnieces – Latvijas – vides sakopšanā un pilnveidē, kā arī dāvanu un cienasta gatavošanā.

5) Latvijas dzimšanas diena un dāvanu pasniegšana: dzimšanas dienas un svētku svinības, kad notiek kopā sanākšana, uzgavilēšana jubilāram, dāvanu pasniegšana un svinības.

Atbilstoši šim strukturējumam ir veidots Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns 2017–2021 (Pielikums nr. 1), pasākumu saraksts, kam paredzēts finansējums budžeta apakšprogrammas „Latvijas valsts simtgades programma 2017–2021” ietvaros (Pielikums Nr. 2) un budžeta kopsavilkums Nacionālajā pasākumu plānā iekļautajiem pasākumiem (Pielikums Nr. 3)⁴⁹.

1.2.5. Virstēma katram gadam

Tā kā svinības aptver ilgāku laika posmu – no 2017. gada līdz 2021./2022. gadam – katram valsts simtgades svinību gadam ir noteikta **virstēma** – atslēgas vārds, kas raksturo vēsturisko kopainu, kurā tapa Latvijas valsts, kā arī iezīmējot galvenos notikumus katrā svinību gadā:

2017. gads – Griba – Latvijas vēsturisko novadu – Kurzemes/Zemgales, Vidzemes un Latgales – zemes padomju skaidri paustais atbalsts Latvijas autonomijai;

2018. gads – Dzimšana – Latvijas Republikas dibināšana;

2019. gads – Varonība – Neatkarības karā izcīnītā Latvijas Republikas neatkarība un aktīvs darbs dibinot valsts pārvaldes, izglītības un kultūras institūcijas, Baltijas ceļa 30. gadadienas atzīmēšana;

2020. gads – Brīvība – Satversmes sapulces simtgade un trīsdesmitā gadskārta kopš vēsturiskās 1990. gada 4. maija deklarācijas „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” pieņemšanas;

2021.–2022. gads – Augšana – Latvijas Republikas *de iure* starptautiskās atzīšanas simtgade, Janvāra barikāžu atceres 30. gadadiena, augusta „puča” 30. gadskārta, Latvijas Republikas Satversmes apstiprināšana un pirmā parlamenta ievēlēšana.

⁴⁹ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

1.2.6. Latvijas valsts simtgades svinību programma ārvalstīs

Latvijas valsts simtgades svinību programma ārvalstīs, apvienojot simtgades svinību starptautiskās kultūras programmas un publiskās diplomātijas projektus, tiek veidota ar mērķi aktīvi darboties noteiktos **Latvijas ārpolitikas prioritārajos virzienos** – Latvijas ekonomiskā izaugsme, Latvijas drošība, Eiropas Savienības (ES) vienotība un efektivitāte, aktīva darbība ES kaimiņpolitikā.

Tematiskās prioritātes valsts simtgades svinību norisēm ārvalstīs:

- 1) Ilgtspējīga Latvijas nākotne (Latvija kā perspektīvs sadarbības partneris ekonomikā, tūrismā, izglītībā un citās jomās visdažādākā formāta pasākumos);
- 2) Latvijas kā kultūras lielvalsts svinēšana;
- 3) Latvijas devums pasaulei (vēsturiskā un jaunāko laiku mantojuma un ieguldījuma konkrētajā ārvalstī atgādināšana un iemūžināšana).

Mērķa valstis simtgades svinību programmai ārvalstīs ir Latvijas draugi, kaimiņi un sabiedrotie, valstis, kas politiski, morāli un praktiski iestājušās par Latvijas valsts izveidi un suverēnu pastāvēšanu.

1.2.7. Lielnotikumi

Kā īpašus notikumus valsts simtgades programmā Birojs izdala sekojošus pasākumus un programmas⁵⁰:

1. Latvijas skolas soma.
2. Nacionālā enciklopēdija.
3. Latvijas neatkarības atjaunošanai veltītie baltā galdauta svētki.
4. Latvijas filmas Latvijas simtgadei.
5. XXVI Vispārējie latviešu dziesmu un XVI deju svētki.
6. Latvijas muzeju kopizstāde "Latvijas gadsimts".
7. Simtgades zaļumballe.
8. Latgales kongresa simtgade.
9. Latvijas valsts simtgades gada atklāšana – akcija "Apskauj Latviju".
10. Katram savu tautastērpu.
11. TUESI.LV

1.2.8. Kritēriji

Nacionālajā pasākumu plānā iekļautās aktivitātes izvēlētas, balstoties uz Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programmā noteiktajiem svinību mērķiem un kritērijiem, kas ir sekojoši⁵¹:

- norise spēj uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs;
- norise rod aizsākumu vai inovatīvu risinājumu Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprinās kā paliekoša vērtība un tradīcija;
- norise rada un uztur valsts svētku sajūtu;

⁵⁰ <https://lv100.lv/programma/lielnotikumi/>

⁵¹ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

- norise rosina Latvijas iedzīvotājus un Latvijas draugus pievienot iniciatīvas un labos darbus kā īpašu dāvanu Latvijas dzimšanas dienas svinībām;
- norise stāsta Latvijas stāstu, dod ieguldījumu Latvijas tēla veidošanā.

Tāpat šajā ziņojumā definēti **kritēriji**, pēc kuriem tiek atlasītas un veidotas simtgades svinību norises **ārvalstīs**:

- atbilstība simtgades svinību tematiskajām prioritātēm;
- konkrēti definēti sasniedzamie mērķi un mērķauditorija;
- sadarbība ar vismaz vienu profesionālu vai ekspertu organizāciju notikuma norises valstī;
- sadarbība ar vismaz vienu profesionālu vai ekspertu organizāciju Latvijā;
- sadarbības ilgspējas potenciāls;
- dalītas, paritāras, samērīgas pasākuma izmaksas;
- publicitātes nodrošinājums.

1.3. Latvijas valsts simtgades programmas starpposma izvērtējuma metodoloģija

Šajā apakšnodalā izvērtēti raksturota izvērtējuma pieeja, kas ietver gan izvērtējuma metodoloģisko pamatprincipu definēšanu un to izvēles pamatojumu, gan izvērtējuma veikšanai nepieciešamo programmas konceptuālo elementu definējumu, gan galvenās izvērtējuma veikšanai nepieciešamo datu ieguves metodes un tehnikas. Novērtējuma metodoloģijas izstrādes pamatojums izriet no pētījuma mērķa: sagatavot Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējumu par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim saskaņā ar iepirkuma tehniskajā specifikācijā noteiktajiem darba uzdevumiem un balstoties uz informatīvajā ziņojumā „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam” izvirzīto virsmērķi, mērķiem un uzdevumiem. Izvērtējuma **priekšmeta** specifiku nosaka tas, ka Latvijas valsts simtgades programma plānota un īstenota kā procesu un pasākumu kopums laika periodam no 2017. gada līdz 2021. gadam, kas aptver dažādos finansējuma avotos un daudzveidīgās cilvēkresursu aktivitātēs, arī līdzdalības formās balstītas iniciatīvas, kuras tālu pārsniedz gan Informatīvā ziņojuma Pielikumā iekļautā Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālā pasākuma plāna aktivitātes, gan konkrētas budžeta apakšprogrammas finansējumu. Minētais noteica nepieciešamību:

- no vienas puses, skaidri definēt novērtējuma mērogu (vērtējamo pasākumu, iesaistīto operatoru un finansējuma apjoma un avotu aspektā) un to, saskaņā ar līgumu, formāli pakārtot Informatīvajam ziņojumam „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam” un tā trīs pielikumiem (Latvijas valsts simtgades svinību nacionālais pasākumu plāns 2017–2021; Pasākumu saraksts, kam, saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 18. augusta sēdes protokola Nr. 41 13. un 14. punktu tiek paredzēts finansējums budžeta apakšprogrammā "Latvijas valsts simtgades programma 2017–2021" ietvaros);
- no otras puses, ņemt vērā to, ka pēc būtības Latvijas simtgades programma aptver daudz lielāku pasākumu, iniciatīvu, aktivitāšu apjomu (kā tie, kuri minēti Nacionālajā pasākumu plānā), kas nozīmīgi apgrūtina iespējas noteikt eksaktu saikni starp konkrēto ieguldījumu un tā radītajiem efektiem. Šis aspekts izvērtējuma secinājumos vairāk ļauj runāt par programmas rezultātiem kopumā, ne tikai par Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālā pasākuma plāna 2014–2017 uzdevumu/aktivitāšu radītajiem efektiem.

Neskatoties uz Latvijas valsts simtgades svinību Programmas atvērtajām robežām, izvērtējuma priekšmeta **mērogs**:

- attiecībā uz Programmas koncepcijas izstrādes laiku 2015. un 2016. gadā ir saistāms ar Programmas izstrādes un ieviešanas pārvaldības struktūru: Latvijas valsts simtgades svētku radošās padomes, Latvijas Republikas simtgades rīcības komitejas, Latvijas valsts simtgades biroja izveidi un darbības raksturojumu, kā arī ar galveno Latvijas valsts simtgades svinību plānošanas un ieviešanas politikas dokumentu izstrādi: Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma un Informatīvais ziņojums „Par gatavošanos Latvijas valsts simtgadei 2017.–2021. gadā”.
- attiecībā uz Programmas ieviešanas laiku 2017. un 2018. gadā izvērtējuma priekšmeta mērogu nosaka Informatīvais ziņojums „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017. – 2021. gadam”(un tā trīs Pielikumi).

Kopumā izvērtējums ir vērsts uz Latvijas valsts simtgades svinību uzdevumu kopumu laika periodam no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim (ar perspektīvu līdz 2021. gadam), kas veidoti ar virsmērķi “stiprināt Latvijas sabiedrības valstsgribu, piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību”⁵². Izvērtējuma priekšmeta laika ietvars (01.01.2015.–31.12.2018.) pamato nepieciešamību izvērtējuma metodoloģiju balstīt **starpposma izvērtējuma** pamatprincipos, jo izvērtējums veicams par Programmas sagatavošanas posmu (2015. un 2016. gads) un Pasākumu plānā iekļautajām aktivitātēm, kuru norise plānota pirmajos divos Programmas īstenošanas gados: 2017. un 2018. gadā (kopumā Pasākumu plānā iekļautas aktivitātes līdz 2021. gadam).

Latvijas valsts simtgades programmai un tās plānošanas dokumentu izvērtēšanai piemērojamas izvērtēšanas prasības, kas formulētas Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumos (Ministru kabineta noteikumi Nr. 737⁵³). Programmas īstenošanas ietekmes izvērtējuma veikšanai par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim piemērojama **starpposma izvērtējuma** pieeja, kuras piemērošanas prasības fiksētas Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumos (MK Nr. 737). **Starpposma izvērtējums** paredz četras galvenās pētniecības aktivitātes:

1. novērtēt noteikto mērķu un plānoto rezultātu sasniegšanu, skaidrot atkāpes no noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem un analizēt ārējās vides izmaiņas, kas ietekmējušas politikas plānošanas dokumenta īstenošanu;
2. novērtēt politikas plānošanas dokumenta īstenošanā iesaistīto institūciju paveikto un tā ietekmi uz mērķu un rezultātu sasniegšanu;
3. apzināt politikas plānošanas dokumenta īstenošanā ieguldītos resursus un to izlietojuma efektivitāti;
4. apzināt politikas plānošanas dokumenta mērķa grupu viedokli par plānošanas dokumenta ietekmi uz tajā noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu.

Starpposma (tāpat arī gala) novērtējuma metodoloģijas piemērošanai īpaši nozīmīgi ir plānošanas dokumentos skaidri noteikti programmas konceptuālie elementi: **mērķi un plānotie rezultāti**, kas ļauj korekti veikt izvērtējumu, diagnosticējot programmas izpildes atbilstību sākotnēji plānotajiem mērķiem, tiem pakārtotajiem rīcības virzieniem un uzdevumiem. Tāpat, jebkuras programmas mērķu sasniegšanas starpposma un gala novērtējumam nepieciešami precīzi plānoto politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju definējumi, kas ietverti programmas plānošanas dokumentos. Mērķim/-iem atbilstoša politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēma nodrošina iespēju noteikt/izmērīt mērķu sasniegšanas pakāpi. Lai īstenotu

⁵² Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

⁵³ Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi. Ministru kabineta noteikumi Nr. 737. Pieejami <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>, skatīts 10.07.2019.

izvērtējumu saskaņā ar starpposma novērtējuma prasībām un darba uzdevuma aprakstu, pirmajā pētījuma posmā sadarbībā ar Pasūtītāju un kultūras nozares ekspertiem, pētnieki precizēja Programmas pārvaldībā iesaistīto ekspertu viedokli par atsevišķiem izvērtējuma priekšmeta, t.i. Latvijas valsts simtgades programmas parametriem. Nepieciešamību precizēt Latvijas simtgades programmas konceptuālos elementus noteica fakts, ka dažādos politikas plānošanas dokumentos **atšķirīgi definēti** Latvijas valsts simtgades svinību mērķi un uzdevumi, kā arī tas, ka tajos nav definēti programmas plānotie politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji. Jāatzīst, ka Latvijas simtgades svinību programmas izvērtējuma metodoloģijas izstrādi ietekmēja tas, ka programmas stratēģiskās plānošanas process atspoguļots vairākos dokumentos, bet tā nodrošinājumam netika izstrādāts atsevišķs politikas plānošanas dokuments (to ietekmes izvērtējuma metodoloģiskā pieeja ir normatīvi regulēta⁵⁴). Latvijas valsts simtgades svinību programmas gadījumā kā galvenais plānošanas instruments tika izvēlēts informatīvā ziņojuma formāts. Informatīvā ziņojuma kā dokumenta veida piemērošanas gadījumus nosaka MK kārtības rullis⁵⁵. Tajā norādīts, ka "Informatīvais ziņojums ir informācija vai pārskats par Ministru kabineta kompetencē esoša jautājuma risināšanas gaitu, par **Ministru kabineta atbalstīta plānošanas dokumenta īstenošanu** vai tiesību akta izpildi. Ministrija informatīvo ziņojumu sagatavo pēc savas iniciatīvas vai Ministru prezidenta uzdevumā, kā arī izpildot Ministru kabineta sēdes vai Ministru kabineta komitejas sēdes protokollēmumā, plānošanas dokumentā vai tiesību aktā doto uzdevumu". Saskaņā ar šo definējumu, **Informatīvais ziņojums** kā dokuments ir vērst uz politikas **ieviešanas procesa izvērtējumu**, taču, **Latvijas simtgades svinību programmas gadījumā tas kalpojis par plānošanas instrumentu**. Tomēr ir arī vairāki attīstības plānošanas dokumenti, kuros formulēti ar Latvijas simtgades svinību īstenošanu saistīti uzdevumi, kas programmas izvērtējuma metodoloģijas izstrādē akcentējami kā saistoši programmas mērķu un plānoto rezultātu noteikšanā.

Pirmkārt, programmas mērķu un rezultātu noteikšanā saistošs ir galvenais kultūrpolitikas plānošanas dokuments "**Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam "Radošā Latvija"**"⁵⁶, kur formulēts uzdevums [2.3.] "Izveidot un īstenot Latvijas Republikas simtgades kultūras programmu". Tas pakārtots Rīcības virziena 5.1. "Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos" otrajam stratēģiskajam mērķim: "Nostiprināt un palielināt Latvijas kultūras kapitāla vērtību un veicināt iespējami lielākas sabiedrības daļas līdzdalību un iekļaušanos kultūras procesos". Tam atbilstoši definēts uzdevuma izpildes sagaidāmais rezultāts: "Latvijas Republikas simtgades programmas īstenošana ir bagātinājusi Latvijas kultūru ar jauniem izciliem mūzikas, mākslas, kino un literatūras darbiem, vairojot Latvijas iedzīvotāju lepnumu par savu valsti un piederību tai" (skat. 17. lpp.).

Otrkārt, Latvijas valsts simtgades norises un Programmas izstrāde tika izvirzīta kā uzdevums visās **Ministru kabineta deklarācijās** kopš 2014. gada: "Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību"⁵⁷; "Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību"⁵⁸;

⁵⁴ Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi. Ministru kabineta noteikumi Nr. 737. Pieejami <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>, skatīts 10.07.2019.

⁵⁵ Ministru kabineta kārtības rullis, 58.pants. Ministru Kabineta noteikumi nr.300. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/190612-ministru-kabineta-kartibas-rullis>, skatīts 15.11.2019

⁵⁶ MK rīkojums Nr. 401 "Par kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija"". 29.07.2014. *Latvijas Vēstnesis*, 150 (5210), 01.08.2014.

⁵⁷ Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (2014. gada 22. janvāris - 2014. gada 4. novembris), Rīga, 2014. Pieejams: https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/05_deklaracija.pdf

⁵⁸ Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (2014.gada 5.novembris - 2016.gada 11.februāris), Rīga, 2014.gada novembris.

“Deklarācija par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību”⁵⁹; “Deklarācija par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību”⁶⁰.

Deklarācijā par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru Kabineta iecerēto darbību (2014. gada novembris) formulēts: [121.] “ Īstenosim daudzveidīgu un visus Latvijas novadus aptverošu Latvijas Republikas proklamēšanas un Brīvības cīņu simtgades programmu (2017.–2020.), kas vērsta uz Latvijas sabiedrības saliedētību, valsts apziņas un valsts gribas stiprināšanu un Latvijas vēstures pastiprinātu pētniecību un skaidrošanu.”

Deklarācijā par Māra Kučinska vadītā Ministru Kabineta iecerēto darbību (2016. gada februāris) formulēts: [68.] “Īstenosim daudzveidīgu, visu Latviju aptverošu Latvijas valsts simtgades svinību programmu (2017.–2021. gadā). Veidosim un atbalstīsim pasākumus, kas stiprina Latvijas sabiedrības saliedētību, piederības sajūtu savai valstij un mīlestību pret savu zemi. Pastiprināsim Latvijas vēstures pētniecību un skaidrošanu un vienotas sociālās atmiņas veidošanu.”

Deklarācijā par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru Kabineta iecerēto darbību (2019. gada janvāris) formulēts: “Nodrošināsim Latvijas valsts simtgades mērķu un nozīmīgāko iniciatīvu pēctecību.”

Valdības deklarācijās formulētie uzdevumi detalizētāk atklāti 2016. gada janvārī publiskotajā tā brīža kultūras ministres Daces Melbārdes vadībā izstrādātajā “**Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programmā**”⁶¹, kurā izvērtēti raksturota Latvijas simtgades svinību idejiskā iecere un svētku koncepcija. Programmas idejiskās ieceres konceptuālie elementi (virsmērķis, uzdevumi, vēstījums, tematiskais strukturējums) pēc tam kalpo kā Programmas aktivitāšu plānošanas pamatelementi Informatīvajā ziņojumā „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017. – 2021. gadam” (2016. gada decembris). 2016. gada decembrī MK apstiprinātais Informatīvais ziņojums saturiski uzskatāms kā turpinājums Informatīvajam ziņojumam „Par gatavošanos Latvijas valsts simtgadei 2017. – 2021.gadā”⁶² (2016. gada februāris).

Ņemot vērā sarežģīto Latvijas simtgades svinību plānošanas dokumentu attīstību un atšķirības būtisku plānošanas kategoriju (mērķi, uzdevumi u.tml.) definējumos (lai izvērtēšanas vajadzībām noteiktu programmas konceptuālos elementus), kā galvenais dokuments/avots tika skatīts – informatīvais ziņojums „**Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam**”⁶³ un tam pievienotie **trīs pielikumi**: „Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns 2017–2021” (Pielikums Nr. 1), to pasākumu saraksts, kam, saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 18. augusta sēdes (prot. Nr. 41) lēmumu tiek paredzēts finansējums budžeta apakšprogrammas „Latvijas valsts simtgades programma 2017-2021” ietvaros (Pielikums Nr. 2) un budžeta kopsavilkums Nacionālajā plānā iekļautajiem pasākumiem (Pielikums Nr. 3). Savukārt, “Kultūrpolitikas pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam “Radošā Latvija””⁶⁴, formulētais Latvijas simtgades kultūras programmas sasniedzamais rezultāts integrēts novērtējuma gaitā izstrādātajā Latvijas simtgades svinību politikas rezultātu definējumos.

⁵⁹ Deklarācija par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (2016.gada 11.februāris - 2019. gada 23. janvāris), Rīga, 2016. gada februāris. Pieejams: https://www.pkc.gov.lv/images/vald%4c4%abbas_deklar%4c4%81cijas/2016s/20160210_MKucinskis_vald_prior_GALA_VERS.pdf

⁶⁰ Deklarācija par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (2019. gada 23. janvāris). Pieejams: https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/kk-valdibas-deklaracija_red-gala.pdf

⁶¹ Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma (2016). Pieejama: <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/latvijas-valsts-simgade>

⁶² Informatīvais ziņojums "Par gatavošanos Latvijas valsts simtgadei 2017.–2021.gadā". Izskatīts MK 09.02.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40381538>

⁶³ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

⁶⁴ MK rīkojums Nr. 401 "Par kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija"". 29.07.2014. *Latvijas Vēstnesis*, 150 (5210), 01.08.2014.

Tātad, Informatīvajā ziņojumā (12.2016.) kā pamatojums Latvijas simtgades svinību plānam un tam paredzētajam finansējumam, definēti svinību **virsmerķis un astoņi virsmērķim pakārtoti mērķi**, atbilstoši kuriem tiks veikta programmas plānoto pasākumu/ norises starposma novērtējums.

Latvijas valsts simtgades svinību **virsmerķis** ir **“stiprināt Latvijas sabiedrības valstsgribu, piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību”**.

Svinību virsmērķa sasniegšanas rezultāti un to stratēģiskie indikatori dokumentāli nav definēti, tāpēc izvērtējuma pirmajā posmā tika definēti ekspertu spriedumos balstīti šādi **simtgades programmas virsmērķim pakārtoti politikas rezultāti**:

- Latvijas iedzīvotāju attieksme pret valsti un to izpausmes programmas mērķa grupu segmentos.
- Latvijas iedzīvotāju zināšanas un izpratne par valsts rašanos un attīstības vēsturi un to izpausmes programmas mērķa grupu segmentos.
- Sabiedrības politiskās un kultūras līdzdalības rādītāji un to izpausmes programmas mērķa grupu segmentos.

Latvijas valsts simtgades svinību **mērķi ir**:

1. stiprināt valstiskuma apziņu, aktualizēt Latvijas valstiskuma vēsturi, godinot valsts dibinātājus un pieminot notikumus, kas ietekmējuši Latvijas valsts izveidi, tādējādi nostiprinot izpratni par Latvijas valstiskumu kā likumsakarīgu ilgstošas attīstības rezultātu;
2. apliecināt Latvijas kā nacionālas un eiropeiskas 21. gadsimta valsts vērtības;
3. cildināt Latvijas dabas skaistumu, kultūras daudzveidību un latviešu valodu;
4. daudzīnāt Latvijas cilvēku talantus, izcilību, uzņēmīgumu un sasniegumus;
5. modināt sabiedrībā atbildības ētiku, atbildības uzņemšanos par sevi, savu ģimeni, kopienu un valsti;
6. stiprināt jauniešu radošo iniciatīvu un piederības sajūtu Latvijai;
7. radīt paliekošas 21. gadsimta Latvijas vērtības, simbolus un jaunrades darbus;
8. vēstīt par Latviju kā aktīvu un atbildīgu starptautisko un starpkultūru attiecību veidotāju.

Definēto mērķu sasniegšanas pakāpe kalpos kā galvenais kritērijs Programmas novērtējumam. Lai metodoloģiski korekti veiktu mērķu sasniegšanas pakāpes novērtējumu, bija nepieciešams fiksēt mērķiem atbilstošus **plānotos politikas rezultātus**. Tā kā politikas rezultātu formulējumi nav iekļauti Informatīvajā ziņojuma tekstā, kā arī nav rakstiski formulēti citos dokumentos, bet ir atvasināmi no definētajiem mērķiem, tie tika formulēti sadarbojoties pētniekiem un Programmas izstrādē un pārvaldībā iesaistītajiem ekspertiem (izmantojot Delfu metodi). Tabulā apkopoti šī pētījuma pirmajā posmā definētie, katram mērķim pakārtoti, sasniedzamie politikas rezultāti.

Tabula 2. Latvijas valsts simtgades svinību mērķi un atbilstošie politikas rezultāti

Latvijas valsts simtgades svinību mērķi		Politikas rezultāti (kvalitatīvā izteiksmē)
1.	Stiprināt valstiskuma apziņu, aktualizēt Latvijas valstiskuma vēsturi, godinot valsts dibinātājus un pieminot notikumus, kas ietekmējuši Latvijas valsts izveidi, tādējādi nostiprinot izpratni par Latvijas valstiskumu kā likumsakarīgu ilgstošas attīstības rezultātu.	<ul style="list-style-type: none"> – Nostiprināta Latvijas iedzīvotāju piederības sajūta valstij un lepnums par to un uzticēšanās valsts institūcijām. – Radītas jaunas zināšanas un nostiprināta izpratne par Latvijas valsti, tās rašanos, vēsturi un šodien.

		<ul style="list-style-type: none"> – Attīstīta vienotības apziņa ar savu tautu, kopieni. – Nostiprināta iedzīvotāju drošības sajūta Latvijā.
2.	Apliecināt Latvijas kā nacionālas un eiropiskas 21. gadsimta valsts vērtības.	<ul style="list-style-type: none"> – Popularizēti Latvijas iedzīvotāju profesionālie sasniegumi. – Aktualizētas Latvijas un citu valstu sadarbības pieredzes dažādās jomās. – Aktivizēta pilsoniskā līdzdalība nacionālu vērtību popularizēšanā. – Popularizētas oriģinālas uzņēmējdarbības iniciatīvas. – Aktivizēta starppaaudžu solidaritāte. – Attīstīta multietnisku kopienu sadarbība.
3	Cildināt Latvijas dabas skaistumu, kultūras daudzveidību un latviešu valodu.	<ul style="list-style-type: none"> – Komunicētas un popularizētas Latvijas dabas vērtības un mantojums. – Komunicētas un popularizētas Latvijas kultūras vērtības un mantojums. – Uzsāktas iniciatīvas, kas vērstas uz latviešu valodas aizsardzību un nozīmes stiprināšanu. – Ārvalstu sabiedrība iepazīstināta un informēta par izcilību Latvijas mākslā.
4.	Daudzināt Latvijas cilvēku talantus, izcilību, uzņēmīgumu un sasniegumus.	<ul style="list-style-type: none"> – Aktualizēti un cildināti konkrētu personību sasniegumi dažādās sabiedrības dzīves jomās. – Popularizēti konkrētu cilvēku, organizāciju, uzņēmumu, kopienu profesionālie sasniegumi un veiksmes stāsti.
5.	Modināt sabiedrībā atbildības ētiku, atbildības uzņemšanos par sevi, savu ģimeni, kopienu un valsti.	<ul style="list-style-type: none"> – Padziļināta izpratne par individuālās atbildības uzņemšanos attiecībā uz sabiedrībā nozīmīgu problēmu risināšanu. – Aktivizēta pilsoniskā līdzdalība un pašiniciatīva. – Aktivizēta dzimtu un kopienu vēstures izziņāšana. – Stiprinātas Latvijas valsts un iedzīvotāju saiknes ar diasporu.
6.	Stiprināt jauniešu radošo iniciatīvu un piederības sajūtu Latvijai.	<ul style="list-style-type: none"> – Aktivizēta jauniešu pašiniciatīva un līdzdalība. – Padziļinātas jauniešu zināšanas un izpratne par Latvijas valsts tapšanu un vēsturi. – Paplašināta jauniešu kultūras pieredze un attīstītas kultūras vajadzības.
7.	Radīt paliekošas 21. gadsimta Latvijas vērtības, simbolus un jaunrades darbus.	<ul style="list-style-type: none"> – Attīstītas jaunas tradīcijas. – Radīti jauni kultūras un dabas pieredzējuma formāti Latvijas skolas somas ietvaros. – Radīti Latvijas simtgadei veltīti mākslas darbi, (mūzikā, teātrī, dejā, literatūrā, vizuālajā mākslā utt.).
8.	Vēstīt par Latviju kā aktīvu un atbildīgu starptautisko un starpkultūru attiecību veidotāju.	<ul style="list-style-type: none"> – Publiskās diplomātijas pasākumi Latvijā. – Publiskās diplomātijas pasākumi ārvalstīs.

Lai nodrošinātu metodoloģiski precīzu mērķu sasniegšanas pakāpes un politikas rezultātu noteikšanu, katram politikas rezultātam piemēroti kvantitatīvi un kvalitatīvi rezultātīvie rādītāji.

Lai metodoloģiski korekti veiktu izvērtējuma uzdevumus, pētījuma pirmajā posmā tika precizēta arī šādu kategoriju izpratne un definējums: **programmas prioritātes, rīcības virzieni, uzdevumi, ārējā vide.**

Ar **uzdevumiem** šī izvērtējuma ietvaros tiks saprastas **288 Latvijas valsts simtgades Nacionālajā pasākumu plānā iekļautās aktivitātes.**

Informatīvajā ziņojumā iekļauti vēl citi programmas un Nacionālā pasākumu plāna īstenošanai un izvērtēšanai nozīmīgi raksturojumi.

Nacionālajā pasākumu **plānā iekļaujamo norišu kritēriji** pēc būtības norāda uz **prioritātēm**, kurām tika pakārtota gan Nacionālā pasākumu plānā iekļaujamo norišu atlase, gan kopējā simtgades svinību programmas satura attīstības stratēģija (administratīvi atbalstot arī citus, līdzdalībā un pašiniciatīvā balstītus pasākumus), kas ļauj skatīt Latvijas simtgades svinību norises kā mērķtiecīgi veidotas un pakārtotas noteiktiem vērtību principiem. Definētie norišu kritēriji ir:

1. norise spēj uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs;
2. norise rod aizsākumu vai inovatīvu risinājumu Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprinās kā paliekoša vērtība un tradīcija;
3. norise rada un uztur valsts svētku sajūtu;
4. norise rosina Latvijas iedzīvotājus un Latvijas draugus pievienot iniciatīvas un labos darbus kā īpašu dāvanu Latvijas dzimšanas dienas svinībām;
5. norise stāsta Latvijas stāstu, dod ieguldījumu Latvijas tēla veidošanā.

Arī norišu kritēriji novērtējumā tiks izmantoti kā Nacionālā pasākumu plānā iekļauto un īstenoto pasākumu atbilstības novērtējuma indikatori.

Latvijas valsts simtgades **svinību tematiskais strukturējums**, kas pēc funkcionāli strukturē programmu piecos tematiskos **rīcības virzienos**.

Novērtējuma metodoloģiskās pieejas izstrādē būtiski bija arī tas, ka Latvijas simtgades svinību Nacionālajā pasākumu plānā pasākumi tematiski strukturēti, atsaucoties uz metaforisku līdzību ar dzimšanas dienu svinību rituālu un grupējot tos saskaņā ar piecām savstarpēji saistītām un papildinošām svinību tēmām:

1) Latvijas ciltstēvi un ciltsmātes: aicinājums izzināt Latvijas vēsturi, savas dzimtas saknes un vienlaikus celt godā spilgtas personības, kas dažādās nozarēs un laikos ir devušas nozīmīgu ieguldījumu Latvijas valsts veidošanā un izaugsmei.

2) Latvijas valstiskuma veidošanās ceļi: Latvijas izzināšana trīs laika dimensijās – pagātnē, tagadnē un nākotnē, aicinot atskatīties uz Latvijas valsts tapšanas procesu tuvākā un tālākā pagātnē, izvērtēt tagadnes ieguvumus un resursus un kopīgi plānot nākotnes Latviju.

3) Latvijas draugi un kaimiņi: veltījums un pateicība Latvijas draugiem, kaimiņiem – sabiedrotajiem un valstīm, kas iestājušās par Latvijas valsts izveidi un suverēnu pastāvēšanu, ar kuriem veidojam atvērtas, lietišķas un uz nākotni vērstas attiecības un kuri ar savu atbalstu, padomu un palīdzīgu roku vienmēr ir blakus.

4) Latvijas rotāšana un dāvanu gatavošana: aicinājums iesaistīties dzimšanas dienas gaviļnieces – Latvijas – vides sakopšanā un pilnveidē, kā arī dāvanu un cienasta gatavošanā.

5) Latvijas dzimšanas diena un dāvanu pasniegšana: dzimšanas dienas un svētku svinības, kad notiek kopā sanākšana, uzgavilēšana jubilāram, dāvanu pasniegšana un svinības.

Tāpat izvērtējuma ietvaros definētās svinību tēmas funkcionāli strukturē programmu piecos tematiskos **ričības virzienos**. Diemžēl, aktivitāšu grupēšana plānā pēc minētajiem tematiskajiem kritērijiem neļauj viennozīmīgi identificēt katras aktivitātes saturisko saikni ar definētajiem Programmas mērķiem, tāpēc izvērtējuma vajadzībām tika veikta katras Nacionālā pasākumu plāna aktivitātes saiknes identificēšana ar vienu vai vairākiem mērķiem jeb aktivitāšu kartēšana. Pielikumā atklāta Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu atbilstība mērķiem.

Tāpat **secināms**, ka galvenās kategorijas, uz kurām tiks balstīti starpposma izvērtējuma slēdzieni, ir :

- 1) Nacionālajā pasākumu plānā iekļaujamo norišu **kritēriji ir skatāmi pēc būtības kā programmas prioritātes**.
- 2) Programmas **virsmērķis un astoņi mērķi** tiks analizēti tādā formulējumā, kā tie iekļauti Informatīvajā ziņojumā „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017. – 2021. gadam”.
- 3) Programmas **politikas rezultāti** – definēti šī izvērtējuma pirmajā posmā.
- 4) Programmas politikas rezultātu **rezultatīvie rādītāji** – definēti šī izvērtējuma pirmajā posmā un izmantoti sabiedrības un iesaistīto pušu viedokļa izpētes instrumentārija izstrādē.
- 5) Programmas svinību tēmas, atbilstoši kurām grupētas Nacionālā pasākumu plāna aktivitātes, izvērtējumā tiks skatīti kā **ričības virzieni**.
- 6) Ar kategoriju **ārējā vide** izvērtējuma ietvaros tiek saprasti būtiskākie, ekspertu norādītie Programmas īstenošanas konteksta faktori.

Izstrādājot Latvijas simtgades Programmas ietekmes izvērtējuma metodoloģiju, ņemta vērā izvērtējuma priekšmeta specifika, kuru lielā mērā nosaka Latvijas simtgades unikalitāte. Latvijas simtgade ir ne tikai politiska, no valsts budžeta finansēta iniciatīva un pasākumu kopums, bet arī plaša sabiedrības līdzdalībā un pašiniciatīvā balstītu aktivitāšu kustība, kas zināmā mērā defokusē izvērtējuma priekšmeta un tā radīto efektu robežas un mērogu. Tāpat Latvijas simtgades svinību pasākumu un proponēto vērtību simboliskā un ideoloģiskā noslodze liek to uzlūkot kā kultūras fenomenu ar īpašu nozīmi nācijas pašapziņas un valstsgribas attīstībā. Šī specifika rosināja īpašu uzmanību novērtējuma ietvaros pievērst vairākiem kontekstuāliem izaicinājumiem un sabiedrības vajadzībām, kuras veidoja pamatojumu Latvijas simtgades virsmērķa un mērķu izvirzījumam. Tāpat izvērtējumā īpaša nozīme pievēršama Latvijas simtgades programmas publicitātei, kuras loma dažādu sabiedrības mērķa grupu sasniegšanā un Programmas ietekmes veidošanā īpaši uzsvērtā Informatīvajā ziņojumā.

Pamatojoties minētajos apsvērumos, formulēti Programmas **starpposma izvērtējuma galvenie novērtējuma jautājumi**, kuriem atbilstoši izvēlēti izvērtējuma metodoloģiskie un metodiskie instrumenti, kā arī strukturēts izvērtējuma ziņojums:

1. Vai un kā Latvijas valsts simtgades svinību **virsmērķis un mērķi ir pamatoti ar sabiedrības vajadzībām** un valsts svētku svinēšanas tradīcijām?

Lai atbildētu uz šo novērtējuma jautājumu, tika veikta valsts svētku nozīmes teorētiskā pamatojuma izpēte un analizēti līdzšinējo pētījumu dati par Latvijas iedzīvotāju attieksmi pret valsti un valsts svētku svinēšanas tradīcijām.

2. Vai Latvijas simtgades Programma un „Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālajā pasākumu plānā 2017–2021” iekļautās aktivitātes atbilst Informatīvajā ziņojumā noteiktajiem pasākumu kritērijiem **/prioritātēm?**

Lai atbildētu uz šo novērtējuma jautājumu, tika veiktas Latvijas valsts simtgades programmas izstrādē un ieviešanā iesaistīto ekspertu intervijas, Latvijas iedzīvotāju un kultūras organizāciju pārstāvju aptauja un plāna aktivitāšu īstenošanu ikgadēji iesniegto pārskatu satura analīze.

3. Vai un kā „Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālajā pasākumu plānā 2017–2021” iekļauto aktivitāšu norise 2017. un 2018. gadā nodrošināja informatīvajā ziņojumā „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānā 2017.–2021. gadam” definēto svētku programmas **virmērķa un astoņu mērķu sasniegšanu?**

Lai atbildētu uz šo novērtējuma jautājumu, tika izmantoti primāri un sekundāri dati: analizēti līdzšinējie Latvijas iedzīvotāju aptauju dati (tie, kas relevanti plānoto politikas rezultātu rezultatīvajiem rādītājiem); iegūti primāri dati: veiktas Latvijas valsts simtgades programmas izstrādē un ieviešanā iesaistīto ekspertu intervijas, Latvijas iedzīvotāju aptauja, kultūras organizāciju pārstāvju aptauja, mērķauditoriju fokusgrupu diskusiju dati un plāna aktivitāšu īstenotāju ikgadēji iesniegto pārskatu satura analīze.

4. Kāds ir Latvijas valsts simtgades Programmas plānošanā un īstenošanā (2017-2018) **iesaistīto institūciju ieguldījums – Programmas pārvaldībā un Programmas virsmērķa un mērķu sasniegšanā?**

Lai atbildētu uz šo novērtējuma jautājumu, tika veiktas Latvijas valsts simtgades programmas izstrādē un ieviešanā iesaistīto ekspertu intervijas, izmantoti mērķauditoriju fokusgrupu diskusiju dati, Latvijas iedzīvotāju un kultūras organizāciju pārstāvju aptauja un plāna aktivitāšu īstenotāju ikgadēji iesniegto pārskatu satura analīze.

5. Kā Latvijas valsts simtgades Programmas izstrādē un īstenošanā (2017–2018) tika nodrošināta dažādu **tautsaimniecības nozaru pārstāvniecība?**

Lai atbildētu uz šo novērtējuma jautājumu, tiks veikta dokumentu analīze (politikas plānošanas dokumentu analīze, Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu īstenotāju iesniegto pārskatu analīze, rīcības komitejas protokolu u.c.) un iesaistīto institūciju pārstāvju padziļinātās intervijas.

6. Kā Latvijas valsts simtgades Programmas izstrādē un īstenošanā (2017–2018) tika nodrošināta **sabiedrības iesaiste un līdzdalība?** Kāds ir Programmas **mērķa grupu viedoklis par Programmas ietekmi uz tajā noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu?**

Lai atbildētu uz šo novērtējuma jautājumu, tika veiktas Latvijas valsts simtgades programmas izstrādē un ieviešanā iesaistīto ekspertu intervijas, mērķauditoriju fokusgrupu diskusiju dati, Latvijas iedzīvotāju aptauja un kultūras organizāciju pārstāvju aptauja, Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu īstenotāju ikgadēji iesniegto pārskatu satura analīze.

7. Kādi **finansīalie resursi** ir ieguldīti Latvijas simtgades programmas īstenošanā? Kādi ir to avoti? Vai tie atbilst plānotajiem Programmas rezultātiem, mērķiem un virsmērķim? Kāda ir šo ieguldījumu ietekme uz attieksmes maiņu sabiedrībā un Programmas ilgtermiņa ietekmi?

Lai atbildētu uz šo novērtējuma jautājumu, tika veikta dokumentu analīze (politikas plānošanas dokumentu analīze, Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu īstenotāju iesniegto pārskatu analīze, rīcības komitejas protokolu u.c.), ekonometriskā analīze un iesaistīto institūciju pārstāvju padziļinātās intervijas.

8. Vai Programmas komunikācijas kanāli un formas ir piemērotas visu programmas mērķa grupu sasniegšanai? Vai un kā Programmas **publicitātes un tēla veidošanas stratēģijas ir sekmējušas Programmas mērķu sasniegšanu**, kā arī iekļaujošas un saliedētas sabiedrības veidošanu?

Lai atbildētu uz šo novērtējuma jautājumu, tika izmantoti primāri un sekundāri dati: analizēti līdzšinējie Latvijas iedzīvotāju aptauju dati (tie, kas relevanti plānoto politikas rezultātu rezultatīvajiem rādītājiem); iegūti primāri dati: veiktas Latvijas valsts simtgades programmas izstrādē un ieviešanā iesaistīto ekspertu intervijas, Latvijas iedzīvotāju aptauja, kultūras organizāciju pārstāvju aptauja, mērķauditoriju fokusgrupu diskusijas un plāna aktivitāšu īstenotāju ikgadēji iesniegto pārskatu satura analīze; kā arī tiks iegūti sociālo mediju kontu sekotāju aktivitātes dati un sociālo tīklu lietotāju aktivitātes dati.

Starpposma novērtējumā tika integrēti **holistiska novērtējuma pamatprincipi**, kas paredz programmas kontekstuālu izvērtējumu, koncentrējoties uz Programmas mērķu daudzdimensionalitāti, kā arī uz izmaiņām, kas notikušas Programmā tās izstrādes un ieviešanas laikā. Holistiskā pieeja palīdz noteikt prioritātes, kurus

jautājumus izpētīt padziļināti, pirmajā pētījuma posmā saskaņojot datu vākšanas izlases, tematiskos lokus un problēmjautājumus, kas nepieciešami analīzei, tādejādi padarot to mērķtiecīgāku. Šāda pieeja palīdz arī skaidrāk interpretēt rezultātus un izdarīt secinājumus. Programmas aktivitāšu mērķis, ieviesēju un mērķa grupu daudzveidība paredz **gan kvantitatīvo, gan kvalitatīvo datu iegūvi, kas nozīmē piemērot jaukto pētījuma stratēģiju datu ieguves un analīzes posmā.** Pētījuma ietvaros tika izmantoti **gan sekundāri (iepriekšējos pētījumos iegūti dati), gan primāri dati, kas ļāva iegūt datus pamatots izvērtējuma slēdzienus: secinājumus un rekomendācijas.**

Starpposma izvērtējuma ietvaros izmantoti sekundāri dati:

- Zepa B. (zin. red.) (2008). Mēs. Svētki. Valsts. Valsts svētku svinēšanas socioloģiska izpēte. Baltic Institute of Social Sciences, Rīga.
- Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pretendentu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, Pētījumu centrs SKDS, Biedrība Culturelab. 2018. Pieejams: https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/kultura_timekli/petijumi/LKA%20ZPC_Kult%C5%ABras%20pat%C4%93ri%C5%86%C5%A1%20un%20l%C4%ABdzdal%C4%ABba%202018.pdf
- Latvijas iedzīvotāju noskaņojums un vērtības. Kantar TNS 2014.– 2018. gados veikto vērtību pētījumu galvenās atziņas. Ministru kabineta 2018.gada 8.maija sēde. Pieejams: https://www.kantar.lv/wp-content/uploads/2018/05/Kantar-TNS_iedzivotaju-Vertibas-Noskanojums_Prezentacija-MK_08.05.2018.pdf
- Kādas vērtības stiprina sabiedrībā saliedētību? Kantar TNS 2014.– 2018. gados veikto vērtību pētījumu galvenās atziņas. Latvijas Mazākumtautību forums 2018. Pieejams: https://www.kantar.lv/wp-content/uploads/2018/11/Kantar-TNS_Maz%C4%81kumtaut%C4%ABbu_forums_22.11.2018.pdf
- Iedzīvotājiem Latvijas valsts simtgade ir nozīmīgs laiks. Kantar TNS. Pieejams: <https://www.kantar.lv/iedzivotajiem-latvijas-valsts-simtgade-ir-nozimigs-laiks/>
- Latvijas iedzīvotājiem arvien svarīgāka kļūst saliedētība. Kantar TNS. Pieejams: <https://www.kantar.lv/latvijas-iedzivotajiem-arvien-svarigaka-klust-saliedetiba/>
- Pētījumu centra SKDS iegūti dati, kas izmantoti pēc saskaņojuma ar SKDS.
- U.c. atbilstoši ziņojumā iekļautajām un norādītajām atsaucēm.

Starpposma izvērtējuma ietvaros iegūti un analizēti primāri dati. To ieguvē izmantotas kvalitatīvas un kvantitatīvas datu ieguves metodes.

Izmantotās kvantitatīvās datu ieguves metodes:

1. Aptaujas.

1.1. Latvijas iedzīvotāju aptauja. Datu ieguves tehnika: interneta aptauja (CAWI). Ģenerālais kopums (mērķa grupa): Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem. Izlase: kvotu izlase; dati tika svērti atbilstoši LR IeM PMLP iedzīvotāju reģistra datiem uz 17.01.2019. Sasniegtās izlases apjoms: 1005 respondenti. Lauka darba veicējs: pētījumu centrs SKDS.

1.2. Kultūras sektora aktoru – kultūras pasākumu rīkotāju un kultūras institūciju un organizāciju pārstāvju aptauja. Datu ieguves tehnika: interneta aptauja (CAWI). Ģenerālais kopums (mērķa grupa): kultūras pasākumu rīkotāju un kultūras institūciju un organizāciju pārstāvji. Sasniegtās izlases apjoms: 828 respondenti. Lauka darba veicējs: SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”.

1.3. LV100 zīmes lietošanas pieprasītāju grupas aptauja. Datu ieguves tehnika: interneta aptauja (CAWI). Ģenerālais kopums (mērķa grupa): LV100 zīmes lietošanas pieprasītāji. Sasniegtās izlases apjoms: 128 respondenti. Lauka darba veicējs XXX: SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija".

2. Satura analīze.

Avoti: sociālo tīklu mediju kontu (Facebook @Latvija100, Twitter @LatvijaiSimts, Instagram @Latvija100, Youtube un Flickr) satura, to uzturētāju un auditorijas aktivitātes analīze.

Izmantotās kvalitatīvās datu ieguves metodes:

1. Padziļinātās intervijas.

Kopumā veiktas 30 padziļinātās intervijas ar Latvijas Republikas Kultūras ministrijas, Latvijas valsts simtgades rīcības komitejas, Latvijas valsts simtgades radošās padomes, Latvijas valsts simtgades jauniešu rīcības komitejas un Latvijas valsts simtgades biroja pārstāvjiem. Programmas izstrādē un ieviešanā iesaistīto ministriju pārstāvjiem, kā arī ar pārstāvjiem no uzņēmumiem Latvijā, kas Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas periodā izmantoja LV100 piederības zīmi.

2. Fokusgrupu diskusijas.

Diskusiju skaits: 3. Diskusiju atlases kritērijs: Programmas mērķa auditoriju pārstāvji.

2.1. Fokusgrupa *Jauniešu Rīcības komiteja*. Dalībnieku skaits: 8.

2.2. Fokusgrupa *Bērni un jaunieši*. Dalībnieku skaits: 6.

2.3. Fokusgrupa *Mazākumtautības*. Dalībnieku skaits: 6.

2.4. Fokusgrupa *Diaspora*. Dalībnieku skaits: 5.

3. Satura analīze. Satura analīzes avoti

3.1. Pārskata veidlapa/anketa (MK rīkojuma Nr. 769 pielikums Nr. 2), kas iesniegta Kultūras ministrijai, lai atskaitītos par Latvijas simtgades Nacionālajā pasākumu plānā iekļautās aktivitātes izpildi.

3.2. Attīstības un politikas plānošanas dokumenti.

Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam" (2016)
Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. –2020.gadam "Radošā Latvija" (2014)

Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma (2016)

Informatīvais ziņojums „Par gatavošanos Latvijas valsts simtgadei 2017.– 2021.gadā” (2016)

Rīcības komitejas sagatavotais „Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns 2017–2021”, kas pievienots informatīvajam ziņojumam (Pielikums Nr. 1), kā arī to pasākumu saraksts, kam, saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 18. augusta sēdes (prot. Nr. 41 5. §) protokollēmuma 13. punktu finansējums budžeta apakšprogrammas „Latvijas valsts simtgades programma” ietvaros (Pielikums Nr. 2) un budžeta kopsavilkums Nacionālajā plānā iekļautajiem pasākumiem (Pielikums Nr. 3).

Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma (2016).

3.3. Valsts kontroles ziņojumi "Par Latvijas Republikas 2017. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem" un "Par Latvijas Republikas 2018. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem".

3.4. Valsts Kultūrkapitāla fonda mājas lapa <http://www.kkf.lv/>

4. **Delfi metode**, kur ekspertu panelī tika iesaistīti programmas izstrādē, ieviešanā un ilgtspējas nodrošināšanā iesaistīto ministriju, sadarbības partneru un kultūras organizāciju pārstāvji, lai vienotos par programmas politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju definējumiem starpposma un gala novērtējuma īstenošanas vajadzībām.

5. Pētījuma ietvaros tika izmantots kvalitatīvajā metodoloģijā balstīts **Gadījuma analīzes dizains**, lai novērtētu piecu uzņēmumu pieredzi Latvijas valsts simtgades piederības zīmes izmantošanā un noteiktu tās izmantošanas iespējamus ekonomiskos un citus ieguvumus.

1.4. Metodoloģijas piemērošana programmas gala novērtējuma īstenošanai un monitoringa mērījumu veikšanai

Starposma novērtējuma metodoloģijas izstrāde veido pamatojumu tālākajai Programmas novērtējuma pieejai. Tā kā programmas norises turpinās 2019., 2020. un 2021. gadā, tad rekomendējam sistematizēt datu uzkrājumu ikgadējā programmas novērtējuma (monitoringa) ietvaros un uzkrāt datus atbilstoši definētajiem rezultatīvajiem rādītājiem un politikas rezultātiem, kas pakāpeniski veidos datu masīvu gala novērtējuma veikšanai. Rekomendējam Latvijas simtgades svinību mērķu sasniegšanas novērtējumu veikt saskaņā ar tālāk aprakstītiem metodoloģiskiem pamatprincipiem.

1.4.1. Ikgadējs plānoto darbības rezultātu sasniegšanas monitorings

Rekomendējam veikt ikgadēju plānoto darbības rezultātu sasniegšanas **monitoringu** par 2019., 2020. un 2021. gadu. Iespēju robežās precizēt par 2017. un 2018. gada pasākumiem iesniegtos pārskatus (atbilstoši tālāk norādītajām rekomendācijām).

1. Darbības rezultātu galvenais mērījuma instruments monitoringa ietvaros ir MK rīkojuma Nr. 769 pielikums Nr. 2 "**Pārskats par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20___ . gadā" (Pārskats)**. Ar tās palīdzību iespējams mērīt plāna īstenošanā iesaistīto institūciju paveikto, tā ietekmi uz plāna mērķu sasniegšanu un darbības rezultātu izpildi:

- pasākuma mērķis;
- īstenoto aktivitāšu raksturojums un laika grafiks;
- pasākuma mērķauditorija;
- sadarbības partneri;
- pasākumu rezultātu ilgtspēja/paliekšana vērtība;
- pasākumu publicitāte.

Īstenojot Latvijas simtgades svinību mērķu sasniegšanas novērtējumu par 2017. un 2018. gadu, konstatēts, ka Pārskatos sniegtā informācija ne vienmēr ir pietiekami precīza, lai veiktu novērtējumu par visiem darbības rezultātiem/indikatoriem. Pētījumā konstatēts, ka par 1) 2017. gadā plānotajām 61 aktivitātēm iesniegti 56 pārskati, kuros ir norādīti pasākumu mērķi, bet no tiem tikai daļā ir precīzi raksturota pasākumu mērķu saikne ar Latvijas simtgades mērķiem un konkrētu mērķauditoriju; 32% pārskatu nav norādīta pasākumu rezultātu ilgtspēja/paliekšanās vērtības; 2) 2018. gadā plānotajām aktivitātēm iesniegti visi 94 pārskati, tomēr ne vienmēr raksturota pasākumu mērķu saikne ar Latvijas simtgades mērķiem, 61% no iesniegtajiem pārskatiem nav norādīts konkrētas mērķauditorijas segments(-i), 40% pārskatu nav norādīta pasākumu rezultātu ilgtspēja/paliekšanās vērtības. Rekomendējam institūcijām, kuras īsteno Plānā iekļautās aktivitātes, attīstīt kontroles instrumentus, lai nodrošinātu pārskatu iesniedzēju/finansējuma saņēmēju atbildību par precīzu atskaitīšanos, kā arī Kultūras ministrijai nodrošināt stingrāku pieeju iesniegto pārskatu saturiskajam pārbaudēm. Lai novērtējuma ietvaros Pārskatu informācija ļautu precīzāk fiksēt **saikni starp definētajiem Latvijas simtgades mērķiem un sasniegtajiem rezultātiem, rekomendējam sniegt informatīvu atbalstu finansējuma izmantotājiem un izstrādāt Vadlīnijas aktivitāšu veicējiem Pārskatu sagatavošanā** (precīzāk skatīt turpinājumā).

2. Otrs darbības rezultātu mērījuma instruments ir **Latvijas iedzīvotāju aptaujas/viedokļu mērījums**, lai fiksētu sabiedrības attieksmi un informētību Latvijas simtgades svinību virsmērķa un mērķu sasniegšanas kontekstā, izmantojot vairākus indikatorus, kas raksturo politikas rezultātu sasniegšanas pakāpi.

1.4.2. Pasākuma plāna izpildes un politikas rezultātu gala izvērtējums par 2017.–2021. gadu

Pasākumu plāna izpildes un politikas rezultātu **gala izvērtējums** par 2017.–2021. gadu īstenojams 2022. gada pirmajā pusē atbilstoši **gala ietekmes izvērtēšanas prasībām**, kas formulētas Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumos (Ministru kabineta noteikumi Nr. 737). Gala izvērtējuma priekšmets ir **Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plāna 2017.– 2021. gadam izpilde** (ieskaitot publicitātes plānu) atbilstoši definētajiem Latvijas simtgades svinību mērķiem un politikas rezultātiem (definēti šajā starpposma novērtējumā), kā arī **politikas rezultātu atbilstība** pasākumu atlases kritērijiem. Gala izvērtējuma metodoloģija paredz veikt šādas pētnieciskas darbības:

1. Novērtēt Latvijas simtgades svinību plānā noteikto mērķu un plānoto rezultātu sasniegšanu, skaidrot atkāpes no noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem un analizēt ārējās vides izmaiņas, kas ietekmējušas plāna īstenošanu. Kā jau minēts, Starpposma novērtējuma ietvaros precizēta Latvijas simtgades programmas īstenošanu izpratne par galvenajiem politikas rezultātiem un tiem atbilstošiem rezultatīvajiem rādītājiem (skatīt stratēģiskos un plāna mērķiem atbilstošos galvenos politikas rezultātus un rezultatīvos rādītājus apakšnodaļā “Latvijas valsts simtgades programmas starpposma izvērtējuma metodoloģija”).
2. Novērtēt plāna īstenošanā iesaistīto institūciju paveikto un tā ietekmi uz mērķu un rezultātu sasniegšanu.
3. Apzināt plāna īstenošanā ieguldītos resursus un to izlietojuma efektivitāti.
4. Apzināt politikas plānošanas dokumenta mērķa grupu viedokli par plāna ietekmi uz tajā noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu.

Minētos metodoloģiskos pamatprincipus gala ietekmes izvērtējuma vajadzībām ļaus piemērot starpposma novērtējuma ietvaros definētās politikas prioritāšu, politikas rezultātu, rezultatīvo rādītāju u.c. kategorijas, kas norāda uz novērtējumam nepieciešamajiem datiem, to uzkrāšanas un strukturēšanas iespējām, lai atbildētu uz gala novērtējuma jautājumiem.

Gala ietekmes izvērtējuma veikšanai kā **datu avoti** izmantojami:

- plāna aktivitāšu īstenošanu ikgadēji iesniegto **Pārskatu datu analīze**: aktivitāšu mērķu sasniegšana un to saikne ar kādu vai kādiem Latvijas simtgades svinību plāna mērķiem; aktivitāšu satura atbilstība plānā definētajiem norišu atlases kritērijiem; mērķauditorijas atbilstība; sadarbības partneru izvērsums; ilgtspējas pašnovērtējums un paliekošo vērtību tipa norāde; pasākumu publicitātes raksturojums u.c.
- **sekundāri dati**, kur ilgtermiņā mērītas pazīmes, kas raksturo sabiedriskās domas dinamiku ar plāna rezultātiem saistītos jautājumos;
- reprezentatīvas Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati, kur izmantojams starpposma novērtējuma ietvaros izmantotais instrumentārijs, nepieciešamības gadījumā to papildinot;
- NVO aptaujas dati, kur noteikta nevalstiskā sektora līdzdalības pakāpe Latvijas simtgades atzīmēšanā;
- kultūras organizāciju pārstāvju aptaujas dati;
- ekspertu interviju dati;
- mediju satura analīzes dati.

1.4.3. Vadlīniju izstrāde

Lai uzlabotu sasniegto darbības un politikas rezultātu mērīšanas iespējas (izmantojot Pārskatu anketu), rekomendējam KM **izstrādāt Vadlīnijas**, kas sekmētu pārskatos norādītās informācijas izmantošanu gan

ikgadējā novērtējuma/monitoringa, gan gala novērtējuma veikšanai. Starpposma novērtējums ļauj veidot ieteikumus Vadlīnijām "Pārskata par Latvijas valsts simtgades pasākumu plānu 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā"⁶⁵ sagatavošanai.

1. Vadlīnijās norādīt, ka Pārskata sadaļā **Pasākumu mērķis** precīzi jāraksturo īstenotā pasākuma saikne ar Informatīvajā ziņojumā „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.– 2021. gadam” definētajiem (vienu vai vairākiem) Latvijas valsts simtgades svinību astoņiem mērķiem. Pasākumu **plānotā atbilstība** definētajam (-iem) mērķim(-iem) fiksēta šī novērtējuma ietvaros.
2. Vadlīnijās norādīt, ka Pārskata sadaļā **Īstenoto aktivitāšu apraksts un laika grafiks** jāatzīmē aktivitātes atbilstība vienam vai vairākiem **pasākumu plānā iekļaujamo norišu kritērijiem**:
 - norise spēj uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs;
 - norise rod aizsākumu vai inovatīvu risinājumu Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprinās kā paliekoša vērtība un tradīcija;
 - norise rada un uztur valsts svētku sajūtu;
 - norise rosina Latvijas iedzīvotājus un Latvijas draugus pievienot iniciatīvas un labos darbus kā īpašu dāvanu Latvijas dzimšanas dienas svinībām;
 - norise stāsta Latvijas stāstu, dod ieguldījumu Latvijas tēla veidošanā.
3. Lai finansējuma izlietojāji veiksmīgi aizpildītu Pārskata sadaļu **Pasākuma mērķauditorija**, Vadlīnijās piedāvāt mērķauditorijas kategorijas, kas atbilst Latvijas simtgades svinību plānošanas dokumentos definētajām:
 - bērni, ģimenes ar bērniem;
 - jaunieši;
 - seniori;
 - Latvijas mazākumtautību iedzīvotāji;
 - Latvijas reģionu iedzīvotāji;
 - tautieši ārvalstīs;
 - cilvēki ar īpašām vajadzībām;
 - ārvalstu viesi;
 - cits.
4. Lai finansējuma izlietojāji veiksmīgi aizpildītu Pārskata sadaļu **Pasākumu rezultātu ilgspēja/paliekošā vērtība**, Vadlīnijās iekļaut:
 - 4.1. norādes, lai Pārskata sniedzēji norāda pieņēmumu par aktivitātes turpināšanās iespējām nākotnē;
 - 4.2. Starpposma novērtējumā identificēto paliekošo vērtību veidus, kas izmantojami kā kategorijas, pret kurām savus rezultātus kartē/grupē pārskatu iesniedzēji:
 - radītas jaunas zināšanas, priekšstati un izpratne par ...;
 - attīstīta piederības sajūta Latvijas valstij un dzīves vietai;
 - attīstīta vienotības apziņa ar savu tautu, kopienu;
 - nostiprināts lepnums par Latvijas valsti;
 - nostiprināta drošības sajūta Latvijā;
 - radīta jauna kultūras pieredze un emocijas;
 - radīta jauna(-as) organizācija(-as);
 - radītas jaunas tradīcijas;
 - aktualizēts un/vai radīts jauns (tostarp digitāls) mantojums;
 - radīta jauna sociālo mediju vai cita komunikācijas platforma;
 - radītas jaunas idejas un koprades formas;
 - radīts jauns(-i) mākslas darbs(-i);
 - ieguldījums valsts tēla popularizēšanā un atpazīstamības veicināšanā ārvalstīs;
 - cita paliekoša vērtība.

⁶⁵ 2. pielikums Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra rīkojumam Nr. 769. Pieejams: https://lv100.lv/Uploads/2019/03/15/mk-12_vm.pdf

1.4.4. Citi ieteikumi

Pētījuma dizaina un metodoloģijas piemērošana tālāko valsts simtgades posmu izvērtēšanā piemērojama atbilstoši KM pieejamajiem finanšu un cilvēkresursiem. Plānošanas dokumentu kategoriju izpratne un definējums tika izstrādāti, lai tie būtu piemērojami arī gala novērtējuma veikšanā, kā arī 2019., 2020., un 2021. gada norišu monitorēšanā, ja nepieciešams. Kā jau minēts, nākošais simtgades programmas ietekmes izvērtējums būtu veicams 2022. gadā kā gala ietekmes izvērtējums, jo Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plāns un tā īstenošanai piešķirtais valsts budžeta finansējums plānots laika periodam 2017.–2021. (atbilstoši MK noteikumiem nr. 737⁶⁶). Tāpat, formulētie starpposma pētījuma jautājumi ir piemērojami veicot gala novērtējumu 2022. gadā, iegūstot datus par rezultātiem, kas sasniegti īstenojot 2019., 2020., 2021. gada aktivitātes⁶⁷. Gala novērtējuma veikšanā piemērojami arī kvalitatīvo un kvantitatīvo datu ieguves izlases modeļi, kā arī instrumentārijs.

⁶⁶ Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>

⁶⁷ Saskaņā ar Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumiem, gala novērtējuma veikšanā piemērojami starpposma novērtējumā izmantotie pamatprincipi, tos piemērojot programmas noslēgumā sasniegtajiem rezultātiem. Skat. MK nr. 737 41. un 42. punktu. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>, skatīts 10.07..2019

2. LATVIJAS VALSTS SIMTGADES PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS SATURA UN PROCESA ATBILSTĪBA IZVIRZĪTAJIEM MĒRĶIEM UN PIEEJĀM

Šajā nodaļā tiks veikts programmas starpposma ietekmes izvērtējums:

- izmantojot pētījuma pirmajā posmā izstrādāto programmas mērķiem atbilstošu politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju kopumu;
- pamatojot izvērtējuma slēdzienu programmas **atbilstības** (izvērtē atbilstību starp programmas mērķiem un uzdevumiem un mērķa grupas vajadzībām), **ietekmes** (izvērtējuma kritērijs, kurš paredz izvērtēt programmas rezultātus) un **ilgtspējas** (izvērtē programmas rezultātu un ietekmju spēju ilgt arī pēc ieguldījumu īstenošanas) kritērijos⁶⁸.

Latvijas valsts simtgades sagatavošanas posma (01.01.2015.–31.12.2016.) norise raksturota gan Ziņojuma apakšnodaļā “Latvijas valsts simtgades svinību programmas saturs un tiesību normatīvās bāzes attīstības raksturojums”, gan nodaļā “Pārvaldība un pārstāvība (..)”, kur izvērtēti analizēta Programmas attīstības un pārvaldības principi.

Šajā nodaļā “Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas saturs un procesa atbilstība izvirzītajiem mērķiem un pieejām” sniegts izvērtējums Programmas **ieviešanas** pirmajiem diviem gadiem (01.2017.–31.12.2018.). Pirmkārt, sniegts virsmērķa, prioritāšu, mērķu, rīcības virzienu, uzdevumu un galveno pasākumu pamatojums un savstarpējās saistes izvērtējums; otrkārt, novērtēta izvirzīto rezultatīvo rādītāju izpilde un atbilstība izvirzītajam virsmērķim un mērķiem; treškārt, novērtēti arī Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanu sekmējošie un kavējošie faktori. Izvērtējums balstīts dokumentu analizē (kvalitatīvi dati), Programmas izstrādē un ieviešanā iesaistītu un ārēju ekspertu spriedumos (kvalitatīvi dati), Latvijas iedzīvotāju un konkrētu sabiedrības grupu, kā arī Latvijas kultūras sektora pārstāvju vērtējumos (kvantitatīvi dati).

2.1. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas virsmērķa, prioritāšu, mērķu, rīcības virzienu, uzdevumu un galveno pasākumu pamatojums un savstarpējās saistes izvērtējums.

Programmas **pamatojumu** veido konkrētas problēmas un izaicinājumi, kas izpaužas noteiktas sabiedrības daļas vajadzībās. Latvijas simtgades programmas gadījumā tās ir saistītas, pirmkārt, ar konkrētām Latvijas valstiskuma, iedzīvotāju un valsts attiecību iezīmēm; otrkārt, ar līdzšinējo valsts svētku un citu liela mēroga kultūras pasākumu un tajos integrēto rituālo praksi tradīciju. Minētais lielā mērā noteica svētku kopējās koncepcijas un idejas attīstību, tādējādi veidojot **atbilstību** starp sabiedrības vajadzībām un programmas prioritātēm, virsmērķi un mērķiem. Savukārt Programmas galveno konceptuālo elementu **savstarpējā saiste**, loģiskā atbilstība un hierarhiskā sistēma ir būtisks priekšnoteikums, lai programmas uzdevumu/aktivitāšu izpilde nodrošinātu plānoto politikas rezultātu izpildi un veidotu korelāciju ar mērķu un virsmērķa sasniegšanu, tādējādi nodrošinot plānoto programmas **ietekmi**.

2.1.1. Programmas pamatojums

2016. gadā izstrādātajā “Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programmā”⁶⁹ pietiekami izvērtēti raksturotas būtiskākās problēmas un izaicinājumi, kas konceptuāli pamato gan programmas virsmērķi, gan tās saturs veidošanas prioritātes un to sasniegšanai plānotos ieguldījumus. Programmas ievadā norādīts, ka tā izstrādāta, “lai godam un cienīgi, lepnī un priecīgi atzīmētu un svinētu Latvijas valsts simto gadadienu” un uzsvērts, ka “Latvijas valstiskuma ilgtspēja primāri ir atkarīga no Latvijas cilvēku valstsgribas jeb vēlmes identificēties ar neatkarīgu Latvijas valsti un līdzdarboties tās izaugsmē”. Kā viens no galvenajiem argumentiem Programmas izstrādei un plānotajiem ieguldījumiem izvirzīts tas, ka “Latvijas sociālo zinātnieku pētījumi

⁶⁸ Jēdzienu izpratne saskaņota ar “Ieteikumi Eiropas Savienības struktūrfondu ieguldījumu izvērtēšanai”. Izstrādāja LR Finanšu ministrija, Izvērtēšanas nodaļa. 2015. Pieejams: https://www.esfondi.lv/upload/Kohezija_doc/izvertesanas_ieteikumi_22.10.2015.pdf

⁶⁹ Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma (2016). Pieejama: <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/latvijas-valsts-simgade>

liecina, ka pēdējos 15 gados ir izveidojušies apstākļi, kas eventuāli var vājināt tautas valstsgribu. Tiek atzīts, ka sabiedrībā valda augsta neuzticība valsts varas institūcijām un turpina samazināties politiskā līdzdalība” (2. lpp.). Tieši pētījumu dati un citas liecības, kas Programmas izstrādes laikā (2014.–2016. gads) aktualizēja vairākas ar Latvijas sabiedrības piederības apziņu valstij, patriotismu un lojalitātes apdraudējumiem saistītus izaicinājumus un problēmas, kalpo ne tikai kā būtisks pamatojums programmas mērķu, bet arī tās **ieviešanas laika grafika izvēlei**. Programmā teikts, ka “Svētku programma ir veidota kā procesu un pasākumu kopums laika periodam no 2017. gada līdz 2021. gadam, **lai pavērtu iespējas padziļināt mūsu iedzīvotāju izpratni par Latvijas valstiskuma būtību, tā tapšanas vēsturi un priekšnoteikumiem, notikumiem un personībām, kas veidojušas Latvijas valsti**” (autoru izcēlums), kā arī “apzināties savu lomu un atbildību Latvijas mantojuma saglabāšanā un nākotnes Latvijas veidošanā. Līdzās Latvijas valsts dibināšanas notikuma gadskārtai caur daudzveidīgām norisēm un komunikāciju tiks akcentēti nozīmīgākie notikumi, kas sagatavoja Latvijas valsts proklamēšanu, raksturo pēc neatkarības proklamēšanas sekojošo Brīvības cīņu nozīmi un Latvijas valsts veidošanās aizsākumus, t.sk. Latvijas Satversmes pieņemšanu, nacionālo institūciju dibināšanu, publiskās pārvaldes izveidi u.c.” (2. lpp.). Programmas izvērsums laikā (uzdevumi/aktivitātes plānotas piecu gadu garumā) ticis daudz diskutēts publiskajā telpā un arī kritizēts, atsaucoties uz Valsts Kontroles izstrādāto revīzijas ziņojumu “Par Kultūras ministrijas 2018. gada pārskatu”⁷⁰. Kultūras ministrijai un Programmas autoriem tiek pārņemta vēlēšanās “tērēt naudu piecu gadu garumā”. Programmas izstrādē iesaistītie eksperti apstiprina argumentus, kāpēc programmas ieviešana tika plānota nevis viena gada, bet vairāku gadu periodā, īpaši uzsverot, ka tikai Latvijas sabiedrības kolektīvās atmiņas bagātināšana un sistēmiska iedziļināšanās valsts tapšanas un pirmo attīstības gadu vēsturei nozīmīgos notikumus ļaus ilgtermiņā panākt izmaiņas attieksmē pret valsti un nostiprinās piederības sajūtu tai.

Vēlējami, lai simtgades svinībās mēs runājam tikai par to, kas notika 1918. gadā, bet mēs sākam ar to, kas bija vēl pirms 1918. gada, it īpaši 1917. gadā, un tad, kā tas viss auga, attīstījās, nostiprinājās, kādām grūtībām Latvija un tās cilvēki gāja cauri visus nākamajos simtos gadus. Vēl arī lai būtu nākotnes perspektīva... lai nevis mēs tagad atceramies vēstures notikumu un nosvinam cieņpilni, bet, ka mēs visu laiku runājam par procesiem, kas ir bijuši mūsu valstī... svarīgi, ka tas noved mūs pie jēgpilnas apzinātas piederības sajūtas, nevis pie propagandiskas...

Vēlējami, lai cilvēki ar sirdi un galvu un prātu saprastu, kā ir veidojusies Latvijas valsts un izietu cauri visiem tiem posmiem... izzinātu šos vēstures faktus, jo ļoti daudzi no mums tos nezināja.

...tajā brīdī, kad šī programma tika veidota, bija skaidrs, ka mēs runāsim par Latvijas valsts veidošanos, nevis par Latvijas formālu simbolisku valsts dibināšanas aktu kā centrālo. Un veidošanās ir process, tas ir ilgstoši... no vēstures politikas viedokļa bija nostādne, ka šis šaurais horizonts ir jāpaplašina un kad gan, ja ne tagad, kad simtgadē publiskā telpa būs nokaitēta un atvērta.

Minētais apstiprina apsvērumus, veidot programmu izvērstā laika līnijā, lai rekonstruētu Latvijas vēstures tapšanas gaitu, integrētu to šodienas Latvijas iedzīvotāju pieredzē, izmantojot gan pētnieciskus, gan performatīvus un mākslas valodā izteiktus vēstures faktu aktualizēšanas paņēmienus. Eksperti uzsver, ka dominēja ideja sniegt Latvijas sabiedrībai un diasporai ne tikai iespēju izzināt, bet arī empātiski “izdzīvot” Latvijas dibināšanas vēsturisko laiku (1917.–1921.) un interpretēt to kontekstā ar šodienas izaicinājumiem un nākotnes perspektīvām. Tiek atzīts, ka pētījumos aktualizētais “valstsgribas vājums, identitātes un sasaistes ar Latviju, trūkums”, Latvijas sabiedrības kritiskā attieksme pret politikas veidotājiem un, līdz ar to – ar Latvijas valsti, pamatoja vizionāro ideju, *ka Programmas ieviešanai vajag vairākus gadus, ka šiem svētkiem noteikti nevajadzētu noreducēties uz salūtu un īstermiņa kultūras notikumiem, ka tos nevajadzētu “izšaut tikai gaisā”*.

Tiesa, Latvijas iedzīvotāju aptaujā 2019. gada rudenī atklājās, ka Latvijas iedzīvotāju **informētība** par šo programmas koncepcijas dimensiju (programmas norišu izvērsums piecu gadu periodā) ir salīdzinoši zema. Tikai 13% Latvijas iedzīvotāji uz jautājumu, cik ilgu laika posmu, viņuprāt, aptver Latvijas simtgades programmas norises, atbildēja, ka tā ilgst piecus gadus, bet gandrīz 40% nevarēja nosaukt precīzu Programmas

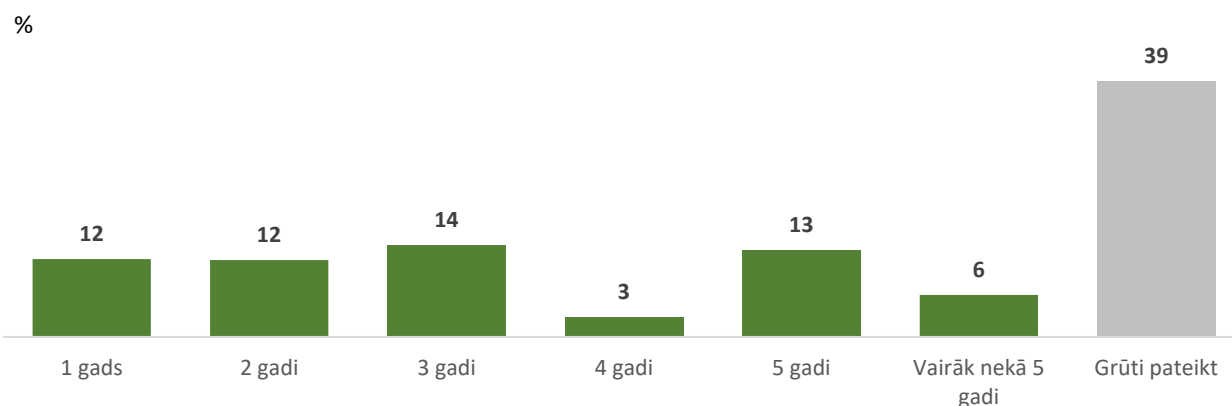
⁷⁰ Pieejams: http://www.lrvk.gov.lv/uploads/reviziju-zinojumi/2018/2.4.1-30_2018/Revizijas%20zinojums-Kulturas%20ministrija-20190430.pdf

ilgumu. Analizējot datus dažādu sabiedrības sociāli demogrāfisko pazīmju griezumā, atklājas, ka jauniešu auditorijā ir nedaudz augstāks informētības līmenis par programmas norises ilgumu.

Grafiks 1. Kā Jums šķiet, cik ilgu laika posmu aptver LV100 programmas norises?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019 gada novembrī.

Taču, pētot Latvijas iedzīvotāju **atbalstu** pieejai Latvijas simtgades programmu īstenot piecu gadu periodā, konstatēts, ka 57,4% iedzīvotāji kopumā atbalsta šādu pieeju. Tiesa, šis viedoklis diezgan būtiski atšķiras dažādās iedzīvotāju sociāli demogrāfiskajās grupās. Augstāka lojalitāte programmas piecu gadu laika ietvaram ir skolnieku un studentu grupā, iedzīvotājiem vecuma grupā 18–24 gadi, iedzīvotājiem ar salīdzinoši lielākiem ienākumiem uz vienu ģimenes locekli, latviešiem, kā arī nedaudz pozitīvāk lauku iedzīvotājiem kā pilsētu iedzīvotājiem. Plašāka šo datu analīze pieejama nodaļā “Sabiedrības iesaistes un līdzdalības novērtējums”.

“Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programmā”⁷¹ uzsvēta arī ideja, ka Latvijas valstiskums nav pašsaprotama un neapdraudēta vērtība: “Simgades kontekstā sabiedrībai ir būtiski apzināties, ka Latvijas valsts nav dotums vai pašsaprotamība, bet gan, ka tas ir rezultāts valstsgribai, kuru ir pauduši un aizstāvējušas konkrētas vēsturiskas personības un sabiedriskās grupas un kas ir saistīta ar sociālpolitiskiem procesiem lokālā, nacionālā un starptautiskā mērogā” (5. lpp.). Minētais apliecina vēl vienu problēmas dimensiju, kas ir saistīta ar valstiskuma idejas un patriotisma kā vērtības aktualizēšanas nepieciešamību. Šis aspekts integrēts programmas virsmērķa definējumā.

Kā jau norādīts apakšnodaļas sākumā, **vēl viena sabiedrības vajadzību un izaicinājumu grupa, kas veidoja argumentācijas pamatojumu Latvijas simtgades programmas mērķu un prioritāšu izvirzījumam, ir saistīta ar līdzšinējo Latvijas valsts svētku un citu liela mēroga kultūras pasākumu un tajos integrēto rituālo prakšu tradīcijām. Jau 2007. gadā pētījumā “Mēs. Svētki. Valsts. Valsts svētku svinēšanas socioloģiska izpēte”⁷²** konstatētas vairākas ar valsts svētku organizēšanu saistītas problēmas. Pirmkārt, atzīts, ka svētku organizatoriem **nav konceptuālas skaidrības** par to, kas īsti ir valsts svētki, ka tas ierobežo viņu spēju iesaistīt un piesaistīt dažādas sabiedrības grupas (7. lpp.), ka organizatori paļaujas uz tradicionāliem svētku elementiem (142. lpp.), taču arī pašiem organizatoriem tie šķiet vienkārši un atsvaidzināmi. Pētījumā uzsvērts, ka valsts svētku svinēšanai nav konsekventas svētku koncepcijas, katrā vietā norise atspoguļo pašu organizatoru izpratni un ieguldījumu (142. lpp.), taču ļoti bieži tie ir formāli un atsvēšināti no iedzīvotājiem, darbības bieži ir mehāniskas un nepalīdz pacelties virs ikdienišķā un vienot cilvēkus kopīgumā (9. lpp.). Atzīts, ka gan sabiedrībā, gan ekspertiem pietrūkst izpratnes par **vēstījumu**, kas atbilstu katrai no valsts svētku dienām; nav izveidojusies katru svētku individuālā seja (9. lpp.). Tai skaitā daudzi eksperti uzlūko 4. maiju kā liekus svētkus, un tas liedz izmantot to potenciālu (7. lpp.). Pētījumā norādīts, ka eksperti un svētku organizatori mēdz runāt par svētku norisi, **taču netiek norādīti to mērķi**, nav izveidoti sabiedrību vienojoši vēstījumi par valsts izveidošanos, kas ar rituālu palīdzību tiktu nostiprināti kolektīvajā apziņā. Minēts arī, ka konceptuālas skaidrības trūkums liedz

⁷¹ Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma (2016). Pieejama: <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/latvijas-valsts-simgade>

⁷² Zepa B. (zin. red.) (2008) “Mēs. Svētki. Valsts. Valsts svētku svinēšanas socioloģiska izpēte.” Baltic Institute of Social Sciences, Rīga, 172.lpp

novērtēt dažādu svētku objektu (runu, dziesmu, rituālu, utt.) simbolisko nozīmi, kas ļautu likt atšķirīgus uzsvarus dažādās mērķauditorijās un sasniegt vēlamu rezultātu (8. lpp.).

Otrkārt, pētījumā uzsvērts, ka Latvijas iedzīvotāju **informētība** par to, ar kādiem vēsturiskiem notikumiem ir saistīti konkrēti valsts svētku datumi (1. maijs, 4. maijs, 11. novembris, 18. novembris) **ir zema**, turklāt, atzīts, ka informētība par to, kas tiek svinēts 18. novembrī, ir labāka nekā informētība par 4. maiju. Zīmīgi, ka krievvalodīgajā sabiedrībā vājā informētība par vēstures faktiem tiek skaidrota ar vispārinātu "citu" (valsts, skolas, latviešu) nepietiekami labi veikto skaidrošanu (69. lpp.). Tātad, jau 2007. gadā pētnieki atzīst, ka izpratnē par svētkiem liela loma ir individuālajām vēsturiskajām atmiņām un mītiem un tam, kā tās iekļaujas kolektīvajā naratīvā, norādīts, ka iedzīvotāju vēsturiskā atmiņa ir ļoti diferencēta.

Treškārt, pētījumā uzsvērts, ka pastāv pretrunīga saikne starp valsts svētkiem un to rosinātajām patriotisma jūtām, lepnumu par valsti un teritoriālās piederības izjūtām no vienas puses un sarežģītajām sociāli ekonomiskajām problēmām, kas lielā mērā ir atkarīgas no valsts politikas – no otras puses. Pētījumā atklājies, ka Latvijā valsts svētku kontekstā **plaisa starp valsts varu un sabiedrību** aktualizējas vēl vairāk (15. lpp.): iedzīvotāji skaidro savu vienaldzību pret svētkiem ar neapmierinātību ar politiku, ar trūkstošu pozitīvu diskursu par valsts sasniegumiem, ar neapmierinātību ar varas pārstāvju attieksmi pret iedzīvotājiem (15. lpp.). Pētījumā secināts, ka valsts svētku svinēšanas prakse nemazina šo atsvešinātību, gadījumā, ja svētku pasākumi vairāk vērsti uz eliti, ne sabiedrības iesaistīšanu – t.sk. slēgti pasākumi un pieņemšanas, maz orientēšanās uz cittautiešiem, ko padziļina nesaprotami simboli un vēstures notikumi. Arī krievvalodīgā sabiedrības daļa akcentē svētku šķeļošo politisko nozīmi – tāpēc lielāks uzsvars pašu pieredzē tiek likts uz izklaides elementiem (salūts) (16. lpp.) Pasākumu organizācijā pētnieki kā negatīvus atzīmē elementus, kas šķir sabiedrību no varas pārstāvjiem – nožogojumus, fokusēšanos uz drošības apsvērumiem un scenārijus, kas rada papildus nošķirumus starp skatītāju un amatpersonām (vienī izpilda kādu rituālu, otru līdzdalība netiek paredzēta); slikta redzamība un dzirdamība (12. lpp.) – tas viss rada iespaidu, ka iedzīvotājiem netiek izrādīta cieņa (12. lpp.).

Ceturtkārt, pētījumā konstatēts, ka **tikai atsevišķos gadījumos notiek** sistemātiski mēģinājumi aktivizēt svētku rīkotāju, **NVO un iedzīvotāju sadarbību** (13. lpp.), tāpēc rosināts svētku sagatavošanas posmā vairāk iesaistīt sabiedrību piedalīties diskusijās par svētku rīkošanu, paredzēt iespējas norisēm būt ne tikai pilsētu centrā, bet arī mikrorajonos, svētku plānošanā iesaistīt dažādas etniskās grupas, jo tieši līdzdalība veido lojalitāti un piederības izjūtu (17. lpp.).

Piektkārt, pētījumā atzīts, ka iespējams identificēt vismaz **trīs riska grupas**, kurām ir paaugstinātas barjeras valsts svētku līdzdalībā. Tie ir Latvijas **iedzīvotāji, kuru dzīves vieta ir ārpus Rīgas, bērni un jaunieši un mazākumtautību iedzīvotāji**.

Pirms divpadsmit gadiem veiktā pētījuma rezultāti atklāj valsts svētku rīkošanas tradīciju un tendenču problemātikas kontekstu un izaicinājumus. **Latvijas simtgades programmas plānošanas un ieviešanas prakse liecina**, ka programmas izstrāde, virsmērķis, mērķi un prioritātes **ir vērstas uz gandrīz visu pētījumā minēto problēmu risinājumu**. To apliecina vairāki fakti.

1. Pētījumā rekomendēts, ka būtu vajadzīga ilgtermiņa valsts svētku svinēšanas koncepcija, katriem svētkiem veidots vēstījums un laicīga gatavošanās simtgadei, stratēģiski saistot pagātņi un tagadni (147. lpp.). Dokumentu analīze liecina, ka Latvijas simtgades svinību programmas izstrādes gaitā tika noteikta skaidra svētku koncepcija, kas ietvēra svētku virsmērķi un mērķus, pamatuzstādījumus sekmīgai svētku programmas īstenošanai, kritērijus pasākumu iekļaušanai Nacionālajā pasākumu plānā, Latvijas valsts simtgades vēstījumu, ka arī programmas tematisko strukturējumu ar izvērstu galveno tematisko līniju raksturojumu, virstēmu katram svinību gadam (2017.–2021.) un svētku komunikācijas vadlīnijām. Tāpat par svētku konceptualitāti liecina dažādos ar svētku organizāciju saistītos dokumentos izvirzītās svētku galvenās mērķa grupas.

2. Programmas laika līnija, katra gada virstēma, kā arī jo īpaši 1. mērķis, programmas lielinotumi un konkrētas Nacionālā pasākumu plāna aktivitātes bija vērstas uz Latvijas sabiedrības informēšanu par Latvijas vēstures faktiem, kas varēja sekmēt Latvijas sabiedrības vēsturiskās atmiņas atšķirību mazināšanu un sekmēt kopīga vēstures naratīva attīstību.

Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka viens no spilgtākajiem Latvijas simtgades svinību pasākumu (2017. un 2018. gadā) radītajiem efektiem ir padziļināta iedzīvotāju izpratne un zināšanas par Latvijas valsts vēsturi, tās attīstībā nozīmīgiem notikumiem. 40,1% Latvijas iedzīvotāju aptaujas respondenti atzīst, ka viņu zināšanas par Latvijas vēsturi ir uzlabojušās Latvijas simtgades pasākumu iespaidā. Nedaudz lielāka šī faktora ietekme ir jauniešu (18–24), pensionāru (65–75), cilvēku, kas dzīvo vieni, latviešu un lauku teritoriju iedzīvotāju grupās, kur šo ietekmi atzīst vairāk kā puse grupas pārstāvju. Minētais gan liecina, ka informētība par Latvijas vēsturi Latvijas sabiedrībā aug nevienmērīgi, kas joprojām saglabā atšķirīga vēstures naratīva attīstības riskus dažādu valodas kopienu vidē, jo tikai 26,7% mazākumtautību iedzīvotāji atzīst, ka uzlabojusies viņu informētība par Latvijas vēsturi. Arī mazākumtautību fokusgrupā nedominē viedoklis, ka Latvijas simtgades aktivitātes būtu nozīmīgi uzlabojušās zināšanas par Latvijas vēsturi.

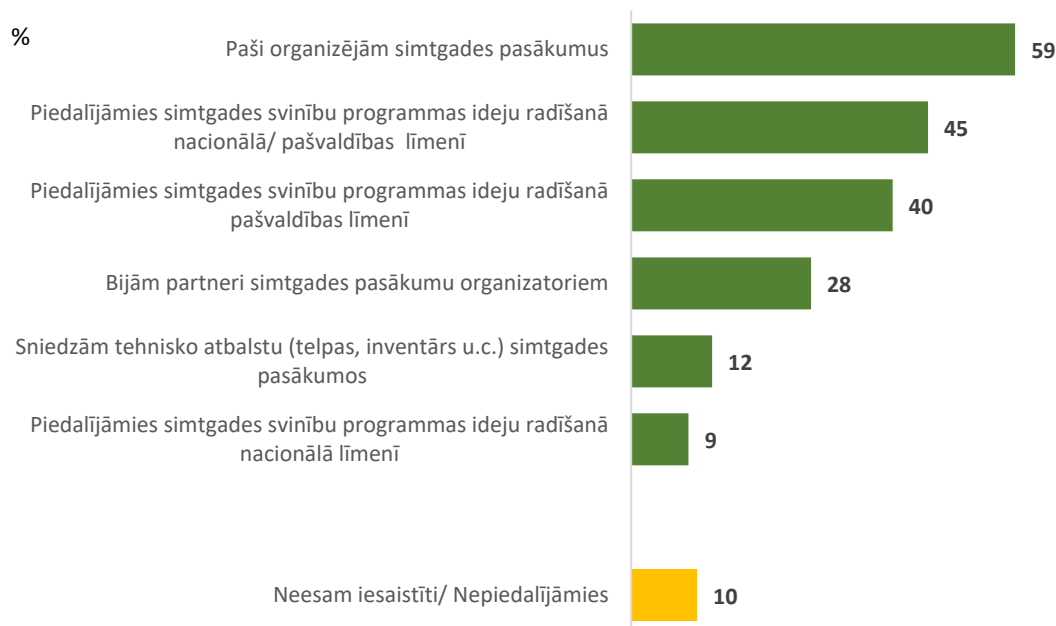
3. Programmas veidotāju izvēlētais vēstījums “Es esmu Latvija” ir vērsts uz centieniem mazināt plaisu starp Latvijas cilvēkiem un valsts varas un politikas izpaušmēm. Vēstījumā ir iekļauts simbolisms, kas izsaka absolūtu identitātes un piederības izjūtu valstij, pat zināmu saplūšanu ar to. Vēstījuma komunikatīvā nozīme un ietekme detalizētāk analizēta ziņojuma nodaļā “Publicitātes un tēla veidošanas stratēģiju loma mērķgrupu sasniegšanā un Latvijas valsts simtgades programmas mērķu sasniegšanā”.

4. Programmas izstrādē un koncepcijā īpaši akcentēta sabiedrības līdzdalības un pašiniciatīvu nozīme gan Latvijas simtgades svinību plānošanā, gan aktivitāšu īstenošanā. Ir vairāki argumenti, kas apliecina Programmas koncepcijas autoru izpratni par to, ka līdzdalība veido lojalitāti un piederības izjūtu. Kā jau minēts, teorētiskos un empīriskos pētījumos vairākkārt pierādīts, ka spēcīgs valsts piederības sajūtas nostiprināšanas instruments ir iekļaujoši un līdzdalībā balstīti pasākumi un aktivitātes, kas tiek rīkotas valsts svētku laikā un izpaužas kā svinēšanas rituālu daļa. Tas pārlicinoši pamato izvēli kā svinību programmas veidošanas būtisku pamatprincipu izmantot mūsu valsts iedzīvotāju un Latvijai piederīgo tautiešu aktīvu līdzdalību un sadarbību svinību veidošanā un īstenošanā. Programmā norādīts, ka svinību “sagatavošanas un nodrošināšanas procesā liela uzmanība ir pievēršama pašiniciatīvu rosināšanai vietējās kopienās, pašvaldībās, nevalstiskajās organizācijās, kā arī valstspiederīgo kopienās ārvalstīs, kas turklāt vienlaikus darbojas arī kā Latvijas vēstnieki Eiropā un citur pasaulē” (3. lpp.). Programmas akcents uz līdzdalības sekmēšanu integrēts dažādās programmas dimensijās, kas visspilgtāk izpaudās iespējā ikvienam/ikvienai organizācijai iesaistīties priekšlikumu izstrādē par programmas aktivitāšu plānu, kā arī pievienot savu pasākumu Programmas kalendāram. Arī Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka Latvijas iedzīvotāji atzīst pašiniciatīvas un individuālās atbildības nozīmi, kā arī ir izmantojuši dažādas līdzdalības iespējas simtgades svinību kontekstā. 30,6% Latvijas iedzīvotāji uzskata, ka ikvienam Latvijas iedzīvotājam ir jāuzņemas galvenā atbildība par Latvijas simtgades norišu plānošanu un īstenošanu. Jauniešu (18–24 gadi) un latviešu tautības respondentu grupā šādu viedokli pauž 40% respondentu. Gandrīz ¼ (23,5%) daļa Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka aktīvākā vai mazāk aktīvā veidā iesaistījās ideju un priekšlikumu radīšanā (ģimenē, interešu grupā, kopienā, novadā, pilsētā u.tml.) par to, kā svinēt/atzīmēt Latvijas simtgadi. Savukārt, kultūras organizāciju vidē šī iesaiste bijusi ļoti intensīva, jo 90% aptaujāto kultūras organizāciju pārstāvji atzīst, ka kaut kādā veidā bijuši iesaistīti Latvijas simtgades norišu programmā.

Grafiks 2. Kādā veidā Jūsu organizācija/uzņēmums/Jūs kā radoša persona iesaistījāties Latvijas simtgades norišu programmā?

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori).

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota kultūras sektora pārstāvju aptauja 2019 gada novembrī.

Detalizētāka līdzdalības iespēju un Programmas iekļaujošās dabas raksturojums sniegts 3.un 4. Ziņojuma nodaļās “Pārvaldība un pārstāvība (...)” un “Sabiedrības iesaistes un līdzdalības novērtējums”.

Secinājumi

Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas virsmērķa, prioritāšu, mērķu, rīcības virzienu, uzdevumu un galveno pasākumu **pamatojumu** veido konkrētas Latvijas sabiedrībai raksturīgas **problēmas un izaicinājumi, kas izpaužas noteiktas sabiedrības daļās vajadzībās**. Latvijas simtgades programmas gadījumā tās ir saistītas, pirmkārt, ar konkrētām Latvijas valstiskuma, iedzīvotāju un valsts attiecību iezīmēm; otrkārt, ar līdzšinējo valsts svētku un citu liela mēroga kultūras pasākumu un tajos integrēto rituālo prakšu tradīciju. Ar Latvijas simtgades svinību organizāciju saistīto dokumentu un līdzšinējo pētījumu analīze liecina, ka programmas īstenošanas virsmērķa, prioritāšu, mērķu, rīcības virzienu, uzdevumu un galveno pasākumu **pamatojums sakņojas vismaz šādās Latvijas sabiedrībā (līdz Latvijas simtgades svinību programmas izstrādes sākumam) aktualizētās problēmās un izaicinājumos**: nepietiekama iedzīvotāju izpratne par Latvijas valstiskuma būtību, tā tapšanas vēsturi un priekšnoteikumiem, notikumiem un personībām, kas veidojušas Latvijas valsti; konceptuālas skaidrības, vēstījuma un mērķu trūkums līdzšinējā valsts svētku rīkošanas praksē; praksē pastāvoša pretrunīga saikne starp valsts svētkiem un to rosinātajām patriotisma jūtām, t.i. iedzīvotāju lepnumu par valsti un piederības izjūtām no vienas puses un valstī pastāvošajām sarežģītajām sociāli ekonomiskajām problēmām – no otras puses, kas rada riskus, ka valsts svētki var radīt vēl lielāku plaisu starp valsts varu un sabiedrību; nenotiek valsts svētku rīkotāju sadarbība ar NVO, dažādām kopienām un iedzīvotāju grupām svētku rīkošanā; pastāv vismaz trīs riska grupas, kurām ir paaugstinātas barjeras valsts svētku līdzdalībā. Tie ir Latvijas iedzīvotāji, kuru dzīves vieta ir ārpus Rīgas, bērni un jaunieši un mazākumtautību iedzīvotāji. Sniegtie Programmas raksturojumi un dati apliecina, ka Latvijas valsts simtgades programmas izstrādes gaita, koncepcija un ieviešana ir pamatota, jo gan Programmas virsmērķis, gan mērķi, gan prioritātes, gan aktivitāšu atlase Nacionālajam pasākumu plānam, gan lielnotikumu izvēle ir vērsta uz šo problēmu risinājumu.

2.1.2. Programmas galveno konceptuālo elementu savstarpējā sasaiste

Ar Latvijas valsts simtgades programmas konceptuālajiem elementiem tiek saprasti atslēgas jēdzieni, kas galvenajos Programmas stratēģiskās plānošanas un ieviešanas dokumentos nodrošina to iekšējo loģiku, ieguldījumu atbilstību un ietekmi. Latvijas valsts simtgades programmas ietekmes nodrošināšanā kā nozīmīgākie plānošanas elementi tiek skatīti Programmas **virsmērķis, mērķis, prioritātes, rīcības virzieni, plānotie politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji**. Kā jau minēts nodaļā “Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai”, Programmas izstrādes posmā plānotie politikas rezultāti un tiem atbilstoši rezultatīvie rādītāji netika nodefinēti, tāpēc tas veikts starposma izvērtējuma gaitā, lai uzlabotu Programmas ieviešanas kopumā, kā arī ieguldījumu atbilstības un ietekmes kontroli. Tāpat konceptuālo elementu savstarpējās sasaistes izvērtējumu ietekmē nekonsekvents jēdzienu izmantojums programmas dokumentos, kur informatīvajā ziņojumā „**Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam**”⁷³ definētie astoņi Programmas mērķi citos dokumentos dēvēti par uzdevumiem. “Uzdevumu” jēdziens parasti stratēģiskajā plānošanā tiek saprasts kā konkrēta aktivitāte (tādā nozīmē tas lietots arī Nacionālajā pasākumu plānā 2017.–2021. gadam). Tā kā plānoto politikas rezultātu (28 rezultāti pakārtoti mērķiem) un rezultātiem pakārtoto rezultatīvo rādītāju atbilstība mērķiem atklāta apakšnodaļā “Latvijas valsts simtgades programmas starposma izvērtējuma metodoloģija”, tad šeit tiks sniegts virsmērķa un mērķu, kā arī mērķu un rīcības virzienu atbilstības novērtējums.

Virsmērķa un mērķu atbilstība: novērtējums

Programmā definētais virsmērķis “stiprināt Latvijas sabiedrības valstsgribu, piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību” ietver četras dimensijas, kuru atslēgas vārdi ir valstsgriba, piederības sajūta valstij, mīlestība pret zemi, pašorganizēšanās un sadarbība. Kā jau minēts, virsmērķa izvēle ir labo pamatota. Virsmērķa formulējumā ir izmantoti divi ļoti jēgietilpīgi jēdzieni, kuru nozīme ir dziļi simboliska un izpratne ir saistīta ar noteiktu kultūrā balstītu inerpretācijas telpu: “valstsgriba” un “mīlestība pret zemi”. Nevienam no tiem nav vispārpieņemtas definēšanas tradīcijas, kas ļautu to viennozīmīgi operacionalizēt, jo tie ietver bagātu simbolismu, tomēr tie labi izsaka programmas koncepcijas ideju un programmas veidotāju pieeju Latvijas simtgades svinībām kā visaptverošam un unikālam kultūras fenomenam. Savukārt virsmērķī iekļautā ideja par “piederības sajūtas valstij stiprināšanu, pašorganizējošo procesu un sadarbības stiprināšanu” pārliecinoši izteikta gan astoņu mērķu formulējumos, gan Nacionālajā pasākumu plānā iekļaujamo norīšu kritērijos.

Mērķu un rīcības virzienu atbilstība

Latvijā pastāvošā politikas stratēģiskās plānošanas tradīcija paredz mērķu sasaisti ar Rīcības plāna struktūru. Tomēr rīcības plānam pielīdzināmais „Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns 2017.–2021.” ir sakārtots atbilstoši simtgades svinību tematiskajam strukturējumam, grupējot aktivitātes, kurām bija paredzēts papildus no valsts budžeta piešķirtais finansējums, pamatojoties plānotajā tematiskajā iedalījumā, kur izmantota līdzība ar dzimšanas dienas svinību rituālu:

- 1) Latvijas ciltstēvi un ciltsmātes:** aicinājums izzināt Latvijas vēsturi, savas dzimtas saknes un vienlaikus celt godā spilgtas personības, kas dažādās nozarēs un laikos ir devušas nozīmīgu ieguldījumu Latvijas valsts veidošanā un izaugsmē.
- 2) Latvijas valstiskuma veidošanās ceļi:** Latvijas izzināšana trīs laika dimensijās – pagātnē, tagadnē un nākotnē, aicinot atskatīties uz Latvijas valsts tapšanas procesu tuvākā un tālākā pagātnē, izvērtēt tagadnes ieguvumus un resursus un kopīgi plānot nākotnes Latviju.
- 3) Latvijas draugi un kaimiņi:** veltījums un pateicība Latvijas draugiem, kaimiņiem – sabiedrotajiem un valstīm, kas iestājušās par Latvijas valsts izveidi un suverēnu pastāvēšanu, ar kuriem veidojam atvērtas, lietišķas un uz nākotni vērstas attiecības un kuri ar savu atbalstu, padomu un palīdzīgu roku vienmēr ir blakus.

⁷³ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

4) Latvijas rotāšana un dāvanu gatavošana: aicinājums iesaistīties dzimšanas dienas gaviļnieces – Latvijas – vides sakopšanā un pilnveidē, kā arī dāvanu un cienasta gatavošanā.

5) Latvijas dzimšanas diena un dāvanu pasniegšana: dzimšanas dienas un svētku svinības, kad notiek kopā sanākšana, uzgavilēšana jubilāram, dāvanu pasniegšana un svinības.

Secinājumi

Izvēle grupēt Nacionālā pasākuma plāna aktivitātes un tām paredzēto finansējumu atbilstoši Programmas tematiskajam strukturējumam, nevis definētajiem Programmas mērķiem⁷⁴ liedz konstatēt ieguldījumu un veikto aktivitāšu atbilstību mērķiem, tātad – konstatēt to ietekmi. Astoņu mērķu definējumi ir saistīti ar piecām Programmas [virs]tēmām, taču, tā kā tēmas ir balstītas simboliskā dzimšanas dienas rituāla elementu atspoguļojumā, tad ir veidojama tikai asociatīva tēmu sasaiste ar mērķiem. Izvērtējuma gaitā Programmas pārvaldībā iesaistītie eksperti izveidoja Nacionālajā pasākumu plānā iekļauto aktivitāšu atbilstības novērtējumu konkrētiem mērķiem (skat. nodaļas “Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai” un “Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši valsts simtgades programmas virsmērķim un mērķiem”). Konstatēts, ka katra aktivitāte atbilst vienam vai vairākiem mērķiem⁷⁵, tātad, pašreizējā programmas un Nacionālā pasākumu plāna 2017.–2020. struktūra neļauj veikt ieguldījumu apjoma konstatēšanu iepretim Programmas mērķiem, bet ļauj sniegt atzinumu, ka ieguldījumi atbilst mērķiem.

2.2. Izvirzīto rezultātīvo rādītāju izpilde un atbilstība izvirzītajam virsmērķim, mērķiem un prioritātēm

Šajā apakšnodaļā tiks sniegts Programmas prioritāšu (pasākumu atlases kritēriju), mērķu un virsmērķa atbilstības, ietekmes un ilgtspējas izvērtējums, izmantojot definēto rezultātu un rezultātīvo rādītāju sistēmu. Izvērtējums tiks sniegts atbilstoši pieejamajiem un izvērtējuma ietvaros iegūtajiem kvantitatīvajiem un kvalitatīvajiem datiem. Izvērtējuma gaitā tiek izmantoti galvenokārt pieci datu avoti, kas ļauj izvērtēt Programmas atbilstību prioritātēm: 1) “Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu”, 2) Latvijas iedzīvotāju aptauja, 3) Kultūras organizāciju pārstāvju aptauja, 4) ekspertu intervijas, 5) mērķauditoriju fokusgrupu dati.

2.2.1. Programmas ieviešanas atbilstība definētajām prioritātēm jeb Nacionālajā pasākumu plānā iekļaujamo norišu kritērijiem

Informatīvajā ziņojumā „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam”⁷⁶ nosauktas piecas prioritātes, kurām jāatbilst ikvienai Nacionālajā pasākumu plānā iekļautajai norisei jeb aktivitātei:

1. norise spēj uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs;
2. norise rod aizsākumu vai inovatīvu risinājumu Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprinās kā paliekoša vērtība un tradīcija;
3. norise rada un uztur valsts svētku sajūtu;
4. norise rosina Latvijas iedzīvotājus un Latvijas draugus pievienot iniciatīvas un labos darbus kā īpašu dāvanu Latvijas dzimšanas dienas svinībām;
5. norise stāsta Latvijas stāstu, dod ieguldījumu Latvijas tēla veidošanā.

1. prioritāte “Programmas aktivitāšu spēju uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs” visspilgtāk raksturo gan programmas aktivitāšu īstenošanā iesaistītās atšķirīgās organizācijas, kur katrai no tām ir atšķirīgas mērķauditorijas, gan sasniegtās auditorijas rādītāji. Tas, ka

⁷⁴ Mērķus skat. ziņojuma nodaļā “Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai”.

⁷⁵ Aktivitāšu atbilstību konkrētiem mērķiem skat. Pielikumā Nacionālā pasākumu plāna 2017.–2021. aktivitāšu atbilstība mērķiem, kā arī ziņojuma nodaļā “Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši valsts simtgades programmas virsmērķim un mērķiem”.

⁷⁶ Informatīvais ziņojums “Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam”. Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

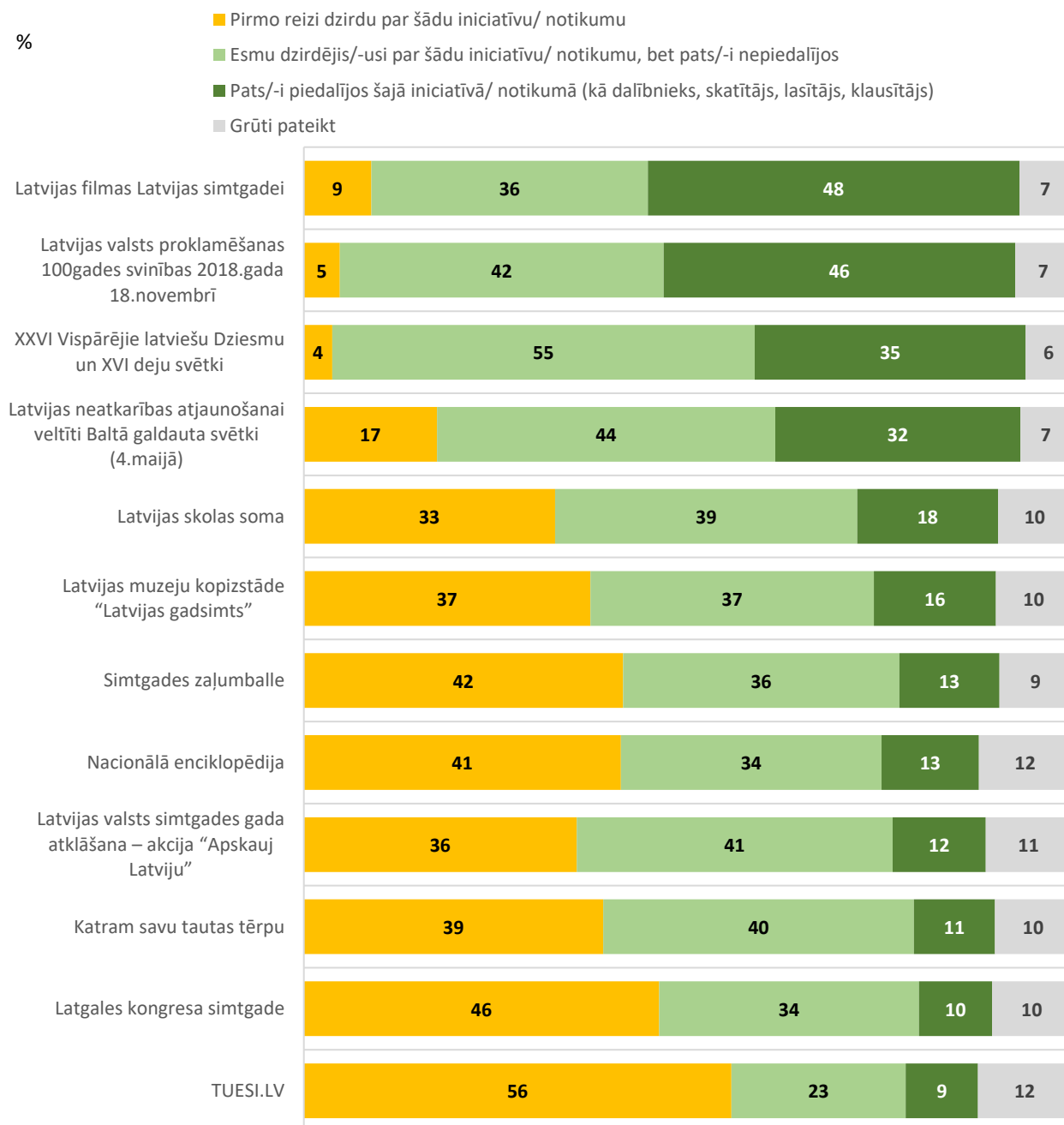
programmas aktivitāšu īstenošanai piešķir papildu finansējumu valsts institūcijām, citām ministrijām, to padotības iestādēm un valsts kapitālsabiedrībām, kā arī ar dažādu finansējuma avotu (piemēram, VKKF) palīdzību deva iespēju NVO un citām organizācijām īstenot Latvijas simtgades svinībām veltītus pasākumus, nodrošināja ļoti daudzveidīgas un atšķirīgi segmentētas auditorijas sasniegšanu. Piemēram, Latvijas radio un TV, pašvaldībām, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai un citām organizācijām ir atšķirīgi auditorijas sasniegšanas instrumenti, kanāli u.tml. Lielais Programmas aktivitāšu skaits, to daudzveidība (maksas, bezmaksas, brīvības, dažādas līdzdalības formas, rīkotāji, u.tml.) un to ieviešanas atskaitīšanās sistēma neļauj veikt pilnīgu un precīzu pasākumu sasniegtās auditorijas un iesaistīto cilvēku uzskaiti. 99% 2018. gada "Pārskatos par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu" ir norādīta pasākuma mērķauditorija (t. sk. plānotās iedzīvotāju grupas, sasniegto iedzīvotāju skaits (tiešā un netiešā mērķauditorija), iespēja līdzdarboties utt.). Taču tikai 39% atskaišu šīs mērķauditorijas ir atšifrētas un uzskaitītas. Piemēram, "Pārskatā par Latvijas dalību Londonas Dizaina biennālē Londonas grāmatu tirgū 2018. gada kultūras programmas ietvaros Apvienotajā Karalistē" precīzi norādīts aktivitātes auditorijas apjoms: Dizaina un citu radošo industriju uzņēmēji, eksperti un interesenti no visas pasaules, mākslinieki, tūristi, studenti, Latvijas diasporas pārstāvji, visi biennāles apmeklētāji. Saskaņā ar Londonas Dizaina biennāles organizatoru apkopoto informāciju, biennāle 2018. gadā piesaistīja vairāk nekā 200 000 apmeklētāju no 68 valstīm⁷⁷. Taču, kā jau minēts, dati par sasniegtajiem cilvēkiem ir apkopoti tikai nedaudz vairāk ka 1/3 daļā pārskatos, kas neļauj pārskatus izmantot kā izsmeltošu un precīzu avotu sasniegtās mērķauditorijas konstatēšanai. Vairāki aktivitāšu īstenošanas norāda, ka nav virzījuši aktivitāti konkrētai mērķauditorijai un sasniegtās auditorijas uzskaitē ir tehniski sarežģīta vai to traucē šādas uzskaites resursu trūkums. 2017. gada pārskati arī ir nepilnīgi mērķauditoriju uzskaitē. Secināms, ka **ir iespējams iegūt datus un veikt uzskaiti par atsevišķu pasākumu un norišu sasniegto auditoriju, taču ne absolūto sasniegto auditorijas apjomu.** Jāņem vērā, ka arī tad, ja tiktu veikta ikviena pasākuma auditorijas apjoma uzskaitē, šie dati neuzrādītu simtgades programmas unikālo apmeklētāju skaitu. Tāpēc izmantojams avots ir arī Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati, kas, savukārt, neatklāj precīzi, cik programmas pasākumus katrs respondents ir apmeklējis (vērtējums būtu jāsniedz par diviem gadiem, kas pieļauj respondenta atmiņas kļūdu, kā arī ne visi iedzīvotāji identificē, kurš pasākums ir Latvijas simtgades programmas ietvaros finansēts pasākums). Tomēr ir iespējams izmērīt, cik procenti Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka noteiktā līdzdalības veidā ir bijuši iesaistīti/piedalījušies Latvijas simtgades norisēs. Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka 63,1% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka (aktīvākā vai mazāk aktīvā veidā) piedalījušies Latvijas simtgades norisēs kā klausītāji vai skatītāji, bet 32,7% atzīst, ka nav piedalījušies. Augstākas aktivitātes rādītājus uzrāda jauniešu un senioru, kā arī latviešu auditorijas segmenti. Aptaujas dati liecina, ka no Latvijas simtgades lielnotikumiem **vislielāko unikālo apmeklētāju skaitu** sasniedzis lielnotikums "Latvijas filmas Latvijas simtgadei" (48,4% Latvijas iedzīvotāji), apsteidzot Latvijas valsts proklamēšanas simtgades svinības 2018. gada 18. novembrī, kurās 2018. gada piedalījās 45,8% Latvijas iedzīvotāju un XXVI Vispārējais latviešu Dziesmu un XVI deju svētkus, kuros savu līdzdalību apliecina 35,3 % Latvijas iedzīvotāju.

⁷⁷ Pieejams: https://lv100.lv/Uploads/2019/03/15/mk-76_km_Inmm.pdf; skatīts 12.11.2019

Grafiks 3. Raksturojiet, lūdzu, savu pieredzi saistībā ar šādiem LV 100gades lielinotikumiem!

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019 gada novembrī.

Sistemātiski un ticami (tādi, kas ne tikai norāda uz atsevišķu pasākumu auditoriju) dati par ārvalstīs sasniegto auditoriju teorētiski būtu iegūstami tikai no aktivitāšu ieviesēju sniegtajiem pārskatiem, taču, kā jau minēts, pārskatos sniegtā informācija norāda sasniegtās auditorijas segmentus, bet nesniedz priekšstatu par tās kvantitatīvo apjomu. Nav iespējams kvantitatīvi precīzi novērtēt arī to, cik liels skaits sasniegts no tāda programmas mērķauditorijas segmenta kā "tautieši ārvalstīs". Piemērs tam, kā organizatori sniedz informāciju par Latvijas valsts simtgades pasākumu norisi Latvijas diasporas mītnes zemēs ir redzams šīs aktivitātes pārskatā, kur minēti gan konkrēti, gan aptuveni skaitļi un no pasākumu apraksta konteksta ir redzams, ka kvantitatīvu sasniegtās auditorijas apjomu konstatēt ir iespējams tikai atsevišķos gadījumos.

Secināts, ka ir iespējams iegūt datus un veikt uzskaiti par atsevišķu pasākumu un norišu sasniegto auditoriju, taču ne absolūto sasniegtās auditorijas apjomu. Neskatoties uz grūtībām iegūt skaitliski precīzu aktivitāšu

sasniegto cilvēku skaitu, ir secināms, ka Latvijas simtgades programma ir nodrošinājusi daudzveidīgas un apjomīgas auditorijas iesaisti gan Latvijā, gan diasporas mītnes zemēs. To nodrošinājusi Programmas aktivitāšu un to īstenotāju daudzveidība, kā arī mērķtiecīgi piemērotais Programmas līdzdalīgas pārvaldības princips⁷⁸.

2. prioritāte “Norises spēju rast aizsākumu vai sniegt inovatīvu risinājumu Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprināties kā paliekošai vērtībai un tradīcijai” lielā mērā raksturo tās ilgspēja. Programmas aktivitāšu ilgspējas novērtējums tiks sniegts šīs nodaļas turpinājumā kontekstā ar mērķu sasniegšanas izvērtējumu. Šīs prioritātes izpildes izvērtējums ir saistīts ar “paliekošai vērtības un tradīcijas” jēdzienu izpratni. Programmas dokumentos nav sniegta definīcija, kas ļautu viennozīmīgi interpretēt šos jēdzienus, taču ir vairāki avoti, kas ļauj izdarīt secinājumus par Programmas ietvaros radītajām paliekošajām vērtībām: 1) LV simtgades biroja mājas lapa <https://lv100.lv/programma>; 2) ekspertu spriedumi; 3) Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati; 4) kultūras organizāciju aptaujas dati. Pirms analizēt minētos avotus, jānorāda, ka programmas vērtības var būt ļoti daudzveidīgas: gan materiālas, gan nemateriālas; gan indivīdu, gan organizāciju, gan dažādu sociālu grupu un kopienu radītas. Paliekošu vērtību radīšanu nevar skatīt kā vienu nodalītu Latvijas simtgades programmas darbību un rezultātu grupu. Nevar runāt par simtgades programmas aktivitātēm, kas vērstas uz “paliekošu” vērtību jaunradi un citām aktivitātēm vai kas vērstas uz “nepaliekošu” vērtību jaunradi. Visu Latvijas simtgades mērķu izpilde paredz paliekošu vērtību radīšanu. Turklāt, Latvijas simtgades programmas ietvaros radītās vērtības var manifestēties ļoti daudzveidīgās formās (ne tikai materiāli fiksējamās artefaktos – infrastruktūrā u.tml.), piemēram, kā sabiedrības zināšanas par Latvijas valsts tapšanu; sabiedrības piederības sajūta valstij un dzīves vietai; emocijas, kas piedzīvotas saistībā ar Latvijas valsti vai cilvēkiem; jaunas organizācijas kas radītas; jaunas tradīcijas un jauns mantojuma komunikācijas veids; jaunas koprades un ideju jaunrades formas; mākslas darbi, kas radīti u.c.

Arī Latvijas simtgades biroja mājas lapā⁷⁹ ir uzskaitītas daudzveidīgas valsts simtgadei veltīto norišu galvenās paliekošās vērtības, kas grupētas piecās kategorijās: 1) bērni un jaunieši; 2) sabiedrības saliedēšana, paaudžu vienošana; 3) Latvijas tēls; 4) norises novados; 5) īpaši simtgadei veltīti jaundarbi.

Bērni un jaunieši

- Jaunas iespējas vairāk nekā 200 000 bērnu un jauniešu – Latvijas skolas soma;
- Jauni tūrisma maršruti ģimenēm ar bērniem;
- VKKF atbalstītas norises bērniem un jauniešiem;
- Apvienojot Latvijai piederīgos jauniešus visā pasaulē, darbojas Latvijas simtgades jauniešu rīcības komiteja;
- TUESI.LV iedvesmas stāstu vietne par Latvijas jauniešiem;
- Jauniešu iniciatīva apceļot Latviju „Brīvības vēstneši”;
- Pilsoniskās izglītības un skolēnu līdzdalības sekmēšana "Līdzdalības un labo darbu maratonā" u.c.;
- Simtgades filmu programmas turpinājums – filmas bērniem un jauniešiem.

Sabiedrības saliedēšana, paaudžu vienošana

- Jaunu tradīciju aizsākšana, piemēram, Latvijas neatkarības atjaunošanai veltītie Baltā galdauta svētki;
- Cieša sadarbība ar tautiešiem ārvalstīs;
- XXVI Vispārējie latviešu Dziesmu un XVI Deju svētki;
- Sociālā solidaritāte un mecenātisms;
- Jauniešu iniciatīva "Latvijas karoga ceļš" – Latvijas karoga ceļojums pie lielākajām latviešu kopienām pasaulē;
- Digitālā platforma "Katram savu tautas tērpu" u.c.

Latvijas tēls

- Starptautiskā programma Latvijas redzamības un konkurētspējas veicināšanai, Latvijas sasniegumu demonstrācija;

⁷⁸ https://lv100.lv/Uploads/2019/03/20/mk-57-58_pbla.pdf

⁷⁹ Pieejams: <https://lv100.lv/programma>; skatīts 10.11.2019

- Ekonomiskās izaugsmes un cilvēkkapitāla potenciāla palielinājums;
- Latvijas aktīva un atbildīga dalība starptautisko un starpkultūru attiecību veidošanā;
- Spēcināta Baltijas valstu sadarbība;
- Akcentētas un izzinātas latviešu pēdas pasaulē u.c.

Norises novados

- Latvijas valsts simtgades svinību atklāšana “Apskauj Latviju” pierobežā;
- Reģionālās uzņēmēju dienas;
- Senās uguns nakts ap Baltijas jūru;
- Lielā Talka;
- Vislatvijas koprades gaismas projekts „Latvijas goda aplis”
- Pašvaldību, uzņēmēju un nevalstiskā sektora sadarbība simtgades veidošanā
- 100 dienas pirms Latvijas valsts simtās dzimšanas dienas – Simtgades zaļumballe;
- 2018. gada novembra svētki visā Latvijā u.c.

Īpaši simtgadei veltīti jaundarbi

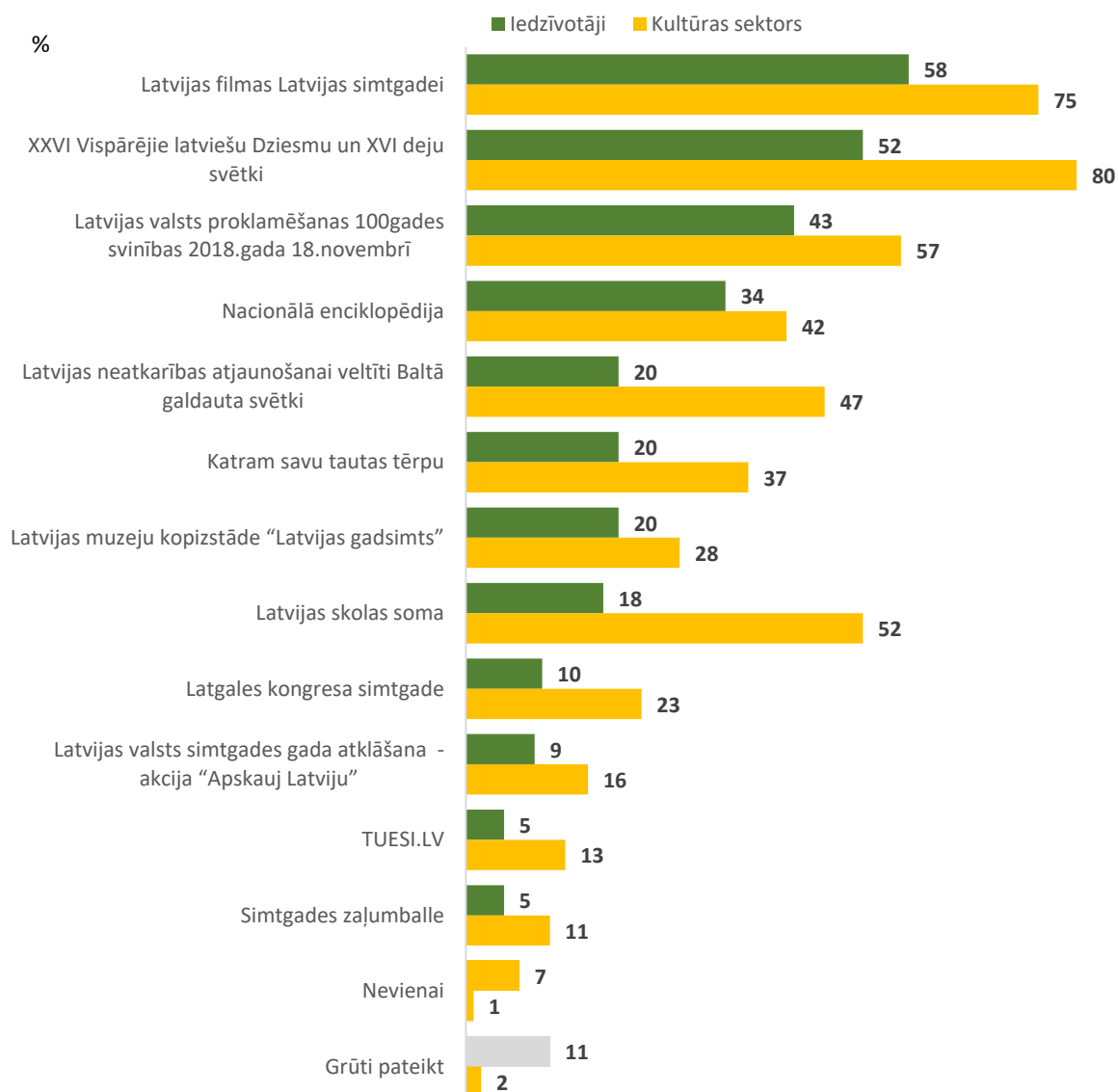
- 16 jaunas filmas – spēlfilmas, dokumentālās un animācijas filmas;
- 70 komponistu jaundarbi simtgadei;
- Koncertcikls "Latvijas gredzens" – uzvedums par katru reģionu;
- Kolekcijas un piemiņas monētas, pastmarkas;
- LTV seriāls "Sarkanais mežs";
- Uzvedums "Gaismas raksti", vērienīga simtgades deju lielizrāde "Abas malas" u.c.

Arī šis uzskaitījums liecina, ka paliekošas vērtības statuss piešķirts gan Programmas lielnotikumiem, gan atsevišķām aktivitātēm un to rezultātiem, gan izveidotām institucionālām struktūrām, gan dažādām iniciatīvām, kas uzsāktas gan digitālajā, gan reālajā sociālajā vidē, gan vispārējām sabiedrības un kultūras telpas iezīmēm u.tml. Šis uzskaitījums liecina par programmas sasniegto efektu (Latvijas simtgades biroja skatījumā) daudzveidīgajam izpausmēm. Latvijas sabiedrības iedzīvotāju aptaujā tika noskaidrots sabiedrības viedoklis par to, kurām no Latvijas simtgades lielnotikumu statusā izvirzītajām aktivitātēm ir paliekoša nozīme. Liels Latvijas iedzīvotāju īpatsvars (40–50%) kā notikumus ar paliekošu nozīmi skata Latvijas filmas Latvijas simtgadei (57,6%), XXVI Vispārējos latviešu Dziesmu un XVI deju svētkus (51,6%), Latvijas valsts proklamēšanas simtgades svinības 2018. gada 18. novembrī (43,1%). Latvijas iedzīvotāji saskata Nacionālās enciklopēdijas (34,4%), Latvijas neatkarības atjaunošanai veltīto Baltā galdauta svētku (20%), projekta “Katram savu tautas tērpu” (20%); Latvijas muzeju kopizstādes “Latvijas gadsimts” (19,5%) un Latvijas skolas somas iniciatīvas paliekošo vērtību (17,9%). Savukārt Latvijas kultūras organizāciju pārstāvju aptaujā lielnotikumu paliekošā nozīme tiek apliecināta vēl daudz pārliecinošāk un citā prioritārā secībā. Vairāk kā 50% kultūras organizāciju pārstāvji kā paliekošas vērtības atzīst XXVI Vispārējos latviešu Dziesmu un XVI deju svētkus (80,3%), Latvijas filmas Latvijas simtgadei (75,1%), Latvijas valsts proklamēšanas simtgades svinības 2018. gada 18. novembrī (57,2%), Latvijas skolas somas iniciatīvu (52,2%). Liels šīs grupas īpatsvars atzīst arī citu lielnotikumu nozīmi.

Grafiks 4. Kuram/kuriem no šīm notikumiem, Jūsaprāt, ir paliekoša nozīme?

Bāze 1: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019 gada novembrī.

Bāze 2: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori). Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota kultūras sektora pārstāvju aptauja 2019 gada novembrī.

Secināts, ka ir iespējams runāt par ļoti daudzveidīgām norisēm, kuras ir aizsākušās Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprinājušās kā paliekoša vērtība un/vai tradīcija. Latvijas simtgades programmas ietvaros radītās vērtības var manifestēties ļoti daudzveidīgās formās (ne tikai materiāli fiksējamās artefaktos – infrastruktūrā u.tml.), piemēram, kā sabiedrības zināšanas par Latvijas valsts tapšanu; sabiedrības piederības sajūta valstij un dzīves vietai; emocijas, kas piedzīvotas saistībā ar Latvijas valsti vai cilvēkiem; jaunas organizācijas kas radītas; jaunas tradīcijas un jauns mantojuma komunikācijas veids; jaunas koprades un ideju jaunrades formas; mākslas darbi, kas radīti u.c. Latvijas simtgades birojs paliekošu vērtību statusā izvirza 33 dažādus programmas elementus (gan aktivitātes un to kopumus, gan institūcijas, gan sociālas un kultūras uzvedības modeļus, gan citas programmas izpausmes). Latvijas iedzīvotāji atzīst visu lielnotikumu paliekošas vērtības nozīmi, tomēr nozīmīgi atšķiras iedzīvotāju īpatsvars, kas saskata viena vai otra lielnotikuma vērtību. Liels Latvijas iedzīvotāju īpatsvars (40–50%) kā notikumus ar paliekošu nozīmi skata Latvijas filmas Latvijas simtgadei (57,6%), XXVI Vispārējos latviešu Dziesmu un XVI deju svētkus (51,6%), Latvijas valsts proklamēšanas simtgades svinības 2018. gada 18. novembrī (43,1%), Nacionālo enciklopēdiju (34,4%). Tas ir saistīts gan ar

iedzīvotāju informētību par šo notikumu, gan ar to, uz kādu mērķauditoriju notikums ir bijis vērst. To apliecina fakts, ka kultūras organizāciju pārstāvju aptaujā daudz lielāks respondentu īpatsvars atzīst lielnotikumu paliekošo nozīmi, kā arī augstāk novērtē Latvijas skolas somas iniciatīvu.

3. prioritāte “Norises spēja radīt un uzturēt valsts svētku sajūtu” ir ļoti subjektīvi vērtējams kritērijs ar sarežģītām tā kvantitatīvās mērīšanas iespējām. Ir salīdzinoši vienkārši noteikt, vai konkrētas aktivitātes radīja un uzturēja svētku sajūtu, taču kompleksi vērtēt visas programmas aktivitāšu kopas radīto svētku sajūtas efektus ir visai sarežģīti. Liecības centieniem radīt svētku sajūtu ir meklējamas programmas daudzveidībā, līdzdalības principa integrācijā, vēstījuma izvēlē un bagātajā mākslas un kultūras piedāvājumā. Kopējo Latvijas iedzīvotāju viedokli par Latvijas simtgades programmu radīt svētku sajūtu noskaidrojām Latvijas iedzīvotāju aptaujā. **Secināms**, ka 66,2% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā ļāva piedzīvot svētku sajūtu, emocionālus un savīļojošus brīžus. Svētku sajūtas piedzīvošanas pieredze izteiktāk apzināta jauniešu un senioru, latviešu, publiskajā sektorā (valsts, pašvaldības) strādājošo, cilvēkiem, kas dzīvo Pierīgā, pelna 801 eiro un vairāk uz vienu ģimenes locekli mēnesī. To vēl pārliecinošāk apliecina kultūras sektora pārstāvji, no kuriem 90,2% norāda, ka Latvijas simtgades programma radīja un uztur valsts svētku sajūtu.

4. prioritāte “Norise rosina Latvijas iedzīvotājus un Latvijas draugus pievienot iniciatīvas un labos darbus kā īpašu dāvanu Latvijas dzimšanas dienas svinībām”. Šī prioritāte spilgti izteikta Programmas koncepcijā, kas ietver atvērtās līdzdalības principu un tā ieviešanas raksturojumus. Šīs prioritātes nozīmi programmas ieviešanā apliecina tas, ka 78,8% Latvijas kultūras sektora aptaujas respondentu norādīja, ka Latvijas simtgades programma rosināja iedzīvotājus veidot pašiem savas iniciatīvas un aktivitātes. Prioritātes novērtējums plašāk raksturots nodaļā “Pārvaldība un pārstāvība (..)”.

5. prioritāte “Norise stāsta Latvijas stāstu, dod ieguldījumu Latvijas tēla veidošanā”. Programmas ieviešanas atbilstība šai prioritātei izvērtēta nodaļā “Publicitātes un tēla veidošanas stratēģiju loma mērķgrupu sasniegšanā un Latvijas valsts simtgades programmas mērķu sasniegšanā”.

2.2.2. Programmas ieviešanas atbilstība Programmas mērķiem un virsmērķim

Latvijas valsts simtgades svinību **mērķi** ir definēti informatīvajā ziņojumā „**Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam**”⁸⁰ Tie ir:

1. stiprināt valstiskuma apziņu, aktualizēt Latvijas valstiskuma vēsturi, godinot valsts dibinātājus un pieminot notikumus, kas ietekmējuši Latvijas valsts izveidi, tādējādi nostiprinot izpratni par Latvijas valstiskumu kā likumsakarīgu ilgstošas attīstības rezultātu;
2. apliecināt Latvijas kā nacionālas un eiropeiskas 21. gadsimta valsts vērtības;
3. cildināt Latvijas dabas skaistumu, kultūras daudzveidību un latviešu valodu;
4. daudzināt Latvijas cilvēku talantus, izcilību, uzņēmīgumu un sasniegumus;
5. modināt sabiedrībā atbildības ētiku, atbildības uzņemšanos par sevi, savu ģimeni, kopienu un valsti;
6. stiprināt jauniešu radošo iniciatīvu un piederības sajūtu Latvijai;
7. radīt paliekošas 21. gadsimta Latvijas vērtības, simbolus un jaunrades darbus;
8. vēstīt par Latviju kā aktīvu un atbildīgu starptautisko un starpkultūru attiecību veidotāju.

Mērķu sasniegšanas jeb programmas ietekmes novērtējums tiks veidots, pamatojoties Programmas ieviešanā iesaistīto ekspertu viedoklī par aktivitāšu atbilstību mērķim un to ilgtspēju, kā arī Latvijas

⁸⁰ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

iedzīvotāju un kultūras sektora pārstāvju viedokļos. Diemžēl, kā jau minēts iepriekš, lielākajā daļā aktivitāšu ieviešēju iesniegtajos “Pārskatos par Latvijas valsts simtgades pasākumu plānam 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 2017. un 2018. gadā” nav atklāta aktivitātes mērķa saikne ar programmas mērķiem, tāpēc mērķa sasniegšanas rezultāti vērtējami, lielā mērā pamatojoties Latvijas iedzīvotāju un kultūras organizāciju pārstāvju viedokļos.

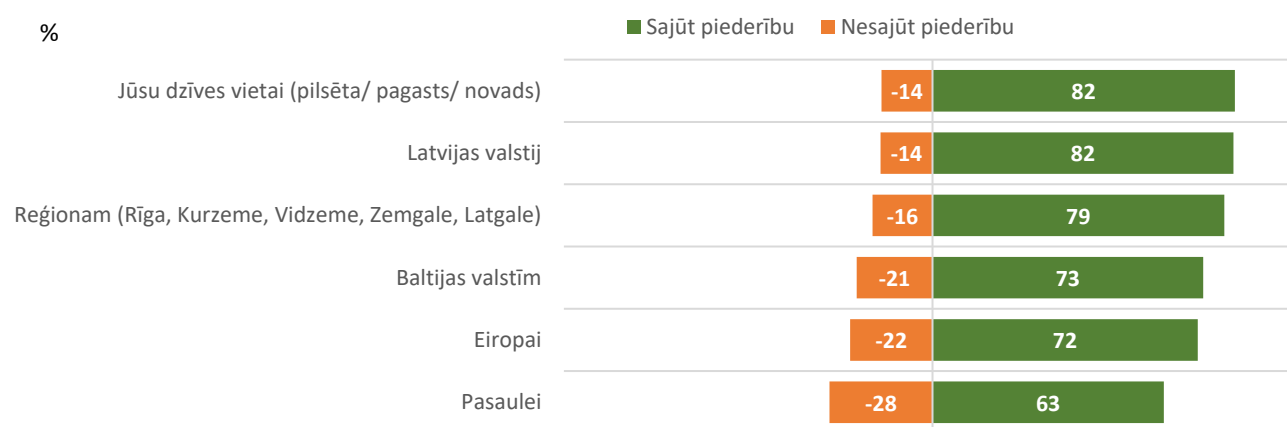
1. mērķis “Stiprināt valstiskuma apziņu, aktualizēt Latvijas valstiskuma vēsturi, godinot valsts dibinātājus un pieminot notikumus, kas ietekmējuši Latvijas valsts izveidi, tādējādi nostiprinot izpratni par Latvijas valstiskumu kā likumsakarīgu ilgstošas attīstības rezultātu”.

Mērķa sasniegšanai definēti četri politikas rezultāti: 1) nostiprināta Latvijas iedzīvotāju piederības sajūta valstij un lepnums par to un uzticēšanās valsts institūcijām; 2) radītas jaunas zināšanas un nostiprināta izpratne par Latvijas valsti, tās rašanos, vēsturi un šodienu; 3) attīstīta vienotības apziņa ar savu tautu, kopienu; 4) nostiprināta iedzīvotāju drošības sajūta Latvijā.

Latvijas valsts simtgades programmas ieviešanā iesaistītie eksperti atzinuši, ka 165 no 288 Nacionālā pasākumu plāna aktivitātēm ir vērstas uz šo mērķi. Kā liecina Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati, vērtējot skalā no 1 līdz 10 savu piederības sajūtu katrai no minētajām teritorijām, kur 1 nozīmē “nemaz nepiederu”, bet 10 nozīmē “ļoti lielā mērā piederu”, vidējais piederības vērtējums veidojas ļoti augsts 8,3 balles). Ilgtermiņā vērtējot Latvijas iedzīvotāju piederību, konstatēta augoša piederības sajūta (detalizētāku analīzi skatīt nodaļā “Sabiedrības iesaistes un līdzdalības novērtējums”). Aptaujā tika testēts arī iedzīvotāju pašnovērtējums, cik lielā mērā Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā stiprināja piederības sajūtu Latvijas valstij un citām teritoriālām vienībām. Šis vērtējums vistiešākajā veidā izsaka programmas radīto ietekmi.

Grafiks 5. Lūdzu, skalā no 1 līdz 10 novērtējiet savu piederības sajūtu katrai no minētajām teritorijām, kur 1 nozīmē “nemaz nepiederu”, bet 10 nozīmē “ļoti lielā mērā piederu”!

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes “grūti pateikt” nav attēlotas. Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019 gada novembrī.

Dati liecina, ka apmēram ¼ (26,7%) daļa Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā nav stiprinājuši viņu piederības sajūtu Latvijai, taču 60% – atzīst, ka lielākā vai mazākā mērā svētki ir stiprinājuši piederības sajūtu Latvijai. Tas uzskatāms par izteikti pozitīvu svētku ietekmes rādītāju šī mērķa izpildes kontekstā, jo īpaši, ņemot vērā Latvijas sabiedrības sociāli ekonomisko problēmu (nabadzība, nevienlīdzība, bezdarbs, kritiskā attieksme pret Latvijas politiķiem u.tml.) kontekstu, kas būtiski iespaido piederības sajūtu. Tajā pašā laikā rezultatīvie rādītāji, kas uzrāda pazīmi “lepnums par savu valsti” neuzrāda pieaugošu tendenci, jo īpaši respondentu grupā, kuriem ģimenē sarunvaloda ir krievu. (detalizētāk nodaļā “Sabiedrības iesaistes un līdzdalības novērtējums”). Izvērtējuma ietvaros gūti vairāki apliecinājumi tam, ka Programmas ietvaros radītas jaunas zināšanas un nostiprināta izpratne par Latvijas valsti, tās rašanos, vēsturi un šodienu. 60,1% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka lielākā vai mazākā mērā (vērtējums 3, 4, 5 piecu ballu skalā) Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā padziļināja viņu izpratni un zināšanas par Latvijas valsts vēsturi, tās attīstībā nozīmīgiem notikumiem. Savukārt kultūras sektora pārstāvju aptaujas dati liecina, ka 90,4% respondentu uzskata, ka programma paplašina zināšanas par Latvijas valstiskuma būtību un vēsturi.

Starpposma novērtējuma ietvaros netika īpaši analizēta Programmas saikne ar uzticēšanos valsts institūcijām un vienotības apziņu, kā arī iedzīvotāju drošības sajūta Latvijā, uzskatot, ka izmaiņas šajos rādītājos iespējamas tikai ilgtermiņā un fiksējamas programmas gala novērtējumā.

Secināms, ka Programmas ieviešana 2017. un 2018. gadā nodrošinājusi 1. mērķim atbilstošu plānoto rezultātu sasniegšanu, nodrošinot ietekmi šādos parametros: 1) Latvijas iedzīvotāju piederības sajūtas valstij nostiprināšana; 2) radītas jaunas zināšanas un nostiprināta izpratne par Latvijas valsti, tās rašanos, vēsturi un šodienu.

2. mērķis “Apliecināt Latvijas kā nacionālas un eiropiskas 21. gadsimta valsts vērtības”. Mērķa formulējumā izmantoti abstrakti termini, tāpēc ir visai sarežģīti konkretizēt, kādas vērtības programmas plānotāju ieskatā ir iecerēts apliecināt. Mērķim ir izteikti vizionāra konceptualizācija, kas apgrūtināja tā politikas rezultātu definēšanu.

Starpposma novērtējuma ietvaros mērķa sasniegšanai definēti seši politikas rezultāti: 1) popularizēti Latvijas iedzīvotāju profesionālie sasniegumi; 2) aktualizētas Latvijas un citu valstu sadarbības pieredzes dažādās jomās; 3) aktivizēta pilsoniskā līdzdalība nacionālu vērtību popularizēšanā; 4) popularizētas oriģinālas uzņēmējdarbības iniciatīvas; 5) aktivizēta starppaaudžu solidaritāte; 6) attīstīta multietnisku kopienu sadarbība. Jāatzīst, ka vairāki no tiem pārklājas ar citu mērķu rezultātiem. Latvijas valsts simtgades programmas ieviešanā iesaistītie eksperti atzinuši, ka 210 no 288 Nacionālā pasākumu plāna aktivitātēm ir vērstas uz šo mērķi, kas apliecina programmas saturisko virzību uz dažādu Latvijas valsts vērtību apliecinājumu. 57,2% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka Latvijas simtgades programma ir sniegusi informāciju par Latvijas iedzīvotāju, spilgtu personību sasniegumiem uzņēmējdarbībā, zinātnē, kultūrā, mākslā, medicīnā un citās jomās. 46,7% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas simtgades programma paplašinājusi zināšanas par Latvijas valsts saikni ar citām Eiropas valstīm, to sadarbību zinātnē, mākslā, ekonomikā, politikā. Jau iepriekš raksturoti aptauju dati, kas apliecina Latvijas iedzīvotāju līdzdalības aktivitātes Latvijas simtgades programmā, kas apliecināja programmas ietekmi trešā rezultatīvā rādītāja kontekstā. Atsevišķos programmas pasākumos (analizējot Programmas aktivitātes pēc to nosaukumiem Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu sarakstā un 2017., 2018. gada aktivitāšu pārskatus) tikušas popularizētas oriģinālas uzņēmējdarbības iniciatīvas, taču nav indikāciju, ka programmai radījusi ļoti pārlicinošus rezultātus šajā jomā. Tas pats attiecināms arī uz programmas spēju attīstīt multietnisku kopienu sadarbību un starppaaudžu solidaritātes stiprināšanu.

Secināms, ka 2. mērķa formulējuma abstrakcijas pakāpe nedaudz sarežģī trāpīgu politikas rezultātu izvēli un korektu ietekmes novērtējumu šī mērķa kontekstā. No Starpposma izvērtējuma ietvaros identificētajiem sešiem politikas rezultātiem Starpposma izvērtējuma ietvaros novērtējami trīs. Mērķis ir sasniegts un ietekme ir nodrošināta, sekmīgi popularizējot Latvijas iedzīvotāju, spilgtu personību sasniegumus uzņēmējdarbībā, zinātnē, kultūrā, mākslā, medicīnā un citās jomās, kā arī paplašinot iedzīvotāju zināšanas par Latvijas valsts saikni ar citām Eiropas valstīm, to sadarbību zinātnē, mākslā, ekonomikā, politikā. Tāpat mērķa sasniegšanu sekmējušas līdzdalības aktivitāšu iniciatīvas visos programmas izstrādes un ieviešanas līmeņos.

3. mērķis “Cildināt Latvijas dabas skaistumu, kultūras daudzveidību un latviešu valodu”. Mērķa sasniegšanai definēti četri politikas rezultāti: 1) komunicētas un popularizētas Latvijas dabas vērtības un mantojums; 2) komunicētas un popularizētas Latvijas kultūras vērtības un mantojums; 3) uzsāktas iniciatīvas, kas vērstas uz latviešu valodas aizsardzību un nozīmes stiprināšanu; 3) ārvalstu sabiedrība iepazīstināta un informēta par izcilību Latvijas mākslā.

Latvijas valsts simtgades programmas ieviešanā iesaistītie eksperti atzinuši, ka 121 no 288 Nacionālā pasākumu plāna aktivitātēm ir vērstas uz šo mērķi, kas apliecina, ka programmas ietvaros nav (salīdzinoši) daudz aktivitāšu, kas vērstas uz šī mērķa izpildi. Tomēr, kvalitatīva “Pārskatu par Latvijas valsts simtgades pasākumu plānam 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 2017. un 2018. gadā” analīze liecina, ka **secināms**, ka Programmā tiek īstenotas daudzas aktivitātes, kas ir vērstas uz kultūras un dabas mantojuma popularizēšanu, un mantojuma popularizēšana drīzāk skatāma kā horizontāla aktivitāte. Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka 50,8% Latvijas simtgades programmas ietvaros ir uzzinājuši par senām Latvijas tradīcijām, bet 1/3 daļa atzīst, ka programma ļāva iesaistīties jaunu tradīciju izveidē, kas apliecina salīdzinoši augstu līdzdalības izpausmi mantojuma jaunradē. 53,6% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā ļāva iepazīt līdz šim nezināmas/neredzētas Latvijas

kultūras un dabas vietas. Minētais liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 3. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

4. mērķis “Daudzināt Latvijas cilvēku talantus, izcilību, uzņēmīgumu un sasniegumus”. Mērķa sasniegšanai definēti divi politikas rezultāti: 1) aktualizēti un cildināti konkrētu personību sasniegumi dažādās sabiedrības dzīves jomās; 2) popularizēti konkrētu cilvēku, organizāciju, uzņēmumu, kopienu profesionālie sasniegumi un veiksmes stāsti.

Latvijas valsts simtgades programmas ieviešanā iesaistītie eksperti atzinuši, ka 216 no 288 Nacionālā pasākumu plāna aktivitātēm ir vērstas uz šo mērķi. Tas liecina, ka Programmā ir daudz aktivitāšu un kas vērtas tieši uz Latvijas cilvēku īpašu talantu cildināšanu. Šī mērķa sasniegšanas plānotie rezultāti zināmā mērā pārklājas ar 2. mērķa rezultātiem, kur jau **norādīts**, ka 57,2% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka Latvijas simtgades programma ir sniegusi informāciju par Latvijas iedzīvotāju, spilgtu personību sasniegumiem uzņēmējdarbībā, zinātnē, kultūrā, mākslā, medicīnā un citās jomās. Savukārt, pat 88% kultūras sektora pārstāvju atzīst, ka Programmas 2017. un 2018. gada aktivitātes godina īpašas personības un tagadnes sasniegumus. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 4. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

5. mērķis “Modināt sabiedrībā atbildības ētiku, atbildības uzņemšanos par sevi, savu ģimeni, kopienu un valsti”. Mērķa sasniegšanai definēti četri sasniedzamie rezultāti: 1) padziļināta izpratne par individuālās atbildības uzņemšanos attiecībā uz sabiedrībā nozīmīgu problēmu risināšanu; 2) aktivizēta pilsoniskā līdzdalība un pašiniciatīva; 3) aktivizēta dzimtu un kopienu vēstures izzināšana; 4) stiprinātas Latvijas valsts un iedzīvotāju saiknes ar diasporu.

Latvijas valsts simtgades programmas ieviešanā iesaistītie eksperti atzinuši, ka 165 no 288 Nacionālā pasākumu plāna aktivitātēm ir vērstas uz šo mērķi. Pirmie divi rezultāti vairāk izpaužas kā horizontālā ietekme, ko rada programmas koncepcija, bet trešais un ceturtais ir specifiskāk ar mērķi saistīti rezultāti. Secināms, ka šī mērķa sasniegšanai (salīdzinoši) netiek ieviests liels iniciatīvu skaits. 51,5% Latvijas iedzīvotāju norāda, ka Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā rosināja apzināt savas dzimtas un/vai dzimtās vietas vēsturi. Savukārt, kultūras sektora pārstāvji atzīst, ka Programma ļāva iesaistīt lielu skaitu tautiešu ārvalstīs. 4. rezultāta (stiprinātas Latvijas valsts un iedzīvotāju saiknes ar diasporu) sasniegšanu sekmēja tas, ka tika izstrādāta īpaša Latvijas valsts simtgades svinību programma ārvalstīs ar īpašām tematiskajām prioritātēm. Izvērtējuma ietvaros iegūts plašs intervijās un fokusgrupu diskusijās balstīts viedokļu kopums, kur atklāti diasporas priekšstati par Latvijas simtgades programmu, kur kā dominējošais ieguvums tiek atzīts tas, ka Latvijas simtgades finansējums ļāva notikt tik plašai kultūras apmaiņai, kā nekad līdz šim vēsturē, ietverot spilgtus mākslas un kultūras notikumus. Tiek aktualizēta arī veiksmīgā diasporas iekļaušanās XXVI Vispārējos latviešu dziesmu un XVI deju svētkos. **Secināms**, ka 5. mērķa rezultāti vairāk izpaužas kā horizontāla ietekme, taču ir konstatēts, ka nedaudz vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju norāda, ka Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā rosināja apzināt savas dzimtas un/vai dzimtās vietas vēsturi. Savukārt, kultūras sektora pārstāvji atzīst, ka Programma ļāva iesaistīt lielu skaitu tautiešu ārvalstīs, kas tiek apliecināts arī diasporas pārstāvju izteikumos. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 5. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

6. mērķis “Stiprināt jauniešu radošo iniciatīvu un piederības sajūtu Latvijai”. Mērķa sasniegšanai definēti trīs sasniedzamie rezultāti: 1) aktivizēta jauniešu pašiniciatīva un līdzdalība; 2) padziļinātas jauniešu zināšanas un izpratne par Latvijas valsts tapšanu un vēsturi; 3) paplašināta jauniešu kultūras pieredze un attīstītas kultūras vajadzības.

Latvijas valsts simtgades programmas ieviešanā iesaistītie eksperti atzinuši, ka 102 no 288 Nacionālā pasākumu plāna aktivitātēm ir vērstas uz šo mērķi. Neskatoties uz salīdzinoši nelielo aktivitāšu skaitu, jauniešus kā īpašu mērķauditoriju Latvijas simtgades programmā izdala gan tas, ka Latvijas simtgades programmas pārvaldībā tika iesaistīti Latvijas jaunieši, gan tas, ka Programmas ietvaros tika attīstīta Latvijas skolas somas iniciatīva (skatīt iepriekš par programmas 2. prioritāti).

Secinājumi. Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka augstāka jauniešu (18–24 gadi) līdzdalība kā vidēji Latvijas sabiedrībā vērojama šādos Latvijas simtgades lielinotikumos: Latvijas valsts proklamēšanas simtgades svinības 2018. gada 18. novembrī, Latvijas filmas Latvijas simtgadei, XVI Vispārējais latviešu Dziesmu un XVI deju svētkos, Latvijas skolas soma. Savukārt, zemāka jauniešu līdzdalība kā vidēji Latvijas sabiedrībā vērojama šādos Latvijas simtgades lielinotikumos: Latvijas valsts simtgades gada atklāšana – akcija “Apskauj Latviju”, Latgales kongresa simtgade, “Katram savu tautas tērpu”. 44,4% jaunieši vecumā no 18–24 gadiem atzīst, ka 2017. un 2018. gadā piedalījušies vietēja mēroga iniciatīvās, kopienu aktivitātēs, kas saistītas ar Latvijas simtgadi. Kopumā minētās vecuma grupās Latvijas iedzīvotāji ir bijuši vidēji aktīvāki visās Latvijas simtgades programmas līdzdalības formās: ideju un priekšlikumu radīšanā (ģimenē, interešu grupā, kopienā, novadā, pilsētā u.tml.) par to, kā svinēt/atzīmēt Latvijas simtgadi; dažāda mēroga (ģimenes, interešu grupas, kopienas, novada, pilsētas, valsts) aktivitāšu organizēšanā un nodrošināšanā, dalība pasākumos kā dalībniekam un dalība pasākumos kā skatītājam/ klausītājam. Tāpat, salīdzinoši (ar vidējo rādītāju) lielāks jauniešu īpatsvars atzīst, ka Latvijas simtgades programma padziļināja izpratni un zināšanas par Latvijas valsts vēsturi, tās attīstībā nozīmīgiem notikumiem un ļāva izjust lepnumu par valsti. Savukārt Latvijas skolas somas programma kopumā nodrošina paplašinātu jauniešu kultūras pieredzi un attīstītas kultūras vajadzības. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 6. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

7. mērķis “Radīt paliekošas 21. gadsimta Latvijas vērtības, simbolus un jaunrades darbus”. Mērķa sasniegšanai definēti trīs sasniedzamie rezultāti: 1) attīstītas jaunas tradīcijas; 2) radīti jauni kultūras un dabas pieredzējuma formāti Latvijas skolas somas ietvaros; 3) radīti Latvijas simtgadei veltīti mākslas darbi (mūzikā, teātrī, dejā, literatūrā, vizuālajā mākslā utt.).

Latvijas valsts simtgades programmas ieviešanā iesaistītie eksperti atzinuši, ka 159 no 288 Nacionālā pasākumu plāna aktivitātēm ir vērstas uz šo mērķi.

Secināms, ka 60,4% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas simtgades programma ļāva iesaistīties jaunu tradīciju izveidē, savukārt, “Pārskatos par Latvijas valsts simtgades pasākumu plānam 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 2017. un 2018. gadā” ir raksturoti, kādi Latvijas simtgadei veltīti mākslas darbi (mūzikā, teātrī, dejā, literatūrā, vizuālajā mākslā utt.) ir radīti. Latvijas iedzīvotāju aptaujā konstatēts, ka 45,5% iedzīvotāju Latvijas simtgades programma ļāva iepazīt Latvijas simtgades programmas ietvaros radītus mākslas darbus (literatūrā, kino, mūzikā, teātrī, dejā, vizuālajā mākslā, starpdisciplināros projektos, izstādes, muzeju ekspozīcijās). Pagaidām nav veikta uzskaitē, cik jauni kultūras un dabas pieredzējuma formāti radīti Latvijas skolas somas ietvaros. Latvijas simtgades ietvaros radīto paliekošo vērtību novērtējums sniegts jau ziņojuma sadaļā, kur izvērtēta programmas atbilstība otrajai prioritātei (“Norises spēju rast aizsākumu vai sniegt inovatīvu risinājumu Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprināties kā paliekošai vērtībai un tradīcijai”). Tomēr jāuzsver, ka Latvijas iedzīvotāji atzīst, ka nākotnē noteikti jāturpina atbalsts Latvijas filmu jaunradei (34% respondentu), Latvijas skolas somas programmai (27%) un Baltā galdauta tradīcijai (26%), kas aizsākta tieši Latvijas simtgades programmas ietvaros. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 7. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

8. mērķis “Vēstīt par Latviju kā aktīvu un atbildīgu starptautisko un starpkultūru attiecību veidotāju”. Mērķa sasniegšanai definēti divi sasniedzamie rezultāti: 1) publiskās diplomātijas pasākumi Latvijā; 2) publiskās diplomātijas pasākumi ārvalstīs.

Latvijas valsts simtgades programmas ieviešanā iesaistītie eksperti atzinuši, ka 129 no 288 Nacionālā pasākumu plāna aktivitātēm ir vērstas uz šo mērķi.

Secinājums. “Pārskatos par Latvijas valsts simtgades pasākumu plānam 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 2017. un 2018. gadā” ir raksturoti publiskās diplomātijas pasākumi Latvijā un ārvalstīs. Latvijas iedzīvotāju aptaujā konstatēts, ka 61,8% iedzīvotāju Latvijas simtgades programma ļāva iegūt informāciju par Latvijas starptautiskajām un kultūras diplomātijas aktivitātēm, kas

veltītas Latvijas simtgadei. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 8 mērķu sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

Grafiks 6. Lūdzu novērtēties, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat (kur 1 - pilnībā nepiekrītat, bet 5 - pilnībā piekrītat) šādiem apgalvojumiem par Latvijas 100gades svinību pasākumiem 2017. un 2018. gadā.

Latvijas 100gades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā...

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019 gada novembrī.

2.3. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanu sekmējošie un kavējošie faktori

Šajā apakšnodaļā sniedzam ieskatu Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanu ietekmējošajos faktoros **no pētījuma respondentu skatu punkta** (ekspertu un iesaistīto pušu intervijas; fokusgrupas; kultūras operatoru aptauja). Šādu faktoru identificēšana īpaši būtiska, lai sekmētu iegūtās pieredzes tālāknodošanu, zināmas pēctecības turpināšanos liela mēroga sabiedrisku un kultūras programmu īstenošanā.

Secīgi skatām sekojošus tēmu lokus: pārvaldības sistēma, Programmas kvalitāte, dažādu pušu iesaiste programmas īstenošanā, komunikācija, datu uzkrāšana un pieejamība analīzei. Pēdējais aspekts ir nozīmīgs, domājot par Programmas gala izvērtējuma iespējām.

2.3.1. Sekmējošie faktori

Pārvaldība

Personāla (Latvijas Simtgades biroja, Kultūras ministrijas amatpersonu, konkrēti kultūras ministres) kompetence un kapacitāte, pēctecība ar iepriekš rīkotajiem lielajiem pasākumiem (Rīga – Eiropas Kultūras galvaspilsēta 2014, Latvijas Prezidentūra EP), spēja pārliecinoši uzņemties koordinējošo lomu.

Veiksmīga horizontālās pārvaldes struktūras izveide: operacionālajās darba grupās, komisijās, komitejās iesaistot plašu loku dažādu nozaru ekspertu un institūciju pārstāvju, tādējādi apvienojot dažādas kompetences un veidojot plašu pārstāvniecību un uzturot uz sadarbību vērstas attiecības.

Aktīva un proaktīva dažādu partneru (ministriju, padotības iestāžu, pašvaldību) iesaiste programmas realizācijā.

Iedzīvotāju un uzņēmumu aktivitāte, līdzfinansējot un finansējot simtgades pasākumus un iniciatīvas, kas ļāvis daudzveidot finanšu avotus, t.sk. mazināt dažu negatīvu faktoru ietekmi (piemēram, virknes nozīmīgu kultūras projektus finansējošās bankas ABLV likvidācijas process).

Pamata finansējuma stabilitāte un stabils politiskais atbalsts: sākotnēji apstiprinātais plāns un iedalītais finansējums ir palicis nemainīgs.

Sabiedrības grupu iesaiste Latvijas simtgades svinību ideju izstrādē tālāk nodrošināja viņu aktīvu līdzdalību aktivitātēs un palīdzēja sasniegt Latvijas simtgades mērķus.

Programma

Izveidotā programma ir daudzdimensionāla un dinamiska, uzsver daudzveidību, atklāj dažādus, arī neviennozīmīgus, vēstures slāņus. Programma ļauj uzrunāt dažādas mērķauditorijas, dod iespēju katram atrast sev piemērotas aktivitātes. Programma tematiski strukturēta pa gadiem, kas izveido noteiktu vienojošu ietvaru.

Svētku ilgums (pieci gadi) ļāva radīt paliekošus efektus, deva iespēju iesakņoties atsevišķiem pasākumiem, sākt mainīt un ietekmēt sabiedrības viedokli, pakāpeniski panākt plašu iesaisti.

Iesaiste

Iedzīvotāju un dažādu organizāciju aktivitāte nodrošinot līdzdalību Latvijas simtgades svinībās, nākot ar savām iniciatīvām, papildinot Programmu.

Plaša spēlētāju loka iesaiste, t.sk. ģeogrāfiski plašs pārklājums, iesaistot arī spēlētājus no mazām apdzīvotām vietām, individuālus cilvēkus, ģimenes, reģionus u.tml.

Veiksmīga diasporas organizāciju un indivīdu iesaiste; Latvijas un starptautisko partneru iesaiste, sinerģija kultūras un publiskās diplomātijas programmās.

Komunikācija

Augsta mediju atsaucība Latvijas simtgades notikumiem un notikumu ievērojamā rezonanse, veiksmīga un noturīga sadarbība ar sabiedriskajiem un privātajiem masu medijiem, prasmīgi izmantoti sociālie mediji.

Datu uzkrāšana un pieejamība analīzei

Simtgades biroja mājas lapā daļēji pieejami institūciju pārskati par nacionālā pasākumu plāna 2017. – 2021. gadam īstenošanu, kas ir saturiski bagāts datu avots.

Simtgades biroja mājas lapā izveidots aktivitāšu kalendārs; mirklbirku mākonis ļauj meklēt dažādas iniciatīvas un norises.

VKKF mājas lapā pieejami visus Latvijas simtgades konkursu rezultāti, kuros norādīts īstenošanu juridiskais statuss.

Daudzu institūciju mājas lapās atrodama informācija preseī, kas sniedz detalizētāku ieskatu nacionālā pasākumu plāna un papildus īstenoto pasākumu norisē. Tas palīdz iegūt zināmu ieskatu notikušajā un rezultātos.

2.3.2. Kavējošie faktori

Pārvaldība

Iesaistīto pušu daudzveidība un sadarbības ievērojamie mērogi nozīmē arī sarežģītu pārvaldības, koordinācijas un komunikācijas modeli. Daļēji šo apgrūtina arī Rīcības komitejā iesaistīto pārstāvju vairākkārtēja maiņa, vēlēšanu u.c. rezultātā mainoties institūciju amatpersonām.

Nepieciešamība pasākumu organizēšanā un lēmumu izmaiņu apstiprināšanā sekot formālām procedūrām, birokrātiskiem noteikumiem (Latvijas Simtgades birojs ir Kultūras ministrijas struktūrvienība; visas izmaiņas jāapstiprina Ministru Kabinētā). Šī negatīvā aspekta ietekmi mazināja Simtgades biroja fleksibilitāte, darbinieku atsaucība, spēja reaģēt uz izmaiņām.

Simtgades biroja darbinieku relatīvi nelielais skaits iepretī ārkārtīgi plašajam koordinēšanas un organizēšanas darba apjomam, kas palielina izdegšanas iespējamību intensīvos apstākļos ilgākā laika posmā.

Administratīvais slogs nacionālā pasākumu plāna īstenotājiem – atskaitīšanās vairākām institūcijām.

Politiski ekonomisko apstākļu ietekme (vēlēšanas, politiķu un amatpersonu maiņa, bankas ABLV likvidācija, kas atstāja ietekmi uz visu kultūras sektora finansējumu, t.sk. Latvijas simtgades programmas projektu līdzfinansējumu), kam tomēr tika atrasts risinājums un tas neradīja būtiskus satricinājumus.

Programma

Laika ziņā izvērstā pasākumu norise, ar risku radīt nogurumu kultūras operatoru vidū, grūtības noturēt komunikāciju vienlīdz aktīvu.

Augsti piesātinātā pasākumu un iniciatīvu programmā dažām iniciatīvām varēja rasties grūtības ar dažādas puses savienošā īstenošanas mehānisma izveidi un "noturēšanu", kā tas notika ar iniciatīvu dāvināt brīvprātīgā laiku simtgades rīkošanai.

Daudzdimensionāla un dinamiska programma dažbrīd radīja arī sadrumstalotības risku, īpaši dažādu auditoriju uzrunāšanā. Atvērtā ietvara koncepts, piederības zīmes pieejamība dažbrīd raisīja komentētāju pārmetumus.

Iesaiste

Programmas pieeja, vēršoties pie visas Latvijas sabiedrības un izvēloties nesegmentēt auditoriju, varēja radīt izaicinājumus sasniegt atsevišķas grūtāk iesaistāmas mērķgrupas.

Zināmā sabiedrības daļā tomēr saglabājās nevēlēšanās iesaistīties, kā arī tika pausta neizpratne/skepsē/kritika par publiskās naudas izmantošanu valsts dzimšanas dienas svinībām.

Depopulācija ārpus lielajām pilsētām radīja zināmus draudus līdzdalīgai, svētku noskaņu radošai pasākumu norisei.

Jauniešu pārstāvniecības un ierastās līdzdalības formas ne vienmēr atbilst mūsdienu jauniešu prioritātēm, iespējām, ierobežojumiem. Intensīvajā programmas īstenošanas gaitā ne vienmēr sniegts pietiekams (sadzīvīks) atbalsts brīvprātīgo darbam.

Ievērojamais darba apjoms var mazināt iespējas izvērtēt kļūdas un identificēt to risinājumus, dokumentēt labo pieredzi turpmākai izmantošanai.

Komunikācija

Mediju plašā reakcija uz atsevišķu pasākumu/radošo neveiksmju kvalitāti radīja negatīvu efektu sabiedriskajā telpā un nevajadzīgu administratīvo resursu patēriņu.

Datu uzkrāšana un pieejamība analīzei

Tikai daļēji pieejami pārskatu dati par nacionālā pasākumu plāna 2017.–2021. gadam (tie līdz šim nebija jāsniedz institūcijām, kas finansē pasākumus no sava pamatbudžeta).

Līdz šim pārskatos lietoti dažādi veidi pasākumu mērķu, mērķgrupu, sadarbības partneru veidu, paliekošo vērtību definēšanai.

VKKF datu uzkrāšanas sistēma neparedz iespēju analizēt atbalstīto projektu mērķus un mērķgrupas.

Simtgades biroja pasākumu kalendāra kategorijas nekonsekventas un nepārskatāmas: tajā ietveras divas mērķgrupas, divi īpašie nacionālā pasākumu plāna pasākumi, bet pārējais ir atsevišķi kultūras pasākumu veidi. Tas ierobežo iespējas analizēt datus par notikušo/paveikto.

3. PĀRVALDĪBA UN PĀRSTĀVĪBA. LĪDZDALĪGAS PĀRVALDĪBAS MODEĻA ATTĪSTĪBA; TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARU, VALSTS PĀRVALDES STRUKTŪRU UN PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS INICIATĪVU PĀRSTĀVĪBA. PROGRAMMAS INSTITUCIONALIZĀCIJA

Latvijas valsts simtgades programmas izstrādes un ieviešanas procesu raksturo līdzdalīgās pārvaldības principi, kas mērķtiecīgi vērsti uz dažādu sabiedrības grupu iesaisti, visu nozīmīgāko tautsaimniecības jomu ideju un interešu pārstāvēšanu, kā arī pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu iekļaušanu Programmā. Šajā nodaļā raksturosim pārvaldības un interešu pārstāvēšanas nodrošinājumu, kā arī vērtēsim šo procesu atbilstību un saikni ar Programmas prioritātēm, virsmērķim un mērķiem.

3.1. Programmas izstrādes un ieviešanas pārvaldības raksturojums

3.1.1. Latvijas valsts simtgade kā liela mēroga pasākumu kopums

Latvijas valsts simtgades svinības aptver daudzskaitlīgu pasākumu kopumu un sava mēroga ziņā kļuvusi par vienu no iespaidīgākajiem kultūras notikumiem, kas ir rīkoti Latvijā. Menedžmenta teorētiskajos avotos līdzīgi liela mēroga pasākumi – piemēram, EXPO vai Olimpiskās spēles – tiek dēvēti par “mega pasākumiem” vai “liela mēroga pasākumiem”. Šiem pasākumiem raksturīgs ierobežojums laikā, programmā iekļauto pasākumu daudzveidība, dažādi finansējuma avoti, iespēja piesaistīt lielu auditoriju un mediju uzmanību, kā arī daudzveidīgas ietekmes, ko šie pasākumi atstāj uz sabiedrības, ekonomisko un reģionālo attīstību⁸¹. Kultūras jomā viens no šādiem pasākumiem jeb pasākumu kopām ir Eiropas Kultūras galvaspilsēta – Eiropas Savienības politikas iniciatīva, kas paredz, ka ik gadu dažām Eiropas pilsētām tiek iešķirts Eiropas Kultūras galvaspilsētas statuss. Rīgai šis statuss tika piešķirts 2014. gadā, un to rīkoja “Rīga 2014” (Rīgas pašvaldības veidots nodibinājums), iesaistot visdažādākos institucionālos spēlētājus un sabiedrību. Līdzīga mēroga pasākumi Latvijā ir Vispārējie latviešu Dziesmu un deju svētki (rīko Latvijas Nacionālais kultūras centrs (LNKC), kultūras ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde), “Rīgai – 800” 2001. gadā (“Aģentūra Rīga 800”, ko izveidoja Rīgas pašvaldība), Latvija kā prezidējošā Eiropas Savienības dalībvalsts 2015. gadā (rīkoja Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sekretariāts, ārlietu ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde). Katrā no gadījumiem tika izstrādāts un piemērots nedaudz atšķirīgs programmu pārvaldības modelis, kas saistīts ar īpašu, konkrētajai programmai piemērotu institucionālu un pārvaldības struktūru izveidi, kuras likvidētas pēc programmas noslēguma (izņemot LNKC, jo Vispārējie latviešu Dziesmu un deju svētki nav vienreizējs notikums Latvijas kultūras telpā).

Pēdējos gados arī virkne Latvijas kaimiņvalstu (Lietuva, Igaunija, Somija...) svinēja 100 gadus kopš to izveides. Tām visām raksturīga aktīva iedzīvotāju iesaiste svinību plānošanā un svētku svinēšanā. Sabiedrības līdzdalība ietekmēja gan programmas izveides, gan komunikācijas, gan pārvaldības principus. Igaunijā galvenā atbildība ar svētku programmas ieviešanu tika deleģēta pie valdības izveidota Komiteja, ko vadīja Ministru prezidents; valdības biroja ietvaros darbojās “Igaunijai 100” uzraudzības grupa, “Igaunijai 100” organizēšanas komiteja, kuras uzdevums bija rīkot svinības, iesaistot Igaunijas iedzīvotājus. Somijā galvenā institucionālā atbildība par valsts simtgades svinībām tika deleģēta īpaši izveidotam sekretariātam Ministru kabineta pakļautībā, bet tā darbībā, līdzīgi kā Latvijas gadījumā, tika iesaistītas gan speciāli izveidotas uzraugošās institūcijas – “Somijai 100” padome un “Somijai 100” komiteja, gan visu valsti aptverošs reģionālo koordinātoru tīkls: “Tīkls ar tiem, kas piedalījās svinību rīkošanā, bija daudz plašāks. (..) Projekta komanda vēlējās, lai visa sabiedrība iegulda savu darbu svinību rīkošanā; tas nozīmēja to, ka “Somijai 100” tīkls izpletās visos iespējamajos virzienos. (..) “Tēma “kopā” noteica to, ka tīklveida pieeja “Somijai 100” projektam bija gluži dabiska izvēle. Šo pieeju noteica

⁸¹ Muller, M., 2015. What makes an event a mega-event? Definitions and sizes. In: Leisure Studies, Vol.34:6, 627-642.

arī projekta mērogs un svinību mērķi. Ierobežotie resursi, ņemot vērā paveicamo darbu apjomu, vēl vairāk nostiprināja tīklveida pieeju.”⁸²

Latvijas valsts simtgades programma tās pārvaldības un izvirzīto mērķu sasniegšanas kontekstā vērtējama kā Latvijā (līdz šim) viskomplicētākais, laika ziņā ietilpīgākais pasākumu kopums (programmas norise ilgst piecus gadus no 2017. līdz 2021. gadam, organizatoriskie darbi uzsākti jau 2014.–2015. gadā). Veidojot programmu, 2014. gadā tā brīža kultūras ministre Dace Melbārde Rīcības komitejas sēdē atzīst, ka *“Latvijas valsts simtgades svētku programmu nevar salīdzināt ar “Rīga 2014” vai Prezidentūru, jo mēs nerunājam par kultūras vai pasākumu programmu. Latvijas valsts simtgades svētku programma ir vērsta uz attieksmes maiņu, jo ir indikācijas, ka iedzīvotāji atsvešināti runā par valsti. (...) Ļoti svarīgi ir procesi, nevis pasākumi, pozitīvs grūdiens, kam ir ilgspējīgs efekts.”*⁸³

Šī ziņojuma ietvaros veiktajās padziļinātajās intervijās, informanti atzīst, ka, ņemot vērā Latvijas valsts simtgades mērķus un salīdzinoši nelielos pieejamos finanšu resursus, bija nepieciešams izveidot tādu pārvaldības modeli, kas nodrošinātu maksimāli augstu cilvēkresursu un finanšu resursu piesaisti, iesaistītu un *“iekustinātu esošās institūcijas”*, lai panāktu ieguldījumu mērķtiecību un esošo resursu efektīvu izmantojumu. Programma tika veidota kā nacionāla mēroga iniciatīva, kur vienlīdz aktīvi iesaistās gan publiskais, gan nevaldības sektors neatkarīgi no darbības jomas, tādējādi nodrošinot visdažādāko institūciju un organizāciju līdzdarbību simtgades programmas īstenošanā, līdzīgi kā tas aprakstīts “Somijai 100” piemērā.

Lai arī Latvijas valsts simtgades programmai izvirzītais virsmērķis un mērķi kopumā ir vērsti uz attieksmes maiņu sabiedrībā, tomēr no pārvaldības un menedžmenta viedokļa varam analizēt Latvijas valsts simtgades rīkošanu kā liela mēroga pasākumu un salīdzināt pazīmes ar iepriekš minētajiem piemēriem.

Liela mēroga pasākumu menedžmenta modelim raksturīgi vairāki principi:

- kombinēts budžets (valsts, privātais, pašu finansējums, biļešu ienākumi u.c.);
- pārvaldības modelis ir laikā ierobežota struktūra;
- pārvaldībā tiek iesaistīti dažādu jomu pārstāvji, tādējādi veidojot sinerģiju;
- satura veidošana raksturīga laikā izstiepta festivāla principiem;
- parasti nodrošināta sabiedrības iesaiste satura/programmas veidošanā;
- programma nodrošina daudzveidīgus sociālos un ekonomiskos efektus⁸⁴.

Visi šie minētie aspekti raksturīgi arī Latvijas valsts simtgades programmas svinību organizatoriskajam modelim. Šajā nodaļā raksturosim Latvijas valsts simtgades svinību pārvaldības modeli un tā būtiskākās iezīmes.

3.1.2. Pārvaldības struktūra

Līdzīgu kompleksu programmu īstenošanā dominējošie ir divu veidu pārvaldības modeļi: plurālistisks modelis vai viena līmeņa modelis, liecina Eiropas Kultūras galvaspilsētu pārvaldības modeļu analīze. Plurālistiskais modelis iekļauj dažādu aktoru sadarbību programmas veidošanā, savukārt viena līmeņa modelis nozīmē centralizētu pieeju, kurā tiek izstrādāta vienota programmas koncepcija un tai tiek pakļauti visi projekti⁸⁵. Latvijas valsts simtgades svinību gadījumā tika izvēlēts plurālistiskais modelis. Tiek uzskatīts, ka projektu un sasniegto rezultātu ilgtspēja ir ievērojami lielāka tieši šajā modelī, jo programma un tajā iekļautie projekti tiek

⁸² Prime Minister’s Office Finland, 2018. Finland 100 years. Together: Finland 100 Centenary Celebration Report. Pieejams: https://suomi100raportti.fi/wp-content/uploads/2018/09/Suomi100_juhlavuoden_raportti_2018_eng_web.pdf

⁸³ Latvijas Republikas simtgades rīcības komitejas sēdes Protokols nr. 4, 19.10.2015.

⁸⁴ European Commission, 2017. The European Capitals of Culture: 2020 to 2033. A Guide for cities preparing to bid. Pieejams: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en

⁸⁵ Garcia, B., Cox, T., 2013. European Capitals of Culture: Success Strategies and Long Term Effects. European Union, pieejams: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2013/513985/IPOL-CULT_ET\(2013\)513985_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2013/513985/IPOL-CULT_ET(2013)513985_EN.pdf)

veidoti sasaistē ar vietējo un reģionālo attīstību⁸⁶. Latvijas valsts simtgades svinību pārvaldības sistēma bija daudzdimensionāla, iesaistot dažādus spēlētājus dažādos līmeņos. Vēl vairāk – caur atsevišķām darba grupām un komitejām tika nostiprināta sadarbība ar konkrētām mērķgrupām.

Latvijas valsts simtgades svinību rīkošanai tika izveidota **daudzpakāpju pārvaldības sistēma, iesaistot dažādas valsts un pašvaldību institūcijas un nodrošinot plašu diskusijās balstītu konsultatīvu sistēmu**, kas nodrošināja dažādu iesaistīto pušu pārstāvību un augšupvērstu (angl. *bottom up*) pieeju programmas veidošanas un lēmumu pieņemšanas procesā.

Latvijas Republikas Simtgades padome

- Izveidota 2015. gada jūlijā.
- Svinību patrona loma.
- Sastāvā ir bijušie atjaunotās valsts prezidenti, Saeimas priekšsēdētājs, Ministru prezidents un kultūras ministrs.

Latvijas Republikas Simtgades padome. Tikšanās laikā ar kultūras ministri Daci Melbārdi 2015. gada jūlijā Valsts prezidents Raimonds Vējonis apņēmās veikt Latvijas valsts simtgades svinību patrona lomu, izveidojot un vadot Simtgades padomi, kuras sastāvā ir bijušie atjaunotās valsts prezidenti, Saeimas priekšsēdētājs, Ministru prezidents un kultūras ministrs.

2016. gadā Simtgades padome sanāca uz divām sēdēm, kurās uzklusēja kultūras ministres Daces Melbārdes ziņojumu par Latvijas valsts simtgades svētku plānošanā paveikto, kā arī apsprieda svētku organizāciju un galvenās svētku pasākumu ieceres. Simtgades padomes locekļi aicināja veidot un atbalstīt tādus projektus, kuros varētu iesaistīties katrs Latvijas iedzīvotājs, kā arī mudināja ikvienu padomāt par savu dāvanu valstij tās lielajos svētkos.⁸⁷

Latvijas valsts simtgades svētku radošā padome

- Izveidota 2014. gada 15. decembrī ar Kultūras ministrijas rīkojumu.
- Svinību programmas satura izstrāde.
- Sastāvā ir 23 dažādu nozaru pārstāvji; vada kultūras ministrs/e.

Kā pirmā struktūra programmas izstrādei 2014. gadā tika izveidota **Latvijas valsts simtgades svētku radošā padome**⁸⁸ – Kultūras ministrijas sabiedriska konsultatīva institūcija priekšlikumu sniegšanai kvalitatīvas Svinību programmas satura izveidei, tajā skaitā tā sniedz priekšlikumus simtgades svinību mērķu un programmas pamatprincipu definēšanai, izskata iesniegtās idejas iekļaušanai simtgades svinību programmā, izskata Svētku koncepcijas un vizuālā tēla piedāvājumus, tos tālāk iesniedzot Rīcības komitejai un sadarbojas ar Jauniešu rīcības komiteju. Padomes priekšsēdētājs – kultūras ministrs/e, kā padomes locekļi iesaistīti 23 dažādu nozaru individuāli pārstāvji (kultūras nozares profesionāļi, dzejnieki, režisori, mūziķi, ekonomisti, NVO pārstāvji).

Latvijas valsts simtgades Rīcības komiteja

- Izveidota 2015. gada 2. februārī ar Ministru kabineta rīkojumu.
- Svinību organizēšanas un finansēšanas nodrošināšana un uzraudzība.
- Sastāvā ir ministriju pārstāvji; dažādu iestāžu un organizāciju pārstāvji; vada kultūras ministrs/e.

⁸⁶ Garcia, B., Cox, T., 2013. European Capitals of Culture: Success Strategies and Long Term Effects. European Union, pieejams:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2013/513985/IPOL-CULT_ET\(2013\)513985_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/JOIN/2013/513985/IPOL-CULT_ET(2013)513985_EN.pdf)

⁸⁷ <https://www.president.lv/lv/valsts-prezidents/bijusie-valsts-prezidenti/raimonds-vejonis/sabiedriskas-aktivitates/patronazas/latvijas-valsts-simgade>

⁸⁸ Kultūras ministrijas rīkojums Nr.5.1.-1-313 „Par Latvijas valsts simtgades svētku padomes izveidi”. 15.12.2014.

Latvijas valsts simtgades Rīcības komiteja⁸⁹ tika izveidota 2015. gadā, un tās uzdevums ir nodrošināt savlaicīgu un saskaņotu Latvijas valsts simtgades svinību organizēšanu, izstrādājot Svētku pasākumu plānu, publicitātes pasākumu plānu un finansējuma tāmi, kā arī sekojot līdzi Svētku sagatavošanas gaitai, tajā skaitā uzraugot finansējuma izlietojumu. Simtgades rīcības komitejas darbu organizatoriski un materiāltehniski nodrošina Kultūras ministrija.

Tās priekšsēdētājs ir kultūras ministrs/e, komitejā iekļauti pārstāvji no dažādām ministrijām (Labklājības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Zemkopības ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Ārlietu ministrijas, Aizsardzības ministrijas, Finanšu ministrijas, Satiksmes ministrijas, Veselības ministrijas, Tieslietu ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Kultūras ministrijas), kā arī no Valsts prezidenta kancelejas, Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas Valstiskās audzināšanas un jaunatnes lietu apakškomisijas, Valsts kancelejas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Pašvaldību savienības, Pasaules brīvo latviešu apvienības pārstāvniecības, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras. Tā kā Rīcības komitejas locekļi pārstāv dažādas institūcijas, tad ir notikusi regulāra pārstāvju nomainīšana (MK noteikumos ir 10 reizes veikti grozījumi, galvenokārt atceļot un ieceļot jaunus komitejas locekļus).

Latvijas Republikas simtgades jauniešu rīcības komiteja

- Izveidota 2015. gada 16. februārī ar Kultūras ministrijas rīkojumu.
- Jauniešu interešu pārstāvība, jauniešu iniciatīvu veicināšana.
- Sastāvā ir jaunieši, studentu organizāciju pārstāvji, speciālisti darbā ar jauniešiem.

Latvijas Republikas simtgades jauniešu rīcības komiteja⁹⁰ arī tika izveidota 2015. gadā ar mērķi nodrošināt ar jauniešiem saskaņota darba īstenošanu, plānojot un īstenojot Svētku programmu, kā arī veicināt jauniešu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un Latvijas valsts simtgades svinību organizēšanā. Tā ir konsultatīva, koordinējoša un organizatoriska institūcija, un tās sastāvā iekļauj pārstāvjus no Kultūras ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Valsts izglītības un satura centra, Latvijas Republikas simtgades svētku radošās padomes un Latvijas Kultūras akadēmijas un jauniešus un speciālistus, kam ikdienas darbs ir saistīts ar bērnu un jauniešu auditoriju, kā arī studentus, jauniešus un jauniešu organizāciju pārstāvjus, kas apzināti izsludināta konkursa rezultātā. Komitejai ir tiesības konsultēt Latvijas Republikas simtgades svētku radošo padomi jaunatnes lietās.

Darba grupas Latgales kongresa simtgades pasākumu organizēšanai

- Izveidota 2015. gada 31. augustā ar Ministru prezidenta rīkojumu.
- Pasākumu plānu ar Latgali saistītu valsts veidošanās notikumu izstrāde.
- Sastāvā 22 Latgales pašvaldību un dažādu organizāciju pārstāvji; vada kultūras ministrs/e.

Darba grupas Latgales kongresa simtgades pasākumu organizēšanai⁹¹ uzdevums ir izstrādāt pasākumu plānu ar Latgali saistītiem valsts veidošanās notikumiem, īpaši par Latgales kongresa simtgades pasākumiem 2017. gada maijā, kā arī sagatavot finansējuma tāmi, norādot attiecīgā pasākuma īstenošanu un finansējuma avotu.

⁸⁹ MK rīkojums Nr.63 "Par Latvijas valsts simtgades rīcības komiteju". 5.02.2015. *Latvijas Vēstnesis*, 27 (5345), 09.02.2015.

⁹⁰ Kultūras ministrijas rīkojums Nr.5.1.-1-36 „Par Latvijas Republikas simtgades jauniešu rīcības komitejas sastāva apstiprināšanu”, 16.02.2015.

⁹¹ Ministru prezidenta rīkojums Nr.342 „Par darba grupu Latgales kongresa simtgades pasākumu organizēšanai”, 31.08.2015.

Latvijas valsts simtgades vēstures darba grupa

- Izveidota 2015. gada 6. maijā ar Kultūras ministrijas rīkojumu.
- Sabiedrību izglītojošu un iesaistošu aktivitāšu par Latvijas valsts veidošanās vēsturi veicināšana.
- Sastāvā 13 vēstures, politikas un mediju speciālisti, zinātnu doktori, universitāšu pārstāvji.

Latvijas valsts simtgades vēstures darba grupas⁹² uzdevums ir apzināt un aktualizēt ar Latvijas valstiskuma ideju un valsts dzimšanu saistītās personības un notikumus: sniegt priekšlikumus par sabiedrību izglītojošām un iesaistošām aktivitātēm Latvijas valsts veidošanās vēstures dziļākai izpratnei, tai skaitā arī starptautiskā kontekstā.

Latvijas valsts simtgades pašvaldību koordinātoru tīkls

- Izveidots 2015. gada maijā.
- Koordinē vietēja mēroga pasākumus, nodrošina komunikāciju starp simtgades biroju un pašvaldību.
- Sastāvā: katra novada pārstāvis (pašvaldību darbinieki, kultūras organizācijas pārstāvji); koordinē Latvijas valsts simtgades biroja reģionālo un nevalstisko projektu vadītāja.

2015. gada maijā tika izveidots **valsts simtgades pašvaldību koordinātoru tīkls**, veicinot visas Latvijas iesaisti simtgades norisēs.

Tieši tāpat kā programmas atvērtais princips, arī šo dažādo konsultatīvo grupu izveide bija atvērts process, kas, kā liecina informantu sniegtā informācija, laika gaitā papildinājās, īstenojot gan konkrētus projektus, gan atsevišķās ministrijās, piemēram, "Latvijas skolas somas", "Londonas grāmatu tirgus", "4. maija" u.c. projektu darba grupas.

Latvijas valsts simtgades birojs

- Izveidots 2015. gada 1. jūnijā kā Kultūras ministrijas struktūrvienība.
- Svinību sagatavošanas darbu un norišu nodrošināšana.
- Vada: Biroja vadītājs; Kultūras ministrijā izveidota amata vieta: Valsts sekretāra vietniece Latvijas valsts simtgades jautājumos.

2015. gada 1. jūnijā, pārplānojot Kultūras ministrijas iekšējos resursus, izveidots **Latvijas valsts simtgades birojs** ar mērķi nodrošināt Svētku sagatavošanas darbus un to norisi.

Latvijas valsts simtgades svinību īstenošanai tika veidota īpaša organizatoriska struktūra – Kultūras ministrijas struktūrvienība, kuras izveidē tika izmantoti Kultūras ministrijas cilvēkresursi. Līdzīga prakse ir vērojama citu vienreizēju pasākumu norisei – kā Latvijā, tā ārvalstīs. Eiropas Kultūras galvaspilsētu kontekstā ir novērots, ka visbiežāk ir divi administratīvie modeļi – vai nu administrācija, kas izveidota esošo valdības struktūru ietvaros, vai arī neatkarīga struktūra⁹³. Kā galvenās problēmas parasti tiek minētas – pārliedzīgā politikā ietekme, vadības maiņa projekta vidū, pārslodze. Parasti šīs struktūras turpināja darboties trīs–astoņus mēnešus pēc projekta noslēguma, lai veiktu izvērtējumu un noslēgtu maksājumus.⁹⁴ Bieži tiek diskutēts par to, vai likvidējot īslaicīgi izveidoto biroju, netiek pazaudēta kapacitāte, ko darbinieki ir ieguvuši, realizējot sarežģītu projektu. Latvijas

⁹² Kultūras ministrijas rīkojums Nr.5.1.-1-107 „Par Latvijas valsts simtgades vēstures darba grupas izveidi”, 06.05.2015.

⁹³ Cogliandro G., 2001. European Cities of Culture for the Year 2000. A wealth of urban cultures for celebrating the turn of the century. Pieejams: <http://krakow2000.pl/acceraport.pdf>

⁹⁴ Palmer-Rae Associates, 2004. European Cities and Capitals of Culture. Part I. Pieejams: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/palmer-report-capitals-culture-1995-2004-i_en.pdf

valsts simtgades biroja gadījumā zināma pēctecība tika nodrošināta, izmantojot cilvēkresursus, kas ir strādājuši pie citiem lieliem projektiem Latvijā.

Latvijas valsts simtgades biroja loma informantu skatījumā bija nozīmīga un kopumā vērtēta atzinīgi:

Simtgades birojs ir galvenais pārmijnieks un komunikācijas koordinators. Simtgades biroja loma ir bijusi ārkārtīgi nozīmīga un svarīga, un tā vēl aizvien tāda ir, jo simtgades birojs ir tas, kurā satek informācijas kopums un kuram ir arī no valdības dots uzdevums līdz galam šo programmu koordinēt. Un arī galu galā ziņot par tiem rezultātiem, kas ir sasniegti. (Kultūrpoltikas plānošanas pārstāvis)

Šo centrālo lomu apliecina arī kultūras sektora kvantitatīvā aptauja, kas veikta šī pētījuma ietvaros: kultūras operatoru skatījumā galvenā atbildība par simtgades norišu plānošanu un īstenošanu jāuzņemas Kultūras ministrijai (60%) un Latvijas valsts simtgades birojam (57%).

Būtiski, ka pārvaldības struktūra nodrošināja sinerģiju starp dažādiem iesaistītajiem spēlētājiem – ministrijām, nevalstiskajām organizācijām, tautsaimniecības nozarēm, kultūras jomas pārstāvjiem, reģionu pārstāvjiem.

3.1.3. Līdzdalīgā pārvaldība

Liela mēroga pasākumos sabiedriskā līdzdalība visbiežāk tiek aktivizēta strukturētā veidā – dažādās aktivitātēs iesaistot nevalstiskās organizācijas vai brīvprātīgos. Piemēram, “Rīga 2014” aktivizēja Rīgas apkaimju kopienas un nevalstiskās organizācijas, kā arī izvērta plašu brīvprātīgo iesaistes programmu. Saskaņā ar simtgades svinību programmatiskajiem uzstādījumiem vairākās valstīs (Somijā – “kopā”, Igaunijā – “dāvināsim Igaunijai dāvanas”, Latvijā – “es esmu Latvija”), radās nepieciešamība pēc plašas sabiedrības iesaistes, meklējot arī jaunas formas, tai skaitā pārvaldībā iesaistot ne tikai dažādu nozaru institūcijas, bet veidojot t.s. **līdzdalīgo pārvaldību**.

Līdzdalīgas pārvaldības principi kultūras sektora pārvaldības praksē Latvijā aktualizēti pēdējos gados. Līdzdalīgas pārvaldības nozīme sākotnēji tiek aktualizēta ar mērķi nodrošināt cilvēku kultūras tiesības, kas globāli starptautiski definētas 20. gs. vidū (ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, 1948; ANO Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, 1966). Kultūras līdzdalība ir viena no politikas veidošanas procesa demokratizācijas izpausmēm, kas daudzās valstīs izpaudās kā sabiedrības iesaiste kultūrpoltikas veidošanā vietējā mērogā, līdzdalīgās pārvaldības formas kultūras mantojuma saglabāšanā un attīstīšanā un citādi. Mūsdienās arī citu sabiedrībā nozīmīgu liela mēroga pasākumu organizēšanā (Eiropas kultūras galvaspilsētu pieredze) aktuāla ir sabiedrības aktīva iesaiste. Līdzdalīgas pārvaldības principi nosaka, ka lēmumu pieņemšanai jānotiek ne tikai šaurā kultūras vai politiskās elites lokā, bet jāiekļauj pēc iespējas arī lietotāji/kultūras auditorija⁹⁵. Līdzdalīga pārvaldība un partnerība ar sabiedrību – ir priekšnosacījumi, lai mērķus un programmu izveidotu tādu, kas atbilst iedzīvotāju kultūras vajadzībām un interesēm, līdz ar to, ir būtiska ne tikai daži, bet ir ar plašāku ietekmi uz sabiedrību un kopienām⁹⁶, tādējādi veiksmīgāk nodrošinot arī programmas ilgtspēju⁹⁷.

Latvijas valsts simtgades svinību programmas izstrādē līdzdalīgas pārvaldības principu izmantošana tika piemērota gan Programmas izstrādes, gan tās ieviešanas posmā. Sabiedrības līdzdalība bija būtisks aspekts jau no programmas izstrādes pirmsākumiem, turklāt tas noteica gan programmas mērķus, gan izveides principus, gan komunikācijas vadlīnijas.

Ļoti liela uzmanība tika veltīta tam, lai programma tiktu izstrādāta, cilvēkiem piedaloties, lai viņi jūtas šai programmai piederīgi, līdz ar to motivēti šo programmu ieviest dzīvē. Jo viens no principiem, kas tika nedefinēts, bija, ka Latvijas valsts Simtgades programmai ir jātop un jābūt īstenotai caur Latvijas cilvēku iniciatīvu. Valsts sektors var nedefinēt savas lielās iniciatīvas, bet šīm iniciatīvām ir jāstrādā uz

⁹⁵ Jancovich, L., 2017. The participation myth. In: International Journal of Cultural Policy, 23: 1, pp. 107 – 121.

⁹⁶ Kultura nova, 2018. Do it together. Practices and Tendencies of Participatory Governance in Culture in the Republic of Croatia. Ed. Vidoc, D.

Pieejams: <http://participatory-governance-in-culture.net/>

⁹⁷ Raj, R., Musgrave, J., eds., 2009. Event management and Sustainability. UK: Cabi.

to, ka tās rada daudz pašiniciatīvas, rosina pašorganizējošos procesus. Patiesībā tas termins, ka Latvijas valsts Simtgades programmai ir jārosina pašorganizējoši procesi, parādījās jau 2014. gadā, kad mēs tikāmies uz pirmo prāta vētru Rundāles pilī. (Kultūrpolitikas veidotājs)

Dominējošais līdzdalības nodrošināšanas instruments **Programmas izveidē** un **satūra izstrādē** bija diskusijas, semināri un domapmaiņas. Tādejādi tika nodrošināta sabiedrības un dažādu kopienu iesaiste programmas izstrādē, kas veicināja arī augstu līdzdalību tās ieviešanā/ īstenošanā. Programmas veidotāji izvērtējuma gaitā atzīst, ka sabiedrības aktīvai iesaistei regulāri tika organizētas domu apmaiņas gan ar dažādu nozaru profesionāļiem, gan ar sabiedrības pārstāvjiem, piemēram, uzņēmējiem, izglītības speciālistiem, mazākumtautību pārstāvjiem, diasporas pārstāvjiem, starptautiskiem ekspertiem, vēstures ekspertiem un tamlīdzīgi.

Iesaiste Programmas ieviešanā tika nodrošināta, radot iespējas un atbalstot dažādas individuālas un kolektīvas līdzdalības formas. Līdzdalība bija iespējama:

- patstāvīgi iniciējot pasākumu un pievienojot to notikumu digitālajam kalendāram, tādejādi paplašinot Latvijas simtgades svinību programmas norišu klāstu;
- izmantojot interaktīvas iesaistes un līdzdalības formas jau Programmā iekļauto norišu ietvaros, piemēram, pievienot savu Baltijas ceļa fotogrāfiju Latvijas muzeju kopizstādes “Latvijas gadsimts” projektam “Gadsimta albums”; Latvijas Kara muzejā Latvijas armijas simtgadei veltītā albumā ikviens aicināts atstāt ziņas par savas dzimtas karavīriem; ikviens aicināts bagātināt Latvijas Nacionālās bibliotēkas Tautas grāmatu plauktu; palīdzēt pārrakstīt Latviešu folkloras krātuvē glabātos folkloras materiālus digitālajā platformā LV100.garamantas.lv u.tml.⁹⁸

Programmas izstrādē tika plānota cieša sadarbība ar asociācijām, biedrībām, valsts institūcijām ar plašu klientu loku u. c., tādējādi plānojot panākt multiplicējošu efektu.⁹⁹ Sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām un nozaru asociācijām detalizētāk analizēta apakšnodaļā “Pilsoniskās sabiedrības iniciatīvas: NVO un pašiniciatīvas pasākumi”.

Kā strukturēti sabiedrības līdzdalības veidi tika izveidoti sekojoši pārvaldības instrumenti: izveidota Latvijas Republikas simtgades Jauniešu rīcības komiteja¹⁰⁰ un 119 novadu koordinātoru sadarbības tīklojums. Uzņēmēju, pašnodarbināto, mājrāžotāju un NVO iesaisti veicināja piederības zīmes izmantošanas iespēja.

Arī **Latvijas valsts simtgades biroja darbs** tika mērķtiecīgi organizēts, lai koordinētu dažādu iesaistīto pušu pārstāvniecību: piemēram, īpaši tika strādāts ar novadiem un nevalstisko sektoru (atbildīgais: reģionālo projektu vadītājs reģionālās programmas koordinēšanai un nevalstiskā sektora iesaistei), ar starptautiskiem partneriem (atbildīgais: starptautisko projektu vadītājs starptautiskās programmas koordinēšanai), ar jauniešiem un bērniem (atbildīgais: izglītības projektu vadītājs bērnu, jauniešu un izglītības sektora aktīvas līdzdarbības koordinēšanai), u.c.

Dati liecina, ka iecerētais ir īstenojies, jo iedzīvotāju un kultūras sektora iesaiste jau ideju izstrādes posmā bija augsta: kultūras sektora pārstāvji atzīst, ka ir piedalījušies Latvijas valsts simtgades svinību programmas ideju radīšanā gan nacionālā līmenī (9%), gan pašvaldības līmenī (40%). Un ¼ daļa no Latvijas iedzīvotājiem apliecina, ka ir piedalījušies ideju un priekšlikumu radīšanā par to, kā svinēt Latvijas simtgadi, kā arī tikpat daudz iedzīvotāju ir paši piedalījušies pasākumu organizēšanā un nodrošināšanā.

⁹⁸ <https://lv100.lv/iesaisties/>

⁹⁹ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

¹⁰⁰ Kultūras ministrijas rīkojums Nr.5.1.-1-36 „Par Latvijas Republikas simtgades jauniešu rīcības komitejas sastāva apstiprināšanu”, 16.02.2015.

3.1.4. Mērķgrupu un nozaru iesaiste Latvijas valsts simtgades programmas veidošanā

Līdzdalīgas pārvaldības pieeja nodrošināja daudzveidīgu sociālu grupu iesaisti (jo īpaši to, kuras dažādos programmas dokumentos definētas kā mērķa grupas), kā arī programmas sasaisti ar dažādām tautsaimniecības nozarēm. **Dažādu grupu līdzdalība ir vērtējama kā būtisks priekšnosacījums Latvijas valsts simtgades svinību virsmērķa sasniegšanā:** “stiprināt Latvijas sabiedrības valstsgribu, piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību”¹⁰¹.

Izveidotā valsts simtgades svinību koncepcija paredz, ka “Nacionālais pasākumu plāns nodrošinās Latvijas valsts simtgades svinības gan vietējā, gan nacionālā, reģionālā un starptautiskā līmenī, vienlaikus aptverot dažādu nozaru ministriju un institūciju ieguldījumu, rosinot pārnozaru un pārnovadu sadarbību un jaunu radošu partnerību veidošanos, vēsturisko notikumu aktualizēšanu, sabiedrības izglītošanu un iesaisti”¹⁰².

Dažādu nozaru stiprināšana, iesaiste un produktīva sadarbība kā būtisks faktors raksturota arī Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programmā.

Nozaru līdzdalību kā programmas veidošanas un īstenošanas būtisku principu raksturo arī programmas ekspertu un dažādos posmos iesaistīto (Kultūras ministrijas amatpersonu, Latvijas simtgades biroja vadošo darbinieku, Radošās padomes locekļu) padziļināto interviju dati. Informanti pauž nostādni, ka programmas pasākumu kopumam jāuzrunā katrs sabiedrības loceklis, turklāt iespējami personiskā veidā. Tiek uzsvērts, ka simtgades svinības nav tikai kultūras nozares, bet gan visu nozaru kopīgs projekts. Līdz ar to likumsakarīgi, ka programmas atbildīgā institūcija (Kultūras ministrija) izvirzīja par uzdevumu “*kāpt pāri resoriskām robežām*”. **Programmas mērķi visām institūcijām un iesaistītajiem ir kopīgi, taču katras nozares pašas ziņā, saskaņā ar programmas pieeju, bija papildīt šos mērķus ar savai nozarei būtisko saturu.** Nozīmīgi, ka nozaru pasākumiem jātiek īstenotiem kopā ar sabiedrības partneriem un jārosina pašiniciatīva.

Šādas pieejas rezultātā būtu jānonāk “*pie valstiskuma apziņas radīšanas*”, “*pie jēgpilnas piederības izjūtas – nevis propagandiskas, bet apzinātas un jēgpilnas*” (Latvijas simtgades biroja pārstāves).

Tātad programmas pieejas pamatā ir katras iesaistītās puses rosināšana veidot sev būtisku, taču kopējos programmas mērķus veicinošu saturu, šādi nonākot pie nacionālā pasākumu plāna, un tā īstenošanā iesaistīt plašāku partneru loku.

Šāda pieeja atspoguļojās arī atbilstošos **pārvaldības principos attiecībā uz Nacionālā plāna īstenošanu.** No vienas puses, kopīgie mērķi un valsts budžeta līdzekļu apguve nozīmē nodrošināt noteiktu caurskatāmības un koordinēšanas līmeni (ši bija Kultūras ministrijas loma), no otras puses – runa ir par **katra iesaistītā līdzvērtīgu un visu iesaistīto savstarpēju atbildību.** Pētnieku vērtējumā, šo aspektu iedzīvināja pasākumu individuālā atspoguļošana Nacionālajā pasākumu plānā, un visu nozaru institūciju pārstāvība Rīcības komitejā, kas uzraudzīja programmas īstenošanu.

Pētnieku ieskatā programmas pamata dokumenti un programmas ekspertu interviju izteikumi liecina, ka valsts simtgades svinību programmā runa ir par to, lai valsts veidošanās stāstu, valsts sasniegumus un vērtības aktualizētu caur katras nozares skatupunktu, radot iespēju **nozārē iesaistītajiem rast personisku saikni** ar valsts piedzimšanas notikumiem un valsts nākotni – vienlaikus saglabājot plašāko valstiskuma godināšanas kontekstu.

Šāda pieeja vērtējama kā **teorētiski un empīriski pamatota**, jo daudzkārt pierādīta tiešā saikne starp iesaistīšanos rīcībā ar personīgi jēgpilnu mērķi un emocionālas saiknes, piederības izjūtas nostiprināšanos.

Līdz ar to kā **Programmas mērķu sasniegšanai atbilstoši vērtējami Programmas Nacionālā pasākumu plāna īstenošanas principi:** veidot pasākumu saturu augšupvērsti un kopīgi definētu mērķu ietvarā, iesaistīt pasākumu īstenošanā nozares esošo sadarbības partneru loku un arī paplašināt to. Rezultātā tiek izcelts katras

¹⁰¹ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

¹⁰² Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

nozares devums un tiek veicināta sabiedrības iesaiste caur katras nozares tematiku, nozares institūciju, profesionālo organizāciju, sadarbības partneru tīklu mērķtiecīgi veidoti pasākumiem. No pārvaldības viedokļa, šādas Programmas ieviešanā bija iecerēts savienot vienas institūcijas koordinējošo lomu un katras iesaistītās puses individuālu atbildību un sadarbību Programmas Nacionālā pasākumu plāna īstenošanas monitorēšanā.

Secinājumi

Latvijas valsts simtgades programma tās pārvaldības un izvirzīto mērķu sasniegšanas kontekstā vērtējama kā Latvijā (līdz šim) viskomplicētākais, laika ziņā ietilpīgākais pasākumu kopums (programmas norise ilgst piecus gadus no 2017. līdz 2021. gadam, organizatoriskie darbi uzsākti jau 2014.–2015. gadā).

Latvijas valsts simtgades pārvaldībā tika izvēlēts plurālistiskais modelis, kas iekļauj dažādu aktoru sadarbību programmas veidošanā. Tiek uzskatīts, ka projektu un sasniegto rezultātu ilgtspēja ir ievērojami lielāka tieši šajā modelī, jo programma un tajā iekļautie projekti tiek veidoti sasaistē ar vietējo un reģionālo attīstību.

Latvijas valsts simtgades svinību rīkošanai tika izveidota **daudzpakāpju pārvaldības sistēma, iesaistot dažādas valsts un pašvaldību institūcijas un nodrošinot plašu diskusijās balstītu konsultatīvu sistēmu**, kas nodrošināja dažādu iesaistīto pušu pārstāvību un augšupvērstu (angl. *bottom up*) pieeju programmas veidošanas un lēmumu pieņemšanas procesā. Caur atsevišķām darba grupām un komitejām tika nostiprināta sadarbība ar konkrētām mērķgrupām. Kā arī pārvaldības struktūra nodrošināja sinerģiju starp dažādiem iesaistītajiem spēlētājiem – ministrijām, nevalstiskajām organizācijām, tautsaimniecības nozarēm, kultūras jomas pārstāvjiem, reģionu pārstāvjiem.

Saskaņā ar simtgades svinību programmatiskajiem uzstādījumiem radās nepieciešamība pēc plašas sabiedrības iesaistes, meklējot arī jaunas formas, tai skaitā pārvaldībā iesaistot ne tikai dažādu nozaru institūcijas, bet veidojot t.s. **līdzdalīgo pārvaldību**. Līdzdalīga pārvaldība un partnerība ar sabiedrību – ir priekšnosacījumi, lai mērķus un programmu izveidotu tādu, kas atbilst iedzīvotāju kultūras vajadzībām un interesēm, līdz ar to, ir būtiska ne tikai daži, bet ir ar plašāku ietekmi uz sabiedrību un kopienām, tādējādi veiksmīgāk nodrošinot arī programmas ilgtspēju.

Latvijas valsts simtgades svinību programmas izstrādē līdzdalīgas pārvaldības principu izmantošana tika piemērota gan Programmas izstrādes, gan tās ieviešanas posmā. Sabiedrības līdzdalība bija būtisks aspekts jau no programmas izstrādes pirmsākumiem, turklāt tas noteica gan programmas mērķus, gan izveides principus, gan komunikācijas vadlīnijas.

Kā Programmas mērķu sasniegšanai atbilstoši vērtējami Programmas Nacionālā pasākumu plāna īstenošanas principi: veidot pasākumu saturu augšupvērsti un kopīgi definētu mērķu ietvarā, iesaistīt pasākumu īstenošanā nozares esošo sadarbības partneru loku un arī paplašināt to. Rezultātā tiek izcelts katras nozares devums un tiek veicināta sabiedrības iesaiste caur katras nozares tematiku, nozares institūciju, profesionālo organizāciju, sadarbības partneru tīklu mērķtiecīgi veidoti pasākumiem. No pārvaldības viedokļa, šādas Programmas ieviešanā bija iecerēts savienot vienas institūcijas koordinējošo lomu un katras iesaistītās puses individuālu atbildību un sadarbību Programmas Nacionālā pasākumu plāna īstenošanas monitorēšanā.

3.2. Tautsaimniecības nozaru pārstāvība un līdzdalība

Turpmākajās apakšnodalās secīgi skatīsim, kā nozaru līdzdalības principi izpaudušies praksē katrā no Programmas posmiem: konceptuālā ietvara veidošanā, katras nozares pasākumu plāna veidošanā, un visbeidzot nacionālā pasākumu plāna īstenošanā.

Nozaru līdzdalības veicināšana Programmas kontekstā primāri tiek saistīta ar publiskās pārvaldes institūciju darbību, līdz ar to šajā sadaļā aplūkosim, kādas iespējas līdzdarboties programmas koncepcijas veidošanā un īstenošanā bijušas dažādu tautsaimniecības sektoru pārstāvjiem. Vienlaikus, nozaru iesaistei būtisks ir arī

profesionālo asociāciju (NVO), sociālo partneru līmenis, tāpēc arī šos datus, ciktāl tie ir publiski pieejami, iekļausim šīs sadaļas analizē.

Šajā sadaļā analizēsim publiski pieejamos datus par Programmas konceptuālā pamata veidošanu un Nacionālā pasākumu plāna veidošanu un ieviešanu neatkarīgi no tā, vai nozaru institūcijas īstenojušas pasākumus pašfinansējuma veidā, vai izmantojot Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirto valsts budžeta finansējumu.

3.2.1. Latvijas valsts simtgades svinību koncepcijas veidošana: nozaru iesaiste un lomas

Valsts simtgades svinību koncepcijas veidošana 2014.–2015. gadā bija iekļaujošs un atvērts process, kura gaitā notika plašs dialogs ar dažādām sociālajām grupām un dažādām tautsaimniecības nozarēm.

Svinību koncepcijas veidošana attiecas uz svinību programmas galveno tēmu, mērķu, nozīmīgāko notikumu ideju veidošanu, nevis konkrētu pasākumu izstrādi. Šajā posmā ir būtiski skatīt, kādas bija dažādu nozaru pārstāvju iespējas iesaistīties Programmas koncepcijas radīšanā. Kā jau minējām, Programmas veidošanā tika izvirzīts uzdevums panākt, lai programma pēc iespējas personiskāk uzrunā katru sabiedrības locekli.

Šī izvērtējuma tvērums ir sākot ar 2015. gadu, tomēr īsi ieskicēsim arī darbības 2014. gadā.

Koncepcijas veidošana sākās ar Kultūras ministres, ministrijas augstāko amatpersonu un pieaicināto ekspertu, kultūras nozares pārstāvju konsultācijām. Jau 2014. gada sākumā, līdz ar Nacionālā kultūras padomes atjaunošanu pēc Kultūras ministres iniciatīvas, sākušās diskusijas par svinību pamatidejām un principiem, uzsverot sinerģiju un sadarbību starp dažādām nozarēm.

2014. gada maijā sadarbībā ar Ārlietu ministriju notika starpvalstu tikšanās ar Igaunijas simtgades atbildīgajām institūcijām.

Pēc sākotnējā konsultāciju posma, 2014. gada 13. jūnijā, Latvijas Republikas Saeimā notika diskusija „Latvijai – 100”, kurā apspriesti svinību organizēšanas principi, mērķi un uzdevumi, organizācijas struktūra, nepieciešamā infrastruktūra un finansējums. Dalībnieki diskutēja par ilgtspējas projektiem, kuri būtu jāattīsta kultūras, izglītības, zinātnes un inovācijas nozarēs, kā arī par piedāvājumu jauniešiem un par uzņēmēju iesaisti un godināšanu. Starp diskusijas dalībniekiem bija gan Saeimas Prezidija locekļi, deputāti, kā arī parlamenta nozaru komisiju vadītāji.

Tātad, nozaru aspekts (sinerģija, sadarbība, arī Baltijas dimensija) tika iezīmēts koncepcijas veidošanā jau no paša procesa sākuma.

Lai turpinātu programmas vispārējo mērķu un tematisko uzsvāru definēšanu, Kultūras ministrija sadarbībā ar pašvaldībām un dažādām organizācijām (vēstures, izglītības, kultūras, jauniešu) veidoja mērķtiecīgi organizētu dialogu, gan teritoriāli, gan ar atsevišķām sabiedrības grupām, gan arī daudznozaru diskusijās, Baltijas valstu sadarbības, diasporas lomas definēšanai. Šajā posmā virzītājspēks bija Kultūras ministrija (šai ministrijai bija atbildības deleģējums). Kā liecina intervijas ar simtgades biroja pārstāvēm, liela loma dalībnieku apzināšanā un iesaistē bija vietējām pašvaldībām, kultūras darba organizatoriem, kuri aicināja iedzīvotājus iesaistīties, īpaši rosinot dalību no izglītības sfēras, uzņēmēju, tūrisma jomas puses.

Kopumā, kā norāda Latvijas valsts simtgades biroja sniegtā informācija, 2014. un 2015. gadā birojs ir organizējis vairāk nekā 80 diskusiju, piedaloties vismaz 5300 cilvēkiem, iegūstot atgriezenisko saiti par sajūtām, ar kādām cilvēki vēlētos sagaidīt simtgadi. Biroja pārstāvju intervijās norādīts, ka šajās reģionālajās diskusijās un semināros KM pārstāvji ne tikai stāstīja savas ieceres, bet jautāja cilvēkiem, kā viņi saredz šos svētkus, un tādējādi veidojās precīzāka izpratne par to, kā sekmēt iedzīvotāju piederību un iesaisti.

Nelielu ieskatu šajā posmā veidotajos pasākumos sniedz daži piemēri.

2015. gada 23. un 24. jūlijā Cēsīs notika konference „Latvieši pasaulē – piederīgi Latvijai un savam novadam”, kuru organizēja Kultūras ministrija un Cēsu novada dome, sadarbībā ar Ārlietu ministriju, Izglītības un zinātnes ministriju, Pasaules brīvo latviešu apvienību un Īrijas-Latvijas Tirdzniecības kameru. Iezīmīgi, ka diskusijas bija

pārnozārkas: tās skāra uzņēmējdarbības attīstību, mobilitāti un piederību; aktualitātes izglītības jomā; kultūras dzīves vajadzības; Latvijas simtgadi kā iespēju sadarbībai.

Diskusijas ar uzņēmējiem notika arī citos formātos: piemēram, Tūrisma forumā 2015. gada novembrī, reģionu darba grupu ietvaros. Savukārt 2015. gada oktobrī Latvijas valsts simtgades birojs organizēja tikšanos ar dažādu nozaru Latvijas uzņēmēju organizāciju pārstāvjiem, lai iepazīstinātu ar Latvijas valsts simtgades svinību iecerī, kā arī apzinātu uzņēmēju viedokļus un priekšlikumus par iespējamām līdzdalības un iesaistes formām svinību rīkošanā un norisē.

Šie pasākumi parāda, ka praksē tika īstenots Kultūras ministrijas definētais princips *“Mums ir svarīgi, lai kultūras nozare nebūtu vienīgā, kas iesaistās šo svētku veidošanā – Latvijas simtgade attiecas uz ikvienu no mums.”* (KM amatpersona)

Vienlaikus, jau programmas definēšanas sākumposmā, īpaša loma bija kultūras nozarei. Jau sākot ar 2014. gada ziemu, tika uzsāktas diskusijas kultūras nozarē formālos un neformālos dažādos formātos – nozares padomēs, ikgadējās kultūras institūciju vadītāju tikšanās, Latvijas Kultūras centru asociācijas vasaras skolā, amatiermākslas kolektīvu vadītāju sanāksmēs.

Piemēram, viena no šādu diskusiju dalībniecēm liecina: *“Vairākas labas idejas par lieliem vienojošiem notikumiem izkristalizējās Latvijas Kultūras centru asociācijas rīkotajā vasaras skolā, kas notika sadarbībā ar Kultūras ministriju. To vidū ir ideja par balto dienu, par simts labajiem darbiem”* (kultūras nozares pārstāve).

Arī ikgadējā Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC) rīkotajā kultūras centru pasākumā 2015. gadā – forumā „Kultūras centru loma ceļā uz Latvijas simtgadi” – kultūras centru vadītāji un pašvaldību kultūras darba vadītāji vai organizatori no visas Latvijas kopā ar sabiedrībā pazīstamiem viedokļu līderiem iezīmēja virzību ceļā uz Latvijas simtgadi. Jau nākamajā mēnesī notika Latvijas kultūras darbinieku “Baltā galdauta forums”, kura uzmanības centrā bija Latvijas valsts simtgades svinību ietvars un iespējas kultūras satura līdzdalībai simtgades svētkos.

Šāda aktivitāte ir likumsakarīga, jo, lai arī programmas veidošanā tika rosināta visu nozaru iesaiste, tieši kultūras nozare tika skatīta kā *“Latvijas simtgades svinību programmas centrālā ass un tai jāsasniedz ikviens Latvijas nostūris, jāuzrunā ikviens mūsu sabiedrības loceklis”* (KM amatpersona).

Vienlaikus, jau 2015. gadā sākās arī mērķtiecīgas aktivitātes sadarbībā ar izglītības un zinātnes nozari, reģionu pārstāvjiem: diskusijas ar izglītības darba vadītājiem un praktiķiem 2015. gada jūnijā, Valsts izglītības satura centra (VISC) un LNKC rīkotos semināros 2015. gada rudenī; aizsākās arī Nacionālās enciklopēdijas projekts, “Latvijas skolas somas” koncepcijas veidošana. Piemēram, “Latvijas skolas somas” koncepcijas veidošanas darba grupa bija starpnozaru – tajā piedalījās dažādu jomu pārstāvji, tai skaitā reģionālās koncertzāles, izglītības speciālisti u.c.

2015. gada vidū tika izveidota arī Latgales kongresa darba grupa, kurā pārstāvētas izglītības un zinātnes, kultūras, tūrisma nozares, NVO un pašvaldības.

Kā nozares izmantoja iespējas iesaistīties koncepcijas veidošanas posmā? Ieskatu sniedz kultūras nozares pārstāvju aptaujas dati, kuri liecina par augstu iesaistes pakāpi: 40% kultūras organizāciju pārstāvju iesaistījušies ideju radīšanā pašvaldību līmenī, un 9% – nacionālajā līmenī.

Vēl viens veids, kā koncepcijas veidošanā izpaudās nozaru loma, bija Latvijas valsts simtgades svētku radošās padomes izveide 2014. gada beigās. Lai arī Radošajā padomē ir indivīdu-ekspertu līmeņa pārstāvniecība, taču saskaņā ar MK rīkojumu, tai jāaptver dažādas nozares, “tajā skaitā kultūru, zinātne, inovācijas, uzņēmējdarbību, izglītību, nevalstisko sektoru un citas”. Pārstāvētās jomas bija patiesi dažādas: zinātne/augstākā izglītība; IT/grafiskais dizains; lauku tūrisms; kultūra; kino māksla; mūzika; literatūra; pasākumu režija; arhitektūra; pārnozaru asociācija Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK); zīmolvedības uzņēmums; ekonomika, banku lietas; labdarības organizācija; sabiedriska kustība; mazākumtautību kultūras biedrība un studentu organizācija; nekustamo īpašumu bizness; lauksaimniecība.

Izvērtējuma gaitā iegūtie dati liecina, ka Radošās padomes nozīmi ļoti augsti vērtējuši valsts pārvaldes pārstāvji, un tai bijusi īpaši liela loma programmas koncepcijas radīšanā un vēlāk – nacionālā pasākumu plāna ideju pilnveidē.

Jāsecina, ka **valsts simtgades svinību koncepcijas veidošanā īpaša, divējāda loma, bija kultūras nozarei**. Tās centrālā pārvaldes institūcija Kultūras ministrija bija visas Programmas procesa virzītāja un koordinētāja, vienlaikus kultūras nozare jau sākot ar 2014. gadu gan iesaistījās ideju radīšanā par programmas lielnotikumiem, gan radīja idejas par kultūras nozares pasākumiem.

Jau pašā koncepcijas radīšanas sākumposmā iesaistījās arī nozares – piemēram, ārlietu nozare (kaimiņvalstu pieredzes pārņemšanā, diasporas iesaistē), izglītības nozare u.c.

Tika veikts mērķtiecīgs darbs, lai iesaistītu dažādas uzņēmējdarbības jomas – gan tieši, gan caur profesionālajām asociācijām, sociālajiem partneriem. Nozaru loma izpaudās arī darbojoties Radošajā padomē, tiesa, individuālu ekspertu līmenī.

Būtiska nozīme sabiedrības iesaistei diskusijās un ideju radīšanā bija arī pašvaldībām.

Šāds process ļāva izveidot koncepciju, kurā ir ne tikai mākslinieciskie mērķi, bet iekļauti kopējās nacionālās attīstības mērķi – tajā var redzēt *“sasaisti ar ārpolitiku, ...sasaisti ar ekonomiskajiem mērķiem, jaunu tirgu atvēršanu u.t.t. Man liekas, ka Latvijas valsts simtgades programma parādīja, ka tās nav pretstatāmas lietas”* (KM amatpersona).

Kopumā koncepcijas ideju radīšanas posms jāvērtē kā iekļaujošs, ar sistemātiskiem pasākumiem, kas deva līdzdalības iespējas dažādu nozaru pārstāvjiem.

3.2.2. Nacionālā pasākumu plāna izveides posms nozarēs

Pēc valsts simtgades svinību programmas koncepcijas izveides nākamais darba posms bija izstrādāt svētku pasākumu plānu. Tas bija valsts simtgades **Rīcības komitejas uzdevums** (izveidota ar 2015. gada februāra MK rīkojumu nr. 63). Saskaņā ar valsts simtgades programmas pieeju, tas nozīmēja, ka **kopējais plāns veidots no katras nozares institūciju pasākumu plāniem un finansējuma tāmēm**.

Rīcības komitejā iekļauti pārstāvji no Labklājības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Zemkopības ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Ārlietu ministrijas, Aizsardzības ministrijas (AiM), Finanšu ministrijas (FM), Satiksmes ministrijas (SM), Veselības ministrijas (VM), Tieslietu ministrijas (TM), Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Kultūras ministrijas, Valsts prezidenta kancelejas, Saeimas, Valsts kancelejas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas (LLPA), Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Pašvaldību savienības (LPS), Pasaules brīvo latviešu apvienības pārstāvniecības (PBLA), Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP), Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK). Rīcības padomes priekšsēdētājs ir Kultūras ministrs.

Tādējādi, **Rīcības komitejā bija pārstāvētas visas nozaru ministrijas**, centrālās valsts pārvaldes iestāde Valsts Kanceleja, valsts institūcija Valsts Prezidenta kanceleja un Latvijas Republikas Parlaments. Rīcības komitejā iekļautas arī sešas nevalstiskās organizācijas, kas pārstāv iespējami plašu tautsaimniecības uzņēmumu, pašvaldību un diasporas organizāciju loku.

Intervijas ar KM amatpersonām, simtgades biroja pārstāvjiem, nozaru pārstāvjiem Rīcības komitejā, kā arī Rīcības komitejas protokolu analīze apliecina, ka lai arī pasākumu plāna veidošanas virzītājspēks bija Kultūras Ministrija un simtgades birojs, procesā bija iespēja piedalīties ikkatrai nozarei, piesakot pasākumu idejas caur nozares ministrijām un to iestāžu un struktūrvienību tīklu.

Kā liecina Rīcības komitejas protokolu dati, nozaru pasākumu ieceru veidošana bija uzsākta ļoti savlaicīgi (paralēli svētku koncepcijas veidošanai 2014. gadā), Kultūras ministrijas amatpersonām tīkoties ar nozarēm Ministru kabineta līmenī formālās un neformālās tikšanās. Kā norāda simtgades biroja pārstāvji, šajās sarunās tika akcentēta nepieciešamība **meklēt jaunas, radošas, iesaistošas pasākumu formas**.

Rezultātā jau pirmajā Rīcības komitejas sēdē 2015. gada 25. februārī darba kārtībā ir ministriju pārstāvju prezentācijas par savām simtgades pasākumu iecerēm. Jau pirmajā sēdē arī lemts, ka Kultūras ministrijai jāizstrādā kritēriji pasākumu atlasei, savukārt nozarēm jāturpina precizēt savas ieceres, īpašu uzmanību pievēršot **sadarbības partneru un mērķauditorijas definēšanai**. Tas liecina par to, ka (saskaņā ar Programmas pieeju) nozaru pasākumu programmas tika pozicionētas kā plašākas nozares iesaistes un sabiedrības uzrunāšanas rīks.

Pirmajās Rīcības komitejas sēdēs daudzkārt izskan aicinājumi pievērst uzmanību dažādiem **nozaru un sabiedrības līdzdalības aspektiem**: piemēram, koordinēt nozaru un lielo pilsētu pašvaldību pasākumus, kā arī sadarboties organizācijām, kuru pasākumi ir līdzīgi (rosina LLPA), veidot platformu sabiedrības iesaistei (rosina AiM), jauniešu komitejai iesaistīt brīvprātīgos, nozarēm uzrunāt uzņēmējus (rosina KM). Kultūras ministrija uzsver formālās un neformālās izglītības lomu līdzdalības veicināšanā.

2015. gada rudenī nozares prezentē pilnveidotos pasākumu plānus. Rīcības komitejas diskusijās tiek uzsvērts, ka būtiski ir *“procesi, nevis pasākumi; pozitīvs grūdiens, kam ir ilgspējīgs efekts”*, rosina akcentēt virzību uz nākotni. Nozaru plānos kā pozitīvi piemēri tiek atzīmētas aktivitātes, kas ir iesaistošas, jēgpilnas, un neprasa lielus finansiālus ieguldījumus. Kā norāda intervijā: *“Tie nav tikai kultūras pasākumi, tie ir pasākumi, kuros cilvēki iesaistās.”* (Latvijas simtgades biroja pārstāve)

Vairāku nozaru ministrijas, kuru iniciatīvām ir *“teritoriāls raksturs”*, apsver iespēju sadarboties.

Tiek akcentēts NVO iesaistes iespēju jautājums, kā arī mazākumtautību iesaiste (tai skaitā caur mazākumtautību NVO). Kultūras ministrija rosina nozares padomāt, kā atbalstīt savas nozares NVO, kā arī kopumā informēt savas nozares par simtgades svinību plāniem.

3.2.3. Starpinstitūciju sadarbība un Latvijas valsts simtgades biroja loma

Kā intervijās norāda iesaistītās puses, Nacionālā pasākumu plāna veidošanas posmā īpaši izceļams tas, ka nozares savstarpēji komunicēja, salāgoja savas ieceres. Šī darba daļa veidoja, citējot vienu no dalībniekiem, *“neredzamo fronti”*, kas darbojās nevis īslaicīgi, bet gan ilgtermiņā un dažādos līmeņos: *“varēja redzēt, ka tās ir gan ministrijas, gan saistītas iestādes, gan apakšiestādes, gan kapitālsabiedrības, kas izjūt piederības sajūtu un ir gatavas iesaistīties”* (Latvijas simtgades biroja pārstāve).

Vairākas pasākumu kopas jau sākotnēji veidojās savstarpējā koordinācijā – piemēram, Ārlietu ministrijas un Kultūras ministrijas pasākumi (kultūras programma un publiskā diplomātija), kas tika veidoti izteikti integrēti.

Rīcības komitejas protokoli liecina, ka šajā posmā konkrētu pasākumu satura veidošanai rīkotas atsevišķas formālas un neformālas darba grupas, piemēram, IZM plāno organizēt darba grupas tikšanos par sporta pasākumu plānu, pieaicinot pārstāvjus no Rīgas domes, Prezidenta kancelejas, ĀM un VM. Savukārt Ārlietu ministrija sadarbībā ar Simtgades biroju organizē darba tikšanos par projekta „Latvijas pēdas pasaulē” veidošanas tālāko gaitu.

Jau 2016. gada sākumā Rīcības komiteja uzdod Simtgades birojam organizēt darba grupas tikšanos par 2018. gada novembra svētku pasākumu sakoordinēšanu un plānu, pieaicinot pārstāvjus no Prezidenta kancelejas, Saeimas, AiM, IeM, VARAM un Rīgas domes.

Intervijas ar dažādām iesaistītajām pusēm liecina, ka starpinstitūciju sadarbības veicināšanā un atbalstīšanā īpaša loma bija Latvijas valsts simtgades birojam, kurš veiksmīgi darbojās kā mediators, palīdzot dažādu pušu ieceru saskaņošanā.

Kā liecina intervijas un protokoli, programmas ideju pilnveides un sadarbības modeļu veidošanas posmā Kultūras ministrija un simtgades birojs intensīvi komunicēja ar nozaru pārstāvjiem, palīdzot piešķirt papildus radošumu, akcentējot līdzdalības elementus veidojamajiem pasākumiem, kopīgi meklējot jaunas pasākumu formas (rosinot domāt plašāk nekā tikai par grāmatu publicēšanu vai konferencēm kā tradicionāliem pasākumiem) un attīstot iesaistīto sinerģijas. Kā atzīmē iesaistītās puses, šāda plānu koordinēšana, nozarēm

vēloties īstenot katrai savas intereses, un pievienotās (līdzdalības) vērtības piešķiršana nebija viegls uzdevums, taču kopumā tas ir izdevies.

Ar Valsts kancelejas atbalstu 2015. gada nogalē Kultūras ministrija rīko īpašu semināru ministriem, notiek arī tikšanās ar katru ministru atsevišķi, lai diskutētu par katras institūcijas iesaisti.

Šajā posmā būtiska arī Radošās padomes loma, atkārtoti apspriežot nozaru ieceres un to potenciālu sekmēt Programmas mērķus. Virknē interviju par īpašu radošumu uzteic Iekšlietu ministrijas un Aizsardzības ministrijas, kā arī Finanšu ministrijas ieceres.

Starpinstitūciju sadarbību sekmēja arī pašas Kultūras ministrijas un Latvijas simtgades biroja īstenoto pasākumu veidošanas process, kura gaitā veidojās gan formālas, gan neformālas grupas. Kā liecina viena no simtgades biroja pārstāvēm: *“mums bija atbalstītāju grupa, kur mēs runājām ar Tirdzniecības Kameru par to, kā iesaistās uzņēmēji. Mums bija “4. maija” plānošanas grupa. Bija starptautiskā grupa, kas vēl joprojām strādā, kur bija Latvijas Institūts, Kultūras ministrija, Ārlietu ministriju un Ekonomikas ministrija”*.

Kopumā intervijas ar procesa dalībniekiem liecina, ka **notika dažāda mēroga un institucionalizācijas pakāpes tikšanās ar dažādu nozaru līdzdalību, kas palīdzēja savstarpēji komunicēt un radīt kopīgas idejas nozarēm un institūcijām**, kuras ikdienā ar informāciju apmainās visai ierobežoti.

3.2.4. Nozaru pasākumu ideju augšupvērstais process

Institūciju atskaites par Nacionālā pasākumu plāna izpildi vairumā gadījumu parāda neparasti plašu iesaistīto pušu un partneru loku. Pētnieki secina, ka tas bija iespējams tāpēc, ka pasākumu ideju veidošana bija pietiekami ilgstoša un izvērstā (2015. un 2016. gadā), un institūcijas rosināja nākt klajā ar priekšlikumiem katra savas nozares iestādes, vienības, saistītās organizācijas.

Kā atzīst intervēto nozaru ministriju pārstāvji, šajā procesā plaši balstījās uz esošajiem nozaru pārvaldības un sadarbības tīkliem. Priekšlikumus izvērtēja attiecīgās ministrijas struktūrvienība, bieži tā ir padome vai darba grupa ar atbildību par sabiedriskajām attiecībām vai komunikāciju, pietiekami augsta līmeņa uzraudzībā.

Minēsim atsevišķus raksturojošus piemērus.

Ārlietu ministrijas gadījumā idejas publiskās diplomātijas programmai tika iegūtas no vēstniecībām, kuras tika aicinātas domāt par pasākumiem, kurus varētu rīkot simtgades posmā; priekšlikumi izgāja ĀM Komunikācijas Komisijas sijāšanu, rezultātā izveidojot septiņas tematiski vienotas pasākumu kopas.

Izglītības un zinātnes ministrijas un VISC gadījumā “Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons” (kā arī citi programmas pasākumi) tikai veidoti, uzklusot audzināšanas darba speciālistus un profesionālās izglītības speciālistus, īpaši caur esošajām VISC ekspertu padomēm.

Aizsardzības ministrijas gadījumā iniciatīvas nāca no sistēmas padotības iestādēm (piemēram, Latvijas Kara muzeja), aģentūrām (piemēram, Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras), vienībām (piemēram, Nacionālo bruņoto spēku (NBS) vienībām, kā NBS Instruktoru skola, NBS orķestris, utt.).

3.2.5. Starpinstitūciju sadarbības atspoguļojums Nacionālā pasākumu plāna pasākumos

Daļa nacionālā pasākumu plāna pasākumu bija tradicionāli, notikuši arī pirms simtgades svinību posma (taču tiem tika piešķirts simtgades svinību saturiskais papildījums), bet daļa tika veidoti kā jaunas iniciatīvas.

Kopumā Nacionālā pasākumu plāna analīze parāda, ka no kopējā 2015.–2018. gadā plānotā pasākumu skaita (235) ievērojamas daļas pasākumu īstenošana plānota starpinstitūciju sadarbībā:

- 32% pasākumu plānots īstenot kopīgā atbildībā nozares ministrijai un padotības iestādei, vienībai vai nozares VSIA, a/s vai aģentūrai (piemēram, EM un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA); SM un a/s Latvijas dzelzceļš);

- 27% pasākumu plānots īstenot kā vienas institūcijas atbildību (piemēram, Valsts prezidenta kanceleja; VARAM);
- 17% pasākumu plānoti divu nozaru atbildīgo sadarbībā (piemēram, IeM un KM);
- 12% plānots īstenot ar kolektīvu vairāku institūciju atbildību (piemēram, Saeima, ĀM, Latvijas Ārpolitikas institūts);
- 9% pasākumu plānots īstenot nozares ministrijas/u un pašvaldības/u sadarbībā (piemēram, KM un Rīgas pilsētas pašvaldība);
- 3% pasākumiem kā atbildīgais plānota “jumta” NVO (piemēram, LTRK, PBLA).

Vislielākais partnerībā plānoto pasākumu īpatsvars ir Kultūras ministrijai (31%).

Jānorāda, ka ne visi pieminētie pasākumi finansēti no simtgades budžeta apakšprogrammas; virkne nozaru, institūciju un organizāciju izmantoja iekšējo finansējumu (piemēram, Saeima, Valsts Kanceleja, Valsts prezidenta kanceleja, AiM, FM, SM, TM, LTRK, LLPA). Turklāt daudzos gadījumos simtgades zīmē īstenoto pasākumu “iekšējās” programmas bija plašākas, nekā nacionālajā pasākumu plānā atspoguļotā norišu kopa.

Jāsecina, ka Latvijas valsts simtgades norišu pamatu, kas finansēts no valsts budžeta līdzekļiem, veido nacionālais pasākumu plāns 2017.–2012. gadam; tā veidošanai un īstenošanas uzraudzībai izveidota Rīcības komiteja. Rīcības komitejā pārstāvētas visas nozaru ministrijas un valsts nozīmīgākās institūcijas, kā arī sociālo partneru organizācijas.

Nacionālā pasākumu plāna veidošana bija līdzdalīgs starpnozaru process, kurā būtiska mediators loma bija Latvijas valsts simtgades birojam. Tas veidots, plaši iesaistoties institūciju struktūrvienībām, padotības iestādēm, vienībām, aģentūrām, utt.

Izveidotais plāns atspoguļo sadarbības procesu, jo lielākajā daļā plānoto pasākumu (70%) īstenošanā atbildība paredzēta vairāk nekā viena veida, vienas nozares institūcijai.

3.2.6. Nacionālā pasākumu plāna raksturojums un īstenošana: sadarbības un līdzdalības aspekti

Izveidotais Nacionālais pasākumu plāns 2017.–2021. gadam ir starpnozaru un daudzlīmeņu sadarbības atspoguļojums, vienlaikus, tas akcentē katras nozares īpašo devumu un spēku (vēsturiskas personības un nozīmīgi notikumi valstiskuma kontekstā, tradīcijas, tagadnes darbs, attīstības redzējums, sadarbības tīkli valstī, Baltijā, Eiropā, pasaulē). Institūciju pārskati par valsts budžeta apakšprogrammas līdzekļu izlietojumu parāda būtisku pasākumu iezīmi – nozaru apliecināšanās un iedzīvotāju iesaiste jo daudzos gadījumos notikusi ar kultūras nozares kolektīvu un mākslinieku iesaisti. Tādējādi, kultūras nozares klātbūtne veido caurviju motīvu programmas īstenošanā. Daudzi pasākumi saistīti arī ar izglītības iestāžu, uzņēmēju, NVO un pašvaldību līdzdalību.

Institūciju sniegtie pārskati, papildināti ar institūciju mājaslapu un mediju ziņu informāciju, parāda sadarbības un iesaistes plašumu un arī dziļumu. Iezīmēsim šo parādību ar dažiem raksturīgiem piemēriem.

Daudzi pasākumi aptver burtiski visu nozari (vai vairākas) – kā KM pasākumu kopums “Latvijas skolas soma”, kurā iesaistīti visu Latvijas skolu pārstāvji, pedagogi, izglītības asociāciju pārstāvji, kultūras iestādes un kultūras pakalpojumu sniedzēji. Plašs ir arī IZM un VISC pasākumu kopuma “Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons” mērogs – tajā piedalās ne vien izglītības iestādes (arī profesionālās izglītības) no visas Latvijas, bet arī nevalstiskās organizācijas un mākslinieki, pasākumu īstenošanā dažādos veidos sasniedzot vietējās kopienas (piemēram, veco ļaužu pansionātus, dzīvnieku patversmes, u.c.) un arī sadarbojoties pāri robežām (piemēram, palīdzība Ukrainas krīzē).

Pārnozaris raksturo arī Ārlietu ministrijas publiskās diplomātijas programmu, kas īstenošana sadarbībā ar zinātniekiem, uzņēmējiem, māksliniekiem vairāk nekā 60 pasaules valstīs. Tas panākts, cita starpā, ar īpaša kritērija ieviešanu pasākumu atlasē (īstenošanā jāiesaistās vienai organizācijai no Latvijas un vienai – no mītnes zemes).

Radošu ideju īstenojusi Finanšu ministrija, ar pasākumu "Latvijas simtgades loto" un stipendiju programmu aptverot visas vidējās izglītības iestādes Latvijā, un sadarbojoties ar jaunajiem māksliniekiem.

Daudzpusīga sadarbība notikusi Zemkopības ministrijas pasākumā "Lauki ienāk pilsētā", kur īstenošanā iesaistījušās ne vien nozares izglītības iestādes un uzņēmumi, bet arī gandrīz 100 brīvprātīgie un citu nozaru pārstāvji, piemēram, Finanšu un Veselības ministriju padotības iestādes, a/s "Latvijas pasts", biedrības, Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija.

Ne mazāk nozīmīgi ir nozaru pasākumi, kuros akcentēts šo nozaru devums sabiedrībai, kā piemēram, lekšlietu un Aizsardzības ministrijas pasākumi – reģionu mērogā demonstrējot šo nozaru spēju un gatavību aizsargāt iedzīvotājus, tai skaitā veidot sadarbību Baltijas mērogā.

Pasākumu pārskati liecina, ka katra nozare atradusi radošu veidu, kā paust sava īpašā devuma vēstījumu iedzīvotājiem iesaistošā veidā – Satiksmes ministrija ar speciālo vilciena reisu "Latvijas ekspresis simtgadei" un pasākumiem 12 pašvaldībās, Labklājības ministrija – ar brīvprātīgo godināšanas pasākumiem visos reģionos, VARAM – ar simtgades iniciatīvu "Brīvības ielu stāsts deviņās republikas pilsētās", Veselības ministrija – ar Slavas aleju "Ārstu zvaigžņu taka".

Īpaši jāatzīmē PBLA īstenotais (ar KM deleģējumu) atbalsts pasākumiem diasporas mītnes zemēs, kur katrā no pasākumiem atbilstoši tematikai iesaistījušās institūcijas, organizācijas, kolektīvi, indivīdi no kultūras, ārlietu, izglītības, zinātnes nozarēm.

Vairāku nozaru integrēts saturs atspoguļots arī Latgales kongresa pasākumu kopumā (ar īpašu uzsvāru uz kultūras, izglītības, kultūrtūrisma nozarēm). Programmā iesaistītas dažāda institūcijas – Saeima, Valsts kanceleja, Aizsardzības ministrija, Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Latvijas valsts simtgades birojs, Latgales plānošanas reģions un tajā ietilpstošās pašvaldības, jo īpaši Rēzeknes pilsēta un novads, Daugavpils pilsēta un novads un Ludza. Latgales pašvaldības, organizācijas un cilvēki tika aicināti papildināt Latgales kongresa simtgades kultūras un izglītojošo programmu.

Tādējādi izveidotā pasākumu plāna analīze apliecina, ka sekmīgi īstenots mērķis veidot starpnozaru saturu un īstenot to sadarbībā.

3.2.7. Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu un projektu satura daudzveidība

Nacionālā pasākumu plānu veidojošo pasākumu mērogs ir visai atšķirīgs. Daži pasākumi fokusējas uz vienu vai nedaudzām norisēm, bet citi ietver vairākus desmitus un pat vairāk par simts pasākumiem (2017. un 2018. gadā kopā).

Zemāk sniegta tabula, kas parāda pasākumu atšķirīgo amplitūdu, analizējot Latvijas valsts simtgades nacionālo pasākumu plānā 2017.–2021. gadam ietvertu pasākumu un to apakšprojektu skaitu.

Tabula 3. Latvijas valsts simtgades nacionālā pasākumu plāna 2017.–2021. gadam pasākumu un to apakšprojektu skaits

Ministrija vai citas centrālās valsts iestāde/ institūcijas	Projekta nosaukums/aktivitāte	Projekti (skaits) 2018	Projekti (skaits) 2017
Latvijas Radio	Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma un sasniegumu atspoguļojums "Latvijas Radio" saturā saskaņā ar Latvijas valsts simtgades svinību mērķiem, veidojot raidījumu ciklus un satura projektus. Raidījumu cikli un satura līnijas dažādās platformās, atspoguļojot mūsdienu Latvijas personības un dzimtas, saskaņā ar simtgades programmas mērķi – daudzināt Latvijas cilvēku talantus, izcilību, uzņēmīgumu un sasniegumus. Raidījumu cikli un satura projekti, saskaņā ar simtgades mērķi radīt paliekošas 21.gadsimta vērtības, simbolus un jaunrades darbus.	3	3

Veselības ministrija	Publisku lekciju cikls P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā atspoguļojot medicīnas attīstību, iespējas, problēmas un personālijas valsts veidošanās pirmsākumos. Liela daļa medicīnas personāla bija iesaistījusies valsts veidošanās procesā. Pieredzējuši medicīnas vēsturnieki klausītājiem skaidros, kas notika ar šiem ārstiem, kā attīstījās medicīnas nozare, kā tika atjaunota augstākā medicīniskā izglītība un kādas paralēles varam vilkt ar šodienas veselības aprūpi.	4	
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Reģionu dienas – īpaši Latvijas valsts simtgadei veltīts pasākumu kopums, akcentējot reģionu lomu valsts attīstībā un mudinot izzināt reģionus – Brīvības ielu stāsts 9 pilsētās, reģionu simboli un vērtības.	9	18
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Pasākumu kopums "Mana Jūra 2018". Tira Latvijas piekraste – dāvana simtgadei, piejūras teritorijas sakopšana un izpratnes par Baltijas jūras tīrību nozīmes stiprināšana.	5	
Izglītības un zinātnes ministrija	Dāvana Latvijas simtgadei Latvijas Olimpniešu Goda zāle – "Zelts. Sudrabs. Bronza".		4
Izglītības un zinātnes ministrija	Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons. Skolu jaunatnes piederības sajūtas un identitātes veicināšanas pasākumu cikls vietējā, reģionālā un nacionālā līmenī.	8	7
Ārlietu ministrija	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros pasākumu kopums "Latvijas vērtības un vēstures stāsti – Latvijas valstij 100" – Latvijas valstiskuma vēsturiskā veidošanās, – identitāte, valoda, robežas, brīvības cīņas, starptautiskās attiecības, divpusējās valstu attiecības. Latvijas vēstures pētniecības institūciju, tai skaitā arhīvu, muzeju un bibliotēku, Latvijas valsts simtgades kontekstā sagatavoto dokumentālo un informatīvo izstāžu un uzskates materiālu adaptācija starptautiskai auditorijai, izmantojot jaunākās tehnoloģijas un dizaina konceptus. Sadarbībā ar valsts, reģionālās, pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, muzejiem, bibliotēkām, universitātēm utt.	20	8
Ārlietu ministrija	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros pasākumu kopums "Ilgtspējīga Latvijas nākotne" – Latvijas valsts simtgades vēstījumu iedzīvināšana un simtgades konteksts ekonomisko un uzņēmēju kontaktu stiprināšanā. Latvijas ekspertu dalība starptautiskos forumos, tematiskas konferences, semināri, diskusijas, prezentācijas. Sadarbībā ar Latvijas un ārvalstu biznesa, pētniecības, kultūras organizācijām, Latvijas un ārvalstu augstskolām, bibliotēkām, fondiem, pētniecības centriem, diasporas organizācijām.	90	22
Ārlietu ministrija	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros Latvijas simtgades filmu programmas daļība ārvalstu starptautiskos kino festivālos, filmu dienās un pārraidīšanai ārvalstu televīzijās un izrādīšanai Latvijas diasporai ārvalstīs. Sadarbībā ar Latvijas Nacionālo Kino centru, ārvalstu Nacionālajiem kino centriem, starptautiskiem filmu festivāliem, plašsaziņas līdzekļiem	43	10

Ārlietu ministrija	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros simtgades vēstījumi starptautiskos literatūras, zinātnisko publikāciju, pētījumu projektos (sagatavošana, tulkošana, atbalsts izdošanai) – Latvijas dailliteratūras tulkojumi un atbalsts grāmatu izdošanai mērķa valstīs, Latvijas valsts vēstures un Latvijas ārlietu dienesta darbības pētījumi un prezentācijas simtgades kontekstā, Latvijas pārstāvniecība literatūras un dzejas festivālos. Sadarbībā ar Latvijas Rakstnieku savienību, Kultūras ministriju, Latvijas un ārvalstu grāmatizdevējiem.	18	10
Ārlietu ministrija	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros atbalsts mūzikas projektiem simtgades zīmē – sadarbība ar profesionālajiem Latvijas mūziķiem, kas uzturas ārvalstīs, diasporas organizācijām un vietējiem latviešu māksliniekiem. Publiskās diplomātijas aktivitātes Latvijas profesionālo mūziķu kolektīvu (Latvijas Radio koris, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, valsts kamerorķestris "Sinfonietta Rīga", kamerorķestris "Kremerata Baltica" Liepājas simfoniskais orķestris, Latvijas Nacionālā opera un balets) producentu organizētu turneju, starptautisku festivālu ietvaros.	38	9
Ārlietu ministrija	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros simtgades svinību vēstījumu iedzīvināšana starptautiskās mākslas izstādēs – publiskās diplomātijas atbalsts vizuālās mākslas projektiem. Sadarbībā ar ārvalstu kultūras institūcijām, diasporas organizācijām un vietējo latviešu māksliniekiem, Kultūras ministriju, Latvijas Mākslas akadēmiju, ārvalstu kultūras institūcijām, diasporas organizācijām un vietējo latviešu māksliniekiem.	42	4
Ārlietu ministrija	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros Latvijas valsts simtgades kulminācijas pasākumi ārvalstīs – diplomātiskās pieņemšanas ar Latvijas mūziķu un Latvijas pavārmākslas meistarību dalību par godu valsts svētku īpašajiem notikumiem (Nacionālās dienas un de iure dienas).	48	
Ārlietu ministrija	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros Latvijas Institūta darbību kopums simtgades svinību pasākumu koordinēšanai svešvalodās konkrētām mērķauditorijām (ārvalstu mediji, sabiedriskie un kultūras forumi un lielie starptautiskie publiskie pasākumi ārvalstīs).		7
VSIA "VAK Latvija"	Koncertcikls "Latvijas komponisti Latvijas simtgadei". Jaunu un paliekošu vērtību simtgadē radīšana – 70 latviešu kormūzikas jaundarbi piecu koncertu ciklā, noslēguma dižkoncerts 04.05.2018.		5
Kultūras ministrija	Kopienas teātra projekts "Šekspīrs satiek Blaumani". Tiek radīti vairāki iestudējumi dažādās Latvijas vietās. To izstrādes un radīšanas pamats ir kopienas. Izrāžu galvenais fokuss ir kādas konkrētas kopienas stāsti, problēmas, notikumi. Iestudējumi top sadarbojoties kopienas iedzīvotājiem, vietējo amatiereteātru režisoriem, aktieriem, mūziķiem, u.c. aktīvistiem,	12	

	sadarbojoties ar profesionāliem režisoriem un aktieriem.		
	Zinātnisko konferenču cikls "Latvijas valstiskuma idejas vēsturiskais ceļš kopējā Eiropas kultūras telpā" (6 konferences par Latvijas valstiskuma idejas attīstību, sadarbībā ar Latvijas Universitāti).	4	6
Valsts teātri	Profesionālās mākslas daudzveidības un pieejamības nodrošināšana.		7
Latvijas valsts simtgades svinību diasporas programma	Latvijas simtgades svinību pasākumi Latvijas diasporas mītnes zemēs.	23	21
	Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra koncerti Eiropā. Starptautiskas nozīmes Latvijas profesionālās mūzikas notikums Eiropas valstīs (Francijā un Šveicē 2017. gadā, Francijā, Vācijā un Lietuvā 2018. gadā).	6	19
	Latvijas Nacionālās bibliotēkas ceļojošā izstāde "Baltijas grāmata 1918–1940" sadarbībā ar Igaunijas un Lietuvas nacionālajām bibliotēkām Tallinā, Rīgā, Viļņā.		4
VSIA "Kremerata Baltica"	Kamerorķestra "Kremerata Baltica" un vijolnieka Gidona Krēmera starptautiskā turneja pasaulē. Mākslinieki kā Latvijas valsts simtgades vēstnieki pasaulē / Baltijas valstu vēstnieki pasaulē.	3	
J.V. Latvijas Mūzikas akadēmija	Baltijas valstu mūzikas akadēmiju studentu simfonisko orķestru koncerti 2018. gadā Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Polijas, Vācijas pilsētās. Koncerti 12 Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Somijas un Krievijas pilsētās Baltijas valstu simtgades atzīmēšanai.	8	
Citi starptautiskie pasākumi	Latvijas valsts simtgades atzīmēšana: vizuālās mākslas prezentācija 2017., 2018. un 2019. gadā.	4	2

Nacionālā pasākumu plāna norises nebija vienīgie pasākumi, kurus īstenoja institūcijas. Daudzos gadījumos "iekšējā" programma bija ievērojami plašāka. Lai gan publiski pieejamie dati par pašfinansētajiem un papildus nacionālajam pasākumu plānam īstenotajiem pasākumiem nozaru ministrijās nav visaptveroši, var norādīt uz Aizsardzības ministrijas piemēru. Intervējot AiM pārstāvi Rīcības komitejā, iegūti dati par to, ka šajā nozarē bija plašāks pasākumu kopums (tā oficiālais nosaukums ir Aizsardzības ministrijas Sabiedrisko attiecību padomē apstiprinātais plāns "Aizsardzības nozares Latvijas simtgadei veltīto pasākumi"), kas praksē bija atvērts – tas ir, varēja tikt papildināts vai pilnveidots atbilstoši resursiem un iniciatīvai.

Kā norāda AiM informantes, pasākumu kopējais mērķis ir bijis pievērst sabiedrības uzmanību, lai veicinātu patriotisma celšanu sabiedrībā, stiprinātu karavīru tradīciju un vērtību izcelšanu, kā arī militārās vēstures aktualizēšanu. Īstenotie pasākumi ļāvuši pastiprināt ministrijas stratēģiskos vēstījumus, veicinājusi zemessargu un karavīru rekrutēšanas pasākumus, akcentējot norišu reģionālo aspektu, tajā pašā laikā papildinājusi Latvijas valsts simtgades svinības.

Kopumā nacionālo pasākumu programmas īstenošanas atskaišu, Rīcības komitejas protokolu un iesaistīto institūciju pārstāvju interviju datu analīze liecina, ka nozaru pārvaldes institūcijas un "jumta" NVO pasākumu īstenošanā balstījušās uz savu esošo struktūrvienību, iestāžu, pārstāvniecību, tradicionālo sadarbības partneru tīklu, tai skaitā reģionos.

Īpaši jāatzīmē, ka pasākumos atbildīgie partneri bija arī NVO (vides, kultūras, uzņēmējdarbības, pašvaldību darba jomā, diasporas pārstāvošās organizācijas), pavisam sešos gadījumos. Turklāt bija arī gadījumi, kad NVO, izturot konkursu, saņem KM funkciju deleģējumu un īsteno vairākus no Nacionālā pasākumu plāna pasākumiem, kā tas bijis gadījumā ar Latvijas Jaunā teātra institūtu, Laikmetīgās mākslas centru „KIM?” un Latvijas Laikmetīgā mākslas centru. Detalizētāk par NVO lomu sadaļā "Pilsoniskās sabiedrības loma un pārstāvniecība".

Pētījuma dati liecina arī par to, ka pasākumu īstenošanā nozīmīga loma bijusi Latvijas valsts simtgades birojam. Līdzīgi kā svinību sagatavošanas posmā birojs darbojās kā mediators un sadarbības veicinātājs.

Šādas lomas īstenošana bija likumsakarīga, jo biroja pārstāvji turpināja tikties ar visdažādāko organizāciju pārstāvjiem, formālās un neformālās darba grupās un īpaši veidotos pasākumos. Kā liecina informante: *“mēs kaut ko dzirdējām no viena, redzējām, ka tas iet labi kopā ar kaut ko citu, mudinājām cilvēkus apvienoties (...) Saproti, kuri ir tie galvenie spēlētāji, un tad ar tiem arī strādā”*.

Vienlaikus, Latvijas simtgades biroja ziņā bija arī atbildība par virkni lielinotikumu. Arī šajā procesā birojs iesaistīja visus spēlētājus: *“ja bija lieli projekti, tad Kultūras ministre tikās ar Iekšlietu ministru, vai ar Aizsardzības ministru, vai Rīgas domes priekšsēdētāju, lai vienotos par atbildības jomām. Tad darba līmenī simtgades birojs to realizēja”* (KM amatpersona).

Programmas pasākumi, īpaši lielpasākumi, sekmēja dažādu pušu iesaisti, piemēram: *“Latvijas skolas somas” atklāšanas pasākumu organizējot, arī mums bija svarīgi, ka mums Rīgas Dome bija galvenais partneris, kurš uzņēmās vislielāko organizēšanu. Mēs runājām ar producentiem, mēs runājām ar māksliniecišķā satura veidotājiem, mēs runājām ar drošības dienestiem, mēs piesaistījām pašvaldību pārstāvjus, kuriem tad vajadzēja noorganizēt skolēnu atlasi un autobusus un visu pārējo”* (KM amatpersona).

Multiplikatoru lomā darbojās ar sociālie partneri. Piemēram, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera kopīgi ar Latvijas valsts simtgades biroju rīkoja semināru uzņēmējiem, lai informētu par uzņēmēju iesaistes iespējām un simtgadi kā mārketinga un reputācijas celšanas instrumentu gan Latvijā, gan starptautiskā mērogā¹⁰³.

Pētnieki konstatējuši arī to, ka notikušas daudzas nozaru iniciatīvas, kas nav ietvertas Nacionālajā pasākumu plānā un īstenotas neatkarīgi, bet ar atsauci uz simtgades mērķiem.

Latvijas valsts simtgades biroja mājaslapā iespējams uzzināt par dažādiem nozaru pasākumiem, kas īstenoti papildus Nacionālā plāna pasākumiem.

Piemēram, 2018. gadā VSIA “Autotransporta direkcija” sadarbībā ar asociāciju “Lauku Ceļotājs” aicināja Latvijas iedzīvotājus izmantot sabiedrisko transportu – autobusu vai vilcienu un doties apceļot Latviju, izbraucot septiņus Latvijas valstiskuma veidošanās ceļus¹⁰⁴.

Latvijas lidsabiedrība “airBaltic”, saņemot 14 jaunas lidmašīnu, nolēma par godu Latvijas simtgadei veicināt Latvijas atpazīstamību starptautiski un nosauca šīs 14 lidmašīnas mīlētāko Latvijas pilsētu vārdos¹⁰⁵.

Tirdzniecības centrs “Domina Shopping” ir izveidojis pilsētvides objektu – divas 4 metrus augstas rokas, roku pirkti simboliski rāda Latvijas abreviatūru “LV”¹⁰⁶.

Šādu piemēru skaits ir ievērojams, tāpēc esam pieminējuši tikai dažus no tiem, parādot nozaru iniciatīvu radošumu.

Kopumā šajā sadaļā esam raksturojuši valsts simtgades svinību programmas īstenošanas iezīmes, kas liecina par mērķtiecīgu darbu nozaru sadarbības un sabiedrības iesaistes veidošanā.

¹⁰³ LTRK “Latvijas simtgade kā iespēja uzņēmējiem”, pieejams <https://www.chamber.lv/lv/events/2017/07/414/event/1238>

¹⁰⁴ <https://lv100.lv/jaunumi/apcelo-latviju-izbraucot-ar-autobusu-un-vilcienu-latvijas-valstiskuma-veidosanas-celus/>

¹⁰⁵ <https://lv100.lv/jaunumi/visas-airbaltic-airbus-a220-300-lidmasinas-nosauktas-latvijas-mileta-ko-pilsetu-var-dos/>

¹⁰⁶ <https://lv100.lv/jaunumi/maira-brieza-roku-veidola-izveidota-latvijas-simgadei-veltita-skulptura/>

Secinājumi

Valsts simtgades svinību koncepcijas veidošana 2014.–2015. gadā bija iekļaujošs un atvērts process, kura gaitā notika plašs dialogs ar dažādām sociālajām grupām un dažādām tautsaimniecības nozarēm. Nozaru aspekts (sinerģija, sadarbība, arī Baltijas dimensija) tika iezīmēts koncepcijas veidošanā jau no paša procesa sākuma, palīdzot radīt kopīgas idejas nozarēm un institūcijām, kuras ikdienā ar informāciju apmainās visai ierobežoti. Sadarbība turpinājās arī Nacionālā pasākumu plāna veidošanā un īstenošanā, īpašu lomu uzņemoties Latvijas valsts simtgades birojam. Nacionālais pasākumu plāns atspoguļo sadarbības procesu, jo lielākajā daļā plānoto pasākumu (70%) īstenošanā atbildība paredzēta vairāk nekā viena veida, vienas nozares institūcijai. Var secināt, ka sekmīgi īstenots mērķis veidot starpnozaru saturu un īstenot to sadarbībā.

Valsts simtgades svinību koncepcijas veidošanā īpaša, divējāda loma bija kultūras nozarei. Tās centrālā pārvaldes institūcija Kultūras ministrija (un Simtgades birojs) bija visas Programmas procesa virzītāja un koordinētāja, vienlaikus kultūras nozare jau sākot ar 2014. gadu gan iesaistījās ideju radīšanā par programmas lielnotikumiem, gan radīja idejas par kultūras nozares pasākumiem. Tomēr procesā bija iespēja piedalīties ikkatrai nozarei, piesakot pasākumu idejas caur nozares ministrijiem un to iestāžu un struktūrvienību tīklu.

Kā redzams no Programmas īstenošanas analīzes, visu nozaru iesaiste ir bijusi nozīmīga programmas iezīme. Par to liecina sekojošais:

- Visu nozaru ministriju un nozares pārstāvošo profesionālo jumta asociāciju (LDDK, LTRK) pārstāvniecība Latvijas valsts simtgades Rīcības komitejā, kas nozīmē arī indikatīvā svinību pasākumu budžeta izstrādes procesu sadarbībā ar nozarēm;
- Nozaru pārstāvniecība Latvijas valsts simtgades svētku radošajā padomē, īpašo pasākumu darba grupās;
- No valsts budžeta mērķprogrammas īstenojamo pasākumu individuāla atspoguļošana Nacionālajā pasākumu plānā, ar atbildību atskaitīties par sasniegtajiem rezultātiem, kas liecina par dažādu nozaru īstenojamo pasākumu (no nelieliem līdz ilggadējiem un ievērojama mēroga) vienlīdz nozīmīgo statusu;
- Plaša mēroga starpnozaru sadarbība Nacionālā pasākumu plāna veidošanā, kā rezultātā gandrīz 70% pasākumu atbildība ir kolektīva;
- Plašs nozares dalībnieku un sadarbības partneru iesaistošs īstenošanu lokus vairākumā pasākumu; radošas idejas sabiedrības iesaistei;
- Ievērojama Latvijas valsts simtgades biroja sadarbības veicinātāja loma.

3.3. Pilsoniskās sabiedrības iniciatīvas: NVO un pašiniciatīvas pasākumi

Valsts simtgades svinību Programmas virsmērķa īstenošanas pieejas kontekstā (līdzdalība, pašiniciatīva) pilsoniskās iniciatīvas līmenis bija ārkārtīgi nozīmīgs. Kā liecina Programmas konceptuālo nostādņu analīze, pētījumā veiktā dokumentu analīze un interviju dati, Programma tikusi veidota tā, lai pilsoniskās sabiedrības pārstāvniecība būtu iespējama visos Programmas veidošanas un īstenošanas posmos un jo īpaši – **pašiniciatīvas līmenī**.

Šajā sadaļā secīgi skatīsim iespējas iesaistīties Programmas veidošanas un īstenošanas institucionālajā sistēmā (lēmumu pieņemšanā), kur šīs iespējas bija biedrībām un nodibinājumiem (NVO); tam sekos pašiniciatīvas iespēju raksturojums un novērtējums.

Šīs **sadaļas ierobežojumus nosaka pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu brīvprātīgais raksturs** un atvērtais līdzdalības ietvars, kas nozīmē, ka publiska saturiska atskaitīšanās par iniciatīvu gaitu nav paredzēta. Var teikt, ka daļa aktivitāšu, īpaši tās, kas ir bijušas kopienu līmenī un pašvaldību finansiāli atbalstītas, nav izsmeļoši identificējamas, tam būtu nepieciešams cita tipa pētījums. Uz to norāda arī KM amatpersonu interviju dati (*“jo mēs varam izvērtēt tikai no tā, kam mēs devām naudu un, ko viņi darīja, teiksim, caur KKF”*).

Vienlaikus, ierobežojumus nosaka arī viena no nozīmīgākajiem atbalsta mehānismiem – Valsts Kultūrkapitāla fonds (VKKF) mērķprogrammas valsts simtgadei – datu uzkrāšanas īpatnības, kas praktiski nedod iespēju informāciju šķirot un analizēt pēc pasākumu mērķiem, mērķgrupām, u.tml. Līdz ar to šīs sadaļas saturisko tvērumu ierobežo iespējamā un publiski pieejamā informācija.

Apkopojot, jānorāda, ka pilsoniskās sabiedrības **pārstāvniecība Programmas pārvaldībā un īstenošanā bija iespējama vairākos līmeņos:**

- iesaistoties Programmas koncepcijas ideju radīšanā (publiskajās diskusijās);
- iesaistoties Programmas īstenošanai izveidotajās darba grupās, padomēs un komitejās (piemēram, Jauniešu rīcības komitejā, Rīcības komitejā, Darba grupā Latgales kongresa simtgades pasākumu organizēšanai);
- iesaistoties Nacionālā pasākumu plāna pasākumu īstenošanā – sadarbojoties ar kādu no nozares ministrijām vai organizācijām;
- piesakot savus projektus īpaši veidotu instrumentu – piemēram, VKKF, PBLA diasporas pasākumu – atbalstam;
- piesakot savus projektus vietējo pašvaldību konkursos (par šo sadaļu izsmeltošu datu nav, tikai ziņas Latvijas valsts simtgades biroja veidotajā notikumu kalendārā).

Publiskās diskusijas kā līdzdalības kanālu jau esam raksturojuši apakšnodaļā “Latvijas valsts simtgades svinību koncepcijas veidošana: nozaru iesaiste un lomas”. Jāatzīmē, ka īpaši kultūras nozares NVO norāda uz visai lielām iespējām līdzdalībai šajā posmā: piecu punktu skalā no trīs līdz pieci šo iespēju novērtējušas 73,7% NVO (šī pētījuma ietvaros veiktā kultūras operatoru aptauja, datus skatīt Pielikumā).

Programmas pārvaldības līmenī piedalījušās lielākās Latvijas NVO. Rīcības komitejā darbojās vairākas: Latvijas Lielo pilsētu asociācija, Latvijas Pašvaldību savienība, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, Pasaules brīvo latviešu apvienība. Savukārt Darba grupā Latgales kongresa simtgades pasākumu organizēšanai piedalījās trīs Latgales NVO. Jauniešu rīcības komitejā darbojās vairāk nekā desmit jauniešu biedrību pārstāvji.

Kā raksturojam apakšnodaļā “Nacionālā pasākumu plāna īstenošana”, NVO iesaistījās arī Nacionālā plāna pasākumu īstenošanā. Astoņos gadījumos NVO bija galvenā atbildīgā institūcija (kas veido 3% no kopējā 2017.–2018. gados īstenojamo pasākumu kopas), un sešos – atbildīgais partneris nozares valsts pārvaldes institūcijai. Bijuši arī gadījumi, kad nevalstiska organizācija – ilgstošs institucionālais partneris – saņēmusi deleģējumu kādas ministrijas funkcijas īstenošanai, kā tas ir bijis Kultūras ministrijas un Laikmetīgās mākslas centra Kim? vai Latvijas Laikmetīgās mākslas centra gadījumā, īstenojot starptautisko programmu.

Atsevišķu pasākumu kopumu veido tās NVO iniciatīvas, kas īstentotas ar īpaši radītu finansējuma instrumentu atbalstu. Kā liecina intervijas ar iesaistītajām pusēm, KM un Simtgades birojs īpaši strādājuši pie šādu iespēju veidošanas, iespēju popularizēšanas, tai skaitā:

- informējot NVO caur Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomi, kurā sadarbojas nevalstiskās organizācijas un valsts pārvalde;
- aicinot visas ministrijas, kurām ir simtgades finansējums, izsludināt ideju konkursus – to ir darījušas vairākas ministrijas – piemēram, VARAM un ZM;
- stāstot par iespējām dažādās NVO jumta organizācijās;
- īpaši uzrunājot mazākumtautības organizācijas, t.sk. īpašos informatīvos semināros, aicinot sniegt projektu pieteikumus Valsts kultūrkapitāla fondā;
- konsultējot individuālas organizācijas un aktīvistus un palīdzot identificēt atbalsta iespējas.

3.3.1. Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogramma “Latvijai 100”

Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogramma “Latvijai 100” sāka darboties 2015. gada februārī. Kā norāda fonda māja lapā, šīs programmas mērķis bija “izveidot daudzveidīgu un kvalitatīvu kultūras pasākumu un

norišu programmu Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanai un īstenošanai. Galvenie uzdevumi paredz stiprināt valstsgribu, piederības sajūtu Latvijai, veicinot dažādu kopienu un sabiedrības līdzdalību Latvijas kultūrtelpas veidošanā. Tāpat, izmantojot radošas un sabiedrību iesaistošas metodes, iecerēts padziļināt zināšanas un izpratni par Latvijas valsts vēsturi dažādās sabiedrības grupās. Iecerēts radīt paliekošas kultūras, mākslas vērtības un simbolus, kas raksturo un veido Latviju kā kultūrnacionālu valsti 21. gadsimtā¹⁰⁷.

Kā norāda KM un Simtgades biroja respondenti, VKKF programma tika izveidota atsevišķi simtgadei, jo tā devusi iespēju pieteikties ne tikai kultūras nozares organizācijām, bet *“jebkurai organizācijai, kas veido kaut ko simtgadei – vai tā būtu sporta vai dabas, vai jebkas cits, ja vien (cilvēki) varēja sevi nodefinēt kā juridisku personu un atnākt ar labu ideju”*.

Kā atzīmē informanti, mērķtiecīga darba rezultātā iesniedzēju aktivitāte bija visai augsta un piedāvājums kļuva *“saturiski aizvien dziļāks”*. Simtgades biroja publiskie dati liecina, ka izmantojot VKKF un arī citus atbalsta avotus, 2017. gadā *“vairāk nekā 500 valsts simtgades projektu guvuši līdzatbalstu ideju konkursos Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammās, Valsts reģionālās attīstības aģentūras, Latvijas vides aizsardzības fonda konkursos, nevalstisko organizāciju konkursos reģionos, pašvaldību un uzņēmēju veidotajos fondos”*¹⁰⁸.

VKKF mērķprogrammas *“Latvijai 100”* finansējuma konkursu rezultāti 2015.–2018. gadā liecina par to, ka visos četros¹⁰⁹ konkursos nedaudz vairāk nekā puse finansējuma ieguvēju ir biedrības un nodibinājumi. Turklāt saņēmēju spektrs ir ļoti plašs – no mazām vietējām organizācijām, kā *“Krimuldas vēstures draugu biedrība”*, *“Karķu pagasta iniciatīvas veicināšanas biedrība”*, *“Krāslavas māmiņu klubs”*, *“Lielvārdes pensionāru savienība”*, u.t.t. – līdz pieredzējušām organizācijām, kā asociācija *“Lauku ceļotājs”*, *“Dabas koncertzāle”*, *“Ascendum”*, *“RIX-C”*, *“KIM?”*, u.t.t. Starp saņēmējiem ir arī kultūras sfērā neierasti spēlētāji – Rīgas Skeitborda skola, Latvijas Radiosporta federācija, Latvijas burāšanas mācību asociācija.

Finansējuma saņēmēji pārstāv arī cilvēkus ar īpašām vajadzībām, piemēram, biedrība *“Sustento”*, Latvijas Neredzīgo biedrība.

Mazākumtautību organizāciju pārstāvniecība nav liela, taču divas reizes atbalstu saņēmusi Rīgas ebreju kopiena un starptautisku romu kultūras festivālu rīkojusi Romu kultūras biedrība. VKKF publisko datu sistēma nesniedz iespēju uzzināt, vai arī citas biedrības (ar mazāk acīmredzamiem nosaukumiem) būtu mazākumtautību kultūras organizācijas. Pētnieki pieņem, ka bijuši vēl vairāki šādi atbalsta saņēmēji (uz to norāda pētījumā īstenoto fokusgrupu diskusiju dati).

Atbalsts sniegts arī NVO, kas strādā ar diasporas kultūru, pārstāv diasporas latviešus, piemēram Eiropas Latviešu biedrība, biedrība *“Latvieši pasaulē”*.

Kā liecina kultūras nozares operatoru aptaujā piedalījušos NVO dati, iespējas saņemt atbalstu no VKKF kā pozitīvas (piecu punktu skalā no trīs līdz pieci) vērtējuši 55,7% respondentu, kas ir augstāks vērtējums, nekā iespējas saņemt atbalstu no pašvaldībām – 47,4% vai nozaru ministrijām – 27,3%, no sponsoriem un atbalstītājiem 39,4%.

Papildu ieskatu NVO aktivitātē sniedz pētījumā veiktās fokusgrupu diskusijas ar jauniešu, diasporas un mazākumtautību pārstāvjiem.

Piemēram, mazākumtautību organizācijas pārstāves teiktais: *“Visi šie projekti, kas ilgāku laiku bija, visi bija saistīti. Gan no kultūrkapitāla fonda, bet visi bija saistīti ar simtgadi. Tas bija ļoti vērtīgi, tagad jau gadu nav projektu, un var izjust to, ka trūkst.”*

Jāatzīmē gan, ka joprojām nepietiekamas var būt organizāciju prasmes projektu pieteikumu veidošanā, kā arī ierobežotas iespējas darba dēļ, kā liecina šis viedoklis: *“Mēs gājām mācīties rakstīt tieši sociālos projektus. Tieši, kā to varētu darīt. Bet es saku, pietrūkst laika, jo mēs visi esam iesaistīt vairākos darbos. Pasākumus arī rīkojam, bet citādākus.”*

¹⁰⁷ VKKF mājas lapā: <http://www.vkkf.lv/#2626>

¹⁰⁸ <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/jaunumi/programmas-pirmaja-gada-butiski-pieaudzis-valsts-simgadei-veltito-norisu-skaitis-2345>

¹⁰⁹ Šī novērtējuma periodā (2015. – 2018.g.).

Atsevišķa atbalsta programma bija saistīta ar satura radīšanu "Latvijas skolas somai". 2017. un 2018. gadā notika pavisam trīs konkursi, kuros vairāk nekā puse finansēto projektu ir NVO iesniegti.

Trešais būtisks instruments, kas īstenots ar īpašu KM deleģējumu PBLA bija "Atbalsts simtgades pasākumiem diasporas mītnes zemēs". Kā liecina simtgades biroja pārstāvju paustais, šī instrumenta izveide bija mērķtiecīga dialoga rezultāts, īpašu uzmanību pievēršot tam, lai ir skaidri kritēriji un pārskatāma procedūra, pēc tam – izvērstā popularizēšanas kampaņa: *"Tā bija ļoti cieša sadarbība, kas beigās rezultējās daudzās tikšanās reizēs, kurās runājām ar piemēriem, stāstījām un braukājām. Ja bija iespēja būt kādā valstī, mēs uzreiz tikāmies ar kādu vietējo organizāciju un runājām, rādījām. Mēs ļoti intensīvi sūtījām jaunumus un ziņas"* (Simtgades biroja pārstāve).

2018. gadā ar diasporas atbalsta instrumenta palīdzību atbalstīti 23 projekti, dažādos kontinentos (no Brazīlijas līdz Krievijas Federācijai) un dažādā mērogā – no Baltijas studiju attīstības asociācijas konferences Stenforda universitātē līdz aktivitātēm dažās izglītības iestāžu klasēs Baškortostanā. Finansējuma apguvēju pārskati liecina par to, ka šis finansējums palīdzējis gūt vietējām kopienām ārkārtīgi nozīmīgu emocionālu pieredzi un vairot savu redzamību mītnes zemēs. Vienā gadījumā aprakstīts pārpratoms, kura rezultātā saņemtais finansējums kavējies un bijis mazāks, nekā bija paredzēts.

Kopumā pārskatu tonalitāte būtiski atšķiras no valsts pārvaldes institūciju ziņojumiem, tajos pārsvārā lieto emocionāli piesātinātu, sirsnīgu valodu un izvērsti, cilvēciski silti apraksta gan norises, gan to rezultātus.

Fokusgrupas diskusijas dati apstiprina šo pasākumu nozīmi: *"Varēja novērot, ka cilvēki ir gatavi to darīt un tiešām lepojas, ka ir iespēja šos kopīgos projektus realizēt. Tā tiešām ir ārkārtīgi liela vērtība, kas saliedēja."*

Arī KM un Simtgades biroja informanti ļoti augsti vērtē šos pasākumus. Piemēram, *"tik cieša sadarbība valsts pārvaldē ar diasporas organizācijām nebija bijusi. Tur mēs dabūjām fantastisku atgriezenisko saiti un rezultātus, kā latvieši visā pasaulē tiek iesaistīti."* (Simtgades biroja pārstāve).

Kopumā, skatot NVO iespējas līdzdalībai un iniciatīvai, kultūras operatoru aptaujas ietvaros NVO sniegtās atbildes liecina, ka iesaistītie augstu vērtē iespējas saņemt organizatorisku un informatīvo atbalstu no Latvijas Simtgades biroja – 57,9%, arī no nozaru ministrijām – 45,4%, un īpaši liels ir tādu respondentu īpatsvars, kas norāda uz pašu guvumu no iniciatīvu īstenošanas.

67,2% uzskata, ka iesaiste ir devusi viņiem iespēju veidot jaunas partnerības, bet 81,1% uzskata, ka šī iesaiste devusi iespēju aktivizēt pašu darbību, kur īpaši daudz – 40,5% – ir tādu respondentu, kas šādas iespēja vērtē kā "ļoti augstas".

Kopumā NVO iespējas un guvumi vērtējami visai pozitīvi.

3.3.2. Citas iniciatīvas

Papildu iniciatīvām, kuras tika veidotas valstiskā līmenī vai kuru atbalstam tika veidoti īpaši nacionāla mēroga instrumenti, Programmā bija iecerēts rosināt pašiniciatīvu visplašākajā nozīmē, piemēram, ģimenes vai apkaimes aktivitāšu līmenī.

Daudzas no šīm iniciatīvām tika iekļautas Simtgades biroja izveidotajā atvērtajā notikumu kalendārā, taču var pieņemt, ka neskaitāmas iniciatīvas ir zināmas galvenokārt īstenoāju tuvākajam sociālajam lokam. To apliecina gan iedzīvotāju aptaujas dati, kur respondenti norādīja, kādā mērā piekrīt apgalvojumam, ka viņu tuvinieku, kolēģu, draugu lokā bija vērojama iesaiste pasākumu organizēšanā, gan arī pētījumā veikto fokusgrupu diskusiju dati, kur tika nosaukti dažādi piemēri.

Jau 2017. gada aptauja, ko īstenoja pētījumu kompānija "Kantar", liecina: 14% iedzīvotāju iecerējuši līdzdarboties un palīdzēt pasākumu norisē¹¹⁰. Savukārt jautāti, vai viņiem ir personīga apņemšanās, ko vēlas īstenot līdz valsts simtgadei, respondenti atbildēja, ka plāno uzlabot savu dzīves telpu, viņiem ir īpašas

¹¹⁰ <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/jaunumi/programmas-pirmaja-gada-butiski-pieaudzis-valsts-simgadei-veltito-norisu-skaitis-2345>

apņemšanās saistībā ar personīgo dzīvi vai veselību, vai vēlas izzināt Latviju un tās kultūru. Tāpat iedzīvotāji vēlas veikt pārmaiņas karjerā, uzsākt jaunas mācības, izpētīt savas dzimtas vēsturi (Baltic International Bank Latvijas Barometrs dati, 2017. gada novembris)¹¹¹.

2019. gada novembrī aptaujā apgalvojumam, ka ir piedalījušies dažāda mēroga aktivitāšu organizēšanā un nodrošināšanā (no diezgan aktīvi līdz ļoti aktīvi, piecu punktu skalā vērtējumi 3-5) piekrīt 23,1% iedzīvotāju.

Aptauja arī liecina, ka 15,5% iedzīvotāju ir kāda aktivitāte, ko viņi uzskata par savu vērtīgu Latvijas simtgadei: Latvijas iedzīvotāju aptauja, atvērtais jautājums A8, "Vai ir kāda aktivitāte, norise, ko uzskatāt par savu personīgo dāvinājumu, vērtīgu Latvijas simtgadē", kur nosauktais: rūpes par dabu/vides labiekārtošana, dalība pasākumu rīkošanā, kultūras produkta radīšana, pasākumi ar ģimeni, utt., kopā šādas atbildes 15,5%.

Papildus ieskatu sniedz arī fokusgrupu diskusiju dati.

Dalībnieki liecina par gandarījumu un emocijām, ka varējuši piedalīties: "*Patiess prieks, ka man bija tāda iespēja simtgadē pielikt mazo pirkstiņu visam tam procesam. Varēšu stāstīt mazbērniem*". (Jaunietis)

Tiek uzsvērts tas, ka vērtība bijusi labu emociju radīšana citiem: "*nav tādas pasaules mērogā jāizdomā, kā tu tagad svinēsi, bet izdarīt vienkāršu lietu un apsveikt valsts svētkos cilvēkus, kuri varbūt ir atstāti vai vientuļi. Man liekas, tas priekš manis likās vērtīgāk nekā darīt parastu darbu. Radīt svētkus citiem, bet tā brīvprātīgi aiziet un pasmaidīt*". (Jauniete)

Jaunieši pamanījuši arī to, ka ne vienmēr citu jauniešu iesaiste notiek viegli, un viņu rosinātās aktivitātes varētu būt saskārušās ar zināmu plaisu: "*mēs bijām arī mazākumtautības skolās, daudziem bija problēmas pateikt šo teikumu, jo viņiem varbūt, viņi varbūt tā nejutās, varbūt viņi baidījās to atzīt, varbūt viņi nesaistīja ar sevi, taču, manuprāt, tas projekts aicināja viņus to darīt un aicināja vispār aizdomāties par to, ka mēs katrs esam tā daļa no Latvijas un ka mēs katrs nesam šo vārdu*". (Jauniete)

Tiek nosaukti arī dažādi apkārtējo jauniešu vērtējumi valsts dzimšanas dienā, kā, piemēram, šis: "*Man ļoti patīk, viens mans vecais skolas biedrs tieši uz astoņpadsmito novembri uztaisīja video, kur Ragaciems, ir tāda vieta pie jūras, un tur ir bāka, un tad viņš uztaisīja video, kur cilvēks uzkāpj un iekar karogu bākas augšā. Ļoti skaisti. Man patīka tas video*". (Jaunietis)

Kopumā jaunieši norāda, ka iespēju bijis daudz, piemēram, katrā pasākumā bijuši vajadzīgi brīvprātīgie, un drīzāk varētu runāt par to, ka iesaistīja pat tos, ka paši nepieteicās.

Tika pieminēta arī aktivitāte, kurā jaunieša iniciatīva nerada turpinājumu (uz to norāda arī vairākas intervijas): "*Bija taču tas, ka stundas varēja dāvināt. Bija vai ne? Es man liekas arī uzdāvināju, kādas četras. Bet neviens nekad nepaprasīja*". (Jauniete)

Taču dominējošais viedoklis liecina, ka, ja jaunieši gribēja iesaistīties, iespējas atrast varēja – tai skaitā virtuālas.

Fokusgrupas diskusijā daudz liecību arī par diasporas pašiniciatīvu, piemēram, īpaša fonda izveidošanu, ziedošanas akciju ar īpašām piespraudēm un sacensību (līdzekļi pēc tam izmantoti pasākumu atbalstīšanai); simtgades informācijas pārpublicēšanu organizācijas mājas lapā, tādas kā vidutāja funkcijas pildīšana. Ir liecības gan par nelielām pašiniciatīvas līmeņa aktivitātēm, piemēram, "*CD izdošana "Garezers dzied ar", un uz diska rakstīts "Garezera vasaras vidusskolas vērtējums Latvijas simtgadei"*", vai arī kā savs devums tiek pieminēts ilggadējs darbs vēlēšanu iecirkņa organizēšanā, kas "*ir ilgstoši un katru reizi nav mazāka dāvana kā viens liels bums*".

Gan Latvijas simtgades biroja atvērtais notikumu kalendārs, gan publicējamās ziņas liecina, ka programmas īstenošanas laikā bijis visai daudz iespēju pievienoties dažādās aktivitātēs, veidot reālus un virtuālus krājumus ar ainavām, dabas objektiem, darbiem, u.t.t.

Daži piemēri: „Simgades burtnieks” (LU LFMI iniciatīva), “LV100 Dižošanās” (dižkoku meklēšana kopā ar Dabas aizsardzības pārvaldi), Latvijas Nacionālā vēstures muzeja (LNVM) atvērts Latvijas valsts simtgadei veltītais

¹¹¹ Turpat.

“Gadsimta albums” – virtuāla attēlu galerija vietnē www.latvijasgadsimts.lv, kurā ikviens aicināts pievienot savu fotogrāfiju un stāstu par savas ģimenes un dzimtas, darba kolektīva vai organizācijas vēsturē svarīgu notikumu, personību vai vietu Latvijā laika periodā no 1914. līdz 2017. gadam.

Atrodams arī liecības par nelieliem vietēja mēroga pasākumiem jau kopš 2017. gada, piemēram, ziņa, ka “Biedrība” Dabas Draugi” aicina 4. maijā plkst. 16:30 pulcēties Liepājā, lai kopīgi dotos izzinošā pārgājienā gar jūru un noslēgumā pulcētos pie Ģimenes ugunsкура”¹¹².

Šādu sabiedrības iniciatīvu mērogu un būtību kā ļoti izdevušos vērtē paši simtgades biroja darbinieki un Radošās padomes locekļi.

Kā norāda intervijās, procesa aizsākums bija pakāpenisks, iespējams, pārvarot iesakņojušos pasīvo vai skeptisko pozīciju valsts svētku svinēšanā, taču *“tā kā process ir vairāku gadu garumā, tad mēs šobrīd tiešām to izjūtam”*.

Novērtējot procesa rezultātus, Simtgades biroja pārstāvji atzīmē, ka *“sakustējās tie pamati, tās personīgās, pilsoniskās, vietējās, reģionālās iniciatīvas, ko, kā mēs tolaik runājām, ka tās ir tās dāvanas, ko katrs var izdomāt dāvināt”*.

Secinājumi

Pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu brīvprātīgais raksturs un atvērtais līdzdalības ietvars, ierobežo šo iniciatīvu sistemātiskas kvantitatīvas uzskaites un līdz ar to – ietekmes izvērtējuma iespējas.

Secināts, ka pilsoniskās sabiedrības pārstāvniecība Programmas pārvaldībā un īstenošanā bija iespējama vairākos līmeņos: iesaistoties Programmas koncepcijas ideju radīšanā (publiskajās diskusijās); iesaistoties Programmas īstenošanai izveidotajās darba grupās, padomēs un komitejās (piemēram, Jauniešu rīcības komitejā, Rīcības komitejā, Darba grupā Latgales kongresa simtgades pasākumu organizēšanai); iesaistoties Nacionālā pasākumu plāna pasākumu īstenošanā – sadarbojoties ar kādu no nozares ministrijām vai organizācijām; piesakot savus projektus īpaši veidotu instrumentu – piemēram, VKKF, PBLA diasporas pasākumu – atbalstam; piesakot savus projektus vietējo pašvaldību konkursos (par šo sadaļu izsmeltošu datu nav, tikai ziņas Latvijas valsts simtgades biroja veidotajā notikumu kalendārā).

Būtiska loma pilsonisko iniciatīvu un līdzdalības nodrošināšanā bija tādu finanšu instrumentu izveidē kā Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogramma “Latvijai 100”, atbalsta programmai VKKF, kas vērsta uz satura radīšanu “Latvijas skolas somai” (2017. un 2018. gadā notika pavisam trīs konkursi, kuros vairāk nekā puse finansēto projektu ir NVO iesniegti), kā arī instrumentam, kas īstenots ar īpašu KM deleģējumu PBLA “Atbalsts simtgades pasākumiem diasporas mītnes zemēs”.

Īpaša loma Programmas līdzdalības dimensijas izpausmēs bija daudzām neformalizētām individuālā, ģimenes vai apkaimes līmenī veiktām aktivitātēm, kas tika simboliski pakārtotas vai veltītas valsts simtgadei.

Pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu iespējas vērtējamas kā plašas un klātesošas visos programmas īstenošanas līmeņos. Šo aktivitāšu daudzveidība un neformālais raksturs nosaka to, ka tās nav sistemātiski uzskaitāmas, t.i. nav iegūstami reprezentatīvi/kvantitatīvi dati par tām, taču kvalitatīvie dati ļauj secināt, ka aktivitāšu klāsts bijis daudzveidīgs. Īpaši atzīmējamas diasporas aktivitātes.

Iniciatīvās iesaistītie augsti novērtē gan pieejamās iespējas (tai skaitā informatīvā un organizatoriskā atbalsta saņemšanu no Simtgades biroja), gan savus gūvumus – jaunu partnerību izveidi, savas darbības aktivizēšanos.

¹¹² <https://lv100.lv/programma/kalendars/gimenes-ugunskurs-4-maija/>

4. SABIEDRĪBAS IESAISTES UN LĪDZDALĪBAS NOVĒRTĒJUMS

Spēja uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs ir viens no kritērijiem Nacionālajā pasākumu plānā iekļaujamajām norisēm. Tādēļ Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas izvērtējumā būtisks ir jautājums, cik sekmīgi pasākumu un norišu programma sasniegusi sabiedrību kopumā un konkrētas tās mērķgrupas, kurām tikusi veltīta īpaša uzmanība. Turklāt Latvijas iedzīvotāju un mērķa grupu pieredze un viedoklis par Latvijas simtgades programmu ir viens no programmas ietekmes indikatoriem. Šajā nodaļā sniegts pārskats par iedzīvotāju informētību un līdzdalību simtgades norisēs, kā arī būtiskākie dati, kas ļauj vērtēt simtgades norišu ilgtermiņa ietekmes potenciālu dažādos tās aspektos – gan iedzīvotāju vērtējumos un attieksmēs, gan kultūras sektora aktivizēšanā, gan piederības sajūtas valstij veicināšanā un iedzīvotāju savstarpējās uzticēšanās un sadarbības rosināšanā.

4.1. Latvijas valsts simtgades svinību programmas mērķgrupas

Latvijas valsts simtgades svinību programma ir vērsta uz visu sabiedrību kopumā (kā Latvijas iedzīvotājiem, tā tautiešiem ārvalstīs), neizdalot konkrētas mērķgrupas, kurām tiktu veidoti speciāli, atšķirīgi pasākumi un aktivitātes. Vienlaikus Latvijas valsts simtgades programmas izstrādes un īstenošanas plānošanas dokumentos tiek akcentēta nepieciešamība īpašu uzmanību pievērst atsevišķām, konkrētām mērķgrupām. Informatīvā ziņojuma „Par gatavošanos Latvijas valsts simtgadei 2017.–2021. gadā”¹¹³ 2.1. punktā norādīts: “Svētku programmas sagatavošanā un norisē būtiski ir iesaistīt dažādas mērķgrupas procesa sagatavošanā, lai veidotu tādu programmu, kas sasniegtu dažādas auditorijas – **jauniešus un bērnus, seniorus, mazākumtautības, mūsu tautiešus ārvalstīs, reģionus**” (autoru izcēlumi). Savukārt 2.3. punktā: “Komunikācija par simtgadi aptver dažādas mērķauditorijas, īpašu uzmanību pievēršot šādām grupām – **seniori, cilvēki, kuri dzīvo tālu no apdzīvotām vietām, mazākumtautības, jaunieši un mūsu tautieši ārvalstīs**, katrai no šīm grupām paredzot īpašus pasākumus, komunikācijas kanālus un informācijas pasniegšanas veidus” (autoru izcēlumi). Informatīvajā ziņojumā „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam”¹¹⁴ konkrētas mērķgrupas netiek identificētas, lai arī tekstā tiek izmantots apzīmējums “mērķauditorija”. Tomēr sestais no astoņiem Latvijas valsts simtgades svinību mērķiem ir vērsts konkrēti uz jauniešiem kā mērķgrupu: “stiprināt **jauniešu** radošo iniciatīvu un piederības sajūtu Latvijai”. Savukārt Nacionālajā pasākumu plānā iekļaujamo norišu kritērijos kā pirmais definēts – “norise spēj uzrunāt, iesaistīt un saliedēt **lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs**”, – tādējādi apstiprinot iepriekš izteikto tēzi par simtgades programmas vērsumu uz visu sabiedrību kopumā. Bet Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas „Latvijai – 100” projektu konkursa nolikumā noteikts: “Prioritāri tiek atbalstītas norises, kas vērstas uz sadarbību, **bērnu un jauniešu** iesaisti un izmanto mūsdienīgus mākslinieciskās izteiksmes un komunikācijas līdzekļus, kā arī vērstas uz pieejamības nodrošināšanu dažādām sabiedrības grupām (t. sk. **cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ģimenēm ar maziem bērniem, senioriem, attālos reģionos dzīvojošiem, Latvijas mazākumtautībām**)”. Konkursa pieteikuma formā papildus tiek izdalītas arī: **tautieši ārvalstīs un ārvalstu viesi**. Tādējādi – lai gan atsevišķos plānošanas dokumentos tiek norādītas konkrētas mērķgrupas, tajās nav definēta nepieciešamība veidot atsevišķus pasākumu un aktivitātes konkrētām mērķgrupām, bet drīzāk norādīts uz nepieciešamību īpašu uzmanību pievērst konkrēto mērķgrupu informēšanai un iesaistei jebkurā no īstenojamiem pasākumiem.

Līdz ar to secināms, ka **Latvijas valsts simtgades programmā konsekventi tiek īstenoti divi diskursi**. Pirmkārt, **programmas satura diskurss** – centieni programmu kopumā vērst uz visu sabiedrību, nevis veidot pasākumus konkrētu mērķgrupu segmentiem. Otrkārt, **līdzdalības nodrošināšanas diskurss** – pēc iespējas plašākas auditorijas piesaistei izmantot katrai mērķgrupai atbilstošas komunikācijas un mārketinga stratēģijas, kā arī (cilvēku ar īpašām vajadzībām gadījumā) vides un pasākumu un aktivitāšu satura pieejamības apsvērumus.

¹¹³ Informatīvais ziņojums "Par gatavošanos Latvijas valsts simtgadei 2017.–2021.gadā". Izskatīts MK 09.02.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40381538>

¹¹⁴ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

Šādas pieejas īstenošana pati par sevi rosina saliedētību un sociālo iekļaušanu, sekmējot dažādu sabiedrības mērķgrupu kopdarbību.

Jāpiebilst un jāuzsver, ka **konkrētās izdalītās mērķgrupas lielā mērā ir tās, kas kā mazāk sekmīgi iesaistītas kultūras patēriņā un līdzdalībā identificētas 2018. gada pētījumā** "Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums"¹¹⁵. Pētījumā norādīts: "Sociāli demogrāfisko mērķgrupu griezumā novērojams, ka **izteikti aktīvāki kultūras patēriņā ir iedzīvotāji ar augstāko izglītību, 15–24 gadīgie, tie, kuriem ir augsti ienākumi (virs 600 eiro uz vienu ģimenes locekli mēnesī), 3 un vairāk personu ģimenes**. Savukārt **retāki kultūras patērētāji ir 65–74 gadīgie, vidējo izglītību ieguvušie, ar zemiem ienākumiem (līdz 199 eiro uz vienu ģimenes locekli mēnesī), tie, kuri dzīvo vieni**. Tāpat novērojams, ka nedaudz retāk pasākumus apmeklē **vīrieši, krievu tautības iedzīvotāji, kā arī tie, kuriem nav nepilngadīgu bērnu vai mazbērnu**" (autoru izcēlumi). Papildus pētījumā tiek uzsvērts, ka "kultūras pasākumu apmeklējums samazinājies 25–34 gadīgo mērķgrupā" – tas aktualizē nepieciešamību īpašu uzmanību pievērst tieši jauniešu mērķgrupai. Tātad – Latvijas valsts simtgades programmā tiek īstenots kultūras patēriņa pētnieku ieteikums īpašu uzmanību pievērst tām mērķgrupām, kuras līdz šim mazāk iesaistījušās Latvijas kultūras patēriņā un līdzdalībā (ieteikumi pētījumā: "kultūras pieejamības paplašināšana, auditorijā iesaistot kultūras patēriņā neaktīvos un sociāli mazaizsargātās iedzīvotāju grupas", "profesionālās mākslas un kultūras pieejamības nodrošināšana diasporai", "veidot daudzveidīgāku kultūras organizāciju aktivitāšu piedāvājumu", "pilnveidot profesionālās mākslas pieejamību reģionos, sekmējot mobilitāti kultūras pasākumu apmeklēšanā", "radīt jauniešu auditorijai saistošu kultūras piedāvājumu", "pilnveidot interneta, sociālo tīklu, digitālo iespēju izmantošanu auditorijas sasniegšanā un piesaistīšanā", "personīgās kultūras un sabiedriskās līdzdalības sekmēšana").

Tādēļ arī šajā nodaļā turpmākajās sadaļās tiek vērtēta sabiedrības iesaiste un līdzdalība kopumā, papildu uzmanību pievēršot konkrētām definētajām mērķgrupām, identificējot iesaistes un līdzdalības sekmīgumu kā visas sabiedrības līmeni, tā arī konkrētu mērķgrupu detalizācijā.

4.2. Latvijas iedzīvotāju interese un informētība par Latvijas valsts simtgades norisēm

Pētījumu kompānija "Kantar" īstenojās aptaujas 2017.–2018. gadā liecina par **izteikti augstu iedzīvotāju ieinteresētību par Latvijas valsts simtgades norisēm un iesaistīšanos tajās**. 2017. gada nogalē kopumā **81% Latvijas iedzīvotāju apsvēruši iespējas iesaistīties simtgades notikumos**, tai skaitā 53% – apmeklēt speciāli organizētos pasākumus, 43% – svinēt mājās, ģimenes lokā, 14% – rosināt citus apmeklēt, izzināt, iesaistīties dažādos pasākumos, 14% – līdzdarboties un palīdzēt pasākumu norisē, 5% – īstenot savu publisku vai privāti iniciatīvu. Un **jaunieši vairāk nekā citi bijuši ieinteresēti Latvijas simtgades pasākumos** (47%).¹¹⁶

Aptaujas¹¹⁷ arī liecina, ka valsts simtgades notikumu piedāvājums ir **būtiski kāpinājies sabiedrības interesi par kultūru** (no 35% uz 45%). Savukārt līdztekus kultūras sniegtajām iespējām **sabiedrību saliedē vēlme svinēt svētkus un darīt to draudzīgi un saliedēti** (44%). Latvijas Universitātes 2017. gada pētījums "Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā" liecina, ka **45% cittautiešu izjūt piederību latviskajām vērtībām, tradīcijām**, vienlaikus 40% cittautiešu ir būtiski saglabāt savu etnisko piederību.

Pētījumu kompānijas "Kantar" 2018. gada janvārī un oktobrī īstenoto aptauju dati liecina, ka **absolūtajam vairākumam jeb 80% Latvijas iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 60 gadiem Latvijas valsts proklamēšanas**

¹¹⁵ Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pretendentu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, Pētījumu centrs SKDS, Biedrība Culturelab. 2018. Pieejams:

https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/kultura_timekli/petijumi/LKA%20ZPC_Kult%C5%ABras%20pat%C4%93ri%C5%86%C5%A1%20un%20%C4%ABdzal%C4%ABba%202018.pdf

¹¹⁶ Latvijas iedzīvotāju noskaņojums un vērtības. Kantar TNS 2014.–2018. gados veikto vērtību pētījumu galvenās atziņas. Ministru kabineta 2018. gada 8. maija sēde. Pieejams: https://www.kantar.lv/wp-content/uploads/2018/05/Kantar-TNS_Iedzivotaju-Vertibas-Noskanojums_Prezentacija-MK_08.05.2018.pdf

¹¹⁷ Kādas vērtības stiprina sabiedrībā saliedētību? Kantar TNS 2014.–2018. gados veikto vērtību pētījumu galvenās atziņas. Latvijas Mazākumtautību forums 2018. Pieejams: https://www.kantar.lv/wp-content/uploads/2018/11/Kantar-TNS_Maz%C4%81kumtaut%C4%ABbu_forums_22.11.2018.pdf

100. gadadiena ir vēsturiski nozīmīgs laiks. Turklāt – 77% iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas valsts proklamēšanas 100. gadadienu vajag atzīmēt īpašāk nekā citus gadus.¹¹⁸

Šī izvērtējuma ietvaros īstenotā iedzīvotāju aptauja liecina, ka **kopumā 68% Latvijas iedzīvotāju pēdējo divu gadu laikā (2017., 2018. g.) ir meklējuši informāciju par Latvijas valsts simtgades norisēm.** Aktīvāki informācijas meklēšanā bijuši 18–24 gadīgie (šajā mērķgrupā kopumā 86% respondentu ir meklējuši informāciju), 65–75 gadīgie (80%), latvieši (79%), publiskajā sektorā strādājošie (76%), iedzīvotāji ar augstākiem ģimenes ienākumiem, virs 501 eiro uz vienu personu (78%), Vidzemē dzīvojošie (75%). Savukārt salīdzinoši retāk informāciju par simtgades pasākumiem meklējuši 35–44 gadīgie (61%), vidējo speciālo, arodizglītību ieguvušie (59%), cittautieši (53%), privātajā sektorā strādājošie (60%), bezdarbnieki (45%), Latgalē dzīvojošie (60%). Tomēr jāuzsver, ka arī šo mērķgrupu rādītāji ir augsti, liecinot, ka arī tajās interese par simtgades pasākumiem bijusi liela un ne mazāk kā puse no šo mērķgrupu pārstāvjiem informāciju ir meklējuši.

Lai gan 68% apgalvo, ka ir meklējuši informāciju par Latvijas valsts simtgadei veltītajām norisēm, **kopumā 52% novērtē, ka ir informēti par šīm norisēm.** Pozitīvus informētības vērtējumus biežāk snieguši 18–24 gadīgie (66% novērtē, ka ir informēti), sievietes (57%), latvieši (60%), publiskajā sektorā strādājošie (57%), iedzīvotāji ar augstākiem ģimenes ienākumiem, virs 501 eiro uz vienu personu (59%), laukos dzīvojošie (58%), Vidzemē dzīvojošie (60%). Savukārt salīdzinoši retāk sevi par informētiem novērtējuši vīrieši (46%), 35–54 gadīgie (47%), vidējo un vidējo speciālo, arodizglītību ieguvušie (46%–47%), cittautieši (40%), bezdarbnieki (25%), iedzīvotāji ar zemākiem ģimenes ienākumiem, līdz 300 eiro uz personu (42%), Latgalē dzīvojošie (47%). Arī šajā gadījumā jāuzsver, ka šie salīdzinoši zemākie rādītāji tomēr ir pietiekami augsti, lai uzskatītu, ka šīs mērķgrupas lielā mērā ir sasniegtas.

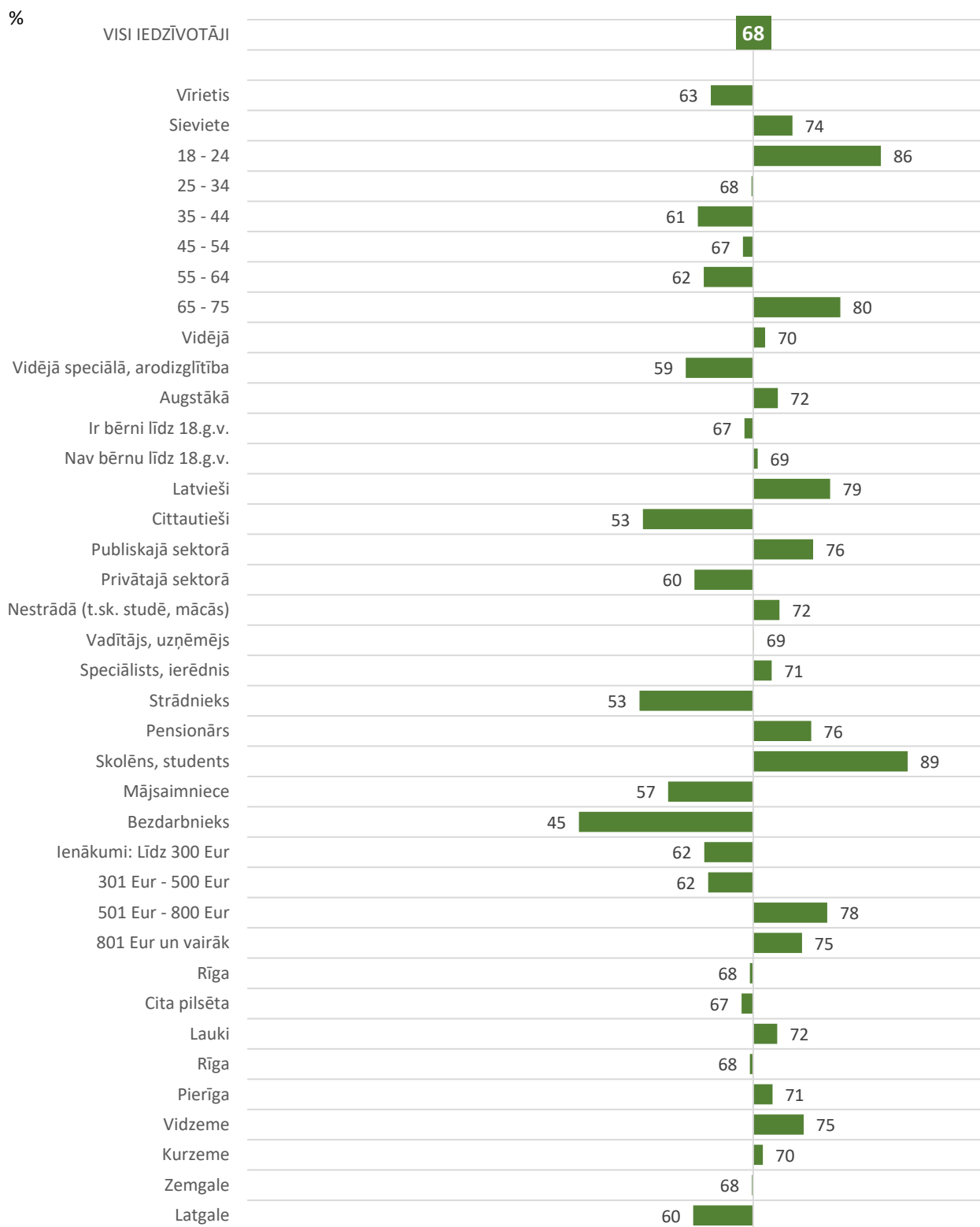
Kopumā **vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju atbalsta Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanu piecu gadu periodā (tai skaitā 14% pilnībā atbalsta un 43% drīzāk atbalsta).** Jāpiebilst gan, ka kopumā 27% iedzīvotāju pauduši kritisku vērtējumu par Programmas īstenošanu piecu gadu laika periodā (9% to nemaz neatbalsta un vēl 18% drīzāk neatbalsta). Atbalstošāki savos vērtējumos bijuši 18–24 gadīgie (kopumā 74% respondentu šajā mērķgrupā atbalsta konkrēto iniciatīvu), arī 25–34 gadīgie (65%), 65–74 gadīgie (62%), vidējo izglītību ieguvušie (62%), latvieši (68%), iedzīvotāji ar augstākiem ģimenes ienākumiem, virs 501 eiro un it īpaši virs 801 eiro uz vienu ģimenes locekli (63% un 70%), Pierīgā dzīvojošie (66%), laukos dzīvojošie (62%). Savukārt kritiskāka attieksme biežāk novērojama 45–64 gadīgajiem (49%–51%), vidējo speciālo, arodizglītību ieguvušo vidū (50%), cittautiešiem (42%), iedzīvotājiem ar zemākiem ienākumiem, līdz 500 eiro uz vienu ģimenes locekli (51%–52%), Latgalē dzīvojošo vidū (47%). Arī šajā gadījumā jāuzsver, ka nevienā no mērķgrupām pozitīvo vērtējumu īpatsvars nav zemāks kā 42%, kas rāda lielu atbalstu iniciatīvai simtgades programmu īstenošanai piecu gadu laika periodā.

Skatīt aptaujas rezultātu detalizētus grafikus nākamajās lapaspusēs.

¹¹⁸ Iedzīvotājiem Latvijas valsts simtgade ir nozīmīgs laiks. Kantar TNS. Pieejams: <https://www.kantar.lv/iedzivotajiem-latvijas-valsts-simgade-ir-nozimigs-laiks/>

Grafiks 7. Latvijas iedzīvotāju interese par Latvijas valsts simtgades norisēm (informācijas meklēšana par tām)

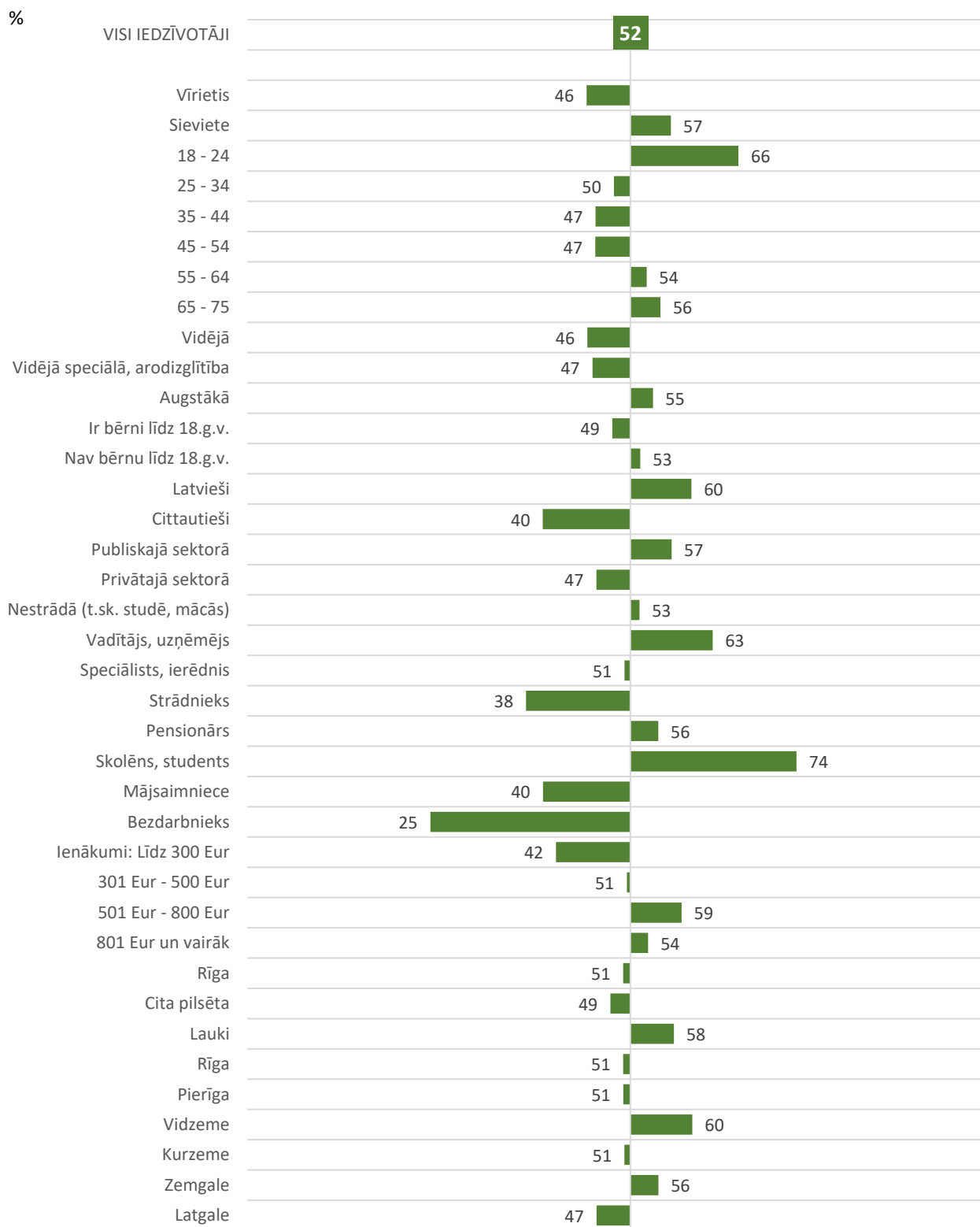
Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Piezīme: Attēlots to iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir bieži, reizēm vai reti meklējuši informāciju par Latvijas valsts simtgades norisēm. Vizuāli attēlota konkrēto sociāli demogrāfisko grupu rādītāju novirze no visas izlases kopējā rādītāja. Stabiņi uz labo pusi – rādītāji ir lielāki nekā visā izlasē kopumā, stabiņi uz kreiso pusi – rādītāji ir zemāki nekā visā izlasē kopumā. Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019 gada novembrī.

Grafiks 8. Latvijas iedzīvotāju informētība par Latvijas valsts simtgadei veltītu norišu programmas īstenošanu

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Piezīme: Attēlots informēto iedzīvotāju īpatsvars. Vizuāli attēlota konkrēto sociāli demogrāfisko grupu rādītāju novirze no visas izlases kopējā rādītāja. Stabiņi uz labo pusi – rādītāji lielāki nekā visā izlasē kopumā, stabiņi uz kreiso pusi – rādītāji zemāki nekā visā izlasē kopumā.

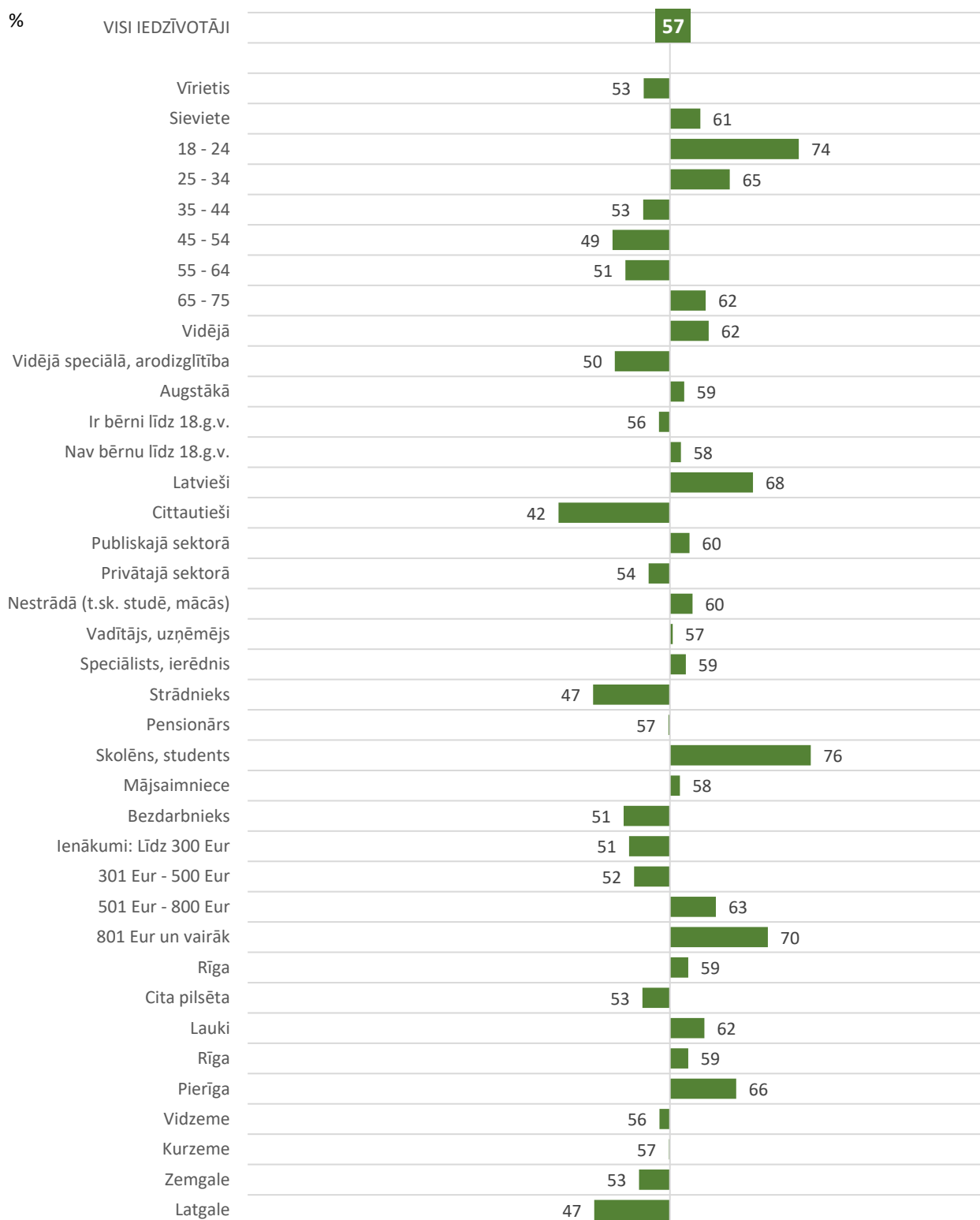
Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

Grafiks 9. Latvijas iedzīvotāju atbalsts Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanai piecu gadu laikā

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Piezīme: Attēlots atbalstošo iedzīvotāju īpatsvars. Vizuāli attēlota konkrēto sociāli demogrāfisko grupu rādītāju novirze no visas izlases kopējā rādītāja. Stabiņi uz labo pusi – rādītāji ir lielāki nekā visā izlasē kopumā, stabiņi uz kreiso pusi – rādītāji ir zemāki nekā visā izlasē kopumā.

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

4.3. Latvijas iedzīvotāju līdzdalība Latvijas valsts simtgades norisēs

Šī izvērtējuma ietvaros īstenotā iedzīvotāju aptauja liecina, ka **kopumā 65% Latvijas iedzīvotāju ir bijuši iesaistīti kādās no Latvijas valsts simtgades norisēm**, tai skaitā 63% ir apmeklējuši simtgades pasākumus kā skatītāji, 33% ir piedalījušies pasākumos kā dalībnieki, 23% ir piedalījušies ideju un priekšlikumu radīšanā (ģimenē, interešu grupā, kopienā, novadā, pilsētā u.tml.) par to, kā svinēt/atzīmēt Latvijas valsts simtgadi, un vēl 23% – piedalījušies dažāda mēroga (ģimenes, interešu grupas, kopienas, novada, pilsētas, valsts) aktivitāšu organizēšanā un nodrošināšanā.

Līdzdalībā aktīvāki ir bijuši 18–24 gadīgie (79% šīs mērķgrupas respondentu ir bijuši iesaistīti), **65–74 gadīgie** (75%), **sievietes** (73%), **vidējo izglītību ieguvušie** (70%), **latvieši** (75%), **publiskajā sektorā strādājošie** (74%), **skolēni un studenti** (84%), **iedzīvotāji ar augstākiem ģimenes ienākumiem**, virs 501 eiro uz vienu ģimenes locekli (76%), **laukos dzīvojošie** (69%), **Kurzemē dzīvojošie** (75%). Nevienā no sociāli demogrāfiskajām grupām līdzdalība nav zemāka kā 48%. Kā salīdzinoši mazāk aktīvas mērķgrupas aptaujā atklājas: vīrieši (58% ir bijuši iesaistīti), 55–64 gadīgie (60%), vidējo speciālo, arodizglītību ieguvušie (56%), cittautieši (51%), privātajā sektorā strādājošie (58%), bezdarbnieki (48%), Latgalē dzīvojošie (57%).

Šos līdzdalības datus iespējams salīdzināt ar 2018. gadā īstenotā kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījuma¹¹⁹ datiem par to, cik aktīvi bijuši dažādu sociāli demogrāfisko grupu iedzīvotāji kultūras pasākumu un aktivitāšu apmeklēšanā. Viens no būtiskiem kultūras patēriņa pētījuma secinājumiem bija, ka kultūras pasākumos un aktivitātēs mazāk aktīva grupa ir seniori (65+ vecuma grupa); savukārt Latvijas valsts simtgades iesaistes dati šo mērķgrupu rāda kā izteikti sekmīgu iesaistītu. Tas liecina, ka **simtgades programma spējusi sekmīgi piesaistīt un iesaistīt tādu sociāli demogrāfisko grupu, kas iepriekš kultūras sektoram bijis būtisks izaicinājums**. Vienlaikus citās mērķgrupās simtgades pasākumu un aktivitāšu līdzdalība uzrāda līdzīgus rādītājus kopējam kultūras patēriņam: **simtgades programma spējusi uzturēt un turpināt to mērķgrupu aktīvo iesaisti, kuri kā aktīvi līdzdalībnieki identificēti jau agrāk veiktos kultūras patēriņa un līdzdalības pētījumos, tādējādi nodrošinot iedzīvotāju aktivitātes ilgtspēju**.

To, ka simtgades pasākumos un aktivitātēs izteikti sekmīgi izdevies iesaistīt jauniešus un bērnus, kā arī seniorus, savos vērtējumos norāda arī **kultūras sektora aktori** (kultūras iestāžu, pasākumu organizētāju pārstāvji). Šīs mērķgrupas aptaujā **kopumā 88% respondentu norāda, ka simtgades pasākumos izdevies plaši iesaistīt jauniešus, 87% – bērnus, 83% – ģimenes ar bērniem, 70% – seniorus**. Tāpat izteikti pozitīvi tiek vērtēta diasporas iesaiste (60%), uzņēmēju iesaiste (59%), nevalstiskā sektora pārstāvju iesaiste (57%). Gandrīz puse respondentu pozitīvi vērtē arī ārvalstu tūristu (46%) un mazākumtautību (46%) iesaisti. Salīdzinoši kritiskāki vērtējumi sniegti vien par cilvēku ar īpašām vajadzībām iesaisti (34% to vērtē pozitīvi).

Bērnu un ģimeņu ar bērniem iesaisti izteikti pozitīvi vērtē izglītības iestādes (94% pozitīvo vērtējumu), senioru iesaisti izteikti pozitīvi vērtē kultūras centri (85%) un nevalstiskās organizācijas (81%), mazākumtautību pārstāvju iesaisti – pārvaldes institūcijas (57%) un izglītības iestādes (54%), diasporas pārstāvju iesaisti – muzeji (69%), kultūrizglītības iestādes (68%), kultūras centri (65%), nevalstiskās organizācijas (65%). Netieši šie dati liecina par to, ar kurām mērķgrupām konkrētie kultūras sektora aktori ir aktīvāk vai mazāk aktīvi strādājuši. Darbā ar mērķgrupām simtgades pasākumos un aktivitātēs aktīvāki bijuši kultūras centri, pārvaldes iestādes, izglītības iestādes un kultūrizglītības iestādes (to sniegtie vērtējumi par mērķgrupu iesaisti ir augstāki nekā vidēji visā izlasē kopumā). Tāpat novērojams, ka aktīvāki bijuši kultūras sektora aktori pilsētās ārpus Rīgas (kā lielpilsētās, tā mazpilsētās).

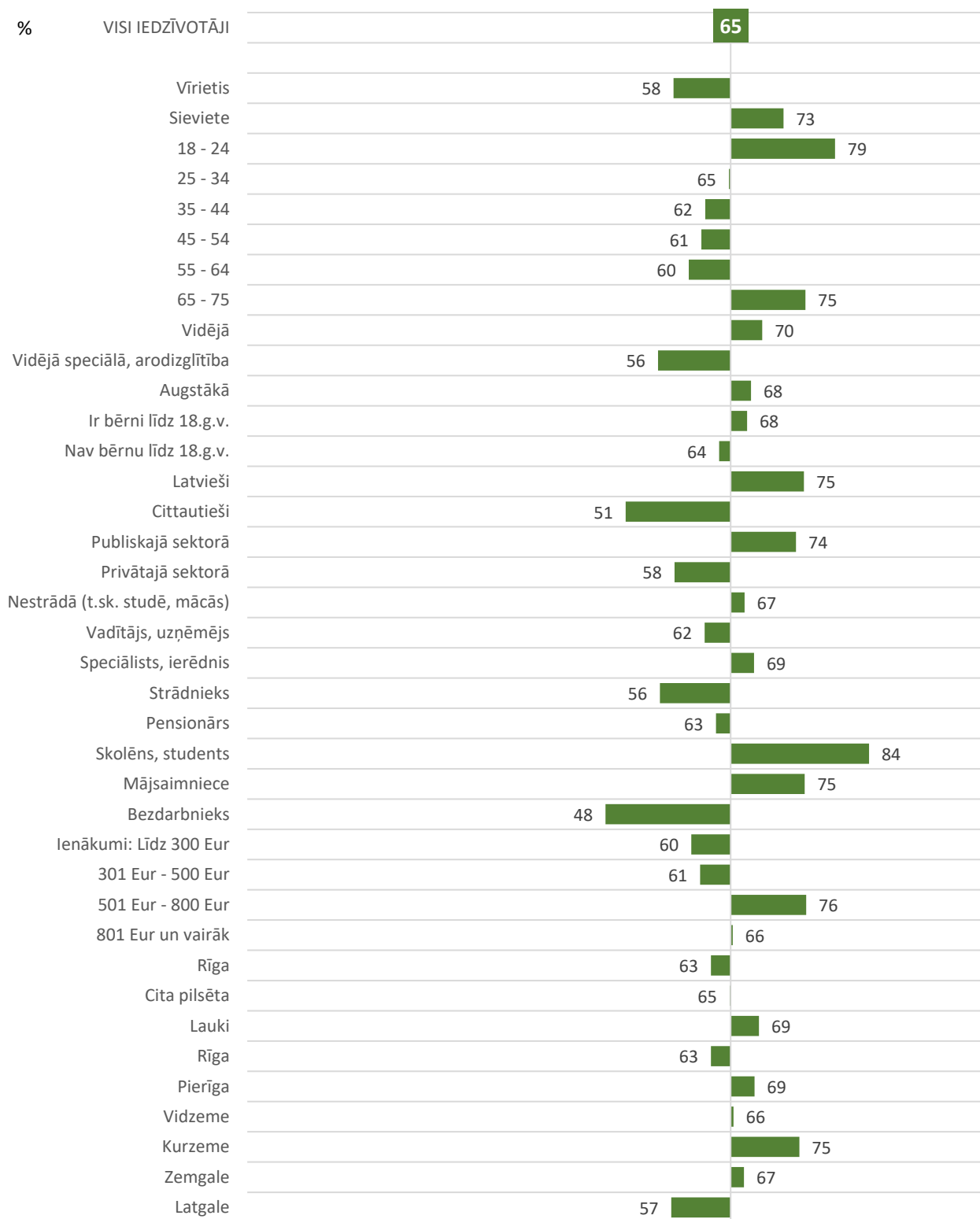
Skatīt aptaujas rezultātu detalizētus grafikus nākamajās lapaspusēs.

¹¹⁹ Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pretendentu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, Pētījumu centrs SKDS, Biedrība Culturelab. Pasūtītājs: Latvijas Republikas Kultūras ministrija. 2018. Pieejams: https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/kultura_timekli/petijumi/LKA%20ZPC_Kult%C5%ABras%20pat%C4%93ri%C5%86%C5%A1%20un%20I%C4%ABdzal%C4%ABba%202018.pdf

Grafiks 10. Latvijas iedzīvotāju līdzdalība Latvijas valsts simtgades norisēs: kopējais līdzdalības rādītājs

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Piezīme: Attēlots iesaistīto iedzīvotāju īpatsvars. Vizuāli attēlota konkrēto sociāli demogrāfisko grupu rādītāju novirze no visas izlases kopējā rādītāja. Stabiņi uz labo pusi – rādītāji ir lielāki nekā visā izlasē kopumā, stabiņi uz kreiso pusi – rādītāji ir zemāki nekā visā izlasē kopumā.

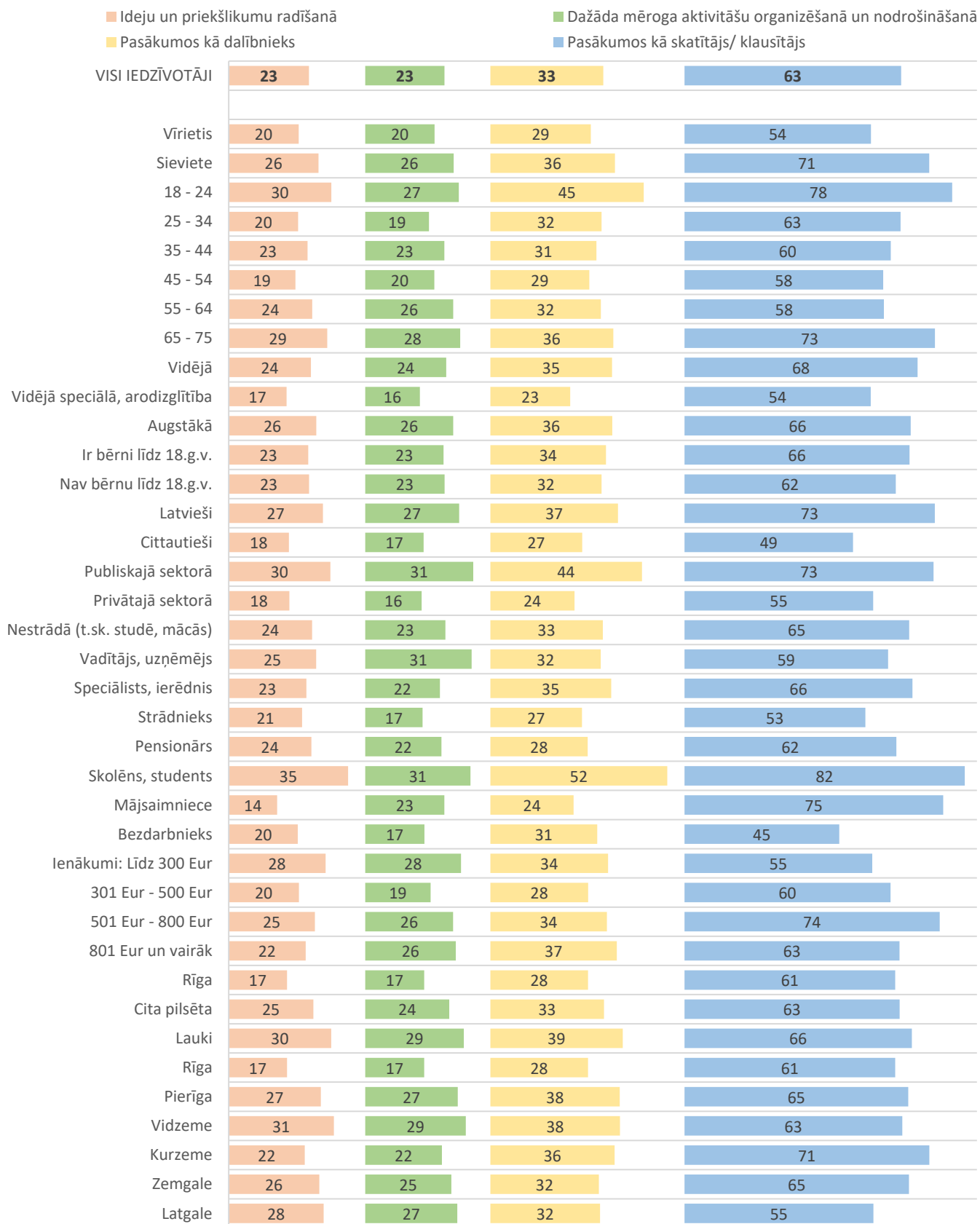
Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

Grafiks 11. Latvijas iedzīvotāju līdzdalība Latvijas valsts simtgades norisēs: detalizētie līdzdalības rādītāji pēc līdzdalības veidiem

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Piezīme: Attēlots iesaistīto iedzīvotāju īpatsvars par katru no līdzdalības veidiem.

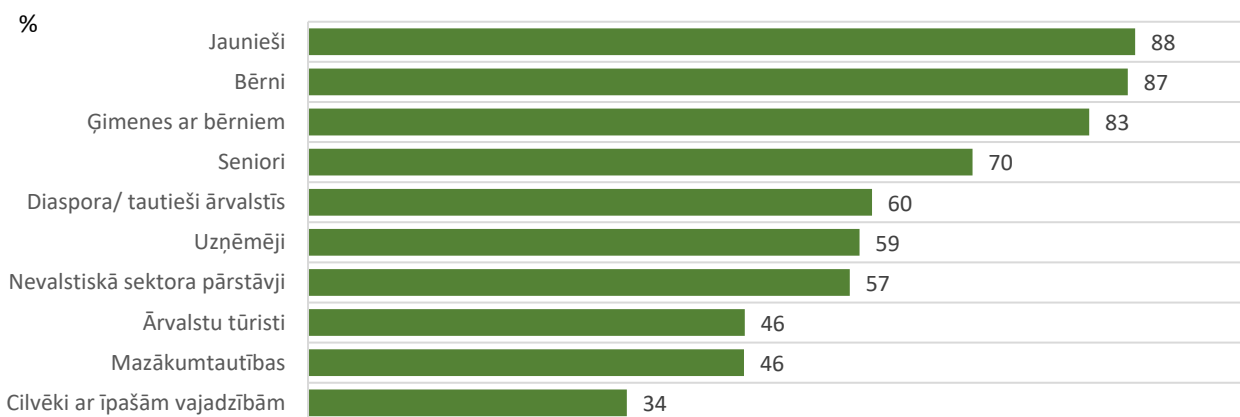
Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

Grafiks 12. Kultūras pasākumu rīkotāju, kultūras institūciju un organizāciju vērtējums par simtgades pasākumos un aktivitātēs iesaistītajām mērķgrupām: kopējie rādītāji

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras pasākumu rīkotāju un kultūras institūciju un organizāciju pārstāvji). Piezīme: Attēlots to respondentu īpatsvars, kuri uzskata, ka konkrētās mērķgrupas ir tikušas iesaistītas.

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota mērķgrupas aptauja 2019. gada novembrī.

Tabula 4. Kultūras pasākumu rīkotāju, kultūras institūciju un organizāciju vērtējums par simtgades pasākumos un aktivitātēs iesaistītajām mērķgrupām: detalizēti rādītāji respondentu mērķgrupās

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras pasākumu rīkotāju, kultūras institūciju un organizāciju pārstāvji). Piezīme: Attēlots to respondentu īpatsvars, kuri uzskata, ka konkrētās mērķgrupas ir tikušas iesaistītas. Zaļā krāsā iekrāsoti rādītāji, kas ir būtiski augstāki, sarkani – rādītāji, kas ir būtiski zemāki nekā kopējais visu respondentu rādītājs.

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota mērķgrupas aptauja 2019. gada novembrī.

%	Jaunieši	Bērni	Ģimenes ar bērniem	Seniori	Diaspora/ tautieši ārvalstīs	Uzņēmēji	Nevalstiskā sektora pārstāvji	Ārvalstu tūristi	Mazākumtautības	Cilvēki ar īpašām vajadzībām
VISI RESPONDENTI	88	87	83	70	60	59	57	46	46	34
Bibliotēka	88	87	85	69	53	60	49	42	42	30
Kultūras centrs	90	88	85	85	65	63	63	47	50	41
Kultūrizglītības iestāde	90	90	83	71	68	65	59	55	49	33
Muzejs	87	87	85	70	69	63	67	40	43	30
Nevalstiskā organizācija	82	86	81	81	65	53	77	42	45	27
Pārvaldes institūcija	88	85	79	66	64	62	72	49	57	43
Izglītības iestāde	93	94	90	70	58	67	51	46	54	38
Rīga	84	79	81	58	64	49	59	47	47	31
Daugavpils, Jēkabpils, Jelgava, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Valmiera, Ventspils	91	89	87	72	62	59	66	52	55	38
Cita pilsēta	90	90	83	83	64	61	60	49	51	36
Pagasts, ciems	88	89	83	70	57	63	54	43	41	33

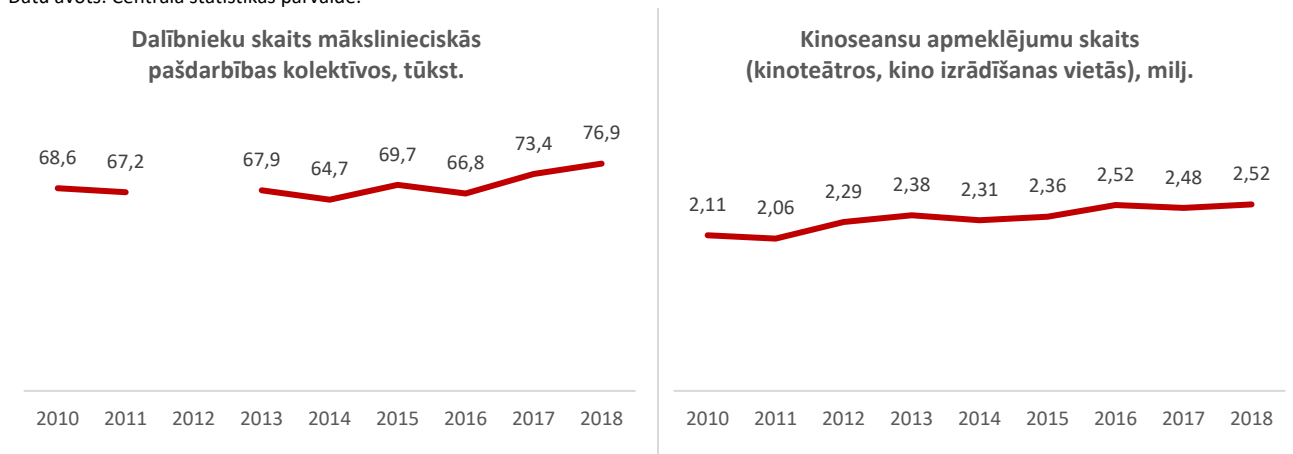
4.4. Kultūras patēriņš

Liela mēroga pasākumiem (kā, piemēram, Rīga – Eiropas Kultūras galvaspilsēta, Rīgai 800, Latvijas valsts simtgade) ir arī plašāka ietekme uz iedzīvotāju kultūras un sociālo aktivitāti kopumā. Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka pēdējo piecu gadu laikā posmā ir būtiski pieaudzis dalībnieku skaits mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos (no 64,7 tūkst. 2014. gadā līdz 76,9 tūkst. 2018. gadā), palielinājies muzeju apmeklējumu skaits (no 2,66 milj. 2013. gadā līdz 3,77 milj. 2018. gadā), kā arī pieaudzis kinoseansu apmeklējumu skaits (no 2,31 milj. 2014. gadā līdz 2,52 milj. 2018. gadā). Savukārt 2018. gadā īstenotais kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums¹²⁰ liecina, ka pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri apmeklē vietējos pagasta, novada vai pilsētas svētkus (no 62% 2008. gadā līdz 69% 2018. gadā), apmeklē populārās mūzikas koncertus (attiecīgi no 40% līdz 46%), kā arī pēdējo trīs gadu laikā nedaudz palielinājies to īpatsvars, kuri apmeklē vietējās balles vai zaļumballes (no 29% līdz 33%). Tāpat šī pētījuma dati liecina, ka 52% Latvijas iedzīvotāju 2018. gadā ir apmeklējuši kultūras pasākumus vietējā kultūras centrā, 52% apmeklējuši kultūrvēsturiskas vietas, 46% ir apmeklējuši muzejus, 37% apmeklējuši pasākumus ģimenēm ar bērniem, bet 30% mākslas galerijas un izstāžu zāles.

Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījuma ietvaros tika analizēta arī **kultūras pakalpojumu pieejamība Latvijas reģionos**. Jau 2016. gada pētījumā tika secināts, ka pēc reģionālo koncertzāļu izveides bija pieaudzis iedzīvotāju kultūras pasākumu apmeklējums reģionos. Savukārt 2018. gada iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka reģionālo kultūras pasākumu popularitātes pieaugums nav bijis viena gada fenomēns un 2018. gadā **kultūras pasākumus reģionos vismaz reizi apmeklēja 57% Latvijas iedzīvotāju (un tas ir būtisks pieaugums, salīdzinot ar 43% 2016. gadā)**.

Grafiks 13. Latvijas iedzīvotāju kultūras aktivitāte: Statistika

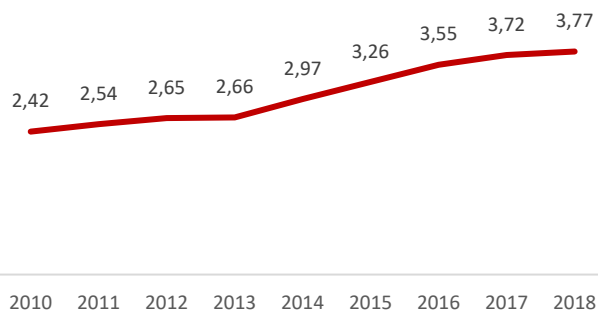
Datu avots: Centrālā statistikas pārvalde.

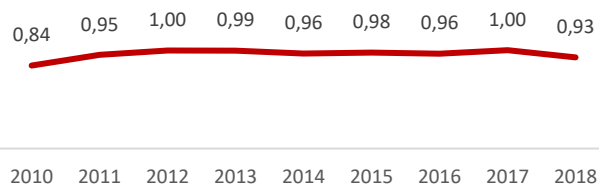
¹²⁰ Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pretendentu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, Pētījumu centrs SKDS, Biedrība Culturelab. 2018. Pieejams:

https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/kultura_timekli/petijumi/LKA%20ZPC_Kult%C5%ABras%20pat%C4%93ri%C5%86%C5%A1%20un%20I%C4%ABdzdal%C4%ABba%202018.pdf

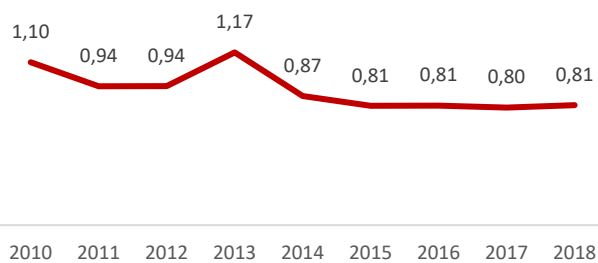
Muzeju apmeklējumu skaits, milj.

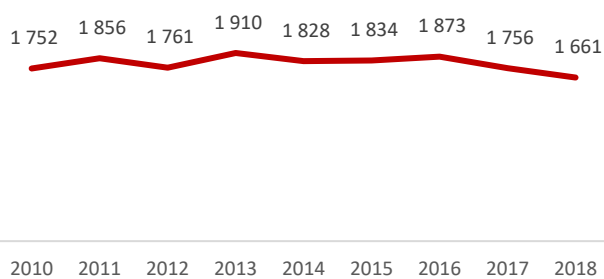
Teātru apmeklējumu skaits, milj.

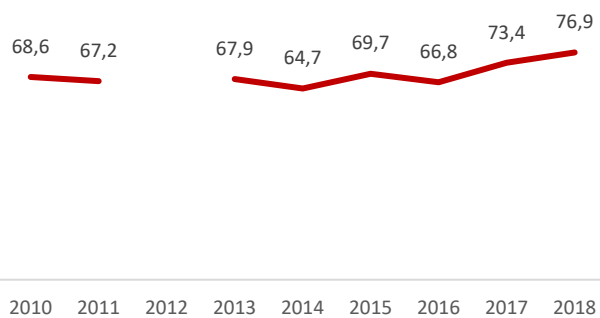
Bibliotēku aktīvie lietotāji, milj.

Grāmatu un brošūru skaits latviešu valodā (iespiedvienības)

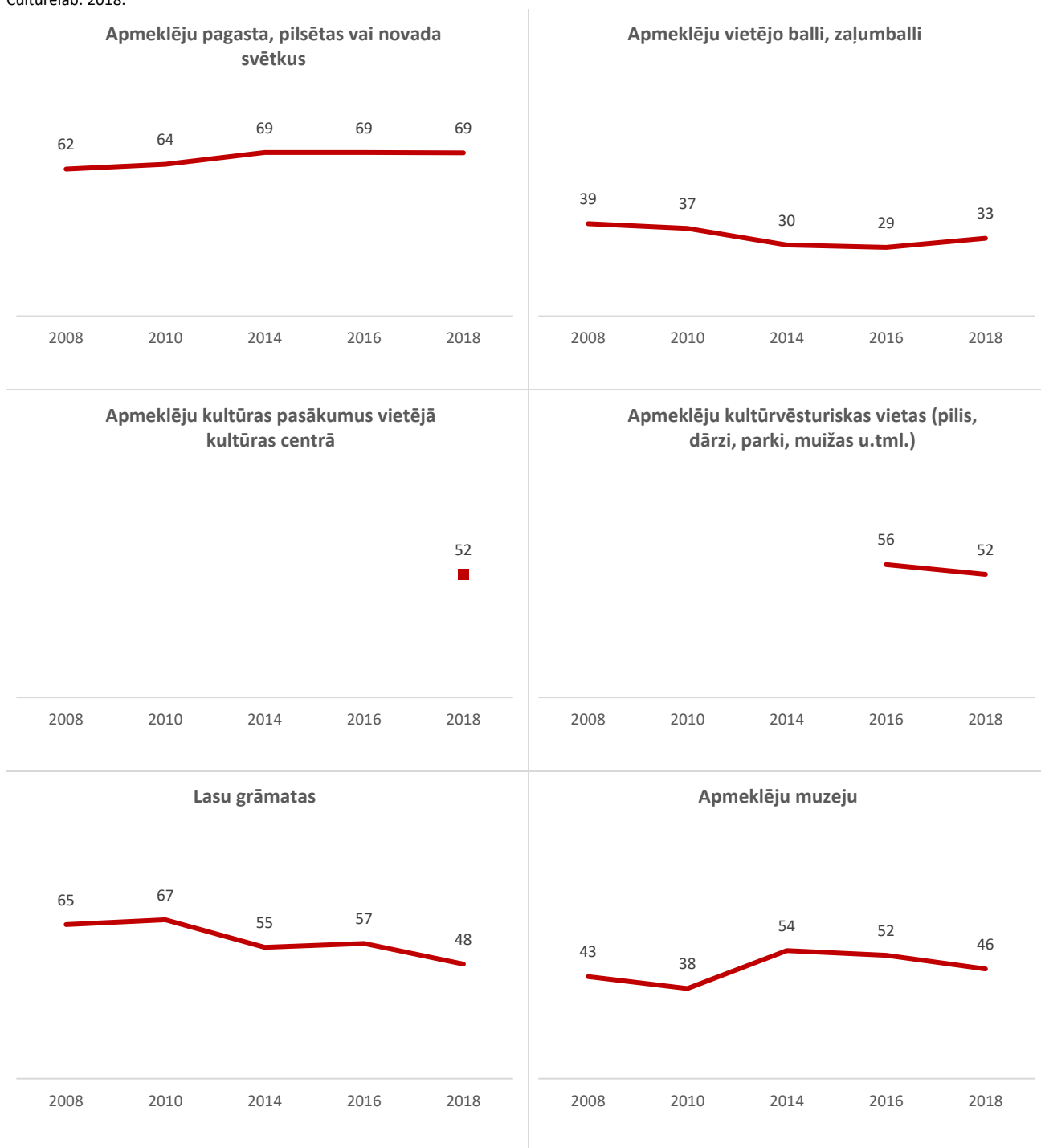

Dalībnieku skaits mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos, tūkst.

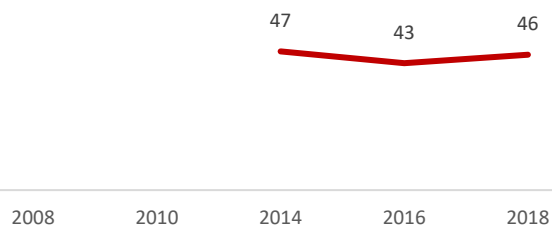
Grafiks 14. Latvijas iedzīvotāju kultūras aktivitāte: Pētījumu dati

Datu avots: Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pretendentu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, Pētījumu centrs SKDS, Biedrība Culturelab. 2018.¹²¹

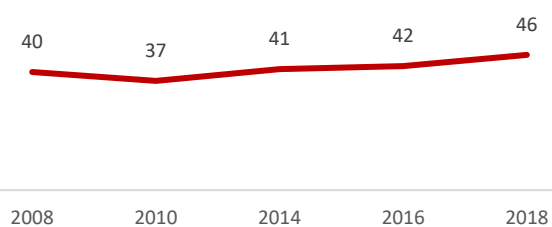

¹²¹ Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pretendentu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, Pētījumu centrs SKDS, Biedrība Culturelab. 2018. Pieejams: https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/kultura_timekli/petijumi/LKA%20ZPC_Kult%C5%ABras%20pat%C4%93ri%C5%86%C5%A1%20un%20I%C4%ABdzdal%C4%ABba%202018.pdf

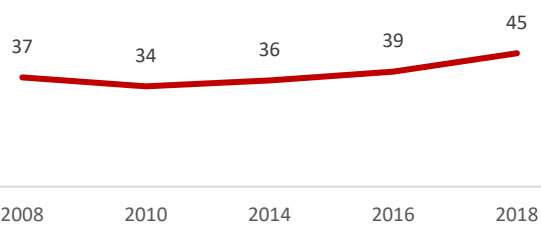
**Apmeklēju pasākumu savā pilsētā/pagastā,
kur uzstājās amatierkolektīvi**

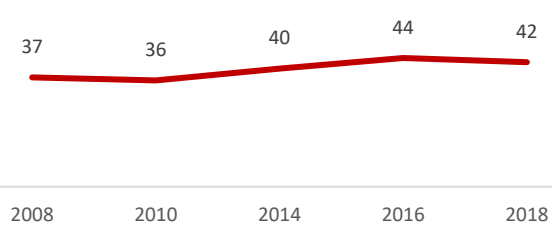
Apmeklēju populārās mūzikas koncertu

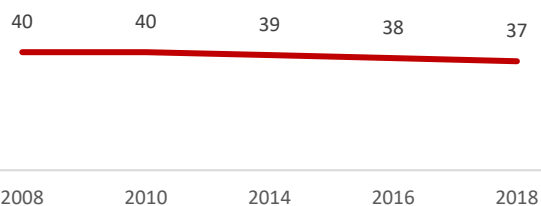
**Apmeklēju atrakciju, izklaides parku
(tematiskie parki, akvaparki, karuseļi u.tml.)**

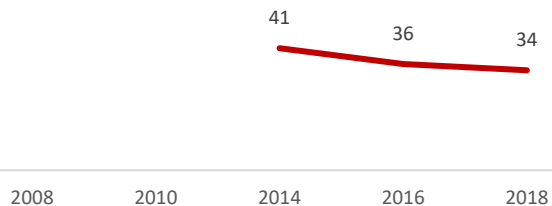
Apmeklēju teātra izrādi

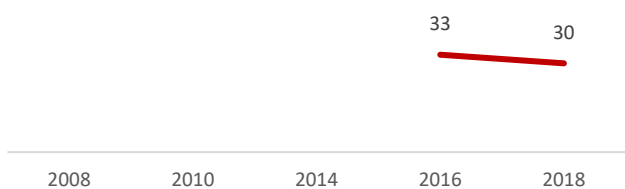
**Apmeklēju pasākumu bērniem vai ģimenēm
ar bērniem**

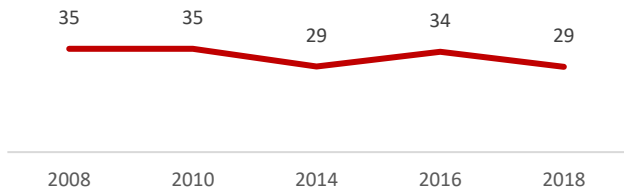
Apmeklēju bibliotēku

Apmeklēju mākslas galerijas, izstāžu zāles

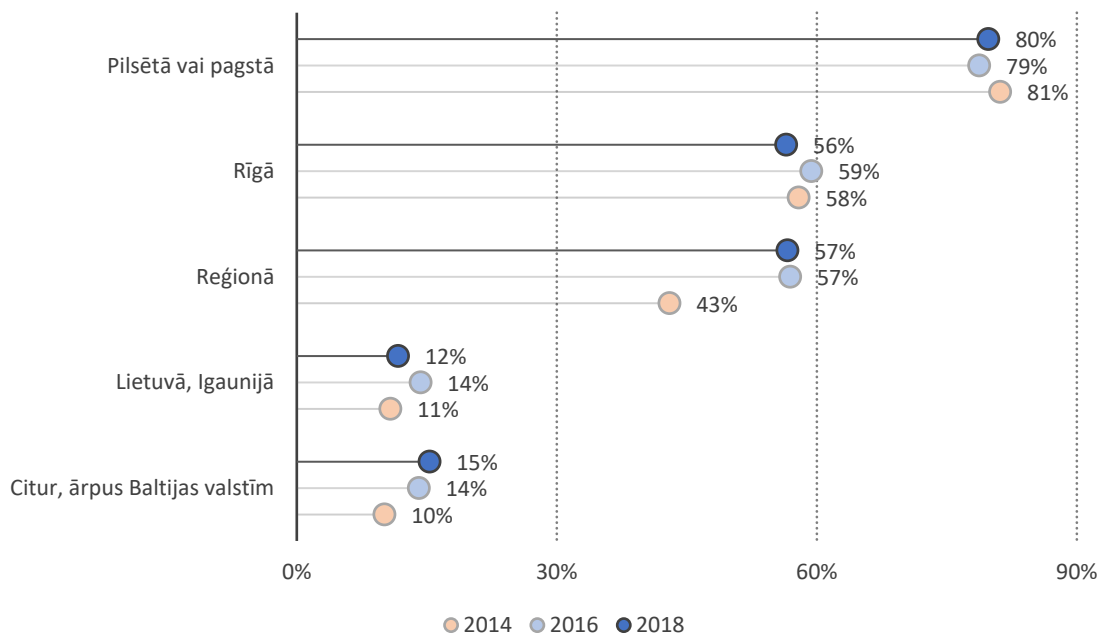

Skatījos filmu kinoteātrī vai brīvdabas kinoseansā

Grafiks 15. Kultūras pasākumu apmeklējums 2014., 2016. un 2018. gadā (vismaz reizi gadā)

Datu avots: Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pretendentu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, Pētījumu centrs SKDS, Biedrība Culturelab. 2018.¹²²

¹²² Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pretendentu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, Pētījumu centrs SKDS, Biedrība Culturelab. 2018. Pieejams: https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/kultura_timekli/petijumi/LKA%20ZPC_Kult%C5%ABras%20pat%C4%93ri%C5%86%C5%A1%20un%20I%C4%ABdzdal%C4%ABba%202018.pdf

4.5. Pasākumu un aktivitāšu daudzveidības pieaugums

Viens no būtiskiem liela mēroga pasākumu ietekmes un ilgtspējas rādītājiem ir kultūras patēriņa un līdzdalības aktivitāšu daudzveidības pieaugums. Šī izvērtējuma ietvaros īstenotā kultūras sektora aktoru aptauja liecina – **91% kultūras sektora aktoru novērtē, ka pēdējos divos–trīs gados ir pieaugusi kultūras pasākumu daudzveidība Latvijā kopumā**, un 82% – ka tā pieaugusi tieši viņu pilsētā, pagastā vai novadā. Pozitīvo vērtējumu īpatsvars ir augstāks Rīgā un citās lielpilsētās, bet arī mazpilsētās un laukos tas ir izteikti augsts. **Iedzīvotāju vērtējumi ir nedaudz zemāki, bet arī izteikti pozitīvi – 59% novērtē, ka pēdējos divos–trīs gados ir pieaugusi pasākumu daudzveidība Latvijā kopumā un 55% novērtē, ka pasākumu daudzveidība pieaugusi arī viņu pilsētā, pagastā vai novadā.** To, ka pasākumu daudzveidība ir pieaugusi viņu pilsētā, pagastā vai novadā, izteikti biežāk apgalvojuši 18–24 gadīgie (72%), latvieši (66%), Vidzemē dzīvojošie (69%). Nedaudz kritiskāki savos vērtējumos bijuši 45–54 gadīgie (46% pozitīvo vērtējumu), vidējo speciālo vai arodizglītību ieguvušie (49%), cittautieši (41%), bezdarbnieki (31%), Latgalē dzīvojošie (45%). Lai gan visu mērķgrupu rādītāji ir izteikti pozitīvi, **salīdzinoši kritiskākus vērtējumus sniegušo mērķgrupas var uzskatīt par tām, kurām pasākumu un aktivitāšu piedāvājums šobrīd nav tik plašs (viņu pašnovērtējumā), tādēļ īpaša uzmanība tām būtu pievēršama arī turpmāk.**

Grafiks 16. Kultūras pasākumu rīkotāju un kultūras institūciju un organizāciju vērtējums par kultūras pasākumu daudzveidības pieaugumu pēdējos divos–trīs gados Latvijā kopumā

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras pasākumu rīkotāju un kultūras institūciju un organizāciju pārstāvji). **Piezīme:** Attēlots to respondentu īpatsvars, kuri uzskata, ka pasākumu daudzveidība ir pieaugusi. Vizuāli attēlota konkrēto sociāli demogrāfisko grupu rādītāju novirze no visas izlases kopējā rādītāja. Stabiņi uz labo pusi – rādītāji ir lielāki nekā visā izlasē kopumā, stabiņi uz kreiso pusi – rādītāji ir zemāki nekā visā izlasē kopumā. Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota mērķgrupas aptauja 2019. gada novembrī.

Grafiks 17. Kultūras pasākumu rīkotāju un kultūras institūciju un organizāciju vērtējums par kultūras pasākumu daudzveidības pieaugumu pēdējos divos–trīs gados savā pilsētā/ pagastā/ novadā

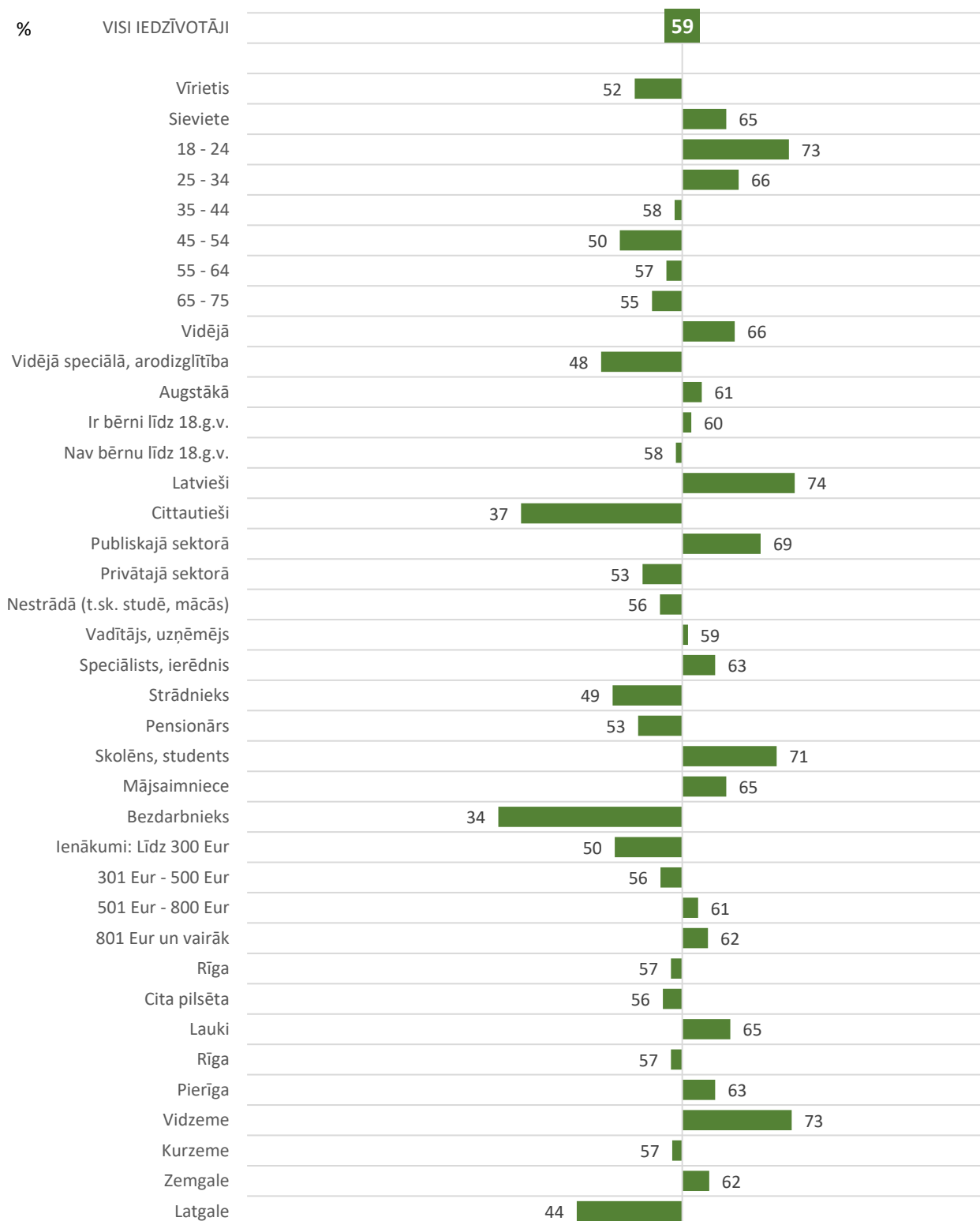
Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras pasākumu rīkotāju un kultūras institūciju un organizāciju pārstāvji). **Piezīme:** Attēlots to respondentu īpatsvars, kuri uzskata, ka pasākumu daudzveidība ir pieaugusi. Vizuāli attēlota konkrēto sociāli demogrāfisko grupu rādītāju novirze no visas izlases kopējā rādītāja. Stabiņi uz labo pusi – rādītāji ir lielāki nekā visā izlasē kopumā, stabiņi uz kreiso pusi – rādītāji ir zemāki nekā visā izlasē kopumā. Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota mērķgrupas aptauja 2019. gada novembrī.

Grafiks 18. Latvijas iedzīvotāju vērtējums par kultūras pasākumu daudzveidības pieaugumu pēdējos divos-trīs gados Latvijā kopumā

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Piezīme: Attēlots to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka pasākumu daudzveidība ir pieaugusi. Vizuāli attēlota konkrēto sociāli demogrāfisko grupu rādītāju novirze no visas izlases kopējā rādītāja. Stabiņi uz labo pusi – rādītāji ir lielāki nekā visā izlasē kopumā, stabiņi uz kreiso pusi – rādītāji ir zemāki nekā visā izlasē kopumā.

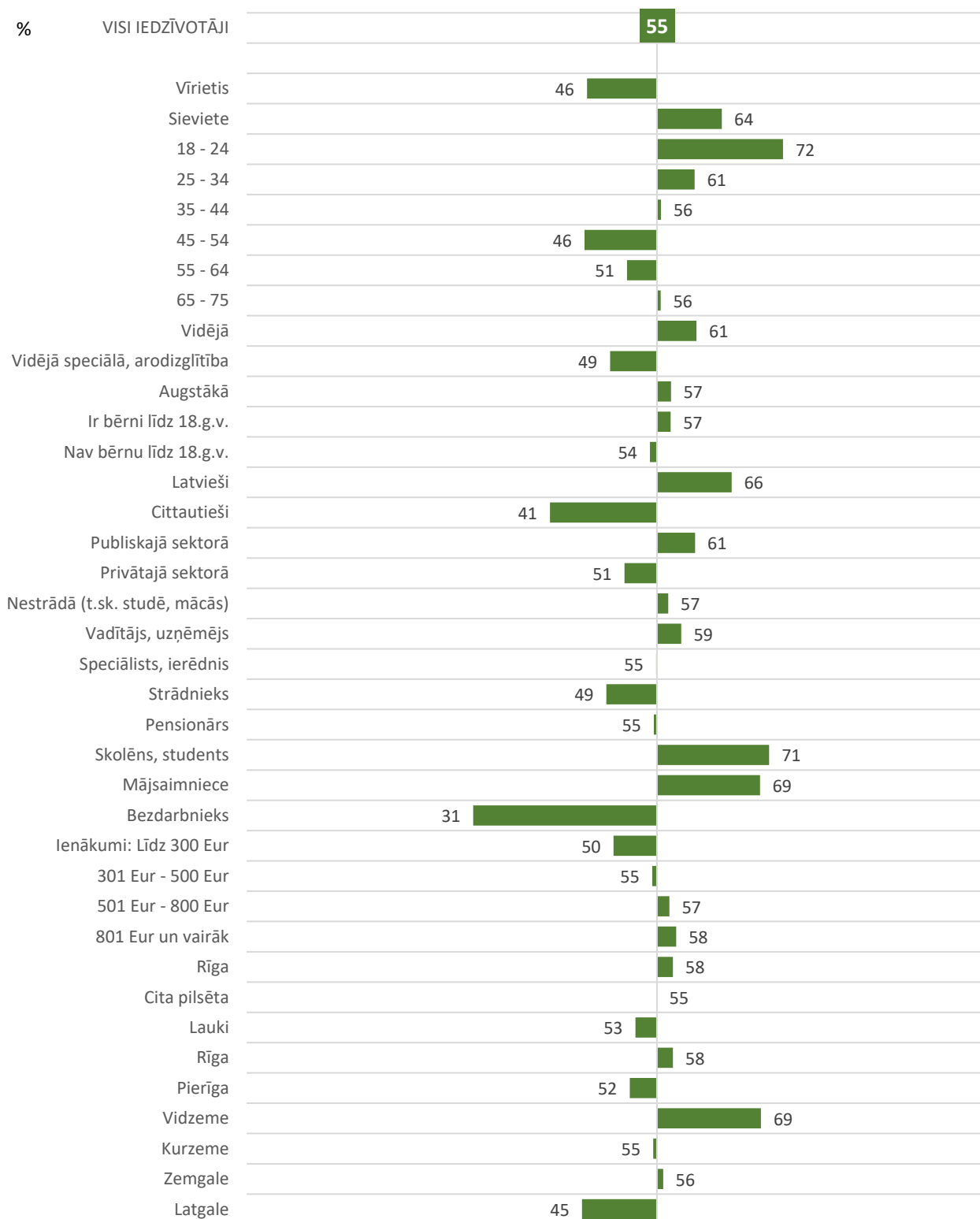
Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

Grafiks 19. Latvijas iedzīvotāju vērtējums par kultūras pasākumu daudzveidības pieaugumu pēdējos divos–trīs gados savā pilsētā/ pagastā/ novadā

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Piezīme: Attēlots to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka pasākumu daudzveidība ir pieaugusi. Vizuāli attēlota konkrēto sociāli demogrāfisko grupu rādītāju novirze no visas izlases kopējā rādītāja. Stabiņi uz labo pusi – rādītāji ir lielāki nekā visā izlasē kopumā, stabiņi uz kreiso pusi – rādītāji ir zemāki nekā visā izlasē kopumā.

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

4.6. Piederības sajūta valstij

Pētījumu centra SKDS dati¹²³ liecina, ka **pēdējo 10 gadu periodā dažādi rādītāji, kas tieši un netieši raksturo Latvijas iedzīvotāju piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, ir būtiski pieauguši.** Piemēram, **to, ka ir Latvijas patrioti, 2009. gadā apgalvoja 64% iedzīvotāju, bet 2019. gadā jau 71%.** Ar to, ka ir Latvijas pilsonis un iedzīvotājs, 2009. gadā lepojās 52% iedzīvotāju, bet 2019. gadā jau 73%. **2019. gadā 56% iedzīvotāju uzskata, ka Latvija ir labāka nekā lielākā daļa citu valstu (2009. gadā šis rādītājs bija tikai 35%),** 76% novērtē, ka nevar palikt vienaldzīgi, ja apkārtējie izrāda necieņu pret valsts simboliem (2009. gadā: 67%). Tāpat novērojams, ka būtiski krities to iedzīvotāju īpatsvars, kuri piekristu pārcelties dzīvot uz citu valsti, ja tas nozīmētu ievērojamu dzīves līmeņa celšanos – 2009. gadā to apgalvoja 51% iedzīvotāju, 2019. gadā vairs tikai 37%. Tai pat laikā tikai nedaudz ir pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars (no 27% līdz 32%), kuri apgalvo, ka visiem spēkiem centīsies panākt, lai viņu bērni dzīvo Latvijā, pat ja citās valstīs ir lielāka labklājība un iespējas.

Īpaši jāuzsver – šādu attieksmju un vērtējumu datus jāvērtē ilgtermiņā, vismaz piecu–septiņu gadu periodā, identificējot kopējo attīstības tendenci un izvairoties interpretēt īstermiņa rādītāju svārstības. Piemēram, visi no šeit iekļautajiem rādītājiem atsevišķos laika periodos (gados) uzrāda kritumus un kāpumus, tomēr būtiski vērtēt izmaiņu tendences ilgtermiņā, un tās uzrāda pozitīvu dinamiku visu rādītāju aspektā.

Vērtējot piederības sajūtas valstij rādītājus sociāli demogrāfisko mērķgrupu griezumā, novērojams pieaugums visās izdalītajās mērķgrupās. Piemēram, rādītājs par to, cik liela daļa Latvijas iedzīvotāju lepojas ar to, ka ir Latvijas pilsoņi un iedzīvotāji, rāda, ka latviešu mērķgrupā tas pieaudzis no 64% 2009. gadā līdz 86% 2019. gadā, savukārt krievu sarunvalodas ģimenēs – no 36% līdz 53%. 18–24 gadīgo mērķgrupā pieaugums bijis no 51% līdz 80%. Pārējās vecuma grupās – no aptuveni 50% līdz 70%. Līdzīgi rezultāti vērojami arī mērķgrupu iedalījumā pēc apdzīvotās vietas. Tomēr jānorāda, ka **atsevišķos aspektos krievvalodīgo ģimeņu vērtējumi bijuši arī kritiskāki.** Piemēram, krievvalodīgo ģimenēs pēdējo četru gadu laikā ir samazinājies to īpatsvars, kuri nevar palikt vienaldzīgi, ja apkārtējie izrāda necieņu pret valsts simboliem (jāuzsver, ka līdz 2014. gadam šajā rādītājā un mērķgrupā bija vērojama pozitīva attīstības dinamika, pēc tam tai atkal samazinoties un sasniedzot 2009. gada līmeni).

Pieaugošu dinamiku uzrāda arī rādītāji par iedzīvotāju piederības izjūtu konkrētām teritoriālajām vienībām. Salīdzinot ar 2009. gadu **īpaši izteikti pieaugusi identificēšanās ar Eiropas Savienību – no 38% līdz 65% 2019. gadā. Pozitīva dinamika ir arī piederības izjūtai Latvijai (no 82% līdz 89%),** savam reģionam (no 83% līdz 89%), savam ciemam, pagastam, pilsētai (no 84% līdz 90%). Lielākajā daļā sociāli demogrāfisko grupu visās šajās kategorijās novērojams pieaugums. Izņēmums ir piederības izjūta Latvijai – Rīgas iedzīvotāju identificēšanās ar Latviju pēdējo septiņu gadu laikā uzrāda arvien samazinošu tendenci (no 96% 2011. gadā līdz 88% 2019. gadā).

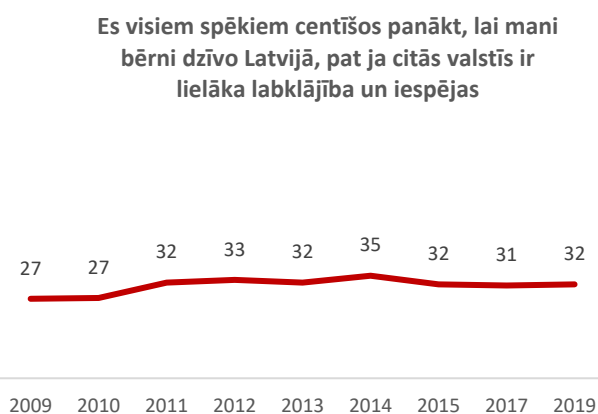
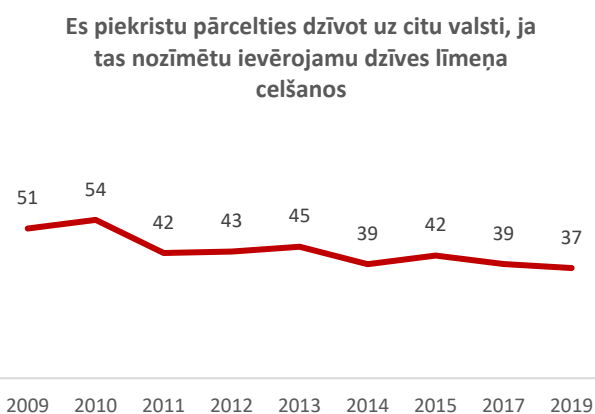
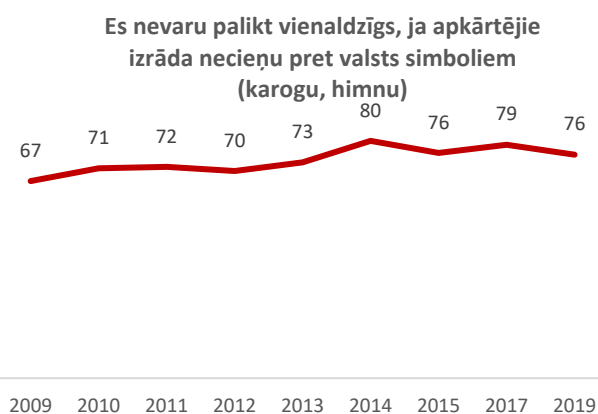
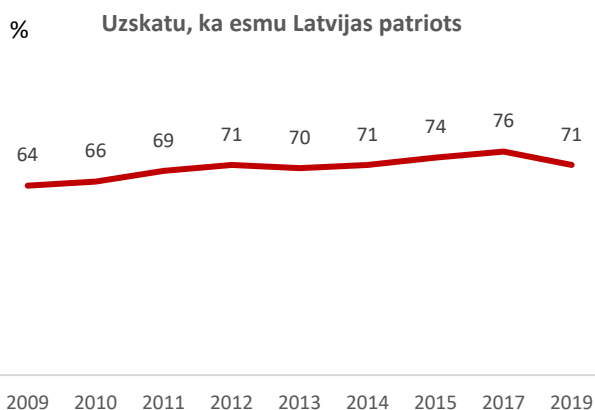
Skatīt aptaujas rezultātu detalizētus grafikus nākamajās lapaspusēs.

¹²³ Pētījuma autori pateicas pētījumu centra SKDS direktoram Arnim Kaktiņam par datu sagatavošanu un atļauju izmantot datus šī pētījuma vajadzībām!

Grafiks 20. Latvijas iedzīvotāju attieksme pret valsti: kopējie rādītāji

Bāze: visi respondenti, skaits ne mazāk kā 1000 katrā no gadiem (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74/75 gadiem). Piezīme: Attēlots to iedzīvotāju īpatsvars, kuri piekrīt konkrētajiem izteicieniem. Aptaujas veiktas katra konkrētā gada septembrī. 2016. un 2018. gadā aptaujas nav īstenotas, tādēļ attiecīgie gadi nav iekļauti grafikos.

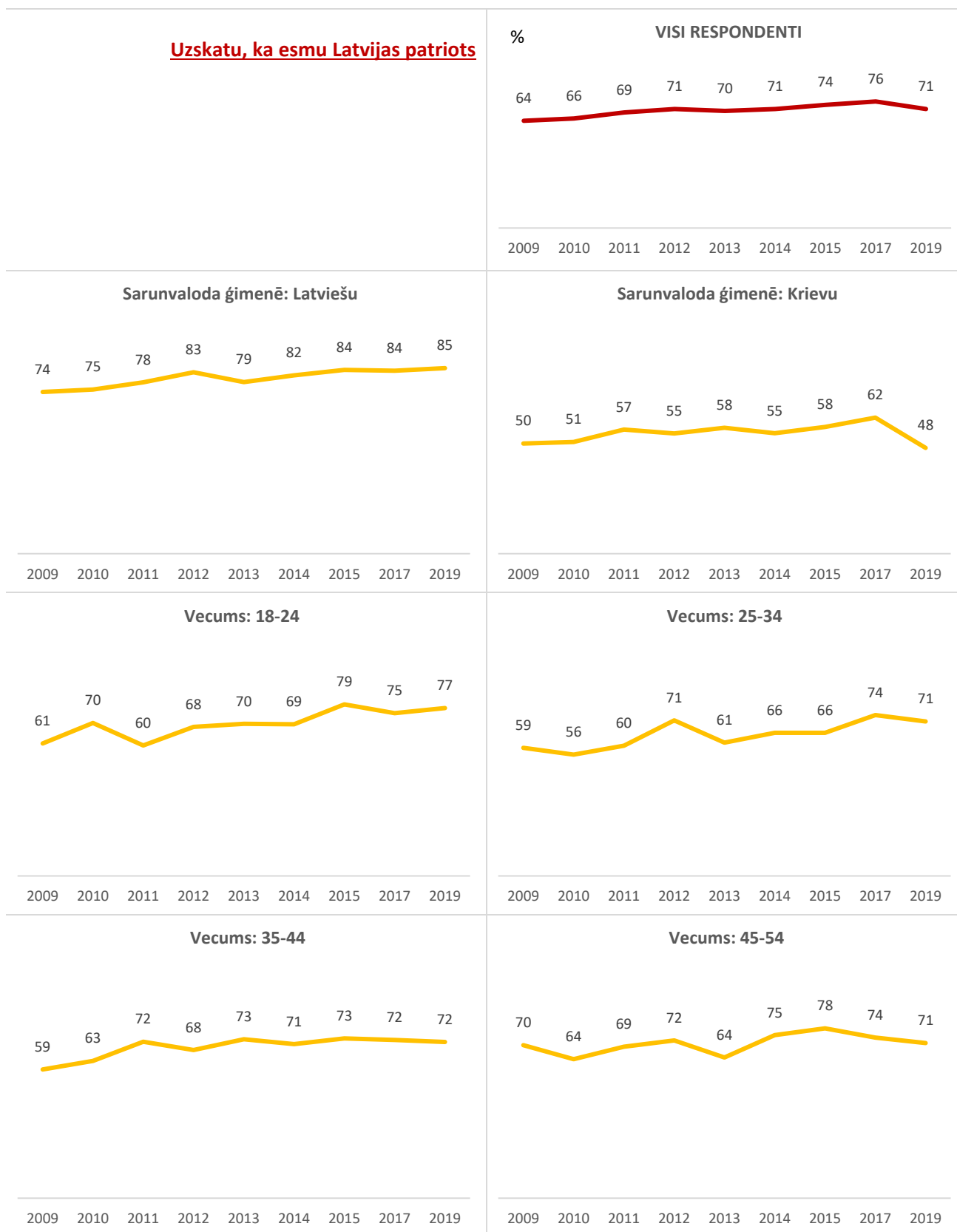
Datu avots: Pētījumu centra SKDS dati.

Grafiks 21. Latvijas iedzīvotāju attieksme pret valsti: detalizēti rādītāji mērķgrupās

Bāze: visi respondenti, skaits ne mazāk kā 1000 katrā no gadiem (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74/75 gadiem). Piezīme: Attēlots to iedzīvotāju īpatsvars, kuri piekrīt konkrētajiem izteicieniem. Aptaujas veiktas katra konkrētā gada septembrī. 2016. un 2018. gadā aptaujas nav īstenotas, tādēļ attiecīgie gadi nav iekļauti grafikos.

Datu avots: Pētījumu centra SKDS dati.

Vecums: 55-74(75)

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Rīga

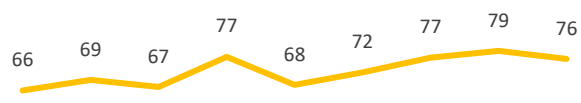
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Cita pilsēta

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Lauki

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

**Es lepojos ar to, ka esmu Latvijas pilsonis/
iedzīvotājs**

% VISI RESPONDENTI

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Sarunvaloda ģimenē: Latviešu

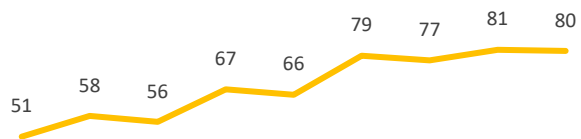
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Sarunvaloda ģimenē: Krievu

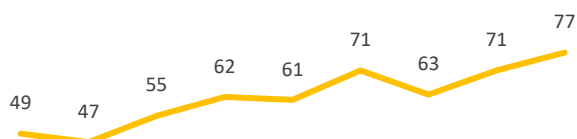
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 18-24

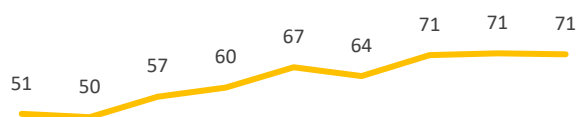
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 25-34

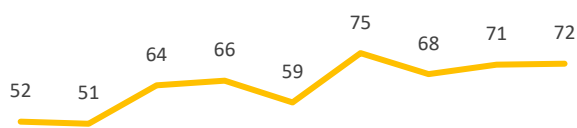
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 35-44

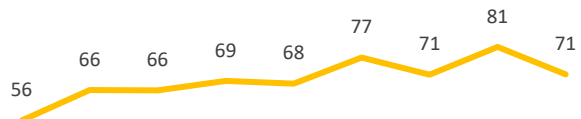
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 45-54

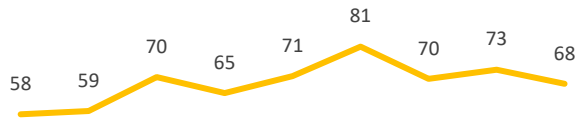
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 55-74(75)

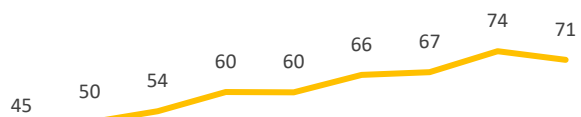
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Rīga

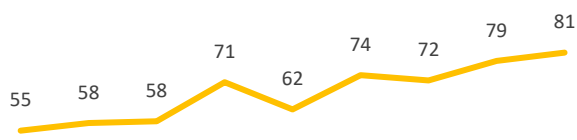
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Cita pilsēta

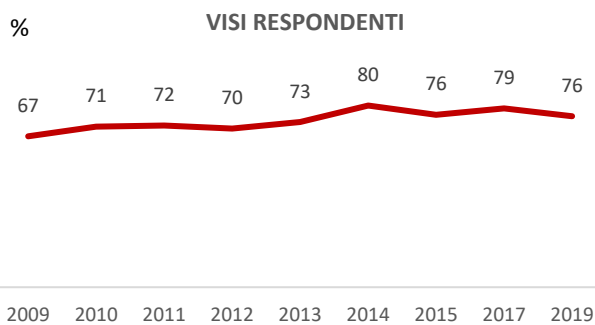
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Lauki

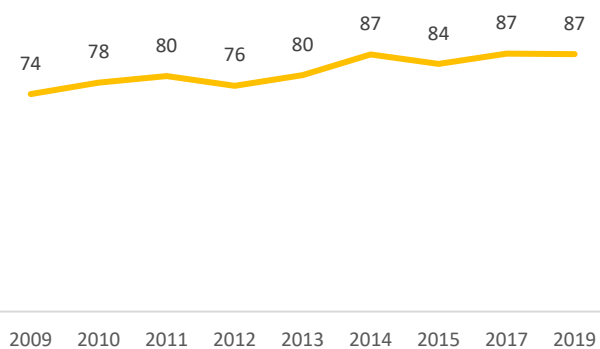

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

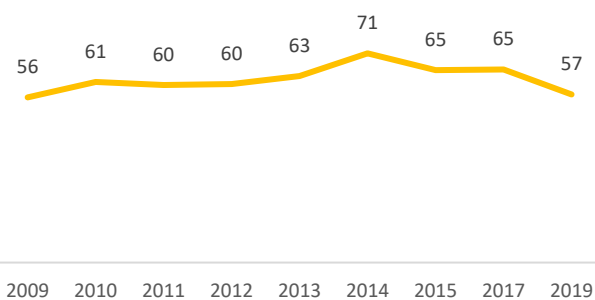
**Es nevaru palikt vienaldzīgs, ja apkārtējie izrāda
necienu pret valsts simboliem (karogu, himnu)**

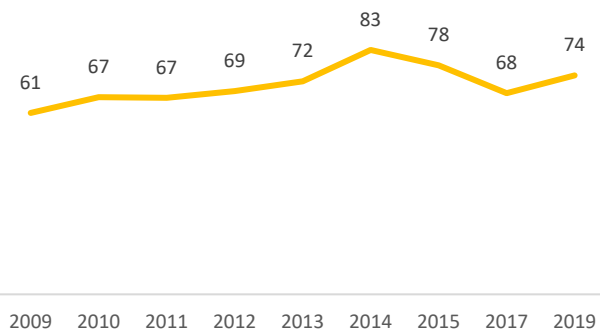
Sarunvaloda ģimenē: Latviešu

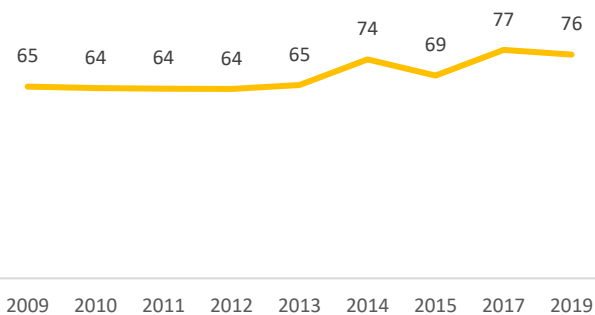
Sarunvaloda ģimenē: Krievu

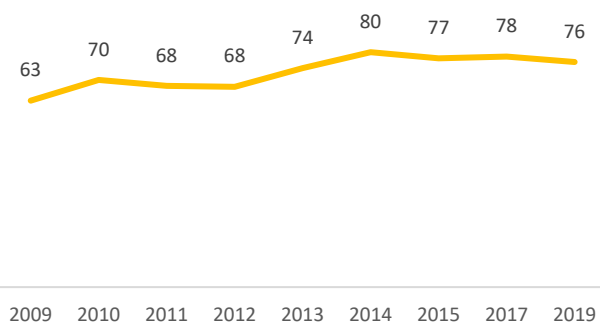
Vecums: 18-24

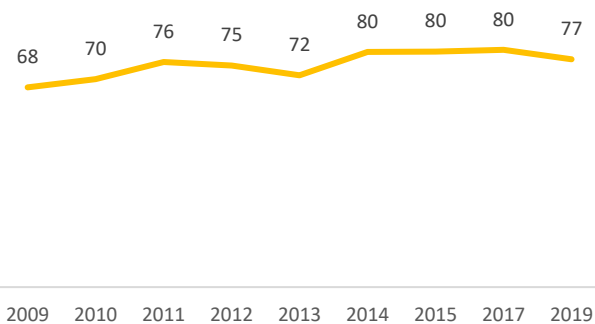
Vecums: 25-34

Vecums: 35-44

Vecums: 45-54

Vecums: 55-74(75)

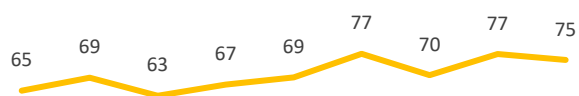
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Rīga

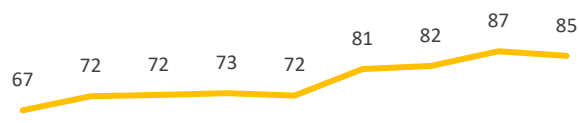
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Cita pilsēta

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Lauki

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Es piekristu pārcelties dzīvot uz citu valsti, ja tas nozīmētu ievērojamu dzīves līmeņa celšanos

% VISI RESPONDENTI

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Sarunvaloda ģimenē: Latviešu

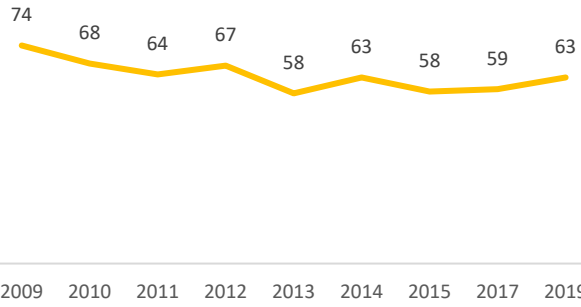
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Sarunvaloda ģimenē: Krievu

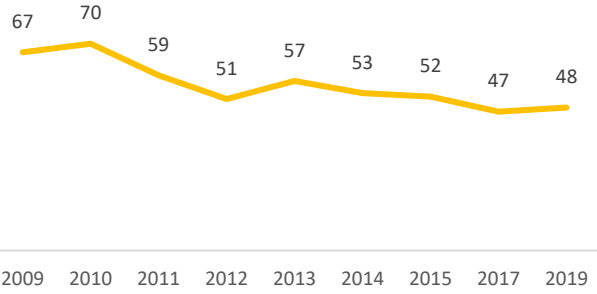

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

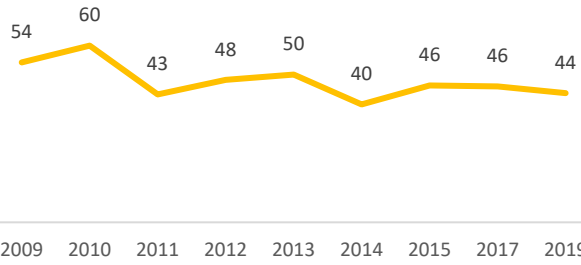
Vecums: 18-24

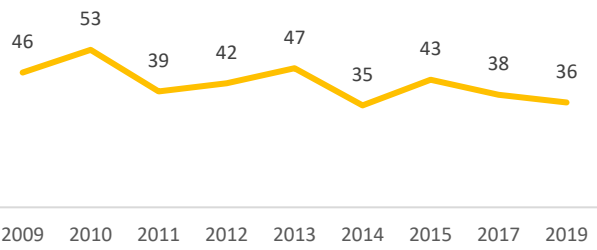
Vecums: 25-34

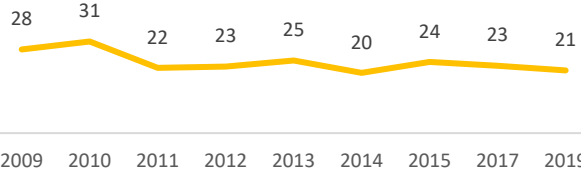
Vecums: 35-44

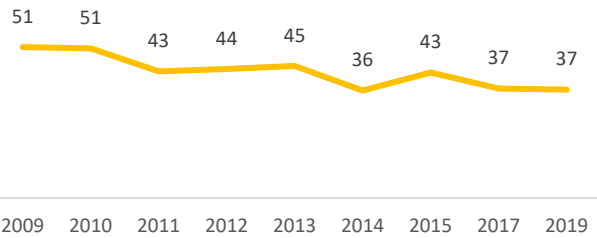
Vecums: 45-54

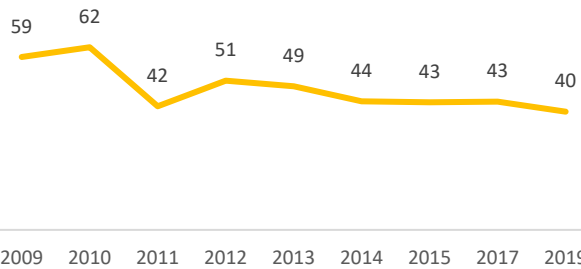
Vecums: 55-74(75)

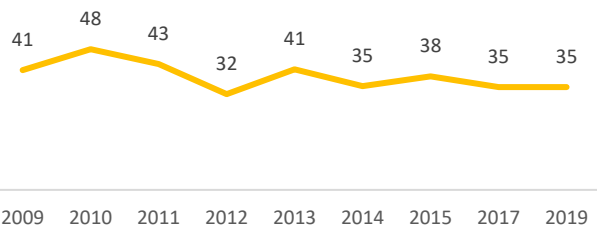
Apdzīvota vieta: Rīga

Apdzīvota vieta: Cita pilsēta

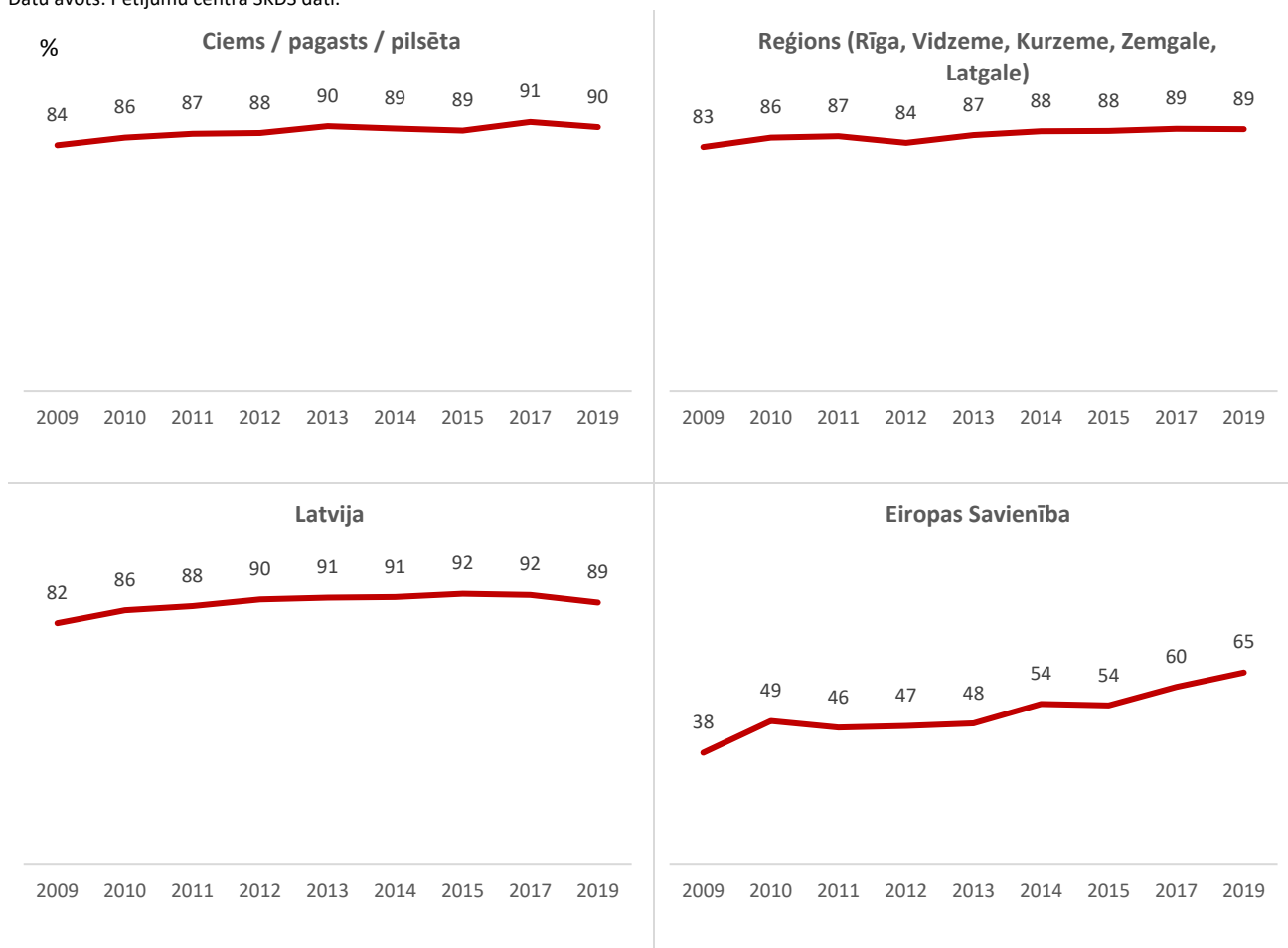

Apdzīvota vieta: Lauki

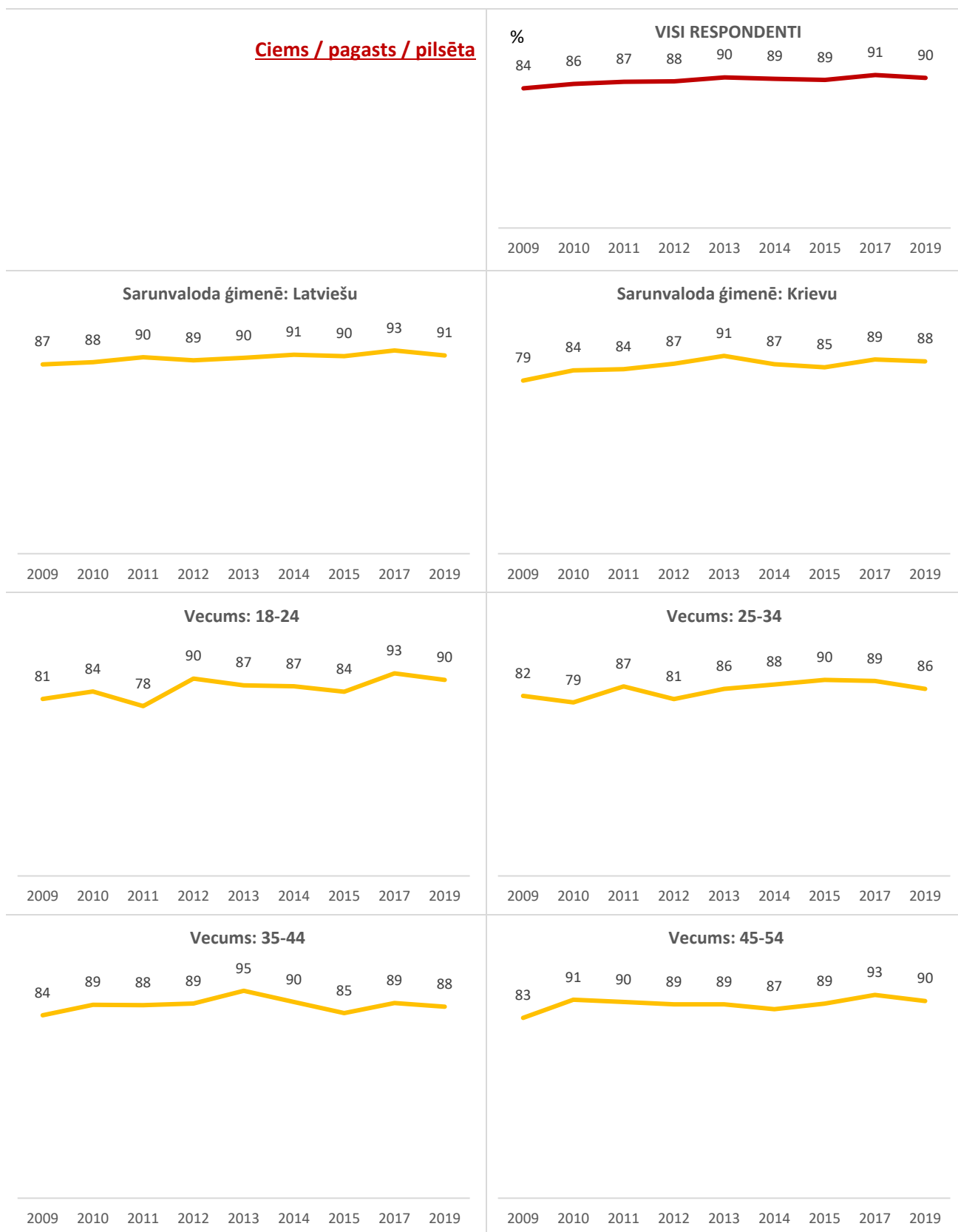
Grafiks 22. Latvijas iedzīvotāju piederības izjūta teritoriālajām vienībām: kopējie rādītāji

Bāze: visi respondenti, skaits ne mazāk kā 1000 katrā no gadiem (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74/75 gadiem). Piezīme: Attēlots to iedzīvotāju īpatsvars, kuri savu piederības izjūtu konkrētai teritorijai novērtē ar 3-5 punktiem 5 punktu skalā. Aptaujas veiktas katrā konkrētā gada septembrī. 2016. un 2018. gadā aptaujas nav īstenotas, tādēļ attiecīgie gadi nav iekļauti grafikos. Datu avots: Pētījumu centra SKDS dati.

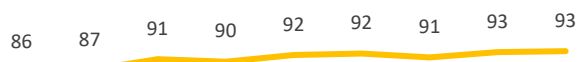

Grafiks 23. Latvijas iedzīvotāju piederības izjūta teritoriālajām vienībām: detalizēti rādītāji mērķgrupās

Bāze: visi respondenti, skaits ne mazāk kā 1000 katrā no gadiem (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74/75 gadiem). Piezīme: Attēlots to iedzīvotāju īpatsvars, kuri savu piederības izjūtu konkrētai teritorijai novērtē ar 3-5 punktiem 5 punktu skalā. Aptaujas veiktas katrā konkrētā gada septembrī. 2016. un 2018. gadā aptaujas nav īstenotas, tādēļ attiecīgie gadi nav iekļauti grafikos. Datu avots: Pētījumu centra SKDS dati.

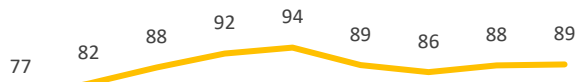

Vecums: 55-74(75)

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Rīga

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Cita pilsēta

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Lauki

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Reģions (Rīga, Vidzeme, Kurzeme, Zemgale, Latgale)

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Sarunvaloda ģimenē: Latviešu

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Sarunvaloda ģimenē: Krievu

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 18-24

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 25-34

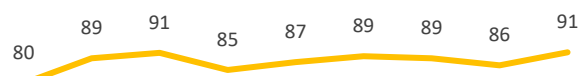
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 35-44

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 45-54

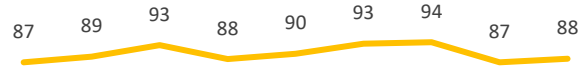
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 55-74(75)

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Rīga

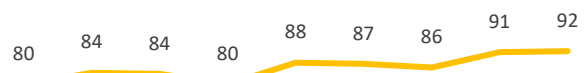
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Cita pilsēta

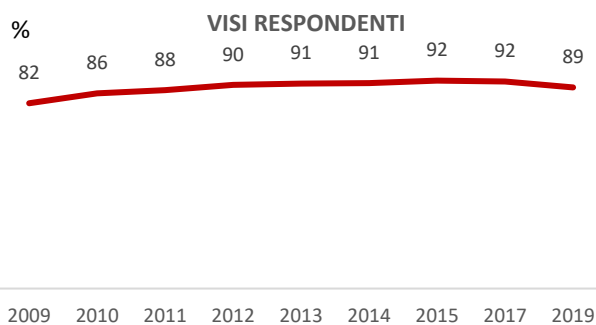
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Lauki

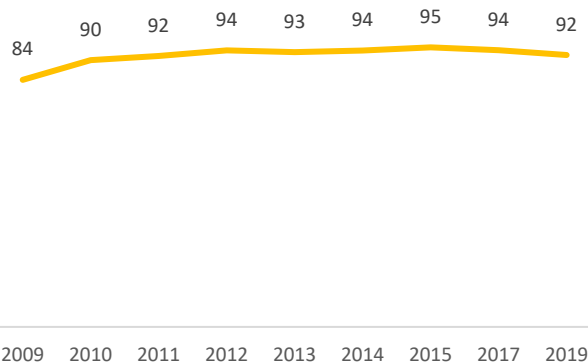

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

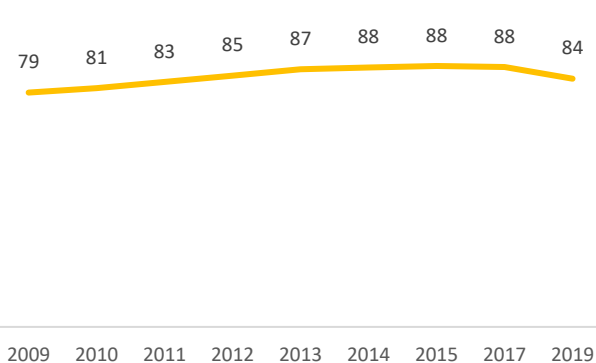
Latvija

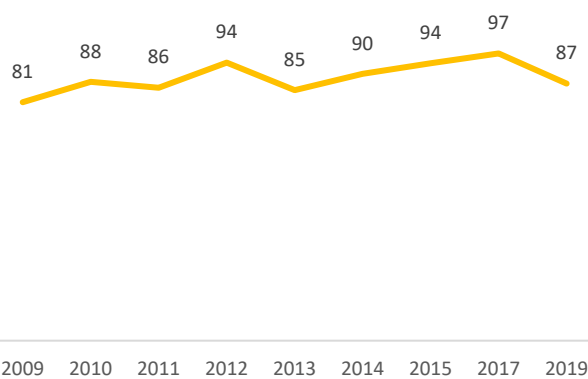
Sarunvaloda ģimenē: Latviešu

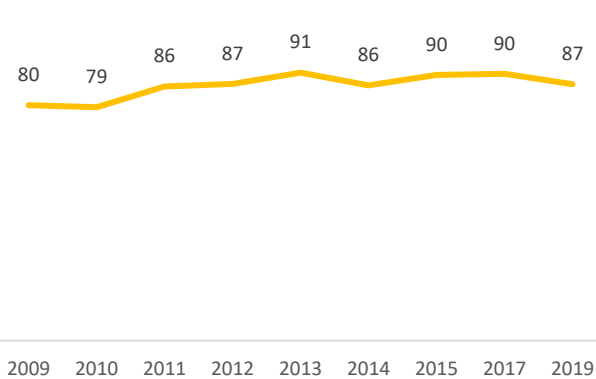
Sarunvaloda ģimenē: Krievu

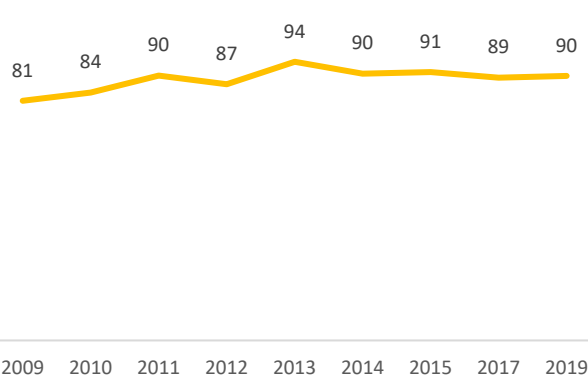
Vecums: 18-24

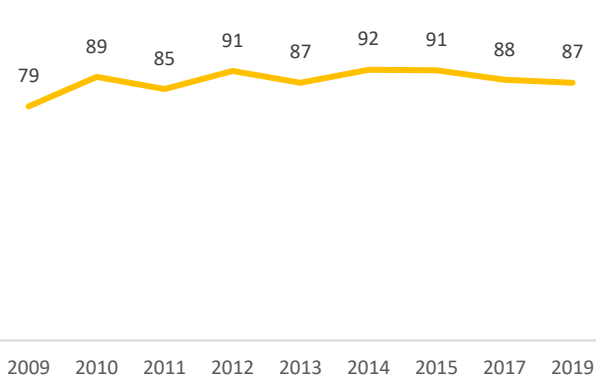
Vecums: 25-34

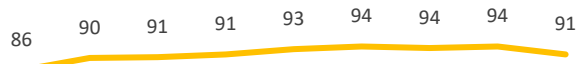
Vecums: 35-44

Vecums: 45-54

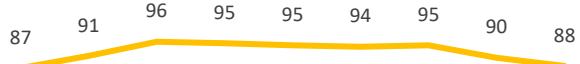

Vecums: 55-74(75)

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Rīga

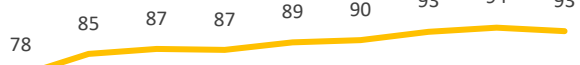
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Cita pilsēta

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

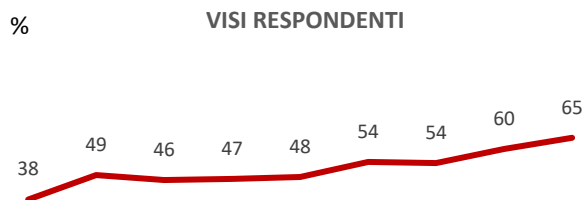
Apdzīvota vieta: Lauki

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

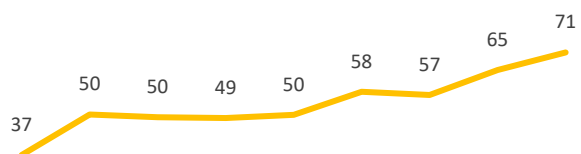
Eiropas Savienība

VISI RESPONDENTI

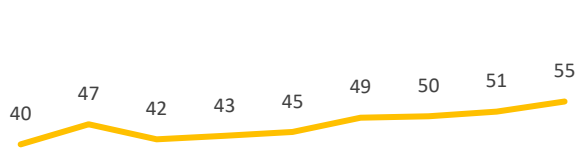
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Sarunvaloda ģimenē: Latviešu

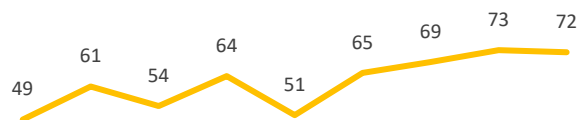
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Sarunvaloda ģimenē: Krievu

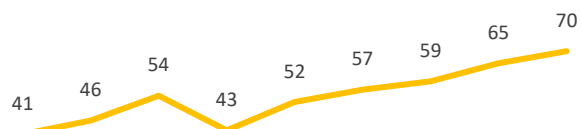
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 18-24

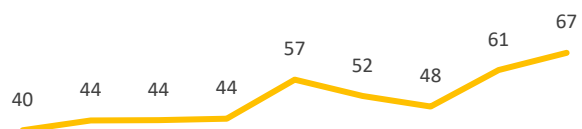
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 25-34

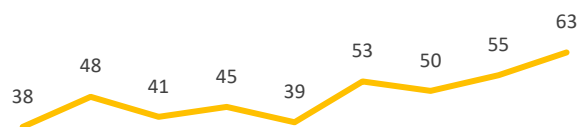
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 35-44

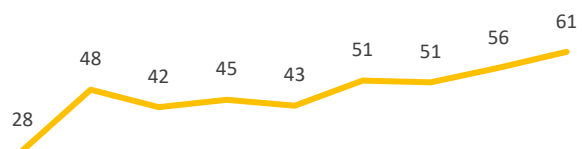
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 45-54

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Vecums: 55-74(75)

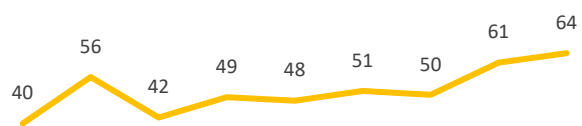
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Rīga

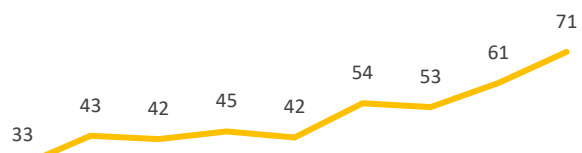
2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Cita pilsēta

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

Apdzīvota vieta: Lauki

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2017 2019

4.7. Savstarpējā uzticēšanās un sadarbība

Latvijas valsts simtgades svinību virsmērķī definēta nepieciešamība rosināt iedzīvotājus uz pašorganizējošiem procesiem un sadarbību. Sadarbību un pašorganizējošus procesus sekmē iedzīvotāju savstarpējā uzticēšanās jeb tā sauktais sociālais kapitāls. Pētījumu kompānijas “Kantar” 2014.–2017. gada laikā veiktās aptaujas liecina, ka pēdējo gadu laikā Latvijas iedzīvotājiem arvien svarīgāka ir saliedētība, turklāt šī vērtība ir īpaši aktualizējusies Latvijas simtgades kontekstā.¹²⁴ Kā norāda “Kantar” pētnieki: pirms dažiem gadiem, 2014. gadā, Latvijas iedzīvotāju noskaņojumu un dienas kārtību pamatā noteica nepieciešamība pēc stabilitātes un drošības, ko var skaidrot ar ekonomiskās krīzes radīto efektu. Tajā laikā cilvēkiem bija svarīgi nostabilizēt savu ikdienu, iegūt drošības sajūtu par savu nākotni un savas ģimenes labklājību. Pāris gadus vēlāk, 2016. gadā, kad Latvijā bija vērojami augsti apmierinātības ar dzīves līmeni rādītāji un arvien lielāku ietekmi uz iedzīvotāju vērtību uztveri radīja globālie sociāli ekonomiskie un politiskie notikumi, sabiedrībā aktualizējās vajadzība pēc izaugsmes. Izaugsme tika sagaidīta gan cilvēka individuālā līmenī, gan kopējā valsts attīstības un labklājības ziņā. Savukārt “Kantar” 2017. gada nogalē veiktais vērtību pētījums atklāj, ka Latvijas iedzīvotājiem saliedētība ir kļuvusi par galveno vērtību, kas ietekmē cilvēku noskaņojumu un priekšstatu par labklājību Latvijā. Ja 2016. gadā 22% Latvijas iedzīvotāju atzinuši, ka viņiem ir būtiskas tādas vērtības kā draudzīgums un saliedētība sabiedrībā, tad 2017. gada nogalē jau nozīmīgi vairāk jeb 37% iedzīvotāju atzīst saliedētības vērtības nozīmi savā dzīvē. Turklāt saliedētība kā vērtība ir svarīga neatkarīgi no aptaujāto iedzīvotāju vecuma, dzimuma, tautības vai dzīvesvietas. Tā ir vispārēja Latvijas sabiedrībai raksturīga vērtība. Līdztekus ģimeniskajām vērtībām, iedzīvotāji plašākā sabiedrības kontekstā atzīst, ka viņiem ir svarīgi tādi aspekti kā tolerance un draudzīgums, atvērtība sadarbībai, savstarpējā sapratne kā savā kopienā, tā arī plašākā sabiedrībā.

Pētījumu centra SKDS dati¹²⁵ liecina, ka kopš 1998. gada Latvijas iedzīvotāju sociālais kapitāls ir būtiski pieaudzis – ja 1998. gadā tikai 34% novērtēja, ka lielākajai daļai cilvēku var uzticēties, tad 2017. gadā jau 45%. Tai pat laikā jānorāda, ka arī 45% līmenis nav augsts un šādā aspektā Latvijas iedzīvotāju atvērtība un savstarpējā uzticēšanās būtu sekmējama arī turpmāk.

Savukārt sadarbību iespējams raksturot ar rādītājiem par to, cik lielā mērā iedzīvotāji veido un uztur kontaktus ar saviem tuvākajiem kaimiņiem dzīvesvietā – gan personīgas pazišanās aspektā, gan kopīgu aktivitāšu aspektā. Dati liecina, ka pēdējo 10 gadu laikā personīgā pazišanās ar saviem kaimiņiem nav mainījusies un ir izteikti augsta – 91% iedzīvotāju zina, kā sauc tuvumā dzīvojošos kaimiņus (tai skaitā 2018. gadā 28% iedzīvotāju zina, kā sauc visus viņu kaimiņus, 26% – zina, kā sauc lielāko daļu kaimiņu, bet 36% – zina vārdus tikai dažiem). Tai pat laikā tikai 40% ar kaimiņiem ir apsprieduši jautājumus, kas saistīti ar tuvākajā apkārtnē risināmajām problēmām. Jāpiebilst, ka šis rādītājs kopš 2010. gada ir nedaudz pieaudzis (no 38% līdz 40%).

Arī sociāli demogrāfisko grupu griezumā vērojamas atsevišķas atšķirības. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri ar kaimiņiem ir apsprieduši tuvākās apkārtnes aktualitātes, vairāk ir pieaudzis latviešu, 25–34 gadīgo, Rīgas iedzīvotāju un lauku iedzīvotāju vidū, bet samazinājies – krievu sarunvalodas lietotāju, 18–24 gadīgo un 45–54 gadīgo vidū.

Jāuzsver, ka, tāpat kā piederības sajūtas valstij, arī šajā gadījumā attieksmju un vērtējumu datus jāvērtē ilgtermiņā, vismaz piecu–septiņu gadu periodā, identificējot kopējo attīstības tendenci un izvairoties interpretēt īstermiņa rādītāju svārstības. Par to, vai Latvijas valsts simtgades svinībām ir un būs ietekme uz šiem un citiem rādītājiem, varētu spriest tuvāko trīs–piecu gadu periodā.

Skatīt aptaujas rezultātu detalizētus grafikus nākamajās lapaspusēs.

¹²⁴ Latvijas iedzīvotājiem arvien svarīgāka kļūst saliedētība. Kantar TNS. Pieejams: <https://www.kantar.lv/latvijas-iedzivotajiem-arvien-svarigaka-klust-saliedetiba/>

¹²⁵ Pētījuma autori pateicas pētījumu centra SKDS direktoram Arnim Kaktiņam par datu sagatavošanu un atļauju izmantot datus šī pētījuma vajadzībām.

Grafiks 24. Savstarpējā uzticēšanās un sadarbība: kopējie rādītāji

Bāze: visi respondenti, skaits ne mazāk kā 1000 katrā no gadiem (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74/75 gadiem).

Datu avots: Pētījumu centra SKDS dati.

Vispārīgi runājot, lielākajai daļai cilvēku var uzticēties

1998 2004 2009 2013 2016 2017

Zina, kā sauc kaimiņus, kas dzīvo tuvumā

2010 2012 2014 2016 2018

Pēdējā gada laikā ir pārsprieduši ar saviem kaimiņiem jautājumus, kas saistīti ar tuvākajā apkārtnē risināmajām problēmām

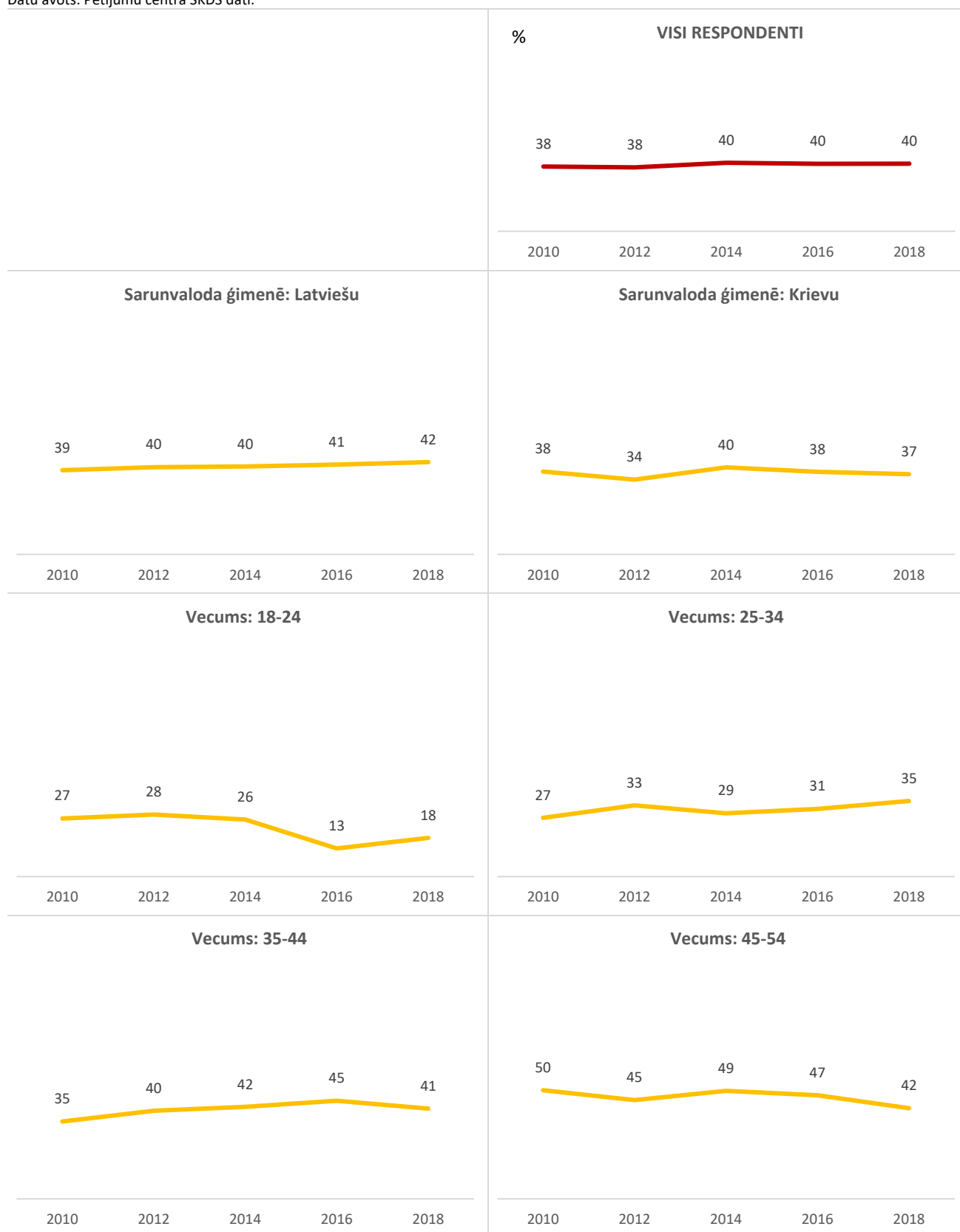

2010 2012 2014 2016 2018

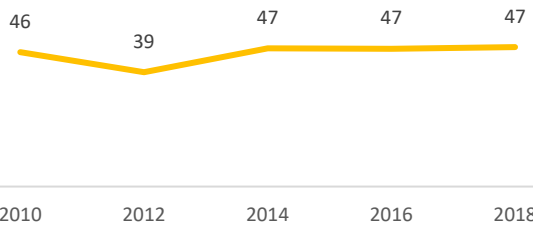
Grafiks 25. Pēdējā gada laikā ir pārsprieduši ar saviem kaimiņiem jautājumus, kas saistīti ar tuvākajā apkārtnē risināmajām problēmām: detalizēti rādītāji mērķgrupās

Bāze: visi respondenti, skaits ne mazāk kā 1000 katrā no gadiem (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74/75 gadiem).

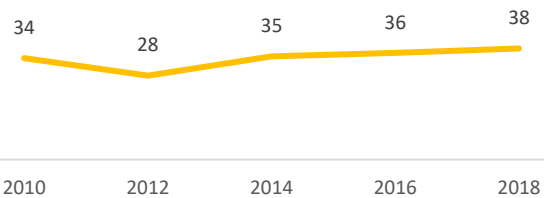
Datu avots: Pētījumu centra SKDS dati.

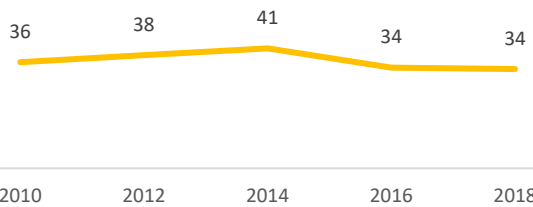
Vecums: 55-74(75)

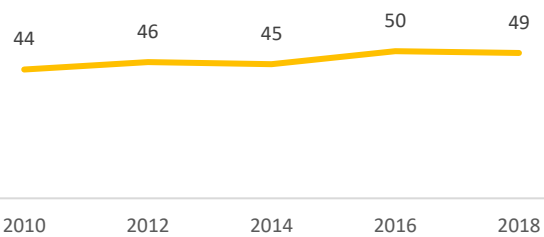
Apdzīvota vieta: Rīga

Apdzīvota vieta: Cita pilsēta

Apdzīvota vieta: Lauki

4.8. Latvijas iedzīvotājiem nozīmīgākie svētki

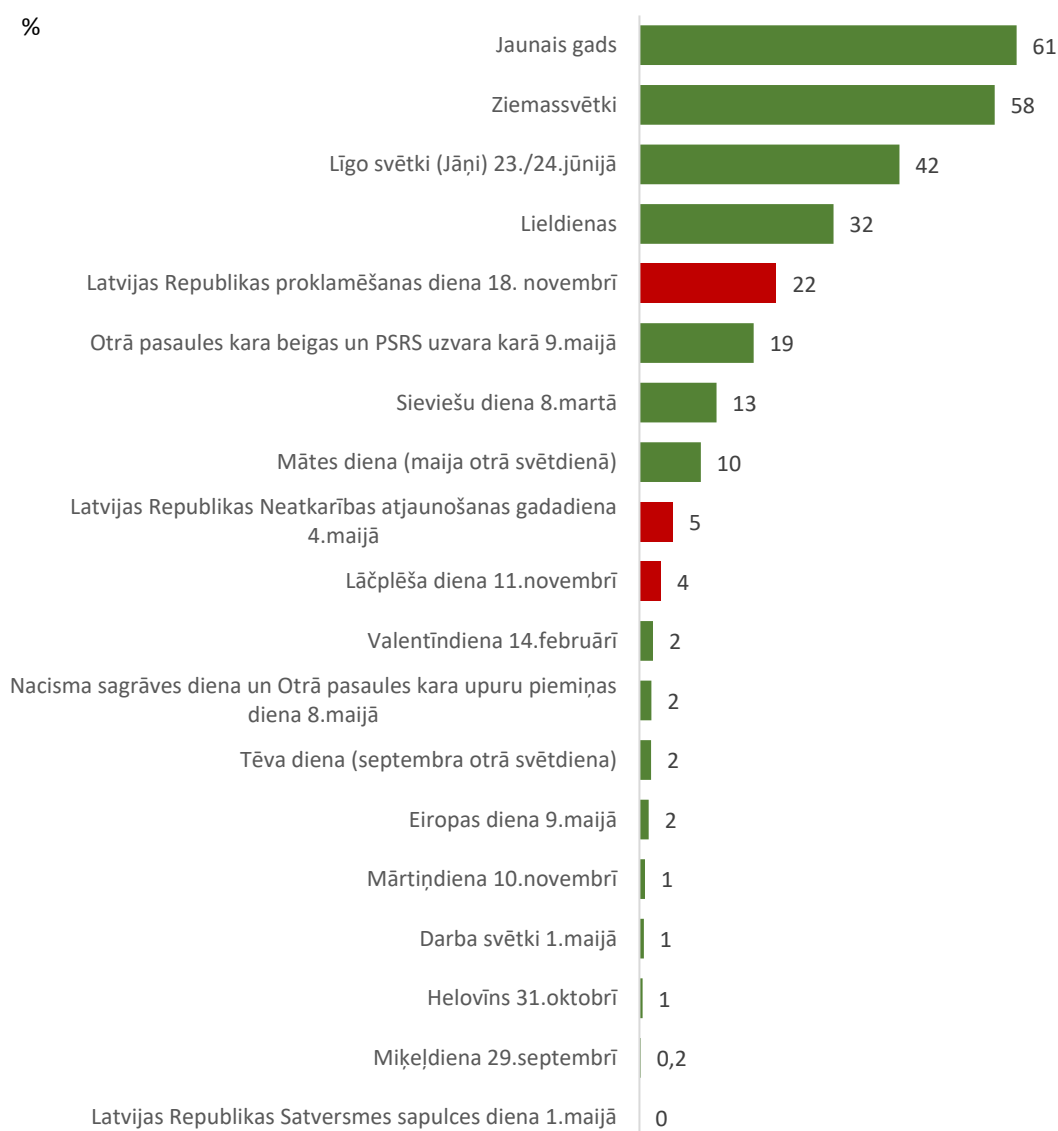
Būtisks rādītājs iedzīvotāju piederības sajūtai un saliedētībai ir attieksme pret valsts svētkiem, atceres un atzīmējamām dienām. Šādā aspektā vērtējot iedzīvotāju attieksmi pret Latvijas Republikas proklamēšanas dienu 18. novembrī, novērojamas izteiktas atšķirības dažādās sabiedrības mērķgrupās. Lai gan kopumā 22% Latvijas iedzīvotāju novērtē, ka Latvijas Republikas proklamēšanas diena viņiem ir viens no trim nozīmīgākajiem svētkiem, sociāli demogrāfiskajās grupās vērtējumi ir atšķirīgi – biežāk 18. novembri kā sev nozīmīgus svētkus atzīst 18–34 gadīgie, 65–74 gadīgie, latvieši, iedzīvotāji ar augstāko izglītību, iedzīvotāji ar augstākiem ienākumiem, Pierīgā, Vidzemē un lauku teritorijās dzīvojošie. Ne tik bieži šo dienu kā sev nozīmīgu novērtē 45–64 gadīgie, cittautieši (tikai 6%), vidējo izglītību ieguvušie, iedzīvotāji ar zemākiem ienākumiem, Rīgā, Zemgalē un Latgalē dzīvojošie.

Jāuzsver, ka Latvijas Republikas proklamēšanas diena kopumā iedzīvotājiem ir nozīmīgākie valsts svētki – pēc nozīmes augstāk vērtēti ir tādi svētki kā Jaunais gads, Ziemassvētki, Līgo svētki un Lieldienas.

Grafiks 26. Latvijas iedzīvotājiem nozīmīgākie svētki

Bāze: visi respondenti, n=1000 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem). Piezīme: Attēlots to iedzīvotāju īpatsvars, kuri norādījuši, ka viņiem vieni no trim nozīmīgākajiem svētkiem ir konkrētie minētie.

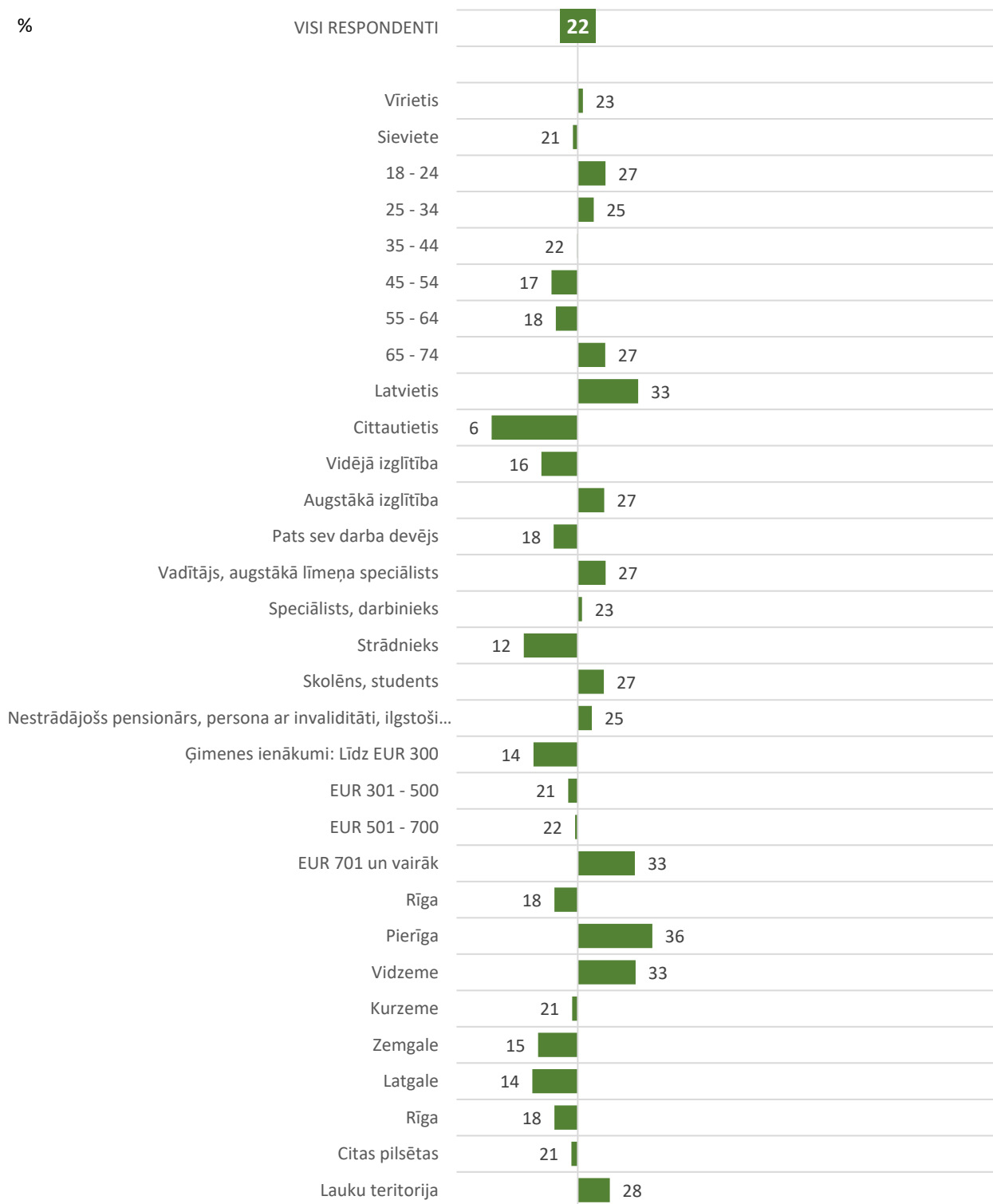
Datu avots: Kantar TNS īstenota iedzīvotāju aptauja pēc Latvijas valsts simtgades biroja pasūtījuma, 2019. gada maijā.

Grafiks 27. Latvijas iedzīvotājiem nozīmīgākie svētki – Latvijas Republikas proklamēšanas diena 18. novembrī

Bāze: visi respondenti, n=1000 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem). Piezīme: Attēlots to iedzīvotāju īpatsvars, kuri norādījuši, ka viņiem vieni no trim nozīmīgākajiem svētkiem ir Latvijas Republikas proklamēšanas diena 18. novembrī. Vizuali attēlota konkrēto sociāli demogrāfisko grupu rādītāju novirze no visas izlases kopējā rādītāja. Stabiņi uz labo pusi – rādītāji ir lielāki nekā visā izlasē kopumā, stabiņi uz kreiso pusi – rādītāji ir zemāki nekā visā izlasē kopumā.

Datu avots: Kantar TNS īstenota iedzīvotāju aptauja pēc Latvijas valsts simtgades biroja pasūtījuma, 2019. gada maijā.

Secinājumi

Latvijas iedzīvotāju un mērķa grupu viedoklis par Latvijas simtgades programmu ir viens no programmas ietekmes indikatoriem. **Spēja uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs ir viens no kritērijiem Nacionālajā pasākumu plānā iekļaujamajām norisēm**, kas šī izvērtējuma kontekstā skatīta kā viena no Programmas prioritātēm. Tādēļ, Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas izvērtējumā **būtisks ir jautājums, cik sekmīgi pasākumu un norišu programma sasniegusi sabiedrību kopumā un tai skaitā konkrētas tās mērķgrupas, kurām tikusi veltīta īpaša uzmanība**. Latvijas valsts simtgades programma ir vērsta uz visu sabiedrību kopumā (kā Latvijas iedzīvotājiem, tā tautiešiem ārvalstīs), neizdalot konkrētas mērķgrupas, kurām tiktu veidoti speciāli, atšķirīgi pasākumi un aktivitātes. Tai pat laikā Latvijas valsts simtgades programmas izstrādes un īstenošanas plānošanas dokumentos tiek **akcentēta nepieciešamība īpašu uzmanību pievērst atsevišķām, konkrētām mērķgrupām** – jaunieši un bērni, seniori, mazākumtautības, tautieši ārvalstīs, reģionu iedzīvotāji, cilvēki, kuri dzīvo tālu no apdzīvotām vietām, cilvēki ar īpašām vajadzībām, ģimenes ar maziem bērniem, ārvalstu viesi (mērķgrupas, kas tiek minētas informatīvajos ziņojumos un/vai Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas „Latvijai – 100” projektu konkursa nolikumā). Lai gan atsevišķos plānošanas dokumentos tiek norādītas konkrētas mērķgrupas, tajās **nav definēta nepieciešamība veidot atsevišķus pasākumus un aktivitātes konkrētām mērķgrupām**, bet drīzāk **norādīts uz nepieciešamību īpašu uzmanību pievērst konkrēto mērķgrupu informēšanai un iesaisti jebkurā no īstenojamiem pasākumiem**. Līdz ar to secināms, ka Latvijas valsts simtgades programmā konsekventi tiek īstenoti divi diskursi. Pirmkārt, **programmas satura diskurss** – centieni programmu kopumā vērst uz visu sabiedrību, nevis veidot pasākumus konkrētu mērķgrupu segmentiem. Otrkārt, **līdzdalības nodrošināšanas diskurss** – pēc iespējas plašākas auditorijas piesaistei izmantot katrai mērķgrupai atbilstošas komunikācijas un mārketinga stratēģijas, kā arī (cilvēku ar īpašām vajadzībām gadījumā) vides un pasākumu un aktivitāšu satura pieejamības apsvērumus. Šādas pieejas īstenošana pati par sevi **rosina saliedētību un sociālo iekļaušanu, sekmējot dažādu sabiedrības mērķgrupu kopdarbību**.

2017.–2019. gadu laika periodā īstenojās **aptaujas un pētījumi liecina par izteikti augstu iedzīvotāju ieinteresētību par Latvijas valsts simtgades norisēm un iesaistīšanos tajās**. 2017. gada nogalē kopumā **81% Latvijas iedzīvotāju apsvēruši iespējas iesaistīties simtgades notikumos**, tai skaitā 53% – apmeklēt speciāli organizētos pasākumus, 43% – svinēt mājās, ģimenes lokā, 14% – rosināt citus apmeklēt, izzināt, iesaistīties dažādos pasākumos, 14% – līdzdarboties un palīdzēt pasākumu norisē, 5% – īstenojot savu publisku vai privātu iniciatīvu. Pētījumu kompānijas “Kantar” 2018. gada janvārī un oktobrī īstenojot aptauju dati liecina, ka **absolūtajam vairākumam jeb 80% Latvijas iedzīvotāju Latvijas valsts proklamēšanas simtā gadadiena ir vēsturiski nozīmīgs laiks un 77% iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas valsts proklamēšanas simto gadadienu vajag atzīmēt īpašāk nekā citus gadus**. Pie tam – kopumā **vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju arī atbalsta Programmas īstenošanu piecu gadu periodā** (tai skaitā 14% – pilnībā atbalsta un 43% – drīzāk atbalsta). Šie rādītāji liecina par izteikti augstiem iedzīvotāju ieinteresētības un valsts simtgades svinēšanas pieejas un programmas atbalsta rādītājiem.

Augsta bijusi ne tikai iedzīvotāju ieinteresētība, bet arī reālā iesaistīšanās simtgades norisēs un pasākumos. Šī izvērtējuma ietvaros 2019. gadā īstenojot iedzīvotāju aptauja liecina, ka **kopumā 65% Latvijas iedzīvotāju ir bijuši iesaistīti kādās no Latvijas valsts simtgades norisēm**, tai skaitā 63% ir apmeklējuši simtgades pasākumus kā skatītāji, 33% ir piedalījušies pasākumos kā dalībnieki, 23% ir piedalījušies ideju un priekšlikumu radīšanā (ģimenē, interešu grupā, kopienā, novadā, pilsētā u.tml.) par to, kā svinēt/atzīmēt simtgadi, un vēl 23% – piedalījušies dažāda mēroga (ģimenes, interešu grupas, kopienas, novada, pilsētas, valsts) aktivitāšu organizēšanā un nodrošināšanā. **Līdzdalībā aktīvāki ir bijuši 18–24 gadīgie** (79% šīs mērķgrupas respondentu ir bijuši iesaistīti), **65–74 gadīgie** (75%), **sievietes** (73%), **vidējo izglītību ieguvušie** (70%), **latvieši** (75%), **publiskajā sektorā strādājošie** (74%), **skolēni un studenti** (84%), **iedzīvotāji ar augstākiem ģimenes ienākumiem**, virs 501 eiro uz vienu ģimenes locekli (76%), **laukos dzīvojošie** (69%), **Kurzemē dzīvojošie** (75%). **Nevienā no sociāli demogrāfiskajām grupām līdzdalība nav zemāka nekā 48%** – tas liecina, ka **valsts simtgades svinību programma sekmīgi spējusi sasniegt gan sabiedrību kopumā, gan atsevišķas tās mērķgrupas**. To, ka simtgades pasākumos un aktivitātēs izteikti sekmīgi izdevies iesaistīt jauniešus un bērnus, kā arī seniorus, savos vērtējumos norāda arī **kultūras sektora aktori** (kultūras iestāžu, pasākumu organizētāju

pārstāvji). Šīs mērķgrupas aptaujā kopumā **88% respondentu norāda, ka simtgades pasākumos izdevies plaši iesaistīt jauniešus, 87% – ka bērnus, 83% – ģimenes ar bērniem, 70% – seniorus.** Tāpat izteikti pozitīvi tiek vērtēta diasporas iesaiste (60%), uzņēmēju iesaiste (59%), nevalstiskā sektora pārstāvju iesaiste (57%). Gandrīz puse respondentu pozitīvi vērtē arī ārvalstu tūristu (46%) un mazākumtautību (46%) iesaisti. Jāuzsver – iepriekš veikti pētījumi liecina, ka atsevišķas no šīm mērķgrupām ir grūti aktivizējamas kultūras un sociālai aktivitātei (piemēram, seniori, mazākumtautības, iedzīvotāji laukos), bet **Latvijas valsts simtgades svinību ietvaros to ir izdevies panākt izteikti sekmīgi, tādējādi stiprinot iedzīvotāju aktivitātes un līdzdalības ilgtspēju.**

Liela mēroga pasākumiem (piemēram, Rīga – Eiropas Kultūras galvaspilsēta, Rīgai 800, Latvijas valsts simtgades svinības) ir arī **plašāka ietekme uz iedzīvotāju kultūras un sociālo aktivitāti kopumā.** Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka **pēdējo piecu gadu laikā ir būtiski pieaudzis dalībnieku skaits mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos** (no 64,7 tūkst. 2014. gadā līdz 76,9 tūkst. 2018. gadā), **palielinājies muzeju apmeklējumu skaits** (no 2,66 milj. 2013. gadā līdz 3,77 milj. 2018. gadā), kā arī **pieaudzis kinoseansu apmeklējumu skaits** (no 2,31 milj. 2014. gadā līdz 2,52 milj. 2018. gadā). Savukārt 2018. gadā īstenotais kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums liecina, ka **pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri apmeklē vietējos pagasta, novada vai pilsētas svētkus** (no 62% 2008. gadā līdz 69% 2018. gadā), **apmeklē populārās mūzikas koncertus** (attiecīgi no 40% līdz 46%), kā arī pēdējo trīs gadu laikā nedaudz palielinājies to īpatsvars, kuri **apmeklē vietējās balles vai zaļumballes** (no 29% līdz 33%). Kultūras patēriņa pētījumi arī liecina, ka **izteikti pieaudzis ir to iedzīvotāju īpatsvars, kuri apmeklē pasākumus reģionos** (2018. gadā pasākumus reģionos vismaz reizi gadā apmeklēja 57% Latvijas iedzīvotāju (un tas ir būtisks pieaugums, salīdzinot ar 43% 2016. gadā)) – to veicinājusi gan koncertzāļu izveide reģionos, gan arī profesionālās mākslas pieejamības paaugstināšanās jaunos kultūras infrastruktūras objektos un dažādu atbalsta programmu ietvaros. Iedzīvotāju **kultūras un sociālās aktivitātes pieaugumu veicinājis arī pasākumu un aktivitāšu daudzveidības pieaugums – 91% kultūras sektora aktoru novērtē, ka pēdējos divos–trīs gados ir pieaugusi kultūras pasākumu daudzveidība Latvijā kopumā, un 82% – ka tieši viņu pilsētā, pagastā vai novadā.**

Latvijas valsts simtgades svinību **ilgtermiņa ietekmi iespējams vērtēt arī svinību virsmērķī definētā aspektā:** stiprināt Latvijas sabiedrības piederības sajūtu valstij, mīlestību pret zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību. Īpaši jāuzsver – šādu attieksmju un vērtējumu datus jāvērtē ilgtermiņā, vismaz piecu–septiņu gadu periodā, identificējot kopējo attīstības tendenci un izvairoties interpretēt īstermiņa rādītāju svārstības. Tādēļ šajā izvērtējumā sniegtie dati ir interpretējami kā starprezultāti un simtgades svinību programmas ilgtermiņa ietekme padziļināti būtu analizējama pēc programmas noslēgšanās 2021.–2022. gadā. Tomēr jau esošie dati un attīstības tendences liecina – **pēdējo 10 gadu periodā dažādi rādītāji, kas tieši un netieši raksturo Latvijas iedzīvotāju piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, ir būtiski pieauguši.** Piemēram, **to, ka ir Latvijas patrioti, 2009. gadā apgalvoja 64% iedzīvotāju, bet 2019. gadā jau 71%.** Ar to, ka ir Latvijas pilsonis un iedzīvotājs, 2009. gadā lepojās 52% iedzīvotāju, bet 2019. gadā jau 73%. 2019. gadā 56% iedzīvotāju uzskata, ka Latvija ir labāka nekā lielākā daļa citu valstu (2009. gadā šis rādītājs bija tikai 35%), 76% novērtē, ka nevar palikt vienaldzīgi, ja apkārtējie izrāda necieņu pret valsts simboliem (2009. gadā: 67%). **Pieaugošu dinamiku uzrāda arī rādītāji par iedzīvotāju piederības izjūtu konkrētām teritoriālajām vienībām.** Salīdzinot ar 2009. gadu, īpaši izteikti pieaugusi identificēšanās ar Eiropas Savienību – no 38% līdz 65% 2019. gadā. Pozitīva dinamika ir arī piederības izjūtai Latvijai (no 82% līdz 89%), savam reģionam (no 83% līdz 89%), savam ciemam, pagastam, pilsētai (no 84% līdz 90%). Pētījumu centra SKDS dati liecina, ka kopš 1998. gada **būtiski pieaudzis arī Latvijas iedzīvotāju sociālais kapitāls** – ja 1998. gadā tikai 34% novērtēja, ka lielākajai daļai cilvēku var uzticēties, tad 2017. gadā jau 45%.

Kopumā dažādu pētījumu dati liecina, ka ir novērojama gan liela sabiedrības interese par Latvijas simtgades svinību programmu, gan arī izteikti augsti personīgās līdzdalības un iesaistīšanās rādītāji. **Lai gan ilgtermiņa ietekmi varēs pilnvērtīgi izvērtēt tikai pēc simtgades svinību programmas noslēgšanās, jau šobrīd iespējams apgalvot, ka tai ir ietekme uz plašākiem sociāliem, pilsoniskiem un kultūras procesiem un vērtībām** – ir pieaugusi iedzīvotāju identificēšanās ar Latviju un Eiropas Savienību, pieaugusi kultūras pasākumu daudzveidība, augusi iedzīvotāju iesaiste vairāku kultūras patēriņa aktivitāšu aspektā, kā arī pieaudzis iedzīvotāju sociālais kapitāls.

5. FINANSĒJUMA APGUVES PLĀNOŠANAS UN ĪSTENOŠANAS NOVĒRTĒJUMS ATBILSTOŠI VALSTS SIMTGADES PROGRAMMAS VIRSMĒRĶIM UN MĒRĶIEM

Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši Latvijas valsts simtgades programmas virsmērķim un mērķiem izvērtējuma ietvaros veikts, **pirmkārt**, sniedzot pārskatu par Latvijas valsts simtgades programmas plānošanas un īstenošanas periodā no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim ieguldītajiem finanšu resursiem un to atbilstību normatīvajam regulējumam, **otrkārt**, nosakot resursu izlietojuma efektivitāti/neefektivitāti, konstatējot ieguldījumu atbilstību plānotajiem mērķiem un virsmērķim. Ieguldījumu ietekme uz attieksmes maiņu sabiedrībā un programmas ilgtermiņa ietekme analizēta un vērtēta šī ziņojuma nākamajā nodaļā.

5.1. Plānoto finanšu resursu ieguldījums (laika periodā no 01.01.2015.–31.12.2018.) un atbilstība normatīvajam regulējumam

Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanai paredzētā finansējuma plānošanu un ieguldīšanu ietekmēja **vairāki faktori**. Pirmkārt, **Programmas koncepcija**, kas bija vērsta uz valsts tapšanā nozīmīgāko vēstures faktu atceres aptvērumu, **paredzēja laikā izvērstu Programmas virsmērķa un mērķu sasniegšanu**, kam tika pakārtots Nacionālais pasākumu plāns ar plānotām aktivitātēm (uzdevumiem) no 2017. līdz 2021. gadam. Turklāt Latvijas valsts simtgades svinību Programmas sagatavošanas darbiem finansējums no valsts budžeta līdzekļiem Kultūras ministrijai tika piešķirts jau 2015. un 2016. gadā, kas Programmas sagatavošanas un ieviešanas periodu vēl vairāk pagarina. Programmas sagatavošanas un ieviešanas laika ietvars pēc būtības paredzēja vidējā termiņa plānošanu gan finansējuma apguvei, gan izlietojumam, kas ietver visus vidējā termiņa politikas un, jo īpaši, finansējuma plānošanas un izlietojuma kontroles (administratīvos, politiskos, cilvēkresursu u.tml.) riskus. Otrkārt, tas, ka Programmas virsmērķa un mērķu sasniegšanā Kultūras ministrija kā atbildīgā iestāde iesaistīja citus publiskā sektora pārstāvjus (citas ministrijas, valsts institūcijas un iestādes, kā arī pašvaldības), radīja **papildu administratīvo slogu starpinstitucionālās sadarbības un finansējuma izlietošanas kontroles nodrošināšanā**. Pirmo reizi par finansējuma izlietojuma uzskaites problēmām šādu starpinstitucionālu iniciatīvu ieviešanā Valsts Kontrole norādījusi jau 2016. gadā:

“Ministriju un centrālo valsts iestāžu 2015. gada finanšu revīziju ietvaros tika konstatēts, ka trio Prezidentūras ietvaros ir radusies situācija, kuras laikā netika ievērotas vadlīnijas finansējuma uzskaitē, lai šāda situācija – trūkumi normatīvajā regulējumā, kas liedz novirzīt finansējumu pasākuma mērķu sasniegšanai – norāda uz nepieciešamību turpmāk valstiski nozīmīgu pasākumu realizēšanā (piemēram, Latvijas simtgades svinību programmā) rūpīgi izvērtēt pasākumu realizēšanai pieņemtā normatīvā regulējuma pilnīgumu.”¹²⁶

Treškārt, Programmas līdzdalīgas pārvaldes modelis paredzēja iespēju, ka gan publiskā sektora, gan nevaldības sektora **operatori pēc savas iniciatīvas iegulda savu finansējumu** noteiktu Latvijas simtgadei veltītu aktivitāšu īstenošanai (kas nav iekļautas Nacionālajā pasākumu plānā 2017.–2021.). Šādas darbības atbilst Programmas virsmērķi iekļautajai idejai par pašorganizējošo procesu un sadarbības sekmēšanu, taču sarežģī visu finansiālo resursu ieguldījumu apzināšanu, lai noteiktu to saikni ar konkrētu mērķu sasniegšanu. Vairāki publiskie operatori (ministrijas, padotības iestādes, pašvaldības u.c.) ieguldīja finansējumu simtgadei veltītās aktivitātēs arī no pašu resursiem, kur ieguldījumu mērķi vairāk bija saistīti ar konkrēto institūciju stratēģiskajiem plānošanas dokumentiem un Latvijas simtgadei relevantajiem iekšējiem resora darbības mērķiem.

Programmas mērogs laika un aktivitāšu apjoma ziņā, kā arī komplicētais iesaistīto pušu sadarbības modelis uzskatāms par nozīmīgu konteksta faktoru finanšu ieguldījumu plānošanai un atskaitīšanās sistēmai Programmas nodrošinājumā. Tomēr, neskatoties uz minēto kompleksitāti, valsts pārvaldes un pašvaldību iestāžu produktīva sadarbība visaptverošas svinību Programmas veidošanā un īstenošanā, kā arī plašas

¹²⁶ Valsts kontroles 15.09.2016. revīzijas Nr. 2.4.1-34/2015 ziņojums “Par Latvijas Republikas 2015.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem”.

sabiedrības un Latvijas cilvēku līdzdalība, līdzdarbība un pašiniciatīvas svētku veidošanā un īstenošanā ir būtiskākie nosacījumi Latvijas valsts simtgades sekmīgai atzīmēšanai.

5.1.1. Normatīvais regulējums

Lai nodrošinātu efektīvu un caurspīdīgu finansējuma ieguldījumu un izlietojuma atskaitīšanās sistēmu, būtiska loma ir normatīvajam regulējumam, kas vērsts uz Programmas virsmērķa un mērķu sasniegšanas nodrošinājumu. Tika izstrādāti vairāki normatīvā regulējuma dokumenti/ Ministru kabinetā apstiprināti lēmumi, kuri atspoguļoti laikrindā attēlā zemāk. Šie dokumenti veido finanšu ieguldījumu atbilstības izvērtējuma normatīvo ietvaru. Kā jau iepriekš ziņojumā norādīts, būtiskākais un izvērtējumam tieši saistošs ir 13.12.2016. pieņemtais Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam", kas apstiprināts ar Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra rīkojumu Nr. 769. Šie dokumenti apstiprina, ka **papildus** no valsts budžeta Latvijas valsts simtgades svinībām veltītām aktivitātēm/uzdevumiem, kas īstenojami laikā no 2017. gada līdz 2021. gadam tiek piešķirts **31 752 716 eiro**. Paredzētais papildus finansējums apstiprināts budžeta apakšprogrammas "Latvijas valsts simtgades programma" ietvaros. Lai nodrošinātu šīs budžeta apakšprogrammas finansējuma izlietojuma atskaitīšanos, tika izstrādāta un apstiprināta īpaša finansējuma izlietojuma atskaitīšanās forma "Pārskats par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021.gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā" (Pārskats), kas kalpo kā **atskaitīšanās dokuments par iztērēto budžeta finansējumu, kā arī var kalpot kā avots tā izlietojuma atbilstības novērtējumam Programmas virsmērķim un mērķiem.**

Attēls 1. Normatīvais regulējums Ministru kabinetā apstiprinātiem lēmumiem par Latvijas valsts simtgades pasākumu finansējumu

5.1.2. Finansējums, tā avotu daudzveidība

Finansējuma ieguldījumu izvērtējumu nozīmīgi iespaido tas, ka Latvijas valsts simtgades Programmas izstrādei un ieviešanai bija pieejams ne tikai valsts budžeta papildus piešķirtais finansējums, bet arī citi finansējuma avoti. Iespējams izdalīt sekojošus Programmas finansēšanas avotus:

- valsts budžeta papildus piešķirtais finansējums;
- resoru pašfinansējums;
- pašvaldību finansējums;
- privātais un atbalstītāju finansējums;
- starptautiskais finansējums.

Jāatzīst, ka kopumā svinību Programmas īstenošanai ir izmantots plašs finansējumu avotu klāsts, kurš kvantitatīva izteiksmē nav pilnībā uzskaitāms un apzināms, jo lielai Programmas uzdevumu daļai to izpildē tika izmantots kombinēts (finansējuma avotu izteiksmē) finansējums, kas lielā daļā gadījumu ļāva izpildīt Programmas uzdevumus saturiski jēgietilpīgāk, augstākā mākslinieciskā kvalitātē vai ļāva sasniegt lielākus auditorijas apjomus. Piemēram, no dažādiem finanšu avotiem ir izveidota filmu programma "Latvijas filmas Latvijas simtgadei", vairāk nekā 300 nacionālās nozīmes norises, vairāk nekā 1400 pašvaldību iniciētās norises un vairāk nekā 500 Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstīti sabiedrības iesaistes projekti.

Šī izvērtējuma priekšmets paredz to, ka ziņojumā tiek apskatīts tikai **papildus no valsts budžeta piešķirtais finansējums 2017. un 2018. gadam 16 108 083 eiro** pēc Latvijas valsts simtgades svinību nacionālā pasākuma plāna datiem, taču ieguldījumi Programmas virsmērķu un mērķu sasniegšanai *de facto* veidojās no daudziem avotiem. Precīzi uzskaitāms ir valsts budžeta papildus piešķirtais finansējums un speciāli izveidotā Kultūras ministrijas programma 22.12.00; tabulā ir uzrādīts finansējums no likumiem "Par valsts budžetu" piešķirtais finansējums un Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālā plāna plānotais finansējums un uzrādīta starpība 6. kolonnā.

Tabula 5. Finansējums no 22.12.00 programmas¹²⁷ un Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālā pasākumu plāna¹²⁸

Likuma "Par valsts budžetu" 4. pielikums	Programmas, apakšprogrammas kods	Resursi izdevumu segšanai	Euro	Latvijas valsts simtgades svinību nacionālais pasākumu plāns 2017.-2021., euro	Starpība (4-5)
1	2	3	4	5	6
2017. gads	22.12.00	Latvijas valsts simtgades programma	5 000 459	5 000 459	0
2018. gads	22.12.00	Latvijas valsts simtgades programma	10 624 659	11 107 624	-482 965

Kultūras ministrijas kā valsts simtgades svinību Programmas īstenoātāja tiek uzskatīta arī kā atbildīgā par finanšu izlietojumu. Kultūras ministrija atbildību par finanšu izlietojumu var uzskaitīt 22.12.00 programmas ietvaros un iesniegtajos pārskatos no pasākumu realizētāju puses, bet par pašfinansējuma izlietojumu veidot atskaiti, tikai balstoties uz resoru iesniegto informāciju, bet neuzņemoties atbildību par finanšu vadību par simtgades svinību pašfinansējuma izlietojumu.

Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra rīkojums Nr. 769 (2. pielikums) uzliek pienākumu finansējuma lietotājiem iesniegt Kultūras ministrijā "Pārskatus par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu". Atbilstoši norādei, resoriem nav jāsniedz pārskats Kultūras ministrijā par to pašfinansējuma izlietojumu, kurš ir minēts 2016. gada

¹²⁷ Par valsts budžetu 2017. gadam, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287244-par-valsts-budzetu-2017-gadam> un Par valsts budžetu 2018. gadam, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/295569-par-valsts-budzetu-2018-gadam>

¹²⁸ Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns, pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5787>

13. decembra informatīvā ziņojuma "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam" 3. pielikumā.

Veicot grozījumus Ministru kabineta 2017. gada 5. decembra rīkojumam Nr. 717¹²⁹ (1. pielikumā) ar Ministru kabineta 2018. gada 8. augustā rīkojumu Nr. 363 "Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra rīkojumā Nr. 769 "Par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma sadalījumu"", visiem pasākumiem par **2018. gadā** izlietoto valsts budžeta finansējumu ir iesniegti¹³⁰ **visi 94 "Pārskati** par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu".

No iesniegto pārskatu datiem (par 2018.gadā izlietoto finansējumu) var secināt:

- 66% pārskatu ir norādīti izdevumu klasifikācijas kodi atbilstoši ekonomisko kategoriju izpildei, bet summas izteiksmē tie ir 84% no 2018. gada izlietotā valsts budžeta finansējuma.
- 56% no iesniegtajiem pārskatiem ir norādīts apmeklētāju skaits, kuru izsakot skaitļos ir 12 532 628 apmeklētāji. Atsevišķās atskaitēs apmeklētāju skaits tika norādīts aptuveni.
- 52% no iesniegtajiem pārskatiem ir norādīts publikāciju skaits.

Tabula 6. Izdevumu klasifikācijas kodi atbilstoši ekonomiskajām kategorijām: uzskaitījums no pasākumu pārskatiem par 2018. gadā izlietoto finansējumu

Izdevumu klasifikācijas kodi atbilstoši ekonomiskajām kategorijām	Izdevumu klasifikācijas kodu nosaukums atbilstoši ekonomiskajām kategorijām	Nacionālā pasākuma plāna atskaišu skaits 2018. gadā
1000	Atlīdzība	25
2000	Preces un pakalpojumi	42
3000	Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	10
7310	Valsts budžeta uzturēšanas izdevumu transferti pašvaldībām noteiktam mērķim	11
7350	Valsts budžeta transferti valsts budžeta daļēji finansētām atvasinātām publiskām personām un budžeta nefinansētām iestādēm noteiktam mērķim	2
5000; 9000	Kapitālie izdevumi	10

Savukārt, **2017. gada "Pārskati** par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu" iesniegti 56 no 61 iesniedzamā pārskata. 2017. gada pārskati ir nepilnīgāki par 2018. gada pārskatiem, jo lielākoties pasākumi ir plānošanas procesā, tāpēc atsevišķi secinājumi netiek izdarīti.

Saskaņā ar izvērtējuma darba uzdevumu tika salīdzināts katras aktivitātes ieviešanai plānotais finansējuma/ieguldījuma apjoms ar izlietoto finansējumu. Salīdzinājums balstīts iesniegto pārskatu datos. Tie ļauj secināt, ka finansējums ir izlietots atbilstoši plānam. Saskaņā ar Ministru kabineta rīkojumu Nr. 363 "Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra rīkojumā Nr. 769 "Par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma sadalījumu"" rodas atšķirības starp iesniegtajiem pārskatiem un sākotnēji paredzēto finansējumu, bet ņemot vērā šo rīkojumu starpības ir minimālas. Plānotā un reāli ieguldītā finansējuma starpība veidojas galvenokārt tāpēc, ka atskaitēs sniegta nepilnīga informācija, piemēram, 2017. gada finansējums vairākām aktivitātēm tika pārcelts uz 2018. gadu. 2017. gadā iesniegtajos pārskatos finansējuma izlietojums nav sistemātiski novērtējams, jo liela daļā pārskatu iesniegtā informācija nav norādīta pilnā apmērā. 2018. gadā iesniegtajos pārskatos ir starpības (ietaupījums) starp plānu un izpildi, bet atsevišķas aktivitātes ir iesniegtas vienā kopējā pārskatā ar

¹²⁹ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

¹³⁰ Latvija100 mājas lapa (<https://www.lv100.lv/programma/dokumenti/>) Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojums 2018. gadā (PDF)

ietaupījumu, kurš nav izdalāms uz konkrēti vienu aktivitāti, kas neveido pilnvērtīgu priekšstatu par aktivitātei izlietojamo finansējumu.

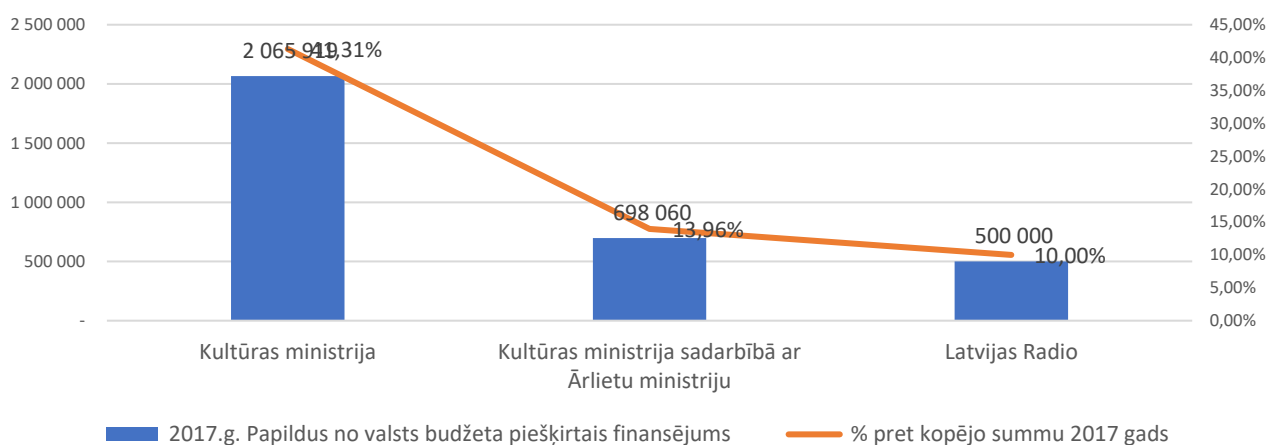
Kopumā iesniegto pārskatu analīze liecina, ka piešķirtais papildus finansējums ir izmantots Nacionālajā pasākumu plānā iekļauto aktivitāšu īstenošanā.

Pārskatu iesniegšanas disciplīnas analīze (2017. gads) liecina, ka Kultūras ministrijai kā atbildīgajai iestādei par finansējuma izlietojuma kontroli nav pietiekamu instrumentu, lai nodrošinātu absolūti visu papildus no valsts budžeta piešķirtā finansējuma izlietojuma pārskatu izsmeļošu izpildi un savlaicīgu iesniegšanu.

Kā jau minēts, resori simtgades pasākumu īstenošanai izmantoja ne tikai valsts budžeta papildus piešķirto finansējumu, bet arī **pašfinansējumu** (dati ņemti no 13.12.2016. Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.– 2021. gadam" 3. pielikuma).

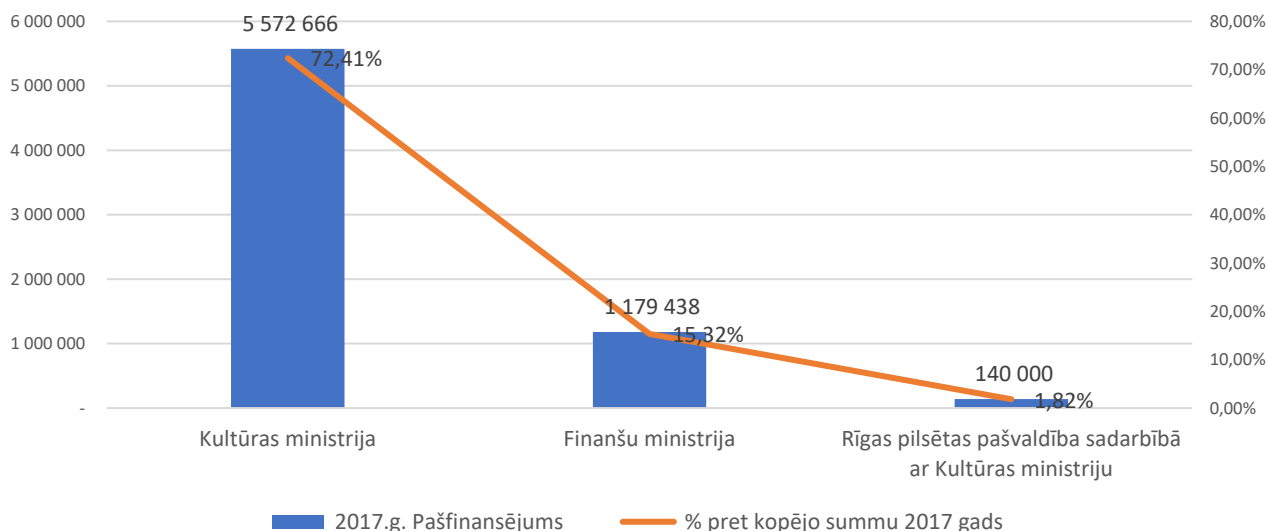
2017. gadā – papildus no valsts budžeta piešķirtais finansējums ir 5 000 459 eiro un pašfinansējums 7 696 388 eiro. Attēlā ir apskatāmi trīs lielākie 2017. gadā papildus no valsts budžeta piešķirtā finansējuma saņēmēji.

Grafiks 28. Papildus no valsts budžeta piešķirtā finansējuma sadalījums: lielākie finansējuma saņēmēji, 2017. gads

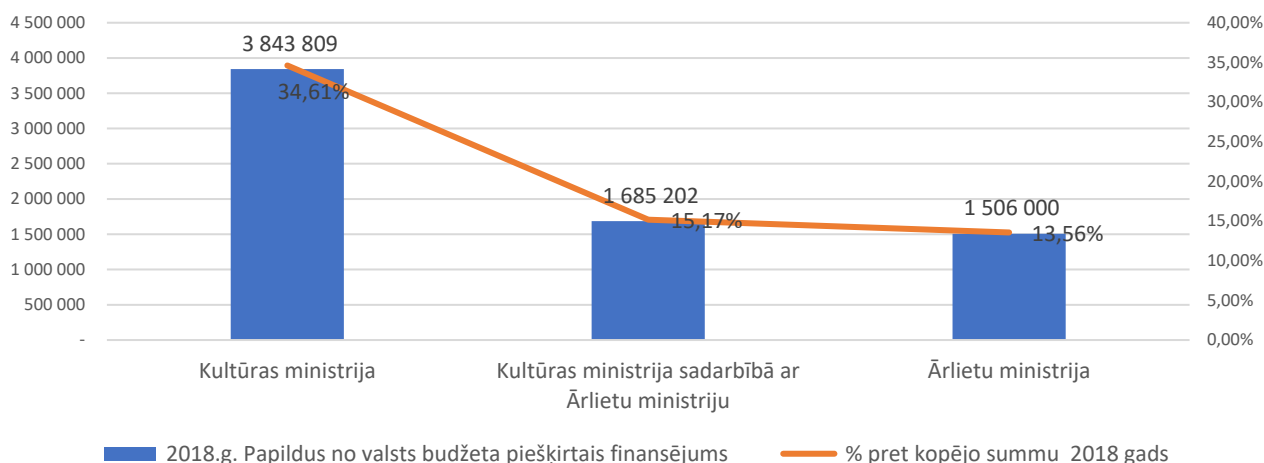
Nākamajā attēlā ir apskatāms pašfinansējuma sadalījums trīs lielākajām atbildīgajām institūcijām 2017. gadā.

Grafiks 29. Pašfinansējuma sadalījums lielākajām atbildīgajām institūcijām, 2017. gads

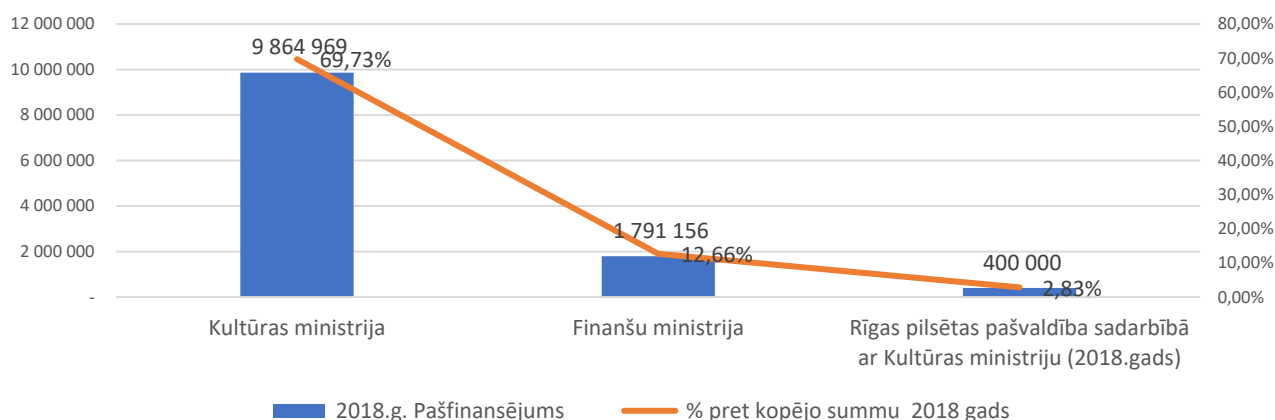
2018. gadā – papildus no valsts budžeta piešķirtais finansējums ir 11 107 624 eiro un pašfinansējums 14 147 194 eiro. Attēlā ir apskatāmi trīs lielākie papildus no valsts budžeta piešķirtā finansējuma saņēmēji 2018. gadā.

Grafiks 30. Papildus no valsts budžeta piešķirtā finansējuma sadalījums: lielākie finansējuma saņēmēji, 2018. gads

Attēlā ir apskatāms pašfinansējuma sadalījums trīs lielākajām atbildīgajām institūcijām 2018. gadā.

Grafiks 31. Pašfinansējuma sadalījums lielākajām atbildīgajām institūcijām, 2018. gads

Pilns finansējuma sadalījums iestādēm, kuras iekļautas "Latvijas valsts simtgades svinību nacionālajā pasākumu plānā 2017.–2021.", apliecina, ka papildus finansējums Programmas aktivitāšu/uzdevumu izpildei izvērtējuma periodā (2017.–2018.) piešķirts 35 atbildīgajām institūcijām jeb institūciju sadarbības komandām, taču 17 institūcijas vai institūciju sadarbības komandas ieguldīja pašfinansējumu Latvijas simtgades Programmas aktivitāšu/uzdevumu (Nacionālā pasākumu plāna) īstenošanā.

Tabula 7. Finansējumu sadalījums pa iestādēm¹³¹

Nr. p.k.	Atbildīgā institūcija	2017.g. papildus no valsts budžeta piešķirtais finansējums, euro	2017.g. pašfinansējums, euro	2018.g. papildus no valsts budžeta piešķirtais finansējums, euro	2018.g. pašfinansējums, euro
1.	Aizsardzības ministrija	-	86 299	-	260 599
2.	Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai	74 255	135 384	-	-
3.	Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai, Kultūras ministrija. Latvijas Nacionālais kultūras centrs sadarbībā ar Ludzas novada domi	5 620	2 000	-	-

¹³¹ Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālā pasākumu plāns, pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5787>

4.	Ārlietu ministrija	351 000	-	1 506 000	-
5.	Ekonomikas ministrija	315 000	-	502 750	-
6.	Finanšu ministrija	-	1 179 438	-	1 791 156
7.	Iekšlietu ministrija	50 000	33 000	150 000	47 500
8.	Iekšlietu ministrija / Kultūras ministrija	26 460	-	-	-
9.	Izglītības un zinātnes ministrija	151 400	89 042	271 050	188 791
10.	Izglītības un zinātnes ministrija / Kultūras ministrija	-	-	30 000	-
11.	Izglītības un zinātnes ministrija /Tieslietu ministrija	-	-	-	9 000
12.	Kultūras ministrija	2 065 919	5 572 666	3 843 809	9 864 969
13.	Kultūras ministrija / Aizsardzības ministrija	-	-	20 000	-
14.	Kultūras ministrija / Aizsardzības ministrija. Finansējums 2017. gadam piešķirts Daugavpils pilsētas domei	20 798	53 957	-	28 457
15.	Kultūras ministrija / Liepājas pašvaldība / Latvijas Republikas Saeima	-	-	-	40 000
16.	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju	698 060	-	1 685 202	18 499
17.	Kultūras ministrija sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldību	26 000	-	61 760	-
18.	Kultūras ministrija sadarbībā ar Jelgavas pilsētas pašvaldību	-	-	30 000	-
19.	Kultūras ministrija sadarbībā ar Liepājas pilsētas pašvaldību	56 150	-	158 850	-
20.	Kultūras ministrija sadarbībā ar Rīgas pilsētas pašvaldību	-	5 000	-	200 000
21.	Kultūras ministrija sadarbībā ar Valkas novada pašvaldību	107 850	-	68 000	-
22.	Kultūras ministrija sadarbībā ar Valmieras pilsētas pašvaldību	10 000	-	40 000	-
23.	Kultūras ministrija, Rēzeknes pašvaldība, Latvijas Republikas Saeima	14 050	1 069	-	-
24.	Labklājības ministrija	-	-	75 000	9 132
25.	Latvijas Pašvaldību savienība	-	50 000	-	40 000
26.	Latvijas Radio	500 000	124 000	450 000	120 000
27.	Latvijas Republikas Saeima	-	59 500	-	65 500
28.	Latvijas Republikas Saeima sadarbībā ar Kultūras ministriju	-	5 000	-	3 000
29.	Latvijas Republikas Saeima sadarbībā ar Latvijas vēstniecībām ārvalstīs	-	300	-	300
30.	Latvijas Republikas Saeima sadarbībā ar Satversmes tiesu	-	-	-	2 000
31.	Latvijas Televīzija	400 000	-	450 000	-
32.	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera	-	110 750	-	100 750
34.	Latvijas Universitāte / Eiropas Universitāšu Asociācija / Latvijas Pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Savienībā	-	-	-	4 000

35.	Latvijas Universitāte / Latvijas Nacionālā bibliotēka / Rīgas Latviešu biedrība / Latvijas Zinātņu akadēmija	-	-	-	12 000
36.	Pasaules Brīvo latviešu apvienība	-	-	9 700	-
37.	Rīgas Latviešu biedrība / Latvijas Universitāte / Latvijas Zinātņu akadēmija	-	-	-	22 000
38.	Rīgas pilsētas pašvaldība	-	4 000	-	50 000
39.	Rīgas pilsētas pašvaldība sadarbībā ar Kultūras ministriju	40 000	140 000	200 000	280 000
40.	Rīgas pilsētas pašvaldība sadarbībā ar Kultūras ministriju (2018.gads)	-	20 000	400 000	400 000
41.	Rīgas pilsētas pašvaldība sadarbībā ar Latvijas Nacionālo Kultūras centru	-	-	-	300 000
42.	Satiksmes ministrija	-	5 000	-	14 250
45.	Tieslietu ministrija	-	-	-	106 000
46.	Valsts kanceleja	-	10 000	-	37 500
47.	Valsts prezidenta kanceleja	-	-	124 000	40 000
48.	Valsts prezidenta kanceleja / VSIA "Latvijas Koncerti" sadarbībā ar reģionu pašvaldībām	-	-	360 000	70 000
49.	Veselības ministrija	15 700	-	14 000	-
50.	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	16 997	9 983	99 703	15 791
51.	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar Latvijas Lielo pilsētu asociāciju	55 200	-	257 800	-
52.	Zemkopības ministrija	-	-	300 000	6 000
	Kopā	5 000 459	7 696 388	11 107 624	14 147 194

Tabulā redzams, ka finansējums aktivitātes ieviešanai tika piešķirts gan vienai institūcijai, gan institūciju "komandām". **2017. gada aktivitātēm papildus no valsts budžeta piešķirtais finansējums bija 5 000 459 eiro, bet resoru pašfinansējums šo aktivitāšu veikšanai 7 696 388 eiro. Savukārt, 2018. gada aktivitātēm papildus no valsts budžeta piešķirtais finansējums bija 11 107 624 eiro, bet resoru pašfinansējums šo aktivitāšu veikšanai 14 147 194 eiro.**

Kombinēta (papildus no valsts budžeta piešķirtais finansējums plus pašfinansējums) finansējuma izmantošana liecina, ka Latvijas simtgades Programmas mērķu sasniegšanā un uzdevumu izpildē tika elastīgi izmantoti arī tie institūciju pašu resursi, kas plānoti (parasti) ikgadēji īstenotajām aktivitātēm, kuru veikšana pamatota šo resoru darbības stratēģiskajos dokumentos, bet, kuru īstenošana 2017. vai 2018. gadā tika saturiski saistīta ar Latvijas simtgades virsmērķi un mērķiem.

Daži piemēri par īstenotajiem ikgadējiem pasākumiem, kas tika finansēti no iestāžu pašfinansējuma:

- Nacionālo bruņoto spēku militārās parādes: 11. un 18. novembrī Rīgā un 4. maijā reģionos – finansējums ik gadu 55 000 eiro.
- Latviešu tautas dziesmu dziedāšanas sacensības skolu jaunatnei "Lakstīgala" – finansējums ik gadu 3 500 eiro.
- Muzeju nakts (katra gada maijā) Saeimas namā – finansējums ik gadu 1 500 eiro.
- Atvērto durvju diena (katra gada septembrī) Saeimas namā – finansējums ik gadu 2 000 eiro.
- Reģionālās uzņēmēju dienas – finansējums ik gadu 100 000 eiro.
- Pastmarku sērija "Latvijas Republikai 100". VAS "Latvijas Pasts" jau kopš 2009. gada ir uzsākusi pastmarku sērijas "Latvijas Republikai – 100" izdošanu, šajā sērijā katru gadu novembrī tiek emitētas trīs jaunas

pastmarkas, kas veltītas Latvijai svarīgiem notikumiem vai personībām. 2018. gadā – simtgadei veltīts – Latvijas prezidenti – finansējums ik gadu 5 000 eiro.

- Ikgadējs parlamenta projekts “Jauniešu Saeima” jauniešu iesaistei lēmumu pieņemšanas un īstenošanas procesos – finansējums ik gadu 3 000 eiro.
- Latvijas valsts simtgades svinību kulminācija – XXVI Vispārējie latviešu dziesmu un XVI Deju svētki 2018 – finansējums 2017. un 2018. gadā 6 700 000 eiro.

Tātad, simtgades svinību atvērtā koncepcija atbalsta pasākumu finansēšanu no iestādes **pašfinansējuma**. Nepastāv ierobežojumi budžeta bāzē jau piešķirtā finansējuma novirzīšanai Simtgades pasākumiem, kā arī resoriem nav noteikts pienākums šo novirzīto finansējumu atsevišķi uzskaitīt. Vienlaicīgi jāatzīst, ka Programmas izvērtējuma kontekstā, Programmas atvērtā koncepcija liedz identificēt absolūtu finansējuma ieguldījumu apjomu Latvijas simtgades virsmērķim un mērķiem atbilstošu aktivitāšu nodrošināšanā. Kultūras ministrijai līdz 2022. gada 15. februārim ir pienākums iesniegt ziņojumu Ministru kabinetam par Nacionālā pasākumu plāna īstenošanā sasniegtajiem rezultātiem un piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu. Šajā ziņojumā nav paredzēts sniegt informāciju par finansējuma izlietojumu pasākumiem, kuri tiek finansēti no resoru esošā budžeta līdzekļiem. Piemēram, izlietotais resoru pašfinansējums ir arī Valsts Kultūrkapitāla fonda starpdisciplināras mērķprogrammas un kultūras programmas “Latvija 100”, kuras ietvaros ir atbalstīti:

- 2015.gadā 38 projekti par 280 000 eiro;
- 2016.gadā 57 projekti par 495 980 eiro;
- 2017.gadā 75 projekti par 530 000 eiro;
- 2018. gadā 74 projekti par 529 650 eiro (gada pārskatu informācija¹³²).

Tāpat, netiks uzskaitīts/nebūs iespējams uzskaitīt arī atsevišķu cilvēku **individuālos** ieguldījumus. Piemēram, šāds individuāls ieguldījums svētku svinēšanā ir arī Baltā galdauta svētki, kurus kā jaunu tradīciju, kura noteikti būtu jāturpina, Latvijas iedzīvotāju aptaujā atbalsta vairāk nekā ¼ daļa Latvijas iedzīvotāji. Šajos svētkos katrs Latvijas iedzīvotājs, kurš atzīmē šos svētkus, piedalās ar savu personīgo pašfinansējumu.

Secinājumi

Simtgades svinību atvērtās koncepcijas dēļ ir neiespējami noteikt absolūto finansējuma ieguldījumu apjomu Latvijas simtgades svinību nodrošināšanā, jo finansēšanā piedalījās un piedalās dažādas institūcijas, to rīkotie pasākumi tiek segti no dažādiem avotiem. Gan šajā Programmas starpposma novērtējumā, gan gala novērtējumā būs iespējams uzskaitīt tikai valsts papildus piešķirto finansējumu un resoru iekšējo pašfinansējumu, kas ieguldīts uz Latvijas simtgades svinību mērķiem vērstās aktivitātēs.

Jāsecina, ka Latvijas valsts simtgades programmas plānošanā un, jo īpaši ieviešanā periodā no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim tika koncentrēts finansējums no daudzveidīgiem avotiem: valsts budžeta papildus piešķirtais finansējums; resoru pašfinansējums; pašvaldību finansējums; privātais un atbalstītāju finansējums; starptautiskais finansējums. Latvijas valsts simtgades svinību Programmas īstenošanai izmantotais plašais finansējumu avotu klāsts kvantitatīva izteiksmē nav pilnībā uzskaitāms un apzināms. Lielai Programmas uzdevumu daļai to izpildē tika izmantots kombinēts (finansējuma avotu izteiksmē) finansējums, kas lielā daļā gadījumu ļāva izpildīt Programmas uzdevumus saturiski jēgietilpīgāk, augstākā mākslinieciskā kvalitātē vai ļāva sasniegt lielākus auditorijas apjomus. Vienota finansējuma izlietojuma atskaitīšanās sistēma izveidota tikai par vienu no avotiem – valsts budžeta papildus piešķirto finansējumu, kas daudzos gadījumos ir tikai viens no avotiem konkrētas aktivitātes īstenošanā. Minētais apgrūtina finansiālo ieguldījumu efektivitātes noteikšanu, taču plānotā finansējuma ieguldījumu analīze ļauj atzīt ieguldījumu atbilstību normatīvajam regulējumam. Plānotā finansējuma un ieguldīta finansējuma analīze

¹³² Valsts Kultūrkapitāla fonda gada pārskati, pieejami: <http://www.kkf.lv/index/par-vkkf/dokumenti.html>

liecina, ka finansējums izlietots atbilstoši plānam aktivitātēs, par kuru izpildi ir iesniegti pilnvērtīgi aizpildīti pārskati/ataskaites. Kopumā iesniegto pārskatu analīze liecina, ka papildus finansējums ir izmantots Nacionālajā pasākumu plānā iekļauto aktivitāšu īstenošanai.

5.2. Ieguldījumu atbilstība plānotajiem mērķiem un virsmērķim

Kā jau šajā ziņojumā vairākkārt norādīts, Informatīvajā ziņojumā „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam”¹³³ definēts gan Latvijas valsts simtgades svinību **virsmērķis**: “stiprināt Latvijas sabiedrības valstsgribu, piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību”; gan Latvijas valsts simtgades svinību **mērķi**:

1. stiprināt valstiskuma apziņu, aktualizēt Latvijas valstiskuma vēsturi, godinot valsts dibinātājus un pieminot notikumus, kas ietekmējuši Latvijas valsts izveidi, tādējādi nostiprinot izpratni par Latvijas valstiskumu kā likumsakarīgu ilgstošas attīstības rezultātu;
2. apliecināt Latvijas kā nacionālas un eiropiskas 21. gadsimta valsts vērtības;
3. cildināt Latvijas dabas skaistumu, kultūras daudzveidību un latviešu valodu;
4. daudzināt Latvijas cilvēku talantus, izcilību, uzņēmīgumu un sasniegumus;
5. modināt sabiedrībā atbildības ētiku, atbildības uzņemšanos par sevi, savu ģimeni, kopienu un valsti;
6. stiprināt jauniešu radošo iniciatīvu un piederības sajūtu Latvijai;
7. radīt paliekošas 21. gadsimta Latvijas vērtības, simbolus un jaunrades darbus;
8. vēstīt par Latviju kā aktīvu un atbildīgu starptautisko un starpkultūru attiecību veidotāju.

Lai noteiktu Programmas aktivitāšu finansējuma atbilstību Programmas virsmērķim un mērķiem, jānosaka (ar papildus piešķirtā budžeta finansējumu) finansēto aktivitāšu saikne ar virsmērķi un mērķi vai mērķiem. Atbilstības noteikšanu apgrūtināja tas, ka Nacionālajā pasākumu plānā aktivitātes/uzdevumi grupēti pakārtoti Programmas tematiskajam strukturējumam jeb sešām svinību tēmām, bet to saikne ar Programmas mērķi/iem ir identificējama vien, subjektīvi interpretējot sešu tēmu simbolisko un semiotisko sasaisti ar mērķiem. Tāpēc izvērtējuma ietvaros aktivitāšu un mērķu atbilstības noteikšana notika divējādi:

- izmantojot Delfu metodē balstītu ekspertu paneļa viedokli par Nacionālajā pasākumu plānā iekļauto aktivitāšu/uzdevumu atbilstību vienam vai vairākiem Programmas mērķiem, kas ļāva kartēt plāna aktivitātes/uzdevumus iepretim Programmas mērķiem;
- nosakot aktivitātes atbilstību programmas mērķim, vadoties pēc tās darbības pārskatā (finansējuma izlietošanas atskaitīšanās dokuments) sniegtās informācijas par īstenotās aktivitātes mērķi.

Plāna aktivitāšu/uzdevumu kartēšanas rezultāti pēc to atbilstības Programmas mērķim vai mērķiem ir pievienoti šim ziņojumam (skat. pielikumu Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu atbilstība mērķiem). Latvijas valsts simtgades Programmas izstrādē un ieviešanā iesaistītie eksperti veica Plāna aktivitāšu kartēšanu un izstrādāja iekšējā ekspertīzē balstītu Nacionālajā pasākumu plānā iekļauto aktivitāšu dalījumu programmas mērķu griezumā.

¹³³ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

Tabula 8. Latvijas valsts simtgades svinību nacionālajā pasākumu plānā 2017.–2021. iekļauto norišu dalījums programmas mērķu griezumā

Svinību/plāna mērķi	Norises
1. Stiprināt valstiskuma apziņu, aktualizēt Latvijas valstiskuma vēsturi, godinot valsts dibinātājus un pieminot notikumus, kas ietekmējuši Latvijas valsts izveidi, tādējādi nostiprinot izpratni par Latvijas valstiskumu kā likumsakarīgu ilgstošas attīstības rezultātu.	165
2. Apliecināt Latvijas kā nacionālas un eiropeiskas 21. gadsimta valsts vērtības.	210
3. Cildināt Latvijas dabas skaistumu, kultūras daudzveidību un latviešu valodu.	121
4. Daudzināt Latvijas cilvēku talantus, izcilību, uzņēmīgumu un sasniegumus.	216
5. Modināt sabiedrībā atbildības ētiku, atbildības uzņemšanos par sevi, savu ģimeni, kopienu un valsti.	165
6. Stiprināt jauniešu radošo iniciatīvu un piederības sajūtu Latvijai.	102
7. Radīt paliekošas 21. gadsimta Latvijas vērtības, simbolus un jaunrades darbus.	159
8. Vēstīt par Latviju kā aktīvu un atbildīgu starptautisko un starpkultūru attiecību veidotāju.	129

Ekspertu spriedumi liecina, ka kopumā **plānā iekļautās 252 aktivitātes ir ļoti atšķirīgas pēc to satura un mērķu atbilstības Programmas mērķiem**. Ir aktivitātes, kas vērstas uz vienu vai diviem mērķiem, bet ir arī aktivitātes, kuras tiek interpretētas kā atbilstošas pieciem vai sešiem mērķiem. Jāatzīst, ka šāda aktivitāšu daudzdimensionālitate mērķu kontekstā būtiski apgrūtina eksaktas saiknes izveidi starp aktivitāti un programmas mērķiem. Zināmā mērā tas ir skaidrojams gan ar Programmas mērķu formulējumā izmantotajiem daudznozīmīgajiem jēdzieniem, kuri ir sarežģīti operacionalizējami (skat. ziņojuma nodaļu “Latvijas valsts simtgades programmas sagatavošanas un īstenošanas satura un procesa atbilstība izvirzītajiem mērķiem un pieejai”) un pieļauj pēc sava satura ļoti atšķirīgas aktivitātes kartēt kā saistītas ar šo mērķi, gan ar aktivitāšu mērķu plašo nozīmju frekvenci, kas ļauj tās saistīt gandrīz ar katru mērķi.

Kā liecina aktivitāšu kartēšanas rezultāti, kvantitatīvi visvairāk aktivitāšu ir vērstas uz otro un ceturto mērķi, bet vismazāk – uz astoto mērķi. Tiesa, aktivitāšu skaits tikai nosacīti liecina par ieguldījumu efektivitāti konkrēta mērķa sasniegšanas kontekstā. Tā kā lielākā daļa aktivitāšu kartētas kā atbilstošas vairākiem mērķiem, nav iespējams izdalīt ieguldītā finansējuma apjomu atbilstoši vienam konkrētam svinību mērķim. Spilgts piemērs ir viena no finanšu ietilpīgākajām Latvijas simtgades Programmas aktivitātēm “Latvijas skolas soma”, kas ir īpaša (apakš)programma Latvijas valsts simtgades svinību ietvaros, kuras mērķis ir nodrošināt Latvijas bērniem un jauniešiem valsts garantētās izglītības iegūšanas ietvaros iespēju pieredzēt Latviju klātienē un izzināt, iepazīt Latvijas vērtības, tā spēcinošas piederības sajūtu un valstisko identitāti. Tā nodrošina iespēju klātienē iepazīt Latviju, tās vēsturi, valstiskuma attīstību, kultūras vērtības un laikmetīgās izpausmes; uzsāka 2018. gada 1. septembrī un aptver ikvienu 1.–12. klases skolēnu vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs; tās ietvaros pieejamas vairāk nekā 2000 kultūras norises un kultūrizglītības programmas. Šī aktivitāte kartēta kā vērsta uz visiem astoņiem programmas mērķiem, jo rada multiplus efektus, kas, iespējams, pat pārsniedz Latvijas simtgades mērķus.

Aktivitāšu kartēšana ļauj pieņemt, ka visas plānotās un 2017., 2018. gadā īstenotās aktivitātes atbilst kādam/-iem no Programmas mērķiem, bet neļauj izdarīt secinājumus par ieguldītā finansējuma apjomu un efektivitāti konkrēta mērķa kontekstā.

Vēl viens datu un izvērtējuma sprieduma avots, kura analīze paver iespējas noteikt jau īstenotas aktivitātes atbilstību programmas mērķim/-iem, ir aktivitātes veicēju iesniegtais darbības pārskats (finansējuma izlietošanas atskaitīšanās dokuments), kas paredz raksturot aktivitātes mērķi. Izvērtējuma ietvaros veikto darbības pārskatu (kopā analizēti pārskati par 114 aktivitātēm) analīze par 2017. un 2018. gadā īstenotajām aktivitātēm liecina, ka Pasākuma saturiskā pārskata sadaļā “Pasākuma mērķis” veiktie ieraksti neļauj viennozīmīgi un precīzi identificēt aktivitātes saikni ar konkrētu Programmas mērķi vai mērķiem, jo mērķu sadaļā:

- sniegts aktivitātes norises gaitas vai satura apraksts: 27% gadījumu 2017. gada aktivitāšu pārskatos un 26% 2018. gada aktivitāšu pārskatos;
- ir minēts aktivitātes nosaukums un finansējuma apmērs: 29% gadījumu 2017. gada aktivitāšu pārskatos un 27% 2018. gada aktivitāšu pārskatos;
- Ārlietu ministrijas īstenotajos pasākumos ir konkrēti ieraksti, kas saistīti ar Ārpolitikas mērķiem (piemēram, aktīvi darboties noteiktos Latvijas ārpolitikas prioritārajos virzienos – Latvijas ekonomiskā izaugsme, nacionālā drošība, ES vienotība un efektivitāte, aktīva darbība ES kaimiņpolitikā): 14% gadījumu 2017. gada aktivitāšu pārskatos un 9% 2018. gada aktivitāšu pārskatos.
- sniegts cits pasākuma mērķa raksturojums, kura atbilstība Programmas mērķim/-iem ir interpretējama.

Lai precizētu aktivitātes īstenotāja vērtējumu par aktivitātes atbilstību konkrētam/-iem Programmas mērķiem, esam rekomendējuši (skat. ziņojuma apakšnodaļu “Metodoloģijas piemērošana programmas gala novērtējuma īstenošanai un monitoringa mērījumu veikšanai”) Kultūras ministrijai izstrādāt vadlīnijas Pasākuma saturiskā pārskata aizpildei, kurā iekļautas rekomendācijas, kas paredz precīzākas informācijas sniegšanu par izlietotā finansējuma atbilstību konkrētu Programmas mērķu sasniegšanā, tādejādi pilnveidojot datu avotu Programmas gala novērtējumam par ieguldījumu efektivitāti.

Jāsecina, ka šobrīd īstenotā finansējuma izlietojuma kontroles sistēma lielākajā daļā gadījumu ļauj izsekot finansējuma izlietojumam atbilstoši plānotajam aktivitātes saturam, taču tā atbilstība un saikne ar Programmas mērķiem fiksējama tikai, balstoties uz ekspertu spriedumiem un Latvijas iedzīvotāju aptaujas datiem.

Secinājumi

Ieguldījumu atbilstība plānotajiem Latvijas simtgades svinību programmas virsmērķim un mērķiem ir viens no galvenajiem ieguldījumu efektivitātes rādītājiem, tomēr, pastāvot šī brīža ieguldījumu atskaites sistēmai, ir visai komplikēti noteikt konkrētu ieguldījumu saikni ar konkrētiem Programmas mērķiem. Izmantojot ekspertu paneli, izvērtējuma gaitā veikta visu Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu kartēšana iepretim Programmas mērķiem, kas ļāva fiksēt formālu Plānā iekļauto aktivitāšu atbilstību programmas virsmērķim un mērķiem. Arī vērtējot Programmas efektus, balstoties uz Latvijas iedzīvotāju aptaujas datiem un ekspertu spriedumiem, ir secināms, ka Latvijas simtgades svinību aktivitātes ir sasniegušas gan Programmas virsmērķi, gan mērķus (skat. ziņojuma nodaļu “Latvijas valsts simtgades programmas sagatavošanas un īstenošanas satura un procesa atbilstība izvirzītajiem mērķiem un pieejai”), tomēr pastāvot līdzšinējai Pasākumu saturiskā pārskata aizpildes praksei, nav iespējams identificēt konkrētu aktivitāšu viennozīmīgi interpretējamu saikni ar Programmas mērķi vai mērķiem.

Simtgades svinību Nacionālā pasākumu plānā iekļautajiem pasākumiem, kas finansēti no **valsts budžeta papildus piešķirtā finansējuma**, ir iespējams izsekot, to ieguldījumi ir pakārtoti pastāvošā normatīvā regulējuma prasībām. Tomēr, stingrāka pieeju iesniegto pārskatu pārbaudēm, lai nodrošinātu atbilstošu un pareizu finansējuma saņēmēju iesniegto atskaišu un izdevumu pārbaudi un to attiecināšanu izdevumos, uzlabotu iekšējās kontroles sistēmu par iesniegto finansējuma saņēmēju atskaišu pārbaudi. Ieteicams izstrādāt vadlīnijas pārskatu aizpildīšanai, lai pārskatos iesniegtā informācija būtu savstarpēji salīdzināma un izmantojama Programmas gala novērtējumā 2022. gadā.

Tā kā šī brīža atskaitīšanās sistēma neļauj iegūt priekšstatu par **resoru pašfinansējuma** ieguldījumu saikni ar Programmas virsmērķi un mērķiem, tad secinām, ka Latvijas valsts simtgades Rīcības komitejai nepieciešams savlaicīgi izveidot visiem resoriem, kuri piedalījās valsts simtgades svinību Nacionālā pasākuma plāna īstenošanā, pieņemamu un saprotamu atskaites formu, ar kuras palīdzību uzskaitīt pašfinansējumu, par kuru Kultūras ministrija atskaitīsies 2022. gadā.

6. PUBLICITĀTES UN TĒLA VEIDOŠANAS STRATĒGIJU LOMA MĒRĶGRUPU SASNIEGŠANĀ UN LATVIJAS VALSTS SIMTGĀDES PROGRAMMAS MĒRĶU SASNIEGŠANĀ

Latvijas valsts simtgades svinību Programmas publicitātes un tēla veidošanas stratēģijām ir **ne tikai Latvijas valsts simtgades Programmas komunikācijas funkcija**. Īpašu lomu Programmas publicitātei paredz vismaz divi Informatīvajā ziņojumā¹³⁴ un citos Programmas plānošanas un ieviešanas procesu regulējošos dokumentos definētie Nacionālajā pasākumu plānā iekļaujamo norišu **kritēriji** (kas izvērtējuma ietvaros tiek skatīti kā Programmas **prioritātes**): “norise spēj uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs”; “norise stāsta Latvijas stāstu, dod ieguldījumu Latvijas tēla veidošanā”. Šie kritēriji akcentē **nepieciešamību nodrošināt tādu Programmas ieviešanas efektus kā plašu auditorijas segmentu sasniegšanu, iedzīvotāju līdzdalības pieaugumu, saliedētas un iekļaujošas sabiedrības veidošanu, kā arī ieguldījumu Latvijas stāsta jaunradē un tēla veidošanā**. Būtiski, ka Informatīvajā ziņojumā ir iekļauta īpaša sadaļa “IV. Latvijas valsts simtgades publicitāte”, kurā raksturoti publicitātes un komunikācijas pamatprincipi, kas veido normatīvi saistošu ietvaru izvērtējumam. Pieeju Programmas publicitātes stratēģiju attīstībai lielā mērā nosaka arī tās izvērsums laikā (Programmas plānošana 2014.–2016. gadā, Programmas ieviešana 2017.–2021. gadā), kas liek plānot un vērtēt publicitāti nevis īstermiņā, bet vidējā termiņa perspektīvā ar mērķi nodrošināt efektu ilgspēju. Pamatojoties minētajā, Programmas komunikācijas nodrošināšana un komunikācijas aktivitāšu īstenošana ir ne tikai viens no būtiskākajiem simtgades svinību programmas veiksmīgas publicitātes, bet arī veiksmīgas norises kopumā kritērijiem.

Šajā nodaļā tiks sniegts izvērtējums par Latvijas valsts simtgades svinību komunikācijas un publicitātes ieguldījumu Programmas mērķgrupu sasniegšanā un norišu ilgtermiņa ietekmes veidošanā, kā arī saliedētas un iekļaujošas sabiedrības veidošanā laika periodā no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim. Nodaļas ietvaros raksturosim un sniegsim izvērtējumu būtiskākajiem Programmas publicitātes un komunikācijas aspektiem, raksturojot **komunikācijas mērķi, uzdevumu, tēmas, posmus, vēstījumu, grafisko identitāti un Latvijas valsts simtgades piederības zīme (LV100 piederības zīme) izmantojuma praksi, kā arī izmantoto komunikācijas kanālu klāstu mērķgrupu informēšanā un sasniegšanā**, īpašu uzmanību pievēršot Latvijas simtgades **sociālo tīklu mediju kontu analīzei**. Izvērtējums tiks balstīts Latvijas iedzīvotāju, kultūras operatoru un uzņēmēju viedokļu un pieredzes izpētes datus, kā arī ekspertu spriedumos.

Atbildību par Latvijas valsts simtgades programmas virskomunikāciju 2015. gadā uzņēmās Kultūras ministrijas **Latvijas valsts simtgades birojs**. Kā Programmas komunikāciju atbalstošs instruments skatāms arī 2017. gada maijā Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Draugu telpā darbu uzsākušais Latvijas valsts simtgades informācijas centrs, kur ikviens aicināts uzzināt aktuālāko par Latvijas valsts simtgades svinībām.

6.1. Komunikācijas stratēģijas pamatprincipi: atvērtība, mērķis, uzdevums, tēmas, posmi, komunikācijas tonis

Līdzdalīgās pārvaldības pieeja Latvijas valsts simtgades programmas ieviešanā, kā arī Programmas aktivitāšu daudzpusīgais piedāvājums konsekventi sasauca ar Latvijas valsts simtgades svinību programmas stratēģiskās komunikācijas un publicitātes pamatprincipiem. Programmas komunikācijas instrumenti ir vērsti uz **atvērtas**, pieejamas, koordinētas **platformas** nodrošinājumu. Tās pamatā ir integrēta pieeja Programmas publicitātei un vienotas vadlīnijas visiem iesaistītajiem Latvijas simtgades svinību galvenā vēstījuma un grafiskās identitātes komunikatoriem. Vairāki eksperti izvērtējuma ietvaros atzīst, ka valsts simtgades svinību komunikācijas plāns ir *faktiski vienīgā valsts stratēģiskās komunikācijas programma ar skaidru, idejisku ilgtermiņa redzējumu*. Jau Programmas izstrādes un sagatavošanas posmā liela nozīme bija iekšējai komunikācijai un sadarbībai, vienotai informēšanas sistēmai un plānam, kas ietvēra dažāda līmeņa valsts iestāžu, atbildīgo ministriju, reģionu pašvaldības pārstāvjus, NVO, jauniešu un citas organizācijas. Arī izvērtējuma ietvaros informantu skatījumā,

¹³⁴ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Projekts: TA-2726. Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

valsts simtgades svinību programmas komunikācijas izstrāde tiek raksturota kā dažādu līmeņu sadarbības partneru iesaistīšanas platforma:

Tas viss ļoti kompleksi veidojās. Vispirms tika veiktas fokusgrupas ar apmēram 2000 cilvēkiem no dažādām vietām, dažādām nozarēm, sākot ar viedokļu līderiem, beidzot ar kultūras darbiniekiem ... Un tas ceļš bija visādā ziņā sarežģīts, bet tie bija tie uzstādījumi, kurus cilvēki deva, jo principā jebkuram cilvēkam bija viedoklis par to – simtgadei vajadzētu atrisināt visas Latvijas valsts problēmas vai valsts jautājumus... bet tieši sarunās izvirzījās tas galvenais uzstādījums, ka šiem vajadzētu būt demokrātiskiem, iekļaujošiem un saliedējošiem un uzticību, sabiedrības sadarbību veicinošiem svētkiem. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Simtgades svētku programmas komunikācijas ieviešana ir vērtējama kā **decentralizēti koordinēta, horizontāla komunikācijas un sadarbības platforma**, ko vada Latvijas valsts simtgades biroja informācijas centrs. Šāda komunikācijas stratēģijas realizēšana atbilst simtgades svētku komunikācijas uzstādījumiem:

Simtgades programma ir horizontāli veidota, tas, man liekas, ir bijis veiksmes faktors, bet tiešām ir arī apliecinājis to, ka tāda sadarbība ir iespējama, iestādēm saslēdzoties kopā. (Komunikācijas eksperts)

Liela nozīme simtgades svinību vienotas komunikācijas īstenošanā, publicitātes nodrošināšanā un vēstījuma izpratnes veidošanā un nostiprināšanā ir reģionālajam aspektam. Valsts svētku simtgades pasākumi un to publicitātes plāns aptver nacionālo, lokālo, starptautisko un arī virtuālo dimensiju. Lai nodrošinātu koordinētu Latvijas sabiedrības līdzdalību un simtgades svētku programmas komunikāciju, Latvijas valsts simtgades birojs izveidoja 119 novadu koordinatoru sadarbības tīklojumu, nodrošinot vairāk nekā 40 pašvaldību izstrādātus Latvijas Valsts simtgades vietējo norišu plānus¹³⁵ un apstiprinātas ap 1400 pašvaldību iniciētas norises¹³⁶. Kā jau izvērtējumā par programmas izstrādi un pārvaldības struktūru tika minēts, Latvijas valsts simtgades rīkošanai tika izveidota daudzpakāpju pārvaldības sistēma, iesaistot dažādas valsts un pašvaldību institūcijas un nodrošinot plašu konsultatīvu sistēmu, kas nodrošināja dažādu iesaistīto pušu pārstāvību programmas veidošanas procesā, tādējādi īstenojot arī vienu no komunikācijas mērķiem – multiplicējošu informācijas aprites efektu. Simtgades svētku programmas piedāvājums, komunikācijas un publicitātes aktivitāšu plāns, kā ietvaros cieši sadarbojās valsts pārvaldes komunikatoru grupa, novadu koordinatori, komunikācijas speciālisti un mediji, veicināja sabiedrības piederības sajūtas valstij apziņu. Šo aktivitāšu efektu netieši apliecina arī iedzīvotāju piederības sajūtas mērījumi. Kā liecina Latvijas iedzīvotāju aptauja, ir radīta pozitīva tendence piederības sajūtas valstij rādītājos sociāli demogrāfisko mērķgrupu griezumā. **Pieaugošu dinamiku uzrāda rādītāji par iedzīvotāju piederības izjūtu konkrētām teritoriālajām vienībām.** Salīdzinot ar 2009. gadu **īpaši izteikti pieaugusi identificēšanās ar Eiropas Savienību – no 38% līdz 65% 2019. gadā. Pozitīva dinamika ir arī piederības izjūtai Latvijai (no 82% līdz 89%),** savam reģionam (no 83% līdz 89%), savam ciemam, pagastam, pilsētai (no 84% līdz 90%). Vairāk par piederības sajūtu valstij skatīt nodaļā “Sabiedrības iesaistes un līdzdalības novērtējums”.

Valsts simtgades svinību programmas plānotā publicitāte saturiski ir cieši saistīta ar Nacionālo pasākumu plānu un tajā iekļautajām aktivitātēm, simtgades svinību sagatavošanas Programmā noteiktajiem svinību mērķiem un Programmā iekļaujamo pasākumu kritērijiem. Galvenie Latvijas valsts simtgades programmas publicitātes principi ir aprakstīti informatīvajā ziņojumā “Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam”, IV. sadaļā “Latvijas valsts simtgades publicitāte”¹³⁷. Informatīvajā ziņojumā Latvijas valsts simtgades publicitātes apraksta ievadā ir atkārtoti noteikts Latvijas valsts simtgades virsmērķis – “stiprināt Latvijas sabiedrības valstsgribu, piederības sajūtu savai valstij un mīlestību pret savu zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību”¹³⁸. Valsts simtgades svētku stratēģisko nozīmi uzsver arī vēstījums, kas publicēts Kultūras ministrijas mājaslapā Latvijas valsts simtgades sadaļā: “valsts simtgade ir vērienīgākais notikums

¹³⁵ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Projekts: TA-2726. Izskatīts MK 13.12.2016.

Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

¹³⁶ <https://www.lv100.lv/medijiem/programma/>

¹³⁷ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Projekts: TA-2726. Izskatīts MK 13.12.2016.

Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

¹³⁸ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Projekts: TA-2726. Izskatīts MK 13.12.2016.

Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

mūsdienu Latvijas vēsturē. To atzīmēsim piecus gadus (2017.–2021.) vairāk nekā 800 dažādās norisēs visā Latvijā un 70 pasaules valstīs.”¹³⁹

Latvijas Valsts simtgades svinību **komunikācijas pasākumu mērķis un uzdevums** sasaucas ar iepriekš minēto simtgades virsmērķi: “veicināt sabiedrības piederības sajūtu Latvijas valsts simtgades svinībām, veicināt svētku pasākumu apmeklēšanu un līdzdarbošanos to veidošanā, kā arī atbildību par saliedētas un iekļaujošas sabiedrības veidošanu. Komunikācijas uzdevums ir, izmantojot visaptverošu komunikācijas kanālu klāstu, nodrošināt izsmeļošu un objektīvu informāciju par simtgades svētku programmu”.¹⁴⁰ Komunikācijas mērķis formulēts vairāk ietverot norādes uz plānotajiem komunikācijas radītajiem efektiem, bet uzdevums akcentē komunikācijas instrumentus un pieeju.

Papildus minētajam simtgades svinību virsmērķim un komunikācijas pasākumu mērķim, Latvijas valsts simtgades birojs savā komunikācijas **vadlīniju** prezentācijā izdalījis vēl sešus uzstādījumus jeb simtgades komunikācijas pasākumu galvenos mērķus¹⁴¹, kas tiek raksturoti kā saistoši un būtiski visiem simtgades programmas sadarbības partneriem un dalībniekiem, kas iesaistījušies svētku programmas veidošanā un komunikācijā:

1. **Valstiskuma apliecināšana** – cilvēks jūtas piederīgs valstij, nevis tikai zemei.
2. **Pozitīvās kolektīvās atmiņas aktualizēšana un stiprināšana** – gan sajūtu, gan racionālo argumentu līmenī.
3. **Atbalsta ar darbībām** (gatavība darboties organizētā vai pašorganizētā aktivitātē), pozitīva pasīva atbalsta (sociālo tīklu aktivitātes) un neitrāla atbalsta veicināšana.
4. **Indivīda kā vērtības izcelšana.**
5. Akcentēt **Latvijas valsts simtgades programmas un rezultātu ilgspēju.**
6. Sniedzot informāciju plašai sabiedrībai un iesaistot dažādus partnerus, panākams **multiplificējošs informācijas aprites efekts.**

Lai nodrošinātu visaptverošu, izsmeļošu un objektīvu simtgades svinību programmas informāciju, atbilstoši virsmērķim ir definētas sešas galvenās komunikācijas **tēmas** ar izvērstām apakštēmām:¹⁴²

1. **Kopības sajūta un tradīcijas:**
 - Latvijas otrā dzimšanas diena – 4. maijs un Baltā galdauta svētki;
 - piemiņas pasākumi brīvības cīnītājiem;
 - globālās latvietības apziņa;
 - sociālā solidaritāte un mecenātisms;
 - tradīciju un sakņu izzināšana, piemēram, iniciatīvās „Katram savu tautas tērpu” un „Radu raksti”.
2. **Infrastruktūra un kultūrvide:**
 - atjaunotas vēsturiskas un simboliskas ēkas;
 - jauni objekti Latvijas valsts simtgadei;
 - līdzdalība Latvijas ainavas izpētē un vides labiekārtošanā;
 - degradēto, pamesto teritoriju revitalizācija.
3. **Publiskās vēstures aktualizācija:**
 - Latvijas Nacionālā enciklopēdija;
 - filmas, grāmatas un izstādes par Latvijas vēsturi, nozaru attīstību un personībām;
 - vēstures pētījumi un komunikācija;

¹³⁹ <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/latvijas-valsts-simgade>

¹⁴⁰ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Projekts: TA-2726. Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

¹⁴¹ Valsts simtgades komunikācijas prezentācija. Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades birojs.

¹⁴² Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Projekts: TA-2726. Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

- reģionu vēstures aktualizācija;
 - valstiskuma attīstības ceļi tūrisma maršrutos.
- 4. Latvijas tēls:**
- simtgades svinību starptautiskā programma – Latvijas redzamības un konkurētspējas veicinātāja;
 - Latvijas sasniegumu demonstrācija;
 - ekonomiskās izaugsmes un cilvēkkapitāla potenciāla palielinājums;
 - Latvija – aktīva un atbildīga starptautisko un starpkultūru attiecību veidotāja;
 - Baltijas valstu sadarbības dimensija;
 - Latviešu pēdas pasaulē.
- 5. Nākotnes dimensija:**
- Latvijas skolas soma;
 - uzņēmējdarbības forumi un konferences;
 - uzņēmējspējas un inovācijas atbalsta programmas;
 - zinātnes un izglītības programmas;
 - diskusijas un sarunas par valsts nākotni medijos un dažādos iedzīvotāju iesaistes forumos;
 - ģimenēm draudzīga valsts;
 - jauniešu līdzdalība, aktivitātes jauniešiem.
- 6. Dāvanas un piemiņas veltes:**
- izstādes, jaundarbi, jaunrade;
 - sakoptas un jaunizveidotas piemiņas vietas, pieminekļi;
 - simtgadei veltītas monētas, piemiņas medaļas, pastmarku sērijas;
 - simtgades zelta proves zīmogs.

Informatīvajā ziņojumā uzsvērts, ka šeit akcentētās sešas valsts simtgades svinību komunikācijas galvenās tēmas ir pakārtotas Programmas virsmērķim. Jāatzīst, ka tēmu uzskaitījums ir plašs un visaptverošs, tās ir saistītas gan ar konkrētām Nacionālajā pasākumu plānā iekļautām aktivitātēm, gan programmas vērtībām un idejām, gan ar citiem plašākiem aktuāliem Latvijas sabiedrības attīstības uzdevumiem. Tomēr, detalizētāk aplūkojot izdalītās tēmas, jāatzīst, ka tās nav tieši strukturāli pakārtotas ne Programmas astoņiem mērķiem, ne Programmas un Nacionālā pasākumu plāna tematiskā strukturējuma piecām tēmām: Latvijas ciltstēvi un ciltsmātes; Latvijas valstiskuma veidošanās ceļi; Latvijas draugi un kaimiņi; Latvijas rotāšana un dāvanu sagatavošana un Latvijas dzimšanas diena un dāvanu pasniegšana. Protams, kopumā Latvijas simtgades svinību programmas komunikācijas tēmas ir saistītas ar kādu programmas dimensiju jeb aspektu, tomēr to strukturējuma/grupējuma un atlases kritēriji nav saprotami, jo tēmu formulējumi ir veidoti visai neviendabīgi, tajās iekļaujot gan ļoti plašas un abstraktas tēmas (piemēram, Latviešu pēdas pasaulē, Latvijas sasniegumu demonstrācija, globālās latvietības apziņa; jauni objekti Latvijas valsts simtgadei u.tml.), gan ļoti konkrētas tēmas (piemēram, simtgadei veltītas monētas, piemiņas medaļas, pastmarku sērijas, Nacionālā enciklopēdija u.tml.), gan tēmas, kas saistītas ar konkrētām cilvēku darbībām (piemēram, piemiņas pasākumi brīvības cīņtājiem, diskusijas un sarunas par valsts nākotni medijos un dažādos iedzīvotāju iesaistes forumos), gan tēmas, kas saistītas ar ļoti vispārīgām sabiedrības dzīves tendencēm (piemēram, degradēto, pamesto teritoriju revitalizācija, sociālā solidaritāte un mecenātisms u.tml.). Jāatzīst, ka reālajā komunikācijas praksē grūti identificēt sistemātiskas, konkrētas darbības, kas vērstas uz minēto tēmu dominances nodrošinājumu Latvijas simtgades publicitātes veicināšanā. Tēmu daudzveidība un atšķirīgie diskursi, kā tās definētas, neļauj izveidot vienotu mērījuma indikatoru sistēmu, lai noteiktu šo tēmu komunikācijas intensitāti medijos.

Tā kā Programma (izstrāde un ieviešana) aptver septiņu gadu periodu, tad komunikācijas un publicitātes efektīvai nodrošināšanai labi kalpo tās strukturēšana četros **posmos**. Programmas komunikācijas mērķu un uzdevumu īstenošana tiek strukturēta laikrindā balstītos Programmas komunikācijas posmos, kur katrā no tiem akcentētas darbības, kas īpaši nozīmīgas atbilstošajā posmā:

1. posms: **sagatavošanās** – līdz 2017. gada janvārim;
2. posms: **ievads** – 2017. gada 1. janvāris – 2018. gada janvāris;
3. posms: **kulminācija** – 2018. gada 1. janvāris – 2019. gada janvāris;
4. posms: **svētku noslēgums un skats uz nākotni** – 2019. gada 1. janvāris – 2021. gada janvāris.

Katrs no šiem posmiem iekļauj atšķirīgas intensitātes, informācijas apjoma un nozīmes simtgades pasākumu norises, kas atspoguļojas arī svētku programmas komunikācijas saturā, iezīmē Programmas komunikācijas attīstību un dinamiku. Programmas publicitātes plānā nav paredzēts veidot atsevišķas informatīvas konkrētu simtgades aktivitāšu reklāmas kampaņas, kas būtu piesaistītas konkrētiem pasākumiem, piemēram lielinotikumiem. **Publicitātes plānu var raksturot kā tematisku nepārtrauktību – Latvijas stāsta komunikāciju, ko nodrošina plašais, daudzveidīgais un tematiskais programmas pasākumu plāns.**

Šāda pieeja – nodrošināt laikā nepārtrauktu Programmas virskomunikāciju – sekmē vienota vēstījuma nostiprināšanos mērķauditorijās. Vēstījuma efektīvu nostiprināšanos veicina arī augstā iedzīvotāju līdzdalība un pašiniciatīvā balstīto aktivitāšu popularitāte (skat. iepriekšējās nodaļas). No komunikācijas viedokļa, protams, ir izaicinājums nodrošināt vienlīdz intensīvu simtgades tēmu aktualitāti publiskajā telpā piecu gadu garumā. Arī eksperti, raksturojot Programmas komunikācijas stratēģijas plānošanas periodu, atzīst:

bija pilnīgi skaidrs, ka visu gadu kaut kas notiek, acīgākajiem un zinošākajiem iesaistītajiem ir skaidrs, ka notiek divi gadi pirms un divi gadi pēc, es domāju, sabiedrība to īpaši nepamanīja, lai gan par to gan ministre runāja, gan runāja paši organizatori, ka programma ir no 2015. līdz 2021. gadam. Tā kā tie pasākumi mums ir bijis kā komunikācijas līdzeklis. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Kā īpaša robežšķirtne komunikācijas plānošanā ir skatāma simtgades svētku svinību kulminācija 2018. gadā ar emocionāli piesātinātajiem valsts proklamēšanas simtgadi cildinošajiem pasākumiem un aktivitātēm, kas atspoguļojās arī komunikācijā. Kulminācijai neizbēgami sekoja atslābums, kas būs precīzāk analizējams gala novērtējumā, kur tiks analizētas norises un to komunikācija 2019., 2020., 2021. gadā.

Komunikācijas un programmas publicitātes **viļņveida** sindromu var vājināt dažādu Programmā iesaistīto cilvēku un organizāciju līdzdalība, interaktivitāte un citas notikumu līdz-radīšanas formas, kas tālāk ir saistītas arī ar relevanta satura radīšanu sociālo tīklu medijos. Jau minēts, ka Latvijas simtgades svinību komunikācijas publicitātes plāns ir raksturojams kā atvērts un papildināms, atkarīgs no konkrētā komunikācijas posma aktualitātes, krīzes situācijām, komunikācijas kanālu izvēles un lietojuma, tomēr arvien balstoties simtgades programmas galvenajos uzstādījumos un vadlīnijās. Atvērtību veicināja arī Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades biroja elastība un spēja pielāgoties dinamiskajai līdzdalībā un atvērtajā pieejā balstītajai programmas satura attīstībai.

No komunikācijas plāna viedokļa, tā ir arī viena no simtgades programmas stiprajām pusēm, mēs esam bijuši pielāgoties spējīgi un arī pielāgojušies, tajā brīdī, kad tu programmu formulē 2015. gadā un apstiprini 2016. gadā, tu nevari līdz kaut kādam absolūtam sīkumam, datumam, vai apakšvēstījumam izplānot to, ko tu darīsi 2018., 2019., 2020., kur nu vēl 2021. gadā...Tā arī no komunikācijas ziņām katru gadu vai katru mēnesi mēs no jauna skatāmies, kas ir tas, ko mēs gribam izcelt, tas ir no tāda taktiskā viedokļa, no tāda stratēģiskā viedokļa tie atslēgas datumi un lielinotikumi, kas programmā bija formulēti sākumā, tie programmā saglabājās. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Simgades svētku komunikācijas radošās koncepcijas būtiska iezīme ir Latvijas simtgades saturisko un komunikatīvo aspektu līdzība ar dzimšanas dienas svinību rituāliem (dāvināšana u.c.). Tajā aicināts piedalīties ikviens, arī *Latvijas valsts piedalās svētku radīšanā: “radīšana un darīšana ir savstarpēji saistītas materiālā un nemateriālā izpausmē. Lai īstenotu jebkuru ideju, ir nepieciešama gan gaiša galva, gan čaklas darba rokas. Tādēļ katra dzimšanas diena ir brīdis, kad līksmot par visvērtīgāko, kas Latvijai pieder.”*¹⁴³ Dzimšanas diena, kas ir ikgadējs, bet savā ziņā arī vienreizējs un emocionāls notikums, kā koncepts ir veiksmīgs,

¹⁴³ Kultūras ministrijas “Latvijas valsts simtgades svētki” prezentācija, 15.07.2015.

jo ietver dziļu simbolismu un personiskas empātiskas identificēšanās aspektu, daudzveidīgas gatavošanās un svinēšanas iespējas, kur atkal liela nozīme ir pašorganizēšanās spējai:

stāsts nebija par kaut kādu oficiālo jubileju, bet par kustību, kurā tu identificē sevi kā Latviju, tevi ir motivējis tas, ka tavai valstij ir apaļa jubileja, jo apaļām jubilejām tomēr ir kaut kāda maģija; apaļas jubilejas mēs tīri kā cilvēki svinam kaut kā simboliskāk vai īpašāk, tā arī valstij – tas tiešām bija kā katalizators – cilvēki paši domāja, ko viņi varētu darīt. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

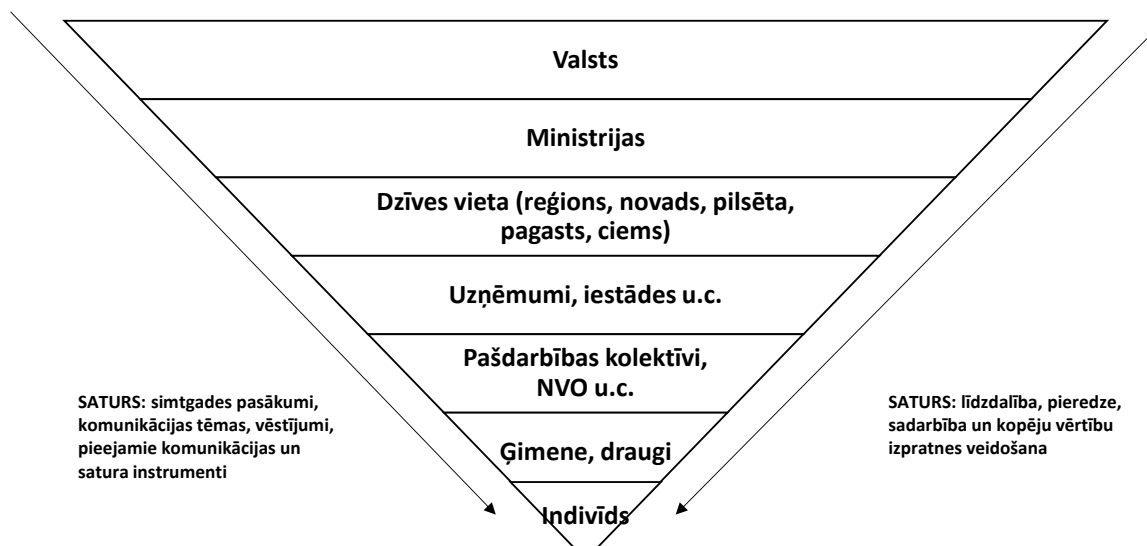
Tomēr ilgtermiņā **dzimšanas dienas koncepts kā komunikācijas virstēma var raisīt neizpratni un kļūt neaktuāla, jo konceptuāli ir cieši saistīta ar svinību programmas nosaukumā ietverto “simtgadi”**, kas vistiešāk attiecināma uz valsts simtgades gadu, 2018. gadu, kā arī vēl konkrētāk u 18. novembri. Izvērtējot simtgades svinību programmas komunikācijas saturu, ir secināms, ka dzimšanas dienas koncepts komunikācijā ir aktualizēts, sākot ar 2017. gadu kā gatavošanos valsts dzimšanas dienas svinībām, kulmināciju sasniedzot 2018. gada 18. novembrī:

par dzimšanas dienu ir skaidrs, bet, ja tu pasaki pieci gadi, tad starp tiem diviem jēdzieniem ir ļoti liela plaisa... Mēs apzināmies, ka tas vairs nav stāsts par dzimšanas dienu, tas ir stāsts par Latvijas valsts tapšanu, procesu un lēmumu kopumu un to atbildības aspektu par savu valsti, respektīvi, ka tiešām, padziļinot izpratni par vēsturi, mēs esam vēlējušies stiprināt vadmotīvu par to, ka šī sabiedrība ir tā, kuras rokās ir Latvijas valsts un tās turpināšanās. Tas ir stāsts par to, ka Latvijas valsts netapa vienā dienā, tā netapa uz skatuves. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Daudzveidīgu un daudznozarišku programmas piedāvājuma komunikācijas tēmu gadījumā viena no svarīgām komunikācijas stratēģijas vadlīnijām ir **komunikācijas tonis**, kas ir vienots, zināms un saistošs visām komunikācijā iesaistītajām pusēm. Simtgades svinību programmas komunikācijas tonis ir pozitīvi provokatīvs, pauž prieku un pārsteigumu, iesaista, piesaista uzmanību, aicina uz diskusiju un atklāj nezināmus un interesantus faktus. Komunikācijas toņa definējums ļauj izprast un ievērot vienotas komunikācijas uzstādījumus daudzpusīgo simtgades programmas pasākumu komunikācijā, tāpat kā galvenais simtgades svētku vēstījums (detalizētāk par to nākošajā apakšnodaļā).

Rezumējot, secinām, ka Programmas komunikācijas mērķu īstenošanu shematiski var ilustrēt kā apgrieztu divvirzienu komunikācijas platformu, kuras fokusā ir indivīds. Šāda stratēģiskās komunikācijas platforma sniedz iespējas veiksmīgāk realizēt komunikācijas aktivitātes un pasākumus ilgtermiņā, nodrošinot nepārtrauktu informācijas apriti, mijiedarbību, attiecības veidošanu un iesaistīto pušu sadarbību.

Attēls 2. Valsts simtgades svētku komunikācijas stratēģijas realizēšanas platforma (autoru izstrādāts)

Pamatojoties aprakstītajos Programmas komunikāciju un publicitāti ilustrējošajos aspektos, secinām, ka komunikācijas stratēģija ietver **trīs būtiskas simtgades svētku programmas komunikācijas komponentes**:

1. **Saturs** – daudzpusīgs, izglītojošs, izzinošs Programmas saturs, valstiskuma veidošanās procesu apzināšanās aktivitātes vēstures un mūsdienu kontekstā. Uzsvērtā sabiedrības līdzdalība satura radīšanā. Stāstījums kā autentiskas, uzticēšanās sajūtas rosinoša forma, kas ļauj personificēties ar vēsturiskajiem, tostarp, mūsdienu “varoņiem”, lai labāk izprastu valsts vēsturi, personību lomu tapšanas procesos. Ikviens simtgades notikums, pasākums ir ziņa dažāda veida medijos.
2. **Pieredze** – sākot no pasīva skatītāja līdz aktīvam iesaistītajam, ikviens ir aicināts iesaistīties, piedalīties, radīt, aktīvi līdzdarboties. Simtgades komunikācijas platforma piedāvā pieejamus satura veidošanas, līdzdalības instrumentus, sākot no simtgades svētku pieredības zīmes atvērtās platformas līdz iespējai pieteikt notikumu simtgades pasākumu kalendārā. Komunikācijas un sadarbības platforma nodrošina jaunu tīklošanās pieredzi dažādos sadarbības partneru līmeņos – starp svētku programmas veidošanā un realizēšanā iesaistītajām valsts institūciju iestādēm, reģionu pārstāvjiem, dažādu nozaru pārstāvjiem un starp indivīdiem.
3. **Vērtības** – komunikācijā tiek atspoguļotas Programmas ietvaros radītās materiālās un nemateriālās vērtības: jaundarbi, dāvanas, svētku svinēšanas tradīcijas un rituāli; turklāt tā ir kopēju vērtību izpratnes veidošana un komunikācija. Sabiedrības iesaistes un līdzdalības izvērtējuma sadaļā “Savstarpējā uzticēšanās un sadarbība” ir minēti pētījuma dati par Latvijas iedzīvotājiem nozīmīgajām vērtībām. Pētījumu kompānijas “Kantar” 2017. gada nogalē veiktais vērtību pētījums atklāj, ka Latvijas iedzīvotājiem saliedētība ir kļuvusi par galveno vērtību, kas ietekmē cilvēku noskaņojumu un priekšstatu par labklājību Latvijā.¹⁴⁴ Tāpat komunikācijas stratēģijā tiek akcentētas ģimeniskās vērtības un sabiedrības iesaisti rosinošas vērtības – tolerance un draudzīgums, atvērtība sadarbībai, savstarpējā sapratne kā savā kopienā, tā arī plašākā sabiedrībā. Cieņa un lepošanās ar valsti ir nozīmīgs aspekts, kas raksturo mērķauditorijas attieksmi un pašrefleksiju par Latvijas tēlu.

6.1. Vienotais vēstījums “Es esmu Latvija”

Kā jau iepriekš minēts, viens no valsts simtgades svinību programmas komunikācijas būtiskajiem uzstādījumiem ir valstiskās piederības veidošana, ko nosaka **divas programmas komunikācijas vadlīnijas: vēstījums "Es esmu Latvija", ko papildina līdzdarbības motīvs “Es radu Latviju. Es daru Latviju”, kas izmantojams vēstījuma personificēšanai un paver ceļu uz aktīvu rīcību vēstījuma “Es esmu Latvija” iedzīvināšanā¹⁴⁵ un uz aicinājumu aktīvi sadarboties, līdzdarboties.** To apliecina izvērtējuma ietvaros iegūtie ekspertu izteikumi:

simtgade jāva katram cilvēkam justies nozīmīgi. Uzņemties par to atbildību. Tas ir mans simtgades koks. Un viņš saprot skaidri, kas viņam jā dara, ja viņš grib iesaistīties. Skaidrs ir vēstījums, un tur arī bija tie jaukie momenti un tie sirsnīgie, un tie vēsturiskie... Tas ir tā kā Baltijas ceļā. Katram bija skaidrs, kurā punktā viņam bija jābūt un viņš iesaistījās un paļāvās, un uzticējās. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Vēstījums “Es esmu Latvija” ir būtiska simtgades svētku programmas komunikācijas stratēģijas sastāvdaļa, kas bija vērsta gan uz Latvijas sabiedrības nacionālās pašapziņas veidošanu, gan valstiskās piederības sajūtas stiprināšanu, gan sekmējot svinību programmas iekļaujošo raksturu:

tie uzstādījumi bija divējādi. Viens un galvenais uzstādījums, manuprāt, bija un ir joprojām – piederības sajūtas veicināšana. Ar saukli “Es esmu Latvija” un ar to, ka logo jāva izmantot visiem. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

¹⁴⁴ Latvijas iedzīvotājiem arvien svarīgāka kļūst saliedētība. Kantar TNS. Pieejams: <https://www.kantar.lv/latvijas-iedzivotajiem-arvien-svarigaka-klust-saliedetiba/>

¹⁴⁵ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Projekts: TA-2726. Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

Vēstījumam kā stratēģiskam komunikācijas vadmotīvam ir būtiska nozīme ilgtermiņa komunikācijā ar mērķgrupām, izpratnes veidošanā un nostiprināšanā. Programmas vienotais vēstījums radies, iedvesmojoties no Ojāra Vācieša dzejoļa “Tu esi Latvija”. 1987. gadā komponists Uldis Stabulnieks ierakstījis tāda paša nosaukuma dziesmu ar Latvijas Radio kori. Dzejoļa nosaukums transformēts uz “Es esmu Latvija”. Vēstījums ir personificējams, individualizējams aktīvs konstatējums – ikviens ir Latvija!

*Ir nevis viena patiesība visiem, bet mums ir divi miljoni patiesību, katram sava, katram sava kombinācija.
(Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)*

Vēstījuma idejiskā ģenēze ir saistīta arī ar to, ka programmā ir akcentēti vairāki vēsturiski notikumi un procesi, turklāt, Latvijas simtgades svinību laika dimensija ietver ideju par katra svinību programmas gada virstēmu, kas izteikta šādos konceptos: **griba** (1917), **dzimšana** (1918), **varonība** (1919), **brīvība** (1920) un **augšana** (1921). Šajā kontekstā emocionāli piesātinātais vēstījums “Es esmu Latvija” ir veiksmīgs vienojošs vadmotīvs, kas savieno pagātnes vēstures notikumus ar mūsdienām. Tajā ietverta ideja par augstāko cilvēka un valsts identitātes izpausmi. **Digitālajos medijos un informatīvajos iespieddarbos galvenais vēstījums ir aktualizēts ar valsts simtgades svinību laika dimensiju virstēmu atslēgvārdiem:** #griba, #dzimšana, #varonība, #brīvība un iesaistošas nozīmes tēmturiem: #manpatīkdzīvotLatvijā, #manpatīkbūtLatvijā, #esesmuLatvija un #LV100. Tēmturu definēšana ir stratēģisks komunikācijas paņēmieni, ņemot vērā mūsdienu komunikācijas kanālu specifiku, satura multiplicēšanu, komunikācijas īstenošanas laika periodu un komunikācijā iesaistītās puses, interneta resursus, vietnes un sociālos mediju kontus.

Vēstījuma formulējums ir konceptuāli vienkāršs, taču tas ietver daudzdimensionālu nozīmju kopumu: **patriotisma, identitātes un piederības apziņas apliecinājumu; ideju par demokrātisku un iekļaujošu valsts svētku svinību programmu, kā arī atbildību par savu valsti:**

“Es esmu Latvija”... jebkurš iedzīvotājs Latvijā var pateikt šo vārdu salikumū. Un otrs bija veicināt piederības sajūtu un atbildības uzņemšanos... Vēstījums 18. novembrī vai citā reizē izklausījās tik dabīgi: vai nu tu nobeidz ar “Dievs, svētī Latviju!” un “Es esmu Latvija” ... izklausās tā ļoti saistoši, jo norāda darbību. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Izvērtējumā tiek atzīts, ka vēstījums tika izmantots, lai rosinātu **aktīvu līdzdarbošanos:**

...līdzdalības faktoru “Es esmu Latvija” vai “Tu esi Latvija” ne tikai deklarēja, bet parādīja un iedeva iespēju pārliecināties. Metafora parāda un dod iespēju, nepietiek tikai motivēt, rada iespējas līdzdarboties un iespēju pārliecināties pašam. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Tiek atzīts arī, ka vēstījumam piemīt **pozitīvi kodējoša, vispārinoša nozīme:**

Tika apliecināts, ka mēs visi esam daļa no šīs valsts, kas arī bija galvenais uzdevums. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Šī izvērtējuma ietvaros īstenojot iedzīvotāju aptauja liecina, ka **kopumā 48% Latvijas iedzīvotāju ir informēti par valsts simtgades vēstījumu**, tai skaitā vissekmīgāk vēstījums ir sasniedzis pamatizglītību ieguvušos iedzīvotājus (66%), mājsaimnieces (64%) un skolēnus un studentus (61%), **Pierīgā dzīvojošos** (59%) un **latviešus** (58%). Kā salīdzinoši mazāk informētas mērķgrupas aptaujā atklājas: nepilsoni (26%) un bezdarbnieki (23%).

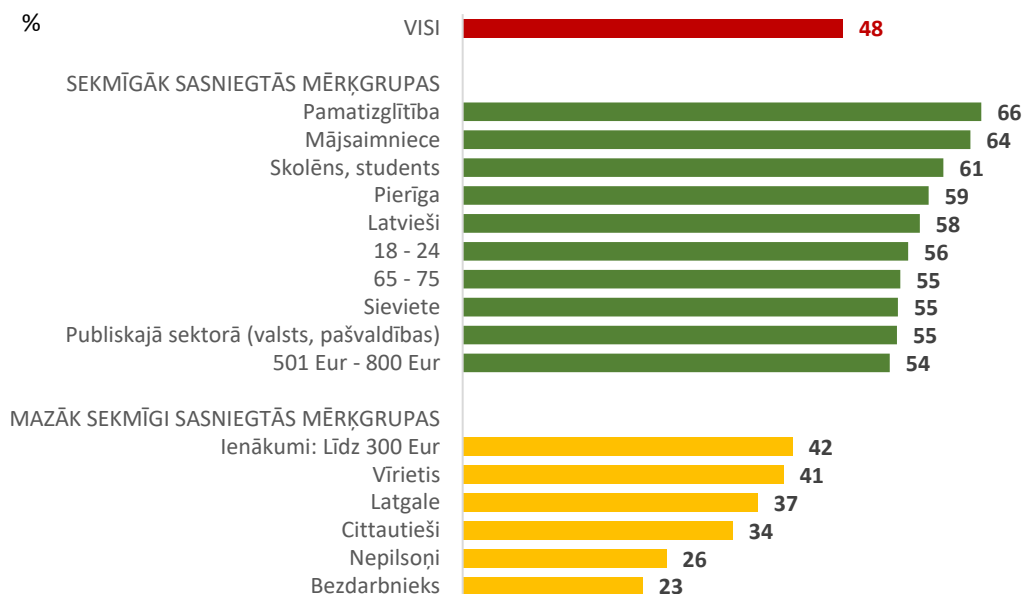
Programmas ieviešanā iesaistītie eksperti atzīst, ka:

vēstījums ir veiksmīgs tādā ziņā, ka labi skan. Principā neviens nevar būt pret to, ka es esmu Latvija. Tas ir pozitīvs ziņojums un vēstījums. Protams, katram ir sava uztvere, kā viņš jūtas un vai piekrīt. Taču ir fundamentāla problēma, ko nevar atrisināt ar komunikāciju vien. Kā mēs ļoti labi zinām, “Es esmu Latvija” strādā ne vienmēr, kad runa ir par mazākumtautībām. Vismaz politikajā līmenī nē. (Komunikācijas eksperts)

Krievu valodā “valsts” ir divas nozīmes – “страна” un “государство”, pēdējais ir politiska strukturēta organizācija, kas līdztautiešu izpratnē saistās ar ne tik veiksmīgu valsts politikas komunikāciju un reformu īstenošanu.

Grafiks 32. Latvijas iedzīvotāju informētība par Latvijas simtgades programmas vēstījumu “Es esmu Latvija”: kopējais informētības rādītājs

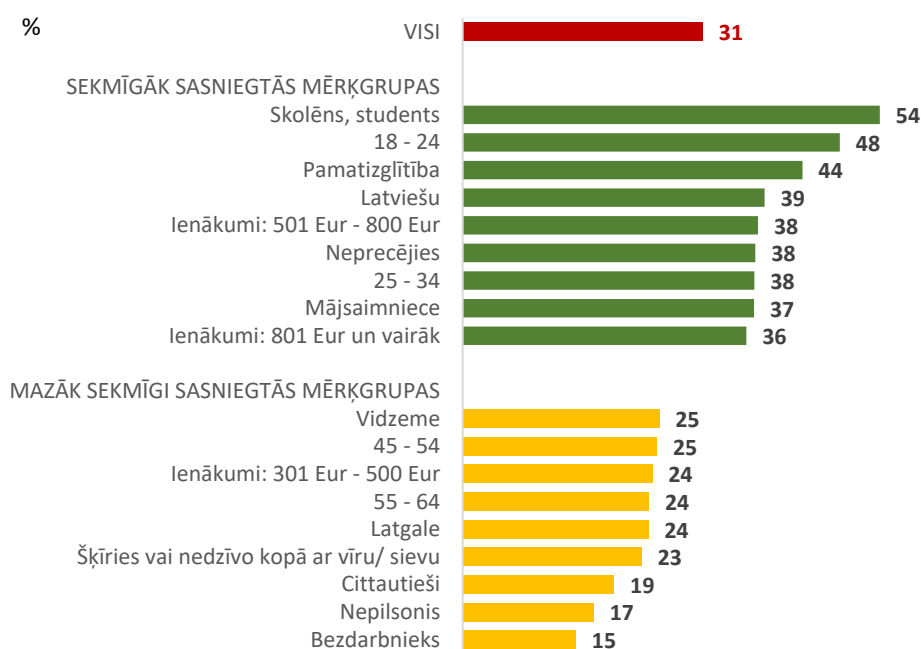
Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).
 Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

VĒL izteiktāku vēstījuma sasniegto efektu apliecina tie Latvijas iedzīvotāji, kuri apliecina gatavību personiski pievienoties vēstījumam “Es esmu Latvija”. Tādi ir 31% Latvijas iedzīvotāji. Visaugstākie rādītāji ir skolēnu un studentu mērķgrupā (54%), **18–24 gadīgo** (48%) un **pamatizglītību ieguvušo** (44%) vidū. Jāatzīmē, ka pētījuma datu rādītāji sociāli demogrāfiskajās grupās virs 30% arvien ir uzskatāmi par pozitīviem. Tomēr, jāatzīst, ka neliels cilvēku īpatsvars ir gatavi pievienoties vēstījumam tādās sociālās grupās kā: cittautieši (19%), nepilsoņi (17%) un bezdarbnieki (15%).

Grafiks 33. Latvijas iedzīvotāju personiskā pievienošanās vēstījumam “Es esmu Latvija”: kopējais rādītājs

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).
 Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

Vēstījums tika izmantots arī ārējā programmas komunikācijā. Publicitātes plānam ir būtiska loma ne tikai programmas virsmērķa dažādu līmeņu komunikācijā, bet arī simtgades svinību vienota galvenā vēstījuma “Es esmu Latvija” izpratnes veidošanā nacionālā un starptautiskā komunikācijas telpā. Vairākkārt informanti uzsver:

simtgades programmā nekas īsti nav nodalīts, ka uz ārieni mēs gribam izskatīties šādi, mūsdienās tas vairs tā nestrādā, valsts nevar formulēt vienu krāsu pamattoni, vienu vēstījumu, vienu saukli, vai vienu kaut kādu formātu, kā mēs vēlamies izskatīties uz ārpusi, ja mēs paši Latvijā tā nejūtamies, ne tikai Latvijā, bet daudz kur pasaulē nav vairs tādas ārējās stratēģijas, tās visas ir integrētas. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Neskatoties uz to, ka valsts simtgades vēstījums “Es esmu Latvija” tika tulkots 14 valodās, izmantots simtgades svētku programmas komunikācijā ārvalstīs, starptautiskās vienotās publicitātes nodrošināšanai publiskās diplomātijas pasākumos un aktivitātēs, paralēli komunikācijai svešvalodās ar ārvalstu mērķauditorijām, pastāvēja informatīvs vēstījums “Latvia celebrates 100 years!” (Latvija svin 100 gadus!), kas ietverts grafiskā logotipā. Šī “Latvijas institūts” izstrādātā Latvijas valsts simtgades grafiskā simbolika un vēstījums ir iniciatīva, kas saistīta ar “Latvia 100 snapshot stories” grāmatas projektu. Šis vēstījums izmantots arī citos uz starptautisko auditoriju vērstos pasākumos. Praksē tika izmantots gan vēstījums “Es esmu Latvija”, gan “Latvia celebrates 100 years!”. Abi logotipi saskārās publiskajā un komunikācijas telpā:

...varbūt jāizsakās kaut kā diplomātiskāk, tas krāsainais cita tipa logo, nevis mūsu piederības zīme... radīja zināmu turbulenci, jo, ar kuru tad mēs iesim kurā brīdī un kas ir primārs, un kādā veidā viņi savienojas. Tur man liekas kaut kas līdz galam vēl līdz šim brīdim nav tā īsti skaidrs...

mēs uz ārpusi gribējām parādīt, ka mēs visu ko varam un esam ļoti dažādi, bet tas, ka daļa komunikāciju ārējā un iekšējā komunikācijā, man kā komunikācijas ekspertam ir ne vienmēr viegli pamatojams. Mūsdienu pasaulē komunikāciju vairs nevar tā sadalīt. (Komunikācijas eksperts)

Attēls 3. Latvijas Institūts izdotā Latvijas 100 stāstu grāmatas vāka fragments un logotips

LATVIA
100
SNAPSHOT
STORIES

Jāatzīmē, ka “Latvia 100 snapshot stories” ir viens no radošiem, saturiski vērtīgiem sadarbības projektiem, kurā, cita starpā, apkopts arī ārvalstu un vietējo studentu skatījums,

kā mūs redz un kā mēs paši uz sevi raugāmies. Un šie stāsti bija šur tur kopīgi, šur tur absolūti atšķirīgi un tas bija tas, kas ļoti iedvesmoja. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Valsts simtgades svinību programma un komunikācijas pasākumi ārvalstu auditorijai ļāva iepazīt Latviju kā progresīvu, mūsdienīgu un konkurētspējīgu valsti, pateicoties, piemēram, kultūrvēsturisko notikumu, unikālās

mākslas fenomenu un literatūras eksporta kampaņai, kas labi "nostrādāja" uz ārējām auditorijām, milzīgs uzdevums, ļoti labs sākums.

Vēstījums "Es esmu Latvija" ir papildināts ar valsts simtgades svētku programmas piederības zīmi "Latvija 100".

Attēls 4. Simtgades svētku vēstījuma "Es esmu Latvija" un piederības zīmes lietojums

Simtgades svētku grafiskā zīme pati par sevi ir raksturojama kā vēstījums, kas atbalsta komunikācijas mērķa – indivīda kā vērtības – izcelšanu:

vērtība bija cilvēks, un zīmola vērtība bija, ka tas ir atvērts, personīgs vai personificējams, respektīvi, pietuvināts, jo tālāk pēc tam izkristalizējās daudz kas: zīmolu vērtēja reputācijas riska kontekstā, tā "LV100" zīme tiek lietota tik plaši, to mēs apzināmies, bet vienā brīdī, mēs gribējām, lai cilvēki viņu jūt kā savu un tur nav nekādu ne administratīvu, ne komunikācijas barjeru viņu lietot. Tā bija atvērtība un visa programma, tostarp komunikācija, bija uz cilvēku centrēta. Un līdz ar to arī vēstījums to pauž, ka es esmu Latvija, un arī no tāda Latvijas tēla vai paštēla, no programmas tēla viedokļa tas bija stāsts par cilvēkiem. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Latvijas valsts simtgades svinību programmas publicitātes un komunikācijas materiālos tika izmantota īpaši izstrādāta simtgades svētku publiski pieejama bezmaksas grafiskā identitāte.

6.2. Grafiskā identitāte. "Latvija 100" piederības zīme

Īpaša nozīme Programmas publicitātes nodrošināšanā ir tās grafiskajai identitātei, kas ir būtisks visas programmas vizuālās komunikācijas elements. Grafiskajai identitātei, komunikācijas vizuālajiem kodiem ir būtiska nozīme jebkura zīmola, tostarp pasākuma, uzņēmuma vai organizācijas atpazīstamības veidošanā un redzamības nodrošināšanā konkrētā mērķauditorijā. 2014. gada novembrī tika izsludināts konkurss par Latvijas valsts simtgades svinību vizuālās identitātes un koncepcijas ideju. Konkursa uzvarētājs dizaina studija "Ascetik" izstrādāja Latvijas valsts simtgades svētku piederības zīmi, piederības zīmes lietošanas rokasgrāmatu jeb simtgades svētku stila grāmatu. Informācija par piederības zīmes lietošanas nosacījumiem ir iekļauta Latvijas valsts simtgades interneta vietnē <http://latvija100.identity.lv/>.

Latvijas valsts simtgades svinību piederības zīmi veido uzraksts "Latvija, valsts karogs un cipars "100" ar integrētu bezgalības simbolu – nepārtrauktu jaunradīšanas ciklu."¹⁴⁶ Analizējot zīmes tehnisko pielietojuma specifiku un iespējas, kā jau minēts iepriekš, **simtgades svētku grafiskās identitātes vadlīnijas un pielietojuma iespējas ir skaidri nedefinētas un funkcionālas, jo:**

zīme ir adaptējama dažādos formātos, vertikāli, horizontāli un pēc krāsām, tā ir labi nolasāma tuvu, tālu. Tulkota daudzās valodās, bet pašā grafiskajā zīmē, pat ja mēs nestāvam blakus un neveicam lekciju par to, kas ir tas, ko mēs mēģinām pateikt, tajā zīmē jau galvenās lietas ir pateiktas, respektīvi, tur ir Latvijas nosaukums... pasaka to simts, bet ar integrētu bezgalības zīmi, kas pasaka gada skaitli un intuitīvi cilvēki tiešām varēja nolasīt, kaut tas ir stāsts par simtgadi, vienlaikus tā piederības zīme ir ļāvusi pastāstīt to

¹⁴⁶ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Projekts: TA-2726. Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

turpinātību, to bezgalības motīvu par pašapziņu, to visu valsti turpināt būvēt uz priekšu. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Attēls 5. Simtgades svētku piederības zīmes (dažādi pielietojumi)

Latvija
100

Latvija 100

LV 100

Piederības zīmes mērķis ir nepārprotami komunicēt simtgades svinību vizuālo identitāti un vērtības, veicināt atpazīstamību, kas ir iespējams, pateicoties nosaukumam un funkcionāliem un daudzpusīgi pielietojamiem grafiskajiem elementiem. Jāņem vērā, ka vienlaicīgi ar Latvijas valsts simtgades svinībām simtgadi atzīmēja arī citas valstis, tostarp Igaunija, Lietuva, Somija, Polija un citas. Tādēļ simtgades svinību identitātei ir jābūt konkurētspējīgai citu valstu kontekstā, kā arī uzmanību piesaistošai un saprotamai publiskajā diplomātijā.

[Zīme] daudz lietota; ja skatās uz Baltijas valstīm, Igaunija un Latvija ir acu priekšā. Bija ļoti lakoniska, nekādas divdomības, neasociējās ar neko iepriekš redzētu. Atspoguļo mūsu identitāti – īsi un skaidri! (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Valsts nosaukums, cipars “100” un bezgalības zīme burtveidolā “Cīrulis” demonstrē pazīstamus latviskās identitātes kodus. Burtveidola autors Ansis Cīrulis (1883-1942)¹⁴⁷ ir latviešu grafiķis, gleznotājs un lietišķās mākslas meistars, kura radošais devums ierindo viņu starp nozīmīgākajiem latviskās identitātes konstruētājiem. Cīrulis ir gan Latvijas karoga dizaina standarta veidotājs, gan Latvijas Republikas pirmās pastmarkas dizaina meta autors. Grafiskās identitātes kontekstā nozīmīgs ir stāsts par viņu kā par burtveidola autoru un viņa ieguldījumu Latvijas kā valsts simbolisma un vizuālā tēla attīstībā, kas savā ziņā ir daļa no Latvijas valsts veidošanās procesa:

Ar bezgalības zīmi, kas, manuprāt, ir “Saules mūžu Latvijai”, rada sajūtu – saules mūžs ir bezgalīgs, otrs aspekts – mums ir jāsvin piecus gadus, tas ir sarežģīti, kurā brīdī mēs svinības noslēgsim, tāpēc mums ir bezgalības zīme. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Bezgalības zīme ir dažādi interpretējama: kurš *neredzēja tajā bezgalības zīmi, redzēja kliņģeri, ... ja to [zīmi] pagriež, sanāk 18, kas ir 18. novembris.* Kā jau iepriekš atzīmēts, piederības zīmes grafiskais izpildījums ir cieši saistīts ar Latvijas kodiem – karoga krāsu, burtveidolu, bezgalības simbolu – “nepārtrauktu jaunradīšanas ciklu”, attīstot piederības sajūtu savai valstij:

ja mēs runājam par Latvijas kontekstu... tā uzrunā, zīme ir eleganta, man patīk šis bezgalības simbols, man liekas, tā ir viena no lielākajām šīs zīmes vērtībām, tieši, ja mēs domājam tādā ... mūsu kopīgās apziņas veidošanas kontekstā, nekas jau nebeidzas ar simtgadi. Mēs ejam uz priekšu. Un arī šis fonts, tajā reizē ir gan kultūrvēsturiskais, gan, protams, nacionālais kods, bet arī tā bezgalība... (Komunikācijas eksperts)

Pievienojoties ekspertu teiktajam, jāatzīst, ka Baltijas valstu kontekstā **Latvijas simtgades svinību piederības zīme visvairāk atspoguļo nacionālās identitātes kodus**, īpaši Latvijas karogu, kas ir atzīts par vienu no vecākajiem lietotajiem karogiem pasaulē:

no visām Baltijas valstīm mūsu zīme ir visveiksmīgākais gadījums... ja mēs skatāmies uz karogu, mūsu krāsu salikums ir diezgan smagnējs... Igauniem ir super dizainīgas krāsas, uzlieciet uz jebkuras lietas, tās labi izskatīsies, jūs būsiat modē. (Komunikācijas eksperts)

Piederības zīmes un valsts simtgades svētku grafiskās vizuālās identitātes galvenais uzdevums ir nodrošināt svinību programmas redzamību un atpazīstamību. Kā liecina pētījumu kompānijas “Kantar” veiktās interneta aptaujas 2018. gada janvārī un oktobrī, katrā no aptaujas posmiem aptaujājot vismaz 800 Latvijas iedzīvotājus vecumā no 16 līdz 60 gadiem, **Latvijas valsts simtgades svētku piederības zīmi atpazīna vai bija redzējis teju**

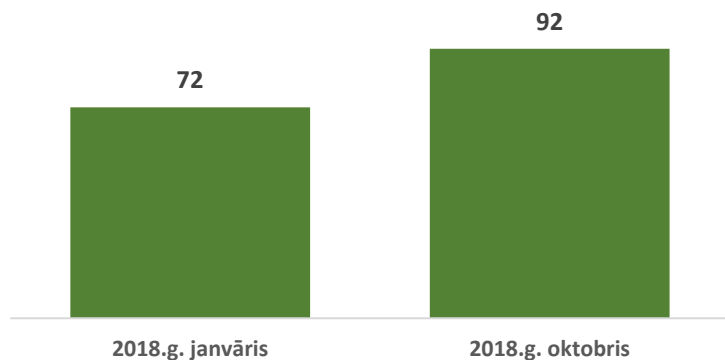
¹⁴⁷ <http://getcirulis.com/>

katrs pieaugušais Latvijas iedzīvotājs – 92%. Simtgades piederības zīmes atpazīstamība 2018. gada laikā būtiski pieauga – no 72% janvārī līdz 92% oktobrī.

Grafiks 34. Latvijas iedzīvotāji atpazīst vai ir redzējuši Valsts simtgades svētku piederības zīmi: kopējais rādītājs

Bāze: Latvijas iedzīvotāji vecumā no 16 līdz 60 gadiem, katrā posmā aptaujāti vismaz 800 respondenti. Izlase ir reprezentatīva 1,3 miljoniem Latvijas iedzīvotāju attiecīgajā vecumā.

Datu avots: Kantar TNS. 2018. gada interneta aptauja.

Piederības zīmes pielietojums nodrošināja pasākumu redzamību un atpazīstamību, kā arī bija sabiedrību **vienojošs daudzdimensionālu vērtību kopu demonstrējošs simbols**. To varēja izmantot organizācijas, un uzņēmumi, kas darbojas dažādās tautsaimniecības jomās un vēlējas reklamēt, zīmēt vai komunicēt savu produktu vai pakalpojumu, sasaistot to ar simtgades svētkiem. Pozitīvi vērtējams piederības zīmes izmantošanas nolikuma saturs “Latvijas valsts simtgades programmas piederības zīmes lietošanas nosacījumi”¹⁴⁸, kas ir uzrakstīts īsi un saprotami, informējot par simtgades programmas virsmērķi un Latvijas valsts simtgades zīmes izmantošanas noteikumiem. Piederības zīmes lietošanas stila grāmatā ir norādīts, ka simtgades svētku **piederības zīme ir jāpielieto kvalitatīvi un atbildīgi, rosinot radīt unikāla dizaina un satura komerciālus produktus, kuros svētku vizuālā identitāte būtu integrēta vai izmantota kā akcents**, nevis vienkārši izvietota uz masu standarta produkcijas materiāla. “Latvijas valsts simtgades zīme nav produkts. Zīmi nedrīkst pārveidot par produktu. Bet galvenā vērtība ir pats produkts un stāsts, ko tas vēsta par simtgadi. Latvijas valsts simtgades zīme norāda uz kontekstu un stāstu, ko vēsta pats produkts.”¹⁴⁹

Kā liecina ekspertu pieredzes izpēte, ne vienmēr bija vienkārši izlemt, kā sabalansēt atvērtību zīmes izmantojuma praksei un kritisku zīmes lietojuma pieprasījuma izvērtējumu.

Nav jau problēmu uzlikt uz zāģa, ja to būtu izdarījuši, nezinu, Northman puīši, kas uztaisa instrumentu, kas visu mūžu, nākamais simts gadus arī kalpos, uztaisa kaut ko, kas ir simtgades cienīgs... bet vienkārši uztaisa kaut ko un uzspied virsū zīmi ..tas nav simtgades cienīgs produkts... Man liekas, tā ir problēma, ka netika izkontrolēts, to varēja likt uz jebkā. No zīmola konteksta, ja simtgadi var uztvert kā zīmolu, tas nepiedod vērtību. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Piederības zīmes mērķis ir ne tikai radīt vizuālu piederību valsts simtgadei, bet arī komunicēt konceptuālu tās nozīmi. LV100 piederības zīmes izmantošanu raksturo gan pozitīvi, gan negatīvi piemēri. Piederības zīme tika izvietota uz dažādiem priekšmetiem, tostarp suvenīriem. Svinību grafiskās identitātes un vēstījuma pielietojuma vadlīniju izmantošanā būtiski bija vairāki aspekti: stāsta veidošana, saturs, ilgtermiņa domāšana, forma, konteksts.

Valsts simtgades svinību piederības zīmes pieprasījumu veicināja arī tā bezmaksas izmantošanas iespējas (piemēram, Igaunijas simtgades simbolikas izmantošana ir maksas pakalpojums). Vienīgā darbība, kas ir jāveic, lai saņemtu atļauju izmantot Latvijas valsts simtgades piederības zīmi komercdarbībā, ir pieprasījuma anketas aizpildīšana un iepazīšanās ar zīmes lietošanas vadlīnijām un noteikumiem. Pieprasījuma anketa ļauj arī uzkrāt informāciju par radītajiem simtgades svētku komunikācijas un mārketinga instrumentiem. Eksperts uzsver

¹⁴⁸ https://www.lv100.lv/Uploads/2018/02/01/LV100_piederibas_zime_nosacijumi.pdf

¹⁴⁹ <http://latvija100.identity.lv/komercialie-produkti/>

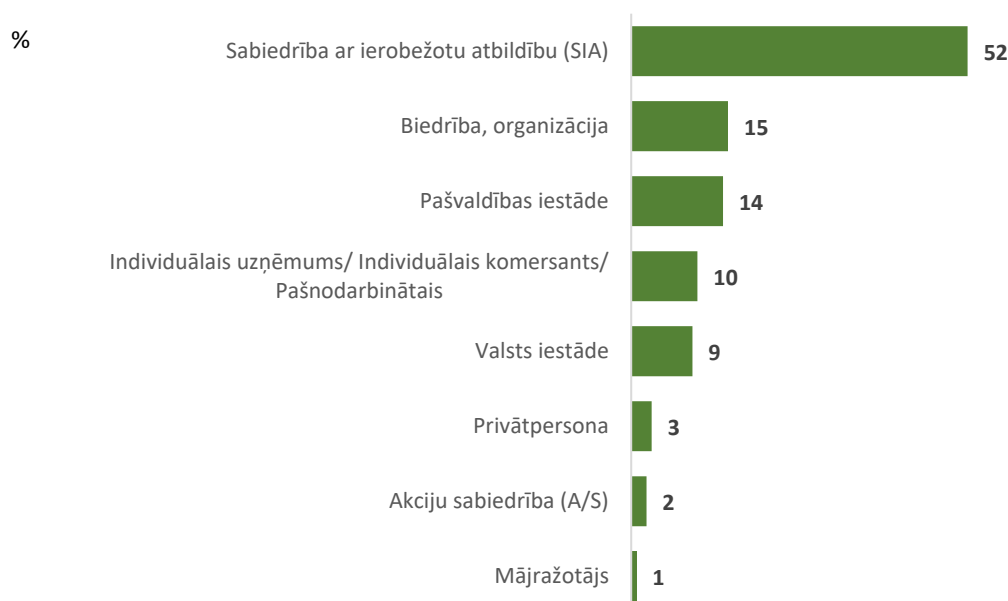
atvērtās pieejas nozīmi tieši grafiskās identitātes demokrātiskas lietošanas kontekstā un iekļaujošas svētku koncepcijas attīstībā:

Simtgades svētku programmas grafiskā identitāte vienkāršotā sistēmā ir pieejama uzņēmējiem bez administratīvajiem šķēršļiem, bez finansiālajiem šķēršļiem un, starp citu, to mēs nevaram pieņemt kā pašsaprotamu, tā bija valsts un simtgades biroja izvēle, ka mēs to darām pieejamu un jūs varat to lietot uz saviem produktiem ar atbildību un izpratni par simtgades programmu. Protams, kādam varbūt sanāca nedaudz šķībāk, bet stāsts par to, ka viņi vēlējās iesaistīties un bija radīta iespēja – tu vari būt daļa no simtgades programmas. Tev iedod zīmi, un tu vari to izmantot. Tik plaši uzņēmēji tādā nosacīti valsts notikumā, es domāju, ka nav iesaistījušies. Un ļoti simpātiskas ir tās dimensijas, kurās darbs ir bijis, daudzi ir lietojuši zīmi tikai kā komunikācijas kanālu. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

Tieši uzņēmēju atsaucība un vēlme lietot Programmas grafisko identitāti nodrošināja unikālu Publiskās komunikācijas un komercsektora sadarbību. Piederības zīmes lietošanas nosacījumi noteica, kādām precēm un pakalpojumiem nevar izmantot šo zīmi¹⁵⁰, tomēr zīmes izmantošanas pieprasījums bija salīdzinoši liels arī no šīm uzņēmējdarbības jomām. Laika posmā no 2017. gada 17. marta līdz 2018. gada 10. decembrim simtgades svētku piederības zīmes legālā izmantošanā ir pieteikušies ap **700 dažāda statusa piederības zīmes pieprasītāji** (52% no kopējā pieprasītāju skaita ir komercuzņēmumi, pārējie: valsts iestādes, privātpersonas, NVO un citas organizācijas).

Grafiks 35. LV100 zīmes lietošanas pieprasītāju juridiskais statuss

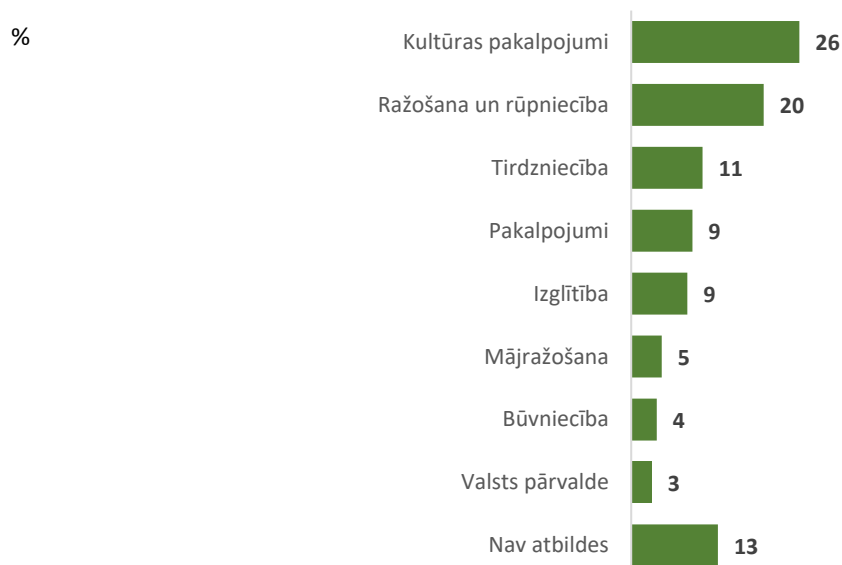
Bāze: visi respondenti, n=128 (LV100 lietošanas pieprasītāji).

¹⁵⁰ "Zīmi aizliegts lietot tabakas, alkohola, azartspēļu, ātro kredītu produktos un saistībā ar precēm un pakalpojumiem, kas diskreditē to vai var kaitēt Latvijas valsts simtgades tēlam."

Grafiks 36. LV100 zīmes lietošanas pieprasītāju darbības joma

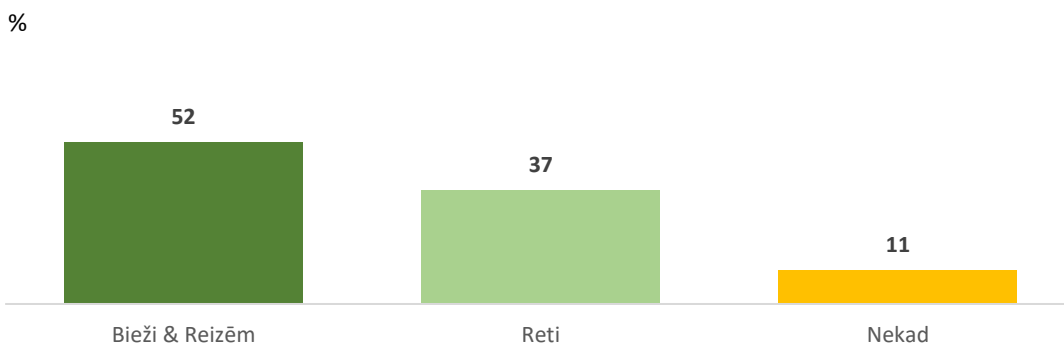
Bāze: visi respondenti, n=128 (LV100 lietošanas pieprasītāji).

Kopumā aptaujātie piederības zīmes pieprasītāji piederības zīmi un tās izmantošanas iespējas vērtē pozitīvi (izvērtējuma ietvaros tika veikta zīmes lietošanas pieprasītāju aptauja¹⁵¹). **89% no “Latvija 100” zīmes lietošanas pieprasītājiem savu produktu vai pakalpojumu mārketinga komunikācijā ir izmantojuši norādi (tekstuālu) uz LV100. Savukārt 88% ir izmantojuši tieši LV100 piederības zīmi.**

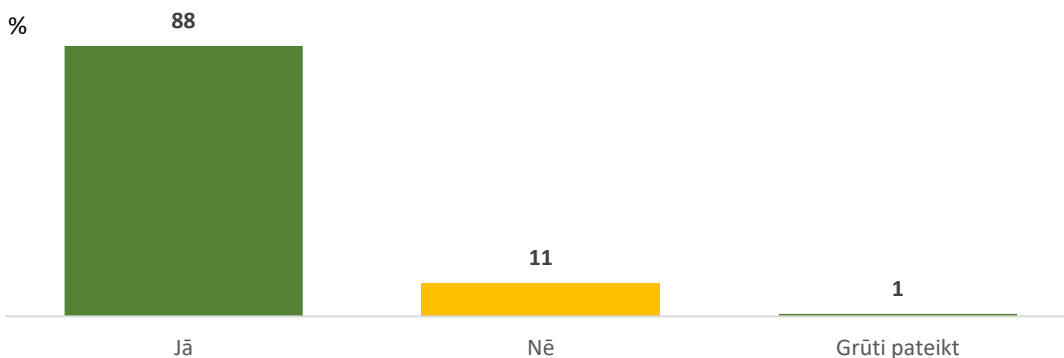
Grafiks 37. Tekstuālas norādes uz LV100 izmantošanas biežums pēdējo 2-3 gadu laikā sava uzņēmuma/organizācijas komunikācijā

Bāze: visi respondenti, n=128 (LV100 lietošanas pieprasītāji).

Grafiks 38. LV100 zīmes lietošana pēdējo 2-3 gadu laikā

Bāze: visi respondenti, n=128 (LV100 lietošanas pieprasītāji).

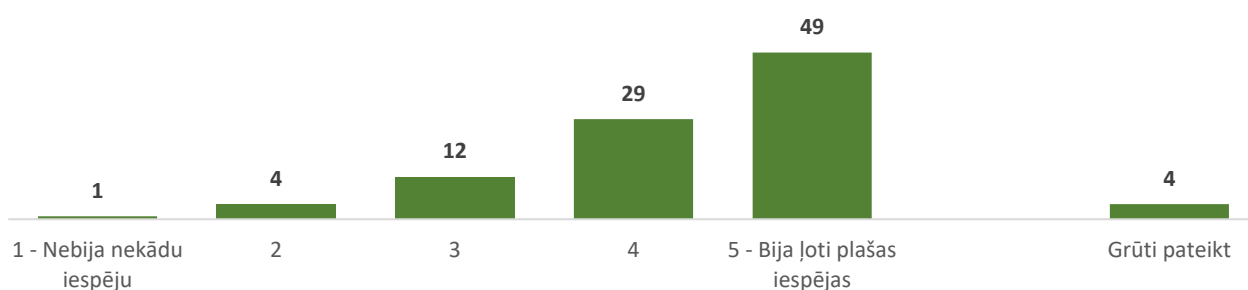
¹⁵¹ Mērķgrupas “LV100 zīmes lietošanas pieprasītāji” interneta aptauja. Veikta 2019. gada novembrī.

Piederības zīmes izmantošanas gadījumu skaits varētu būt arī lielāks, jo piederības zīmes izmantošana tika realizēta arī nesaskaņojot ar Latvijas simtgades biroju. Arī sava uzņēmuma/organizācijas iespējas izmantot LV100 piederības zīmi respondenti vērtē izteikti pozitīvi – **78% novērtē, ka iespējas ir bijušas plašas, kamēr to, ka iespējas bijušas ierobežotas, atzinuši tikai 11% aptaujāto**. Tāpat pozitīvi tiek vērtēta uzņēmumu/organizāciju plānoto mērķu sasniegšana attiecībā uz LV100 zīmes izmantošanu – **73% ir sasnieguši tos mērķus, kuri tika plānoti, pieprasot LV100 zīmes lietošanas tiesības**. Jāpiebilst, ka kopumā **90% no zīmes lietošanas pieprasītājiem, izteikti pozitīvi vērtējuši arī sadarbību un komunikāciju ar LV100gades biroju** Valsts simtgades piederības zīmes izmantošanas procesā. Ar “Latvija 100” simboliku radītie produkti, tostarp, suvenīri, ir nozīmīgs ieguldījums Latvijas simtgades vizuālās redzamības palielināšanā, kā arī apliecinājums piederības savai valstij veidošanā.

Grafiks 39. Vērtējums par uzņēmuma/organizācijas iespējām izmantot Valsts simtgades piederības zīmi

Bāze: visi respondenti, n=128 (LV100 lietošanas pieprasītāji).

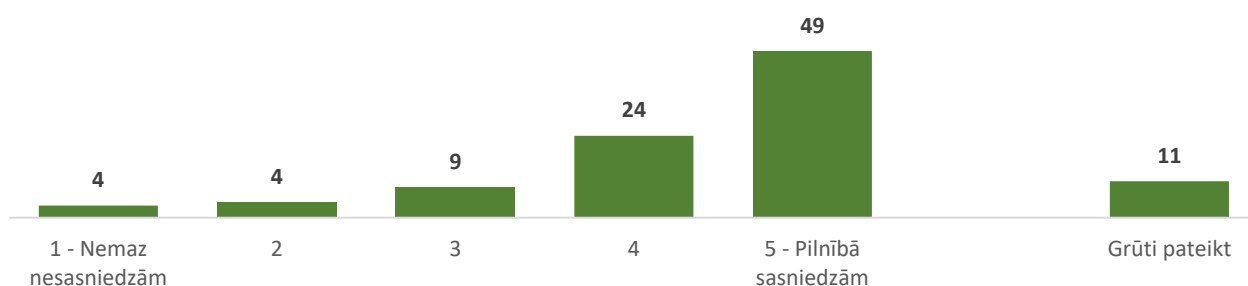
%

Grafiks 40. Vērtējums par mērķu, kādi Jūsu uzņēmumam/organizācijai bija, kad nolēmāt izmantot Valsts simtgades piederības zīmi, sasniegšanu

Bāze: visi respondenti, n=128 (LV100 lietošanas pieprasītāji).

%

Piederības zīmes pieprasītāju aptauja ilustrē viņu motivāciju un piederības zīmes izmantošanas mērķus, kas saistās gan ar patriotiskām sajūtām, gan Latvijas simtgadi kā īpašu notikumu, kā arī iespēju, sasniegt savus biznesa un/ vai mārketinga mērķus valsts simtgades svētku laikā:

- asociēt savus produktus un pakalpojumus ar Latvijas jubilejas gadu;
- popularizēt uzņēmuma piedāvātos produktus un līdztekus veicināt piederības sajūtu Latvijas iedzīvotājos gan Latvijas teritorijā, gan ārpus tās;
- patriotisms, piederība Latvijai, lepošanās ar savu valsti;
- apliecināt cieņpilnu attieksmi pret savu valsti, stiprināt patriotismu, celt nacionālo pašapziņu;
- lai izceltu īpaši valsts simtgadei radītus produktus, pakalpojumus, tostarp, dāvanas Latvijas simtgadē;
- lai izceltu lielākos simtgades notikumus novadā, reģionā;

- iegūt papildus publicitāti;
- piesaistīt klientus un ieinteresēt klientus par simtgadi;
- atbalstīt Latvijā ražoto produkciju, iepazīstināt pircējus ar Latvijas produktiem u.c.

Zīmes lietotāji atzīst, ka būtiskākie mērķi, ko sasniegta, izmantojot LV100 piederības zīmi bija šādi

- valsts simtgades popularizēšana vietējā sabiedrībā;
- pašapliecināšanās – mums ir sava valsts;
- būt piederīgiem un vienotiem;
- stiprināt valstisko apziņu;
- piedalīties un lepoties;
- cienīt Latviju;
- pievienot īpašu vērtību produktiem;
- gūt atpazīstamību nozarē;
- atstāt vēstījumu nākamām paaudzēm.

Attēls 6. Produktu un suvenīru ilustrācija. CAPS! šokolādes trifeļu izlase, "Ekselence" saldējums "SIMTS LATVIJAI", biezpiena sieriņš "KĀRUMS", SIA Anvol un pužļu ražotāja Trefl Latvijas simtgadei izveidotās puzzles, "ROCKET BEAN ROASTERY" Latvijas nacionālā kafija, džemperī "Es esmu Latvija."

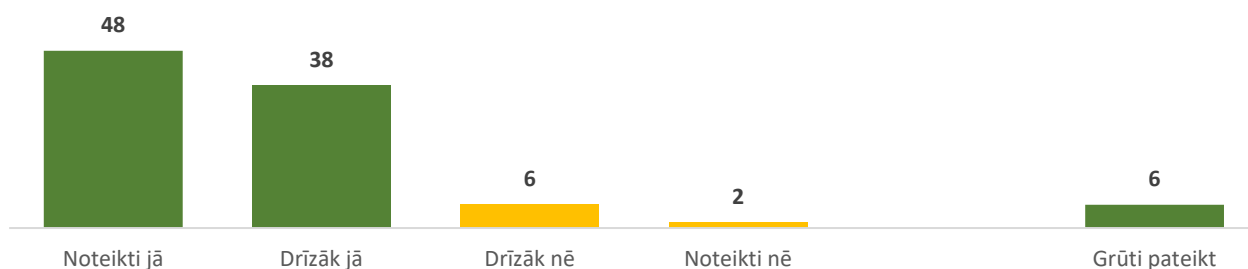
86% (48% noteikti "jā", 38% drīzāk "jā") no aptaujātajiem piederības zīmes pieprasītājiem ir atzīmējuši valsts simtgades iniciatīvu kā nozīmīgu, nepieciešamu īstenot arī turpmāk.

Papildus piederības sajūtas, saliedētības un izziņas par Latvijas vēsturi stiprināšanai, radītas arī paliekošas vērtības, vēstījumi un tradīcijas, kas kā Latvijas valsts simtgades "produkti" kopš izveides brīža publiskajā telpā ir atpazīstami un identificējami ar savu neatkarīgu grafiski vizuālo identitāti. Piemēram, Latvijas Nacionālā enciklopēdija, programma "Latvijas skolas soma" un "Baltā galdauta svētki".

Grafiks 41. Vērtējums, vai Valsts simtgades piederības zīmei līdzīgas iniciatīvas būtu nepieciešams īstenot arī turpmāk

Bāze: visi respondenti, n=128 (LV100 lietošanas pieprasītāji).

%

Attēls 7. Latvijas Nacionālās enciklopēdijas grafiskā identitāte

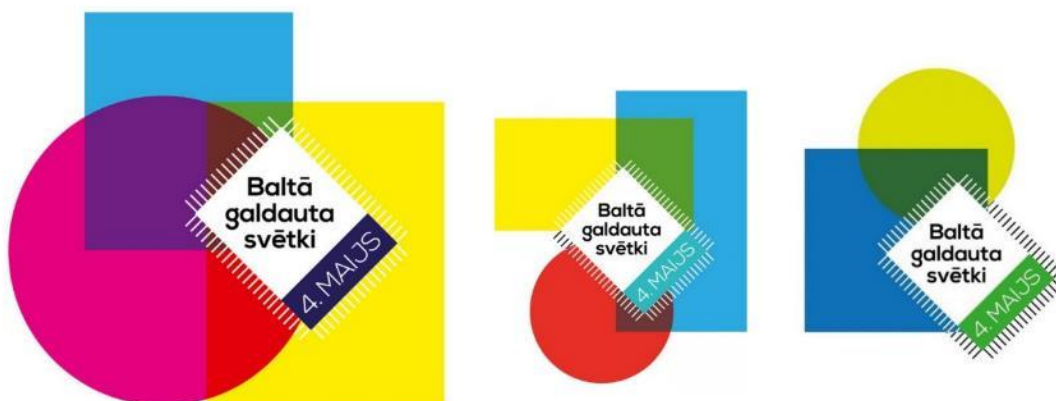

Publicitātes foto

Attēls 8. Latvijas skolas somas logotips

Attēls 9. Baltā galdauta svētku vizuālā identitāte

Tā kā LV100 piederības zīmes lietošana uzņēmējdarbībā rada vēl plašākus efektus nekā citiem lietotājiem, tad izvērtējuma ietvaros tika veikta padziļināta šādu gadījumu izpēte.

6.3. “Latvija 100” piederības zīmes izmantošana uzņēmējdarbībā un tās efekti

Lai noskaidrotu vietējo uzņēmumu viedokli par viņu pieredzi Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanā, pētījuma ietvaros tika veiktas gadījumu analīze. Tā tika īstenota, veicot publiski pieejamās informācijas izpēti un piecas padziļinātās intervijas ar pārstāvjiem no uzņēmumiem Latvijā, kas Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas periodā izmantoja LV100 piederības zīmi. Ar uzņēmumiem, to piedāvātajiem produktiem, kā arī uzņēmumu pārstāvju intervijās paustajiem uzskatiem iespējams iepazīties šajā apakšnodaļā.

Gadījumu analīzei tika izvēlēti gan tādi uzņēmumi, kuru produkti ir ātri patērējami, kā, piemēram, pārtikas produkti, gan tādi, kas izmantojami ilgtermiņā. Vienlaikus tika izvēlēti vismaz divi uzņēmumi, kas pārstāv vienu un to pašu nozari, lai identificētu līdzības vai atšķirības vienas nozares ietvaros. Kā papildu aspekts tika ņemta vērā arī publiski pieejamā informācija par uzņēmuma produktu, kas netieši liecina par uzņēmuma vēlmi dalīties. Gadījumu apraksti balstīti publiski pieejamās informācijas avotu (piemēram, uzņēmumu mājas lapu) satura analīzē un uzņēmumu pārstāvju padziļinātajās intervijās. Padziļinātās intervijas tika veiktas ar mērķi noskaidrot:

- LV100 piederības zīmes izmantošanas mērķus un motīvus;
- LV100 piederības zīmes izmantošanas ieguvumus, t.sk., ekonomiskus ieguvumus;
- veiksmīgas LV100 piederības zīmes izmantošanas priekšnoteikumus;
- atsauksmes un ieteikumus saistībā ar LV100 piederības zīmes izmantošanu un turpmāko sadarbību.

SIA "Rocket Bean Roastery"

"Rocket Bean Roastery" ir grauzdētava, kafejnīca-restorāns un veikals, kas savu darbību aizsāka 2013. gadā. Uzņēmums ir vadošais "Speciality" kafijas grauzdētājs Baltijas valstīs, nodrošinot "augstu kvalitāti un pilnu kontroli pār ražošanas procesu, sākot no kafijas audzēšanas un beidzot ar tās pareizu grauzdēšanu"¹⁵².

Par godu Latvijas simtgadei "Rocket Bean Roastery" speciāli radīja jaunu produktu – Latvijas Nacionālo kafiju. "Tai ir bagātīga garša un krēmīga, šokolādīga tekstūra. Kafijas garšā ir jūtamas tumšās šokolādes, ķiršu, brūkleņu un laima miziņas notis, bet smaržā – žāvētas plūmes un brūnais cukurs."¹⁵³

"Rocket Bean Roastery" Latvijas Nacionālā kafija ar LV100 piederības zīmi¹⁵⁴

Tālāk sniegts uzņēmuma SIA "Rocket Bean Roastery" pieredzes izklāsts, kurā iekļauts uzņēmuma pārstāvju viedoklis par LV100 zīmes izmantojumu.

Mērķi LV100 piederības zīmes izmantošanā

Uzņēmuma izvēle iesaistīties Latvijas simtgades programmā, izmantojot LV100 piederības zīmi saistīta ar tā vēlmi atgādināt saviem patērētājiem par zīmola lokālo izcelsmi, izceļot produkta piederību Latvijas valstij.

Pirmkārt, es gribēju vairāk uzsvērt, ka mūsu kafija tiek grauzdēta Latvijā, un tas ir vietējs produkts /../.

Tāpat uzņēmums vēlējās produktam piešķirt valsts suvenīram raksturīgo nozīmi, tādējādi mēģinot paplašināt savu patērētāju loku, kā arī izcelties uz citu valstisko suvenīru fona.

Otrkārt, man likās svarīgi uztaisīt augsta līmeņa produktu, ar ko latvieši lepotos, varētu dāvināt ārvalstu viesiem /../.

Uzņēmuma pārstāvis atzīst, ka, izvēloties veidot jaunu produktu un izmantot LV100 piederības zīmi, viens no mērķiem bija arī mērķauditorijas paplašināšana, un saistībā ar to – arī finansiāli ieguvumi.

Mērķis bija paplašināt produktu portfeli un radīt papildu produktu, kas varētu pievērst uzmanību citai mērķauditorijai, kas citādi mūsu kafiju, iespējams, neievērotu.

Mērķu realizācija un ieguvumi no LV100 piederības zīmes izmantošanas

SIA "Rocket Bean Roastery" sasniedza gandrīz visus savus iepriekš uzstādītos mērķus saistībā ar iesaisti Latvijas valsts simtgadē, t.sk. nostiprināt zīmola sasaisti ar Latvijas valsti, palielināt tūristu piesaisti un ekonomisko izdevīgumu.

Ja tūristi ir uz vietas grauzdētavā, tad viņi paņem ne tikai šo kafiju, bet arī citu, jo viņi ir informēti par zīmolu.

Papildus iepriekš izvirzītajiem mērķiem uzņēmuma jaunais produkts ļāva būtiski paplašināt pārdošanas vietu klāstu, tādējādi gan palielinot patērētāju loku esošās mērķauditorijas ietvaros, gan, iespējams, iegūstot pavisam jaunu klientu loku.

/../ mēs ar šo produktu varējām "tikt iekšā" gan mazajos eko-veikalos, gan tirdziņos, gan pasākumos, kad klājām galdus, papildus kafijai likām arī lielu plakātu ar Latvijas Nacionālo kafiju. /../ izveidojām sadarbību ar veikaliem "Sky" un "Stockmann".

Kā intervijas laikā atklāja "Rocket Bean Roastery" mārketinga vadītāja Žanete Eglīte, papildu jau esošajam uzņēmuma "Speciality" kafijas produktu portfela apgrozījumam Latvijas Nacionālās kafijas ieviešana sniedza 5% pieaugumu. Informanta minētie skaitļi nav uzskatāmi par pētījuma kvantitatīvo datu daļu, un pētnieki

¹⁵² Dienas Bizness, 2018. Kā top? Rocket Bean Roastery Latvijas Nacionālā kafija. Mazbērziņa, L. Pieejams: <https://www.db.lv/zinas/ka-top-rocket-bean-roastery-latvijas-nacionala-kafija-474994>

¹⁵³ Latvija100. Uzņēmēji Latvijas valsts simtgadei. Pieejams: <https://lv100.lv/uznemeji-lv100/>

¹⁵⁴ Facebook. Rocket Bean Roastery, 2018. Pieejams: <https://www.facebook.com/RocketBeanRoastery/photos/pcb.1852700141440573/1852700051440582/?type=3&theater>

neuzņemas atbildību par to ticamību, taču vēlas akcentēt uzņēmuma pārstāvja viedokli, ka produkta radīšana nesusi finansiālu pienesumu uzņēmumam.

Būtiski piebilst, ka uzņēmums turpina ražot un piedāvāt saviem patērētājiem jauno produktu. Šajā gadījumā ilgtspēju nodrošina produkta nozīme ārpus Latvijas simtgades – Latvijas Nacionālā kafija kā neatkarīgs, patstāvīgs zīmols, kā arī uzņēmuma komandas mērķtiecīgs darbs jaunu, radošu sadarbības formu meklēšanā.

Pašreiz esam ļoti apmierināti un turpinām to ražot un piedāvāt arī restorānos un kafejnīcās. Simtgades laikā aizsākām arī vēl vienu akciju – speciāla kafijas dzērienkarte tieši ar Latvijas Nacionālo kafiju, kuru piedāvājam tūristiem “Skyline Bar” bārā sadarbībā ar viesnīcu “Radisson Blu Latvija Conference & SPA Hotel”.

Priekšnoteikumi veiksmīgas LV100 zīmes izmantošanā

Uzņēmuma SIA “Rocket Bean Roastery” jaunais produkts un LV100 piederības zīmes izmantošana noteikti varētu tikt pieskaitīts labajai praksei un kalpot par piemēru citiem uzņēmējiem.

Kā galvenos veiksmīgas iesaistes priekšnoteikumus varētu minēt:

- Jauna produkta radīšana, kuras pamatā ir spēcīga ideja, kas ir dzīvotspējīga arī pēc Latvijas simtgades noslēguma.

Manuprāt, “Rocket Bean Roastery” Latvijas Nacionālā kafija bija tik veiksmīgs produkts, jo mēs mēģinājām simtgades zīmi un ideju par Latvijas produktu uztaisīt ārpus klišejām. /../ svarīgi, ka mēs nolēmām to veidot tā, lai pēc Latvijas svinību noslēguma mēs varētu noņemt LV100 logotipu un turpināt šo kafiju ražot bez simtgades piesaistes – vienkārši kā Latvijas Nacionālo kafiju. Līdz ar to mūsu mērķis bija nevis to veidot tikai kā viena gada projektu, bet lai šī kafija būtu ilgstošs produkts, kas paliek mūsu portfelī.

- Speciāli izstrādātas reklāmas aktivitātes, kas pielāgotas konkrētajam produktam, vienlaikus veidojot arī sasaisti ar valsts svētkiem.

Mēs taisījām arī vairākus promo video¹⁵⁵ gan “Youtube”, gan “Facebook” kontā ar atsauci uz Latviju, un es domāju, ka cilvēkiem tas radīja asociācijas un visi tagad zina, ka “Rocket Bean Roastery” ir “trakie latvieši”.

- Pielāgota cenu politika.

/../ šī kafija tiek pārdota par nedaudz zemāku cenu kā mūsu klasiskais sortiments.

Sadarbības vērtējums LV100 piederības zīmes izmantošanā un rekomendācijas

Uzņēmuma pārstāvji pozitīvi vērtē sadarbību ar Latvijas valsts simtgades biroju, īpaši akcentējot iesaistīto personu individuālo pienesumu.

Gan cilvēki, kas tur strādāja, bija jaudīgi, gan arī komunikācija bija laba. /../ tieši ar simtgadi iezīmējās kaut kāds cits virziens gan komunikācijā, gan aktivitātēs kopumā, kā arī radošo cilvēku iesaiste un koncepts noteikti spēlēja par labu ministrijas tēla uzturēšanai.

Uzņēmums labprāt arī nākotnē iesaistītos līdzīga rakstura aktivitātēs. Kā vienu no būtiskiem ieteikumiem citu uzņēmumu pārstāvjiem SIA “Rocket Bean Roastery” min idejas dziļumu un radošu resursu izmantošanu.

Pagājušajā gadā dažbrīd bija sajūta, ka daudzi ir paņēmuši vienkārši to logotipu, uzlikuši un nav pat padomājuši, kā viņu izmantot plašāk. Savukārt mums logotips bija tikai daļa no kopējā vizuālā koncepta, nedaudz ieguldot radošos resursus LV100 zīmi var padarīt daudz jaudīgāku.

¹⁵⁵ Facebook. Rocket Bean Roastery. Lai dzīvo krūzītē aplieta kafija. Pieejams: <https://www.facebook.com/RocketBeanRoastery/videos/389380261908729/>

SIA "Grandfather"

SIA "Grandfather" ir salīdzinoši jauns uzņēmums, kas radīts, "apvienojot vectēva viedumu un mazdēla jaunības enerģiju"¹⁵⁶. Tas nodarbojas ar džemperu, t-kreklu un citu apģērbu ražošanu, apdrukāšanu un izšūšanu gan individuāliem pircējiem, gan uzņēmumiem.

Zīmols "Grandfather" par godu Latvijas simtgadei radījis jauna dizaina džemperus valsts karoga tumši sarkanajā krāsā ar īpašu Latvijas simtgadei izstrādātu identitāti. Uzņēmumam ir dizainere, kas veido džemperu piegrieztnes, savukārt produktu šūšana nodota ārpalpojuma vairākiem Latvijas uzņēmumiem¹⁵⁷.

"Grandfather" džemperis ar LV100 piederības zīmi¹⁵⁸

Tālāk sniegts uzņēmuma SIA "Grandfather" pieredzes izklāsts, kurā iekļauts uzņēmuma pārstāvju viedoklis par LV100 zīmes izmantojumu.

Mērķi LV100 piederības zīmes izmantošanā

Uzņēmums SIA "Grandfather" līdzīgi kā iepriekš analizētais uzņēmums SIA "Rocket Bean Roastery" kā vienu no galvenajiem iesaistes mērķiem atzīmē tieši produkta sasaisti ar Latviju, izceļot faktu, ka pats uzņēmums savu darbību veic Latvijā. Papildus tiek minēti arī finansiāli apsvērumi.

Tas bija pilnīgi jauns produkts, ko vēlējāties veidot saistībā ar Latviju. /../ Protams, arī finansiāli apsvērumi tika ņemti vērā, jo mēs tomēr nodarbojamies ar komercdarbību un jebkura produkta tirgošanā ir arī mērķis nopelnīt.

Mērķu realizācija un ieguvumi no LV100 piederības zīmes izmantošanas

Uzņēmuma pārstāvji atzīst, ka iesaiste Latvijas simtgades programmā bijusi veiksmīga un nesusi gan finansiālus, gan citus netaustāmus ieguvumus.

Visi mūsu iepriekš izvirzītie mērķi tika sasniegti. Konkrētus ciparus gan nevarēšu nosaukt, tomēr varu teikt, ka arī finansiāli tas mums bija veiksmīgs projekts un ideja.

Uzņēmums gan atzīst, ka Latvijas simtgades produkti pēc svētkiem cilvēkiem vairs nav tik aktuāli. Tas netieši liecina, ka paša LV100 zīmola ilgtspēja tomēr ir ierobežota, un veidi, kā nodrošināt produkta dzīvotspēju, turpmāk lai gan pastāv, tomēr ir pilnībā atkarīgi no paša uzņēmuma turpmākajām aktivitātēm un iniciatīvas.

Pēc svētkiem Latvijas simtgades produkti vairs cilvēkiem nebija tik aktuāli, tādēļ nolēmām turpināt iesāktu patriotisko ideju un izveidojām jaunu sēriju "Latviete un Latvietis", kas aizvien ir ļoti pieprasīta.

Viennozīmīgi varu teikt, ka Latvijas simtgades produkti bija mūsu jaunās sērijas "Latviete un Latvietis" aizsākumi un kalpoja par pamudinājumu turpināt kaut ko līdzīgu arī pēc simtgades svinībām.

Zīmola "Latviete un Latvietis" radīšana noteikti minams kā labs piemērs, kas pašreiz jau nostiprinājis savas pozīcijas tirgū un aizvien ir aktuāls.

Lai gan uzņēmuma pārstāvji šo nemin kā atsevišķu mērķi, tomēr tā radītie produkti viennozīmīgi vairo arī vietējo iedzīvotāju patriotismu un piederības sajūtu Latvijas valstij gan simtgades ietvaros, gan pēc tās.

Priekšnoteikumi veiksmīgas LV100 zīmes izmantošanā

Kā būtiskākos priekšnoteikumus veiksmīgai piederības zīmes izmantošanai uzņēmuma pārstāvji min produkta:

- cenu;

¹⁵⁶ Pērkam Kopā blogs, 2019. Svinēsim Latviju kopā: iepazīsti 15 pašmāju ražotājus. Gulbe, M. Pieejams: <https://www.perkamkopa.lv/blogs/iepazisti-15-pasmaju-razotajus/>

¹⁵⁷ Dienas Bizness, 2018. Simtgades produkti: Grandfather latviskie džemperī. Mazbērziņa, L. Pieejams: <http://old2017.db.lv/ekonomika/tirdznieciba-un-pakalpojumi/mazumtirdznieciba/simgades-produkti-grandfather-latviskie-dzempери-474850>

¹⁵⁸ Fenikss Fun. 20 lietas, kuras jāizdara katram Latvijas patriotam līdz pavasara beigām. Pieejams: <https://www.fenikssfuns.com/dzivesstils/patriota-saraksts-8229>

- kvalitāti;
- vīziju un stāstu.

Ja tas būtu kaut kāds krekliņš no Ķīnas, uz kura virsū vienkārši uzdrukāta Latvijas simtgades zīmīte, tas noteikti nebūtu tas.

Sadarbības vērtējums LV100 piederības zīmes izmantošanā un rekomendācijas

Uzņēmuma SIA "Grandfather" pārstāvji atzinīgi vērtē sadarbību ar valsts institūcijām LV100 piederības zīmes izmantošanā.

Noteikti labprāt izmantotu ko līdzīgu arī turpmāk! Sadarbība ar Kultūras ministriju bija ļoti izdevusies, pat laikā, kad bija liela noslodze, pretī vienmēr bija atsaucīgi cilvēki un sadarbība bija profesionāla.

"Food Union" grupa

"Food Union" ir Latvijas lielākais piena pārstrādātājs un vadošais saldējuma ražotājs Baltijas valstīs. Uzņēmumu grupā ietilpst seši dažādi uzņēmumi, t.sk. AS "Rīgas piena kombināts", SIA "Rīgas piensaimnieks" un AS "Valmieras piens"¹⁵⁹.

Gadu pirms Latvijas valsts simtgades uzņēmums laida klajā latviešiem jau zināmo vaniļas biezpiena sierīņu "Kārums" jaunā, īpaši svētkiem radītā iepakojumā. Papildus tam ierastais gardums bija pieejams arī jubilejas multipakā.

Tālāk sniegts uzņēmuma "Food Union" grupa pieredzes izklāsts, kurā iekļauts uzņēmuma pārstāvju viedoklis par LV100 zīmes izmantojumu.

Mērķi LV100 piederības zīmes izmantošanā

"Food Union" grupa Latvijas simtgades svētku iesaistē izvēlējās Latvijā jau labi zināmu un pieprasītu produktu, un par savu galveno mērķi tie izvirzīja tieši emocionālus, nevis finansiālus apsvērumus. Tā kā "Food Union" grupa ir vairāku jau sen izveidotu uzņēmumu kopums un tā tirgus pozīcijas ir stabilas, tad uzņēmums iesaistījās iniciatīvā, tikai lai nostiprinātu savas pozīcijas, nevis meklētu jaunus patērētājus vai gūtu kādus citus labumus, tādējādi, iespējams, riskēja mazāk nekā jauni, nelieli uzņēmumi.

Galvenais iemesls mūsu iesaistei bija tieši emocionālā saikne. Tā kā pats produkts ir tautā ļoti iemīļots un ir kā tāda latviešu tradicionālā īpatnība, un daļa no Latvijas gastronomiskās identitātes, tad likās likumsakarīgi, ka arī mēs svinam Latvijas svētkus caur jauno, speciāli simtgadei radīto iepakojumu un tādējādi apsveicam Latvijas iedzīvotājus. Šajā gadījumā mums absolūti nebija mērķis gūt nekādu papildu finansiālu piensumu. Šis ir produkts, kuram vienmēr ir ļoti stabili finanšu rādītāji, gadu no gada tas ir top 1 sierīņš Latvijā un aizņem lielāko tirgus daļu, attiecīgi mēs pat nedomājam, ka tikai tā dēļ, ka mēs būsīm uzlikuši savādāku dizainu, ka tas ko mainīs.

Mērķu realizācija un ieguvumi no LV100 piederības zīmes izmantošanas

Tā kā uzņēmuma izvirzītais mērķis bija saistīts ar emociju radīšanu patērētājos un lojalitātes stiprināšanu, tā izpildi novērtēt ir grūti, tomēr, kā informē uzņēmuma pārstāvji, papildu publicitāte liecina, ka jaunais produkts tika pamanīts un novērtēts.

././ cilvēki labprāt dalās ar produkta bildēm savos Instagram un Facebook profilos un rāda, kā viņu mīļais sierīņš svin Latvijas dzimšanas dienu. Vairāk pozitīvās emocijas nekā cipariski ieguvumi.

*"Food Union" vaniļas sierīņš
"Kārums" ar LV100 piederības zīmi
160*

¹⁵⁹ Baltic News Network, 2016. Food Union iegādājās trešo lielāko saldējuma ražotāju Norvēģijā. Pieejams: <https://bnn.lv/i-i-iegadajais-treso-lielako-saldejuma-razotaju-norvegija-184498>

¹⁶⁰ Latvija100, 2017. "Kārums" gadu pirms Latvijas valsts simtgades dāvina jubilejas biezpiena sierīņu. Pieejams: <https://www.lv100.lv/jaunumi/karums-gadu-pirms-latvijas-valsts-simgades-davina-jubilejas-biezpiena-sierinu/>

Priekšnoteikumi veiksmīgas LV100 zīmes izmantošanā

Līdzīgi kā iepriekš analizētie uzņēmumi arī "Food Union" grupas pārstāve kā būtisku faktoru izceļ tieši produkta vērtību un sasaisti ar Latvijas valsti – produkts un LV100 piederības zīme veido sinerģiju un mijiedarbību, pastiprinot viens otra nozīmi un vērtību.

Manuprāt, ir svarīgas konkrētas iniciatīvas, mērķi un produkti, ar ko tiek sasaistītas šādas īpašas zīmes. /../ Latvijai ir lieli svētki, un zīme ir vērtība, tāpēc, lai tas nezaudētu vērtību arī cilvēku acīs, ir jābūt lielai likumsakarībai, kāpēc tieši šis produkts izceļ latvisko un svinīgo. Kāruma gadījumā šī saikne likās likumsakarīga tādēļ, kāda ir šī produkta vērtība Latvijas tirgū un iedzīvotāju vidū.

Sadarbības vērtējums LV100 piederības zīmes izmantošanā un rekomendācijas

Arī "Food Union" pārstāvji atzinīgi izsakās par sadarbību LV100 zīmes izmantošanā. Tie iesaka valsts institūcijām turpmāk veidot zīmolu, kas būtu kas vairāk nekā tikai logotips, līdz ar to nestu līdzīgu vēstījumu, kas atvieglotu arī uzņēmēju iesaisti un ļautu (arī zināmā mērā nedaudz piespiestu) darboties plašāk un ar lielāku jēgu.

Interese noteikti būtu iesaistīties arī nākotnē. Atsauksmes par simtgades biroja darba organizāciju un savstarpējo komunikāciju ir ļoti labas.

Ieteiktu vairāk padomāt par sinerģiju un papildus iespējām, kā vēl stiprināt ideju ārpus grafiskā elementa, lai piešķirtu emociju un pieredzi, kas radītu pievienoto vērtību, ko var iedot uzņēmums, zīmols un produkts.

SIA "Vizmas AT" ("Sveču darbnīca")

"Sveču darbnīca" ir strauji augošs sveču zīmols Baltijā, kas savu darbību aizsāka 2010. gada beigās. Tās klāstā ir sveču pagatavošanas komplekti, sveces ar dekoru un sveču meistardarbnīcas.¹⁶¹ Uzņēmums pārdod gatavus produktus un izpilda individuālus pasūtījumus, gan veicot tiešo tirdzniecību, gan sadarbojoties ar mazumtirdzniecības veikaliem.

Gaidot Latvijas simto jubileju, "Sveču darbnīca" izveidoja unikālu "Latvija 100" kolekciju, kuru veido dažādas sveces ar dekoriem, kā latvju zīmes, saktas, lauku ainavas u.c., kas radītas jaunāko tehnoloģiju izpildījumā.

Tālāk sniegts uzņēmuma SIA "Vizmas AT" ("Sveču darbnīca") pieredzes izklāsts, kurā iekļauts uzņēmuma pārstāvju viedoklis par LV100 zīmes izmantojumu.

Mērķi LV100 piederības zīmes izmantošanā

"Sveču darbnīcas" pārstāvji uzsver, ka viņi savlaikus pamanīja LV100 piederības zīmes izmantošanas iespējas, un viņiem bija būtiski ātri noreagēt, lai tādējādi izceltos konkurentu vidū. Tāpat jau vairākkārt kā būtisks faktors tiek minēts arī uzņēmuma izcelsme un tā darbība Latvijā.

Mēs vēlējamies vairāk izcelties uz pārējo tirgotāju fona, kas arī sekmīgi piepildījās – mēs arī bijām vieni no pirmajiem savā nozarē, kas piedāvāja savu produkciju ar LV100 zīmi.

Mērķu realizācija un ieguvumi no LV100 piederības zīmes izmantošanas

Uzņēmuma pārstāvji apliecina, ka izvirzītie mērķi tika sasniegti un speciāli radītie produkti bija uzņēmumam arī finansiāli izdevīgi.

Diemžēl skaitlisku datu mums nav par šo tēmu, taču varam teikt, ka produkcija ar LV100 logo bija pieprasīta un sevi atpelnīja.

"Sveču darbnīcas" sveces ar dekoru ar LV100 piederības zīmi¹⁶²

¹⁶¹ Sveču darbnīca. Par mums. Pieejams: <http://svעדarbnica.lv/par-mums/>

¹⁶² Pērkam Kopā. Laid sirdī siltumu un gaismu! LATVIJĀ RAŽOTAS sveces ar patriotiskiem rakstiem no kolekcijas "Latvija 100". Pieejams: <https://www.perkamkopa.lv/lv/atlaizu-kupons/patriotiskas-sveces-latvija-100/32938>

Vienlaikus uzņēmums, līdzīgi kā iepriekš aptaujātie, noliedz, ka simtgades tēma pašreiz jau sevi sāk izsmelt, un līdz ar to arī produktu pieprasījums samazinās.

Mums šī konkrētā kolekcija vēl ir pārdošanā, taču pieprasījums tagad ir ļoti mazinājies, tādēļ šķiet, ka tas bija aktuāls tieši tikai uz šo svētku laiku.

Priekšnoteikumi veiksmīgas LV100 zīmes izmantošanā

Kā svarīgus veiksmīgas darbības aspektus no savas pieredzes SIA "Vizmas AT" pārstāvji min:

- savlaicīgu iesaisti, kas ir īpaši svarīgi gadījumā, ja līdzīga tipa produktus tirgo arī konkurenti;
- mārketinga aktivitātes – klientu informēšanu;
- uzņēmuma piesaisti Latvijai.

Kā jau minēju, mēs bijām vieni no pirmajiem, kas saskaņoja un izmantoja LV100 zīmi, ātri noreagējām, līdz ar to labāk varējām izcelties un vairāk tajā brīdī pārdot. Palīdzēja arī tas, ka mēs papildus informējām klientus par mūsu jauno sēriju. Vēl arī pastiprinošs aspekts, ka esam latviešu uzņēmums, un savu produkciju ražojam un apdrukājam tepat Latvijā, nevis nopērkam kaut ko no Ķīnas, un tad apdrukājam ar LV100 logotipu, kas, manuprāt, pavisam nebūtu skaisti.

Sadarbības vērtējums LV100 piederības zīmes izmantošanā un rekomendācijas

Arī "Sveču darbnīcas" pārstāvji pozitīvi vērtē Latvijas simtgades ideju un ieguvumus, kas attiecīgi mudinātu uzņēmumu iesaistīties arī nākotnē.

Mēs apsvērtu ko līdzīgu veidot arī uz citiem svētkiem, tas arī palielina pārdošanas apjomus, un motivē pircējus izvēlēties Latvijas preci.

SIA "Betolli"

"Betolli" ir ģimenes uzņēmums, kas Latvijā darbojas septiņus gadus. "Zīmols saviem klientiem piedāvā personalizētus un oriģinālus produktus – individuāla dizaina un individuāla izmēra kreklus, polo kreklus vīriešiem, sievietēm un bērniem, kā arī plašu aksesuāru klāstu – tauriņus, aproču pogas un krūšu kabatlakatiņus, cepures, somas utt.¹⁶³"

Uz valsts svinībām uzņēmums radījis Latvijas simtgadei veltītus aksesuārus – ar LV100 piederības zīmi izšūtu linu tauriņu, kā arī dažādu krāsu cepures un mugursomas.

"Betolli" cepure ar LV100 piederības zīmi¹⁶⁴

Tālāk sniegts uzņēmuma SIA "Betolli" pieredzes izklāsts, kurā iekļauts uzņēmuma pārstāvju viedoklis par LV100 zīmes izmantojumu.

Mērķi LV100 piederības zīmes izmantošanā

Pretēji citiem iepriekš minētajiem uzņēmumiem, SIA "Betolli" LV100 zīmes izmantošanā kā galveno mērķi izvirzīja tieši peļņas gūšanu, papildus minot arī mērķi izcelties citu produktu un uzņēmumu vidū.

/../kā galveno mērķi varētu minēt tieši ekonomiskos ieguvumus, jo tas ir viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ uzņēmējs vispār veic uzņēmējdarbību. Domājām, ka tas varēs radīt pievienoto vērtību produktam, produkts būs pamanāmāks.

Mērķu realizācija un ieguvumi no LV100 piederības zīmes izmantošanas

Uzņēmums savus iepriekš izvirzītos finanšu mērķus nerasniedza. Kā galvenos argumentus uzņēmuma pārstāvji min tieši simtgades īstermiņa raksturu, uzsverot, ka patērētāji labprāt izvēlas latviskas preces, piemēram, ar

¹⁶³ Discover Latvia. BETOLLI. Apģērbi un Aksesuāri. Pieejams: <https://discoverlatvia.eu/iepazisti-produktu-raditajus/betolli-clothing/>

¹⁶⁴ BETOLLI, 2018. Latvijas simtgades kolekcija. Zīmols BETOLLI radījis Latvijas simtgadei veltītus aksesuārus. Pieejams: <https://betolli.com/blog/latvijas-simgades-kolekcija/>

tautiskiem rakstiem, tomēr produkti ar LV100 zīmi klientus neuzrunāja, jo viņu acīs ātri zaudētu savu aktualitāti.

/../ cilvēkus "baidīja" LV100 zīmes piesaiste simtgadei, kas pavisam drīz beigsies, līdz ar to attiecīgais apģērba gabals vairs nebūs aktuāls. Diemžēl uzskatām, ka šis ieguldījums neatsvēra ieguvumus pēc šīs zīmes izmantošanas.

Priekšnoteikumi veiksmīgas LV100 zīmes izmantošanā

SIA "Betolli" pārstāvji uzskata, ka, tā kā Latvijas simtgade norisinās noteiktu laika posmu, LV100 zīmes izmantošana veiksmīgāk iespējama bija tiem uzņēmumiem, kas pārdod ātri patērējamus produktus, piemēram, pārtikas preces. Tādējādi uzņēmumi, kas tirgo tādus produktus, kas patērējami ilgtermiņā, ir daudz ierobežotāki.

Mūsu galvenais secinājums ir tāds, ka Latvijas simtgade un LV100 ir aktuāla uz noteiktu brīdi, praktiskas lietas ar šo zīmi nepērk, tā vietā labāk izvēlas latvisku garšu, kas patērējama uzreiz.

Sadarbības vērtējums LV100 piederības zīmes izmantošanā un rekomendācijas

Uzņēmuma pārstāvji, līdzīgi kā iepriekš tika minēts, rekomendē veidot tādu simtgades zīmolu, kas izceltu produktu latvisko nozīmi, tomēr nebūtu piesaistīts konkrētam gadskaitlim. Tas ļautu nodrošināt gan daudzpusīgāku tā izmantošanu, gan tā pēctecību ilgtermiņā.

Secinājumi

Uzņēmumu gadījumu analīze apstiprina, ka LV100 piederības zīmes izmantošanas **motīvi ir kompleksi**, kur apvienojas komerciālajās interesēs un mārketinga apsvērumos balstīta motivācija ar uzņēmuma komunikācijas un vērtību apsvērumiem. Uzņēmumu pieredzes liecina, ka veiksmīgas zīmes izmantošanā būtiska loma ir bijusi produkta veidam un galvenajam vēstījumam vai stāstam, kā arī tam, ka piederības zīme tika saistīta ar produktu. Kā būtisks veiksmes faktors daudzkārt tiek minēta arī uzņēmuma un produkta esošā un/vai vēlamā sasaiste ar Latvijas valsti. Tiek minēti arī tādi ieguvumi, kā, piemēram, iespēja piesaistīt jaunus klientus, gūt papildu publicitāti un veidot pozitīvu uzņēmuma tēlu, gūt ekonomisku labumu, atpelnot ieguldītos līdzekļus, kā arī radīt jaunas ilgtermiņa idejas un sadarbības.

Gandrīz visos gadījumos zīmes lietojuma mērķis ir bijis gūt finansiālu labumu. Finansiāla veiksmē un peļņas palielinājums raksturīgs gadījumiem, kur zīmes izmantojuma motivācija bija kompleksa un peļņas gūšana nebija vienīgais mērķis. Tiek atzīts, ka, lai produkta pārdošana ar LV100 zīmi būtu veiksmīga, ļoti svarīgs ir uzņēmuma koncepta dziļums un iespēja produktu izmantot plašāk, arī ārpus piederības zīmes. Tāpat nozīme ir arī mārketinga aktivitātēm, t.sk. atbilstošas cenu politikas veidošanai, produkta kvalitātei un latviskajai izcelsmei. Kā būtisku aspektu uzņēmumi min arī idejas ilgspēju un izmantošanas iespējas pēc simtgades svētkiem.

Visi uzņēmumi ļoti pozitīvi un atzinīgi vērtē profesionālo sadarbību ar Kultūras ministriju un Biroju Latvijas simtgades svētku laikā.

Gandrīz visi intervētie labprāt arī turpmāk piedalītos līdzīgās kampaņās kā LV100 piederības zīmes izmantošana, iesakot nākotnē vēl vairāk stiprināt latvisko ideju, kas tiek pausta caur grafiskajiem elementiem, lai tā "nestu" ne tikai vizuālu veidolu, bet arī sajūtas, emocijas un stāstu.

Daži respondenti ieteica izvērtēt iespēju veidot zīmolu, kas nebūtu tiešā veidā piesaistīts konkrētam gada skaitlim, tādējādi uzlabotu idejas dzīvotspēju un brīvāk ļautu to uzņēmējiem izmantot arī uz produktiem, kas patērējami ilgtermiņā.

6.4. Komunikācijas kanāli un sasniegtā mērķauditorija

Komunikācijas pasākumu un publicitātes plāna īstenošanā tika izmantots plašs integrētas komunikācijas kanālu klāsts, kas nodrošināja pieejamu, aktuālu, izsekojamu un uzticamu informāciju dažādām mērķgrupām. Simtgades svinību komunikācijas plāna īstenošanā ir nedefinēti sekojoši komunikācijas kanāli, ar atsauci, ka kanālu izvēle un konkrētais lietojums pastāvīgi tiek izvērtēts un papildināts¹⁶⁵:

- **Latvijas valsts simtgades svinību informācijas centrs** Latvijas Nacionālajā bibliotēkā;
- **Latvijas valsts simtgades digitālā platforma www.lv100.lv** – norišu kalendārs, raksti, multimediju materiāli, iesaistes iespējas un organizatoru kontakti;
- **informatīvie pasākumi** – semināri, forumi, mediju pasākumi un citas publiskas norises svinību programmas oficiālajā programmā un sadarbības partneru aktivitātēs;
- **informatīvie materiāli** – drukas materiāli un iespieddarbi par Latvijas valsts simtgades svinību programmu;
- **sadarbības partneru informācijas resursi** – interneta vietnes, sociālo mediju konti u.c.;
- **plašsaziņas līdzekļi** – redakcionālā sadarbība un mediju attiecības nodrošinot plašu un savlaicīgu informāciju simtgades norišu atspoguļošanai;
- **sociālie mediji** – valsts simtgades svinību profilu izveide sociālajos medijos un proaktīvs darbs komunikācijas veidošanā un līdzdalības veicināšanā, izmantojot sociālos medijus;
- **mārketinga materiāli** – vides stendi un instalācijas, plakāti, multimediju materiāli u. c.

Kā viens no oriģinālākajiem un **efektīvākajiem valsts simtgades programmas komunikācijas un sadarbības projektiem ir jauniešu pieredzes stāstu iniciatīva www.tuesi.lv**, kurā ir publicēti 120 personiski stāsti. Iniciatīvas vietnē saturs ir pieejams trīs valodās: latviešu, angļu un krievu valodā. Pateicoties plašam komunikatoru sadarbības tīklam un efektīvai komunikācijas kanālu kombinācijai, jauniešu stāsti ir sasnieguši ap 3 500 000 miljonu auditoriju internetā, ap 2 500 000 skatījumu televīzijā un ap 1 700 000 interneta skatījumu.¹⁶⁶ Jāatzīmē, ka ļoti veiksmīga bijusi dalīšanās ar video stāstiem sociālajos tīklos, piemēram, ar Staņislava Prikuļa stāstu¹⁶⁷, kas publicēts 2017. gada 24. augustā, ir dalījušies 1 400 reizi vai ar Elīnas Herbertas stāstu¹⁶⁸, kas publicēts 2018. gada 13. novembrī, dalījušies 1 600 reizi. Pie šādiem satura dalīšanās un tīklošanās rādītājiem, vienam video stāstam ir iespējams sasniegt vairākus desmit tūkstošus lielu auditoriju. Šī projekta veiksmes un sasniegto rezultātu pamatā ir projekta ietvaros izveidoto iedvesmas video stāstu sadarbības partneru un integrēta komunikācijas kanālu kombinācija:

- mājaslapa www.tuesi.lv;
- sociālo mediju tīklu konti (Youtube.com, Facebook.com, Draugiem.lv, Twitter.com, Instagram.com);
- žurnāla "IR" interneta versija www.ir.lv;
- Izglītības un zinātnes ministrijas portāls www.jaunatneslietas.lv;
- Latvijas simtgades interneta platforma www.lv100.lv;
- Latvijas Televīzijā (LTV1) demonstrētas stāstu pirmizrādes un Latvijas reģionu televīzija (Re:TV);
- A/S "Pasažieru vilciens" informatīvie ekrāni visos Latvijas iekšzemes maršrutos;
- Latvijas Institūta sociālo mediju tīklu konti "If you like Latvia, Latvia likes you" un "Kaut kas mīļš no Latvijas";

¹⁶⁵ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Projekts: TA-2726. Izskatīts MK 13.12.2016.

Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

¹⁶⁶ Jauniešu pieredzes stāstu iniciatīvas www.tuesi.lv rādītāji. 2018. gada beigas.

¹⁶⁷ <https://www.facebook.com/tuesilv/videos/2009036609329040/>

¹⁶⁸ <https://www.facebook.com/tuesilv/videos/2280386722179494/>

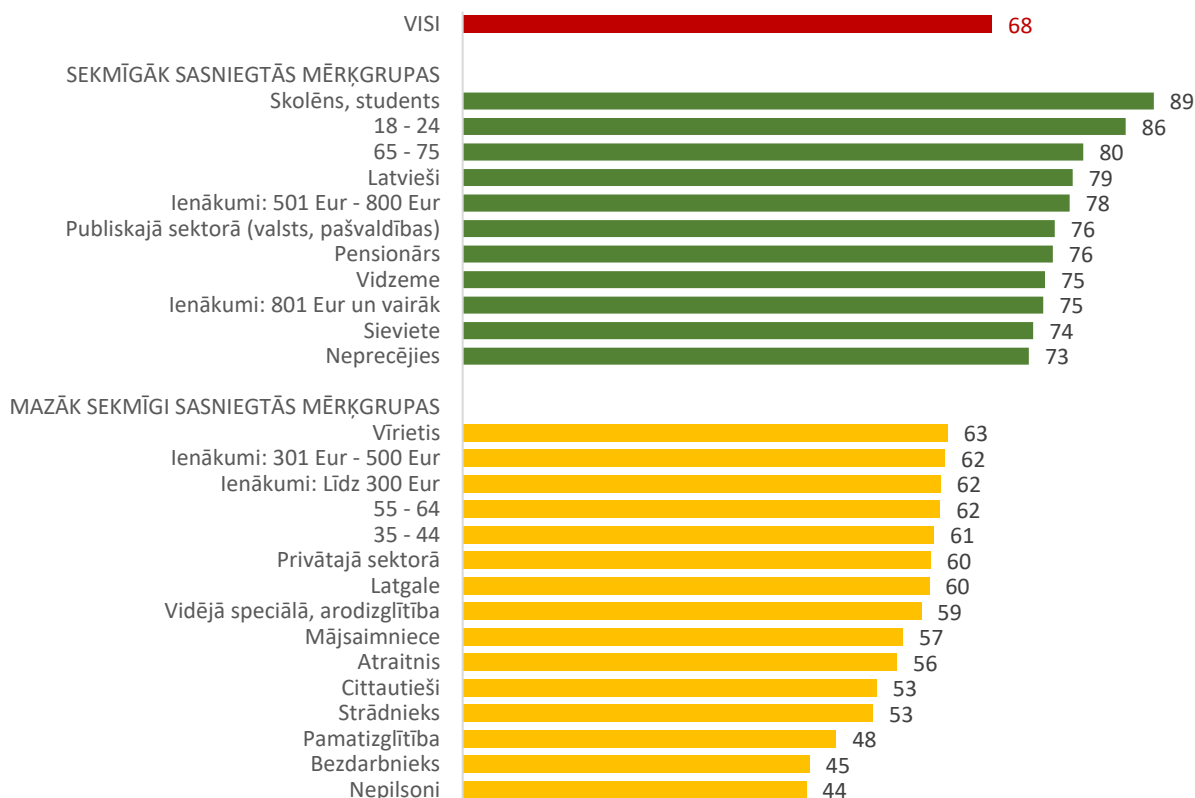
- 30 stāsti apkopoti īpašā žurnāla “IR” redakcijas sagatavotā publikācijā, kas izplatīta visiem žurnāla “IR” abonentiem un elektroniski pieejama žurnāla “IR” interneta versijā www.ir.lv, kā arī Latvijas simtgades interneta platformā www.lv100.lv;
- par katru publicēto video stāstu ir sagatavota preses relīze un izsūtīta reģionālajiem un nacionālajiem medijiem.

Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati rāda, ka valsts simtgades svētku norise un pasākumi ir bijuši aktuāli, par tiem ir aktīvi meklēta informācija. Dati liecina, ka 68% Latvijas iedzīvotāju ir meklējuši informāciju par simtgadi un ar to saistītajiem pasākumiem. Īpaši augsti rādītāji ir skolēnu un studentu mērķgrupā (89%) un 18–24 gadīgo mērķgrupā (86%), kā arī senioru (65–75 gadīgo) grupā (80%). Īpaši jāuzsver, ka nevienā no sociāli demogrāfiskajām grupām simtgades informācijas meklēšanas rādītāji nav zemāki kā 44%. Tas liecina, ka valsts simtgades svinību programma ir raisījusi sabiedrības interesi un veiksmīgi spējusi sasniegt nozīmīgu sabiedrības daļu, bet īpaši veiksmīgi jauniešu un senioru auditoriju.

Grafiks 42. Latvijas simtgades norišu informācijas meklēšana 2017.–2018. gadā: kopējais rādītājs

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

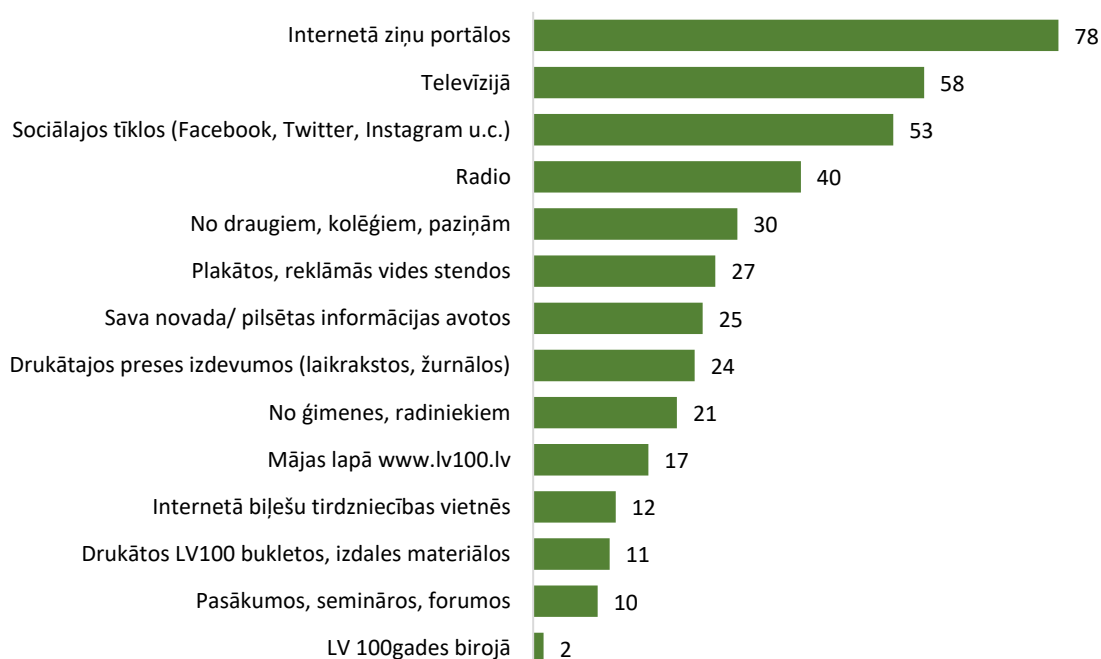

To, ka **simtgades informācija sekmīgi sasniegusi jauniešus un bērnus, kā arī seniorus**, norāda arī informācijas meklēšanas komunikācijas kanālu rādītāji. Kā izmantotākie informācijas avoti atzīmēti **interneta ziņu portāli** (78%), **televīzija** (58%) un **sociālie mediji** (53%). Multimediatas komunikācijas izvēle un daudzveidīgu komunikācijas kanālu kombinācija ir atbilstoša svinību programmas komunikācijas mērķiem un mērķauditorijas sasniegšanai. Jāatzīmē, ka liela daļa simtgades semināru, konferenču un publisku pasākumu tika raidītas tiešraidē: www.lv100.lv, LETA vai www.lsm.lv platformās.

Grafiks 43. Latvijas simtgades norišu informācijas avoti 2017.–2018. gadā: kopējais rādītājs

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota iedzīvotāju aptauja 2019. gada novembrī.

Latvijas simtgades digitālā platforma – mājaslapa www.lv100.lv šobrīd ir valsts simtgades digitālās mājas.

Iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka simtgades mājaslapu kā informācijas ieguves avotu izmantojusi salīdzinoši neliela cilvēku daļa (17%), taču jāatzīmē, ka ne vienmēr informācija tiek meklēta, vadoties pēc konkrētiem pasākumu un/ vai priekšmetu nosaukumiem, bet gan pēc vajadzībām, interesēm, tēmām. Mājaslapa ir izstrādāta kā sabiedrības iesaistei atvērta platforma, kuras mērķis ir sniegt iespējas vienkopus izzināt informāciju gan par simtgades notikumiem un sagatavošanas procesu, gan par valstiskuma vēsturi un citu ar simtgadi saistītu nozīmīgu informāciju. Sadarbībā ar Latvijas Sabiedrisko mediju – VSIA Latvijas Radio un VSIA Latvijas Televīziju – simtgades digitālā platforma tika izveidota un atklāta 2015. gada 17. novembrī. Sākotnēji mājaslapas saturs tika plānots četrās valodās – latviešu, angļu, krievu un latgaliešu, taču saturs realizēts divās – latviešu un angļu valodā. Īpaši akcentējama lapas satura sadaļu uzbūve, funkcionalitāte un atbilstība dažādu ierīču ekrāniem, kā arī ar simtgades programmu saistītais saturs un tēmturu mākonis, pēc kura var ērti atrast interesējošo notikumu vai pasākumu. Mājaslapa nav tikai formāla vizītkarte, tā ir visa mūsu vēsture, kas tur ir krāta.

Mājaslapas sadaļā “Darītājiem” ir pieejami Latvijas valsts simtgades piecu gadu vizuālie materiāli, to drukas maketi – pastkartes plakāti, roll up baneri, praktiski ieteikumi pasākumu rīkotājiem un iespējas pieteikt savu pasākumu. Būtisku lomu simtgades svētku programmas pasākumu komunikācijā ieņemt virtuālais kalendārs, kurā atzīmēti vairāk nekā 2 000 pasākumi.

Latvijas simtgades svinību programmas komunikācijas vajadzībām ir izveidoti sociālo tīklu mediju konti (Facebook @Latvija100, Twitter @LatvijaiSimts, Instagram @Latvija100, Youtube un Flickr):

Draugiem.lv mēs pārņēmām no Valsts kancelejas, kas bija kā Latvijas valsts portāls izveidots, bet tas nefunkcionēja.... Draugiem.lv bija jāuztur dzīvs, saprotot, ka joprojām ir auditorija... pa šiem aktīvajiem diviem gadiem Instagram loma ir stipri lielāka kļuvusi, salīdzinot arī ar Facebook. Un Twitter, es teiktu, komunikācijā vairāk attiecas uz valsts pārvaldes vai pašvaldībām, vai arī uz medijiem, bet iedzīvotāji ir vairāk kā satura patērētāji... Galvenais tomēr bija Facebook. (Komunikācijas stratēģijas plānošanas pārstāvis)

No visiem valsts simtgades sociālo tīklu medijiem, tieši Facebook bija vispopulārākais un visvairāk izmantotākais sociālo tīklu mediju komunikācijas kanāls. Divu gadu laikā, no 2017. gada līdz 2018. gadam, lapā

publicēts ievērojams satura apjoms un **kopējā sasniegtā auditorija ir 1,45 miljoni Facebook lietotāju visā pasaulē** (galvenokārt Latvijā, Lielbritānijā un ASV), kas gandrīz par pusotru reizi pārsniedz Facebook lietotāju skaitu Latvijā (900 tūkstoši Facebook lietotāju skaits 2019. gadā Latvijā¹⁶⁹).

Tā kā sociālo tīklu mediji ir viens no statistiski vairāk izmantotajiem informācijas avotiem, tad šis nodaļas noslēgumā sniegsim detalizētāku populārāko sociālo mediju kontu analīzi. Analīze ietver sociālo mediju kontu satura publicitātes rīku izmantošanas, satura formu analīzi un mērķauditorijas demogrāfijas pārskatu laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2019. gada decembrim. Sociālo mediju kontu analīzi veica digitālā satura mārketinga aģentūra “New Black” (<https://www.newblack.lv/>).

6.5. Latvijas simtgades sociālo tīklu mediju kontu analīze

6.5.1. Facebook @Latvija100

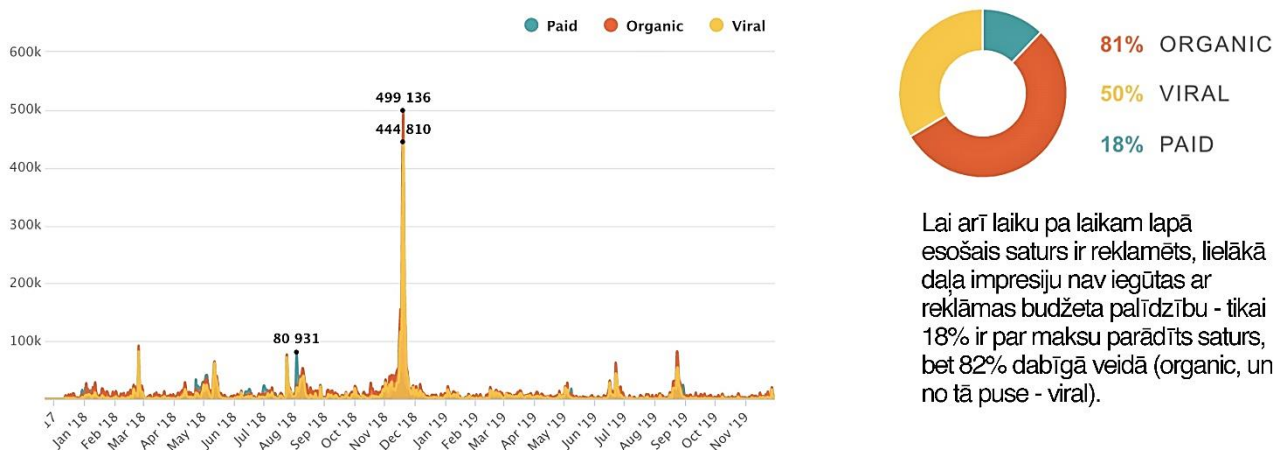
Simtgades Facebook kontam seko 15 831 sekotāji, un kontā kopā publicētas 1 108 satura vienības. Veicot Facebook konta satura analīzi, tika secināta, ka 10 587 591 (*impressions*) reižu (nav unikālās) Facebook publicēto satura ir redzējusi auditorija, 424 056 lietotāju ir iesaistījušies Facebook konta satura skatīšanā, savukārt, 183 566 – aktīvi iesaistījušies lapas saturā, dalījušies, atzīmējuši ar “patīk”, komentējuši. Kopš 2017. gada decembra visaugstākā valsts simtgades Facebook apmeklējuma dinamika ir sasniegta 2018. gada novembrī, no 11. līdz 20. novembrim. Šie rādītāji ir sasniegti, galvenokārt, ar neapmaksātu oriģinālsaturu (*organic*) un norāda uz sociālo tīklu lietotāju palielināto interesi par valsts simtgades programmas pasākumiem konkrētajā laikā. Kopumā publicētais saturs auditorijai ir patīcis, par ko liecina vairāk nekā 318 tūkstoši cilvēku, kas šajā laikā iesaistījušies saturā (tai skaitā vairāk nekā 183 tūkstošu reižu spiežot *Like, Share, comment, u.tml.*).

Protams, kulminācija bija viss par un ap 18. novembri un tas, kas tajā dienā, mūsu uzstādījums tieši sociālajos tīklos bija būt pirmajiem, tam izejas avotam, nevis tikai reproducēt, kas jau ir ražots. Kaut vai tās pašas fotogalerijas, kur fotogrāfs skriešus no notikuma vietas mums piegādā un mēs apstrādājam un palaižam tālāk. Tās lidoja brīnišķīgi un vēl dalījās tālāk, mazie tā brīža imidžklipiņi arī tajās dienās filmētie un tie noskaņu klipi, tā ātrā operatīvā reakcija, tas, man liekas, ļoti labi nostrādāja. (Komunikācijas ieviešanas pārstāvis)

Grafiks 44. Latvijas simtgades Facebook lapas aktivitātes analīze

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī.

Tulkojums: Organic – dabīgs saturs; Viral – virāls; Paid – apmaksāts.

Lai arī laiku pa laikam lapā esošais saturs ir reklamēts, lielākā daļa impresiju nav iegūtas ar reklāmas budžeta palīdzību - tikai 18% ir par maksu parādīts saturs, bet 82% dabīgā veidā (organic, un no tā puse - viral).

Tomēr ne viss saturs ir bijis tik veiksmīgs, kā rezultātā (arī tāpēc, ka satura ir bijis daudz) vidējie iesaistes rādītāji katram ierakstam nav tik lieli. Tradicionāli attēli ir visbiežāk izmantotais satura formāts sociālo tīklu medijos, un valsts simtgades Facebook kontā attēli sastāda lielāko daļu – 45%, taču šis formāts nav pats iesaistošākais. Iesaistošāku saturu veido, piemēram, konkursi, aptaujas un citi formāti, kas praktiski netika izmantoti; toties

¹⁶⁹ <https://www.db.lv/zinas/facebook-lietotaju-skaitis-latvija-2019-gada-sasniedzis-900-tukstosus-494246>

pietiekami labi ir pārstāvēts video formāts – sastāda 30% un lietots pietiekamā daudzumā, vairāk nekā vidēji Latvijā (16%). Attēlu formāta ziņā ir novērojama vienveidība – galvenokārt, publicētas horizontālas bildes – 78%, kā arī izmantots visnovēcošākais un nepiemērotākais mobilās platformas formāts. Valsts simtgades satura kontekstā horizontālie attēli visvairāk saistīti ar “live” video, bilžu galeriju un pasākumu afišu publikācijām. Otrs izmantotākais vizuālo materiālu formāts ir kvadrāts – 14%, kas ir labi piemērots mobilajām ierīcēm, gan arī datorvidei un sociālo tīklu medijiem kopumā. Vertikāls vizuālo materiālu formāts ir izmantots salīdzinoši maz, tikai 8%. Šo formātu visbiežāk izmanto tieši paši sociālo tīklu mediju un mobilo ierīču lietotāji.

Facebook saturā salīdzinoši daudz tiek lietotas saites uz www.LV100.lv (24%), kas ir vērtējams samērā labi. Facebook kontā publicēto video vidējais garums ir 86,9 sekundes, salīdzinot ar Latvijā publicēto 350 zīmolu video garumu 2018. gada laikā, tas bija aptuveni 72 sekundes. Ilgāku sekunžu video ir vērtējami kā labi, jo garāki video vairāk iesaista mērķauditoriju. Savukārt teksta daudzums, kas izvietots uz simtgades Facebook lapā publicētajiem vizuālajiem materiāliem, tostarp attēliem, ir lietots ļoti maz, 70% attēlu ir bez teksta, kas ir labi, jo attēli ar lielu teksta daudzumu sasniedz sliktākus reklāmas rezultātus, kā arī Facebook vidē var izmaksāt dārgāk vai var tikt apturēta to izvietošana. Facebook satura iesaitē liela nozīme ir arī attēlu un/vai vizuālo materiālu pavadošajam tekstu garumam. Valsts simtgades Facebook publicētie pavadošie teksti kopumā ir pārāk gari – 67% no visām publikācijām ir ar pārāk garu pavadošo tekstu (241+ rakstu zīmes). Optimālais pavadošā teksta apjoms ir no 1–120 rakstu zīmēm.

Valsts simtgades Facebook publicēto video skatījumi ir 1,48 milj., un 75% gadījumos skatījumi ir bijuši bez skaņas, kas uzsver subtitru nozīmīgumu – video ar titriem tiek skatīti biežāk un ilgāk, kā arī nodrošina satura pieejamību cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem.

Grafiks 45. Latvijas simtgades Facebook lapā publicēto video skatījumi

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī.

Tulkojums:

Views with sound – skatījumi ar skaņu;

Views without sound – skatījumi bez skaņas;

Organic full – dabīga satura skatījumi kopā;

Organic partial – dabīga satura skatījumi daļēji;

Paid full – pilnībā apmaksāts;

Paid partial – daļēji apmaksāts;

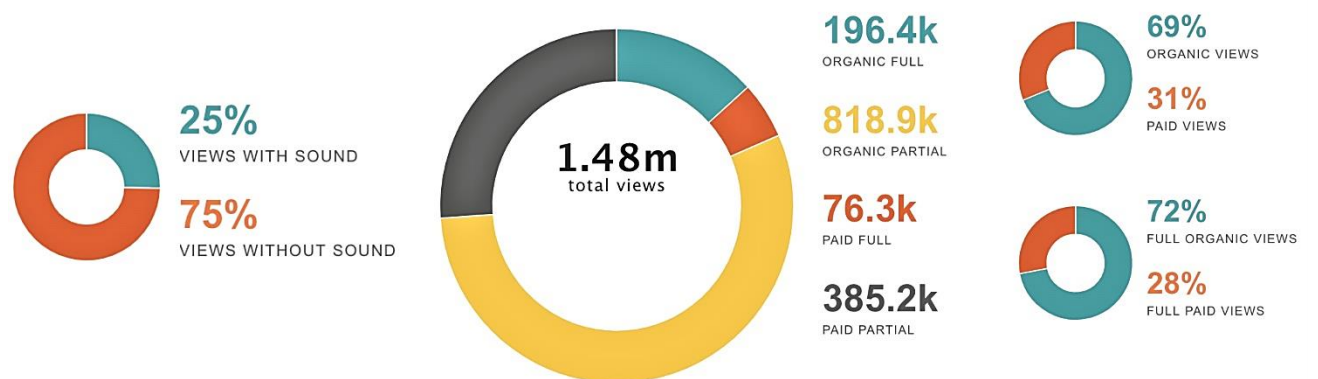
Organic views – dabīgi skatījumi;

Paid views – apmaksāti skatījumi;

Full organic views – pilnībā dabīgi skatījumi;

Full paid views – pilnībā apmaksāti skatījumi;

Total views – kopējie skatījumi.

Kā liecina sociālā tīkla medija Facebook satura publicēšanas laika analīze, tad lielākā daļa satura – 88% tiek publicēti darba dienās, laikā no plkst. 9.00 līdz 19.00, kad ir salīdzinoši liela konkurence un iespējama mazāka iesaistes iespēja. Rūpīgāk izpētot sociālā tīkla medija lietotāju profilu, var secināt par efektīvākiem satura publicēšanas dienu un pulksteņa laikiem, kā arī mērķtiecīgāk realizēt satura publicēšanas plānu. Kopumā ir sarežģīti izvērtēt sociālo tīklu mediju satura un publicēšanas plānu, jo analizējot sociālā tīkla medija Facebook satura dinamiku, šķiet, ka sociālo mediju saturs visbiežāk ir saistīts ar aktuālajiem valsts simtgades programmas pasākumiem.

Valsts simtgades Facebook sekotāju demogrāfijas analīze liecina, ka lielākā daļa (74%) sekotāju ir sievietes, vecumā no 25 līdz 54 gadiem, dzīvojošas Latvijā. Divas trešdaļas lapas sekotāju ir Rīgas iedzīvotāji un tikai puse ir latviski runājošie:

Instagramā tie ir 30, 40-gadnieki; savukārt Facebook ir joprojām ļoti plaša tā amplitūda, tie mūsu aktīvākie cilvēki, kas iesaistās un reaģē uz saturu. Pārsvārā esam novērojuši, ka tās ir sievietes, tik daudz mēs varam pateikt, diaspora arī. Sākumā mums bija latviski un angļiski Facebook, sapratām, ka angļu īsti nav, arī cilvēkresursu ziņā nespējam. (Komunikācijas ieviešanas pārstāvis)

Facebook iesaistījušās auditorijas demogrāfijas analīze ilustrē, ka lielākā daļa (67%) auditorijas, kas ir iesaistījusies saturā, ir sievietes, vecumā no 25 līdz 64 gadiem, dzīvojošas Latvijā.

Kopumā valsts simtgades Facebook auditorijas iesaistes un interakcijas ar publicēto saturu rādītāji ir labi, ka sasniedz 153 567 reakcijas, tomēr tīkla algoritmi visaugstāk novērtē tieši lietotāju komentārus, kas simtgades Facebook ir salīdzinoši maz – 4 568 komentāri un 26 543 “share” jeb satura pārpublicēšana.

Attēls 10. Latvijas simtgades Facebook lapā publicētie ieraksti ar vislielāko sasniegto auditoriju

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī.

Four Facebook posts are displayed, each with a video thumbnail and engagement metrics:

- Post 1:** Reach: 169.5k. Title: "Aicinām svinēt...". Views: 99,536. Engagement: 766 likes, 26 comments, 825 shares.
- Post 2:** Reach: 173.5k. Title: "Dzimšanas dienai...". Views: 78,676. Engagement: 840 likes, 39 comments, 1.6K shares.
- Post 3:** Reach: 169.2k. Title: "Gatavojies lielāka...". Views: 91,258. Engagement: 703 likes, 52 comments, 927 shares.
- Post 4:** Reach: 176.1k. Title: "Daudz laimes, Lat...". Views: 107,829. Engagement: 1.1K likes, 21 comments, 1.3K shares.

Attēls 11. Latvijas simtgades Facebook lapā publicētie ieraksti ar lielāko iesaisti (share jeb satura pārpublicēšana)

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī. Tulkojums: Share – dalīšanās ar saturu.

Three Facebook posts are displayed, each with a video thumbnail and engagement metrics:

- Post 1:** Reach: 173.5k. Title: "Dzimšanas dienai...". Views: 78,676. Engagement: 840 likes, 39 comments, 1.6K shares. 2.9k shares.
- Post 2:** Reach: 176.1k. Title: "Daudz laimes, Lat...". Views: 107,829. Engagement: 1.1K likes, 21 comments, 1.3K shares.
- Post 3:** Reach: 176.1k. Title: "Daudz laimes, Lat...". Views: 107,829. Engagement: 1.1K likes, 21 comments, 1.3K shares.

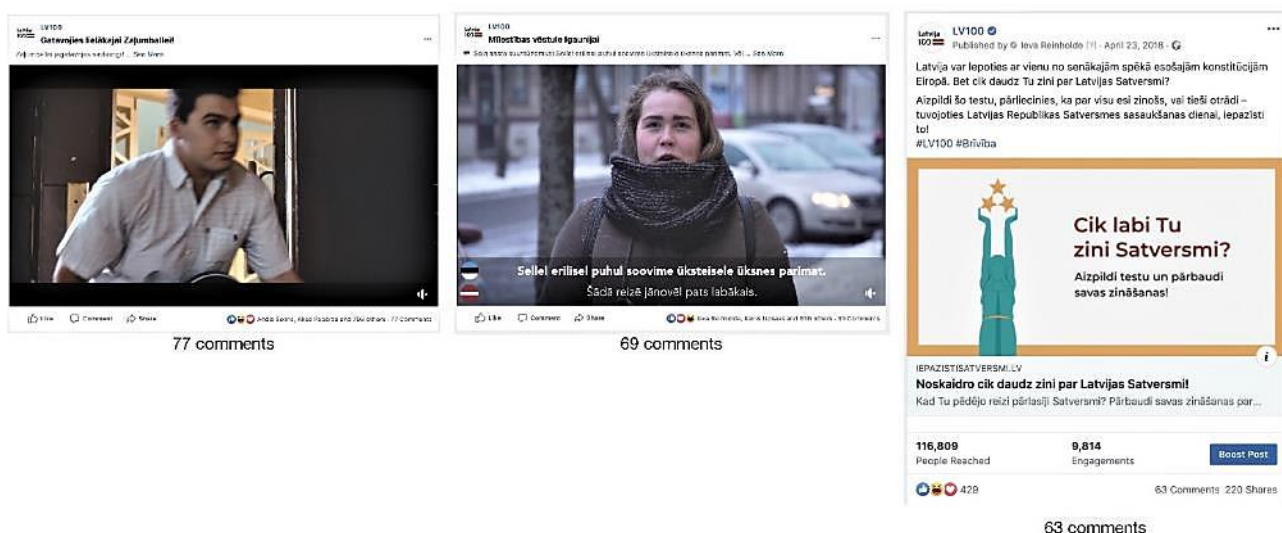
Attēls 12. Latvijas simtgades Facebook lapā publicētie ieraksti ar lielāko iesaisti (like jeb “patīk”)

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī. Tulkojums: Likes – atzīmēts ar “patīk”.

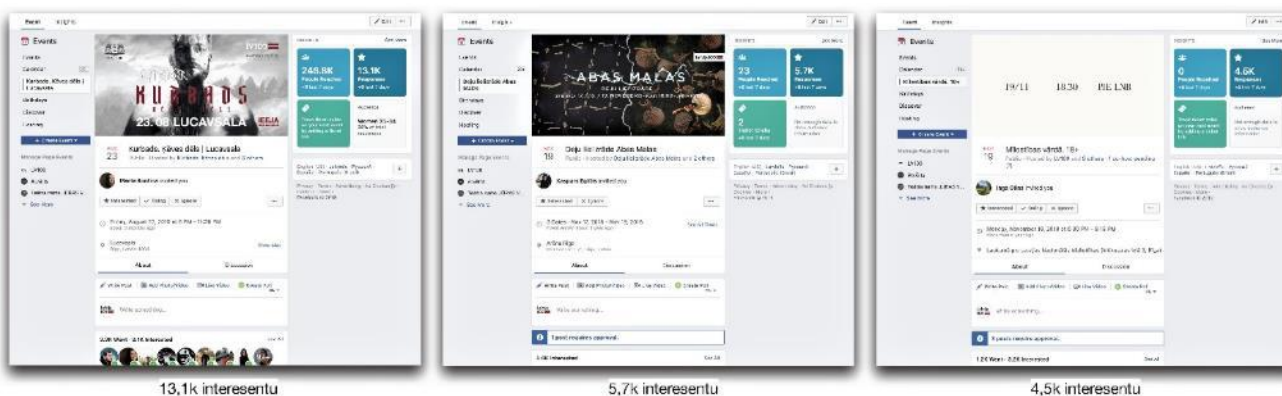
Attēls 13. Latvijas simtgades Facebook lapā publicētie ieraksti ar lielāko iesaisti (komentāri)

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī. Tulkojums: Comments – komentāri.

Attēls 14. Latvijas simtgades Facebook lapā publicētie ieraksti ar lielāko iesaisti (pasākumi)

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī

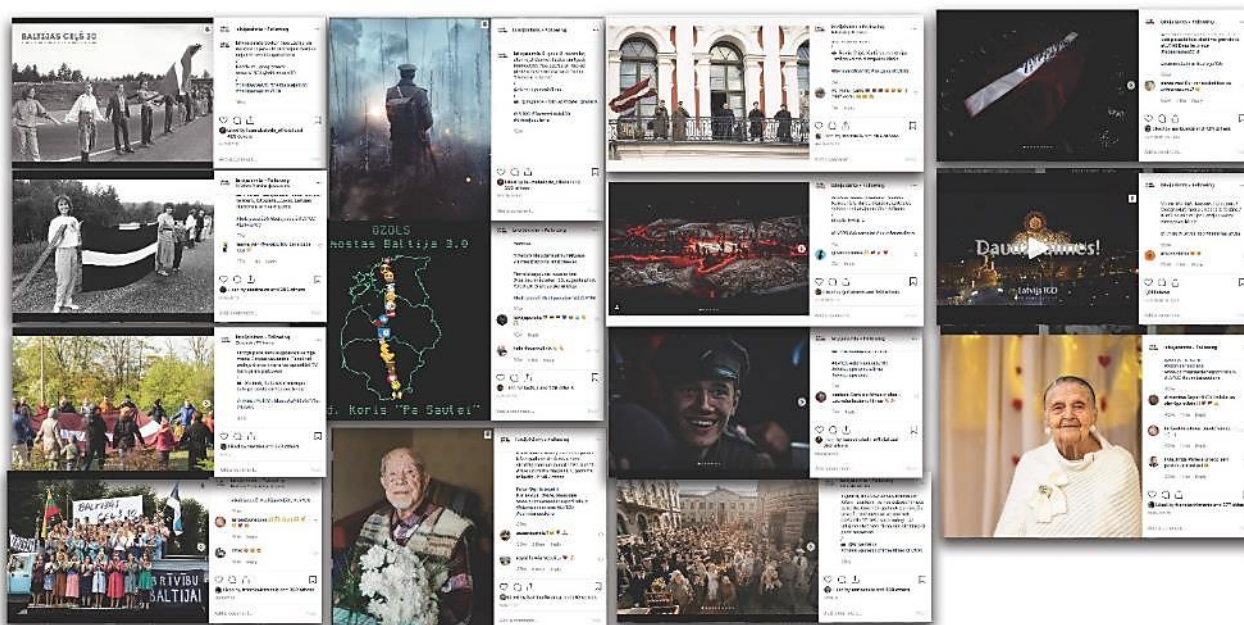
6.5.2. Instagram @Latvijaisimts

Instagram lapas @Latvijaisimts ir 4 100 sekotāju. Kā liecina lapas satura analīze, tad vidējais lapas iesaistes rādītājs (engagement rate) ir 2,7%, kas ir atbilstošs šāda lieluma lapai, taču publicētais saturs ir maz komentēts, visbiežākā sekotāju reakcija ir “like”, vidēji – 123 katram ierakstam. Satura publikācijās visbiežāk ir lietots

tēmturis #lv100 – 21 755 reizes, savukārt, konts @Latvijaisimts atzīmēts 1 032 citu sociālā tīkla medija Instagram lietotāju ierakstos.

Attēls 15. Latvijas simtgades Instagram lapā publicētie ieraksti ar lielāko iesaisti

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī

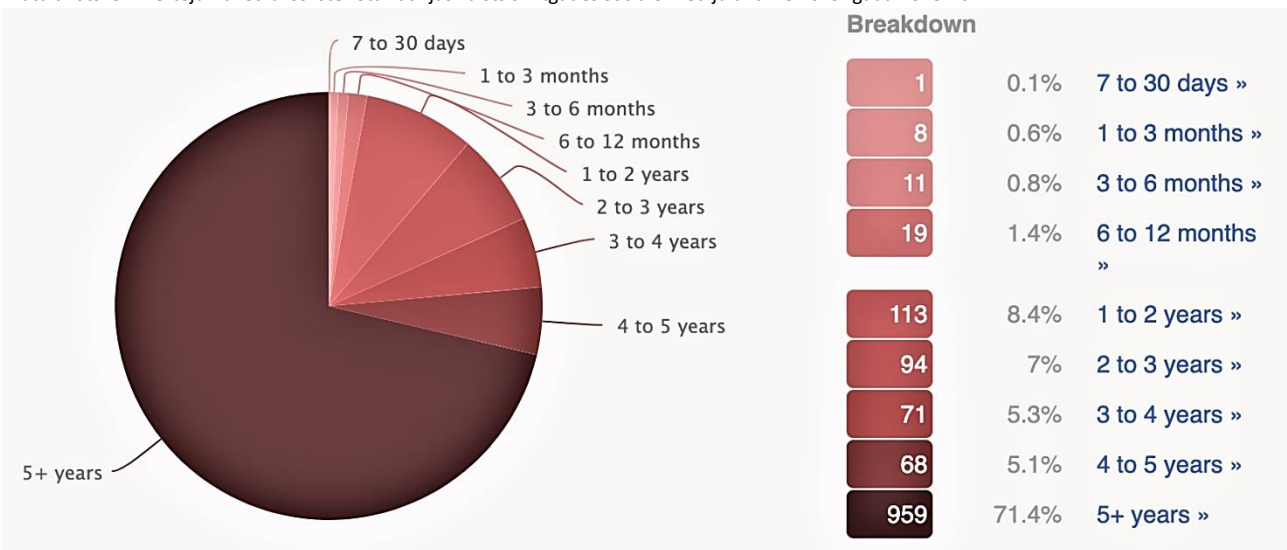

6.5.3. Twitter @LatvijaiSimts

Twitter konts @LatvijaiSimts izveidots 2015. gadā un ir piesaistīti 1 344 sekotāji, lielākoties vecumā no 25 līdz 34 gadiem, dzīvojoši Latvijā. Izpētes periodā Twitter kontā bija publicēta 1 922 ziņas, tai skaitā 582 attēli un video. Lielākā daļa no visiem lapas sekotājiem (71,4%) ir pierēģistrējušies pirms pieciem un vairāk gadiem, kas ilustrē pieaugušu, nobriedušu auditoriju, viedokļu līderus un medijus.

Grafiks 46. Latvijas simtgades Twitter lapas sekotāju reģistrācijas laiks

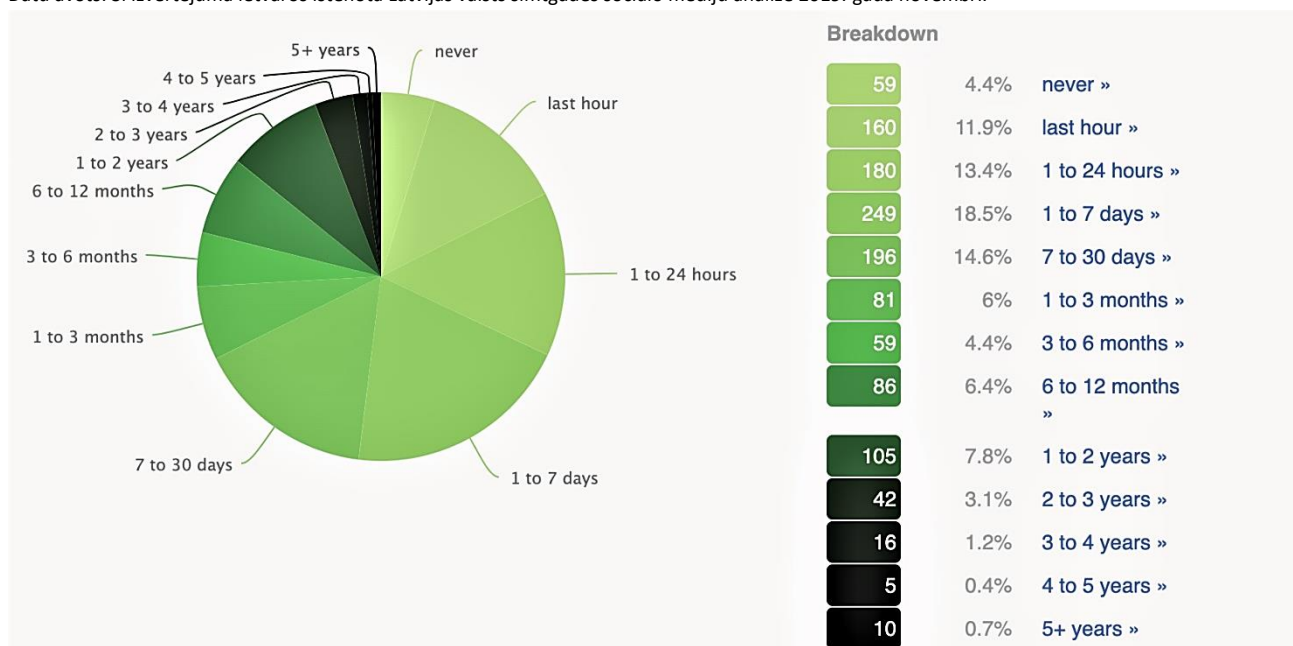
Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī.

Taču analizējot Twitter konta @LatvijaiSimts sekotāju pēdējo ziņu publicēšanas laiku, tikai 58,4% sekotāju pēdējo reizi ir publicējuši ziņu pēdējā mēneša laikā, bet 24% vispār nav publicējuši ziņas vairāk kā sešus mēnešus. Šie rādītāji ilustrē nepatīkamu tendenci – Twitter konta sekotāji ir pametuši Twitter.

Grafiks 47. Latvijas simtgades Twitter lapas sekotāju pēdējo ziņu publicēšanas periods

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī.

Kā liecina tēmturu izmantošanas analīze, tad 2018. gada laikā, tēmturis #lv100, ir lietots vismaz 919 reizes (45 sekotāju tvītos), kopā iegūstot ap 4 158 iesaistes rādītājus (*like* un *retweet*), kas savukārt, sasniedz vismaz 23 712 cilvēkus, kopā – 40 130 reizes. Tēmturis #lv100 visbiežāk ir lietots kopā ar #Latvijai100:

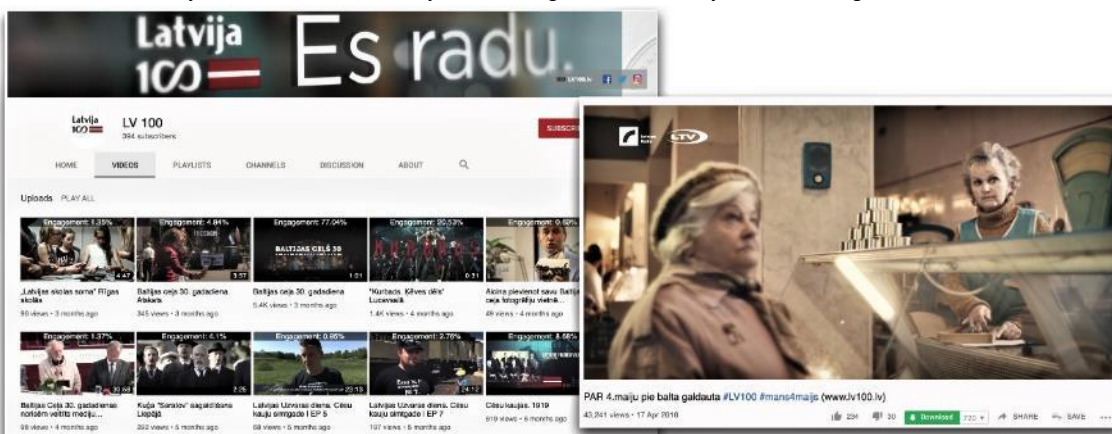
Mēs izmantojam visvisādus, beigās sapratām, ka ir jānokoncentrējas uz kaut ko vienu, beigās “Es esmu Latvija” mēs lietojam, bet visaktīvāk mēs lietojam “LV 100”, un tas arī vislabāk aizgāja. Mēs jau sekojām līdzī, tur visvisādi – bija “Latvija 100”, “Latvijai 100”, vilkām visu ko kopā un cilvēki paši veidoja savus... (Komunikācijas ieviešanas pārstāvis)

6.5.4. Youtube @LV100

Youtube kanāls @LV100 izveidots 2015. gadā, tajā ir publicēti 167 video, ir 394 abonenti, kopējais video skatījums ir 209 113 reižu, vidējais skatījumu skaits katram video ir 1 252 reizes. Neskatoties uz to, ka 10% no kanālā publicētajiem video sasniedz 1 000 skatījumu, kopējais iesaistes rādītājs (*engagement rate*) ir 2,8%, kas ir atbilstošs šāda lieluma kontam. Kanāla saturu veido valsts simtgades programmas pasākumu un aktivitāšu video pieteikumi, jaunradīto filmu traileri un sadarbības partneru radītais saturs, piemēram, tuesi.lv projekta video.

Attēls 16. Latvijas simtgades Youtube lapa un skatītākais video tajā

Datu avots: Šī izvērtējuma ietvaros īstenota Latvijas valsts simtgades sociālo mediju analīze 2019. gada novembrī

Tas, kas visu laiku ir izaicinājums, ir tajā milzīgajā informācijas klāstā nepazaudēt būtisko un izvēlēties prioritātes, kuri ir tie pasākumi, ja tajā nedēļā ir patiešām ļoti daudz vērtīgu lietu, programmā atrast to, kas ir jāpasaka, ko būtu svarīgi pateikt, un reizē, kas varētu interesēt auditoriju. (Komunikācijas ieviešanas pārstāvis)

Izvērtējot valsts simtgades sociālo tīklu medijus, var secināt, ka liela nozīme ir dažāda veida satura un formas publicēšanai, ievērojot katra sociālā tīkla tehniskās un saturiskās norādes, kā arī vadoties pēc sekotāju demogrāfijas un tīklu lietošanas paradumiem. Pārsvarā sociālajos tīklos dominē īstermiņā plānots (nedēļas, mēneša ietvaros), ar valsts simtgades programmas pasākumiem saistīts saturs. Sociālos tīklos publicētais saturs ir tikai latviešu valodā, kas liek aktualizēt jautājumu par valsts simtgades sociālo tīklu mediju lomu valsts tēla komunikācijā latviski nerunājošās mērķgrupās. Simtgades sociālo tīklu medijiem ir ļoti liela nozīme ilgtermiņa komunikācijā tieši laikā, kad nav aktuālu simtgades programmas pasākumu, ir stratēģiski jāstrādā pie sociālo tīklu mediju sekotāju skaita palielināšanas un iesaistīšanas. Sevišķi pieaugošs sekotāju potenciāls varētu būt *Instagram* konta attīstīšanai.

Secinājumi

Viens no valsts simtgades svinību programmas veiksmīgas norises būtiskākajiem kritērijiem ir komunikācijas nodrošināšana un plānotu komunikācija aktivitāšu īstenošana. Atbilstoši programmas mērķiem **izstrādāta daudzveidīgu komunikācijas kanālu un nacionāla līmeņa notikumu publicitātes stratēģija, kuras īstenošanu nodrošināja pieejama iesaistes un līdzdalības instrumentu platforma.**

Lai gan simtgades svinību komunikācijas plāns ietver salīdzinoši daudz un dažādus principus, kā, piemēram, sešas komunikācijas vadlīnijas, tik pat daudzas galvenās komunikācijas tēmas un vairākas tēmām pakārtotas apakštēmas, svētku programmas **komunikācijas ieviešanas process ir strukturēts, decentralizēti koordinēts, kas nodrošina horizontālu komunikācijas un sadarbības platformu**, ļaujot programmas pasākumu ieviesējiem un dalībniekiem pilnveidot un jaunradīt pasākumus, saturu un komunikācijas aktivitātes.

Daudzveidīgais tematiskais simtgades svinību programmas saturs un pasākumu plāns nodrošina pastāvīgu komunikāciju ar unikālu un aktuālu oriģinālsaturu – Latvijas valstiskuma stāsta pieredzi, atklājot nezināmas notikumu lappuses, godinot valsts dibinātājus un dažādus valsts veidošanas atslēgas brīžus. Laikā nepārtraukta programmas virskomunikācija sekmē vienota vēstījuma nostiprināšanos mērķgrupās, ko veicina arī augstā iedzīvotāju līdzdalība un pašiniciatīvā balstīto aktivitāšu popularitāte.

Latvija valsts simtgades programma ir ļoti apjomīgs un daudzpusīgs norišu kopums, ko veido un realizē valsts pārvaldes institūcijas, NVO, sabiedrības kopienu grupas, uzņēmēji un ikviens interesents. Atbilstoši komunikācijas pasākumu un publicitātes plāna īstenošanā tika izmantots plašs integrētas komunikācijas kanālu klāsts, kas nodrošināja pieejamu, aktuālu, izsekojamu un uzticamu informāciju dažādām mērķgrupām. Jāņem vērā, ka pie tik daudzpusīgas sadarbības un partnerības pastāv dažādi komunikācijas līmeņi un virzieni, mērķgrupas un informācijas kanāli, kur īpaša loma ir vienotam komunikācijas vēstījumam un grafiskajai identitātei.

Simgades svinību programmas vienojošā komunikācijas saistviela ir valsts simtgades programmas piederības zīme un galvenais vēstījums, kas īpaši veiksmīgi nostrādāja un turpina pildīt savu mērķi. Piederības zīmē iekļautie grafiskie simboli un nozīme savienojumā ar vēstījumu “Es esmu Latvija” nepārprotami ir interpretējams kā personisks, tai pašā laikā daudzpusīgs aicinājums identificēties ar Latvijas valsti, aktīvi līdzdarboties un iekļauties simtgades svinību pasākumos. Piederības zīmes vienkāršais un lakoniskais grafiskais izpildījums, laba reputācija un pieejama lietošanas platforma ir devusi labus rezultātus – kā liecina pētījumu un konsultāciju kompānijas “Kantar” 2018. gada janvārī un oktobrī īstenotās aptaujas, Latvijas valsts simtgades svētku piederības zīmi atpazīna vai bija redzējis teju katrs pieaugušais Latvijas iedzīvotājs – 92%. Savukārt, izvērtējuma ietvaros veiktā Latvijas iedzīvotāju aptauja apliecina, ka kopumā gandrīz puse, 48% Latvijas iedzīvotāju, ir informēti par valsts simtgades vēstījumu, tai skaitā vissekmīgāk vēstījums ir sasniedzis pamatizglītību ieguvušos iedzīvotājus (66%), mājsaimnieces (64%), skolēnus un studentus (61%), Pierīgā dzīvojošos (59%) un latviešus (58%).

Piederības zīmes “Latvija 100” izmantošanas iespējas un nosacījumi veicināja plašu zīmes izmantošanu. 89,1% no “Latvija 100” zīmes lietošanas pieprasītājiem izmantoja zīmi savu produktu vai pakalpojumu mārketinga komunikācijā. Ar šo simboliku radītie produkti, tostarp, suvenīri, ir nozīmīgs ieguldījums Latvijas simtgades vizuālās redzamības palielināšanā, kā arī apliecinājums uzņēmēju un citu ieinteresēto pušu motivācijai piedalīties nozīmīgā valsts notikumā un nostiprināt piederības sajūtu savai valstij.

Uz plašo interesi par Latvijas simtgades svinību programmas norisi un programmas aktualitāti norāda informācijas meklēšana dažādos simtgades komunikācijas kanālos un informācijas avotos. Kā liecina Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati, kopumā 68% Latvijas iedzīvotāju ir meklējuši informāciju par simtgadi un ar to saistītajiem pasākumiem. Īpaši augsti rādītāji ir skolēnu un studentu mērķgrupā (89%) un 18–24 gadīgo mērķgrupā (86%), kā arī senioru (65–75 gadīgo) grupā (80%). Kā izmantotākie informācijas avoti atzīmēti interneta ziņu portāli (78%), televīzija (58%) un sociālie mediji (53%). Multimediālas komunikācijas izvēle un daudzveidīgu komunikācijas kanālu kombinācija ir atbilstoša svinību programmas komunikācijas mērķiem un mērķauditorijas sasniegšanai.

7. KOPSAVILKUMS: SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) Zinātniskās pētniecības centrs (ZPC) sadarbībā ar SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija" laikā no 19.08.2019. līdz 01.12.2019., pamatojoties iepirkuma līgumā (iepirkuma identifikācijas nr. KM/2019/7), veica pētījumu "**Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējums par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim**".

Līgumā noteiktais darba/izvērtējuma **mērķis** ir sagatavot Latvijas valsts simtgades programmas ietekmes izvērtējumu par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim saskaņā ar iepirkuma Tehniskajā specifikācijā noteiktajiem darba uzdevumiem un balstoties Informatīvajā ziņojumā "Par Latvijas valsts simtgades pasākumu plānu 2017.–2021. gadam"¹⁷⁰ (Informatīvais ziņojums) izvirzīto virsmērķi, mērķi un uzdevumiem.

Saskaņā ar līgumu ietekmes izvērtējuma gaitā veikti šādi darba **uzdevumi**:

1. **Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai.** Uzdevuma ietvaros veikta valsts svinību teorētiski konceptuāla izpēte, lai noteiktu izvērtējuma priekšmeta specifiku, izstrādāta izvērtējuma priekšmeta specifikai un normatīvā regulējuma prasībām atbilstoša Latvijas valsts simtgades svinību programmas (Programma) izvērtējuma metodoloģija (precizēta piedāvājumā raksturotā ietekmes izvērtējuma metodoloģija, izstrādājot Programmas politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmu), kas piemērojama Latvijas valsts simtgades programmas starpposma un programmas noslēgumā (2022. gadā) – gala novērtējuma veikšanai. Izstrādātās metodoloģijas elementi piemērojami arī ikgadējam programmas monitoringam (2020. un 2021. gadā par iepriekšējā gada rezultātiem).
2. **Latvijas valsts simtgades programmas sagatavošanas un īstenošanas satura un procesa atbilstība izvirzītajiem mērķiem un pieejai.** Uzdevuma ietvaros tika veikts Programmas starpposma ietekmes izvērtējums, izmantojot izvērtējuma pirmajā posmā izstrādāto rezultatīvo rādītāju sistēmu un pārbaudot Programmas sasniegto politikas rezultātu atbilstību tajā izvirzītajiem mērķiem un virsmērķim.
3. **Dažādu tautsaimniecības nozaru, valsts pārvaldes struktūru un pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu pārstāvība Latvijas valsts simtgades programmas norisē.** Uzdevuma ietvaros veikts Programmas pārvaldības procesa un principu raksturojums gan tā izstrādes, gan ieviešanas fāzēs, procesā iesaistīto aktoru (jaunizveidoto Programmas pārvaldības institūciju un citu iesaistīto publisko un nevaldības organizacionālo struktūru) aktivitāti un lomas Programmas prioritāšu, virsmērķa, mērķu un uzdevumu sasniegšanā. Analizēts Programmas pārvaldības institucionalizācijas process gan dažādu tautsaimniecības nozaru, gan citu iesaistīto pušu līdzdalības un Programmas prioritāšu, virsmērķa, mērķu un uzdevumu sasniegšanas kontekstā.
4. **Iesaistīto pušu lomas novērtējums.** Uzdevuma ietvaros novērtēta viena no Programmas prioritātēm: spēja uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs. Novērtēts arī tas, vai un kādā mērā pasākumu un norišu programma sasniegusi sabiedrību kopumā un konkrētas tās mērķgrupas.
5. **Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši Latvijas valsts simtgades programmas virsmērķim.** Uzdevuma ietvaros veikta izlietotā finansējuma normatīvās bāzes un finansējuma izlietojuma atskaitīšanās sistēmas raksturojums, izlietotā finansējuma avotu un apjoma analīze iepretim izvirzītajiem mērķiem, kā arī konceptuāli raksturota saikne starp ieguldīto finansējumu, sabiedrības attieksmes maiņu un Programmas ilgspēju sekmējošajiem faktoriem. Uzdevuma izpildes gaitā veikta arī gadījumu analīzē balstīta **LV100** piederības zīmes lietojuma (komercdarbībā) ekonomisko un citu efektu novērtēšana.

¹⁷⁰ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021.gadam". Izskatīts MK 13.12.2016. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40406296>

6. **Publicitātes un tēla veidošanas stratēģiju loma mērķgrupu sasniegšanā un Latvijas valsts simtgades programmas mērķu sasniegšanā.** Uzdevuma ietvaros analizēts komunikācijas plāns un publicitātes aktivitātes, noskaidrota svinību publicitātes un tēla veidošanas, kā arī mārketinga stratēģijas loma mērķgrupu sasniegšanā, un ieguldījums Latvijas valsts simtgades programmas ietekmes veidošanā: mērķu sasniegšanā un norišu ilgtermiņa ietekmes veidošanā. Uzdevuma ietvaros pētīta arī Programmas komunikācijas loma iekļaujošas un saliedētas sabiedrības sekmēšanā.

Uzdevumu izpildes un ietekmes izvērtējuma rezultāti atspoguļoti šajā Ziņojumā un prezentēti **forumā “Latvijas valsts simtgade: programmas izvērtējums un 2020. gada notikumi” 11.12.2019.**

Pētījuma projekta **“Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējums par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim”** vadītāja ir Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra vadītāja un vadošā pētniece Anda Laķe. Pētījuma ekspertu grupu veidoja Baiba Tjarve (LKA ZPC vadošā pētniece), Gints Klāsons (SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorijas” pētnieks), Ilona Kunda (LKA ZPC vadošā pētniece), Lolita Ozoliņa (LKA doktorante), Ilona Asare (LKA doktorante), Ance Kristāla (LKA ZPC zinātniskā asistente), Rasa Feldmane (LKA maģistrante). Latvijas iedzīvotāju reprezentatīvās aptaujas lauka darbu un metodoloģijas aprobāciju veica Tirus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS.

Latvijas valsts simtgades svinību programmas īstenošanas ietekmes izvērtējuma norisi, metodoloģijas izstrādi, secinājumu, priekšlikumu un rekomendāciju izstrādi ietekmēja Programmas **specifika**. Latvijas valsts simtgades svinības ir viens no nozīmīgākajiem pēdējās desmitgades kultūras un sabiedriskajiem notikumiem, kas ar plašu programmas, tematisko un ģeogrāfisko tvērumu šo svinību plānošanā, sagatavošanā un īstenošanā iesaistījis un vienojis visdažādāko paaudžu Latvijas iedzīvotājus un citus sabiedrības pārstāvjus. Lai šo mērķorientēto notikumu kopu īstenotu un nodrošinātu tai finansiālu, institucionālu un komunikatīvu atbalstu, tika plānota un realizēta politiska iniciatīva “Latvijas valsts simtgades programma” ar tai pakārtotu normatīvo, institucionālo un finansiālo instrumentu bāzi. Latvijas valsts simtgades svinības tika saistītas ar iespēju aktivizēt un saliedēt sabiedrību, dodot impulsus Latvijas ilgtermiņa attīstības mērķu sasniegšanai un jaunu mērķu izvirzīšanai.¹⁷¹ Šis uzstādījums tika mērķtiecīgi realizēts jau programmas izveides posmā. Kopumā svētku programmas sagatavošanas ietvaros ir notikušas simtiem sabiedriskās diskusijas, sasniedzot vismaz 5000 cilvēku dažādās Latvijas vietās un ārpus tās un iesaistot daudzveidīgas sabiedrības grupas. Sniegtās idejas un priekšlikumi ir ņemti vērā, veidojot svētku programmas kopējo piedāvājumu, tajā skaitā programmā paredzot plašāku iespēju radīšanu Latvijas valsts simtgadei veltīto sabiedrības iniciatīvu īstenošanai dažādās nozarēs.

Programmas īstenošanu, kā arī tās izvērtējumu būtiski ietekmē tās daudzdimensionālā daba, kvantitatīvi apjomīgās un kvalitatīvi daudzveidīgās izpausmes. Latvijas valsts simtgades svinību programmu iespējams skatīt gan kā **politisku iniciatīvu**, gan kā **Latvijas simtgadei veltītu norišu kopumu**, gan kā **īpašu kultūras parādību/fenomenu**.

Pirmkārt, Latvijas valsts simtgade kā **politiska iniciatīva** un budžeta (apakš)programma (sadalījuma plāns), kura paredz finansējumu vairākām nozaru ministrijām (Ārlietu ministrija (ĀM), Ekonomikas ministrija (EM), Iekšlietu ministrija (IeM), Izglītības un zinātnes ministrija (IZM), Labklājības ministrija (LM), Veselības ministrija (VM), Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrija (VARAM), Zemkopības ministrija (ZM)), valsts iestādēm (Valsts prezidenta kanceleja, Saeima, pašvaldībām (Cēsis, Jelgava, Liepāja, Rīga, Rēzekne, Valka, Valmiera) Latvijas simtgadei veltītu norišu īstenošanai; šī finansējuma apguve paredz sarežģītu pārvaldības struktūru, skaidru programmas mērķu un rezultātu definējumu; sarežģītu atskaitīšanās sistēmu.

Otrkārt, Latvijas valsts simtgade kā **Latvijas simtgadei veltītu norišu kopums**, kas balstīts pašiniciatīvā un īstenojas kā sabiedrības līdzdalības aktivitātes, izmantojot daudzveidīgus finanšu avotus, un ko var realizēt jebkurš Latvijas iedzīvotājs, organizācija, uzņēmums, sociāla grupa vai kopiena, izvirzot savus mērķus un uzņemoties savu atbildību par sasniegto.

¹⁷¹ Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanas programma (2016)

Treškārt, Latvijas valsts simtgade kā **īpaša kultūras parādība/fenomēns** jeb nacionālas valsts simtgade kā nacionālās kultūras notikums.

Izvērtējuma ietvaros Latvijas valsts simtgade dominējoši skatīta (atbilstoši līgumā paredzētajiem izvērtējuma uzdevumiem) kā politiska iniciatīva, tomēr arī citas iezīmes ņemtas vērā Programmas ietekmes izvērtējumā kā būtiski konteksta faktori, kas iespaido datu interpretāciju un novērtējuma slēdzienu.

Latvijas valsts simtgades programmu kā politikas iniciatīvu raksturo vairākas iezīmes, taču uzsversim tās, kas būtiski ietekmē tās izvērtējuma norisi:

1. Programma aptver plašu un daudzveidīgu aktivitāšu loku („Latvijas valsts simtgades svinību Nacionālais pasākumu plāns 2017.–2021. gadam” (Nacionālais pasākumu plāns) aptver 288 aktivitātes; pasākumu saraksts, kam, saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 18. augusta sēdes protokola Nr. 41 13. un 14. punktu tiek paredzēts finansējums budžeta apakšprogrammā "Latvijas valsts simtgades programma 2017–2021" ietver 138 aktivitātes), turklāt Programmas izveidē un pasākumu īstenošanā būtiska nozīme bija un ir sabiedrības līdzdalības aspektam, kas ietver arī tādu notikumu integrēšanu, kurus dažādi aktori pēc savas iniciatīvas var pieteikt un iekļaut simtgades kalendārā¹⁷². Programmas pārvaldībā iesaistītie norāda, ka programmas ietvaros pēc 2018. gada tika apzinātas vairāk kā 2000 norises Latvijā un 70 citās valstīs.
2. Programma ir vērsta uz ļoti plašu mērķauditoriju gan nacionālā, gan starptautiskā mērogā, kurai tiek piedāvātas dažādas līdzdalības formas. Latvijas valsts simtgades svinību galvenais vēstījums "Es esmu Latvija" akcentē to, ka Latvijas valsts galvenā vērtība ir cilvēki, kas rada izaicinājumu katram cilvēkam nodrošināt līdzdalības iespējas un aktivitāšu pieejamību.
3. Programmas pasākumus administrē vairākas ministrijas, pašvaldības, TV, Radio un daudzas citas institūcijas un organizācijas. Plašais programmā iesaistīto operatoru loks paredz daudzveidīgu finansējuma avotu izmantojumu (valsts finansējums, pašvaldību finansējums, starptautiskie finanšu instrumenti, privātais līdzfinansējums) un sarežģītu finansējuma izlietojuma un efektivitātes kontroles mehānismu. Latvijas valsts simtgades norisēm no 2017. līdz 2019. gadam piešķirti 22,3 miljoni eiro valsts budžeta līdzekļu. Tas ir 0,06% no kopējiem valsts budžeta izdevumiem trīs gados jeb ~3 eiro uz vienu iedzīvotāju gadā. Simtgadē iegulda ne vien valsts līdzekļus, daļa pasākumu veidoti esošā budžeta ietvaros, piesaistīti arī pašvaldību, starptautiskie un atbalstītāju līdzekļi.
4. Programma ir izvērsta laikā (2017.–2021., neskaitot tās sagatavošanas posmu) ar fokusu uz Latvijas valsts simtgadi 2018. gadā, kas norāda uz Programmas konceptualitāti, bet rada izaicinājumus tās pārvaldībai.

Programmas izvērtējuma ziņojuma struktūra pakārtota gan pētījuma projekta/izvērtējuma darba uzdevumiem, gan loģiski ir saistīta ar atbildēm uz "**Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējuma par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim**" novērtējuma jautājumiem (definēti 1.3. apakšnodaļā). Izvērtējuma ziņojums satur 6 nodaļas un pielikumus.

7.1. Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai

Latvijas valsts simtgades programmas ietekmes izvērtējuma metodoloģijas izstrādei ir svarīgi vairāki teorētiski atzinumi par valsts svētkiem (proti, arī par Latvijas simtgades svinībām). Valsts svētki kā kultūras daļa ir nozīmīgi gan ar to spēju veidot saikni starp institucionalizētu valstiskumu un tautu/kopienu, gan ar to, ka svētkos ar īpašu simbolu un ceremoniju palīdzību tiek veidota saikne starp pagātni, tagadni un nākotni. Tas liek analizēt svētkus kā būtisku piederības un nacionālās pašapziņas, kā arī valstsgribas veidošanas instrumentu. Valsts svētki politiski rituāli dramaturģiskā formā atspoguļo sabiedrības pārstāvju savstarpējo saistību, pauž esošo izpratni par vērtībām un vienlaikus stiprina sabiedrības, nācijas, tautas vienotību, veicina solidaritāti. Izvērtējuma kontekstā ir būtiski, ka 21. gs. valsts svētku nozīmi maina vienotas vērtību izpratnes vājināšanās mūsdienu sabiedrībās, ka pastāv dziļi politiski nošķirumi, kas apgrūtina kopīgu centrālu simbolu

¹⁷² Skat. <https://www.lv100.lv/programma/daritajiem/piesaki-savu-notikumum/>

identificēšanu vienā valstī. Tomēr tieši svētkos izmantotie simboli, atšķirībā no vārdiem, ir kompleksi un spēj apvienot vairākus nozīmju aspektus, kas nereti ļauj atšķirīgiem indivīdiem tos saprast katram sev nozīmīgā veidā (*multivocality*). Tiek atzīts, ka arī dažādu vērtību nesējiem ir iespējama kopīga iesaiste rituālā, kura nozīmei katram dalībniekam nav jābūt identiskai, t.i. var iegūt vienotības pieredzējumu arī bez pilnīgi vienotām vērtībām. Latvijas multi-etniskajā sabiedrībā šādu pār-etnisku simbolu izmantošana ir īpaši nozīmīga valsts svētku programmas izveidē. Pētnieki atzīst, ka efektīvai nācijveidei uzsvars liekams uz emocijām, uz personīgu gandarījumu, emocionāli uzrunājošām un estētiski pievilcīgām rituāla formām. Izvērtējuma secinājumu veikšanai īpaši nozīmīgi ir teorētiskie atzinumi par emocionālās dimensijas lomu politiskajos rituālos (arī valsts svētku svinībās) modernajās liberālajās sabiedrībās, kas liek uzmanību pievērst tām svētku norisēm, jo īpaši unikāliem, vienreizējiem notikumiem, kas vērsti uz kopīgu emocionālu pārdzīvojumu. Tāpat Latvijas simtgades programmas izvērtējumā jāņem vērā teorētiku atzinums par kultūras līdzdalības lomas spēju attīstīt dažādas teritoriālās piederības izjūtas un kalpot par bāzi jaunu kopienu sadarbības formu un solidaritātes izpausmju attīstībai.

Starpposma novērtējuma metodoloģijas izstrāde veido pamatojumu tālākajai Programmas novērtējuma pieejai. Tā kā programmas norises turpinās 2019., 2020. un 2021. gadā, tad **rekomendējam** sistematizēt datu uzkrājumu ikgadējā programmas novērtējuma (monitoringa) ietvaros un uzkrāt datus atbilstoši definētajiem rezultativajiem rādītājiem un politikas rezultātiem, kas pakāpeniski veidos datu masīvu gala novērtējuma veikšanai. Rekomendējam Latvijas simtgades svinību mērķu sasniegšanas novērtējumu veikt saskaņā ar Ziņojumā aprakstītiem metodoloģiskiem pamatprincipiem.

Pasākumu plāna izpildes un politikas rezultātu gala izvērtējums par 2017.–2021. gadu īstenojams 2022. gada pirmajā pusē atbilstoši gala ietekmes izvērtēšanas prasībām, kas formulētas Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumos (Ministru kabineta noteikumi Nr. 737). Gala izvērtējuma priekšmets ir Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plāna 2017.–2021. gadam izpilde (ieskaitot publicitātes plānu) atbilstoši definētajiem Latvijas simtgades svinību mērķiem un politikas rezultātiem, kā arī politikas rezultātu atbilstība pasākumu atlases kritērijiem jeb prioritātēm. Minētos metodoloģiskos pamatprincipus gala ietekmes izvērtējuma vajadzībām ļaus piemērot starpposma novērtējuma ietvaros definētās politikas prioritāšu, politikas rezultātu, rezultatīvo rādītāju u.c. kategorijas, kas norāda uz novērtējumam nepieciešamajiem datiem, to uzkrāšanas un strukturēšanas iespējām, lai atbildētu uz gala novērtējuma jautājumiem.

Lai uzlabotu sasniegto politikas rezultātu mērīšanas iespējas (izmantojot Pārskatu anketu), **rekomendējam** KM izstrādāt Vadlīnijas, kas sekmētu pārskatos norādītās informācijas izmantošanu gan ikgadējā novērtējuma/monitoringa, gan gala novērtējuma veikšanai. Starpposma novērtējums ļauj veidot ieteikumus Vadlīnijām "Pārskata par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ .gadā"¹⁷³ sagatavošanai. Pētījuma dizaina un metodoloģijas izmantošana tālāko valsts simtgades posmu izvērtēšanā piemērojama atbilstoši KM pieejamajiem finanšu un cilvēkresursiem. Nākošais simtgades programmas ietekmes izvērtējums būtu veicams 2022. gadā kā gala ietekmes izvērtējums, jo Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plāns un tā īstenošanai piešķirtais valsts budžeta finansējums plānots laika periodam 2017.–2021. (atbilstoši MK noteikumiem nr. 737¹⁷⁴). Tāpat, formulētie starpposma pētījuma jautājumi ir piemērojami, veicot gala novērtējumu 2022. gadā, iegūstot datus par rezultātiem, kas sasniegti īstenojot 2019., 2020., 2021. gada aktivitātes¹⁷⁵. Gala novērtējuma veikšanā piemērojami arī kvalitatīvo un kvantitatīvo datu ieguves izlases modeļi, kā arī instrumentārijs.

¹⁷³ 2. pielikums Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra rīkojumam Nr. 769. Pieejams: https://lv100.lv/Uploads/2019/03/15/mk-12_vm.pdf

¹⁷⁴ Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>

¹⁷⁵ Saskaņā ar Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumiem, gala novērtējuma veikšanā piemērojami starpposma novērtējumā izmantotie pamatprincipi, tos piemērojot programmas noslēgumā sasniegtajiem rezultātiem. Skat. MK nr. 737 41. un 42. punktu. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>, skatīts 10.07..2019

7.2. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas satura un procesa atbilstība izvirzītajiem mērķiem un pieejām

Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas virsmērķa, prioritāšu, mērķu, rīcības virzienu, uzdevumu un galveno pasākumu **pamatojumu** veido konkrētas Latvijas sabiedrībai raksturīgas **problēmas un izaicinājumi, kas izpaužas noteiktas sabiedrības daļas vajadzībās**. Latvijas simtgades programmas gadījumā tās ir saistītas, pirmkārt, ar konkrētām Latvijas valstiskuma, iedzīvotāju un valsts attiecību iezīmēm; otrkārt, ar līdzšinējo valsts svētku un citu liela mēroga kultūras pasākumu un tajos integrēto rituālo prakšu tradīciju. Ar Latvijas simtgades svinību organizāciju saistīto dokumentu un līdzšinējo pētījumu analīze liecina, ka programmas īstenošanas virsmērķa, prioritāšu, mērķu, rīcības virzienu, uzdevumu un galveno pasākumu **pamatojums sakņojas vismaz šādās Latvijas sabiedrībā (līdz Latvijas simtgades svinību programmas izstrādes sākumam) aktualizētās problēmās un izaicinājumos**: nepietiekama iedzīvotāju izpratne par Latvijas valstiskuma būtību, tā tapšanas vēsturi un priekšnoteikumiem, notikumiem un personībām, kas veidojušas Latvijas valsti; konceptuālas skaidrības, vēstījuma un mērķu trūkums līdzšinējā valsts svētku rīkošanas praksē; praksē pastāvoša pretrunīga saikne starp valsts svētkiem un to rosinātajām patriotisma jūtām, t.i. iedzīvotāju lepnumu par valsti un piederības izjūtām no vienas puses un valstī pastāvošajām sarežģītajām sociāli ekonomiskajām problēmām – no otras puses, kas rada riskus, ka valsts svētki var radīt vēl lielāku plaisu starp valsts varu un sabiedrību; nenotiek valsts svētku rīkotāju sadarbība ar NVO, dažādām kopienām un iedzīvotāju grupām svētku rīkošanā; pastāv vismaz trīs riska grupas, kurām ir paaugstinātas barjeras valsts svētku līdzdalībā. Tie ir Latvijas iedzīvotāji, kuru dzīves vieta ir ārpus Rīgas, bērni un jaunieši un mazākumtautību iedzīvotāji. Sniegtie Programmas raksturojumi un dati apliecina, ka Latvijas valsts simtgades programmas izstrādes gaita, koncepcija un ieviešana ir pamatota, jo gan Programmas virsmērķis, gan mērķi, gan prioritātes, gan aktivitāšu atlase Nacionālajam pasākumu plānam, gan lielnotikumu izvēle ir vērsta uz šo problēmu risinājumu.

Izvēle grupēt Nacionālā pasākuma plāna aktivitātes un tām paredzēto finansējumu atbilstoši Programmas tematiskajam strukturējumam, nevis definētajiem Programmas mērķiem¹⁷⁶ samazina iespējas korekti konstatēt ieguldījumu un veikto aktivitāšu atbilstību mērķiem, tātad – konstatēt to ietekmi. Astoņu mērķu definējumi ir saistīti ar piecām Programmas [virs]tēmām, taču, tā kā tēmas ir balstītas simboliskā dzimšanas dienas rituāla elementu atspoguļojumā, tad ir veidrojama tikai asociatīva tēmu sasaiste ar mērķiem. Lai iegūtu izvērtējumam nepieciešamo informāciju, izvērtējuma gaitā Programmas pārvaldībā iesaistītie eksperti izveidoja Nacionālajā pasākumu plānā iekļauto aktivitāšu atbilstības novērtējumu konkrētiem mērķiem (skat. nodaļas “Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai” un “Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši valsts simtgades programmas virsmērķim un mērķiem”). Konstatēts, ka katra aktivitāte atbilst vienam vai vairākiem mērķiem¹⁷⁷, tātad, pašreizējā programmas un Nacionālā pasākumu plāna 2017.–2020. struktūra neļauj veikt ieguldījumu apjoma konstatēšanu iepretim Programmas mērķiem, bet ļauj sniegt atzinumu, ka ieguldījumi atbilst mērķiem.

Izvērtējot **programmas aktivitāšu atbilstību programmas kritērijiem jeb prioritātēm**, secināts:

Pirmais kritērijs jeb prioritāte **“Programmas aktivitāšu spēj uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs”**: ir iespējams iegūt datus un veikt uzskaiti par atsevišķu pasākumu un norišu sasniegto auditoriju, taču ne absolūto sasniegtās auditorijas apjomu. Neskatoties uz grūtībām iegūt skaitliski precīzu aktivitāšu sasniegto cilvēku skaitu, ir secināms, ka Latvijas simtgades programma ir nodrošinājusi daudzveidīgas un apjomīgas auditorijas iesaisti gan Latvijā, gan diasporas mītnes zemēs. To nodrošinājusi Programmas aktivitāšu un to īstenotāju daudzveidība, kā arī mērķtiecīgi piemērotais Programmas līdzdalīgas pārvaldības princips.

Otrais kritērijs jeb prioritāte **“Norises spēj rast aizsākumu vai sniegt inovatīvu risinājumu Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprināties kā paliekošai vērtībai un tradīcijai”**: ir iespējams runāt par ļoti daudzveidīgām norisēm, kuras ir aizsākušās Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprinājušās kā

¹⁷⁶ Mērķus skat. ziņojuma nodaļā “Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai”.

¹⁷⁷ Aktivitāšu atbilstību konkrētiem mērķiem skat. Pielikumā Nacionālā pasākumu plāna 2017.–2020. aktivitāšu atbilstība mērķiem, kā arī ziņojuma nodaļu “Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši valsts simtgades programmas virsmērķim un mērķiem”.

paliekoša vērtība un/vai tradīcija. Latvijas simtgades programmas ietvaros radītās vērtības var manifestēties ļoti daudzveidīgās formās (ne tikai materiāli fiksējamās artefaktos – infrastruktūrā u.tml.), piemēram, kā sabiedrības zināšanas par Latvijas valsts tapšanu; sabiedrības piederības sajūta valstij un dzīves vietai; emocijas, kas piedzīvotas saistībā ar Latvijas valsti vai cilvēkiem; jaunas organizācijas kas radītas; jaunas tradīcijas un jauns mantojuma komunikācijas veids; jaunas koprades un ideju jaunrades formas; mākslas darbi, kas radīti u.c. Latvijas simtgades birojs paliekošu vērtību statusā izvirza 33 dažādus programmas elementus (gan aktivitātes un to kopumus, gan institūcijas, gan sociālas un kultūras uzvedības modeļus, gan citas programmas izpausmes). Latvijas iedzīvotāji atzīst visu lielnotikumu paliekošas vērtības nozīmi, tomēr nozīmīgi atšķiras iedzīvotāju īpatsvars, kas saskata viena vai otra lielnotikuma vērtību. Liels Latvijas iedzīvotāju īpatsvars (40–50%) kā notikumus ar paliekošu nozīmi skata Latvijas filmas Latvijas simtgadei (57,6%), XXVI Vispārējais latviešu Dziesmu un XVI deju svētkus (51,6%), Latvijas valsts proklamēšanas simtgades svinības 2018. gada 18. novembrī (43,1%), Nacionālo enciklopēdiju (34,4%). Tas ir saistīts gan ar iedzīvotāju informētību par šo notikumu, gan ar to, uz kādu mērķauditoriju notikums ir bijis vērsts. To apliecina fakts, ka kultūras organizāciju pārstāvju aptaujā daudz lielāks respondentu īpatsvars atzīst lielnotikumu paliekošo nozīmi, kā arī augstāk novērtē Latvijas skolas somas iniciatīvu.

Trešais kritērijs jeb prioritāte **“Norises spēj radīt un uzturēt valsts svētku sajūtu”**: 66,2% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā ļāva piedzīvot svētku sajūtu, emocionālus un savilņojošus brīžus. Svētku sajūtas piedzīvošanas pieredze izteiktāk apzināta jauniešu un senioru, latviešu, publiskajā sektorā (valsts, pašvaldības) strādājošo, cilvēkiem, kas dzīvo Pierīgā, pelna 801 eiro un vairāk uz vienu ģimenes locekli mēnesī. To vēl pārliecinošāk apliecina kultūras sektora pārstāvji, no kuriem 90,2% norāda, ka Latvijas simtgades programma radīja un uztur valsts svētku sajūtu.

Ceturtais kritērijs jeb prioritāte **“Norise rosina Latvijas iedzīvotājus un Latvijas draugus pievienot iniciatīvas un labos darbus kā īpašu dāvanu Latvijas dzimšanas dienas svinībām”**: 78,8% Latvijas kultūras sektora aptaujas respondentu norādīja, ka Latvijas simtgades programma rosināja iedzīvotājus veidot pašiem savas iniciatīvas un aktivitātes.

Programmas ietekmes novērtējums jeb atbilstības mērķiem novērtējums ļauj secināt, ka: programmas ieviešana 2017. un 2018. gadā nodrošinājusi **1. mērķim** atbilstošu plānoto rezultātu sasniegšanu, nodrošinot ietekmi šādos parametros: 1) Latvijas iedzīvotāju piederības sajūtas valstij nostiprināšana; 2) radītas jaunas zināšanas un nostiprināta izpratne par Latvijas valsti, tās rašanos, vēsturi un šodienu. 57,2% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka Latvijas simtgades programma ir sniegusi informāciju par Latvijas iedzīvotāju, spilgtu personību sasniegumiem uzņēmējdarbībā, zinātnē, kultūrā, mākslā, medicīnā un citās jomās. 46,7% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas simtgades programma paplašinājusi zināšanas par Latvijas valsts saikni ar citām Eiropas valstīm, to sadarbību zinātnē, mākslā, ekonomikā, politikā. Jau iepriekš raksturoti aptauju dati, kas apliecina Latvijas iedzīvotāju līdzdalības aktivitātes Latvijas simtgades programmā, kas apliecināja programmas ietekmi trešā rezultātīvā rādītāja kontekstā. Atsevišķos programmas pasākumos (analizējot Programmas aktivitātes pēc to nosaukumiem Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu sarakstā un 2017., 2018. gada aktivitāšu pārskatus) tikušas popularizētas oriģinālas uzņēmējdarbības iniciatīvas, taču nav indikāciju, ka programma radījusi ļoti pārliecinošus rezultātus šajā jomā. Tas pats attiecināms arī uz programmas spēju attīstīt multietnisku kopienu sadarbību un starppaaudžu solidaritātes stiprināšanu.

Secināms, ka **2. mērķa** formulējuma abstrakcijas pakāpe nedaudz sarežģī trāpīgu politikas rezultātu izvēli un korektu ietekmes novērtējumu šī mērķa kontekstā. No Starposma izvērtējuma ietvaros identificētajiem sešiem politikas rezultātiem Starposma izvērtējuma ietvaros novērtējami trīs. Mērķis ir sasniegts un ietekme ir nodrošināta, sekmīgi popularizējot Latvijas iedzīvotāju, spilgtu personību sasniegumus uzņēmējdarbībā, zinātnē, kultūrā, mākslā, medicīnā un citās jomās, kā arī paplašinot iedzīvotāju zināšanas par Latvijas valsts saikni ar citām Eiropas valstīm, to sadarbību zinātnē, mākslā, ekonomikā, politikā. Tāpat mērķa sasniegšanu sekmējušas līdzdalības aktivitāšu iniciatīvas visos programmas izstrādes un ieviešanas līmeņos.

Secināms, ka Programmā tiek īstenotas daudzas aktivitātes, kas ir vērstas uz kultūras un dabas mantojuma popularizēšanu (**3.mērķis**), un mantojuma popularizēšana drīzāk skatāma kā horizontāla aktivitāte. Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka 50,8% Latvijas simtgades programmas ietvaros ir uzzinājuši par senām

Latvijas tradīcijām, bet 1/3 daļa atzīst, ka programma ļāva iesaistīties jaunu tradīciju izveidē, kas apliecina salīdzinoši augstu līdzdalības izpausmi mantojuma jaunradē. 53,6% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā ļāva iepazīt līdz šim nezināmas/neredzētas Latvijas kultūras un dabas vietas. Minētais liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 3. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

4. mērķa sasniegšanas plānotie rezultāti zināmā mērā pārklājas ar 2. mērķa rezultātiem, kur jau norādīts, ka 57,2% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka Latvijas simtgades programma ir sniegusi informāciju par Latvijas iedzīvotāju, spilgtu personību sasniegumiem uzņēmējdarbībā, zinātnē, kultūrā, mākslā, medicīnā un citās jomās. Savukārt, pat 88% kultūras sektora pārstāvju atzīst, ka Programmas 2017. un 2018. gada aktivitātes godina īpašas personības un tagadnes sasniegumus. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 4. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

Secināms, ka **5. mērķa** rezultāti vairāk izpaužas kā horizontāla ietekme, taču ir konstatēts, ka nedaudz vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju norāda, ka Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā rosināja apzināt savas dzimtas un/vai dzimtās vietas vēsturi. Savukārt, kultūras sektora pārstāvji atzīst, ka Programma ļāva iesaistīt lielu skaitu tautiešu ārvalstīs, kas tiek apliecināts arī diasporas pārstāvju izteikumos. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 5. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

Par **6. mērķa** sasniegšanu liecina Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati, kur redzams, ka augstāka jauniešu (18–24 gadi) līdzdalība kā vidēji Latvijas sabiedrībā vērojama šādos Latvijas simtgades lielinotikumos: Latvijas valsts proklamēšanas simtgades svinības 2018. gada 18. novembrī, Latvijas filmas Latvijas simtgadei, XVI Vispārējos latviešu Dziesmu un XVI deju svētkos, Latvijas skolas soma. Savukārt, zemāka jauniešu līdzdalība kā vidēji Latvijas sabiedrībā vērojama šādos Latvijas simtgades lielinotikumos: Latvijas valsts simtgades gada atklāšana – akcija “Apskauj Latviju”, Latgales kongresa simtgade, “Katram savu tautas tērpu”. 44,4% jaunieši vecumā no 18–24 gadiem atzīst, ka 2017. un 2018. gadā piedalījušies vietēja mēroga iniciatīvās, kopienu aktivitātēs, kas saistītas ar Latvijas simtgadi. Kopumā minētās vecuma grupās Latvijas iedzīvotāji ir bijuši vidēji aktīvāki visās Latvijas simtgades programmas līdzdalības formās: ideju un priekšlikumu radīšanā (ģimenē, interešu grupā, kopienā, novadā, pilsētā u.tml.) par to, kā svinēt/atzīmēt Latvijas simtgadi; dažāda mēroga (ģimenes, interešu grupas, kopienas, novada, pilsētas, valsts) aktivitāšu organizēšanā un nodrošināšanā, dalība pasākumos kā dalībniekam un dalība pasākumos kā skatītājam/ klausītājam. Tāpat, salīdzinoši (ar vidējo rādītāju) lielāks jauniešu īpatsvars atzīst, ka Latvijas simtgades programma padziļināja izpratni un zināšanas par Latvijas valsts vēsturi, tās attīstībā nozīmīgiem notikumiem un ļāva izjust lepnumu par valsti. Savukārt Latvijas skolas somas programma kopumā nodrošina paplašinātu jauniešu kultūras pieredzi un attīstītas kultūras vajadzības. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 6. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

Par 7. mērķa sasniegšanu liecina dati: 60,4% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas simtgades programma ļāva iesaistīties jaunu tradīciju izveidē, savukārt, “Pārskatos par Latvijas valsts simtgades pasākumu plānam 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 2017. un 2018. gadā” ir raksturoti, kādi Latvijas simtgadei veltīti mākslas darbi (mūzikā, teātrī, dejā, literatūrā, vizuālajā mākslā utt.) ir radīti. Latvijas iedzīvotāju aptaujā konstatēts, ka 45,5% iedzīvotāju Latvijas simtgades programma ļāva iepazīt Latvijas simtgades programmas ietvaros radītus mākslas darbus (literatūrā, kino, mūzikā, teātrī, dejā, vizuālajā mākslā, starpdisciplināros projektos, izstādes, muzeju ekspozīcijas). Pagaidām nav veikta uzskaitē, cik jauni kultūras un dabas pieredzējuma formāti radīti Latvijas skolas somas ietvaros. Latvijas simtgades ietvaros radīto paliekošo vērtību novērtējums sniegts jau ziņojuma sadaļā, kur izvērtēta programmas atbilstība otrajai prioritātei (“Norises spēju rast aizsākumu vai sniegt inovatīvu risinājumu Latvijas valsts simtgades svinību laikā un nostiprināties kā paliekošai vērtībai un tradīcijai”). Tomēr jāuzsver, ka Latvijas iedzīvotāji atzīst, ka nākotnē noteikti jāturpina atbalsts Latvijas filmu jaunradei (34% respondentu), Latvijas skolas somas programmai (27%) un Baltā galdauta tradīcijai (26%), kas aizsākta tieši Latvijas simtgades programmas ietvaros. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz 7. mērķa sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

“Pārskatos par Latvijas valsts simtgades pasākumu plānam 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 2017. un 2018. gadā” ir raksturoti publiskās diplomātijas pasākumi Latvijā un ārvalstīs. Latvijas iedzīvotāju aptaujā konstatēts, ka 61,8% iedzīvotāju Latvijas simtgades programma ļāva iegūt informāciju par Latvijas starptautiskajām un kultūras diplomātijas aktivitātēm, kas veltītas Latvijas simtgadei. Minētie dati liecina, ka programmas aktivitātes ir vērstas uz **8. mērķa** sasniegšanu un tiek nodrošināta ietekme definēto rezultātu jomās.

Latvijas simtgades svinību Programmas ietekmes izvērtējums ļauj konstatēt **Programmas ieviešanas sekmējošos un kavējošos faktoros** dažādos programmas aspektos: pārvaldības sistēmas, Programmas kvalitātes, dažādu pušu iesaistes programmas īstenošanā, komunikācijā, datu uzkrāšanas un pieejamība analīzē, kur pēdējais aspekts ir nozīmīgs, domājot par Programmas gala izvērtējuma iespējām. **Programmas ieviešanas sekmējošie faktori ir: efektīva pārvaldība, ko sekmēja** Personāla (Latvijas Simtgades biroja, Kultūras ministrijas amatpersonu, konkrēti kultūras ministres) kompetence un kapacitāte, pēctecība ar iepriekš rīkotajiem lielajiem pasākumiem (Rīga – Eiropas Kultūras galvaspilsēta 2014, Latvijas Prezidentūra EP), spēja pārlicinoši uzņemties koordinējošo lomu. Veiksmīga horizontālās pārvaldes struktūras izveide, aktīva un proaktīva dažādu partneru iesaiste programmas realizācijā. Iedzīvotāju un uzņēmumu aktivitāte, līdzfinansējot un finansējot simtgades pasākumus un iniciatīvas, pamata finansējuma stabilitāte un stabils politiskais atbalsts. **Sabiedrības grupu iesaiste** Latvijas simtgades svinību ideju izstrādē tālāk nodrošināja viņu aktīvu līdzdalību aktivitātēs un palīdzēja sasniegt Latvijas simtgades mērķus. **Programmas kvalitāti** nodrošināja tās daudzdimensionalitāte un dinamika, kultūras, mākslas un citu radošu iniciatīvu atbalsts, kas ļāva izmantot mākslas izteiksmes līdzekļus, lai simboliskā veidā komunicētu Latvijas simtgadei nozīmīgus vēstījumus. Programmas kvalitāti nodrošināja spēja uzrunāt dažādas mērķauditorijas. Svētku ilgums (pieci gadi) ļauj radīt paliekošus efektus, dod iespēju iesakņoties atsevišķiem pasākumiem. Programmas būtiska priekšrocība ir augsta iedzīvotāju un dažādu organizāciju aktivitāte, nodrošinot līdzdalību Latvijas simtgades svinībās, nākot ar savām iniciatīvām, papildinot Programmu; plaša spēlētāju loka iesaiste, t.sk. ģeogrāfiski plašs pārklājums, iesaistot arī spēlētājus no mazām apdzīvotām vietām, individuālus cilvēkus, ģimenes, reģionus u.tml., veido svētku iekļaujošu efektu. Liela nozīme ir arī svētku starptautiskajai dimensijai, veiksmīgai diasporas organizācijai un indivīdu iesaistei, Latvijas un starptautisko partneru iesaistei, sinerģijai kultūras un publiskās diplomātijas programmās. Programmas **komunikāciju sekmēja** pārdomāta komunikācijas stratēģija; augsta mediju atsaucība Latvijas simtgades notikumiem un notikumu ievērojamā rezonanse, veiksmīga un noturīga sadarbība ar sabiedriskajiem un privātajiem masu medijiem, prasmīgi izmantoti sociālie mediji. **Datu uzkrāšana un pieejamība analīzei noderīgi ir** Simtgades biroja mājas lapā daļēji pieejami institūciju pārskati par nacionālā pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanu, kas ir saturiski bagāts datu avots. Simtgades biroja mājas lapā izveidots aktivitāšu kalendārs; mirkļbirku mākonis ļauj meklēt dažādas iniciatīvas un norises. VKKF mājas lapā pieejami visus Latvijas simtgades konkursu rezultāti, kuros norādīts īstenošanu juridiskais statuss. Daudzu institūciju mājas lapās atrodama informācija preseī, kas sniedz detalizētāku ieskatu nacionālā pasākumu plāna un papildus īstenoto pasākumu norisē. Tas palīdz iegūt zināmu ieskatu notikušajā un rezultātos.

Programmas ieviešanas kavējošie faktori ir: efektīvas pārvaldības īstenošanu kavēja iesaistīto pušu daudzveidība un sadarbības ievērojamie mērogi nozīmē arī sarežģītu pārvaldības, koordinācijas un komunikācijas modeli. Daļēji šo apgrūtina arī Rīcības komitejā iesaistīto pārstāvju vairākkārtēja maiņa, vēlēšanu u.c. rezultātā mainoties institūciju amatpersonām. Nepieciešamība pasākumu organizēšanā un lēmumu izmaiņu apstiprināšanā sekot formālām procedūrām, birokrātiskiem noteikumiem (Latvijas Simtgades birojs ir Kultūras ministrijas struktūrvienība; visas izmaiņas jāapstiprina Ministru Kabinētā). Šī negatīvā aspekta ietekmi mazināja Simtgades biroja fleksibilitāte, darbinieku atsaucība, spēja reaģēt uz izmaiņām. Simtgades biroja darbinieku relatīvi nelielais skaits iepretī ārkārtīgi plašajam koordinēšanas un organizēšanas darba apjomam, kas palielina izdegšanas iespējamību intensīvos apstākļos ilgākā laika posmā. Administratīvais slogs nacionālā pasākumu plāna īstenošanai – atskaitīšanās vairākām institūcijām. Politiski ekonomisko apstākļu ietekme (vēlēšanas, politiku un amatpersonu maiņa, bankas ABLV likvidācija, kas atstāja ietekmi uz visu kultūras sektora finansējumu, t.sk. Latvijas simtgades programmas projektu līdzfinansējumu), kam tomēr tika atrasts risinājums un tas neradīja būtiskus satricinājumus. **Programmas ieviešanu apgrūtina** laika ziņā izvērstā

pasākumu norise, ar risku radīt nogurumu kultūras operatoru vidū, grūtības noturēt komunikāciju vienlīdz aktīvu. Augsti piesātinātā pasākumu un iniciatīvu programmā dažām iniciatīvām varēja rasties grūtības ar dažādas puses savienjoša īstenošanas mehānisma izveidi un “noturēšanu”, kā tas notika ar iniciatīvu dāvināt brīvprātīgā laiku simtgades rīkošanai. Daudzdimensionāla un dinamiska programma dažbrīd radīja arī sadrumstalotības risku, īpaši dažādu auditoriju uzrunāšanā. Atvērtā ietvara koncepts, piederības zīmes pieejamība dažbrīd raisīja komentētāju pārmetumus. **Iesaistes un līdzdalības nodrošinājumu apgrūtināja** programmas pieeja, vērsties pie visas Latvijas sabiedrības un izvēloties nesegmentēt auditoriju; tas varēja radīt izaicinājumus sasniegt atsevišķas grūtāk iesaistāmas mērķgrupas. Zināmā sabiedrības daļā tomēr saglabājās nevēlēšanās iesaistīties, kā arī tika pausta neizpratne/skepsse/kritika par publiskās naudas izmantošanu valsts dzimšanas dienas svinībām. Depopulācija ārpus lielajām pilsētām radīja zināmus draudus līdzdalīgai, svētku noskaņu radošai pasākumu norisei. Jauniešu pārstāvniecības un ierastās līdzdalības formas ne vienmēr atbilst mūsdienu jauniešu prioritātēm, iespējām, ierobežojumiem. Intensīvajā programmas īstenošanas gaitā ne vienmēr sniegts pietiekams (sadzīvisks) atbalsts brīvprātīgo darbam. Ievērojams darba apjoms var mazināt iespējas izvērtēt kļūdas un identificēt to risinājumus, dokumentēt labo pieredzi turpmākai izmantošanai. **Komunikācijas šķēršļus veidoja** mediju plaša reakcija uz atsevišķu pasākumu/radošo neveiksmju kvalitāti, kas radīja negatīvu efektu sabiedriskajā telpā un nevajadzīgu administratīvo resursu patēriņu. **Datu uzkrāšana un pieejamība analīzei** notika pietiekami efektīvi, jo tikai daļēji pieejami pārskatu dati par nacionālā pasākumu plāna 2017.–2021. gadam (tie līdz šim nebija jāsniedz institūcijām, kas finansē pasākumus no sava pamatbudžeta). Līdz šim pārskatos lietoti dažādi veidi pasākumu mērķu, mērķgrupu, sadarbības partneru veidu, paliekošo vērtību definēšanai. VKKF datu uzkrāšanas sistēma neparedz iespēju analizēt atbalstīto projektu mērķus un mērķgrupas. Simtgades biroja pasākumu kalendāra kategorijas nekonsekvantas un nepārskatāmas: tajā ietvertas divas mērķgrupas, divi īpašie nacionālā pasākumu plāna pasākumi, bet pārējais ir atsevišķi kultūras pasākumu veidi. Tas ierobežo iespējas analizēt datus par notikušo/paveikto.

7.3. Pārvaldība un pārstāvība. Līdzdalīgas pārvaldības modeļa attīstība; tautsaimniecības nozaru, valsts pārvaldes struktūru un pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu pārstāvība. Programmas institucionalizācija

Latvijas valsts simtgades programma tās pārvaldības un izvirzīto mērķu sasniegšanas kontekstā vērtējama kā Latvijā (līdz šim) viskomplicētākais, laika ziņā ietilpīgākais pasākumu kopums (programmas norise ilgst piecus gadus no 2017. līdz 2021. gadam, organizatoriskie darbi uzsākti jau 2014.–2015. gadā).

Latvijas valsts simtgades pārvaldībā tika izvēlēts plurālistiskais modelis, kas iekļauj dažādu aktoru sadarbību programmas veidošanā. Tiek uzskatīts, ka projektu un sasniegto rezultātu ilgtspēja ir ievērojami lielāka tieši šajā modelī, jo programma un tajā iekļautie projekti tiek veidoti sasaistē ar vietējo un reģionālo attīstību.

Latvijas valsts simtgades svinību rīkošanai tika izveidota **daudzpakāpju pārvaldības sistēma, iesaistot dažādas valsts un pašvaldību institūcijas un nodrošinot plašu diskusijās balstītu konsultatīvu sistēmu**, kas nodrošināja dažādu iesaistīto pušu pārstāvību un augšupvērstu (angl. *bottom up*) pieeju programmas veidošanas un lēmumu pieņemšanas procesā. Caur atsevišķām darba grupām un komitejām tika nostiprināta sadarbība ar konkrētām mērķgrupām. Kā arī pārvaldības struktūra nodrošināja sinerģiju starp dažādiem iesaistītajiem spēlētājiem – ministrijām, nevalstiskajām organizācijām, tautsaimniecības nozarēm, kultūras jomas pārstāvjiem, reģionu pārstāvjiem.

Saskaņā ar simtgades svinību programmatiskajiem uzstādījumiem radās nepieciešamība pēc plašas sabiedrības iesaistes, meklējot arī jaunas formas, tai skaitā pārvaldībā iesaistot ne tikai dažādu nozaru institūcijas, bet veidojot t.s. **līdzdalīgo pārvaldību**. Līdzdalīga pārvaldība un partnerība ar sabiedrību – ir priekšnosacījumi, lai mērķus un programmu izveidotu tādu, kas atbilst iedzīvotāju kultūras vajadzībām un interesēm, līdz ar to – ir būtiska ne tikai daži, bet ir ar plašāku ietekmi uz sabiedrību un kopienām, tādējādi veiksmīgāk nodrošinot arī programmas ilgtspēju.

Latvijas valsts simtgades svinību programmas izstrādē līdzdalīgas pārvaldības principu izmantošana tika piemērota gan Programmas izstrādes, gan tās ieviešanas posmā. Sabiedrības līdzdalība bija būtisks aspekts jau no programmas izstrādes pirmsākumiem, turklāt tas noteica gan programmas mērķus, gan izveides principus, gan komunikācijas vadlīnijas.

Kā Programmas mērķu sasniegšanai atbilstoši vērtējami Programmas Nacionālā pasākumu plāna īstenošanas principi: veidot pasākumu saturu augšupvērsti un kopīgi definētu mērķu ietvarā, iesaistīt pasākumu īstenošanā nozares esošo sadarbības partneru loku un arī paplašināt to. Rezultātā tiek izcelts katras nozares devums un tiek veicināta sabiedrības iesaiste caur katras nozares tematiku, nozares institūciju, profesionālo organizāciju, sadarbības partneru tīklu mērķtiecīgi veidoti pasākumiem. No pārvaldības viedokļa, šādas Programmas ieviešanā bija iecerēts savienot vienas institūcijas koordinējošo lomu un katras iesaistītās puses individuālu atbildību un sadarbību Programmas Nacionālā pasākumu plāna īstenošanas monitorēšanā.

Valsts simtgades svinību koncepcijas veidošana 2014.–2015. gadā bija iekļaujošs un atvērts process, kura gaitā notika plašs dialogs ar dažādām sociālajām grupām un dažādām tautsaimniecības nozarēm. Nozaru aspekts (sinerģija, sadarbība, arī Baltijas dimensija) tika iezīmēts koncepcijas veidošanā jau no paša procesa sākuma, palīdzot radīt kopīgas idejas nozarēm un institūcijām, kuras ikdienā ar informāciju apmainās visai ierobežoti. Sadarbība turpinājās arī Nacionālā pasākumu plāna veidošanā un īstenošanā, īpašu lomu uzņēmoties Latvijas valsts simtgades birojam. Nacionālais pasākumu plāns atspoguļo sadarbības procesu, jo lielākajā daļā plānoto pasākumu (70%) īstenošanā atbildība paredzēta vairāk nekā viena veida, vienas nozares institūcijai. Var secināt, ka sekmīgi īstenots mērķis veidot starpnozaru saturu un īstenot to sadarbībā.

Valsts simtgades svinību koncepcijas veidošanā īpaša, divējāda loma bija kultūras nozarei. Tās centrālā pārvaldes institūcija Kultūras ministrija (un Simtgades birojs) bija visas Programmas procesa virzītāja un koordinētāja, vienlaikus kultūras nozare jau sākot ar 2014. gadu gan iesaistījās ideju radīšanā par programmas lielnotikumiem, gan radīja idejas par kultūras nozares pasākumiem. Tomēr procesā bija iespēja piedalīties ikkatrai nozarei, piesakot pasākumu idejas caur nozares ministrijām un to iestāžu un struktūrvienību tīklu.

Visu nozaru iesaiste ir bijusi nozīmīga programmas iezīme. Par to liecina sekojošais: visu nozaru ministriju un nozares pārstāvošo profesionālo jumta asociāciju (LDDK, LTRK) pārstāvniecība Latvijas valsts simtgades Rīcības komitejā, kas nozīmē arī indikatīvā svinību pasākumu budžeta izstrādes procesu sadarbībā ar nozarēm; nozaru pārstāvniecība Latvijas valsts simtgades svētku radošajā padomē, īpašo pasākumu darba grupās; no valsts budžeta mērķprogrammas īstenojamo pasākumu individuāla atspoguļošana Nacionālajā pasākumu plānā, ar atbildību atskaitīties par sasniegtajiem rezultātiem, kas liecina par dažādu nozaru īstenojamo pasākumu (no nelieliem līdz ilggadējiem un ievērojama mēroga) vienlīdz nozīmīgo statusu; plaša mēroga starpnozaru sadarbība Nacionālā pasākumu plāna veidošanā, kā rezultātā gandrīz 70% pasākumu atbildība ir kolektīva; plašs nozares dalībnieku un sadarbības partneru iesaistošs īstenojamo pasākumu; radošas idejas sabiedrības iesaistei; ievērojama Latvijas valsts simtgades biroja sadarbības veicinātāja loma.

Pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu brīvprātīgais raksturs un atvērtais līdzdalības ietvars ierobežo šo iniciatīvu sistemātiskas kvantitatīvas uzskaites un līdz ar to – ietekmes izvērtējuma iespējas.

Secināts, ka pilsoniskās sabiedrības pārstāvniecība Programmas pārvaldībā un īstenošanā bija iespējama vairākos līmeņos: iesaistoties Programmas koncepcijas ideju radīšanā (publiskajās diskusijās); iesaistoties Programmas īstenošanai izveidotajās darba grupās, padomēs un komitejās (piemēram, Jauniešu rīcības komitejā, Rīcības komitejā, Darba grupā Latgales kongresa simtgades pasākumu organizēšanai); iesaistoties Nacionālā pasākumu plāna pasākumu īstenošanā – sadarbojoties ar kādu no nozares ministrijām vai organizācijām; piesakot savus projektus īpaši veidotu instrumentu – piemēram, VKKF, PBLA diasporas pasākumu – atbalstam; piesakot savus projektus vietējo pašvaldību konkursos (par šo sadaļu izsmeltošu datu nav, tikai ziņas Latvijas valsts simtgades biroja veidotajā notikumu kalendārā).

Būtiska loma pilsonisko iniciatīvu un līdzdalības nodrošināšanā bija tādu finanšu instrumentu izveidē kā Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogramma “Latvijai 100”, atbalsta programmai VKKF, kas vērsta uz satura radīšanu “Latvijas skolas somai” (2017. un 2018. gadā notika pavisam trīs konkursi, kuros vairāk nekā puse finansēto

projektu ir NVO iesniegti), kā arī instrumentam, kas īstenots ar īpašu KM deleģējumu PBLA "Atbalsts simtgades pasākumiem diasporas mītnes zemēs".

Īpaša loma Programmas līdzdalības dimensijas izpausmēs bija daudzām neformalizētām individuālā, ģimenes vai apkaimes līmenī veiktām aktivitātēm, kas tika simboliski pakārtotas vai veltītas valsts simtgadei.

Pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu iespējas vērtējamas kā plašas un klātesošas visos programmas īstenošanas līmeņos. Šo aktivitāšu daudzveidība un neformālais raksturs nosaka to, ka tās nav sistemātiski uzskaitāmas, t.i. nav iegūstami reprezentatīvi/kvantitatīvi dati par tām, taču kvalitatīvie dati ļauj secināt, ka aktivitāšu klāsts bijis daudzveidīgs. Īpaši atzīmējamas diasporas aktivitātes.

Iniciatīvās iesaistītie augsti novērtē gan pieejamās iespējas (tai skaitā informatīvā un organizatoriskā atbalsta saņemšanu no Simtgades biroja), gan savus guvumus – jaunu partnerību izveidi, savas darbības aktivizēšanos.

7.4. Sabiedrības iesaistes un līdzdalības novērtējums

Latvijas iedzīvotāju un mērķa grupu viedoklis par Latvijas simtgades programmu ir viens no programmas ietekmes indikatoriem. **Spēja uzrunāt, iesaistīt un saliedēt lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju un tautiešu ārvalstīs ir viens no kritērijiem Nacionālajā pasākumu plānā iekļaujamajām norisēm**, kas šī izvērtējuma kontekstā skatīta kā viena no Programmas prioritātēm. Tādēļ, Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas izvērtējumā **būtisks ir jautājums, cik sekmīgi pasākumu un norišu programma sasniegusi sabiedrību kopumā un tai skaitā konkrētas tās mērķgrupas, kurām tikusi veltīta īpaša uzmanība**. Latvijas valsts simtgades programma ir vērsta uz visu sabiedrību kopumā (kā Latvijas iedzīvotājiem, tā tautiešiem ārvalstīs), neizdalot konkrētas mērķgrupas, kurām tiktu veidoti speciāli, atšķirīgi pasākumi un aktivitātes. Tai pat laikā Latvijas valsts simtgades programmas izstrādes un īstenošanas plānošanas dokumentos tiek **akcentēta nepieciešamība īpašu uzmanību pievērst atsevišķām, konkrētām mērķgrupām** – jaunieši un bērni, seniori, mazākumtautības, tautieši ārvalstīs, reģionu iedzīvotāji, cilvēki, kuri dzīvo tālu no apdzīvotām vietām, cilvēki ar īpašām vajadzībām, ģimenes ar maziem bērniem, ārvalstu viesi (mērķgrupas, kas tiek minētas informatīvajos ziņojumos un/vai Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas „Latvijai – 100” projektu konkursa nolikumā). Lai gan atsevišķos plānošanas dokumentos tiek norādītas konkrētas mērķgrupas, tajās **nav definēta nepieciešamība veidot atsevišķus pasākumus un aktivitātes konkrētām mērķgrupām**, bet drīzāk **norādīts uz nepieciešamību īpašu uzmanību pievērst konkrēto mērķgrupu informēšanai un iesaistei jebkurā no īstenojamiem pasākumiem**. Līdz ar to secināms, ka Latvijas valsts simtgades programmā konsekventi tiek īstenoti divi diskursi. Pirmkārt, **programmas satura diskurs** – centieni programmu kopumā vērst uz visu sabiedrību, nevis veidot pasākumus konkrētu mērķgrupu segmentiem. Otrkārt, **līdzdalības nodrošināšanas diskurs** – pēc iespējas plašākas auditorijas piesaistei izmantot katrai mērķgrupai atbilstošas komunikācijas un marketinga stratēģijas, kā arī (cilvēku ar īpašām vajadzībām gadījumā) vides un pasākumu un aktivitāšu satura pieejamības apsvērumus. Šādas pieejas īstenošana pati par sevi **rosina saliedētību un sociālo iekļaušanu, sekmējot dažādu sabiedrības mērķgrupu kopdarbību**.

2017.–2019. gadu laika periodā īstenojās **aptaujas un pētījumi liecina par izteikti augstu iedzīvotāju ieinteresētību par Latvijas valsts simtgades norisēm un iesaistīšanos tajās**. 2017. gada nogalē kopumā **81% Latvijas iedzīvotāju apsvēruši iespējas iesaistīties simtgades notikumos**, tai skaitā 53% – apmeklēt speciāli organizētos pasākumus, 43% – svinēt mājās, ģimenes lokā, 14% – rosināt citus apmeklēt, izzināt, iesaistīties dažādos pasākumos, 14% – līdzdarboties un palīdzēt pasākumu norisē, 5% – īstenot savu publisku vai privātu iniciatīvu. Pētījumu kompānijas “Kantar” 2018. gada janvārī un oktobrī īstenoto aptauju dati liecina, ka **absolūtajam vairākumam jeb 80% Latvijas iedzīvotāju Latvijas valsts proklamēšanas simtā gadadiena ir vēsturiski nozīmīgs laiks un 77% iedzīvotāju atzīst, ka Latvijas valsts proklamēšanas simto gadadienu vajag atzīmēt īpašāk nekā citus gadus**. Pie tam – kopumā **vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju arī atbalsta Programmas īstenošanu piecu gadu periodā** (tai skaitā 14% – pilnībā atbalsta un 43% – drīzāk atbalsta). Šie rādītāji liecina par izteikti augstiem iedzīvotāju ieinteresētības un valsts simtgades svinēšanas pieejas un programmas atbalsta rādītājiem.

Augsta bijusi ne tikai iedzīvotāju ieinteresētība, bet arī reālā iesaistīšanās simtgades norisēs un pasākumos. Šī izvērtējuma ietvaros 2019. gadā īstenotā iedzīvotāju aptauja liecina, ka **kopumā 65% Latvijas iedzīvotāju ir bijuši iesaistīti kādās no Latvijas valsts simtgades norisēm**, tai skaitā 63% ir apmeklējuši simtgades pasākumus kā skatītāji, 33% ir piedalījušies pasākumos kā dalībnieki, 23% ir piedalījušies ideju un priekšlikumu radīšanā (ģimenē, interešu grupā, kopienā, novadā, pilsētā u.tml.) par to, kā svinēt/atzīmēt simtgadi, un vēl 23% – piedalījušies dažāda mēroga (ģimenes, interešu grupas, kopienas, novada, pilsētas, valsts) aktivitāšu organizēšanā un nodrošināšanā. **Līdzdalībā aktīvāki ir bijuši 18–24 gadīgie** (79% šīs mērķgrupas respondentu ir bijuši iesaistīti), **65–74 gadīgie** (75%), **sievietes** (73%), **vidējo izglītību ieguvušie** (70%), **latvieši** (75%), **publiskajā sektorā strādājošie** (74%), **skolēni un studenti** (84%), **iedzīvotāji ar augstākiem ģimenes ienākumiem**, virs 501 eiro uz vienu ģimenes locekli (76%), **laukos dzīvojošie** (69%), **Kurzemē dzīvojošie** (75%). **Nevienā no sociāli demogrāfiskajām grupām līdzdalība nav zemāka nekā 48%** – tas liecina, ka **valsts simtgades svinību programma sekmīgi spējusi sasniegt gan sabiedrību kopumā, gan atsevišķas tās mērķgrupas**. To, ka simtgades pasākumos un aktivitātēs izteikti sekmīgi izdevies iesaistīt jauniešus un bērnus, kā arī seniorus, savos vērtējumos norāda arī **kultūras sektora aktori** (kultūras iestāžu, pasākumu organizētāju pārstāvji). Šīs mērķgrupas aptaujā kopumā **88% respondentu norāda, ka simtgades pasākumos izdevies plaši iesaistīt jauniešus, 87%** – ka bērnus, **83%** – ģimenes ar bērniem, **70%** – seniorus. Tāpat izteikti pozitīvi tiek vērtēta diasporas iesaiste (**60%**), **uzņēmēju iesaiste (59%)**, **nevalstiskā sektora pārstāvju iesaiste (57%)**. Gandrīz puse respondentu pozitīvi vērtē arī ārvalstu tūristu (46%) un mazākumtautību (46%) iesaisti. Jāuzsver – iepriekš veikti pētījumi liecina, ka atsevišķas no šīm mērķgrupām ir grūti aktivizējamas kultūras un sociālai aktivitātei (piemēram, seniori, mazākumtautības, iedzīvotāji laukos), bet **Latvijas valsts simtgades svinību ietvaros to ir izdevies panākt izteikti sekmīgi, tādējādi stiprinot iedzīvotāju aktivitātes un līdzdalības ilgtspēju**.

Liela mēroga pasākumiem (piemēram, Rīga – Eiropas Kultūras galvaspilsēta, Rīgai 800, Latvijas valsts simtgades svinības) ir arī **plašāka ietekme uz iedzīvotāju kultūras un sociālo aktivitāti kopumā**. Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka **pēdējo piecu gadu laikā ir būtiski pieaudzis dalībnieku skaits mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos** (no 64,7 tūkst. 2014. gadā līdz 76,9 tūkst. 2018. gadā), **palielinājies muzeju apmeklējumu skaits** (no 2,66 milj. 2013. gadā līdz 3,77 milj. 2018. gadā), kā arī **pieaudzis kinoseansu apmeklējumu skaits** (no 2,31 milj. 2014. gadā līdz 2,52 milj. 2018. gadā). Savukārt 2018. gadā īstenotais kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums liecina, ka **pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri apmeklē vietējos pagasta, novada vai pilsētas svētkus** (no 62% 2008. gadā līdz 69% 2018. gadā), **apmeklē populārās mūzikas koncertus** (attiecīgi no 40% līdz 46%), kā arī pēdējo trīs gadu laikā nedaudz palielinājies to īpatsvars, kuri **apmeklē vietējās balles vai zaļumballes** (no 29% līdz 33%). Kultūras patēriņa pētījumi arī liecina, ka **izteikti pieaudzis ir to iedzīvotāju īpatsvars, kuri apmeklē pasākumus reģionos** (2018. gadā pasākumus reģionos vismaz reizi gadā apmeklēja 57% Latvijas iedzīvotāju (un tas ir būtisks pieaugums, salīdzinot ar 43% 2016. gadā)) – to veicinājusi gan koncertzāļu izveide reģionos, gan arī profesionālās mākslas pieejamības paaugstināšanās jaunos kultūras infrastruktūras objektos un dažādu atbalsta programmu ietvaros. **Iedzīvotāju kultūras un sociālās aktivitātes pieaugumu veicinājis arī pasākumu un aktivitāšu daudzveidības pieaugums – 91% kultūras sektora aktoru novērtē, ka pēdējos divos–trīs gados ir pieaugusi kultūras pasākumu daudzveidība Latvijā kopumā, un 82% – ka tieši viņu pilsētā, pagastā vai novadā.**

Latvijas valsts simtgades svinību **ilgtermiņa ietekmi iespējams vērtēt arī svinību virsmērķī definētā aspektā**: stiprināt Latvijas sabiedrības piederības sajūtu valstij, mīlestību pret zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību. Īpaši jāuzsver – šādu attieksmju un vērtējumu datus jāvērtē ilgtermiņā, vismaz piecu–septiņu gadu periodā, identificējot kopējo attīstības tendenci un izvairoties interpretēt īstermiņa rādītāju svārstības. Tādēļ šajā izvērtējumā sniegtie dati ir interpretējami kā starprezultāti un simtgades svinību programmas ilgtermiņa ietekme padziļināti būtu analizējama pēc programmas noslēgšanās 2021.–2022. gadā. Tomēr jau esošie dati un attīstības tendences liecina – **pēdējo 10 gadu periodā dažādi rādītāji, kas tieši un netieši raksturo Latvijas iedzīvotāju piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, ir būtiski pieauguši**. Piemēram, **to, ka ir Latvijas patrioti, 2009. gadā apgalvoja 64% iedzīvotāju, bet 2019. gadā jau 71%**. Ar to, ka ir Latvijas pilsonis un iedzīvotājs, 2009. gadā lepojās 52% iedzīvotāju, bet 2019. gadā jau 73%. 2019. gadā 56% iedzīvotāju uzskata, ka Latvija ir labāka nekā lielākā daļa citu valstu (2009. gadā šis rādītājs bija tikai 35%), 76% novērtē,

ka nevar palikt vienaldzīgi, ja apkārtējie izrāda necieņu pret valsts simboliem (2009. gadā: 67%). **Pieaugošu dinamiku uzrāda arī rādītāji par iedzīvotāju piederības izjūtu konkrētām teritoriālajām vienībām.** Salīdzinot ar 2009. gadu, īpaši izteikti pieaugusi identificēšanās ar Eiropas Savienību – no 38% līdz 65% 2019. gadā. Pozitīva dinamika ir arī piederības izjūtai Latvijai (no 82% līdz 89%), savam reģionam (no 83% līdz 89%), savam ciemam, pagastam, pilsētai (no 84% līdz 90%). Pētījumu centra SKDS dati liecina, ka kopš 1998. gada **būtiski pieaudzis arī Latvijas iedzīvotāju sociālais kapitāls** – ja 1998. gadā tikai 34% novērtēja, ka lielākajai daļai cilvēku var uzticēties, tad 2017. gadā jau 45%.

Kopumā dažādu pētījumu dati liecina, ka ir novērojama gan liela sabiedrības interese par Latvijas simtgades svinību programmu, gan arī izteikti augsti personīgās līdzdalības un iesaistīšanās rādītāji. **Lai gan ilgtermiņa ietekmi varēs pilnvērtīgi izvērtēt tikai pēc simtgades svinību programmas noslēgšanās, jau šobrīd iespējams apgalvot, ka tai ir ietekme uz plašākiem sociāliem, pilsoniskiem un kultūras procesiem un vērtībām** – ir pieaugusi iedzīvotāju identificēšanās ar Latviju un Eiropas Savienību, pieaugusi kultūras pasākumu daudzveidība, augusi iedzīvotāju iesaiste vairāku kultūras patēriņa aktivitāšu aspektā, kā arī pieaudzis iedzīvotāju sociālais kapitāls.

7.5. Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši valsts simtgades programmas virsmērķim un mērķiem

Simgades svinību atvērtās koncepcijas dēļ ir neiespējami noteikt absolūto finansējuma ieguldījumu apjomu Latvijas simtgades svinību nodrošināšanā, jo finansēšanā piedalījās un piedalās dažādas institūcijas, to rīkotie pasākumi tiek segti no dažādiem avotiem. Gan šajā Programmas starpposma novērtējumā, gan gala novērtējumā būs iespējams uzskaitīt tikai valsts papildus piešķirto finansējumu un resoru iekšējo pašfinansējumu, kas ieguldīts uz Latvijas simtgades svinību mērķiem vērstās aktivitātēs.

Jāsecina, ka Latvijas valsts simtgades programmas plānošanā un, jo īpaši ieviešanā periodā no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim tika koncentrēts finansējums no daudzveidīgiem avotiem: valsts budžeta papildus piešķirtais finansējums; resoru pašfinansējums; pašvaldību finansējums; privātais un atbalstītāju finansējums; starptautiskais finansējums. Latvijas valsts simtgades svinību Programmas īstenošanai izmantotais plašais finansējumu avotu klāsts kvantitatīva izteiksmē nav pilnībā uzskaitāms un apzināms. Lielai Programmas uzdevumu daļai to izpildē tika izmantots kombinēts (finansējuma avotu izteiksmē) finansējums, kas lielā daļā gadījumu ļāva izpildīt Programmas uzdevumus saturiski jēgietilpīgāk, augstākā mākslinieciskā kvalitātē vai ļāva sasniegt lielākus auditorijas apjomus. Vienota finansējuma izlietojuma atskaitīšanās sistēma izveidota tikai par vienu no avotiem – valsts budžeta papildus piešķirto finansējumu, kas daudzos gadījumos ir tikai viens no avotiem konkrētas aktivitātes īstenošanā. Minētais apgrūtina finansiālo ieguldījumu efektivitātes noteikšanu, taču plānotā finansējuma ieguldījumu analīze ļauj atzīt ieguldījumu atbilstību normatīvajam regulējumam. Plānotā finansējuma un ieguldīta finansējuma analīze liecina, ka finansējums izlietots atbilstoši plānam aktivitātēs, par kuru izpildi ir iesniegti pilnvērtīgi aizpildīti pārskati/atskaites. Kopumā iesniegto pārskatu analīze liecina, ka papildus finansējums ir izmantots Nacionālajā pasākumu plānā iekļauto aktivitāšu īstenošanai.

Ieguldījumu atbilstība plānotajiem Latvijas simtgades svinību programmas virsmērķim un mērķiem ir viens no galvenajiem ieguldījumu efektivitātes rādītājiem, tomēr, pastāvot šī brīža ieguldījumu atskaites sistēmai, ir visai komplicēti noteikt konkrētu ieguldījumu saikni ar konkrētiem Programmas mērķiem. Izmantojot ekspertu paneli, izvērtējuma gaitā veikta visu Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu kartēšana iepretim Programmas mērķiem, kas ļāva fiksēt formālu Plānā iekļauto aktivitāšu atbilstību programmas virsmērķim un mērķiem. Arī vērtējot Programmas efektus, balstoties uz Latvijas iedzīvotāju aptaujas datiem un ekspertu spriedumiem, ir secināms, ka Latvijas simtgades svinību aktivitātes ir sasniegušas gan Programmas virsmērķi, gan mērķus (skat. ziņojuma nodaļu “Latvijas valsts simtgades programmas sagatavošanas un īstenošanas satura un procesa atbilstība izvirzītajiem mērķiem un pieejai”), tomēr pastāvot līdzšinējai Pasākumu saturiskā pārskata aizpildes praksei, nav iespējams identificēt konkrētu aktivitāšu viennozīmīgi interpretējamu saikni ar Programmas mērķi vai mērķiem.

Simtgades svinību Nacionālā pasākumu plānā iekļautajiem pasākumiem, kas finansēti no **valsts budžeta papildus piešķirtā finansējuma**, ir iespējams izsekot, to ieguldījumi ir pakārtoti pastāvošā normatīvā regulējuma prasībām. Tomēr, stingrāka pieeju iesniegto pārskatu pārbaudēm, lai nodrošinātu atbilstošu un pareizu finansējuma saņēmēju iesniegto atskaišu un izdevumu pārbaudi un to attiecināšanu izdevumos, uzlabotu iekšējās kontroles sistēmu par iesniegto finansējuma saņēmēju atskaišu pārbaudi. Ieteicams izstrādāt vadlīnijas pārskatu aizpildīšanai, lai pārskatos iesniegtā informācija būtu savstarpēji salīdzināma un izmantojama Programmas gala novērtējumā 2022. gadā.

Tā kā šī brīža atskaitīšanās sistēma neļauj iegūt priekšstatu par **resoru pašfinansējuma** ieguldījumu saikni ar Programmas virsmērķi un mērķiem, tad secinām, ka Latvijas valsts simtgades Rīcības komitejai nepieciešams savlaicīgi izveidot visiem resoriem, kuri piedalījās valsts simtgades svinību Nacionālā pasākuma plāna īstenošanā, pieņemamu un saprotamu atskaites formu, ar kuras palīdzību uzskaitīt pašfinansējumu, par kuru Kultūras ministrija atskaitīsies 2022. gadā.

7.6. Publicitātes un tēla veidošanas stratēģiju loma mērķgrupu sasniegšanā un Latvijas valsts simtgades programmas mērķu sasniegšanā

Viens no valsts simtgades svinību programmas veiksmīgas norises būtiskākajiem kritērijiem ir komunikācijas nodrošināšana un plānotu komunikācija aktivitāšu īstenošana. Atbilstoši programmas mērķiem **izstrādāta daudzveidīgu komunikācijas kanālu un nacionāla līmeņa notikumu publicitātes stratēģija, kuras īstenošanu nodrošināja pieejama iesaistes un līdzdalības instrumentu platforma.**

Lai gan simtgades svinību komunikācijas plāns ietver salīdzinoši daudz un dažādus principus, kā, piemēram, sešas komunikācijas vadlīnijas, tik pat daudzas galvenās komunikācijas tēmas un vairākas tēmām pakārtotas apakštēmas, svētku programmas **komunikācijas ieviešanas process ir strukturēts, decentralizēti koordinēts, kas nodrošina horizontālu komunikācijas un sadarbības platformu**, ļaujot programmas pasākumu ieviešanai un dalībniekiem pilnveidot un jaunradīt pasākumus, saturu un komunikācijas aktivitātes.

Daudzveidīgais tematiskais simtgades svinību programmas saturs un pasākumu plāns nodrošina pastāvīgu komunikāciju ar unikālu un aktuālu oriģinālsaturu – Latvijas valstiskuma stāsta pieredzi, atklājot nezināmas notikumu lappuses, godinot valsts dibinātājus un dažādus valsts veidošanas atslēgas brīžus. Laikā nepārtraukta programmas virskomunikācija sekmē vienota vēstījuma nostiprināšanos mērķgrupās, ko veicina arī augstā iedzīvotāju līdzdalība un pašiniciatīvā balstīto aktivitāšu popularitāte.

Latvija valsts simtgades programma ir ļoti apjomīgs un daudzpusīgs norišu kopums, ko veido un realizē valsts pārvaldes institūcijas, NVO, sabiedrības kopienu grupas, uzņēmēji un ikviens interesents. Atbilstoši komunikācijas pasākumu un publicitātes plāna īstenošanā tika izmantots plašs integrētas komunikācijas kanālu klāsts, kas nodrošināja pieejamu, aktuālu, izsekojamu un uzticamu informāciju dažādām mērķgrupām. Jāņem vērā, ka pie tik daudzpusīgas sadarbības un partnerības pastāv dažādi komunikācijas līmeņi un virzieni, mērķgrupas un informācijas kanāli, kur īpaša loma ir vienotam komunikācijas vēstījumam un grafiskajai identitātei.

Simtgades svinību programmas vienojošā komunikācijas saistviela ir valsts simtgades programmas piederības zīme un galvenais vēstījums, kas īpaši veiksmīgi nostrādāja un turpina pildīt savu mērķi. Piederības zīmē iekļautie grafiskie simboli un nozīme savienojumā ar vēstījumu “Es esmu Latvija” nepārprotami ir interpretējams kā personisks, tai pašā laikā daudzpusīgs aicinājums identificēties ar Latvijas valsti, aktīvi līdzdarboties un iekļauties simtgades svinību pasākumos. Piederības zīmes vienkāršais un lakoniskais grafiskais izpildījums, laba reputācija un pieejama lietošanas platforma ir devusi labus rezultātus – kā liecina pētījumu un konsultāciju kompānijas “Kantar” 2018. gada janvārī un oktobrī īstenotās aptaujas, Latvijas valsts simtgades svētku piederības zīmi atpazīna vai bija redzējis teju katrs pieaugušais Latvijas iedzīvotājs – 92%. Savukārt, izvērtējuma ietvaros veiktā Latvijas iedzīvotāju aptauja apliecina, ka kopumā gandrīz puse, 48% Latvijas iedzīvotāju, ir informēti par valsts simtgades vēstījumu, tai skaitā vissekmīgāk vēstījums ir sasniedzis pamatizglītību ieguvušos iedzīvotājus (66%), mājsaimnieces (64%), skolēnus un studentus (61%), Pierīgā

dzīvojošos (59%) un latviešus (58%). Piederības zīmes “Latvija 100” izmantošanas iespējas un nosacījumi veicināja plašu zīmes izmantošanu. 89,1% no “Latvija 100” zīmes lietošanas pieprasītājiem izmantoja zīmi savu produktu vai pakalpojumu mārketinga komunikācijā. Ar šo simbolisku radītie produkti, tostarp suvenīri, ir nozīmīgs ieguldījums Latvijas simtgades vizuālās redzamības palielināšanā, kā arī apliecinājums uzņēmēju un citu ieinteresēto pušu motivācijai piedalīties nozīmīgā valsts notikumā un nostiprināt piederības sajūtu savai valstij.

Uz plašo interesi par Latvijas simtgades svinību programmas norisi un programmas aktualitāti norāda informācijas meklēšana dažādos simtgades komunikācijas kanālos un informācijas avotos. Kā liecina Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati, kopumā 68% Latvijas iedzīvotāju ir meklējuši informāciju par simtgadi un ar to saistītajiem pasākumiem. Īpaši augsti rādītāji ir skolēnu un studentu mērķgrupā (89%) un 18–24 gadīgo mērķgrupā (86%), kā arī senioru (65–75 gadīgo) grupā (80%). Kā izmantotākie informācijas avoti atzīmēti interneta ziņu portāli (78%), televīzija (58%) un sociālie mediji (53%). Multimediālas komunikācijas izvēle un daudzveidīgu komunikācijas kanālu kombinācija ir atbilstoša svinību programmas komunikācijas mērķiem un mērķauditorijas sasniegšanai.

Uzņēmumu gadījumu analīze apstiprina, ka LV100 piederības zīmes izmantošanas **motīvi ir kompleksi**, kur apvienojas komerciālajās interesēs un mārketinga apsvērumos balstīta motivācija ar uzņēmuma komunikācijas un vērtību apsvērumiem. Uzņēmumu pieredzes liecina, ka veiksmīgas zīmes izmantošanā būtiska loma ir bijusi produkta veidam un galvenajam vēstījumam vai stāstam, kā arī tam, ka piederības zīme tika saistīta ar produktu. Kā būtisks veiksmes faktors daudzkārt tiek minēta arī uzņēmuma un produkta esošā un/vai vēlāmā sasaiste ar Latvijas valsti. Tiek minēti arī tādi ieguvumi, kā, piemēram, iespēja piesaistīt jaunus klientus, gūt papildu publicitāti un veidot pozitīvu uzņēmuma tēlu, gūt ekonomisku labumu, atpelnot ieguldītos līdzekļus, kā arī radīt jaunas ilgtermiņa idejas un sadarbības.

Gandrīz visos gadījumos zīmes lietojuma mērķis ir bijis gūt finansiālu labumu. Finansiāla veiksmē un peļņas palielinājums raksturīgs gadījumiem, kur zīmes izmantojuma motivācija bija kompleksa un peļņas gūšana nebija vienīgais mērķis. Tiek atzīts, ka, lai produkta pārdošana ar LV100 zīmi būtu veiksmīga, ļoti svarīgs ir uzņēmuma koncepta dziļums un iespēja produktu izmantot plašāk, arī ārpus piederības zīmes. Tāpat nozīme ir arī mārketinga aktivitātēm, t.sk. atbilstošas cenu politikas veidošanai, produkta kvalitātei un latviskajai izcelsmei. Kā būtisku aspektu uzņēmumi min arī idejas ilgspēju un izmantošanas iespējas pēc simtgades svētkiem.

Visi uzņēmumi ļoti pozitīvi un atzinīgi vērtē profesionālo sadarbību ar Kultūras ministriju un Biroju Latvijas simtgades svētku laikā.

Uzņēmumu gadījumu analīze liecina, ka uzņēmēji ir atvērti dalībai līdzīgās valsts iniciatīvās/kampaņās, iesakot nākotnē vēl vairāk stiprināt latvisko ideju, kas tiek pausta caur grafiskajiem elementiem, lai tā “nestu” ne tikai vizuālu veidolu, bet arī sajūtas, emocijas un stāstu.

PIELIKUMI

Nacionālā pasākumu plāna aktivitāšu atbilstība mērķiem

Piezīmes: norādīta pasākumu atbilstība definētajiem astoņiem mērķiem; pelēki iekrāsotas jau notikušās aktivitātes, balti – plānotās.

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
I Latvijas ciltstēvi un ciltsmātes										
2016-2021	Nacionālo bruņoto spēku militārās parādes. 11. un 18. novembrī Rīgā un 4. maijā reģionos. 2017. gadā plānots Liepājā.	x	x			x				Aizsardzības ministrija / Nacionālie bruņotie spēki
2017.03.	Latvijas Centrālās padomes memoranda piemiņai veltīti pasākumi, tai skaitā, piemiņas plāksnes atklāšana ēkā, kurā parakstīja memorandu (Torņakalna iela 15). Sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju un Kara muzeju.	x						x		Latvijas Republikas Saeima
2017.11.10.-11.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Starptautiska starpnozaru konference.	x	x		x		x			Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2018-2019	Dokumentāli izglītojoša filma skolām par Cēsu kaujām. Balstoties uz kauju vēsturiskajiem materiāliem un dalībnieku dokumentētajām intervijām, kas skolēniem uzskatāmā veidā parādīs Cēsu kauju nozīmi Latvijas vēsturē un tā laika jauniešu patriotismu. Filmu izrādīs Latvijas un Igaunijas skolās.	x	x		x	x	x			Kultūras ministrija sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldību
2018.01.	Virtuālā enciklopēdija "100 nozīmīgas personas Latvijas medicīnas vēsturē" par medicīnas nozares personālijām un sasniegumiem, veicinot pieejamību medicīnas vēstures izpētei, popularizēšanai un nacionālās apziņas stiprināšanai.	x			x			x		Veselības ministrija / P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs
2018.01.-03.	Ceļveža "Pulkveža O. Kalpaka bataljona cīņu vietas" izveide. Ceļvedis iepazīstinās ar 1. latviešu atsevišķā bataljona cīņu vietām un notikumiem 1918./1919. gada ziemā un 1919. gada pavasarī.	x			x	x		x		Aizsardzības ministrija / Latvijas Kara muzejs
2018.03.	Latviešu tautas dziesmu dziedāšanas sacensības skolu jaunatnei "Lakstīgala", vienlaikus atzīmējot pasākuma idejas autora – pedagoga un kordiriģenta R. Zuikas 105. dzimšanas dienu.			x	x		x			Izglītības un zinātnes ministrija / Valsts izglītības satura centrs
2018.05.	Slavas aleja "Ārstu zvaigžņu taka" P. Stradiņa Medicīnas muzeja teritorijā apvienos esošos un bijušos Latvijas mediķus, kas devuši nozīmīgu ieguldījumu nozares attīstībā un pilnveidošanā.	x			x			x		Veselības ministrija / P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018.08.	Trīsdimensionāls multimedīāls uzvedums "No sapņa līdz sapnim" uz Lielupes. Zemgale kā četru prezidentu šūpulis. Latvijas valsts tapšanas pirmie 20 gadi un Latvija nākamās paaudzes sapņos.	x			x			x		Jelgava
2018.10.-12.	Publisku lekciju cikls P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā atspoguļojot medicīnas attīstību, iespējas, problēmas un personālijas valsts veidošanās pirmsākumos. Liela daļa medicīnas personāla bija iesaistījusies valsts veidošanās procesā. Pieredzējuši medicīnas vēsturnieki klausītājiem skaidros, kas notika ar šiem ārstiem, kā attīstījās medicīnas nozare, kā tika atjaunota augstākā medicīniskā izglītība un kādas paralēles varam vilkt ar šodienas veselības aprūpi.	x			x	x				Veselības ministrija / P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs
2018.11.18.	Augstāko Latvijas valsts apbalvojumu pasniegšana. Triju Zvaigžņu ordeņa un tā goda zīmju, Viestura ordeņa un tā goda zīmju, Atzinības krusta un tā goda zīmju pasniegšana. Valsts augstākos apbalvojumus pasniedz Valsts prezidents par sevišķiem nopelniem Tēvijas labā, par sevišķiem militāriem nopelniem, kā arī par sevišķiem nopelniem valsts neatkarības aizstāvēšanā, valsts drošības un sabiedriskās kārtības uzturēšanā un nostiprināšanā, valsts robežas apsargāšanā, par izcilu Tēvijas mīlestību un par sevišķiem nopelniem valsts, sabiedriskajā, kultūras, zinātnes, sporta un izglītības darbā.		x		x	x		x		Valsts prezidenta kanceleja
2018.12.05.	Brīvprātīgo godināšana ar Goda zīmes pasniegšanu starptautiskajā brīvprātīgo dienā. Īpaši pasākumi Latgalē, Kurzemē, Vidzemē, Zemgalē, Rīgā. Sadarbībā ar dažādām valsts pārvaldes institūcijām Labklājības ministriju, Izglītības un zinātnes ministriju, Nodarbinātības valsts aģentūru, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru u. c.				x	x	x			Labklājības ministrija
2019	Latvijas Armijas štāba un Štāba bataljona dibināšanas simtgade. Tiek godināts NBS Štāba bataljons. Šis vienības karavīri ikdienā redzami Godasardzē pie Brīvības pieminekļa un Rīgas pils, kā arī pārstāvo bruņotos spēkus dažādās militārās ceremonijās, pasākumos un parādēs.	x	x		x	x	x	x		Aizsardzības ministrija / Nacionālie bruņotie spēki
2018.12.14.	"Valdības Vēstnesim – 100" izdevuma jubilejas numurs.	x						x		Tieslietu ministrija

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2019.06.-08.	Latvijas armijas dibināšanas simtgadei veltīti pasākumi, akcentējot Latvijas armijas dibināšanas posmus, brīvības cīņas.	x	x		x	x	x	x		Aizsardzības ministrija / Latvijas Kara muzejs / Nacionālie bruņotie spēki
2019.06.01.	Igaunijas un Latvijas dziesmu diena – Cimzem 205. Godinot Jāni Cimzi – personību, latviešu kultūrnācības veidotāju, tautas dziesmu vācēju un apdarinātāju, kas iegūla pirmo kordziedātāju repertuārā un padarīja iespējamus Dziesmu svētkus.	x	x		x		x	x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Valkas novada pašvaldību
2019.08.10.	"Kara flotei – 100" un Keizerlinga ballei veltīti pasākumi. Filma "Kara flotei – 100", pastmarku sērija un piemiņas medaļa "Kara flotei – 100", Baltijas jūras valstu un NATO valstu Jūras spēku vadību un kuģus pasākums Rīgā.	x	x		x	x	x	x		Aizsardzības ministrija / Nacionālie bruņotie spēki
2019.09.14.	Jānim Čakstem – 160.	x			x	x	x	x	x	Latvijas Republikas Saeima
II Latvijas valstiskuma veidošanās ceļi										
2016-2017	Dokumentāro liecību izstāde "Somu jēgeri Latvijā". Virtuāla izstāde iepazīstina ar Pirmā pasaules kara laikā dibināto somu nacionālo militāro vienību – jēgeriem un to gaitām Latvijā, Latvijas un Somijas Republiku tapšanu, atklāj kopīgo un atšķirīgo Somijas un Latvijas valstu veidošanās un tapšanas procesā un sniegs ieskatu jēgeru tradīciju kopšanu mūsdienās. Izstāde būs pieejama Latvijas Nacionālā arhīva, Liepājas Svētās Trīsvienības katedrāles un Somijas Nacionālā arhīva mājaslapās.	x	x			x		x	x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais arhīvs
2016-2017	Īpaši Latvijas simtgadei veltīts pasākumu kopums un digitālu resursu izveide par Latvijas vēsturi.	x	x			x		x		Valsts kanceleja
2016-2022	Muzeju nakts (katra gada maijā) Saeimas namā.	x	x		x		x	x	x	Latvijas Republikas Saeima
2016-2022	Atvērto durvju diena (katra gada septembrī) Saeimas namā.	x	x		x		x	x	x	Latvijas Republikas Saeima
2016.05.	Grāmata "Deviņu vīru spēks. Stāsti par deviņiem Ministru prezidentiem 1918-1940" par Ministru prezidentiem starpkaru periodā (2016) latviešu valodā.	x	x		x	x		x		Valsts kanceleja
2016.11.18.	Saeimas svinīgā sēde.	x	x			x			x	Latvijas Republikas Saeima
2017-2018	Pasākumu kopums uzņēmējdarbības veicējiem, kas mudina izstrādāt biznesa idejas un atbalsta gan ar mentoringu un citiem nefinansiāliem mehānismiem, gan naudas balvām. Īpaši Latvijas valsts simtgades kontekstā uzsvāru tiek likts uz Latvijas diasporu ārvalstīs, veicinot viņu iesaisti uzņēmējdarbībā un,		x		x	x			x	Ekonomikas ministrija / "Attīstības finanšu institūcija Altum"

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
	iespējams, veicinot viņu atgriešanos Latvijā.									
2017-2018	Dokumentālās filmas par Valsts policiju, Valsts robežsardzei un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu no vēstures līdz mūsdienām , veidojot Latvijas valsts simtgadei veltītu stāstu par valsts sargu tēmu.	x			x	x		x		Iekšlietu ministrija
2017-2018	Interaktīva ekspozīcija bērniem un jauniešiem "Brīvības cīņas 1918–1920. Ceļojums laikā" par Brīvības cīņu vēsturiskajiem notikumiem. Ekspozīcija ļaus izmēģināt tehnoloģijas un modeļu būves tehniskās un vizuālās iespējas.	x				x	x	x		Kultūras ministrija sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldību
2017-2019	Tematiskās tautas ekskursijas ar vilcienu pa Latviešu inteliģences pirmā pasaules kara bēgļu ceļu – Rīga-Cēsis-Valmiera-Valka 2017. gadā un Rīga-Liepāja, Rīga-Jelgava 2019. gadā , kas dos iespēju izpētīt Latviju un tās vēsturi no cita skatupunkta.	x			x	x			x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Valkas novada pašvaldību
2018-2019	Simtgades maršruts – 100. autobuss. Tematiskā ekskursija pa Latvijas valsts izveidošanā nozīmīgiem objektiem Rīgā.	x		x	x					Rīgas pilsētas pašvaldība
2017-2019	Starptautisks uzņēmējdarbības forums "Atklāj Latviju". Konferenču cikls novembrī, katru gadu izceļot būtiskākus akcentus, savu kulmināciju sasniedzot 2018. gadā.		x		x				x	Ekonomikas ministrija / Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
2017-2021	Grāmata "1920.–1925. gadi Latvijas Republikas Valdības sēžu protokolos, notikumos, atmiņās" 3 sējumos. Grāmata iecerēta kā turpinājums stāstam par Latvijas valsts nodibināšanu un aizstāvēšanu Brīvības cīņās, ko Valsts kanceleja kopīgi ar nacionālajām atmiņas institūcijām iesāka grāmatā "1918.–1920. gadi Latvijas Republikas Pagaidu valdības sēžu protokolos, notikumos, atmiņās".	x			x	x		x		Valsts kanceleja
2017.03.-2021.01.	Izstāde "Valstiskuma veidošanās ceļš. 1917–1921". Pie Latvijas Kara muzeja ārtelpā periodiski izvietojama izstāde – Latvijas valsts veidošanas procesa nozīmīgu notikumu hronika, sākot no 1917. gada martā Valmierā dibinātās Vidzemes pagaidu zemes padomes, valsts pasludināšanas un Neatkarības kara līdz 1921. gada 26. janvārim, kad Antantes Augstākā padome nolēma atzīt Latviju <i>de iure</i> . Izstāde tiks veidota kā hronika, kas mainīsies un vadīs	x	x			x		x	x	Aizsardzības ministrija / Latvijas Kara muzejs

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
	apmeklētāju pa notikumiem nākamajos piecos gados, parādot kā mainījās domas un uzskati.									
2017.04.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. I. Pliča ceļojošā foto izstāde "Latgale sejās" atklāšana.	x		x	x				x	Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.04.- 2018.12.	Pasākumu kopums "100 gadi Latvijas zinātnē" – interaktīvā izstāde, Zinātnieku nakts, Pasaules latviešu zinātnieku kongress.		x		x				x	Izglītības un zinātnes ministrija / Valsts izglītības attīstības aģentūra
2017.04.22.- 2018.11.02.	Latvijas Radio kora īpaši simtgades svinībām radīts koncertcikls "Latvijas Gredzens" , iesaistot reģiona mūziķus, māksliniekus, tautas amatniekus, kas dos visaptverošu priekšstatu par mūsu nācijas kulturālo bagātību un diženumu – latviešu tautas lielumu pasaules kultūrtelpā. To veidos 4 cikli "Latgales gredzens. Mūža kalendārs – saules gads", "Kurzemes gredzens. Pūt, vējiņi", "Vidzemes gredzens. Iedvesmas vieta – dzīvošanas vieta", "Zemgales – Sēlijas gredzens. Dievs-daba-cilvēks", kas izskanēs četros Latvijas reģionos.	x	x	x	x		x	x		Kultūras ministrija / VSIA "Latvijas Koncerti"
2017.04.22.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Latgaliešu valodas, literatūras un kultūrvēstures olimpiāde.				x		x	x		Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.05.	Latgales kongresa simtgadei veltīti pasākumi. Par godu tam notiks dažādi pasākumi, kuros aktīvi plāno iesaistīties Zemessardze: dievkalpojums, gājiens, vēsturiskie lasījumi, Baltā galdauta svētki kādā no pilsētas ielām.	x	x				x	x		Aizsardzības ministrija / Nacionālie bruņotie spēki
2017.05.01.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Ekspozīcija un ceļojošā izstāde "Ceļojums laikā. Latgales kongresam – 100".	x		x	x				x	Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.05.03.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Grāmatu, mediju diena Latgalē.	x		x	x	x	x	x		Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.05.04.	Ekumēniskais dievkalpojums; Saeimas svinīgā sēde; Ziedu nolikšana pie Brīvības pieminekļa; Baltā galdauta svētki Saeimā; Svinīgā pieņemšana Latgales vēstniecībā "Gors".	x	x		x	x			x	Latvijas Republikas Saeima
2017.05.04.	Svinīgais svētku koncerts Latgales vēstniecībā "Gors".	x		x					x	Kultūras ministrija, Rēzeknes pašvaldība, Latvijas Republikas Saeima
2017.05.04.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Latgale vieno: pasākumu kopums Latgales vērtību popularizēšanai, Baltā galdauta svētki.	x	x	x	x	x	x	x		Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2017.05.04.	Latvijas valsts simtgades svinību atklāšana "Apskauj Latviju" – atklājot Latvijas valsts simtgades svinības, ikviens tiek aicināts pievienoties īpašā tautas akcijā, kuras centrā ir aicinājums ap Latvijas robežu iestādīt 100 "Latvijas simtgades" ozolus – Latvijas enerģētiskos sargus. Sadarbībā ar Latvijas pierobežu pašvaldībām un AS "Latvijas Valsts meži".			x	x	x	x	x		leikšlietu ministrija / Kultūras ministrija
2017.05.05.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Piemīņas vietas par godu Latgales kongresa simtgadei atklāšana un svētku gājiens.	x				x		x		Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.05.05.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. 4. pasaules latgaliešu saiets – plenārsēde un konference	x		x	x	x				Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.05.06.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Vienības namam 80: Latvijas mazākumtautību diena.	x	x	x	x		x			Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.05.07.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. 100 Latgales podi – Latgales kongresam.	x		x	x			x		Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.05.12.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Latgales atmodas ieskandināšana "Zeme, zeme, Daugaviņa".	x		x	x	x	x			Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.05.20.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Latgales mākslas svētki "Krāsas karogā".	x	x		x	x	x			Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.05.27.-28.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Latvijas Tautas mūzikas svētki.	x	x		x	x	x			Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai, Kultūras ministrija. Latvijas Nacionālais kultūras centrs sadarbībā ar Ludzas novada domi
2017.06.	Dokumentālā filma "Astoņas zvaigznes" . Askolda Sauliša pilnmetrāžas filma vizualizēs Latvijas valsts pirmsākumus, Brīvības cīņas un strēlnieku varonību, veltīta strēlnieku simtgadei un Nacionālo bruņoto spēku izaugsmi.	x	x		x	x		x		Aizsardzības ministrija
2017.06.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Starptautiskais mākslas plenērs.	x	x		x	x	x			Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.06.01.-04.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Starptautiskais militārās mūzikas festivāls "Daugavpils 2017" . Festivālu rīko Daugavpils pilsētas dome sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem. Piedalīsies Nacionālo bruņoto spēku orķestris	x	x			x	x			Aizsardzības ministrija, Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
	un bigbends un uzaicinātie ārvalstu militārie orķestri.									
2017.06.15.-18.	Atzīmējot Latviešu Dziesmu svētku Eslingenā septiņdesmitgadi, notiek Eslingenas dziesmu svētki Vācijā.	x	x	x	x		x	x	x	Eiropas Latviešu apvienība / Pasaules Brīvo latviešu apvienība
2017.06.26.-07.01.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Latgales radošās jaunatnes rezidence.		x	x			x			Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.06.30.-07.03.	XIV Vispārējie Dziesmu un deju svētki Amerikas Savienotajās Valstīs, Baltimorā.	x	x	x	x	x	x	x	x	Amerikas Latviešu apvienība
2017.08.	Pētniecisks skatuves darbs "Bērni iet" par latviskās identitātes meklējumiem caur Pētera Lūča personību, caur teātra procesu: tēliem, izrādēm, cilvēkiem, fotogrāfijām, atmiņām, vēstulēm, novērojumiem, ierakstiem un skaņām. Pētniecisks kopdarbs ar Šveices kultūras institūtu un Spānijas vēstniecību.	x			x	x		x		Kultūras ministrija sadarbībā ar Valmieras pilsētas pašvaldību
2017.09.	Starptautiska konference "Demokrātiskie procesi Austrumu un Centrālajā Eiropā 1917. gadā" Latvijas Kara muzejā. Organizēta sadarbībā ar Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti, Aizsardzības akadēmiju u. c. Konferenču materiālu izdošana.	x	x			x			x	Aizsardzības ministrija / Latvijas Kara muzejs
2017.09.	Latgales kongresa simtgades pasākumu programma. Konkursa "N. Rancāna balva izciliem Latgales pedagogiem" pasniegšana.	x		x		x	x			Ar MK rīkojumu izveidota darba grupa Latgales kongresa simtgades sagatavošanai
2017.11.18.	Saeimas svinīgā sēde.	x	x			x			x	Latvijas Republikas Saeima
2017.12.02.	Ekspozīcija "Valka – Latvijas neatkarības šūpulis". Hronoloģisks stāsts par sabiedriski politiskajiem notikumiem Valkā 1914.–1920. gadā, īpaši akcentējot Latvijas valsts organizēšanas priekšdarbus un Ziemeļlatvijas brigādes organizēšanu Valkā.	x			x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Valkas novada pašvaldību
2017.12.02.	Starptautiska konference veltīta Latvijas pagaidu nacionālās padomes darbībai un 1918. gada 30. janvāra deklarācijai, 1917./1918. gada notikumiem, kas cieši saistīti ar Latvijas valstiskuma idejas rašanos ziemeļu valstu dimensijā.	x	x			x			x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Valkas novada pašvaldību
2018.02. un 09.	Eiropas valodas dienas un dzimtās valodas dienas pasākumi Latvijas valsts simtgades svinībās.		x	x	x				x	Izglītības un zinātnes ministrija
2018	Sprīdīša balvas un Krišjāņa Valdemāra balvas pasniegšana labākajiem Latvijas eksportētājiem, akcentējot to nozīmi Latvijas attīstībā.				x					Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018	Latvijas dārgmetālu izstrādājumu zīmogošana ar speciālu simtgades zīmogu. 2018. gadā ar Latvijas valsts simtgades piederības zīmi marķēs šajā gadā zīmogotos izstrādājumus, padarīs tos īpašus un atpazīstamus. Zīmes dizains nodrošinās piederības zīmes atpazīstamību, daudzus gadus atgādinot par Latvijas valsts simtgades svinībām.				x				x	Finanšu ministrija / VSIA "Latvijas probes birojs"
2018	V. Rīdzenieka Latvijas Republikas proklamēšanas fotogrāfijai 100 – izglītojošs, īpaši valsts simtgadei radīts pasākumu kopums, īpaši veicinot jauniešu izpratni par Latvijas proklamēšanu, Latvijas dibinātājiem.	x	x		x	x	x	x		Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais teātris
2018	Brīvdabas foto izstāde "Latvijas transporta un sakaru nozares 100 gadi", kas veltīta transporta un sakaru attīstībai. Tā notiks Stacijas laukumā sadarbībā ar VAS "Latvijas dzelzceļš", VAS "Latvijas Valsts ceļi", VAS "Latvijas Autoceļu uzturētājs", VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"; VAS "Latvijas gaisa satiksme", nacionālā aviokompānija "airBaltic", VAS "CSDD", VAS "Latvijas Jūras administrācija", VAS "LVRTC", VAS "Latvijas Pasts", Autotransporta direkciju un Latvijas arhīviem un muzejiem.	x	x		x				x	Satiksmes ministrija / VAS "Latvijas dzelzceļš"
2018	Īpaši izveidots tematiskas vilciens "Dziesmotais ekspresis" un maršruts, ar kora "Balsis" līdzdalību.	x	x	x	x		x			Satiksmes ministrija / AS "Pasažieru vilciens"
2018	Reģionālās uzņēmēju dienas – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras īstenots pasākumu kopums Latvijas valsts simtgadē, akcentējot aktīva uzņēmēja lomu valsts attīstībā.		x		x	x				Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
2018	Baltijas karavīru vasaras sporta spēles Latvijas simtgades svinību ietvaros, atzīmējot Baltijas valstu simtgadu.		x		x	x			x	Aizsardzības ministrija / Nacionālie bruņotie spēki
2018	Starptautiska konference "Nacionālo valstu veidošanās Baltijas reģionā un Austrumeiropā" Latvijas Kara muzejā. Sadarbībā ar Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti, Aizsardzības akadēmiju u. c.	x	x			x			x	Aizsardzības ministrija / Latvijas Kara muzejs
2018	Konference par tiesību zinātnieku lomu un vēsturisko ieguldījumu Latvijas valsts dibināšanā un attīstībā.	x	x		x	x				Tieslietu ministrija

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018-2019	Kopienas teātra projekts "Latvijas Stāsti" . Tiek radīti vairāki iestudējumi dažādās Latvijas vietās. To izstrādes un radīšanas pamats ir kopiena. Izrāžu galvenais fokuss ir kādas konkrētas kopienas stāsti, problēmas, notikumi. Iestudējumi top sadarbojoties kopienu iedzīvotājiem, vietējo amatiereteātru režisoriem, aktieriem, mūziķiem, u.c. aktīvistiem, sadarbojoties ar profesionāliem režisoriem un aktieriem.		x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldību
2018-2019	Katalogs "100 vēstures liecības par Latvijas armijas tapšanu (1918–1920)" . Izdevums par Latvijas Kara muzeja krājumā esošām unikālajām materiālajām liecībām par Latvijas armijas pirmsākumiem.	x	x		x	x		x		Aizsardzības ministrija / Latvijas Kara muzejs
2018.01.-09.	Filma "Manas saknes ir stipras" , izceļot stipras ģimenes un cilvēkus, kuri veido Latviju – atbildīgs darba devējs, motivēts darbinieks, aktīvs seniors.				x	x	x	x		Labklājības ministrija
2018.02.-10.	Reģionu dienas – īpaši Latvijas valsts simtgadei veltīts pasākumu kopums, akcentējot reģionu lomu valsts attīstībā un mudinot izziņāt reģionus – Brīvības ielu stāsts 9 pilsētās, reģionu simboli un vērtības, sakoptākā pašvaldība.	x	x	x	x	x	x	x		Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar Latvijas Lielo pilsētu asociāciju, plānošanas reģioniem
2018.04.-2019.11.	Dokumentu krājuma izveidošana par Latvijas Neatkarības karu (norises vietas: Rīga, Rēzekne, Valka, Liepāja, Daugavpils, Jēkabpils, Cēsis). Grāmatas prezentācijas Latvijā un Londonas grāmatu tirgū 2018. gadā.	x				x		x	x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais arhīvs
2018.05.	Izstāde "Pirmais gads" par 1918.–1919. gada notikumiem Cēsīs, Pagaidu valdības laiku un citiem būtiskiem notikumiem (Latvijas karoga stāsts), kuriem pateicoties izdevās izcīnīt un izveidot Latvijas valsti 20. gadsimtā.	x	x		x	x	x	x		Kultūras ministrija sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldību
2018.05.-12.	Latvijas valsts apbalvojumu izstāde un izstādes katalogs – grāmata "Latvijas valsts apbalvojumi" , akcentējot Latvijas vēsturi.	x			x	x		x	x	Valsts prezidenta kanceleja
2018.05.04.	Ekumēniskais dievkalpojums; Saeimas svinīgā sēde; Ziedu nolikšana pie Brīvības pieminekļa; Baltā galdauta svētki Saeimā; Svinīgā pieņemšana Liepājas koncertzālē "Lielais dzintars" .	x	x		x	x			x	Latvijas Republikas Saeima

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018.05.-06.	Starptautiska konference "Nodarbinātība Latvijā vakar, šodien, rīt", akcentējot jautājumus par cilvēkresursu attīstību, sabiedrības novecošanos, iekļaujošu darba tirgu, globalizācijas ietekmi uz darba tirgu un citiem aktuāliem nodarbinātību un darba tirgu ietekmējošiem faktoriem un tendencēm, kuriem būs ietekme ilgtermiņā uz Latvijas darba tirgu.		x		x	x				Labklājības ministrija
2018.05.-06.	Ilgstošās sociālās aprūpes institūcijās dzīvojošo personu, kuras sasniegušas 100 un vairāk gadu godināšana.	x			x	x				Labklājības ministrija
2018.06.	Starptautiska jaunsargu nometne "Baltic Guards – 2018" Latgales reģionā. Nometnē piedalās jaunsargi un kadeti no Baltijas valstīm un arī no Apvienotās Karalistes. Nometnes mērķis ir stiprināt reģionālo identitāti, veicināt līdera prasmes jauniešiem, iesaistīt jauniešus krīzes pārvarēšanas simulācijas, veicināt izpratni par drošības un aizsardzības politiku, starptautiskajiem drošības izaicinājumiem, NATO, kā arī veicināt Baltijas jaunsargu kustību attīstību un sadarbību.		x			x	x		x	Aizsardzības ministrija / Jaunsardzes un informācijas centrs
2018.07.	Tautsaimniecības attīstība Latvijas valsts 100 gados. Vidzemes uzņēmēju dienas "Ražots Vidzemē" un uzņēmēju forums sadarbībā ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru.		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Valmieras pilsētas pašvaldību
2018.07.06.	Atjaunotās Saeimas 25. gadadiena.	x	x		x	x			x	Latvijas Republikas Saeima
2018.09.	Pasākums "Lauki ienāk pilsētā" . Lai akcentētu kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un izceltu lauku nozīmīgumu, to attīstību mūsdienās un apvienotu pilsētu un lauku iedzīvotājus, tiks organizēts pasākumu kopums, īpaši izceļot lauku un lauksaimniecības nozīmi Latvijas valsts vēsturē, šodienā un nākotnē.	x	x	x	x	x	x			Zemkopības ministrija
2018.09.-11.	Eiropas Tiesību institūta gadskārtējā Ģenerālā Asambleja Rīgā.		x		x	x			x	Tieslietu ministrija
2018.10.	Sociālās uzņēmējdarbības konference, uzsverot sociālo uzņēmējdarbību kā svarīgu sabiedrības dzīves kvalitātes uzlabošanas un nodarbinātības atbalsta instrumentu, diskutējot par Latvijas sociālo uzņēmumu pieredzi, tiesisko bāzi u. c.		x		x	x				Labklājības ministrija

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018.11.- 2021.11.	Izstāde "Latvijas valstiskuma atjaunošana un starptautiskā atzišana". Iedzīvinot vēstījumu "Es esmu Latvija" un akcentējot tautas līdzdalību valsts atjaunošanas sabiedriski politiskajos procesos. Izstāde veltīta Latvijas valstiskuma atjaunošanas nozīmīgākajiem procesiem. Starptautiskās sadarbības projekts. Izstādes eksponēšana plānota arī Somijā (2019. gadā Somijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomes laikā), Igaunijā, Lietuvā, ASV, Vācijā, Rumānijā, Polijā, Čehijā, Bosnijā un Hercegovinā, Indijā, Slovēnijā.	x	x		x			x	x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais arhīvs
2018.11.- 2021.11.	Izstādes, kas veltītas Latvijas valstiskuma veidošanās simtgadei (norises vietas: Rīga, Alūksne, Cēsis, Daugavpils, Jēkabpils, Jelgava, Liepāja, Rēzekne, Sigulda, Tukums, Valmiera, Ventspils).	x	x	x	x	x			x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais arhīvs
2018.11.	Izstāde "Latvijas Sarkanajam Krustam – 100".	x	x		x	x			x	Veselības ministrija / P.Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs
2018.11.	Latvijas Nacionālajai operai un baletam 100. Galā koncerts, kas īpaši veidots Latvijas valsts simtgades un operas un baleta simtgades kontekstā.		x	x	x					Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālā opera un balets
2018.11.01.	Valsts prezidenta kancelejas un Valsts heraldikas komisijas izstāde veltīta valsts un pašvaldību heraldiskajai simbolikai.	x	x		x	x			x	Valsts prezidenta kanceleja
2018.11.02.	Ekspozīcija "Liepāja – Latvijas galvaspilsēta" par notikumiem, kas ietekmēja iedzīvotāju patriotismu, kultūras izpratni un valstsgribas ideju.	x	x		x	x			x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Liepājas pilsētas pašvaldību
2018.11.18.	Valsts simtgadei veltītā Saeimas svinīgā sēde.	x	x		x	x			x	Latvijas Republikas Saeima
2018.11.20.	Valsts kancelejas simtgades pasākumu kopums.	x	x		x	x			x	Valsts kanceleja
2018.11.26.	Valdības sēžu simtgade. Pirmā oficiālā Latvijas Pagaidu valdības sēde notika 1918. gada 26. novembrī Rīgā, Dzirnau ielā 87. Ministru prezidents – Kārlis Ulmanis.	x	x		x	x			x	Valsts kanceleja
2018.12.09.	Ministru kabineta ēkas 80. jubilejas pasākumu kopums. Ministru kabineta ēkas (senāk "Tiesu pils") pamatakmens likts 1936. gada 4. decembrī. Tā tika celta divus gadus un 1938. gada 9. decembrī oficiāli tika atklāta kā Tiesu pils. Tiks gatavots Digitāls materiāls par Tiesu pils vēsturi, būvniecību, arhitektūru, interjeru.	x	x		x				x	Valsts kanceleja
2019-2020	Ķeļojošā izstāde "Medicīnas nozares attīstība valsts veidošanās pirmsākumos".	x	x		x	x			x	Veselības ministrija / P.Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2019.01.	Pamatekspozīcija "Latvijas valsts izveidošana un Neatkarības karš. 1918–1920" . Ekspozīcija Latvijas Kara muzejā par Latvijas valsts izveidi un Neatkarības karu.	x	x		x	x		x	x	Aizsardzības ministrija / Latvijas Kara muzejs
2019.01.-03.	Starptautiska konference "Latvijas Neatkarības karš (1918–1920)" . Latvijas Kara muzejā starptautiskās konferences tiks organizētas sadarbībā ar Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti, Aizsardzības akadēmiju u.c. Konferenču materiālus paredzēts izdot.	x	x		x	x			x	Aizsardzības ministrija / Latvijas Kara muzejs
2019.05.04.	Ekumēniskais dievkalpojums; Saeimas svinīgā sēde; Ziedu nolikšana pie Brīvības pieminekļa; Baltā galdauta svētki Saeimā; Svinīgā pieņemšana Vidzemes koncertzālē "Cēsis" .	x	x		x	x			x	Latvijas Republikas Saeima
2019.06.22.	Cēsu kaujām – 100. Kauju rekonstrukcijas, kas dos iespēju izziņāt un izprast vēsturi atraktīvā formā, izspēlējot un rekonstruējot Latvijas vēstures lapaspuses.	x	x		x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Aizsardzības ministrija / Nacionālie bruņotie spēki sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldību
2019.06.22.	Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra un grupas "Relicseed" multimedijāls lielkoncerts veltīts Cēsu brīvības kauju simtajai gadadienai.		x		x	x	x			Kultūras ministrija sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldību
2019.06.27.	Vēsturiska notikuma rekonstrukcija kuģa "Saratov" sagaidīšana Liepājā. Liepājā ar kuģi "Saratov" atgriežas Tautas Padomes ieceltā Latvijas Pagaidu valdība. Uzceltā estrādē jeb paaugstinājums ir izrotāts ar ozollapu vijām, pār to plīvo Latvijas, ASV, Francijas un Anglijas karogi. Ir plānota precīza notikuma rekonstrukcija ar 2019. gada Ministru kabineta dalība.	x	x		x	x		x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Liepājas pilsētas pašvaldību
2019.09.	Ceļvedis pa Latvijas armijas cīņu vietām ar bermontiešiem Rīgā un ārpus tās, t. sk., atspoguļojot Jelgavas atbrīvošanu, kaujas par Liepāju, sadursmes ar bermontiešiem līdz bermontiešu padzīšanai pāri Latvijas robežai.	x	x		x	x		x	x	Aizsardzības ministrija / Latvijas Kara muzejs
2019.11.	Latvijas Nacionālā arhīva simtgades pasākumi: grāmatas "Arhīva vēsture" izdošana, zinātniskā konference "Latvijas valsts arhīvi 100 gados", dokumentāro liecību izstādes par arhīvu vēsturi zonālo valsts arhīvu Klientu centros (norises vietas: Rīga, Alūksne, Cēsis, Daugavpils, Jēkabpils, Jelgava, Liepāja, Rēzekne, Sigulda, Tukums, Valmiera, Ventspils).	x	x		x			x		Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais arhīvs

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs	
2019.11.	Literāri scēniska oratorija "Es nāku no mazas tautas", kas veltīta simtgadei, kad Latvijā varonīgās brīvības cīņās tika izcīnīta uzvara pār Bermontu karaspēku.	x		x	x	x			x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Jelgavas pilsētas pašvaldību	
2019.11.11.	"Bermontiādei – 100".	x	x		x	x				Latvijas Republikas Saeima	
2019.11.18.	Saeimas svinīgā sēde.	x	x			x			x	Latvijas Republikas Saeima	
2020	Muzikāls lieluzvedums "Spēlēju, dancoju", veltīts Dailes teātra 100 gadu jubilejai .	x	x		x				x	Kultūras ministrija / Dailes teātris	
2020.05.04.	Ekumēniskais dievkalpojums; Saeimas svinīgā sēde; Ziedu nolikšana pie Brīvības pieminekļa; Baltā galdauta svētki Saeimā.	x	x		x	x			x	Latvijas Republikas Saeima	
2020.11.18.	Saeimas svinīgā sēde.	x	x			x			x	Latvijas Republikas Saeima	
2021	Valsts kancelejas direktoram Dāvidam Rudzītim – 140, akcentējot ciltstēvu tēmu simtgades svinību ietvaros.	x			x	x				Valsts kanceleja	
2021.01.-11.	Izstāde "100 dokumenti un 100 fotogrāfijas" no Latvijas Nacionālā arhīva dokumentārā fonda materiāliem (izstādes eksponēšana Baltijas valstīs – Igaunijā, Lietuvā, u. c.).	x	x		x				x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais arhīvs	
2021.05.04.	Ekumēniskais dievkalpojums; Saeimas svinīgā sēde; Ziedu nolikšana pie Brīvības pieminekļa; Baltā galdauta svētki Saeimā.	x	x		x	x			x	Latvijas Republikas Saeima	
2021.11.18.	Saeimas svinīgā sēde.	x	x			x			x	Latvijas Republikas Saeima	
2022.05.04.	Ekumēniskais dievkalpojums; Saeimas svinīgā sēde; Ziedu nolikšana pie Brīvības pieminekļa; Baltā galdauta svētki Saeimā.	x	x		x	x			x	Latvijas Republikas Saeima	
2022.11.18.	Saeimas svinīgā sēde.	x	x			x			x	Latvijas Republikas Saeima	
III Latvijas draugi un kaimiņi											
2017	Valsts akadēmiskā kora "Latvija" koncertu sērija Somijā, atzīmējot Somijas valsts un Latvijas valsts simtgadi.		x	x	x					x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2017-2018	Latvijas valsts simtgades atzīmēšana Baltijas jūras reģiona valstīs: vizuālās mākslas prezentācija 2017. un 2018. gadā. Pārnēsājamās ainavas - LCCA	x	x	x	x				x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2017-2018	Izstāde "Luterānisma ceļi Latvijā un Eiropā". Izstāde notiek 2017. gada nogalē Strasbūrā un 2018. gada sākumā Rīgā Eiropas Kultūras mantojuma gada ietvaros. Sadarbībā ar Strasbūras Universitātes Bibliotēku, Štutgartes bibliotēku un Latvijas Nacionālo bibliotēku. Atbalsta Gētes institūts, Bādenes-Virtenbergas zeme un Bavārijas zeme.	x	x	x	x				x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2017-2018	Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra koncerti Eiropā. Starptautiskas nozīmes Latvijas profesionālās mūzikas notikums Eiropas valstīs (Francijā 2017. gadā, Nīderlandē un Beļģijā 2018. gadā).		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2017-2021	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros pasākumu kopums "Latvijas vērtības un vēstures stāsti – Latvijas valstij 100" – Latvijas valstiskuma vēsturiskā veidošanās, – identitāte, valoda, robežas, brīvības cīņas, starptautiskās attiecības, divpusējās valstu attiecības. Latvijas vēstures pētniecības institūciju, tai skaitā arhīvu, muzeju un bibliotēku, Latvijas valsts simtgades kontekstā sagatavoto dokumentālo un informatīvo izstāžu un uzskates materiālu adaptācija starptautiskai auditorijai, izmantojot jaunākās tehnoloģijas un dizaina konceptus. Sadarbībā ar valsts, reģionālās, pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, muzejiem, bibliotēkām, universitātēm utt.	x	x	x	x	x	x	x	x	Ārlietu ministrija
2017-2021	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros pasākumu kopums "Ilgspējīga Latvijas nākotne" – Latvijas valsts simtgades vēstījumu iedzīvināšana un simtgades konteksts ekonomisko un uzņēmēju kontaktu stiprināšanā. Latvijas ekspertu dalība starptautiskos forumos, tematiskas konferences, semināri, diskusijas, prezentācijas. Sadarbībā ar Latvijas un ārvalstu biznesa, pētniecības, kultūras organizācijām, Latvijas un ārvalstu augstskolām, bibliotēkām, fondiem, pētniecības centriem, diasporas organizācijām.	x	x	x	x	x	x	x	x	Ārlietu ministrija
2017-2021	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros filmu programmas "Latvijas filmas Latvijas simtgadei" dalība ārvalstu starptautiskos kino festivālos, filmu dienās un pārraidīšanai ārvalstu televīzijās. Sadarbībā ar Latvijas Nacionālo Kino centru, ārvalstu Nacionālajiem kino centriem, starptautiskiem filmu festivāliem, plašsaziņas līdzekļiem.	x	x	x	x	x	x	x	x	Ārlietu ministrija

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2017-2021	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros simtgades vēstījumi starptautiskos literatūras, zinātnisko publikāciju, pētījumu projektos (sagatavošana, tulkošana, atbalsts izdošanai) – Latvijas daiļliteratūras tulkojumi un atbalsts grāmatu izdošanai mērķa valstīs, Latvijas valsts vēstures un Latvijas ārlietu dienesta darbības pētījumi un prezentācijas simtgades kontekstā, Latvijas pārstāvniecība literatūras un dzejas festivālos. Sadarbībā ar Latvijas Rakstnieku savienību, Kultūras ministriju, Latvijas un ārvalstu grāmatizdevējiem.	x	x	x	x	x	x	x	x	Ārlietu ministrija
2017-2021	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros atbalsts mūzikas projektiem simtgades zīmē – sadarbība ar profesionālajiem Latvijas mūziķiem, kas uzturas ārvalstīs, diasporas organizācijām un vietējiem latviešu māksliniekiem. Publiskās diplomātijas aktivitātes Latvijas profesionālo mūziķu kolektīvu (Latvijas Radio koris, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, valsts kamerorķestris "Sinfonietta Rīga", kamerorķestris "Kremerata Baltica" Liepājas simfoniskais orķestris, Latvijas Nacionālā opera un balets) producentu organizētu turneju, starptautisku festivālu ietvaros.	x	x	x	x	x	x	x	x	Ārlietu ministrija
2017-2021	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros simtgades svinību vēstījumu iedzīvināšana starptautiskās mākslas izstādēs – publiskās diplomātijas atbalsts vizuālās mākslas projektiem. Sadarbībā ar ārvalstu kultūras institūcijām, diasporas organizācijām un vietējo latviešu māksliniekiem, Kultūras ministriju, Latvijas Mākslas akadēmiju, ārvalstu kultūras institūcijām, diasporas organizācijām un vietējo latviešu māksliniekiem.	x	x	x	x	x	x	x	x	Ārlietu ministrija
2017-2021	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros Latvijas valsts simtgades kulminācijas pasākumi ārvalstīs – diplomātiskās pieņemšanas ar Latvijas mūziķu un Latvijas pavārmākslas meistarību dalību par godu valsts svētku īpašajiem notikumiem (Nacionālās dienas un <i>de iure</i> dienas).	x	x	x	x	x	x	x	x	Ārlietu ministrija

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2017-2021	Publiskās diplomātijas un komunikācijas ārvalstīs ietvaros Latvijas Institūta darbību kopums simtgades svinību pasākumu koordinēšanai svešvalodās konkrētām mērķauditorijām (ārvalstu mediji, sabiedriskie un kultūras forumi un lielle starptautiskie publiskie pasākumi ārvalstīs).	x	x	x	x	x	x	x	x	Ārlietu ministrija / Latvijas Institūts
2018	Latvijas valsts simtgades atzīmēšana Lielbritānijā Londonas grāmatu tirgus 2018. gada kultūras programmas ietvaros: vizuālā māksla ar papildprogrammu 2017. un 2018. gadā.		x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Latvijas Radio kora un "Hotel Pro Forma" kopprojekts – multimedijiāli muzikāls uzvedums "NeoArctic" . Divas izrādes Apvienotajā Karalistē Londonā un Kārdifā.		x		x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Liepājas Simfoniskais orķestra koncerts Indijā 2018. gadā, atzīmējot Latvijas valsts simtgadi.		x		x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	VSIA "Latvijas koncerti" organizēta latviešu mūzikas programma Sidnejas festivālā 2018. gadā un Latvijas Kultūras dienu koncertos Austrālijā.	x	x	x	x	x	x		x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Valsts akadēmiskā kora "Latvija" koncertu sērija 2018. gadā Vācijā , t. sk., Hamburgā, atzīmējot Latvijas valsts simtgadi.		x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra organizēts Baltijas valstu simfonisko orķestru festivāls (Rīga, Viļņa, Tallina 2018. gadā) – kopīgs projekts, veltīts triju valstu simtgadēm.		x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	VSIA "Latvijas koncerti" organizēta "Latvian Jazz Quintet – Rothko in Jazz" programma Londonā (Apvienotā Karaliste), Briselē (Beļģija), Ņujorkā (Amerikas Savienotajās Valstīs).		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	VSIA "Latvijas koncerti" organizētas "Radio Bigband un James Morrison" koncertprogrammas Ņujorkā un Vašingtonā 2018. gadā, koncerti veltīti Latvijas valsts simtgades svinībām Amerikas Savienotajās Valstīs.		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Latvijas dalība mākslas festivālā "Les Boreales" Kānā, Lejassnormandijā, Francijā 2018. gadā. Baltijas valstis goda viesu statusā. Dažādi kultūras žanri – deja, teātris, mūzika, literatūra, u. c.		x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018	Latvijas valsts simtgades atzīmēšana Francijā: vizuālā māksla, 2018. gadā. Pārnēsājamās ainavas - Francija	x	x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra līdzdalība "Consortium ES" starptautiskajā projektā – Baltijas valstu, Somijas, Polijas simfoniskie orķestri (Rīga, Viļņa, Helsinki, Vroclava, plānots arī Brno un Ļubjana). Projekts atzīmē to valstu simtgades, kas tika nodibinātas 1917. un 1918. gadā.		x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Latvijas Nacionālās operas un baleta apmaiņas viesizrādes Tallinā – triju Baltijas valstu operu projekts, iekļauts triju Baltijas valstu simtgades starptautiskajā programmā.		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Latvijas Nacionālās operas un baleta apmaiņas viesizrādes Viļņā – Baltijas valstu operu projekts, iekļauts triju Baltijas valstu starptautiskajā programmā.		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Valsts akadēmiskā kora "Latvija" koncerts Lietuvā, Viļņā, veltīts Latvijas valsts simtgadei.		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	Valsts akadēmiskā kora "Latvija" koncerts P. Čaikovska Maskavas Valsts konservatorijas Lielajā zālē.		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018	VSIA "Latvijas koncerti" organizēta "Baltic Jazz Trio" tūre Kanādā.		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018-2019	Baltijas valstu mūzikas akadēmiju studentu simfonisko orķestru koncerti 2018. gadā Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Polijas, Vācijas pilsētās. Koncerti 12 Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Somijas un Krievijas pilsētās Baltijas valstu simtgades atzīmēšanai.		x	x	x	x	x		x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018-2019	Baltijas valstu simtgades sadarbības projekti skatuves mākslas nozarē Tallinā, Rīgā un Viļņā. Latest		x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018-2019	Latvijas Nacionālās bibliotēkas ceļojošā izstāde "Baltijas grāmata 1918–1940" sadarbībā ar Igaunijas un Lietuvas nacionālajām bibliotēkām Tallinā, Rīgā, Viļņā.	x	x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018-2019	Kamerorķestra "Kremerata Baltica" un vijolnieka Gidona Krēmera starptautiskā turneja pasaulē. Mākslinieki kā Latvijas valsts simtgades vēstnieki pasaulē / Baltijas valstu vēstnieki pasaulē.		x	x	x				x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs	
2018-2021	Latvijas, Somijas nacionālo arhīvu, Igaunijas un Polijas Valsts arhīvu un Lietuvas Centrālā Valsts arhīva kopizstāde, Baltijas valstu, Somijas un Polijas simtgadu atzīmēšanā, kopprojekts – ceļojoša izstāde "Jaunizveidotās valstis pēc Pirmās pasaules kara beigām. Mēs gribam būt brīvi, mēs būsim brīvi" , Somijas, Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Polijas, u. c. pilsētās.	x	x		x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018.02.16.-25.	VSIA "Latvijas koncerti" organizēts Baltijas mūzikas festivāls Berlīnē. Baltijas valstis būs goda viesu statusā, jo festivāls veltīts valstu simtgadu svinēšanai Vācijā. Koncertu sērija ar plašu Latvijas profesionālo mūziķu un mūziķu kolektīvu piedalīšanos (t. sk., kamerorķestris "Kremerata Baltica").		x	x	x					x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018.05.	VSIA "Latvijas koncerti" organizēta Latvijas Radio kora turneja Amerikas Savienotajās Valstīs, Kanādā – Latvijas valsts simtgades svinību pasākumi, koncerti Vašingtonā un Ņujorkā un citur.		x	x	x					x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018.07.	Latvijas Kultūras akadēmijas un Eiropas teātra akadēmiju platformas projekts , atzīmējot Latvijas valsts simtgadi un Pirmā pasaules kara noslēguma notikumus Eiropā ar Latvijas, Nīderlandes, Vācijas, Polijas, Somijas, Norvēģijas, Austrijas un Beļģijas valstu augstskolām. Starptautiskā vasaras skola un festivāls, veltījums valstu simtgadēm "Vēstures (t)elpa". Saņemts Eiropas Savienības programmas "Radošā Eiropa" līdzfinansējums.		x	x	x			x		x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018.08.	VSIA "Latvijas koncerti" organizēts Baltijas mūzikas festivāls Zviedrijā , Baltijas valstis goda viesu statusā, festivāls veltīts Latvijas valsts simtgades svinēšanai Zviedrijā. Koncerti ar Latvijas profesionālo koru un mūziķu piedalīšanos.		x	x	x					x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018.09.	Latvijas Nacionālā mākslas muzeja dalība Londonas dizaina biennālē Londonas grāmatu tirgus 2018. gada kultūras programmas ietvaros.		x	x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2018.11.	Latvijas valsts simtgades svinībām veltīta latviešu mūzikas prezentācija Amerikas Savienotajās Valstīs.		x	x	x					x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2019	Latvijas diasporas izcilāko meistarū – pasauleslavenu mākslas lielmeistarū un mūziķu izstāde, koncertu un literāro lasījumu cikls Latvijā.	x	x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
2019	Latvijas Nacionālais mākslas muzeja izstāde "Simbolisma laikmets Baltijas mākslā" Parīzē 2019. gadā. Baltijas valstu starptautisks sadarbības projekts, lai atzīmētu valstu simtgades, sadarbībā ar Francijas institūtu. Piedalās Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, Kauņas Čurļoņa mākslas muzejs, Viļņas mākslas muzejs, KUMU – Tallinas Nacionālais mākslas muzejs un citi.	x	x	x	x			x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju
IV Latvijas rotāšana un dāvanu gatavošana										
2016-2018	Pastmarku sērija "Latvijas Republikai 100". VAS "Latvijas Pasts" jau kopš 2009. gadā ir uzsākusi pastmarku sērijas "Latvijas Republikai – 100" izdošanu, šajā sērijā katru gadu novembrī tiek emitētas trīs jaunas pastmarkas, kas veltītas Latvijai svarīgiem notikumiem vai personībām. 2018. g. – simtgadei veltīts – Latvijas prezidenti. (2015. gadā – sporta tēma, 2016. g. arhitektūra; 2017. g. ražošana).	x	x	x	x			x		Satiksmes ministrija/ VAS "Latvijas Pasts"
2016-2018	"Apsveikums Latvijai" – sakaru nozares un VAS "Elektroniskie sakari" veltījums Latvijai tās simtgadē, aicinot iesūtīt Morzes ābece kodā šifrētu apsveikumu Latvijas Republikas proklamēšanas dienā. "Apsveikums Latvijai" ir pasaulē unikāls projekts, jo tā centrālais elements ir speciāla, projekta mājaslapā www.apsveikumslatvijai.lv iestrādāta aplikācija, ar kuras palīdzību apsveikuma teksts tika pārveidots Morzes ābece kodā, kurš iespēlēts mūzikas skaņās.		x	x		x		x		Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
2016-2019	100 stāsti par jauniem cilvēkiem Latvijā "TU.ESI.LV". Video stāstu kopums kā jauniešu dāvana Latvijas valsts simtgadei.		x	x	x	x	x	x		Izglītības un zinātnes ministrija
2016-2022	Lāčplēša dienai veltītais konkurss jauniešiem.		x		x	x	x	x		Latvijas Republikas Saeima
2017-2018	Latvijas valsts simtgadei veltīti Latvijas vokālinstrumentālo un simfonisko jaundarbu radīšana un pirmatskaņojumi jaunu un paliekošu vērtību radīšanai Latvijas valsts simtgadē (Rēzeknē, Cēsīs, Rīgā).		x	x	x			x		Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2017-2018	Vizuāla informācija par valsts jubileju un ar to saistītajiem pasākumiem. Uz autoceļiem (valsts robežas un lielāko pilsētu tuvumā), ostās, lidostā un virtuālajā vidē izvietota vizuālā informācija par valsts jubileju un ar to saistītajiem pasākumiem.					x		x		Satiksmes ministrija / Latvijas Valsts ceļi
2017-2018	Koncertcikls "Latvijas komponisti Latvijas simtgadei". Jaunu un paliekošu vērtību simtgadē radīšana – 70 latviešu kormūzikas jaundarbi piecu koncertu ciklā, noslēguma dižkoncerts 04.05.2018.		x	x	x		x	x		Kultūras ministrija / Valsts akadēmiskais koris "Latvija"
2017-2018	Simtgades seriāls Latvijas Televīzijā, kas vēsta par nozīmīgu laika posmu Latvijas vēsturē, būtiskākajiem pavērsieniem un latviešu lomu, varoņdarbiem valsts attīstībā.	x	x	x	x	x	x	x	x	Latvijas Televīzija
2017-2019	Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma un sasniegumu atspoguļojums "Latvijas Radio" saturā saskaņā ar Latvijas valsts simtgades svinību mērķiem, veidojot raidījumu ciklus un satura projektus. Raidījumu cikli un satura līnijas dažādās platformās, atspoguļojot mūsdienu Latvijas personības un dzimtas, saskaņā ar simtgades programmas mērķi – daudzināt Latvijas cilvēku talantus, izcilību, uzņēmīgumu un sasniegumus. Raidījumu cikli un satura projekti, saskaņā ar simtgades mērķi radīt paliekošas 21.gadsimta vērtības, simbolus un jaunrades darbus.	x	x	x	x	x	x	x	x	Latvijas Radio
2017-2019	Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons. Skolu jaunatnes piederības sajūtas un identitātes veicināšanas pasākumu cikls vietējā, reģionālā un nacionālā līmenī.		x	x	x	x	x	x		Izglītības un zinātnes ministrija / Valsts izglītības satura centrs
2017-2020	Valsts Kultūrkapitāla fonda mērķprogramma "Latvijai 100". Veicina sabiedrības iesaisti Latvijas valsts simtgades svinību sagatavošanā un norisē.	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Valsts Kultūrkapitāla fonds
2017-2021	Gaismas festivāls "Staro Rīga" valsts svētku laikā. Sadarbībā ar dažādām institūcijām, t. sk., Latvijas Republikas Saeimu.	x	x	x	x		x	x	x	Rīgas pilsētas pašvaldība sadarbībā ar Kultūras ministriju
2017-2021	Vides izglītības iniciatīva "Ieraugi, atklāj, saglabā", kura ietvaros skolēni veic mērķtiecīgu un ilglaicīgu Latvijas dabas izpēti. Projektam ir četras secīgas pakāpes, kuru laikā skolēni atrod, izpēta un sakopj kādu īpašu, cilvēka nepārveidotu Latvijas dabas teritoriju un pastāsta par to citiem.			x			x			Izglītības un zinātnes ministrija / Valsts izglītības satura centrs

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
	Projekts tiek īstenots sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.									
2017-2021	Edinburgas hercoga starptautiskās jauniešu pašaudzināšanas programmas "Award" Latvijā jauniešu talkas Likteņdārzā , kas tradicionāli tiek organizētas ik gadu septembra otrajā sestdienā.		x	x	x	x	x		x	Izglītības un zinātnes ministrija / Valsts izglītības satura centrs
2017-2021	Profesionālās izglītības iestāžu jauniešu radošais pasākums "Radi, rādi, raidi!" reģionos, kura mērķis ir veicināt profesionālās izglītības iestāžu jauniešu dalību latviešu tautas tradīciju un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un pilnveidē.		x	x	x		x	x		Izglītības un zinātnes ministrija / Valsts izglītības satura centrs
2017-2021	Brīvības cīnītāju piemiņas vietu sakopšanas talkas. Nacionālie bruņotie spēki kopā ar pilsētu un novadu pārstāvjiem un izglītības iestāžu audzēkņiem oktobrī un novembrī sakops karavīru piemiņas vietas, pieminēs brīvības cīņās kritušo karavīrus, kā arī godinās Lāčplēša kara ordeņa kavalierus.	x	x		x	x	x			Aizsardzības ministrija / Nacionālie bruņotie spēki / Jaunsardzes un informācijas centrs
2017.01.	Grāmatas "Janvāra hronika" elektroniskās versijas izdošana.	x	x		x	x		x	x	Latvijas Republikas Saeima
2017.01.-2018.12.	Dāvana Latvijas simtgadei Latvijas Olimpiešu Goda zāle – "Zelts. Sudrabs. Bronza" .	x	x		x			x		Izglītības un zinātnes ministrija
2017.02.-2019.	Latvijas valsts simtgades svinību pasākumi Latvijas diasporas mītnes zemēs – diasporas organizāciju veidoti pasākumi.	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija un Ārlietu ministrija
2017.02.15.	Plākšņu ar Satversmes tekstu atjaunošana Saeimas sēžu zālē; Latvijas Republikas Satversmes izdevums (latviešu un angļu valodā, tirāža 500 eksemplāri) – svinīgs grāmatas atvēršanas pasākums.	x	x		x	x		x		Latvijas Republikas Saeima
2017.05.-2018.09.	Reģionu kultūrvēstures, mantojuma, tradīciju un personību izzināšanas programma "Latvijas Goda aplis" , kas ietver kultūrtūrisma maršrutus, personību un notikumu godināšanu un unikālu, Latvijas valsts simtgadei veltītu kultūras notikumu veidošanu.	x	x	x	x	x	x	x		Kultūras ministrija sadarbībā ar Valkas novada pašvaldību
2018-2019	Multimediāli vēsturiskie cikli Latvijas Televīzijā , īpaši adresēti bērniem un jauniešiem, izzinot Latvijas valsts simts gadu vēsturi.	x	x	x	x	x	x	x	x	Latvijas Televīzija

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018	Starptautisks pasākums "Miera maize" , ko kopīgi rīko Latvija un Igaunija. 2014.gadā Eiropa svinēja 25 gadus kopš Berlīnes mūra un dzelzs priekšvara krišanas. Atzīmējot šo notikumu, tika radīts projekts "Miera maize", kas parāda miera stiprināšanas saistību ar ilglaicīgas lauksaimniecības ieguldījumu cilvēku labklājībā, apmierinātībā un laimes sajūtā. Projektā piedalās valstis, kuras aukstā kara laikā dzīvoja aiz dzelzs priekšvara.								x	Zemkopības ministrija
2018	Latvijas tūrisma veicināšanas un apceļošanas kampaņa , akcentējot valstiskuma attīstības ceļu tēmu.		x	x	x	x	x	x		Ekonomikas ministrija / Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
2018	Kustības bērniem "Draudzīga skola" iniciatīvas konference , Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas akcijas ietvaros skolēni, vecāki un pedagogi diskutē par aktuāliem jautājumiem, veicinot izglītības iestādes būt bērniem draudzīgām. 2018. gadā tiks svinēta ne tikai valsts simtgade, bet apritēs arī 20 gadi kopš Bērnu tiesību aizsardzības likuma pieņemšanas, kas garantē ikvienam bērnam tiesības uz vislabāko interešu aizsardzību un viņa viedokļa ņemšanu vērā. Konference aktualizēs šos jautājumus un atskatīsies, kā bērna tiesību jautājums ir attīstījies, lai Latvija būtu bērniem draudzīga valsts.		x		x	x	x			Labklājības ministrija / Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija
2018.03.16-17.	Pašvaldību aktivitāte "Pilsēta izAICINA!" tiks uzsākta Liepājas pilsētā ar jauniešu lielkoncertu "Liepāja izAICINA", uz kuru Liepājas Melngaiļskolas bigbends uz dueli aicina Ventspils junioru bigbendu, Liepājas bērnu un jaunatnes centra pūtēja orķestris uz dueli aicina Talsu BJC pūtēju orķestri u. tml. Kopumā Liepāja lielkoncertā plāno izAICINĀT ap 10 citu reģionu pilsētu jauniešu māksliniecišķās apvienības. Lielkoncerts būtu starts jauniešu kopīgiem mazākiem koncertiem arī citās reģionu pilsētās visa gada garumā (Ventspils aicinātu pie sevis Liepājas Melngaiļskolas bigbendu uz kopīgu koncertu ar Ventspils junioru bigbendu u. tml.).		x	x	x	x	x	x		Kultūras ministrija sadarbībā ar Liepājas pilsētas pašvaldību
2018.04.	Skolu teātru festivāls "...un es iešu un iešu!" , veltīts latviešu dramaturģijas izziņāšanai un iedzīvināšanai skolu teātru darbībā.	x		x	x	x	x	x		Izglītības un zinātnes ministrija / Valsts izglītības satura centrs

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018.05.	X Latvijas zēnu koru salidojums Cēsis. Tradicionāli zēnu koru salidojums notiek Cēsīs, tiek veltīts Latvijas dzimšanas dienai un piedāvā ne tikai muzikālas, bet arī sportiskas aktivitātes. Zēnu koru salidojums ir nozīmīgs pasākums, domājot par vīru koru kustības turpināšanu un attīstību.		x	x	x	x	x			Izglītības un zinātnes ministrija / Valsts izglītības satura centrs
2018.08.	Ugunsdrošība, glābšana un civilā aizsardzība – Latvijas simtgadei veltītais Baltijas valstu čempionāts ugunsdzēsības sportā. 2018. gadā tiks organizēts Baltijas valstu čempionāts ugunsdzēsības sportā, lai sabiedrībai parādītu ugunsdzēsēju glābēju profesijas daudzpusību, piederības sajūtu savai valstij un atbildību par iedzīvotājiem, kā arī, lai stiprinātu sadarbību starp Baltijas valstu ugunsdzēsības dienestiem.		x		x	x			x	Iekšlietu ministrija / Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
2018.08.	Starptautiskais "Valmieras vasaras teātra festivāls 2018". Izrādes, mūzika, kino neierastās un oriģinālās vietās pilsētvidē. Īpaši festivālam radīti jaundarbi, ko veido nacionāli un starptautiski zināmi profesionāļi.		x		x	x	x	x	x	Kultūras ministrija sadarbībā ar Valmieras pilsētas pašvaldība
2018.08.-09.	Pasākumu kopums "Mana Jūra 2018". Tīra Latvijas piekraste – dāvana simtgadei, piejūras teritorijas sakopšana un izpratnes par Baltijas jūras tīrību nozīmes stiprināšana.		x	x		x	x		x	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija / nodibinājums "Vides izglītības fonds"
2018.09.	Starptautiskā Vides izglītības fonda (FEE International) Ģenerālās Asamblejas norise Latvijā, kopīgi svinot Latvijas valsts simtgadi.		x	x		x			x	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija / nodibinājums "Vides izglītības fonds"
2018.09.	Konvencijas par dārgmetālu izstrādājumu pārbaudi un zīmogošanu Pastāvīgās komitejas un Starptautiskās proves iestāžu asociācijas sēde pirmo reizi Latvijā 2018. gadā, atzīmējot valsts simtgadi. Latvija Konvencijai pievienojās 2004. gadā un līdz šim nav uzņēmusi Pastāvīgās komitejas sēdes norisi. Starptautiskā proves iestāžu asociācija apvieno 65 proves iestādes.		x		x	x			x	Finanšu ministrija / VSIA "Latvijas proves birojs"
2019	Jaunās mākslas biennāle "Nākotnes māksla / Nākotnes zīmes" (Art Future / Future Signs). Starptautiska studējošo mākslas un dizaina biennāle, aktualizējot Latvijas valsti kā nākotnē orientētu, starptautiski konkurētspējīgu un jauniešus iesaistošu. Iesaistot citu valstu jaunākās paaudzes māksliniekus un dizainerus, Latvijas		x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Latvijas Mākslas akadēmija

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
	valsts tiks pozicionēta kā kultūras, mākslas un dizaina inovācijām draudzīga vide.									
2019	Pasaules Brīvo latviešu apvienības Kultūras fonda konference "Latvijai – pilni 100 / Latvijas pēdas pasaulē" – konference, koncertsērija, referātu lasījumi – diasporas organizāciju centrālais ar valsts simtgadi saistītais notikums Latvijā, kas uzsvērtu trimdas latviešu sabiedrības lomu Latvijas neatkarības un valstiskuma idejas uzturēšanā vairāk nekā piecdesmit gadus ārzemēs, lomu neatkarības atgūšanā, latviešu kultūras saglabāšanā un attīstīšanā, iezīmētu Latvijas un tās ievērojamo personību pēdas pasaulē, un analizētu, ko no trimdas latviešu tradīcijām nākotnē latviešu diaspora pasaulē varētu pārņemt un turpināt.	x	x	x	x	x			x	Pasaules Brīvo latviešu apvienība
2019-2020	Bērnu un jauniešu koncertlekciju cikls Latvijas valsts simtgadē "Radīšanas noslēpumi" , ļaujot bērniem iejusties vēsturiskos notikumos, gūt radošu pieredzi.		x		x	x	x			Kultūras ministrija / Liepājas Simfoniskais orķestris
2019.08.23.	Baltijas ceļa atcerei veltīts norišu kopums "Baltijas ceļam – 30" .	x	x		x	x		x	x	Latvijas Republikas Saeima
2019.10.	Noslēgums eseju konkursa dalībniekiem – Vislatvijas Lāčplēša ordeņa kavalieru mazbērnu saiets , lai sekmētu paaudžu saikni, nodrošinātu tradīciju pārmantojamību un vēsturisko vērtību nezūdamību, kurā piedalās izglītības iestādes, jauniešu domes, jaunsargi, zemessargi, brīvības cīnītāju dzimtu pārstāvji.	x	x	x	x	x	x			Kultūras ministrija sadarbībā ar Valkas novada pašvaldību
2020	Koncerts-izrāde "Latviešu odiseja" . Koncerts – izrāde vēstīs par fenomenu, kas labi raksturo latviešu dzimtenes mīlestību un brīvības alkas, par ģimenēm, kas tika izkaisītas pa visu Sibīriju un spēja izdzīvot un atgriezties mākās.		x	x		x		x		Kultūras ministrija / Liepājas Simfoniskais orķestris
2020.05.01.	Satversmes sapulces simtgadei veltīts norišu kopums "Satversmes sapulcei – 100" .	x	x		x	x				Latvijas Republikas Saeima
2020.05.04.	Neatkarības atjaunošanas jubilejai veltīts norišu kopums "Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanai – 30" .	x	x		x	x		x	x	Latvijas Republikas Saeima partnerībā ar Kultūras ministriju
2021.01.20.	"Barikādēm – 30" . Konference par žurnālistu lomu brīvības cīņās barikāžu laikā; raidījumu cikls sadarbībā ar barikāžu laika žurnālistiem.	x	x		x	x			x	Latvijas Republikas Saeima sadarbībā ar barikāžu žurnālistiem un Latvijas Sabiedrisko mediju
2021.01.26.	Norišu kopums "Latvijas atzīšana de iure – 100" . Grāmata un izstāde.	x	x		x	x		x	x	Latvijas Republikas Saeima un Ārlietu ministrija

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2021.08.21.	Norišu kopums "Latvijas Republikas <i>de facto</i> atzīšana – 30". Izstāde un atvērto durvju dienas.	x	x		x	x		x	x	Latvijas Republikas Saeima
2022.02.15.	Norišu kopums "Latvijas Republikas Satversmei – 100".	x	x		x	x				Latvijas Republikas Saeima
2022.11.07.	Norišu kopums "1. Saeimai – 100".	x	x		x	x				Latvijas Republikas Saeima
V Latvijas dzimšanas diena un dāvanu pasniegšana										
2016-2018	Iniciatīva "Katram savu tautas tērpu". Interneta vietne un norišu kopums, kurā līdz simtgadei tiek apkopota visa svarīgākā informācija par tautas tērpiem (karte, tradīcija, darināšana, vēsturiskais aspekts, sociālantropoloģiskie faktori utt.). Latviešu tautas tērpi ir ļoti nozīmīga un nacionāli savdabīga latviešu kultūras mantojuma sastāvdaļa. Tautas tērps ir veidojies un pastāvējis noteiktos ģeogrāfiskos un ekonomiskos apstākļos un nepārtraukti attīstījies dažādu tradīciju ietvaros.	x	x	x	x		x	x		Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais kultūras centrs
2016-2018	Latvijas gaismas festivāls – Vislatvijas koprades gaismas projekts "Staro" 25-30 Latvijas pilsētās.	x	x	x	x		x	x		Kultūras ministrija sadarbībā ar Liepājas pilsētas pašvaldību
2016-2022	Ilgadējs parlamenta projekts "Jauniešu Saeima" jauniešu iesaistei lēmumu pieņemšanas un īstenošanas procesos.	x	x		x	x	x	x		Latvijas Republikas Saeima
2017-2018	Latvijas valsts simtgadei īpaši veidotas 16 filmu programma Latvijas filmas Latvijas simtgadei.	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Nacionālais kino centrs
2017-2018	Izstāde "Latviskās dvēseles raksti". Izstāde ir stāsts par Latvijas šūpuļa – Dziesmu svētku tradīcijas attīstību saistībā ar tautas pašapziņas veidošanos un tautas tērpu kā vienu no tautas pašapziņas izteiksmes formām. Ceļojošās izstādes mērķis ir izplatīt un nostiprināt sabiedrībā latviskās nemateriālā kultūras mantojuma vērtības (simboli, ornamentu, tautas tērpi).	x	x	x	x			x	x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais kultūras centrs
2017-2019	Informatīvs stends par Latviju starptautiskajā lidostā "Rīga" (t.sk., video sižetu sērija par ārvalstu investoriem Latvijā).		x	x	x			x	x	Ekonomikas ministrija / Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
2017-2019	Sešu īpaši simtgades svinībām organizētu vizuālās mākslas izstāžu cikla sagatavošana un norise. "LV Dizaina stāsts – 100", "Portrets. 20. gadsimts", "Jugendstils. Sākotne. Ietekmes. Savdabība", "Desmit epizodes 20. gadsimta otrās puses mākslā Latvijā", "Nākotnes valsts. 201∞", 6. Rīgas Starptautiskā tekstilmākslas un šķiedras mākslas	x	x	x	x		x	x	x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais mākslas muzejs un Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
	triennāle "Tradicionālais un laikmetīgais".									
2017-2019	Latvijas pašvaldību sporta veterānu-senioru 55. sporta spēļu finālsacensības ar pasaules latviešu piedalīšanos – īpašs notikums Latvijas valsts simtgadē, vienojot sporta veterānus un jauniešus.	x	x		x	x		x	x	Izglītības un zinātnes ministrija
2017-2019	Nacionālā simtgades loterija.		x	x	x	x	x	x		Finanšu ministrija / VAS "Latvijas Loto"
2017-2020	Zinātnisko konferenču cikls "Latvijas valstiskuma idejas vēsturiskais ceļš kopējā Eiropas kultūras telpā" (6 konferences par Latvijas valstiskuma idejas attīstību, sadarbībā ar Latvijas Universitāti).	x	x		x			x	x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālā bibliotēka
2017-2021	Latvijas Nacionālā enciklopēdija – Latvijas zinātnieku un ekspertu radīts zināšanu kopums latviešu valodā. Latvijas Nacionālās enciklopēdijas I sējuma "Latvija" atvēršana Latvijas valsts simtgadē; pēc 2019. gada – pārējās enciklopēdijas sadaļas.	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālā bibliotēka
2017-2021	Pūtēju orķestru defile programma un pūtēju orķestru koncerts 4. maijā pie Brīvības pieminekļa , kurā piedalās labākie skolu pūtēju orķestri ar individuālu <i>defilē</i> programmu, noslēgumā apvienotā orķestra koncerts.		x		x	x	x			Izglītības un zinātnes ministrija / Valsts izglītības satura centrs
2017.03.24.	16.-19. gadsimta meistardarbu izstāde "12 raksturi. Prado kolekcija" . Prado kolekcija ir viena no bagātākajām un slavenākajām pasaules muzeju kolekcijām. Lepojoties ar lielāko Gojas, Rubensa, Velaskesa, Muriljo darbu krājumu, tā savā profilā precīzi atspoguļo notikumiem bagātīgo karaliskās Spānijas vēsturi, kas ilgu periodu bijusi saistīta ar Dienvidnīderlandes, vai konkrētāk – flāmu kultūru. Baltijas kultūras telpas pirmā sastapšanās ar slaveno Prado kolekciju kļuva par svētkiem mākslas cienītājiem.		x						x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
2017.05.04.	Latvijas valsts simtgades svinību īpašs notikums – Baltā galdauta svētki , 4. maija svinības. Turpinājums 2016. gadā aizsāktajai Latvijas otrās dzimšanas dienas – 4. maija svinēšana jaunā formā.	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Latvijas valsts simtgades birojs
2017.06.01.-02.	V Latvijas bērnu un jauniešu mūzikas un mākslas festivāls „Latvijas toņi un pustoņi” , kurā vizuālās mākslas un mūzikas pulciņu audzēkņi savā darbībā atklāj sava kultūrvēsturiskā novada tradīcijas krāsās un skaņās.			x	x	x	x	x		Izglītības un zinātnes ministrija/ Valsts izglītības satura centrs

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018	Nacionālas nozīmes simtgades svinību pasākums – koncertcikls "Dzimuši Latvijā" – Latvijas mūzikas "zvaigžņu" koncertcikls (5 koncerti) Latvijā dažādās koncertzālēs, t. sk., gala koncerts sadarbībā ar mūzikas studentiem un jauniešiem. Svētki ar orķestri - LNKC Nelsons - SIA Tempus Libero LNOB - Mariss Jansons LK - Garanča, concertgebouw LK - concertgebouw 8.11.2018.		x	x	x		x	x	x	Kultūras ministrija / Latvijas valsts simtgades birojs
2018	Bojā gājušo policistu piemiņas sienas izveide.	x			x	x		x		Iekšlietu ministrija / Valsts policija
2018	Grāmata "Valsts policijai – 100".	x	x		x		x	x		Iekšlietu ministrija / Valsts policija
2018	Jauna, mūsdienīga, viegli saskatāma un uztverama Valsts policijas autotransporta jauna trafarejuma izstrāde un pakāpeniska ieviešana par godu Valsts policijas simtgadei.		x			x		x		Iekšlietu ministrija / Valsts policija
2018	Valsts prezidenta reprezentācijas priekšmets – sudrabotas plaketes ar Latvijas valsts simtgades identitātes zīmi izveide.		x	x				x	x	Valsts prezidenta kanceleja
2018	Latvijas valsts simtgadei veltīta pirmā Latvijas muzeju vēstures kopizstāde par Latvijas valsts tapšanu, valstiskuma idejas nosargāšanu padomju okupācijas laikā un atjaunošanu 20. gs. deviņdesmitajos gados.	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālais vēstures muzejs
2018	Aleksandra Čaka grāmata "Mūžības skartie" angļu valodā. Sadarbībā ar apgāds Jumava un Kultūras ministriju tiek izskatītas iespējas šo grāmatu virzīt uz 2018. gada Londonas grāmatu tirgu. Grāmata būs pienesums starptautiskajā sabiedrībā par Latvijas lomu I Pasaules karā un sniegs liecības par strēlnieku vēstures galvenajiem posmiem un tā laika politiskās vēstures fenomenu, skatoties caur strēlnieku prizmu un dialektiku.	x	x		x			x	x	Aizsardzības ministrija
2018	Latviešu oriģinālbalets "Skroderdienas Silmačos" . Baleta saturs balstīts populārās Rūdolfa Blaumaņa lugas motīvos, kura muzikālo partitūru radījis komponists Juris Karlsons.		x	x	x			x		Kultūras ministrija/ Latvijas Nacionālā opera un balets
2018.01.18.	Latvijas valsts simtgades gada atklāšana – "Gaismas pils" . Muzikāli dramatisks viencēliena uzvedums par Gaismas pili – garīgas atmodas, brīvu un pilnveidoties gribošu indivīdu veidotas valsts simbolu. Projekta radošā komanda: Latvijas Radio		x	x	x	x	x	x		Kultūras ministrija / VSIA "Latvijas Koncerti"

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
	kora diriģents Kaspars Putniņš, režisors Viesturs Meikšāns, tekstu autors Kārlis Vērdiņš, komponisti Mārtiņš Viļums un Jānis Šipkēvics (Shipsi).									
2018.06.21.-24.	Līgo, Rīga! Līgo, Latvija! 3 dienu vērienīgs pasākums 11. novembra krastmalā – 21. jūnijā Saulgriežu pasākumu folkloras festivāla "Baltica" noslēgums, 22. jūnijā – tradicionālais Zāļu tirgus, teātra izrāde "Skroderdienas Silmačos", zaļumballe un pasākuma kulminācija – Jāņu svinības krastmalā.		x	x	x		x	x	x	Rīgas pilsētas pašvaldība sadarbībā ar Latvijas Nacionālo Kultūras centru
2018.06.30.-08.07.	Latvijas valsts simtgades svinību kulminācija – XXVI Vispārējie latviešu dziesmu un XVI Deju svētki 2018.	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija/ Latvijas Nacionālais kultūras centrs
2018.09.	Latvijas skolas soma īpaša programma Latvijas valsts simtgades svinību ietvaros, kas nodrošinās Latvijas bērniem un jauniešiem valsts garantētās izglītības iegūšanas ietvaros iespēju pieredzēt Latviju klātienē un izziņāt, iepazīt Latvijas vērtības, tā spēcinošā pieredzes sajūtu un valstisko identitāti, t.sk., Latvijas skolas somas atvēršanas pasākums Rīgā „Rīga – bērnu galvaspilsēta”. VKKF - skolas soma	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija
2018.09.	Rīga – bērnu galvaspilsēta. Latvijas skolas somas atvēršanas pasākums.	x	x	x	x	x	x	x		Kultūras ministrija sadarbībā ar Rīgas pilsētas pašvaldību
2018.10.	Liepājas teātra jaunuzvedums. Par godu Latvijas valsts simtgadei vērienīgs starptautisks iestudējums par laiku no 1919. gada 7. janvāra līdz 7. jūlijam, kad Liepāja bija Latvijas galvaspilsēta, kā arī par Liepājas nozīmi Latvijas valsts tapšanā.	x	x		x	x	x	x		Kultūras ministrija sadarbībā ar Liepājas pilsētas pašvaldību
2018.11.	Latvijas valsts simtgades svinību kulminācijas – 2018. gada 18. novembra un novembra, jubilejas mēneša, svinības visā Latvijā, saskaņā ar plānu, kas tiek izstrādāts atsevišķā plašas pārstāvības darba grupā.	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Latvijas valsts simtgades birojs
2018.11.	II Latvijas izglītības iestāžu simfonisko orķestru un kamerorķestru festivāls pulcējot labākos jauniešu simfoniskos, kamerorķestrus un stīgu orķestrus no visas Latvijas. Festivāla programmu veido latviešu komponistu mūzika.		x		x	x	x	x		Izglītības un zinātnes ministrija / Kultūras ministrija
2018.11.	Latvijas Ugunsdzēsības muzejā izstāde "Ugunsdzēsēji Latvijai 100 gados".	x	x		x	x		x		Iekšlietu ministrija / Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2018.11.18.	Latvijas valsts simtgades svinību kulminācijas – 2018. gada 18. novembra norises galvaspilsētā (īpašs svētku noformējums, gaismas un mūzikas priekšnesums 11. novembra krastmalā).	x	x	x	x			x	x	Rīgas pilsētas pašvaldība sadarbībā ar Kultūras ministriju
2018.11.18.	Grāmata "Latvijas sporta lepnums – 1918–2018", 100 stāsti par svarīgākiem notikumiem un personībām Latvijas sporta vēsturē.	x	x	x	x	x	x	x		Izglītības un zinātnes ministrija / Latvijas Sporta muzejs
2018.11.18.	Valsts prezidenta rīkotais Svētku koncerts Latvijas Nacionālajā teātrī, pieņemšana Rīgas pilī un Svētku koncerti četros Latvijas reģionos.	x	x	x	x			x		Valsts prezidenta kanceleja / VSIA "Latvijas Koncerti" sadarbībā ar reģionu pašvaldībām
2019	Latvijas valsts simtgades operas iestudējums bērniem, radot jaunu un paliekošu oriģināldarbs. Mērķis popularizēt operas žanru bērnu auditorijām, piesaistīt jaunus skatītājus operas žanram nākotnē.		x			x		x		Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālā opera un balets
2019	Vēsturiskas operas "Baņuta" atjaunojuma iestudējums. "Baņutas" pirmizrāde Latvijas Nacionālajā operā komponista vadībā izskanēja 1920. gadā, kļūstot par pirmo latviešu nacionālās operas iestudējumu vēsturē. "Baņuta" latviešu operas vēsturē ieņem īpašu vietu kā emocionāls, dziļi latvisks skatuves darbs, kas iedvesmojis arī turpmāko latviešu nacionālās operas attīstības gaitu. Spēlēju, dancoju		x	x	x	x		x		Kultūras ministrija / Latvijas Nacionālā opera un balets
2019	Iekšlietu ministrijas iestāžu un Nacionālo bruņoto spēku militārā parāde un interaktīvs pasākums "Valsts robežsardzei 100".	x	x		x	x	x	x		Iekšlietu ministrija / Valsts robežsardze
2019	Grāmatas "Valsts robežsardzei 100" izdošana.	x	x		x	x		x		Iekšlietu ministrija / Valsts robežsardze
2019	Simtgadei veltīta muzikāla izrāde "Suitu sāga". Izrādi ir paredzēts atskaņot vairākās vietās Latvijā 2019. gada pirmajā pusē – tieši simts gadus pēc vētrainajiem notikumiem, kad Latvijas valdība rezidēja Liepājā. Suitu kultūras noturība un dzīvotspēja ir nepieciešams simbols un iedrošinošs vēstījums, kas akcentē mūsu tautas vitalitāti laikā, ko raksturo globāls apjukums. Izrāde paredzēta plašai mērķauditorijai.	x	x	x	x	x	x	x		Kultūras ministrija / Liepājas Simfoniskais orķestris

Datums	Norise	1	2	3	4	5	6	7	8	Organizētājs
2020.10.	Starptautisks teātra forums. Foruma programma apvienos labākos jomas profesionāļus no Latvijas un ārvalstīm, lai rastu atbildes uz aktuālākajiem jautājumiem teātra jomā: teātra veidi un to ilgtspēja, nacionālais teātris 21. gadsimta multikulturālisma realitātē, teātra kritikas loma un nākotne, jauno teātra profesionāļu attīstība kultūrizglītības kontekstā un teātra menedžments.		x	x	x			x	x	Kultūras ministrija / Dailes teātris
2021.05.	Latvijas ugunsdzēsēju 1. kongresa simtgadei veltīta izstāde Latvijas Ugunsdzēsības muzejā.	x	x		x	x			x	Iekšlietu ministrija / Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
2017-2021	Valsts teātri. Profesionālās mākslas daudzveidības un pieejamības nodrošināšana.		x	x	x	x	x	x		Kultūras ministrija
2017-2021	Latvijas valsts simtgades lielnotikumi. Latvijas valsts simtgades svinību lielnotikumi, jaunu tradīciju iedibināšana un citi īpaši simtgadei veltīti pasākumi plašai sabiedrībai Latvijā un tautiešiem ārvalstīs. Jauniešu iesaistīšana Latvijas valsts simtgades sagatavošanā un īstenošanā, jauniešu aktivitāšu un pasākumu īstenošana (t.sk., Karogs apceļo pasauli, Pianistu stafete, Seno ugunscura nakts). Vēstures par Latvijas valstiskuma veidošanos un Latvijas simts gadiem stipendiju.	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Latvijas valsts simtgades birojs
2017-2021	Latvijas valsts simtgades virskomunikācija, publicitāte. Latvijas valsts simtgades svinību komunikācijas un digitālās komunikācijas nodrošināšana, komunikācijas akcentu (kampanju) īstenošana, iesaistes un līdzdalības mehānismu īstenošana, informācijas skaidrošana, simtgades pasākumu atspoguļošana un publicitāte (mērķauditorija - Latvija, tautieši ārvalstīs).	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija / Latvijas valsts simtgades birojs
2017-2021	Latvijas valsts simtgades biroja kapacitātes stiprināšana sekmīgai svētku norises sagatavošanai, koordinēšanai un norišu nodrošināšanai	x	x	x	x	x	x	x	x	Kultūras ministrija

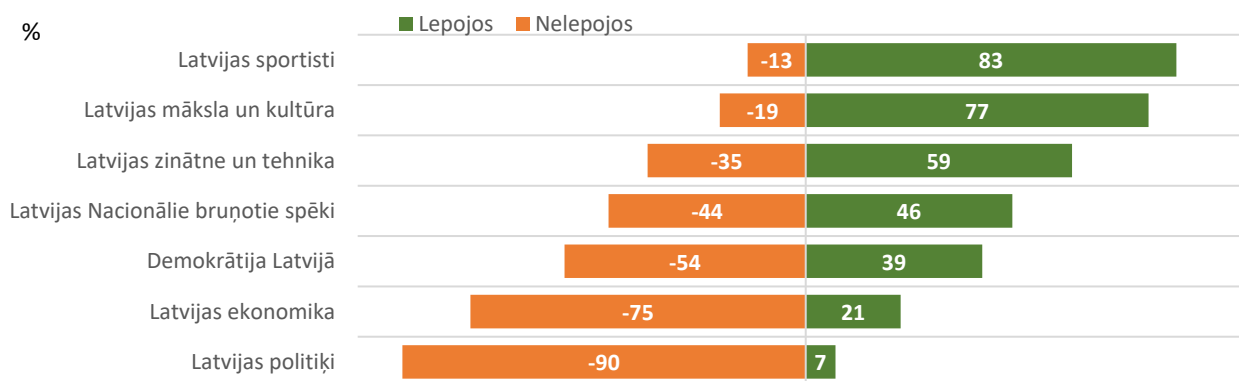
Latvijas iedzīvotāju aptaujas rezultāti grafikos

Aptaujas tehniskā informācija

LAUKA DARBA VEIČĒJS	Pētījumu centrs SKDS
MĒRĶA GRUPA	Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem
PLĀNOTAIS IZLASES APJOMS	1000 respondenti
SASNIEGTAIS IZLASES APJOMS	1005 respondenti
IZLASES METODE	Kvotu izlase. Dati tika svērti atbilstoši LR IeM PMLP Iedzīvotāju reģistra datiem uz 17.01.2019.
RESPONDENTI	Pētījumu centra SKDS WEB paneļa dalībnieki
APTAUJAS METODE	Interneta aptauja (CAWI)
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visa Latvija
APTAUJAS LAIKS	No 21.11.2019. līdz 28.11.2019.

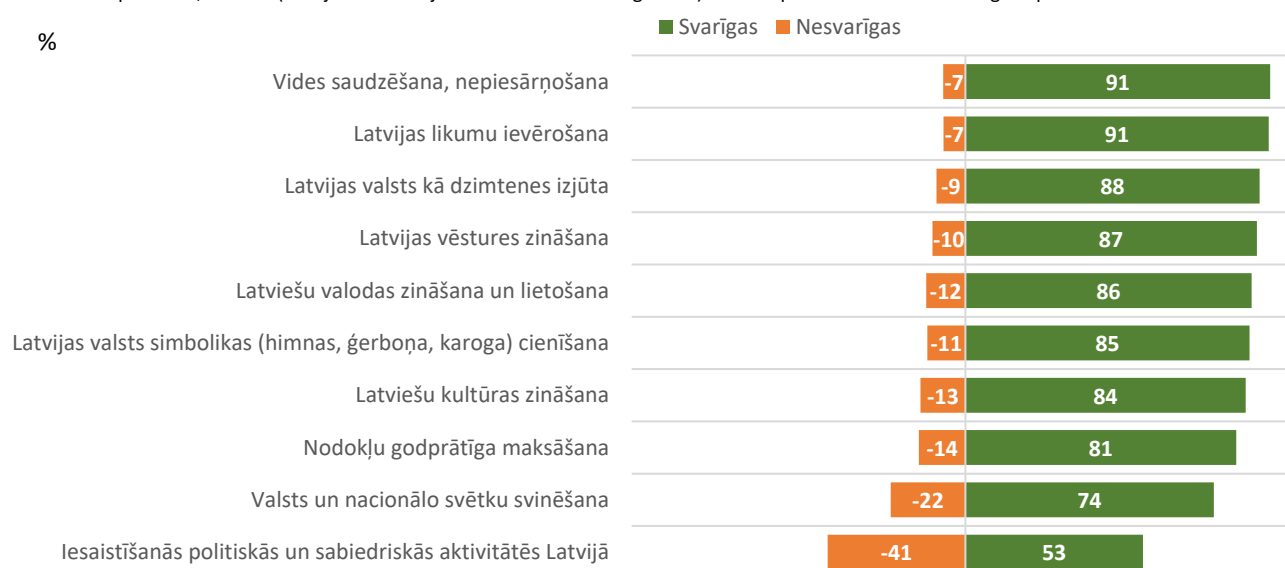
Cik lielā mērā Jūs esat lepnis par Latviju šādos jautājumos?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

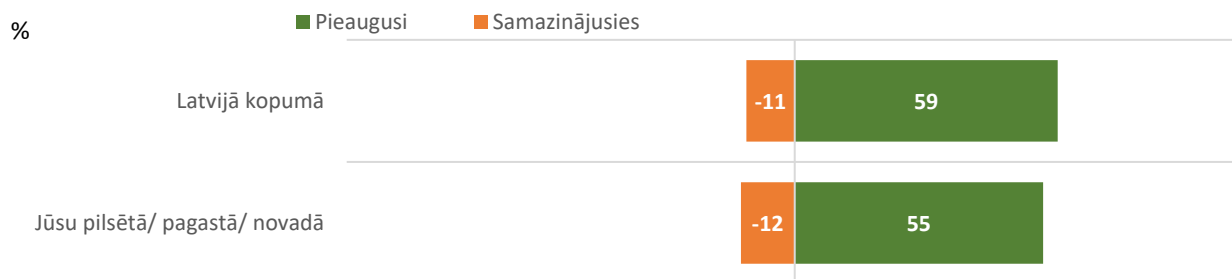
Cik lielā mērā Jums personīgi ir svarīgas šādas lietas?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

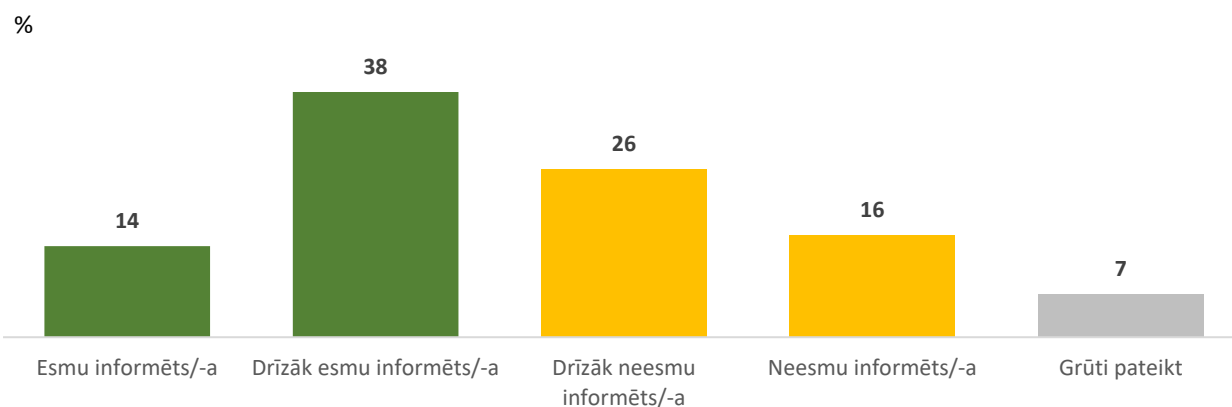
Cik lielā mērā, Jūsaprāt, pēdējo 2-3 gadu laikā ir vai nav pieaugusi kultūras pasākumu daudzveidība Latvijā kopumā/ Jūsu pilsētā/ pagastā/ novadā?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

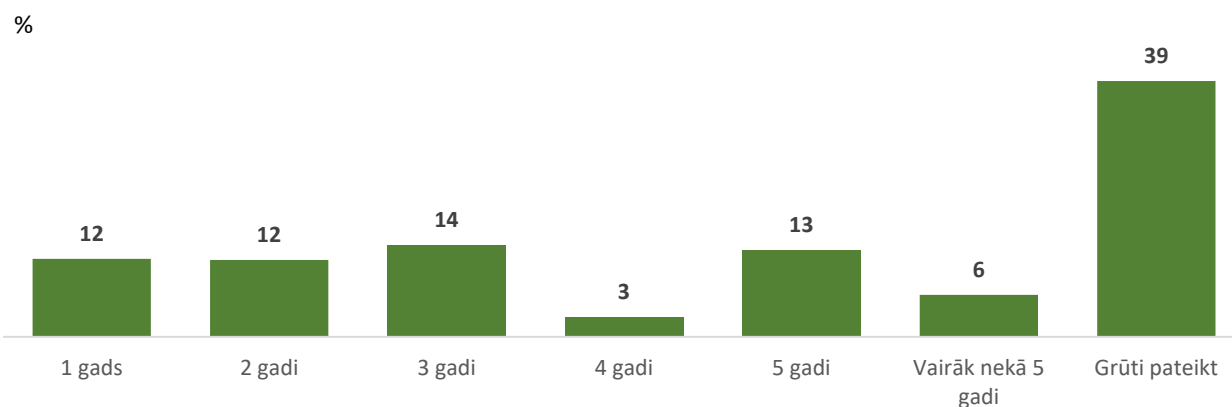
Cik lielā mērā Jūs esat vai neesat informēts/-a, ka tiek īstenota Latvijas valsts simtgadei veltītu norišu programma (LV100 programma)?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Kā Jums šķiet, cik ilgu laika posmu aptver LV100 programmas norises?

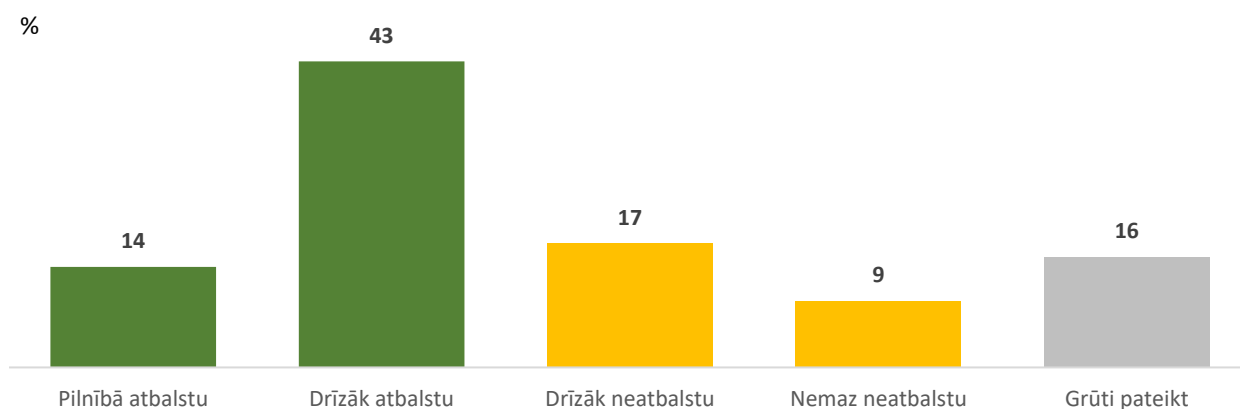
Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Lai veicinātu izpratni par vēsturiskajiem notikumiem, kas saistīti ar Latvijas valsts izveidi un nostiprināšanos, LV100 programma plānota piecu gadu periodam: no 2017. līdz 2021. gadam.

Cik lielā mērā Jūs atbalstāt vai neatbalstāt LV 100gades programmas īstenošanu šādā laikā?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Kam, Jūsaprāt, ir jāuzņemas galvenā atbildība par LV100gades norišu plānošanu un īstenošanu?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Novērtējiet, lūdzu, vai un cik aktīvi Jūs personiski piedalījāties vai nepiedalījāties LV 100gades norisēs!

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Piezīme: attēlots to īpatsvars, kuri ir piedalījušies.

Vai ir kāda norise, aktivitāte, ko Jūs uzskatāt par savu personisko veltījumu vai dāvinājumu Latvijas 100gadei?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

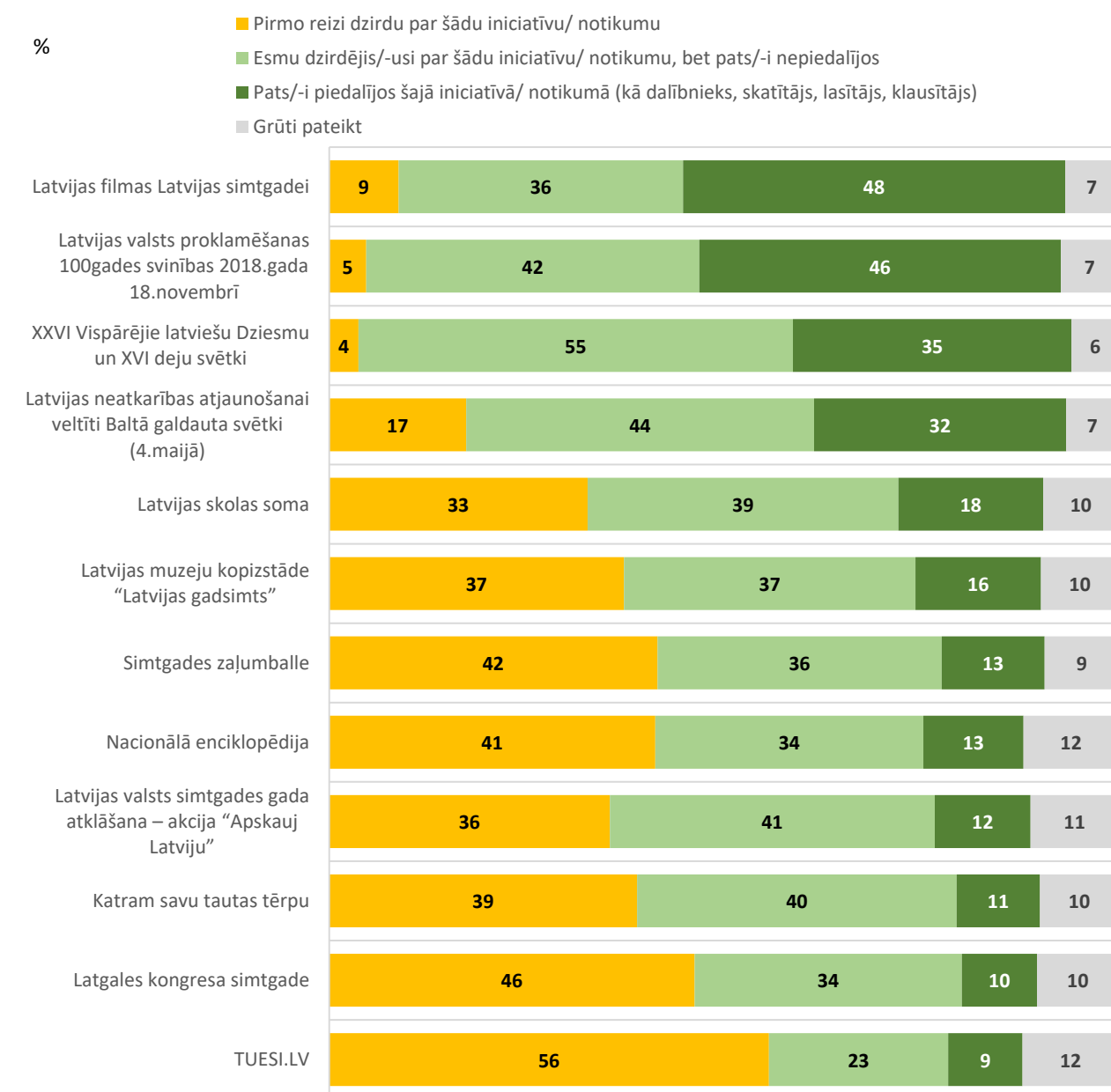
Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā piekrītat vai nepiekrītat izteikumiem par LV 100gades aktivitātēm!

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

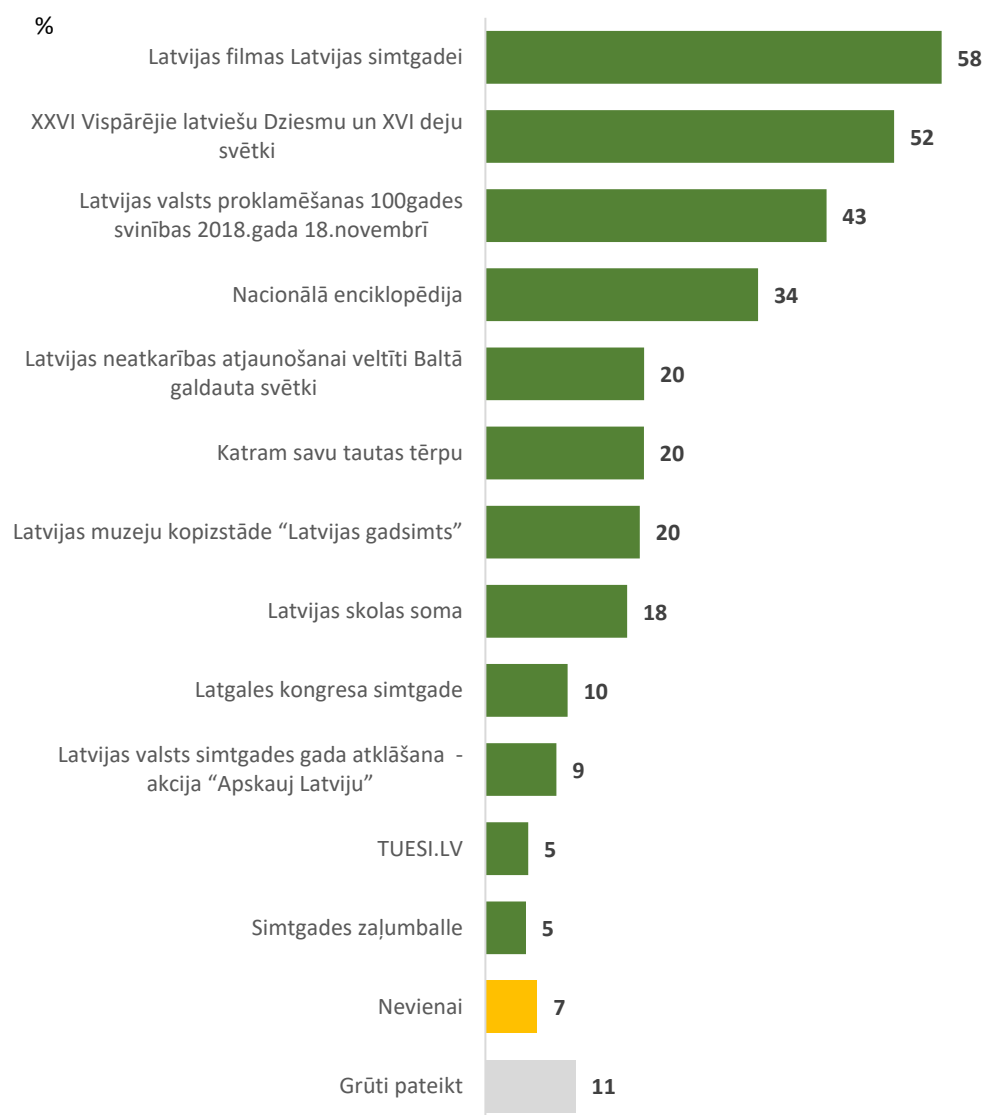
Raksturojiet, lūdzu, savu pieredzi saistībā ar šādiem LV 100gades lielnotikumiem!

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

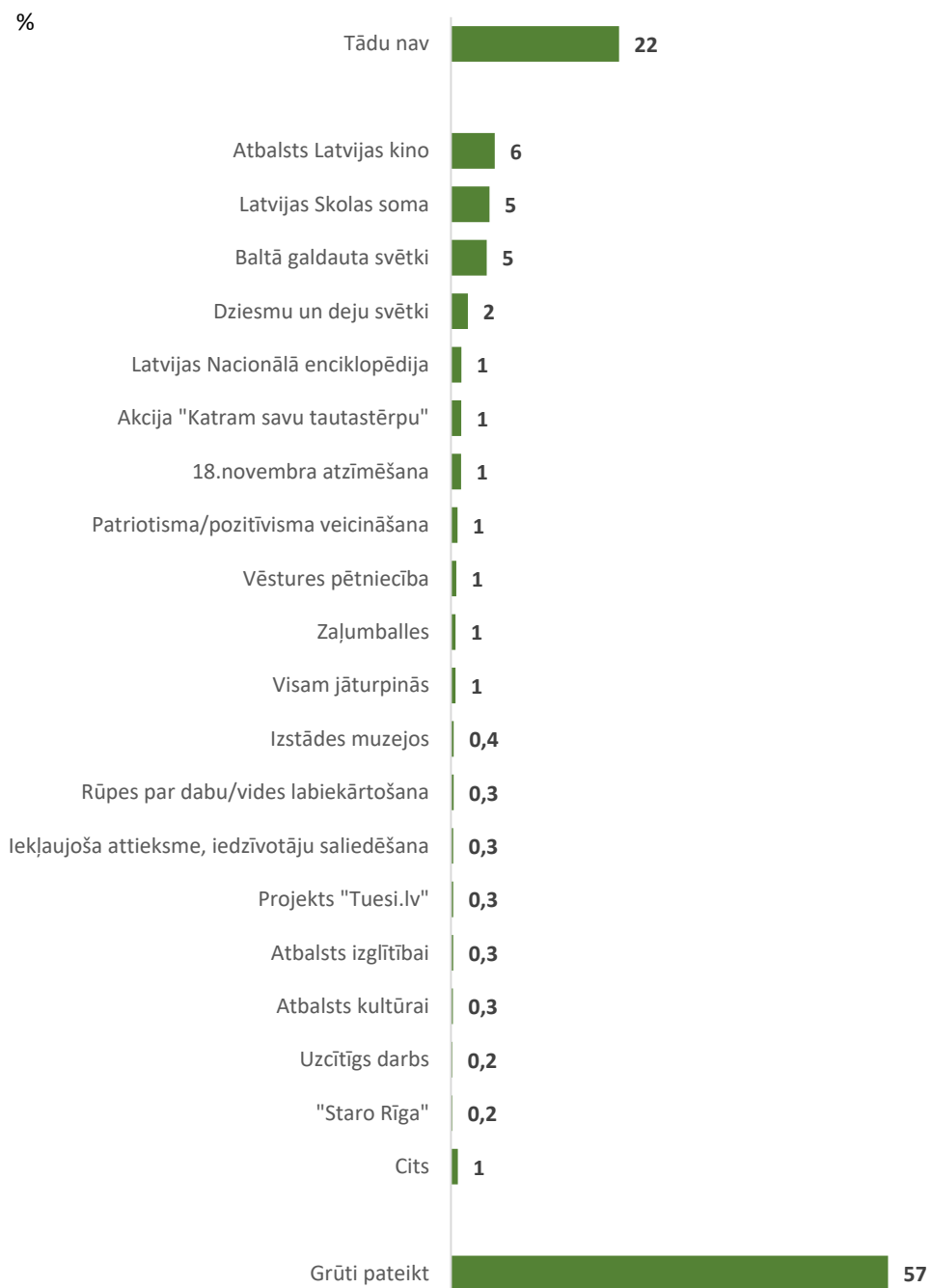
Kuram/kuriem no šīm notikumiem, Jūsprāt, ir paliekoša nozīme?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

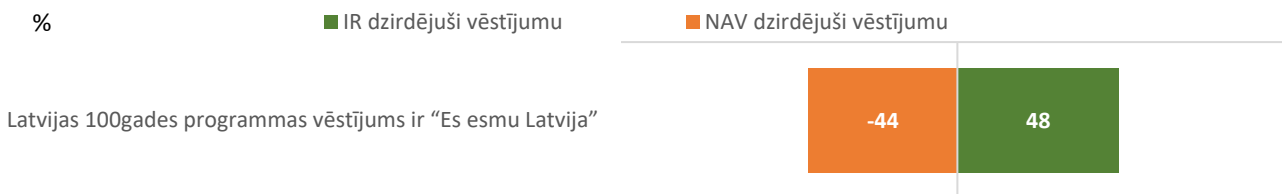
Vai ir kāds Latvijas 100gades ietvaros aizsākts notikums, norise, kam, Jūsaprāt, noteikti būtu jāturpinās?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

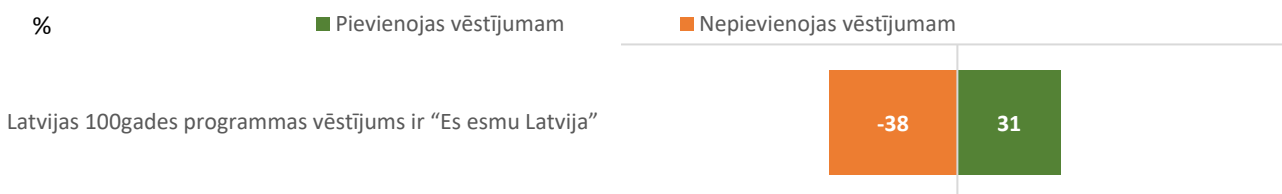
Latvijas 100gades programmas vēstījums ir “Es esmu Latvija”. Novērtējiet, lūdzu, savu informētību par šī vēstījuma izmantošanu?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes “grūti pateikt” nav attēlotas.

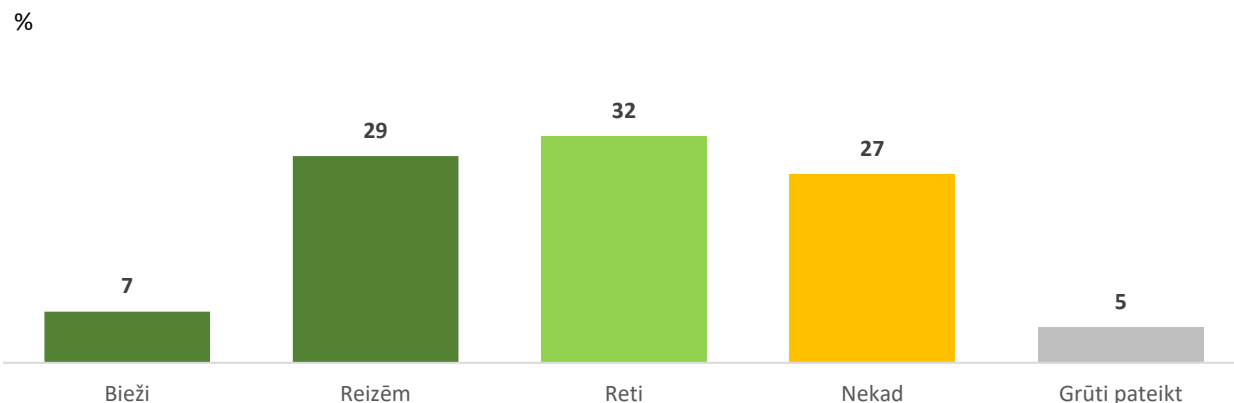
Vai Jūs personiski pievienojaties vēstījumam “Es esmu Latvija”?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes “grūti pateikt” nav attēlotas.

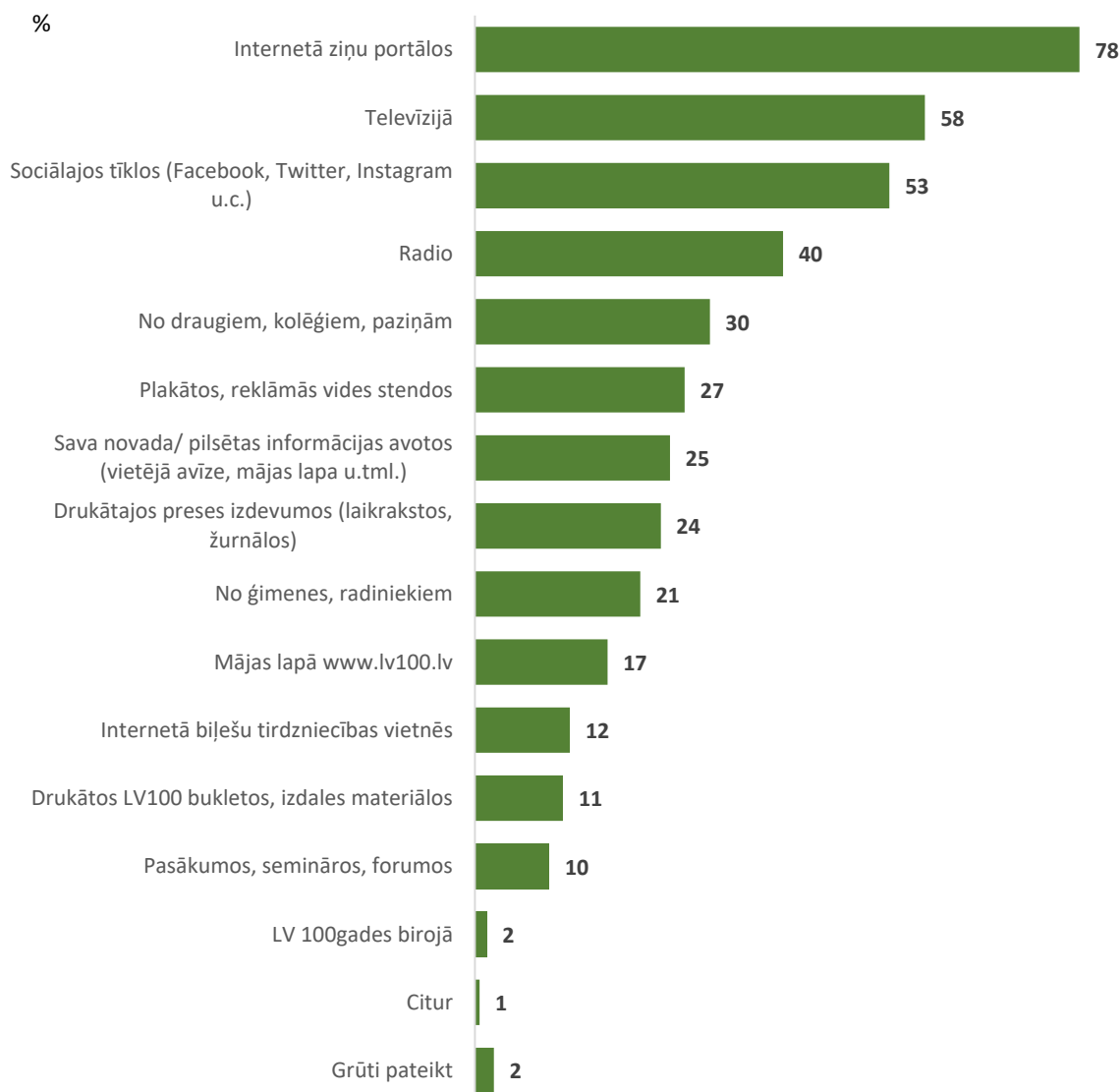
Cik bieži Jūs pēdējo divu gadu (2017., 2018. gada) laikā esat meklējis informāciju par LV 100gades norisēm?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

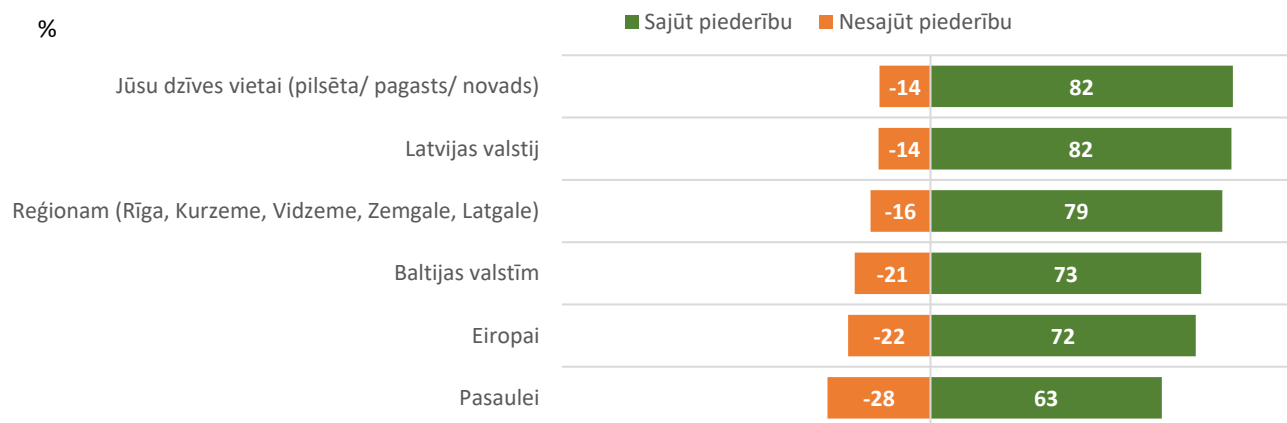
Kur Jūs pēdējo divu gadu (2017., 2018.gada) laikā ieguvāt informāciju par LV 100gades pasākumiem?

Bāze: respondenti, kuri pēdējo divu gadu laikā ir meklējuši informāciju par LV100, n=692 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

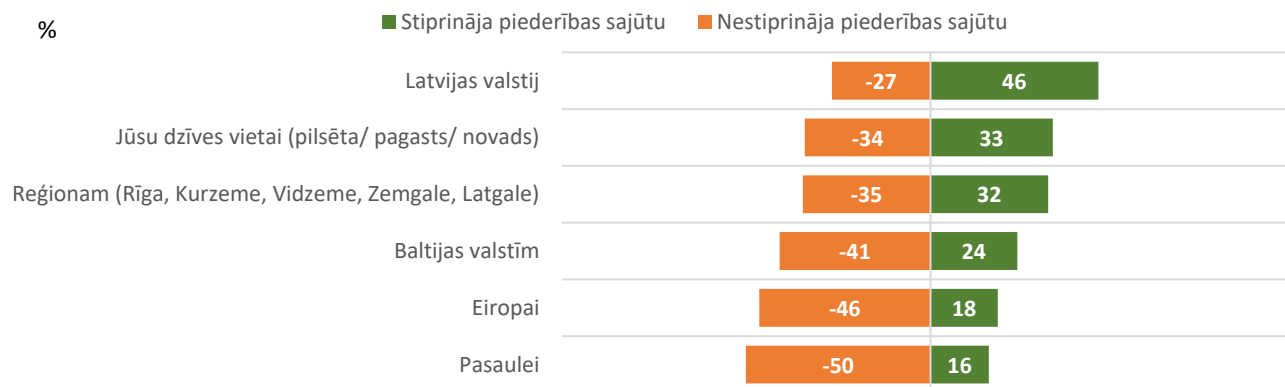
Lūdzu, skalā no 1 līdz 10 novērtējiet savu piederības sajūtu katrai no minētajām teritorijām, kur 1 nozīmē "nemaz nepiederu", bet 10 nozīmē "ļoti lielā mērā piederu"!

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

Cik lielā mērā Latvijas 100gades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā stiprināja vai nestiprināja Jūsu piederības sajūtu katrai no minētajām teritorijām?

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

Lūdzu novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat (kur 1 - pilnībā nepiekrītat, bet 5 - pilnībā piekrītat) šādiem apgalvojumiem par Latvijas 100gades svinību pasākumiem 2017. un 2018. gadā.

Latvijas 100gades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā...

Bāze: visi respondenti, n=1005 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

Lūdzu, uzrakstiet vismaz vienu piemēru, ko Jūs 2017., 2018. gadā uzzinājāt par senām Latvijas tradīcijām!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=306 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

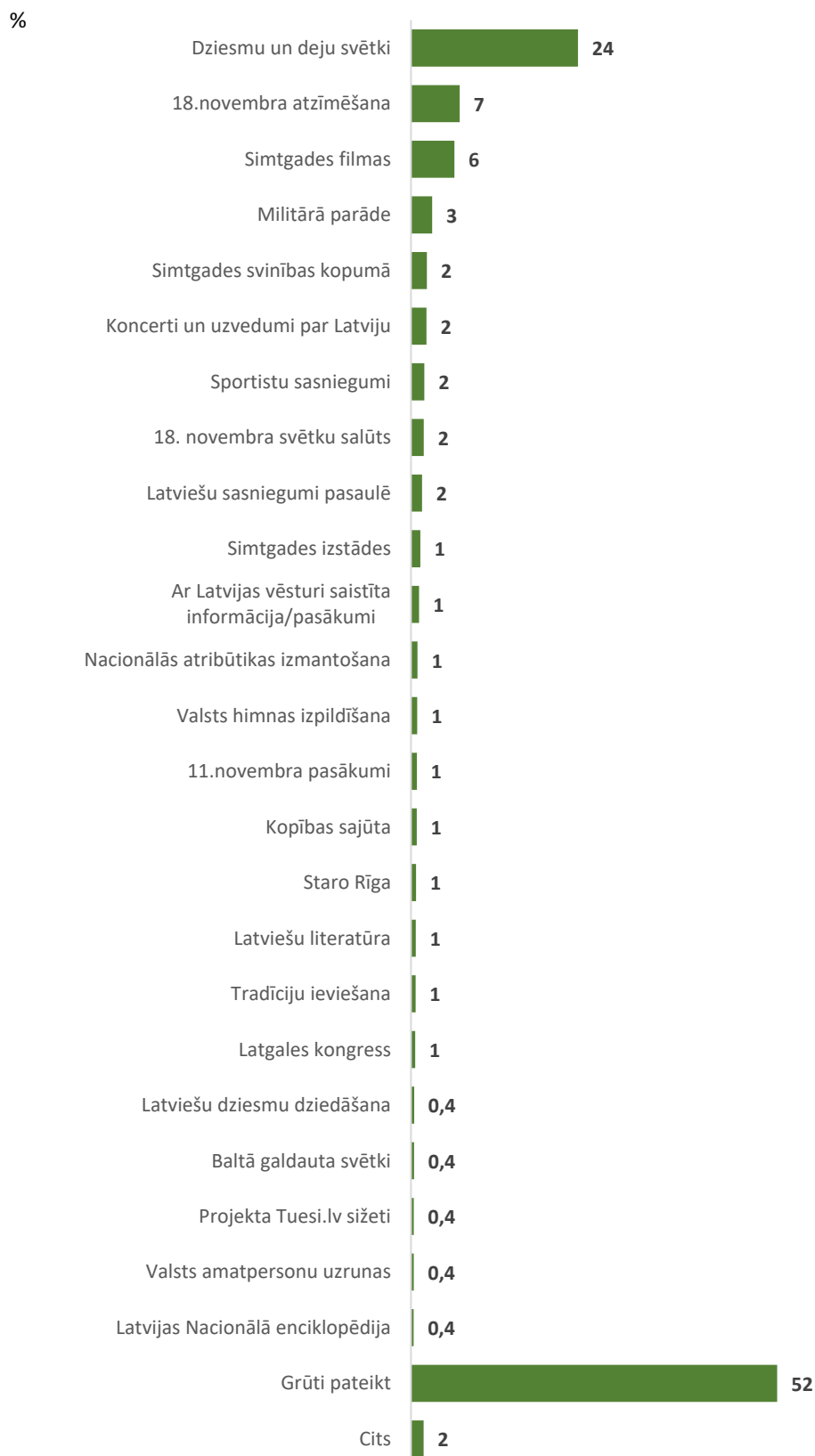
Lūdzu, uzrakstiet vismaz vienu piemēru, kādu jaunu tradīciju izveidē Jūs iesaistījāties 2017., 2018. gadā!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=202 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

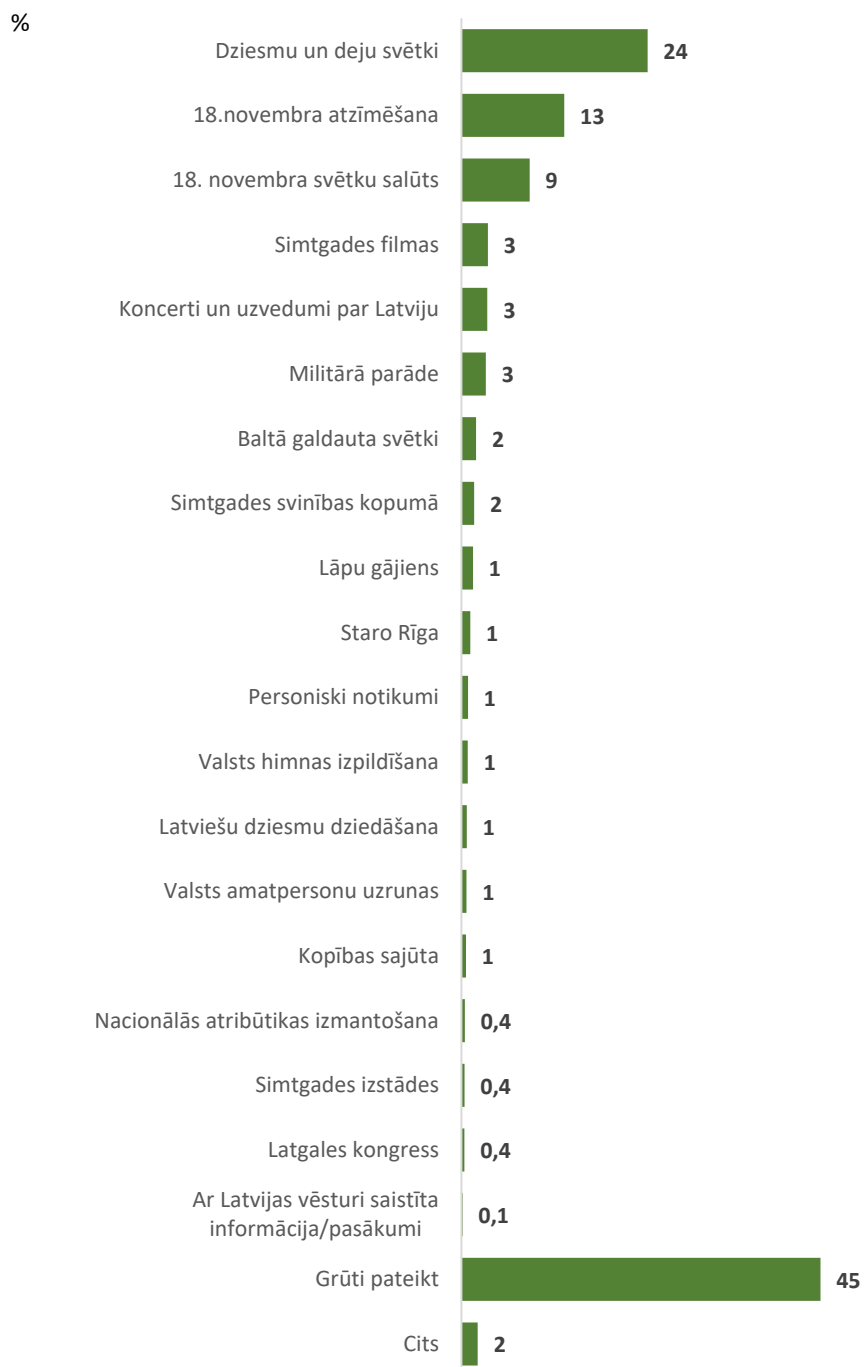
Lūdzu, uzrakstiet vismaz vienu piemēru, kad LV 100gades programmas notikums 2017., 2018.gadā Jums ļāva izjust lepnumu par Latviju!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=498 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

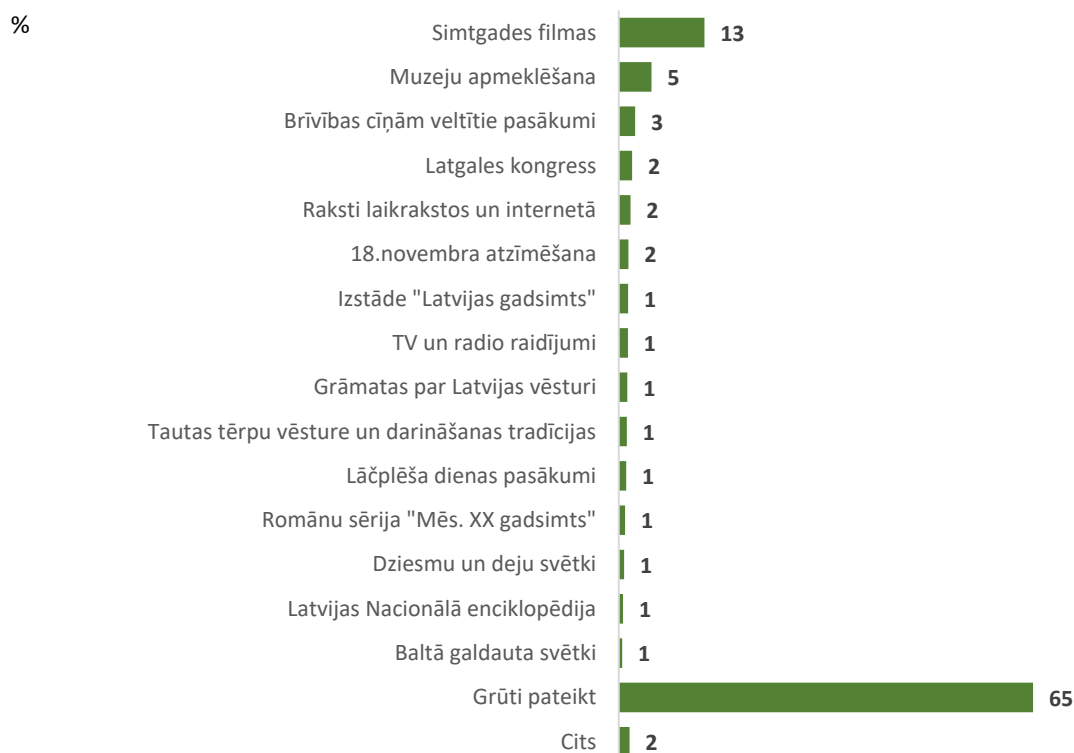
Lūdzu, uzrakstiet vismaz vienu piemēru, kad LV 100gades programmas notikums 2017., 2018.gadā Jums ļāva piedzīvot emocionālus un pacilājošus brīžus, izjustāt svētku sajūtu!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=510 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

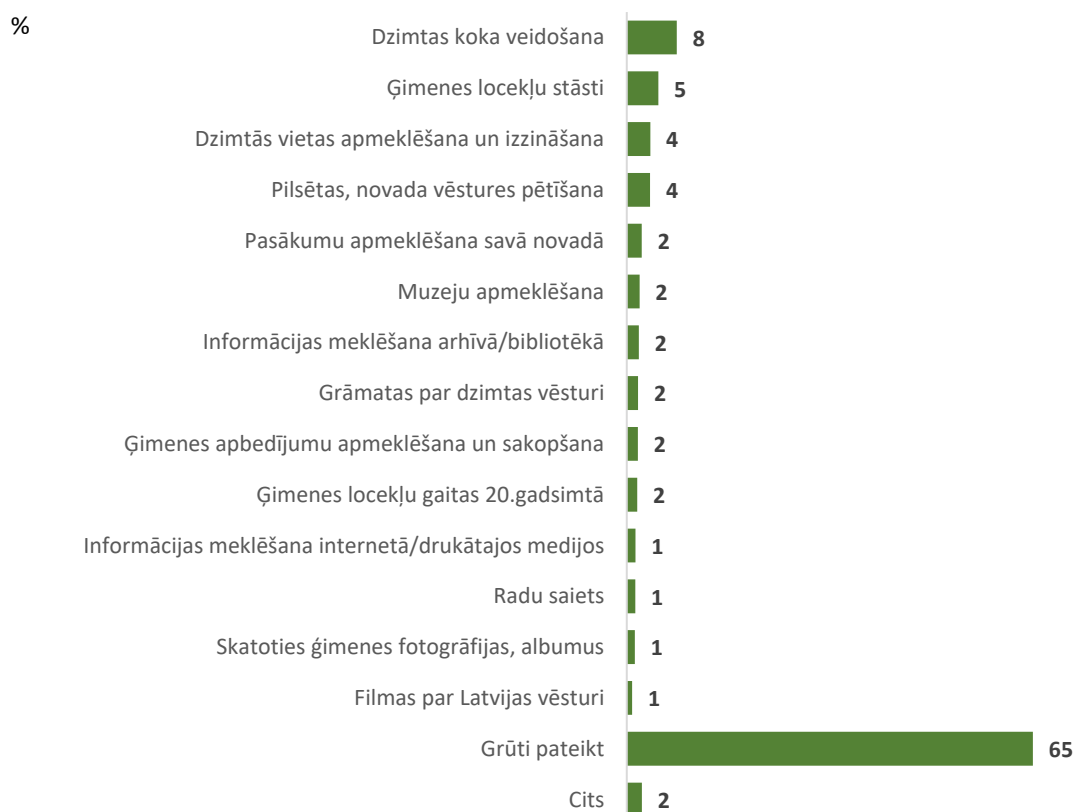
Lūdzu, miniet vismaz vienu notikumu, aktivitāti 2017., 2018. gadā, kas padziļināja Jūsu izpratni un zināšanas par Latvijas valsts vēsturi, tās attīstībā nozīmīgiem notikumiem!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=405 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

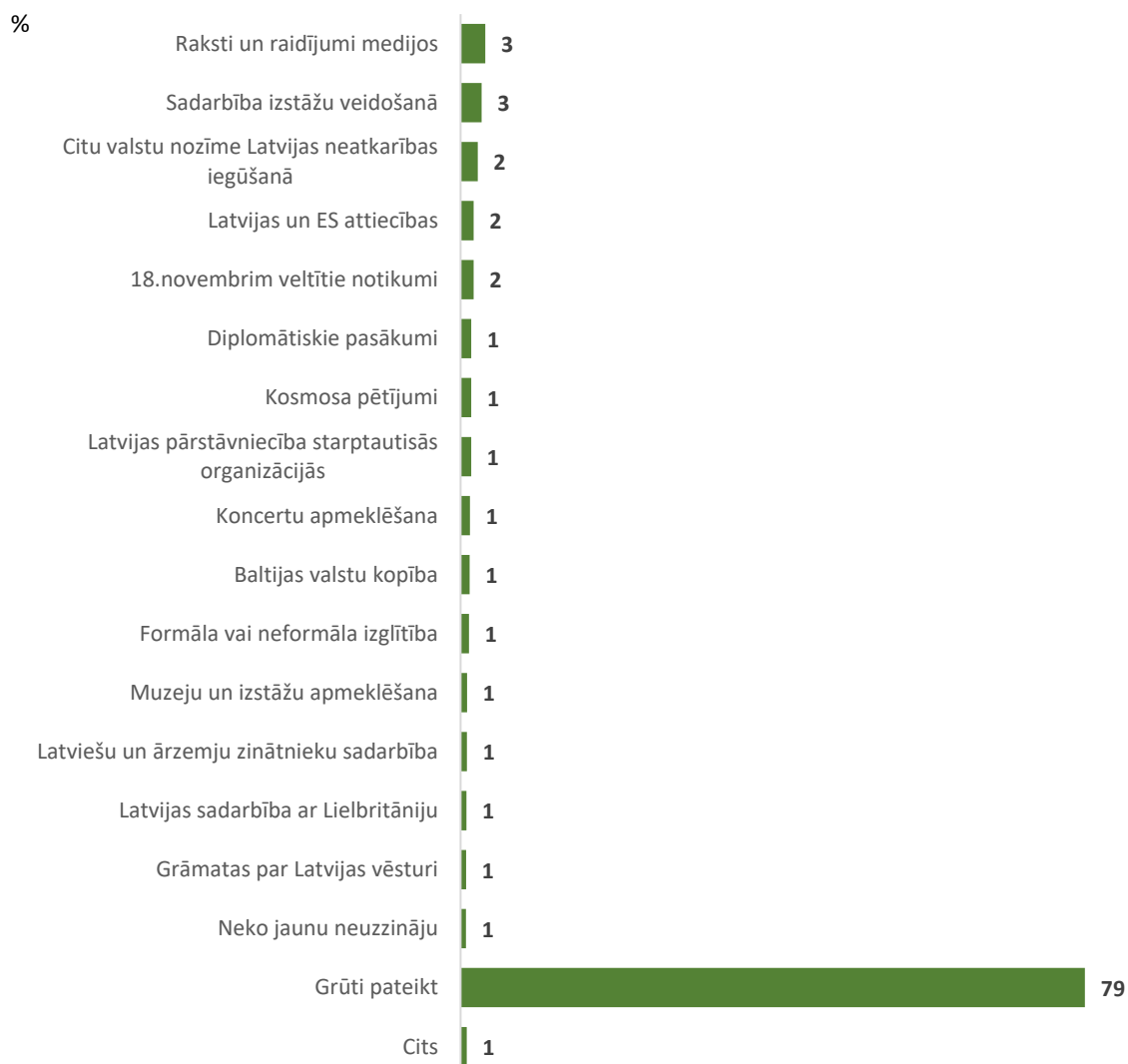
Lūdzu, īsi raksturojiet, vismaz vienu piemēru, kā Jūs apzinājāt savas dzimtas un/vai dzimtās vietas vēsturi 2017., 2018. gadā!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=315 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

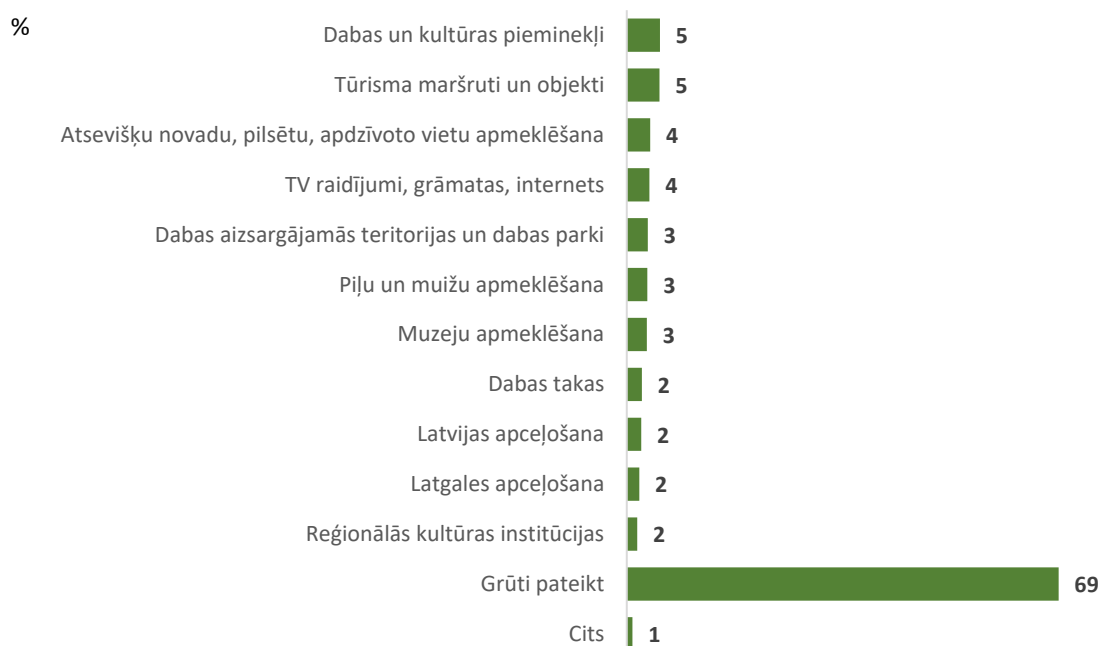
Miniet, lūdzu, vismaz vienu piemēru, ko Jūs 2017., 2018.gadā uzzinājāt par Latvijas valsts saikni ar citām Eiropas valstīm, to sadarbību zinātnē, mākslā, ekonomikā, politikā!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=242 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

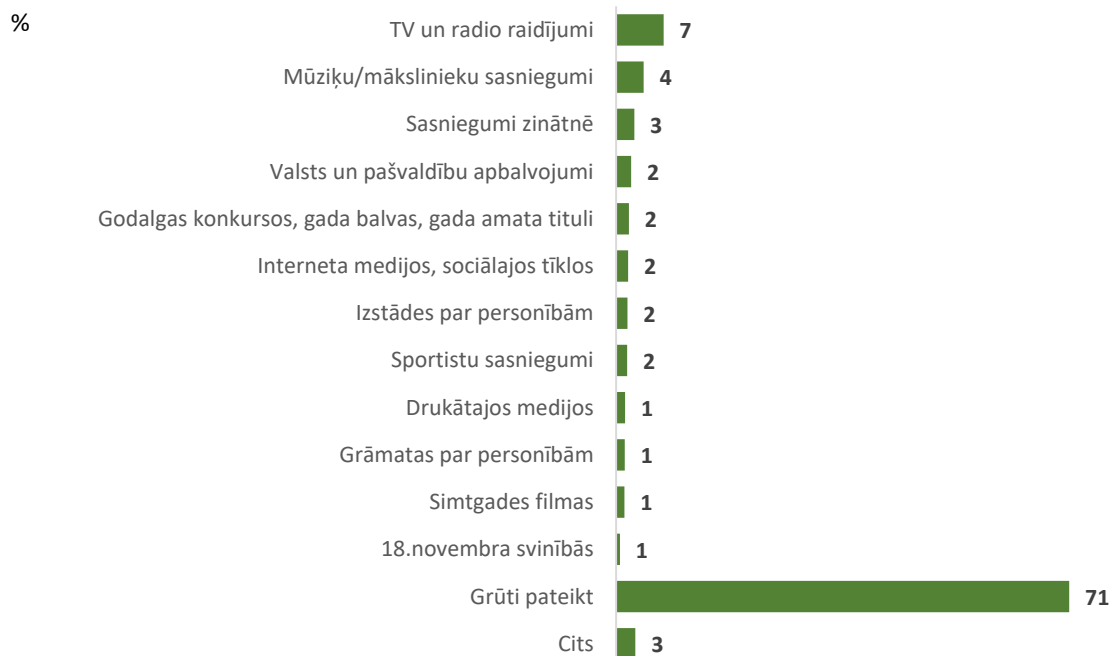
Miniet, lūdzu, vismaz vienu piemēru, kur 2017., 2018.gadā Jūs iepazināt līdz šim nezināmas/neredzētas Latvijas kultūras un dabas vietas!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=322 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Miniet, lūdzu, vismaz vienu piemēru, kur atklāts, ko 2017., 2018.gadā Jūs uzzinājāt par Latvijas iedzīvotāju, spilgtu personību sasniegumiem uzņēmējdarbībā, zinātnē, kultūrā, mākslā, medicīnā un citās jomās!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=351 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

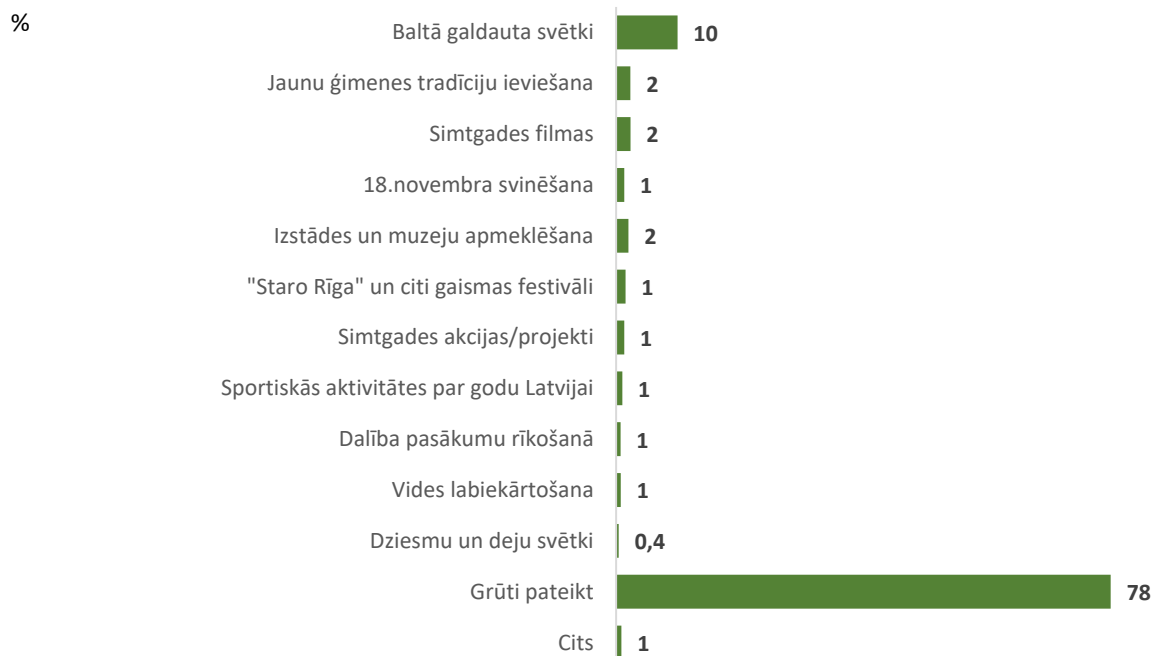
Miniet, lūdzu, vismaz vienu piemēru, kā 2017., 2018.gadā paplašinājāt savas zināšanas par ārvalstīs dzīvojošajiem Latvijas iedzīvotājiem (diasporu) un viņu sasniegumiem!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=246 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Uzrakstiet, lūdzu, vismaz vienu piemēru, kādu LV simtgades programmas ietvaros radītu mākslas darbu (literatūrā, kino, mūzikā, teātrī, dejā, vizuālajā mākslā, starpdisciplināros projektos, izstādes, muzeju ekspozīcijas) iepazīnāt 2017., 2018.gadā!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=419 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

Uzrakstiet, lūdzu, vismaz vienu piemēru, ko 2017., 2018.gadā uzzinājāt par Latvijas starptautiskajām un kultūras diplomātijas aktivitātēm, kas veltītas LV simtgadei!

Bāze: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=228 (Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 75 gadiem).

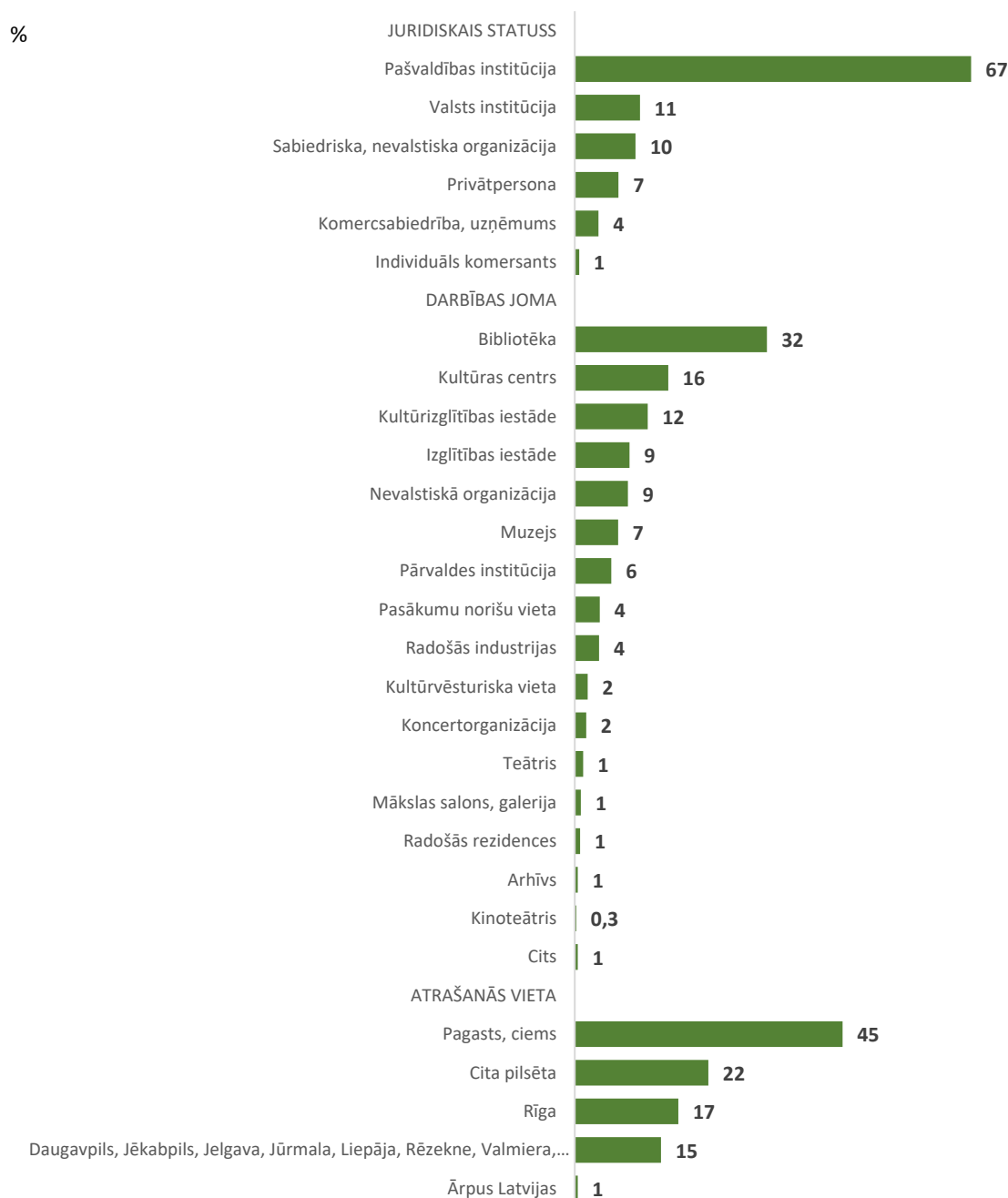
Kultūras sektora aktoru aptaujas rezultāti grafikos

Aptaujas tehniskā informācija

LAUKA DARBA VEICĒJS	SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija"
MĒRĶA GRUPA	Kultūras sektora aktori: kultūras pasākumu rīkotāju un kultūras institūciju un organizāciju pārstāvji. Skatīt izlases profila raksturojumu zemāk grafikā.
SASNIEGTAIS IZLASES APJOMS	828 respondenti
IZLASES METODE	Pašatlase
APTAUJAS METODE	Interneta aptauja (CAWI)
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visa Latvija
APTAUJAS LAIKS	2019. gada novembris

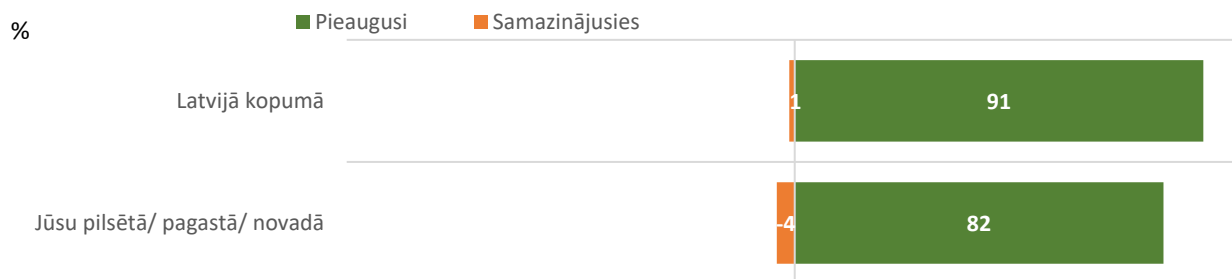
Kultūras sektora aktoru aptaujas izlases profila raksturojums

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori).

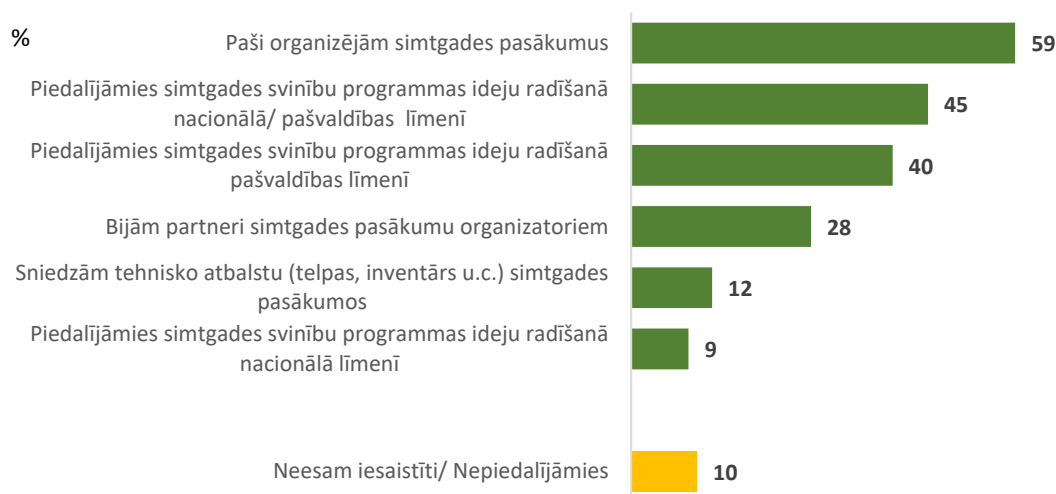
Cik lielā mērā, Jūsaprāt, pēdējo 2-3 gadu laikā ir vai nav pieaugusi kultūras pasākumu daudzveidība Latvijā kopumā/ Jūsu pilsētā/ pagastā/ novadā?

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

Kādā veidā Jūsu organizācija/uzņēmums/Jūs kā radoša persona iesaistījāties Latvijas simtgades norišu programmā?

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori).

Kam, Jūsaprāt, ir jāuzņemas galvenā atbildība par LV100gades norišu plānošanu un īstenošanu?

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori).

Lūdzu, novērtējiet, cik plašas bija Jūsu organizācijas/uzņēmuma/radošas personas iespējas Latvijas simtgades ietvaros šādos aspektos.

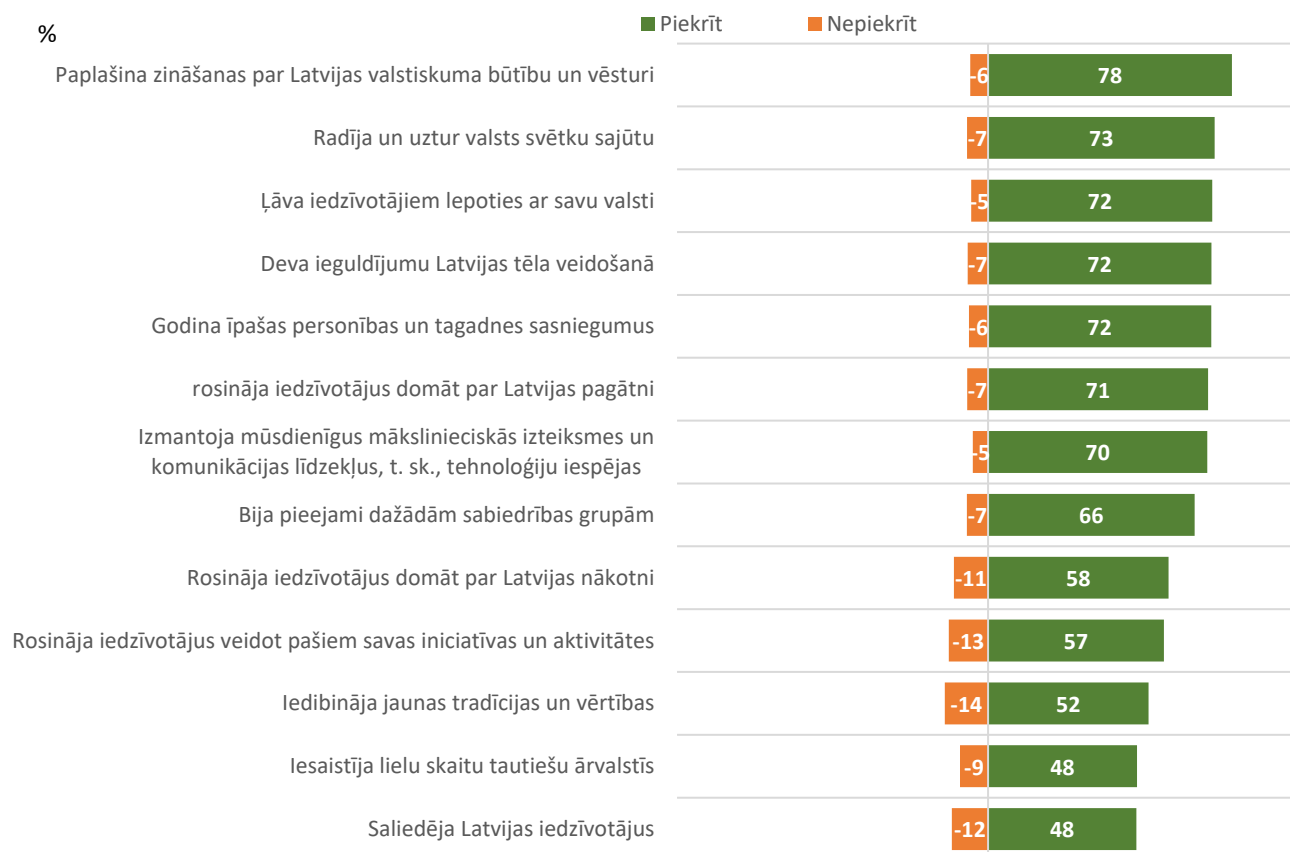
Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat šādiem apgalvojumiem.

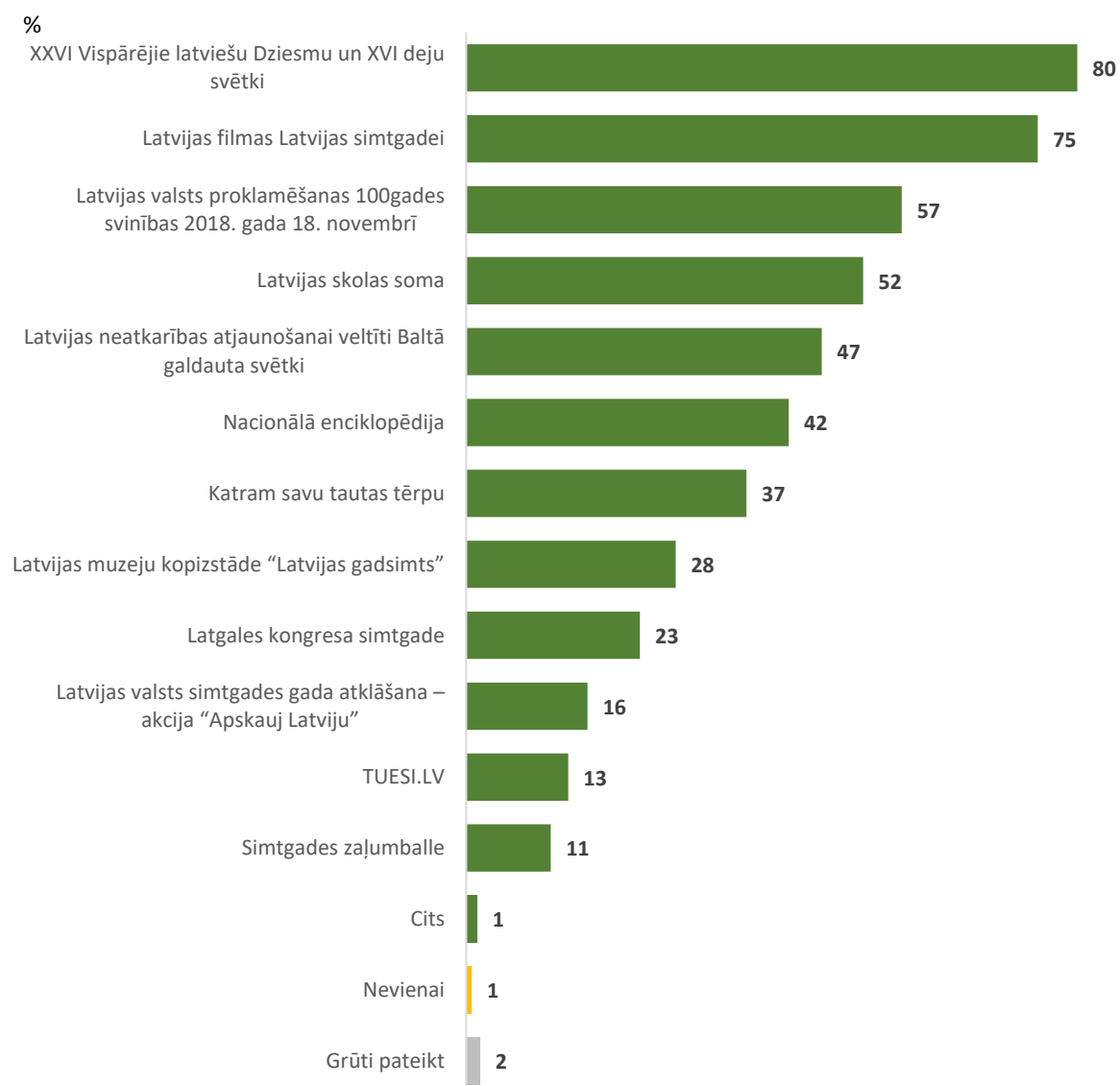
Latvijas simtgades svinību pasākumi 2017. un 2018. gadā....

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori). Grafika pārskatāmībai atbildes "grūti pateikt" nav attēlotas.

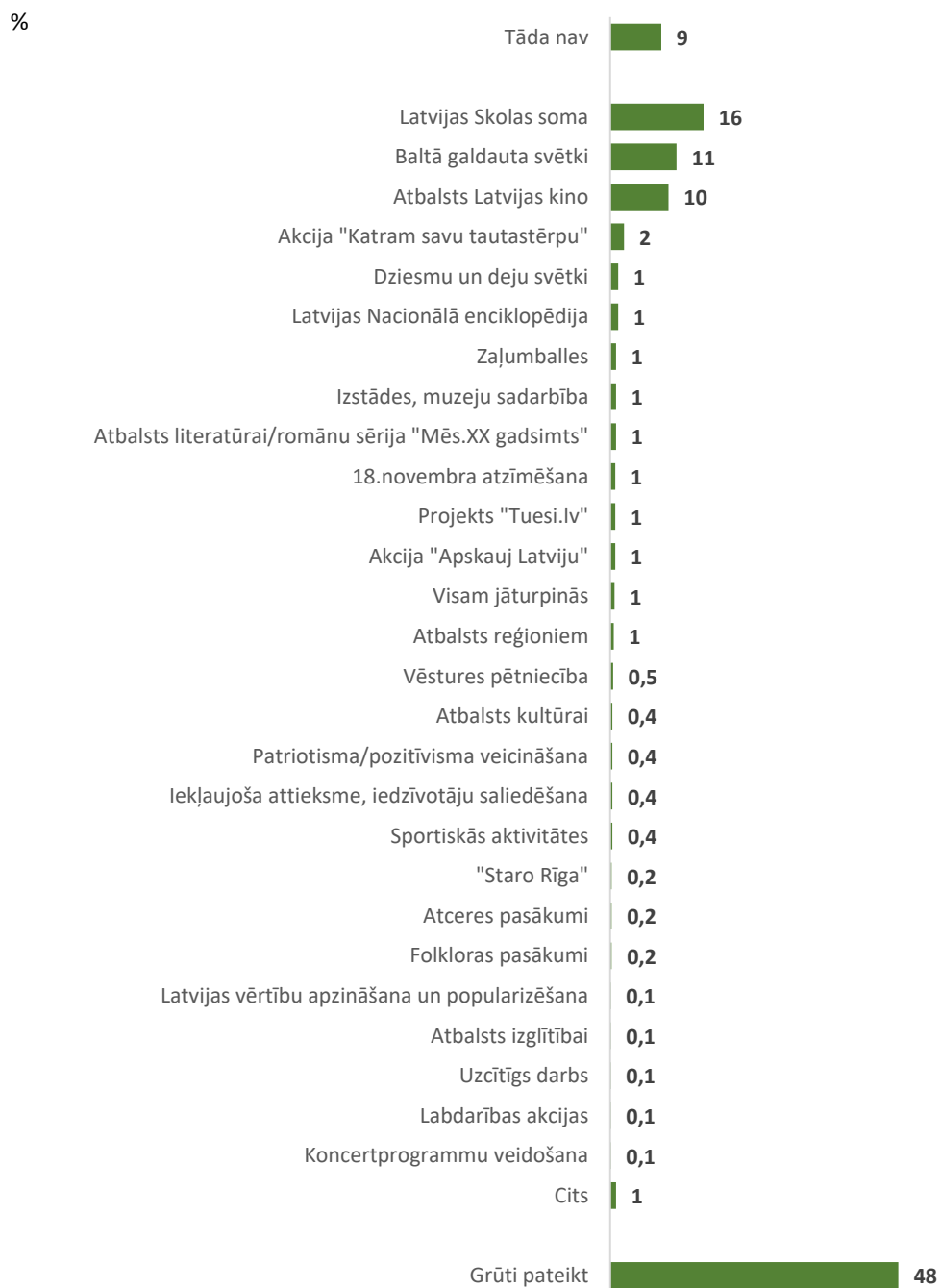
Kuram/kuriem no šīm notikumiem, Jūsaprāt, ir paliekoša nozīme?

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori).

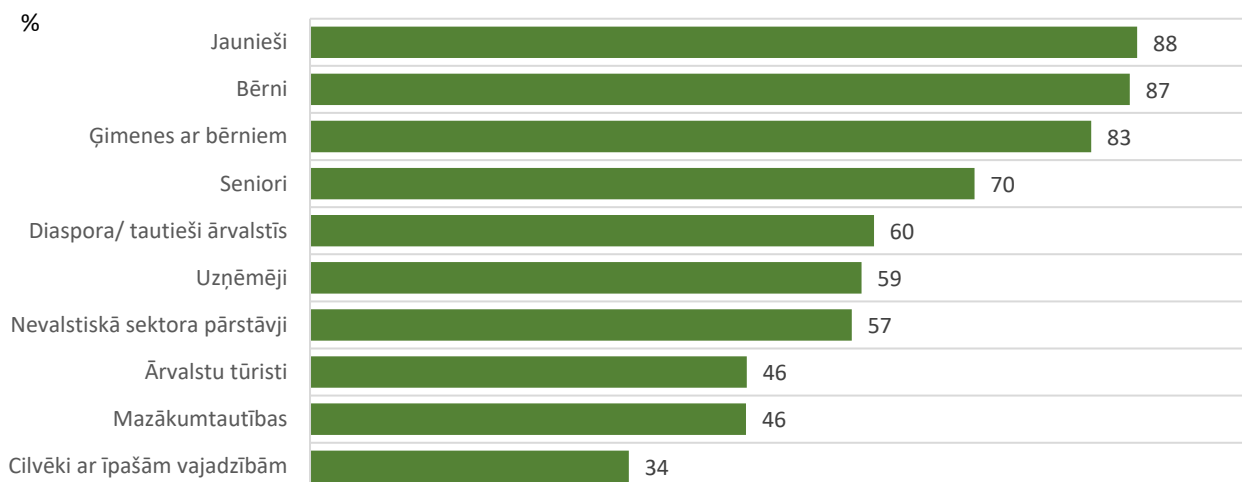
Vai ir kāds Latvijas 100gades ietvaros aizsākts notikums, norise, kam, Jūsaprāt, noteikti būtu jāturpinās?

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori).

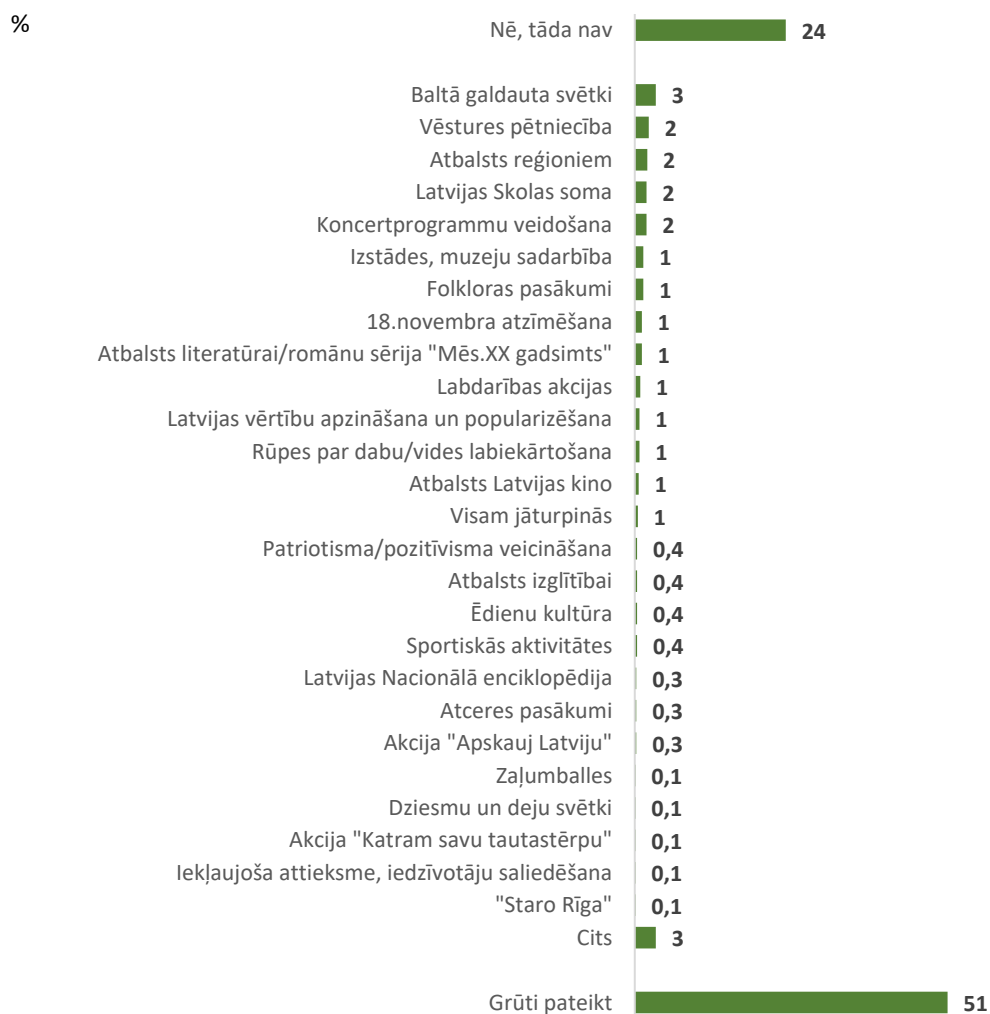
Jūsaprāt, cik plaši Latvijas simtgades pasākumos un aktivitātēs tika iesaistītas šādas iedzīvotāju mērķgrupas?

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori). Piezīme: Attēlots to rrespondentu īpatsvars, kuri uzskata, ka konkrētās mērķgrupas ir tikušas iesaistītas.

Vai ir kāds Latvijas 100gades ietvaros tieši Jūsu organizācijas/uzņēmuma/kā radošas personas aizsākts notikums, norise, kuru Jūs vēlētos turpināt arī nākamajos gados?

Bāze: visi respondenti, n=828 (kultūras sektora aktori).

Latvijas valsts simtgades programmas politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēma

Mērķa nr.	Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Avots
1.	Nostiprināta iedzīvotāju drošības sajūta Latvijā	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas iedzīvotāju viedoklis par drošības sajūtu Latvijā; Latvijas iedzīvotāju viedoklis par psiholoģisko drošību; Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma vērtējums; Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija nostiprināt iedzīvotāju drošības sajūtu Latvijā, skaits; 	<p><i>Eurofound</i>, "European Quality of Life Survey": https://www.eurofound.europa.eu/data/european-quality-of-life-survey //Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu</p> <p>SKDS. "Latvijas Barometrs. Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma vērtējums" http://www.skds.lv/docs/1414/Latvijas_barometrs_112019.pdf ;</p> <p>"Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20 __. gadā";</p>
1.	Radīta jaunas zināšanas un nostiprināta izpratne par Latvijas valsti, tās rašanos, vēsturi un šodienu	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai iegūtas jaunas zināšanas un izpratne par Latvijas valsti, tās rašanos, vēsturi un šodienu; Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis radīt jaunas zināšanas un nostiprināt izpratni par Latvijas valsti, tās rašanos, vēsturi un šodienu, skaits; 	<p>Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu;</p> <p>"Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20 __. gadā";</p>
1.	Nostiprināta Latvijas iedzīvotāju piederības sajūta valstij un lepnums par to un uzticēšanās valsts institūcijām	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai nostiprināta Latvijas iedzīvotāju piederības sajūta valstij un lepnums par to un uzticēšanās valsts institūcijām; Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija nostiprināt Latvijas iedzīvotāju piederības sajūtu valstij un lepnumu par to un uzticēšanos valsts institūcijām, skaits; 	<p>SKDS regulārais monitorings par šīm Latvijas iedzīvotāju pazīmēm, kā indikatorus izmantojot apgalvojumus:</p> <p>"Uzskatu, ka esmu Latvijas patriots",</p> <p>"Es lepojos ar to, ka esmu Latvijas pilsonis/ iedzīvotājs";</p> <p>Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati par uzticēšanos valsts institūcijām (Saeima, MK, policija, armija, NVO, pašvaldība, ministrijas, u.tml.);</p> <p><i>Eurostat</i> dati par atbilstošajām pazīmēm: https://lvportals.lv/skaidrojumi/301509-uzticibas-limenis-medijiem-un-institucijam-baltija-2019</p> <p><i>Eurofond</i> dzīves kvalitātes pētījumi;</p> <p>"Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20 __. gadā";</p>
1.	Attīstīta vienotības apziņa ar savu tautu, kopienu	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai ir attīstīta vienotības apziņa ar savu tautu, kopienu; Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija attīstīt vienotības apziņu ar savu tautu, kopienu, skaits; 	<p>Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu;</p> <p>"Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20 __. gadā";</p>
2.	Popularizēti Latvijas iedzīvotāju profesionālie sasniegumi	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai ir bijusi iespēja iepazīties ar Latvijas iedzīvotāju profesionālajiem sasniegumiem; Latvijas kultūras sektora pārstāvju viedoklis par to, vai ir bijusi iespēja iepazīties ar Latvijas iedzīvotāju profesionālajiem sasniegumiem; Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija popularizēt Latvijas iedzīvotāju profesionālos sasniegumus, skaits; 	<p>Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu;</p> <p>Latvijas kultūras sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu;</p> <p>"Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20 __. gadā";</p>

Mērķa nr.	Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Avots
2.	Aktualizētas Latvijas un citu valstu sadarbības pieredzes dažādās jomās	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai ir aktualizēta Latvijas un citu valstu sadarbības pieredze dažādās jomās; – Ekspertu viedoklis par to, vai ir aktualizēta Latvijas un citu valstu sadarbības pieredze dažādās jomās; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija aktualizēt Latvijas un citu valstu sadarbības pieredzi dažādās jomās, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Dažādu tautsaimniecības sektoru pārstāvju aptauja par šo jautājumu; "Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20___. gadā"; "Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20___. gadā";
2.	Aktivizēta pilsoniskā līdzdalība nacionālu vērtību popularizēšanā	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai ir aktivizēta pilsoniskā līdzdalība nacionālu vērtību popularizēšanā; – Latvijas kultūras sektora pārstāvju viedoklis par to, vai ir aktivizēta pilsoniskā līdzdalība nacionālu vērtību popularizēšanā; – Ekspertu viedoklis par to, vai ir aktivizēta pilsoniskā līdzdalība nacionālu vērtību popularizēšanā; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija aktivizēta pilsoniskā līdzdalība nacionālu vērtību popularizēšanā, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas kultūras sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; NVO sektora pārstāvju viedoklis par šo jautājumu; "Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20___. gadā";
2.	Popularizētas oriģinālas uzņēmējdarbības iniciatīvas	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai ir popularizētas oriģinālas uzņēmējdarbības iniciatīvas; – Dažādu tautsaimniecības sektoru pārstāvju viedoklis par to, vai ir popularizētas oriģinālas uzņēmējdarbības iniciatīvas; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija popularizēt oriģinālas uzņēmējdarbības iniciatīvas, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas kultūras sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Dažādu tautsaimniecības sektoru pārstāvju aptauja par šo jautājumu; "Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20___. gadā";
2.	Aktivizēta starppaaudžu solidaritāte	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par sociālo spriedzi starp jauniem un veciem cilvēkiem; 	<i>Eurofond</i> dzīves kvalitātes pētījuma dati par sociālo spriedzi starp jauniem un veciem cilvēkiem;
2.	Attīstīta multietnisku kopienu sadarbība	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par sociālo spriedzi starp dažādu rasu un etniskajām grupām; 	<i>Eurofond</i> dzīves kvalitātes pētījuma dati par sociālo spriedzi starp dažādu rasu un etniskajām grupām;
3.	Komunicētas un popularizētas Latvijas dabas vērtības un mantojums	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai ir bijusi iespēja iepazīties ar Latvijas dabas vērtībām un mantojumu; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija popularizēt Latvijas dabas vērtības un mantojumu, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; "Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20___. gadā";
3.	Komunicētas un popularizētas Latvijas kultūras vērtības un mantojums	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai ir bijusi iespēja iepazīties ar Latvijas kultūras vērtībām un mantojumu; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas kultūras sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; "Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20___. gadā";

Mērķa nr.	Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Avots
		<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas kultūras sektora pārstāvju viedoklis par to, vai ir bijusi iespēja iepazīties ar kultūras vērtībām un mantojumu; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija popularizēt Latvijas kultūras vērtības un mantojumu, skaits; 	
3.	Uzsāktas iniciatīvas, kas vērstas uz latviešu valodas aizsardzību un nozīmes stiprināšanu	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai tiek īstenota latviešu valodas aizsardzība un nozīmes stiprināšana; – Latvijas kultūras sektora pārstāvju viedoklis par to, vai tiek īstenota latviešu valodas aizsardzība un nozīmes stiprināšana; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija vērsts uz latviešu valodas aizsardzību un nozīmes stiprināšanu, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas kultūras sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; "Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā";
3.	Ārvalstu sabiedrība iepazīstināta un informēta par izcilību Latvijas mākslā	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija iepazīstināt un informēt ārvalstu sabiedrību par izcilību Latvijas mākslā, skaits; 	"Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā";
4.	Aktualizēti un cildināti konkrētu personību sasniegumi dažādās sabiedrības dzīves jomās	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai tiek aktualizēti un cildināti konkrētu personību sasniegumi dažādās sabiedrības dzīves jomās; – Latvijas kultūras sektora pārstāvju viedoklis par to, vai tiek aktualizēti un cildināti konkrētu personību sasniegumi dažādās sabiedrības dzīves jomās; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija aktualizēt un cildināt konkrētu personību sasniegumus dažādās sabiedrības dzīves jomās, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas kultūras sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; "Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā";
4.	Popularizēti konkrētu cilvēku, organizāciju, uzņēmumu, kopienu profesionālie sasniegumi un veiksmes stāsti	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai tiek popularizēti konkrētu cilvēku, organizāciju, uzņēmumu, kopienu profesionālie sasniegumi un veiksmes stāsti; – Latvijas kultūras sektora pārstāvju viedoklis par to, vai tiek popularizēti konkrētu cilvēku, organizāciju, uzņēmumu, kopienu profesionālie sasniegumi un veiksmes stāsti; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija popularizēt konkrētu cilvēku, organizāciju, uzņēmumu, kopienu profesionālos sasniegumus un veiksmes stāstus, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas kultūras sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; "Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā";

Mērķa nr.	Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Avots
5.	Padziļināta izpratne par individuālās atbildības uzņemšanas attiecībā uz sabiedrībā nozīmīgu problēmu risināšanu	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija vērsts uz individuālās atbildības uzņemšanās sekmēšanu attiecībā uz sabiedrībā nozīmīgu problēmu risināšanu, skaits; 	“Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”;
5.	Aktivizēta pilsoniskā līdzdalība un pašiniciatīva	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija vērsts uz pilsoniskā līdzdalības un pašiniciatīvas stiprināšanu, skaits; – Latvijas iedzīvotāju līdzdalība NVO; – Latvijas iedzīvotāju kultūras patēriņš; 	“Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”; Centrālās statistikas pārvaldes dati par iedzīvotāju dalību NVO; Latvijas iedzīvotāju kultūras patēriņa dati – Latvijas iedzīvotāju aptauja;
5.	Aktivizēta dzimtu un kopienu vēstures izzināšana	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai tiek aktivizēta dzimtu un kopienu vēstures izzināšana; – Latvijas izglītības sektora pārstāvju viedoklis par to, vai tiek aktivizēta dzimtu un kopienu vēstures izzināšana; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija aktivizēt dzimtu un kopienu vēstures izzināšanu, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas izglītības sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; “Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”; Digitālo arhīvu apmeklējumu dati;
5.	Stiprinātas Latvijas valsts un iedzīvotāju saiknes ar diasporu	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija stiprināt Latvijas valsts un iedzīvotāju saiknes ar diasporu, skaits; 	“Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”;
6.	Aktivizēta jauniešu pašiniciatīva un līdzdalība	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju un jauniešu segmenta viedoklis par to, vai tiek aktivizēta jauniešu pašiniciatīva un līdzdalība; – Latvijas izglītības sektora pārstāvju viedoklis par to, vai tiek aktivizēta jauniešu pašiniciatīva un līdzdalība; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija aktivizēt jauniešu pašiniciatīvu un līdzdalību, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas izglītības sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; “Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”;
7.	Attīstītas jaunas tradīcijas	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas iedzīvotāju viedoklis par to, vai tiek attīstītas jaunas tradīcijas; – Latvijas kultūras sektora pārstāvju viedoklis par to, vai tiek attīstītas jaunas tradīcijas; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija attīstītas jaunas tradīcijas, skaits; 	Latvijas iedzīvotāju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas kultūras sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; “Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”;
7.	Radīti jauni kultūras un dabas pieredzējuma formāti Latvijas skolas somas ietvaros	<ul style="list-style-type: none"> – Latvijas kultūras sektora pārstāvju viedoklis par to, vai radīti jauni kultūras un dabas pieredzējuma formāti Latvijas skolas somas ietvaros; – Latvijas kultūrizglītības un vispārējās izglītības pedagogu viedoklis par to, vai radīti jauni kultūras un 	Latvijas kultūras sektora pārstāvju aptauja ar atbilstošu jautājumu; Latvijas kultūrizglītības un vispārējās izglītības pedagogu aptauja ar atbilstošu jautājumu; “Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”;

Mērķa nr.	Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Avots
		dabas pieredzējuma formāti Latvijas skolas somas ietvaros; – Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru aktivitāšu mērķis bija attīstītas jaunas tradīcijas, skaits;	
7.	Radīti Latvijas simtgadei veltīti mākslas darbi, (mūzikā, teātrī, dejā, literatūrā, vizuālajā mākslā utt.)	– Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija atbalstīt Latvijas simtgadei veltītu mākslas darbu (mūzikā, teātrī, dejā, literatūrā, vizuālajā mākslā utt.) jaunradi, skaits;	“Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”;
8.	Publiskās diplomātijas pasākumi Latvijā	– Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija publiskās diplomātijas pasākumi Latvijā, skaits;	“Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”;
8.	Publiskās diplomātijas pasākumi ārvalstīs	– Latvijas simtgades programmas aktivitāšu, kuru mērķis bija publiskās diplomātijas pasākumi ārvalstīs, skaits.	“Pārskati par Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu 20__ . gadā”.

Pētījuma anotācija

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti	<p>Pētījuma mērķis: sagatavot Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējumu par periodu no 2015.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 31.decembrim.</p> <p>Pētījuma uzdevumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> Metodoloģijas izstrāde ietekmes izvērtējuma veikšanai. Latvijas valsts simtgades programmas sagatavošanas un īstenošanas satura un procesa atbilstība izvirzītajiem mērķiem un pieejai. Dažādu tautsaimniecības nozaru, valsts pārvaldes struktūru un pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu pārstāvība Latvijas valsts simtgades programmas norisēs. Iesaistīto pušu lomas novērtējums. Finansējuma apguves plānošanas un īstenošanas novērtējums atbilstoši Latvijas valsts simtgades programmas virsmērķim. Publicitātes un tēla veidošanas stratēģiju loma mērķgrupu sasniegšanā un Latvijas valsts simtgades programmas mērķu sasniegšanā.
Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas	Skatīt iepriekšējā sadaļā par uzdevumiem.
Pētījuma pasūtītājs	Kultūras ministrija
Pētījuma īstenotājs	Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija, SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”
Pētījuma īstenošanas gads	2019
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots	31 445,01 euro (bez PVN)
Pētījuma klasifikācija	Padziļinātas ekspertīzes pētījums
Politikas joma, nozare	7.2. Kultūras attīstība 9.3. Pilsoniskās sabiedrības attīstība 9.4. Sabiedrības integrācija
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums	Visa Latvija, diaspora
Pētījuma mērķa grupa/-as	Latvijas iedzīvotāji; Latvijas tautieši ārvalstīs (diaspora); kultūras sektora aktori; nevalstiskā sektora pārstāvji; uzņēmēji; pārvaldes institūciju pārstāvji.
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	Jā
2) statistikas datu analīze	Jā
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	Jā
4) padziļināto/expertu interviju veikšana un analīze	Jā
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	Jā
6) gadījumu izpēte	Jā
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	Jā
8) citas metodes (norādīt, kādas)	-
Kvantitatīvās pētījuma metodes:	
1) aptaujas izlases metode	(1) Latvijas iedzīvotāju aptauja: Kvotu izlase. (2) Kultūras sektora aktori: Pašatlase. (3) LV100 zīmes lietotāji: Pašatlase.
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	(1) Latvijas iedzīvotāju aptauja: 1005. (2) Kultūras sektora aktori: 828. (3) LV100 zīmes lietotāji: 128.
Kvalitatīvās pētījuma metodes:	
1) padziļināto/expertu interviju skaits	30
2) fokusa grupu diskusiju skaits	4
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades biroja vadītāja Linda Pastare, tālrunis +371 67 330 339, e-pasts: Linda.Pastare@km.gov.lv
Pētījuma autori (autortiesību subjekti)	Anda Laķe, Baiba Tjarve, Ilona Kunda, Gints Klāsons